

Svami Jogananda

AUTOBIOGRAFIJA JEDNOG JOGIJA

Naslov originala:
Autobiography of a Yogi
by Paramhansa Yogananda
Copyright 1946, by Paramhansa Yogananda

Prevod:
Milivoje Vučković

Lektura i korektura:
Dojna Lapadat
Ivan Antić

Izdavač:
Samostalno izdanje
Ivan Antić

Beograd, 2002. godine

Poglavlje 1.

Detinjstvo i roditelji

Jedna od odlika indijske kulture odvajkada je bila traganje za najvišim istinama, kao i odnos između učenika i gurua,¹ koji prati to traganje. Moje traganje dovelo me je do hristolikog mudraca, za sva vremena isklesanog savršenog života. On je bio jedan od najvećih učitelja koji su istinsko bogatstvo Indije. U svakoj generaciji oni su se pojavljivali kao bedemi koji štite zemlju od sudbine drevnog Egipta i Vavilona.

Najranije moje uspomene zaokupljene su anahronizmima jedne od prošlih inkarnacija - jasnim sećanjima na svoj prošli život kada sam bio jogi² okružen snegovima Himalaja. Takav bljesak iz prošlosti omogućio mi je, nekom tajanstvenom povezanošću, pogled na moju budućnost.

Još se sećam poniženja u bespomoćnom, ranom detinjstvu. Svestan sam bio ogorčenja što slobodno ne mogu ni da hodam niti da se izražavam. Kada sam shvatio svoju telesnu nemoć u meni se uzburkalo more molitvi. Moj bogat osećajni život mentalno se izražavao rečima brojnih jezika, pa sam se postepeno navikao da slušam slogove svog bengalskog naroda. Varljiv je opseg dečjeg uma, koga odrasli smatraju ograničenim samo na igračke i prstiće nogu!

Psihičko uzbuđenje i moje neposlušno telo izazivali su u meni mnogobrojne napade plakanja. Sećam se kako je moja bol u porodici izazivala opšte zapepašćenje. Navaljuje i gomila srećnih uspomena, kao što su majčina milovanja, prvi pokušaji rečenica i teturavih koraka. Takvi rani uspesi, koji se obično zaboravljaju, ipak predstavljaju osnovu samopouzdanja. Nije jedinstven slučaj da uspomene dosežu tako daleko u prošlost. Mnogobrojni jogiji su uspeli da ostanu neprekidno svesni čak i prilikom dramatičnih prelaza iz "života" u "smrt" i obrnuto. Kada bi bili isključivo telo, onda bi gubitak tela predstavljao kraj našeg identiteta. Međutim, ako su proroci hiljadama godina govorili istinu, onda smo u suštini duša, bestelesna i svuda prisutna. Premda neobična, pojava jasnih uspomena iz detinjstva nije retka pojava. Putujući, slušao sam u raznim zemljama o vrlo ranim sećanjima na detinjstvo mnogih istinoljubivih ljudi.

Rođen sam 5. januara 1893. godine u Gorakhpuru, koji se nalazi blizu Himalaja u severoistočnoj Indiji. Tamo sam proveo prvih sedam godina svog života. Bilo nas je osmoro dece; četiri dečaka i tri devojčice. Ja, po

¹ Duhovni učitelj, "neko koga treba poštovati".

² Onaj koji vežba jogu, "jedinstvo", drevnu indijsku nauku meditacije o Bogu.

imenu Mukunda Lal Goš³ bio sam četvrto dete i drugi od sinova. Otac i majka su mi poticali iz bengalske kaste kšatrija⁴. Oboje su bili blagosloveni svetom prirodom. Njihova dostojanstvena i mirna ljubav nikada se nije izražavala na frivolan način. Oko tog središta savršenog roditeljskog sklada okretalo se osam mladih života.

Otac, Bhagabati Čaran Goš je bio vrlo ozbiljan, ljubazan, a ponekad i strog. Iako smo ga voleli nežno, ipak smo se držali na određenoj poštovanjem uslovljenoj distanci. Kao izvrstan matematičar i logičar, uglavnom se rukovodio intelektom. Majka je zato bila kraljica srca i učila nas je samo svojom ljubavlju. Nakon njene smrti, otac je ispoljavao nešto malo više svoje do tada skrivene nežnosti. Tada sam zapažao da se njegov pogled često preobražava u majčin pogled.

Kao deca, uz majku, rano smo sklopili prijateljstvo sa svetim spisima. Majka je promišljeno nalazila u Mahabharati i Ramajani⁵ odgovarajuće priče koje su ispunjavale zahteve discipline. U takvim prilikama uz podučavanje je zajedno išlo i kažnjavanje.

U znak poštovanja prema ocu, svako popodne prilikom njegovog povratka kući, majka bi nas lepo i pažljivo oblačila da bismo mu iskazali dobrodošlicu. On je bio na položaju potpredsednika u jednom od velikih indijskih preduzeća, na železnici Bengal - Nagpur. Njegov posao je zahtevao putovanja, pa smo tokom mog detinjstva živeli u raznim gradovima. Majka je bila širokogruda prema našim potrebama, a i otac je bio dobrostivo raspoložen, međutim njegovo poštovanje reda i zakona protezalo se i na kućni budžet. Jednom je majka, hraneći siromahe, tokom dve nedelje potrošila više od očevog mesečnog prihoda.

Otac joj je rekao: "Sve što od tebe tražim je da svoju milostinju daješ u razumnim granicama." Za majku je taj odmereni ukor bio bolan, pa je, ne rekavši nam ništa o tom neslaganju, naručila kočiju da se vrati svojoj kući.

"Zbogom! Vraćam se svojoj majci." Bio je to njen ultimatum! Zaprepašćeni, počeli smo da plačemo. U taj čas, srećom je naišao ujak i posavetovao oca, bez sumnje drevnim savetom; na šta je on izustio nekoliko pomirljivih primedbi, nakon kojih je majka radosno otkazala kočiju. Jedini nesporazum, koji sam opazio kod mojih roditelja, na taj način se okončao. Međutim, sećam se jednog specifičnog razgovora.

Majka je rekla: "Molim te, daj mi deset rupija za nesrećnu ženu koja je upravo ušla u našu kuću." Otac je odgovorio: "Zašto odmah deset, jedna je dovoljna." Kad su mi iznenada umrli otac, deda i baka, prvi put sam doživeo siromaštvo. Pre polaska u školu, doručkovao bih samo jednu bananu, a škola je bila udaljena deset milja. Kasnije, na univerzitetu, bio sam u takvoj oskudici da sam se obratio bogatom sudiji za mesečnu pomoć od jedne rupije. On je odbio, uz primedbu da je i jedna rupija veliki novac."

Majčino srce, sledeći brzo logiku, mu odvrati: "Kad se s takvom gorčinom sećaš toga kako ti je uskraćena ta jedna rupija, želiš li onda da ova žena oseti bol zato što joj nisi dao deset rupija, koji su joj hitno potrebni?"

Otac je odvratio: "Uverila si me". Onda je pokretom pobeđenog muža otvorio svoj novčanik i rekao: "Evo novčanice od deset rupija. Daj joj uz moje dobre želje."

Otac je imao sklonost da svaki nov predlog dočeka sa "ne". Njegov stav prema toj ženi, koja je tako brzo osvojila majku, bio je zapravo samo poštovanje načela "dobrog rasuđivanja". Uočio sam da je uvek u svojim sudovima bio razuman, stalozan i nepristrasan. Ako bih svoje mnogobrojne zahteve mogao da potkrepim dobrim razlozima (bar jednim ili dva), uvek bi mi omogućavao da postignem željeni cilj - bilo da se radilo o prazničnom izletu ili o novom motorciklu.

Od nas dece, tražio je strogu disciplinu, a njegov stav prema samome sebi bio je spartanski. Na primer, nikada nije odlazio u pozorište, već je tražio rasonodu u duhovnim vežbama i čitanju Bhagavad gite.⁶ Izbegavajući svaki luksuz, nosio je iznošen par cipela sve dok ne bi postale sasvim neupotrebljive. Ulaskom automobila u opštu upotrebu, njegovi sinovi su ih kupovali, a on se za svoju svakodnevnu vožnju zadovoljavao tramvajem. Nije ga zanimalo gomilanje novca radi sticanja moći. Jednom prilikom, kada se osnivala Gradska banka Kalkute, odbio je da postane njen deoničar, ne mareći da se time okoristi. Samo je u slobodnom vremenu želeo da izvrši svoju građansku dužnost.

Nekoliko godina posle penzionisanja, došao je u Indiju knjigovođa iz Engleske da pregleda knjige na Železnici Bengal-Nagpur. Bio je zaprepašćen kada je otkrio da nikada nije zahtevao da mu se plati prekovremeni rad. Izjavio je u preduzeću, da je "obavljao posao za trojicu ljudi, pa mu dugujemo nadoknadu od 125.000 rupija (41.000 dolara)." Moj otac je za to tako malo mario, da je zaboravio o tome da obavesti svoju porodicu. Mnogo godina kasnije o tome ga je pitao moj najmlađi brat Bišnu, kada je na računu u banci video veliki ulog.

³ Ime sam promenio u Jogananda, kada sam 1914. ušao u drevni red sanjasija. Moj guru mi je 1935. dodelio religiozno ime Paramahanse.

⁴ Druga po redu kasta, ratnika i vladara.

⁵ U ovim knjigama sabrano je sve blago indijske istorije, mitologije i filozofije.

⁶ Ova plemenita pesma na saskritu deo je epa Mahabharata, koji predstavlja indijsku Bibliju.

Otac je odgovorio: “Zašto se oduševljavati materijanim dobitkom? Kome je cilj duhovna uravnoteženost, ne raduje se kad dobija, niti je potišten kada gubi. On zna da je na svet došao bez novčića, da će i otići bez ijedne jedine rupije.”

Na samom početku svog bračnog života, moji roditelji su postali učenici velikog učitelja Lahrija Mahasaje iz Benaresa. To druženje je učvrstilo očevu, po prirodi asketsu ćud. Majka je jednom priznala mojoj najstarijoj sestri Romi nešto neobično značajno: “Tvoj otac i ja spavamo kao muž i žena samo jedanput godišnje u svrhu rađanja dece.”

Prvi put je otac sreo Lahrija Mahasaju posredstvom službenika na željeznici po imenu Abinaša Babu. U Gorakpuru, Abhinaša Babu me je podučavao pričajući mi priče o raznim indijskim svecima. Uvek je završavao iskazujući poštovanje vrhunskim vrlinama svog gurua.

Jednog letnjeg popodneva, Abhinaš i ja sedeli smo u mom dvorištu, kada mi je postavio pitanje koje je u meni probudilo radoznalost: “Jesi li ikada čuo pod kakvim je neobičnim okolnostima tvoj otac postao učenik Lahirija Mahasaje?” Dao sam mu znak da nisam i nasmešio sam se očekujući da čujem.

“Pre mnogo godina, još se tada nisi ni rodio, zamolio sam službenika kome sam bio podređen - tvog oca - da mi odobri nedelju dana odsustva kako bih mogao da posetim svog učitelja u Benaresu. Tvoj otac je ismejao tu moju nameru.

Pitao me je: “Zar hoćeš da postaneš verski fanatik, ako želiš da napreduješ posveti se svom kancelarijskom poslu.” Kada sam se žalostan vraćao s posla kući, na šumskom putu sam sreo tvog oca u zatvorenoj nosiljci. Otpustio je slugu i “prevozno” sredstvo i krenuo pešice sa mnom. U želji da me uteši, počeo je da veliča prednosti borbe za svetovni uspeh. Slušao sam ga nezainteresovano. Moje srce je ponavljalo: “Lahiri Mahasajo, ne mogu da živim ako te ne vidim.” Put nas je doveo do ivice tihog polja, gde su zakasneli sunčevi zraci pozlačivali talasanje visoke divlje trave. Zastali smo diveći se tome. Onda se u tom polju, na udaljenosti od samo nekoliko jardi, iznenada pojavio lik mog gurua!

Čuli smo njegove reči: “Bhagabati, suviše si strog prema svom službeniku!” Bili smo zaprepašćeni, njegov glas je odjekivao u našim ušima. Nestao je podjednako tajanstveno, kao što se i pojavio. Pao sam na kolena klićući:

“Lahiri Mahasaja! Lahiri Mahasaja!” Tvoj otac je, zbog zaprepašćenja, ostao ukočen nekoliko trenutaka. Došavši sebi, rekao je: “Ne samo da tebi, Abinašu, dajem odsustvo, nego i sebi ga dajem i sutra krećem za Benares. Moram upoznati tog velikog Lahirija Mahasaju, koji se može materijalizovati po svojoj volji, da bi te mogao podržati. Povešću svoju ženu i zamoliću tvog učitelja da nas oboje uvede na svoj duhovni put. Hoćeš li nas odvesti k njemu?”

Rekoh mu, “Naravno da hoću”. Čudesan odgovor na moju molbu, potom povoljan i brz preokret situacije, ispunili su me radošću.

Sledeće večeri seo sam s tvojim roditeljima na voz za Benares. Stigavši sutradan u Benares iznajmili smo kola s konjem, njima smo prevalili veliku udaljenost, a potom nastavismo uskim ulicama pešice do usamljenog doma mog gurua. Po ulasku u njegov salon poklonili smo se pred učiteljem, koji je sedeo u svom uobičajenom lotos položaju. Upro je svoje prodorne oči u tvog oca, namignuo mu i prozborio: “Bhagavati, isuviše si strog prema svom službeniku!” To su bile iste reči koje je izrekao pre dva dana u polju. Zatim je dodao: “Radujem se što si dozvolio Abhinašu da me poseti i što ste ga ti i tvoja žena dopratili.”

Na radost tvojih roditelja, uveo ih je u spiritualnu praksu *krija joge*.⁷ Od onog dana kada nam se ukazala ona vizija, tvoj otac i ja, poput drugova učenika, postali smo prisni prijatelji i to smo ostali sve do danas. Lahiri Mahasaja se posebno zanimao za tvoje rođenje. Tvoj život će svakako biti čvrsto povezan s njegovim, jer učiteljev blagoslov nikada ne zakaže.

Lahiri Mahasaja je napustio ovaj svet ubrzo nakon što sam ja u njega ušao. U svim gradovima gde je otac po službenoj dužnosti bio premeštan, njegova slika u kitnjastom okviru, ukrašavala je naš porodični oltar. Mnoga jutra i večeri zaticala su majku i mene kako meditiramo pred tim improvizovanim svetilištem, stavljajući na njega cveće umočeno u mirisavu sandalovu pastu. Tamjanom, smirnom i zajedničkom predanošću obožavali smo božanstvo koje je našlo potpun izraz u Lahiriju Mahasaji. Neobično snažno je uticala njegova slika na moj život. Dok sam rastao, misao o učitelju rasla je sa mnom. U meditaciji sam često viđao kako njegova slika izlazi iz svog malog okvira, pa poprimajući živi lik seda pokraj mene. Kada bih pokušao da dodirnem stopala njegovog sjajnog tela, izmenio bi se i opet postajao slika. Preobražajem detinjstva u dečaštvo, posmatrao sam kako se Lahiri Mahasaja preobražava u mom duhu, pa se iz male slike u kolevci okvira pretvara u živo prosvetljujuće prisustvo. U trenucima iskušenja i zbunjenosti često sam mu se obraćao, u sebi nalazio njegovu utehu i prepuštao se njegovom vodstvu.

⁷ Joga tehnika kojom se smiruje čulna buka. To omogućava da se bolje poistovetimo sa kosmičkom svešću (vidi poglavlje 26).

U početku sam tugovao što više telesno nije živ, ali kada sam počeo da otkrivam njegovu tajanstvenu sveprisutnost, prestao sam da tugujem. Svojim učenicima, koji su žarko želeli da ga vide, pisao je često ovako: “Zašto dolazite da biste videli moje meso i kosti kad sam uvek u vidokrugu vašeg duhovnog vida (kutastha)?”

U svojoj osmoj godini bio sam blagosloven čudesnim isceljenjem posredstvom fotografije Lahirija Mahasaje. Taj doživljaj je probudio moju ljubav. Dok sam bio na našem porodičnom imanju u Ičapuru (Bengal), oboleo sam od azijske kolere. Lekari više nisu mogli da mi pomognu. Luda od bola, pored moje postelje, majka je pokazivala iznad moje glave na sliku Lahirija Mahasaje, govoreći mi:

“Pokloni mu se u mislima!” Zнала je da sam previše slab da bih makar podigao ruku u znak pozdrava.

Govorila je: “Pokažeš li svoju predanost i zbilja, u sebi klekneš pred njim, bićeš spasen!” Zureći u sliku ugledao sam zaslepljujuće svetlo koje je obavijalo moje telo i čitavu prostoriju. Istog časa iščezli su mučnina i ostali simptomi; bio sam ponovo zdrav. Osetio sam odmah dovoljno snage da se poklonim i dodirnem majčina stopala, pokazujući joj time koliko cenim njenu beskrajnu veru u gurua. Ona je pritiskivala svoju glavu na malu sliku.

Izustila je: “O, sveprisutni učitelju, hvala ti što je tvoja svetlost izlečila mog sina!” Shvatio sam da je i ona bila svedok zaslepljujućeg svetla koje me je trenutno izlečilo od kobne bolesti. Ta slika je jedna od najdragocenijih koje imam. Sam Lahiri Mahasaja je dao ocu, pa u sebi nosi svete vibracije. Ta slika je nastala na čudan način. Priču o njenom nastanku čuo sam od Kalija Kumara Roja koji je kao i otac bio učenik Lahirija Mahasaje.

Izgleda učitelj nije voleo da se fotografiše. Uprkos njegovom negodovanju, jednom su ga slikali sa učenicima, među kojima je bio i Kali Kumar Roj. Fotograf se zaprepastio kada je na sredini ploče, gde je trebalo da se nade učiteljev lik, mesto bilo prazno, dok su se likovi ostalih učenika jasno ocrtavali. O toj pojavi se naširoko raspravljalo.

Učenik po imenu Ganga Dhar Babu, koji je bio stručnjak za fotografisanje, hvalio se da njemu lik neće moći da iščezne. Sledećeg jutra, dok je guru sedeo u lotos položaju na klupi s naslonom, došao je sa svojom fotografskom opremom. Uz sve mere opreza, u aparat je stavio 12 ploča, ali je na svim pločama ugledao samo klupu s naslonom bez učitelja. Povredenog ponosa, očiju punih suza, Dhur Babu je potražio svog gurua. Nakon nekoliko sati, Lahiri Mahasaja je prekinuo svoje plemenito ćutanje svojim komentarom: “Ja sam duh. Može li tvoja kamera da uhvati svuda prisutnog nevidljivog?”

Učenik se složio: “Vidim da ne može, ali, sveti gospodine, čeznem za slikom vašeg telesnog hrama, jer samo tamo moj ograničeni vid potpuno može da vidi vaš duh.”

“Dođi sutra, rado ću ti pozirati ujutru.”

Tada je fotograf ponovo napravio snimak, na kome sveti lik nije bio tajanstveno sakriven, već se na ploči jasno ocrtavao. Ta fotografija je reprodukovana i u ovoj knjizi. Savršeno čiste crte lica Lahirija Mahasaje su tako univerzalne, da je teško utvrditi kojoj rasi pripada. U zagonetnom osmehu, otkriva se radost sjedinjenosti i Bogom. Upola otvorene oči pokazuju samo formalano interesovanje za prolazni spoljni svet i ukazuju na uronjenost u unutrašnje blaženstvo. Ne mareći za bedna zemaljska iskušenja, u svakom trenutku je bio sasvim budan i spreman da sasluša probleme svakog tragaoca za istinom koji bi od njega zatražio blagoslov.

Ubrzo nakon što me je izlečila moć guruove slike, ugledao sam u svom duhu nešto što je na mene jako uticalo. Jednog jutra, sedeći na postelji, uspavao sam se i usnio. Jedna silovita misao obuzela mi je duh: “Šta se krije u tami iza spuštenih kapaka?” Odmah sam svojim unutrašnjim okom ugledao snažan bljesak svetla. Na velikom sjajnom ekranu iza mog čela, pokazali su se božanski likovi svetaca, kao na minijaturnom filmu, kako sede meditirajući u pećinama.

Upitao sam glasno: “Ko ste vi?”

“Mi smo jogiji sa Himalaja.” Teško je opisati taj nebeski odgovor. Srce mi je zaigralo od radosti.

“Oh, želim i ja da dođem na Himalaje i postanem kao vi!” Iščezla je vizija, ali srebrnasti zraci su se u sve većim krugovima širili beskonačno.

“Kakav je ovo čudesan sjaj?”

“Ja sam Išvara⁸, ja sam svetlost.” Glas je bio poput tihog mrmorenja grmljavine.

“Želeo bih da budem jedno s tobom!” Pri postupnom povlačenju božanske ekstaze, uspeo sam da sačuvam u trajno nasleđe nadahnuće da tražim Boga. “On je večna, uvek nova radost!” Posle dana ushićenja, još sam se dugo toga sećao.

Još jedna uspomena je na mene ostavila naročit utisak koji traje do današnjeg dana. Ja i moja starija sestra Uma sedeli smo jednog ranog jutra u našoj bašti u Gorakpuru ispod drveta nim. U trenucima kad bih

⁸ Bog kao vladar univerzuma. Ime potiče od sanskritskog korena iš, vladati. Indijski sveti spisi sadrže 1008 imena za Boga u svakom od njegova tri aspekta: Brahma - Višnu - Šiva (Stvaralac - Održitelj - Razoritelj). Svako ime ima svoju specifičnu nijansu.

uspeo da skrenem pogled s papagaja koji su jeli zrelo obližnje margosa voće, pomagala mi je da čitam iz mog bengalskog bukvara. Uma mi se požalila na čir koji je imala na nozi i donela je kutiju s lekom. Namazao sam malo te masti na svoju nadlakticu.

Pitala me je, “Zašto stavljaš lek na zdravu ruku?”

“Draga sestro, osećam da će mi sutra ovde izaći čir, pa ispitujem ovaj lek na mestu gde će se on pojaviti.”

“Uh, ti mali lažove!”

“Ne nazivaj me lažovom dok ne vidiš šta će se sutra desiti.” Bio sam ogorčen na nju, a ona, pošto moje reči nisu uopšte ostavljale nikakav utisak, ponovo me je zadirkivala. U mom glasu zazvučala je nepokolebljiva odluka, dok sam joj lagano odgovarao:

“Kažem ti da ću snagom svoje volje stvoriti ovde, baš na ovom mestu, prilično velik čir, a tvoj će postati duplo veći nego što je sad!”

Jutro me je zateklo s oteklim čirom na naznačenom mestu, a dimenzije Uminog čira su se udvostručile. Sestra je odjurila majci, uzviknuvši: “Mukunda je postao čarobnjak!” Majka me je tada opomenula da nikada ne koristim snagu reči da bih nanosio zlo. Uvek sam imao na umu njen savet i sledio ga.

Moj čir je uklonjen hirurškim putem, a od hirurovog zahvata ostao mi je ožiljak koji i danas nosim, kao podsetnik na moći koje dolaze od čiste ljudske reči.

Naizgled bezazlene reči s dubokom usredsređenošću upućene Umi, sadržale su dovoljno skrivene snage da eksplodiraju poput bombi i izazovu određene, mada štetne efekte. Kasnije sam shvatio da eksplozivna vibrirajuća moć govora može mudro da se usmeri na uklanjanje poteškoća u životu, i da se tako ne ostavljaju ožiljci niti izazivaju prekori.⁹

Naša porodica se preselila u Lahore (Pendžab). Tamo sam nabavio sliku božanske majke u obliku boginje Kali.¹⁰ Dobila je počasno mesto u malom neformalnom svetilištu na balkonu naše kuće. Nesumnjivo sam se uverio da su sve, na tom svetom mestu izražene, moje molbe bile uslišene. Jednog dana, stojeći sa Umom, posmatrao sam dva dečaka kako puštaju zmajeve iznad krovova preko puta naše uske ulice.

Uma me je razigrano gurnula, rekavši: “Zašto si tako miran?”

“Baš sam razmišljao o tome kako je predivno što mi božanska majka sve daje što zatražim od nje.”

Ona mi se podrugljivo nasmejala i rekla: “Možda će ti dati i ova dva zmaja?”

Odgovorio sam joj: “Zašto da ne?” Počeo sam u sebi da se molim da mi ih dâ.

U Indiji se utakmice igraju sa zmajevima čiji su kanapi namazani lepkom i mlevenim staklom. Svaki igrač nastoji da preseče kanap svog protivnika. Oslobođeni zmaj onda lebdi iznad krovova i veoma je zabavno hvatati ga. Međutim, pošto smo ja i Uma bili na pokrivenom balkonu, izgledalo je nemoguće da nam zmaj padne pravo u ruke, jer bi mu se konac sigurno zakačio za krov.

Na suprotnoj strani ulice igrači su započeli takmičenje. Jednan kanap je bio presečen, a zmaj se istog trena uputio u mom smeru. Zahvaljujući povetarcu, on se iznenada zaustavio i lebdeo neko vreme u mestu, pa mu se kanap zapetljao oko kaktusa na krovu kuće preko ulice. Napravila se savršena petlja tako da sam lako mogao da uhvatim konac. Pružio sam ga Umi.

“To se dogodilo slučajno, a ne zbog tvoje molitve. Ako ti dođe i drugi zmaj, onada ću ti verovati.” Crne oči moje sestre izražavale su veće čuđenje, nego njene reči. Nastavio sam sa žarkom molitvom. Drugi igrač je naglo povukao konac i zgubio svog zmaja. On se usmerio prema meni poigravajući na vetru. Moj pomoćnik kaktus, opet je vezao konac u obliku petlje, kako bih mogao da ga uhvatim. Umi sam predao i drugi trofej.

“Zaista te čuje božanska majka! To mi je sve tajanstveno i opasno!” Sestra je odjurila poput preplašene srne.

Moglo bi da se pomisli da je ta situacija sasvim beznačajna, za molbu da interveniš božanska majka. Ali posvećenici svih vremena, kada su se u svom detinjem duhu približili majci, svedočili su da je uvek bila spremna da se igra sa njima.

U Božjim očima ništa nije ni veliko ni malo. Zar bi nebo moglo da nosi kraljevske konstrukcije Vege i Arktura, da nije savršena konstrukcija sićušnog atoma? Bog ne pravi razliku između važnog i nevažnog, jer, kad bi nedostajala samo jedna čioda, čitav svemir bi se srušio.

⁹ Beskrajna moć zvuka potiče od stvaralačke reči aum, vibrirajuće kosmičke sile, koja je u osnovi atomske energije. Svaka reč koja se izusti pri dubokoj spoznaji i usredsređenosti, može da se materijalizuje.

¹⁰ Kali je simbol Boga u svom aspektu večne majke prirode.

Poglavlje 2.

Majčina smrt i mistična amajlija

Najveća majčina želja je bila da se moj stariji brat oženi. Govorila je, “Kad ugledam lice Anantine žene, naći ću raj na zemlji.” Slušao sam često kako majka na taj način snažno izražava uobičajenu indijsku želju za produžavanjem porodice.

Imao sam oko jedanaest godina kada se Ananta verio. U to vreme majka je bila u Kalkuti i nadgledala je pripreme za venčanje. Otac i ja bili smo sami u našoj kući u Bareiliju u Severnoj Indiji, gde je otac bio premešten pošto je proveo dve godine u Lahoreu.

Već sam prisustvovao sjajnim obredima venčanja, kada su se udavale moje dve starije sestre, Roma i Uma. Međutim, planovi za najstarijeg sina Anantu, bacali su u senku sve prethodne obrede. Majka je primala brojne goste, koji su iz svojih udaljenih domova svakodnevno stizati u Kalkutu. Smeštala ih je u udobnu, tek kupljenu kuću u ulici Amherst br. 50. Sve je bilo spremno, kolači za proslavu, svečana nosiljka za brata kojom će ga nositi do nevestine kuće, nizovi raznobojnih svetiljki, ogromni slonovi i kamile od kartona; engleski, škotski i indijski orkestar, profesionalni zabavljači, sveštenici za obavljanje drevnih rituala.

Dobro raspoloženi otac i ja, nameravali smo da na vreme stignemo na ceremoniju i pridružimo se porodici. Međutim, neposredno pred taj dan imao sam zloslutnu viziju. Dogodilo se to oko ponoći u Bareiliju. Dok sam spavao pored oca na verandi našeg bungalova, probudilo me je čudnovato lepršanje mreže za zaštitu od komaraca iznad postelje. Pomerile su se tanke zavese i ugledao sam voljeni majčin lik.

Prošaptala je: “Probudi oca! Podite prvim vozom ujutru u četiri. Ako želite da me vidite požurite u Kalkutu.” Privedenje je onda iščezlo.

Moj jecaj: “Oče, oče, majka umire”, probudio je oca. Preneo sam mu tu kobnu vest.

Otac je, po svom običaju, poricao takvu vest rečima: “Ne obaziri se na tu svoju halucinaciju, majka ti je dobrog zdravlja. Ako dobijemo neku lošu vest o njoj, krenućemo sutra.”

Uplašen, bolno sam izustio: “Nikada sebi nećeš oprostiti što nisi pošao odmah, a ni ja ti neću oprostiti.”

Svanulo je melanholično jutro s jasnim telegramom: “Majka je teško bolesna. Venčanje je odloženo. Dodite odmah.”

Zbunjeni, otac i ja podosmo odmah. Na putu, u mestu gde smo presedali, presreo nas je jedan od mojih ujaka. Povećavajući se teleskopski voz je tutnjao prema nama. Unutrašnje uzbuđenje me je nagnalo da donesem odluku da se bacim na šine. S osećajem da sam izgubio majku, nisam mogao da podnesem ovaj, do kostiju ogoljen svet. Majku sam voleo kao najdražeg prijatelja na ovom svetu. Njene blage oči su me tešile i pružale utočište u svim sitnim tragedijama mog detinjstva.

Zastao sam da postavim ujaku poslednje pitanje: “Da li je još živa?” Teško mi je bilo da poverujem u njegov odgovor: “Naravno da je živa!”

U Kalkuti, kada smo ušli u našu kuću, suočili smo se s nepojmljivom tajnom smrti. Postao sam gotovo beživotan. Mnoge su godine prošle dok se s tim nisam pomirio. Jurišajući na sama nebeska vrata, prizvao sam napokon božansku majku. Jedino njene reči su iscelile moje zagnojene rane.

“U nežnostima mnogobrojnih majki, ja sam te čuvala iz života u život! Pogledaj, u mom pogledu su dva crna izgubljena oka koja tražiš!”

Nakon obreda kremacije naše voljene, ja i otac smo se vratili u Bareili. Svakog jutra, išao sam rano na spomen - hodočašće pod veliko šeoli drvo, koje je bacalo senku preko glatke zlatno-zelene livade ispred našeg bungalova. U tim poetičnim trenucima, zamišljao sam kako se predano prosipaju beli cvetovi po travnatom oltaru. Često sam, mešajući suze s rosom, primećivao kako se zorom javlja neobično nadzemaljsko svetlo. Tada bi me obuzimala intenzivna bolna žudnja za Bogom. Osećao sam kako me jako privlače Himalaji.

Jedan moj brat od ujaka se nedavno vratio sa putovanja po svetim brdima. S žudnjom sam upijao njegove priče o visokim planinskim boravištima jogija i svamija.¹¹

Jednog dana sam predložio Dvarko Prasadu, mlađem sinu našeg stanodavca u Bariliju, da pobeđemo na Himalaje, ali on nije za to imao razumevanje. Otkrio je moje namere mom starijem bratu, koji je upravo došao

¹¹ Svami na sanskritu znači “gospodar, učitelj, onaj ko je ostvario svoje Jastvo (sva)”. U indijskom redu svamija to znači “časni, poštovani”.

da poseti oca. Umesto da s blagim osmehom prihvati taj moj, tada neizvodljivi plan, Ananta me stalno ismejavao.

Međutim, njegove reči; “Gde ti je narandžasta odora? Bez nje ne možeš postati svami!”, uzbuđivale su me na neobjašnjiv način. Pružale su mi jasnu sliku kako u toj monaškoj odori lutam Indijom. Možda su probudile sećanja iz nekog prošlog života? U svakom slučaju, shvatio sam s kakvom ću lakoćom nositi odoru drevnog monaškog reda.

Jednog jutra, razgovarajući sa Dvarakom, osetio sam kako me obuzima ljubav prema Bogu poput snežne lavine. Drug je slušao samo delimično bujicu reči koje sam izgovorio, ali ja sam svim srcem slušao samog sebe.

Tog dana sam pobegao u Naini Tal u podnožju Himalaja. Ananta je odlučno krenuo da me traži. Našavši me, morao sam s tugom da se vratim u Bareili. Jedino mi je zorom bilo dozvoljeno uobičajeno hodočašće do šekli drveta. Srce mi je krvarilo zbog gubljenja obe majke, jedne ljudske i jedne božanske.

Praznina koju je majka ostavila u porodičnom tkivu nije se mogla ispuniti. Tokom 40 preostalih godina svog života, otac se nije ponovo oženio. U svom malom stadu preuzevši ulogu oca i majke, postao nam je znatno bliži, pristupačniji. Smireno i uvidajno rešavao je naše porodične probleme. Nakon vremena provedenog u kancelariji, poput pustinjaka povlačio se vedro u svoju sobu da vežba *krija* jogu. Nakon majčine smrti, kasnije sam dugo pokušavao da zaposlim englesku negovateljicu da se brine za sitnice koje bi mu život učinile udobnijim, ali on bi samo odmahnuo glavom.

Govoro bi: “Služenje meni završilo se smrću tvoje majke, neću da prihvatim služenje nijedne druge žene”. Oči su mu bile odsutne, do kraja života isunjene predanošću.

Četnaest meseci posle majčine smrti, saznao sam da mi je ostavila važnu poruku. Ananta je bio pokraj njene postelje i zabeležio je njene reči. Premda ga je zamolila da mi ih prenese nakon godinu dana, moj brat je to odlagao. Ubrzo je trebalo da ode u Kalkutu i da se oženi devojkom koju mu je majka odabrala¹², pa me je jedne večeri pozvao.

Glasom koji je odavao pomirenost sa sudbinom, rekao mi je: “Mukunda, dosad sam oklevao da ti prenesem ovu neobičnu poruku, jer sam se bojao da ne raspirim tvoju želju da napustiš kuću. Međutim, bez obzira na to ti izgaraš božanskim žarom. Nedavno, kad sam te uhvatio na putu za Himalaje, doneo sam konačnu odluku. Više ne smeš odlagati ispunjenje svog svečanog obećanja”. Pružio mi je kutijicu s majčinom porukom.

Poruka je glasila: “Neka ove reči budu poslednji blagoslov mom voljenom sinu Mukundi. Došao je čas kad moram da ispričam nekoliko neobičnih događaja, koji su se desili nakon tvog rođenja. Za stazu, koju ti je sudbina namenila, prvi put sam čula dok si još bio detence na mojim rukama. Tada sam te odnela svom guruu u Benaresu. Gotovo sakrivena gomilom učenika, jedva sam mogla i videti Lahirija Mahasaju koji je sedeo u dobroj meditaciji. Dok sam te milovala, molila sam se da te veliki guru primeti i podari ti svoj blagoslov. Pošto je moja unutrašnja pobožna molitva postala sve intenzivnija, on je otvorio oči i pokretom mi dao znak da mu se približim. Napravili su mi prolaz i ja sam se poklonila njegovim svetim stopalima. Lahiri Mahasaja te je stavio na svoje krilo, stavio ti ruku na čelo kao što se to radi prilikom duhovnog krštenja i rekao:

“Majčice, tvoj sin će biti jogi. Poput duhovnog motora odneće mnoge duše u kraljevstvo božje.”

Srce mi je zadrhtalo od radosti kada sam čula da je sveznajući guru uslišio moju unutrašnju molbu. Neposredno pred tvoje rođenje, rekao mi je da ćeš i ti slediti njegov put.

Kasnije smo tvoja sestra Rona i ja znale da vidiš veliko svetlo dok smo te posmatrale iz susedne sobe kako ležiš na postelji. Dok si govorio da ćeš poći na Himalaje da tražiš božansko, tvoj glas je odzvanjao gvozdenom odlučnošću.

Tih dana, sine moj, saznala sam da tvoj put leži daleko od svetovne pohlepe za počastima. To mi je potvrdio još jednom najneobičniji događaj u mom životu - događaj koji me prisiljava da ti pošaljem ovu poruku na samrtnoj postelji. To je bio razgovor s jednim mudracem iz Pendžapa. Dok je tamo živela naša porodica, jednog jutra u sobu je ušao sluga i rekao:

“Gospodarice, ovde je jedan čudan sadhu¹³. Uporno zahteva da vidi Mukundinu majku”.

Te jednostavne reči na mene su ostavile dubok utisak. Odmah sam se uputila da pozdravim posetioca. Poklonivši se njegovim svetim stopalima, odmah sam osetila da je preda mnom zbilja božji čovek.

Rekao je: “Majko, veliki učitelji žele da znaš da još dugo nećeš živeti na zemlji.¹⁴ Tvoja sledeća bolest će biti poslednja.”

¹² Po indijskom običaju, deci roditelji biraju bračnog druga. Indijski brakovi, zasnovani na religiji, u većini slučajeva su srećni. Indijska deca od najranijeg detinjstva slušaju priče o idealnim parovima, kao što su Rama i Sita, Nala i Damajanti.

¹³ Sadhu je pustinjač, neko ko poštuje sadhanu, ili sprovodi duhovnu disciplinu. Sadhui litalice su jedna karakteristika indijskog načina života. Nisu članovi nekog formalnog reda, kao što je, na primer, red svamija, već iskazuju odanost određenim vođama koje poštuju.

Nastupilo je ćutanje, tokom koga nisam osećala nikakvo nespokojstvo, već samo duboki mir. Potom mi se obratio ponovo:

“Dobićeš jednu srebrnu amajliju koju treba da čuvaš. Neću ti je dati danas, već da bi se pokazala istinitost mojih reči ona će se materijalizovati sutra u tvojim rukama dok budeš meditirala. Na samrtnoj postelji treba da upoznaš s ovim svog najstarijeg sina Anantu i da mu predaš amajliju da je čuva godinu dana, a zatim da je preda tvom sinu Mukundi. On će shvatiti značenje amajlije, koja mu dolazi od velikih učitelja. Treba da je dobije u vreme kada otprilike bude spreman da se odrekne svetovnih ciljeva i da počne životno traganje za Bogom. Nakon nekoliko godina, kad amajlija bude ispunila svoju svrhu, ona će nestati. Ako je bude čuvao i na najskrovitijem mestu, ona će se vratiti odakle je došla.”¹⁵

Svecu sam ponudila milostinju¹⁶ i poklonila mu se s velikim poštovanjem. Ne primivši dar, otišao je blagosiljajući me. Sledeće večeri, dok sam meditirala, materijalizovala se u mojim rukama srebrna amajlija, baš kao što je to sadhu obećao. Najavila mi se hladnim dodirrom svoje glatke površine. Čuvala sam je ljubomorno više od dve godine, a sada je ostavljam Ananti na čuvanje. Ne tuguj za mnom jer će me moj veliki guru staviti u naručje beskonačnog. Zbogom dete moje, štitiće te kosmička majka.”

Kad sam dobio amajliju, iznenada me je obasjao plamen prosvetljenja. Probudile su se mnoge uspavane uspomene. Okrugla starinska amajlija je bila ispisana sanskritskim slovima. Shvatio sam da mi dolazi od učitelja iz prošlih života, koji me nevidljivom rukom vode. Imala je još jedno značenje, međutim srce amajlije se ne sme ogoliti do kraja.

Kako je amajlija nestala usred vrlo nesretnih okolnosti mog života, a njen nestanak najavio dolazak mog gurua, ne može se opisati u ovom poglavlju.

Međutim, kao dečak osujećen da odem na Himalaje, svakodnevno sam putovao na krilima svoje amajlije.

¹⁴ Kada sam iz ove poruke shvatio da je majka znala da će živeti kratko, shvatio sam zašto je tako uporno žurila sa Anantinom ženidbom. Imala je prirodnu majčinsku želju da prisustvuje obredima venčanja, ali je umrla pre njegovog venčanja. Umrla je 26. IV 1904. godine, u svojoj 36. godini.

¹⁵ Priroda predmeta proizvedenih astralnim putem, kao i razlozi njihovog nestanka, objašnjeni su u 42. poglavlju. Na talismanu je bila ugravirana mantra, ili reči za sveta pojanja. Moć zvuka i ljudskog glasa (vaća) nigde nije tako duboko izražena kao u Indiji. Vibracija aum, koja odjekuje univerzumom (biblijska “reč”, ili “glas voda”), ima tri manifestacije ili gune: stvaranje, održavanje i razaranje (Taitrija - upanišad 1:8). Svaki put kad se izusti reč, stavlja se u pokret jedan od tri kvaliteta zvuka aum. To je zakon na kome se zasnivaju zapovedi svih svetih spisa, da se mora govoriti istina. Sanskritska mantra na amajliji je posedovala, kad se pravilno izgovara, duhovno podsticajnu moć vibracije. Sanskritska azbuka je idealna, a sastoji se od 52 slova, od kojih se svako izgovara na utvrđen i nepromenljiv način. Džordž Bernard Šo je napisao mudar i, naravno, duhovit esej o fonetskoj neadekvatnosti engleske azbuke, koja je zasnovana na latinskom, u kojoj 26 slova bezuspešno nastoje da ponese teret zvuka. Sa svojom uobičajenom neobazrivošću (“Ako bi uvođenje engleske azbuke u engleskom jeziku izazvalo građanski rat, ... to bi mi bilo krivo.”), gospodin Šo predlaže usvajanje nove azbuke od 42 znaka za slova (vidi njegov predgovor Vilsonovom čudesnom rođenju jezika). Takva azbuka bi se približila fonetskoj savršenosti sanskrita, u kome 52 slova sprečavaju pogrešno izgovaranje.

¹⁶ Uobičajeni izraz poštovanja prema sadhuima.

Svetac sa dva tela

”Oče, ako obećam da ću se svojevolumno vratiti kući, mogu li otići da vidim Benares?”

Retko me je otac sprečavao da putujem, jer sam za to gajio veliku ljubav. Čak i kao malom dečaku, dozvoljavao mi je da idem na hodočašće u mnoga mesta. Obično bi me pratio jedan ili nekoliko njegovih prijatelja. Putovali bismo udobnom prvom klasom, za koju bi nam otac nabavljao karte. Njegovo zaposlenje na železnici zadovoljavalo je sve potrebe nomada u porodici.

Otac mi je obećao da će razmisliti o mojoj molbi. Sledećeg dana me je pozvao i pružio povratnu kartu od Barilija do Benaresa, nekoliko novčanica i dva pisma.

Rekao je: “Želim da ponudim jedan posao svom prijatelju iz Benaresa, Kedaru Nathu Babi. Na žalost, izgubio sam njegovu adresu, ali verujem da ćeš mu dostaviti pismo posredstvom našeg zajedničkog prijatelja svamija Pranabanande. Svami je postigao uzvišeno duhovno stanje, pa verujem da će ti njegovo društvo biti od koristi. Ovim drugim pismom želim da te predstavim.”

Namignuo je dobacivši mi: “Pazi, više nema bežanja od kuće!”

Sa svim žarom dvadesetogodišnjaka krenuo sam (mada vreme nije uspelo da umanju uživanje u novim pejzažima i nepoznatim ulicama). Stigavši u Benares, uputio sam se odmah svamiju. Ulazna vrata njegovog boravišta su bila otvorena. Našao sam put do njegove sobe smeštene na drugom spratu, koja je bila dugačka poput hodnika. Na malo uzdignutom podijumu ugledao sam prilično krupnog čoveka odevenog samo tkaninom oko bedara. Sedeo je u položaju lotosa. Glava i lice, bez ikakvih bora, bili su mu glatko izbrijani. Oko ustiju poigravao mu je blaženi smešak. Kako bi odagnao moju sumnju da mu smetam, pozdravio me je poput starog prijatelja.

“Blagosloven da si, dragi moj!” Na detinjim glasom srdačno izrečenu obrodoličicu, kleknuo sam i dodirnuo mu stopala.

Pitao sam: “Jeste li vi svami Pranabananda?”

Klimnuo mi je glavom i pitao: “Jesi li ti Bhagabatijev sin?” To je izgovorio pre nego što sam stigao da izvadim očevo pismo. Zapanjen, pružio sam mu poruku koja je trebalo ba me predstavi, a sada je izgledala suvišna.

Iznenadio me opet svojim vidovitim rečima: “Naravno da ću ti pomoći da nađeš Kedara Natha Babu.” Bacio je kratak pogled na pismo i srdačno izrekao nekoliko primedbi na račun mog oca.

“Znaš, ja ti uživam u dve penzije. Jednu sam dobio po preporuci tvog oca, kod koga sam nekada radio na železnici; a drugu od mog nebeskog oca za koga sam savesno obavljao svoje zemaljske dužnosti.”

Ta primedba mi je izgledala vrlo nejasna, pa sam pitao: “Gospodine, kakvu to penziju primete od oca nebeskog? Da li vam spušta novac u krilo?”

Svetac se nasmejao: “Mislim na penziju neizmernog mira, na nagradu za tolike godine duboke meditacije. Više ne žudim za novcem. Imam više nego što mi treba za svojih nekoliko materijalnih potreba. Kasnije ćeš razumeti značenje te druge penzije.”

Završivši naglo razgovor, svetac se iznenada ukočio poput dostojanstvene sfinge. Prvo su mu svetlucale oči, kao da posmatra nešto zanimljivo, a zatim su izgubile sjaj. Našao sam se u neprilici zbog njegovih škrtih reči, jer mi još nije ni saopštio kako ću naći očevog prijatelja. Malo uznemireno, osvrnuh se po praznoj prostoriji, u kojoj smo bili samo nas dvojica. Lutajući pogled zaustavio mi se na njegovim sandalama koje su ležale ispred podijuma.

Izustio je: “Ne brini se, mali gospodine¹⁷, čovek koga želiš da vidiš biće ovde za pola sata.” Jogi je pročitao moje misli, što u takvom trenutku i nije bio neki naročiti podvig. Onda je opet zapao u neizmernu tišinu. Zapazio sam na časovniku da je prošlo čitavih 30 minuta.

Tada se on uspravio i rekao: “Mislim da se Kedar Nath Babu približava vratima.” Tada sam zaprepašćen, ne razumevši ništa, čuo da se neko penje uz stepenice, dok su mi se u glavi rojile zbrkane misli. Pitao sam se: “Kako je moguće da je ovamo pozvan očev prijatelj bez posredstva glasnika? Otkako sam došao svami nije razgovarao ni sa kim drugim osim sa mnom.”

Neprirodno sam napustio sobu i krenuo stepenicama. Na pola puta, sreo sam mršavog čoveka svetle kože, srednje visine. Izgledalo mi je kao da je u žurbi.

S приметnim uzbuđenjem u svom glasu, obratio sam mu se: “Jeste li vi Kadar Nath Babu?”

¹⁷ Čoto mahasaja, izraz je kojim su mi se obraćali neki indijski sveci, što u prevodu znači “mali gospodine”.

Odgovorio mi je uz ljubazan osmeh: "Jesam, a jesi li ti Bhagabatijev sin, koji me ovde čeka?"

Zbunjen i neraspoložen zbog njegovog neobjašnjivog prisustva, pitao sam: "Gospodine, kako ste došli ovamo?"

"Danas se sve događalo nekako tajanstveno! Pre nepunih pola sata, upravo posle kupanja u Gangu, pristupio mi je Pranabananda. Nemam pojma kako je znao da sam u to vreme bio tamo? Rekao mi je: "Bhagabatijev sin te čeka, hoćeš li sa mnom tamo?" Pristao sam radosno. Dok smo hodali ruku podruku, svami je bio brži od mene u svojim drvenim sandalama, premda sam ja imao ove čvrste cipele. Iznenada je zastao i upitao me: "Koliko će ti trebati vremena da stigneš do mog stana?" Rekao sam mu, oko pola sata. Zagonetno me pogledao i reako: "Ja moram još nešto da obavim, stoga te ostavljam. Pridruži nam se u mojoj kući, gde ćemo te Bhagabatijev sin i ja čekati." Pre nego što sam stigao da protestujem, okrenuo se i nestao u gomili, a ja sam se uputio ovamo što sam brže mogao."

Ovo objašnjenje samo je povećalo moju zgranutost, pa sam ga pitao koliko dugo poznaje svamija?

"Prošle godine smo se sreli nekoliko puta, međutim, u zadnje vreme se nismo vidali. Veoma sam se obradovao kad sam ga danas ugledao na kupalištu."

"Jeste li ga sreli u vidu vizije, ili ste ga zbilja videli, dodirivali mu ruku ili ste čuli zvuk njegovih koraka? Ne mogu da verujem svojim ušima, silazim li to ja s uma?"

On se na to naljutio i prasnuo: "Ne znam na šta ciljaš, ja ne lažem, zar ne razumeš da je samo svami mogao da me obavesti da me ti ovde čekaš?"

"Znaš li da tog čoveka, svamija Pranabanandu, nisam ispuštao iz vida od kad sam došao ovde pre sat vremena?" Ponovio sam mu čitav razgovor, koji sam vodio sa svamijem.

On je na to razrogačio oči. "Živimo li mi zbilja ovde u materijalnom svetu, ili sanjamo? Nisam očekivao da ću u ovom životu biti svedok takog čuda! Mislio sam da je svami običan čovek, a sada vidim da se on može materijalizovati još u jednom telu i delovati kroz njega!"

Ušli smo zajedno u svečevu sobu. Kedar Nath Babu mi je pokazao na sandale ispred podijuma.

Prošaptao je: "Pogledaj, baš ove sandale je nosio na kupalištu, a na sebi je imao samo platno oko bedara, upravo kao sada." Dok mu se posetilac klanjao, svetac mi se obratio smešeći se.

"Zašto se svemu ovome toliko čudiš? Suptilno jedinstvo pojavnog sveta, pravom jogiju nije skriveno. U svakom trenutku mogu da vidim svoje učenike u Kalkuti i da razgovaram s njima. Tako mogu po volji da se transcendiraju sve prepreke grube materije."

Da bi podstakao duhovni zanos u mom mladom srcu, svami je verovatno ljubazno nastojao da mi otkrije nešto o moćima svog astralnog radija i televizije.¹⁸ Međutim, umesto oduševljenja, bio sam ispunjen osećanjem strahopoštovanja. S obzirom da mi je bilo suđeno da traganje za Bogom započnem uz pomoć vodstva jednog drugog gura, Šri Juktešvara, koga sam kasnije sreo, nisam imao nimalo sklonosti da prihvatim Pranabanandu za svog učitelja. Sumnjičavo sam na njega bacao pogled, pitajući se da li je preda mnom on sam, ili njegov dvojnjak.

Nadahnutim rečima o svom guruu i pogledom koji budi dušu, nastojao je da rasprši moj nemir.

"Lahiri Mahasaja, kao samo božanstvo u ljudskom obliku, bio je najveći jogi koga sam ikada sreo." Pomislio sam, ako učenik može svojom voljom da materijalizuje još jedno telo, kakva su tek čuda mogla da se očekuju od njegovog učitelja.

"Reći ću ti koliko je neprocenjiva vrednost pomoći koju guru može da pruži. Obično sam sa jednim svojim drugom meditirao po osam sati svake noći. Tokom dana morali smo da radimo na železnici. Bilo mi je teško da obavljam činovničke dužnosti, jer sam želeo sve svoje vreme da posvetim Bogu. Istrajao sam da tako meditiram osam godina. Postigao sam čudesne rezultate. Duh mi je bio prosvetljen izvanrednim duhovnim opažanjima, međutim između mene i beskonačnog uvek se nalazio tanak veo. Uvideo sam da ne mogu ostvariti konačno i neopozivo sjedinjenje uprkos svoje nadljudske upornosti. Jedne večeri sam otišao kod Lahirija Mahasaje i zamolio ga za božanski razgovor. Cele noći sam mu dosađivao. Rekao sam mu: "Moj andeoski guru, tako je velika moja duševna patnja da ne mogu više da podnesem život ako se ne sretnem licem u lice sa uzvišenim ljubljenim?"

Odgovorio mi je: "Šta ja tu mogu? Moraš da meditiraš dublje."

¹⁸ Fizika je, na svoj način, potvrdila istinitost zakona koje su otkrili jogiji. Na primer, 26. novembra 1934. demonstrirano je na Rimskom Kraljevskom univerzitetu da ljudi poseduju moć televizije. Profesor neurofiziologije, Dr. Đuzepe Kaligaris, pritiskao je određene tačke na telu ispitivane osobe, a ona je u svom odgovoru na to detaljno opisivala osobe i predmete iza zida. Dr. Kaligaris je dokazao da se podsticanjem određenih područja na koži doživljavaju supersenzorni utisci. Da bi ispitivanoj osobi omogućio da vidi iza zida, pritiskao je petnaestak minuta tačku koja se nalazi desno od toraksa. Dr. Kaligaris je izjavio da stimulacijom nekih drugih tačaka na telu mogu da se vide ljudi i predmeti na bilo kojoj udaljenosti, bez obzira da su ranije viđeni ili nisu.

Nastavio sam: “Tebi se obraćam, Bože moj i učitelju! Pred sobom te vidim u fizičkom telu. Blagoslovi me¹⁹ da te vidim i u tvom beskonačnom obliku.”

Lahiri Mahasaja je blago ispružio ruku i izustio: “Idi sada i meditiraj. Za tebe sam se založio kod Brahme.”²⁰

Vratio sam se kući duhovno sasvim okrepljen. Te noći sam u meditaciji postigao krajnji cilj svog života. Sada bez prestanka uživam u duhovnoj penziji. Blaženi stvoritelj od tog dana više nikada nije bio sakriven od mojih očiju zavesom privida.”

Pranabanandino lice se kupalo u božanskom svetlu. Srce mi je obuzeo mir iz jednog drugog sveta, iščezao je svaki strah. Svetac mi je poverio još nešto:

“Posle nekoliko meseci vratio sam se Lahiriju Mahasaji, s namerom da mu se zahvalim za njegov beskonačno veliki dar, ali sam mu izložio jedan drugi problem:

“Božanski guru, više ne mogu da radim svoj posao u kancelariji. Molim vas da me oslobodite toga, jer me Brahma stalno drži u stanju božanske opijenosti.”

Rekao mi je: “Podnesi komisiji molbu za penziju.”

“Kakav razlog da navedem za tako ranu penziju?”

Sledećeg dana podneo sam zahtev. Lekar me je pitao koji su razlozi za moj preuranjeni zahtev: “Kaži šta osećaš?”

“Tokom posla, u kičmi²¹ me hvata neki nepodnošljivi osećaj. Prožme mi čitavo telo, pa sam potpuno nesposoban za izvršavanje svojih dužnosti.”²²

Bez ikakvog daljeg ispitivanja lekar me je preporučio za penziju, koju sam ubrzo i dobio. Znam da je božanska volja Lahirija Mahasaje delovala na lekara i službenike železnice, uključujući i tvog oca. Automatski su poslušali duhovni nalog velikog gura i pružili mi slobodu za neprekidni zajednički život sa ljubljenim.”

Nakon tog neobičnog otkrića, svami Pranabananda se povukao u jedno od svojih dugih ćutanja. Na polasku, dodirnuo sam mu s poštovanjem stopala, a on me blagoslovio rečima:

“Tvoj život će ići putem odricanja i joge. Videću te kasnije, zajedno s tvojim ocem.” Oba proročanstva su se obistinila.

Kedar Nath Baba je pošao sa mnom, dok sam izlazio u mrak. Na ulici sam mu dao pismo, a on ga je pročitao pri svetlu ulične svetiljke. Kazao je: “Tvoj otac mi predlaže da predem u kancelariju njegove železničke ispostave u Kalkuti. Prijatno je očekivati makar jednu od penzija u kojima uživa Pranabananda. Ali to nije moguće! Ne mogu da napustim Benares. Za mene, nažalost, još nisu dva tela²³.”

¹⁹ Duhovna borba kroz koju je prošao Pranabananda sa Lahirijem Mahasajom podseća na Jakovljevo rvanje s anđelom: “Ali on odgovori: Neću te pustiti dok me ne blagosloviš... Ovom mestu Jakov nadenu ime Panuel, jer reče - videh boga licem u lice, i u životu ostah”.

²⁰ Bog u svom aspektu stvoritelja; primarni uzrok svemira. Kada je 1857. u časopisu Atlantic Monthly objavljena Emersonova pesma Brahma, zaprepastila je većinu čitalaca. Emerson se na to smejaao. Rekao je: “Recite im neka umesto “Brahma” stave “Jahve”, pa neće više biti u nedoumici. Koren reči Brahma je glagol brh, što znači “širiti se”. On prenosi vedski pojam božanske moći da raste spontano ili se naglo rasprsnje u stvaralačko delovanje. Svemir se poput paukove mreže razvija (vikurute) iz njegovog bića. Kao imanentni i transcendentalni princip, Brahman se u upanišadama naziva “niti” (sutra); sjedinjujućom suštinom koja se provlači kroz čitav život i “unutrašnjim besmrtnim vladarem” (anaryamy amrta). U pojedincu se izraz Brahme ili duha naziva atman, duša. Smisao veda je da ostvare svesno sjedinjavanje atmana s Brahmanom.

²¹ Prvi doživljaj duha u dubokoj meditaciji je na oltaru kičme, a potom u mozgu. Meditant je preplavljen bujicom blaženstva, ali nauči brzo kako da upravlja njenim spoljnim manifestacijama.

²² U vreme kada smo se sreli, Pranabananda je zaista bio prosvetljen učitelj. To što mi je ispričao o svojim poslednjim radnim danima, dogodilo se pre mnogo godina. Tada još nije bio učvršćen u nirvikalpa samadhiju. U tom postojanom savršenom stanju svesti, jogi bez ikakvih teškoća obavlja svoje svetovne dužnosti.

²³ Sposobnost pojavljivanja u više od jednog tela naziva se sidhi (jogijska izuzetna moć, koja se spominje u Patandalijevim Joga sutrama. Kod velikog broja svetaca zapažena je pojava dva boravišta. U savremenom svetu, primer toga je slučaj hrišćanke Tereze Neuman iz Konereutha. U priči o Terezi Neuman, A.P. Šimberg opisuje kako se ona nekoliko puta pojavila pred ljudima kojima je bila potrebna njenja pomoć i razgovarala sa njima.

Opisujući događaje iz života Pranabanande i drugih velikih majstora koje sam poznao, nadam se da ću kod čitaoca pobuditi istovetno divljenje kakvo sam ja osećao prema tim ljudima. Duboke i tajanstvene stvari nije lako objasniti rečima, ali nije lako ni zbuniti onoga ko traži istinu. Grčki filozof Heraklit je rekao: “Ko mari za zlatom, mora ga i iskopati. U protivnom mora da se zadovolji slamom.”

Osujećeno bekstvo na Himalaje

Moja poslednja uputstva Amaru Miteru, mom drugu iz gimnazije koji je nameravao da me prati na Himalaje, glasila su: "Napusti razred s bilo kakvim beznačajnim izgovorom i pozovi kočiju. Zaustavi se u ulici gde niko iz moje kuće ne može da te vidi."

Sledećeg dana smo planirali bekstvo. Neophodna je bila predostrožnost, jer je moj brat Ananta neprekidno bdeo nada mnom. Odlučio je da osujeti sve moje namere da pobegnem, za koje je smatrao da mi se neprekidno vrzmaju po glavi. Nadao sam se da ću usred himalajskog snega naći učitelja, čije mi se lice često javljalo u vizijama, jer je amajlija tiho delovala u meni kao duhovni kvasac.

Porodica je sada ivala u Kalkuti, gde je otac bio trajno premešten. U skladu s patrijarhalnim indijskim običajem, Ananta je doveo svoju nevestu da sa nama živi u našoj kući, koja se sada nalazila na Gurarpar putu broj 4. Tamo sam svakodnevno meditirao u maloj sobici u potkrovlju, i pripremao svoj duh za traganje za Bogom. Jutro kada smo planirali bekstvo osvanulo je s nepovoljnim znakom, jer je padala kiša. Kada sam čuo točkove Amarove kočije, brzo sam u ponjavi vezao jedne sandale, dva platna za zavijanje bedara, brojanicu, sliku Lahirija Mahasaje i primerak Bhagavad gite. Kroz prozor, s trećeg sprata, bacio sam zavežljaj i sjurio se niz stepenice. Pred vratima sam naleteo na svog ujaka koji je kupovao ribu.

Sumnjičavo me pogledao i zapitao: "Čemu tolika žurba?"

Nasmešio sam mu se neodređeno i skrenuo u uličicu, uzeo svoj zavežljaj i pridružio se Amaru s konspirativnim oprezom. Odvezli smo se u trgovački centar Čandni Čovk. Mesecima smo štedeli novac od užine da bi kupili englesku odeću. Znajući oštroumno uživljavanje mog brata u ulogu detektiva, nadali smo se da ćemo ga nadmudriti ako nosimo englesku odeću. Na putu do železničke stanice zaustavili smo se da bi primili mog bratanca Đatina Goša, koga sam zvao Đatindra. On je tek bio preobraćen i čeznuo je da nade gurua na Himalajima. Obukao je odelo koje smo mu pripremili. Nadajući se da smo se dobro kamuflirali, srca su nam zakucala u dubokom ushićenju.

Bile su nam još porebne platnene cipele, pa sam odveo svoje drugove do prodavnice koja je imala izložene cipele s gumenim donom.

Na tom svetom izletu se ne smeju nositi predmeti od kože koji su napravljeni od ubijenih životinja. Zastao sam na ulici da sa Bhagavad gite uklonim kožni omot, a sa svog, u Engleskoj proizvedenog šešira za zaštitu od sunca, kožne trake.

Na stanici smo kupili karte²⁴ za Burdvan, gde smo imali nameru da presednemo za Hardvar, koji se nalazi u podnožju Himalaja. Čim se voz počeo da udaljava, kao da beži poput nas, izrazio sam neka svoja slavna očekivanja. Rekao sam: "Pomislite samo, učitelji će nas inicirati, pa ćemo iskusiti trans kosmičke svesti. Telo će nam biti ispunjeno takvim magnetizmom, da će nam himalajske divlje životinje prilaziti poput pitomih. Tigrovi će izgledati kao kućne mačke, koje očekuju da ih pomilujemo."

Amar se oduševljeno nasmešio na tu moju izjavu, koja je oslikavala budućnost za koju sam, metafizički i doslovno, smatrao da je očaravajuća.

Tišinu je prekinuo Đatindra: "Najbolje će biti da podelimo novac na tri dela, jer ako svako od nas u Burdvanu sam kupi kartu, niko neće posumnjati da zajedno bežimo od kuće."

Ne sumnjajući ništa, složio sam se. U sumrak se voz zaustavio u Burdvanu. Dok smo Amar i ja sedeli na peronu, Đatindra je ušao da kupi sebi kartu. Nakon 15 minuta čekanja, počeli smo da se raspitujemo za njega, ali uzalud. U očajničkom strahu, na sve strane smo ga pozivali uzvikujući njegovo ime. Međutim, on je nestao u mraku, izgubio se u nepoznatoj okolini te male stanice. Zanemio sam od tog šoka, bio sam jako iznerviran. Bog je dozvolio tako deprimirajući doživljaj, kojim se raspršila romantika mog brižljivo isplaniranog bega, koji je trebalo da me dovede do njega. Zaplakao sam kao dete: "Amare, moramo da se vratimo kući, iznenadni Đatindrin izdajnički nestanak nije dobar predznak. Naše putovanje je osuđeno na neuspeh."

"Da li je to tvoja ljubav prema gospodu, zar ne možeš da podneseš to malo iskušavanje preko svog druga izdajnika?" To Amarovo zapažanje da nas Bog proverava, smirilo je moje srce. Osvežili smo se poznatim burdvanskin slatkišima, po imenu sitabhogam (hrana za boginju) i motićurom (kuglica slatkog bisera). Za nekoliko sati, krenuli smo za Hardvar. Sutradan, kada smo presedali u Mogul Seraiju, raspravljali smo o važnom životnom pitanju.

"Amare, ubrzo će železnički službenici početi da nas saslušavaju. Ne treba potcenjivati dovitljivost mog brata. Bez obzira na ishod, nećemo govoriti neistinu."

²⁴ Za taj izlet karte nismo mogli da dobijemo od mog oca.

“Od tebe tražim samo da ćutiš. Dok ja budem odgovarao nemoj da se smeješ, niti ceriš.” U tom momentu obratio mi se evropski službenik iz stanice. Odmah sam shvatio šta je u pitanju, uočivši njegovo mahanje telegramom.

“Bežite li od kuće zbog svade?”

“Ne!” Radovalo me što mi je njegov izbor reči omogućio nedvosmisleni odgovor. Znao sam savršeno dobro da za moje nekonvencionalno ponašanje, nije bila kriva ni ljutnja, ni svadalačko raspoloženje, već “božanska melanholija”.

Službenik se zatim obratio Amaru. Usledio je duhovit dvoboj rečima, za vreme koga sam stoički nastojao da ostanem ozbiljan, kao što mi je moj prijatelj savetovao.

Čovek je upitao autoritativnim glasom: “Gde je treći dečak? Hajde, kaži istinu!”

“Vidim, gospodine, da nosite naočare, zar ne vidite da smo samo dvojica?” Drsko se nasmejao, nastavljujući: “Nisam čarobnjak, ne mogu da vam prizovem trećeg dečaka.”

Očigledno zbunjen ovom drskošću, službenik je potražio novo polje za napad.

“Kako se zove?”

“Ja se zovem Tomas, sin sam engleskinje i indijca koji se preobratio u hrišćanstvo.”

“Kako se zove tvoj prijatelj?”

“Ja ga zovem Tompson.”

Tog treća samo što nisam prasnuo u smeh. Bez ustručavanja, uputio sam se prema vozu, koji je kao nekim providenjem bio spreman za polazak. Amar me sledio uz pratnju službenika, koji nas je svojom lakovernom predusretljivošću smestio u kupe za Evropljane. Očigledno mu je bilo neprijatno da dva poluengleska dečaka putuju sa urođenicima. Kada je učtivo izašao, bacio sam se na sedište ne mogavši da zadržim navalu smeha. Usled zadovoljstva što je nadmudrio iskusnog evropskog službenika, Amarovo lice je blistalo.

Uspeo sam da na peronu pročitam telegram mog brata, koji glasio: “Tri bengalska dečaka su pobegla od kuće u engleskim odelima. Uputili su se prema Hardvaru preko Mogul Seraija. Molim da ih zadržite do mog dolaska. Za tu ulugu sledi bogata nagrada.”

“Amare, zar ti nisam rekao da kod kuće ne ostavljaš označen red vožnje. Verovatno ga je moj brat našao.” Prijatelj mi je priznao svoj propust. Ubrzo smo se zaustavili u Bareiliju, gde nas je čekao Dvarka Prasad sa Anantinim telegramom. Moj stariji brat Dvarka, učinio je sve što je u njegovoj moći da nas zadrži. Uspeo sam da ga uverim da se nismo olako odlučili na ovo bekstvo. Odbio je, kao i prošli put, moj poziv da nam se pridruži.

Te noći, dok je voz stajao na jednoj od stanica, neki službenik je opet probudio Amara radi ispitivanja. I on je pao kao žrtva združenog šarma Tomasa i Tomsona. U zoru nas je voz pobedonosno dovezao u Hardvar. Dostojanstvene planine su nas iz daljine pozdravljale i pozivale. Iz stanice smo se žurno uputili u gradsku gužvu, koja nam je pružala sigurnost. Opet smo obukli svoju nacionalnu nošnju, pošto je Ananta obelodanio naše prerašavanje u evropsku odeću. Imao sam osećaj da će nas uhvatiti.

Smatrajući da je najbolje odmah da oputujemo iz Hardvara, kupili smo dve karte za Rišikeš, koji se nalazi na severu, a koga su od davnina pohodila posvećena stopala mnogih učitelja. Ušao sam u voz, dok se Amar još vukao po peronu. Iznenada ga je zaustavio nagli uzvik policajca. Ubrzo potom, taj policajac koji je u zao čas tuda naišao, odveo nas je u policijsku stanicu i oduzeo nam novac. Uljudno nam je objasnio da treba da nas zadrži dok ne dođe moj stariji brat, jer mu je to dužnost. Saznavši da je naš cilj bio da odemo na Himalaje, policajac nam je ispričao neobičnu priču.

“Vidim da ste obojica ljudi za svetim ljudima! Većeg božjeg čoveka sigurno nećete sresti od onog koga sam video juče. Moj drug, policajac, i ja, prvi put smo ga sreli pre pet dana, dok smo pored reke Gange patrolirali tražeći jednog ubicu. Bilo nam je naredeno da ga uhvatimo živog ili mrtvog. Bilo je poznato da se prerašava u sadhua, kako bi pljačkao hodočasnike. Iznenada smo pred sobom ugledali sadhua koji je nalikovao opisu zločinca. Nije se obazirao na nas kada smo mu naredili da stane. Potrčali smo da ga uhvatimo. Sustigavši ga, zamahnuo sam sabljom i pogodio ga u desnu ruku, koja se gotovo odvojila od njegovog tela. Bez jauka i, ne pogledavši strašnu ranu, nastavio je brzo da hoda. Kad smo ga zaustavili, rekao je: “Ja nisam ubica koga tražite”. Uvidevši da sam ranio božanskog mudraca, bio sam veoma posramljen. Bacio sam mu se pred noge moleći ga da mi oprost, i ponudio mu svoj turban da njime zaustavi krv koja je jako tekla.

“Razumljiva mi je tvoja greška, sine moj.” Gledajući me ljubazno, izjavio je svetac. “Nastavi svojim putem, nemoj sebi ni za šta da prebacuješ. O meni se brine ljubljena majka.” Gurnuo je uz ranu ruku koja se klatila. Ona se prilepila na neobjašnjiv način, a krv je prestala da teče.

“Dodite za tri dana pod ovo drvo i videćete me potpuno zdravog. Posle toga više nećete osećati grižu savesti.”

Juče smo s nestrpljenjem otišli na označeno mesto. Sadhu se nalazio tamo i dozvolio nam je da pregledamo njegovu ruku. Na njoj nije bilo nikakvog ožiljka niti bilo kakvih tragova od rane.

Rekao je: “Krenuo sam preko Rišikeša u samoću Himalaja.” Na odlasku nas je blagoslovio. Osećam da je njegova svetost uzvisila i moj život.”

Završio je kličući pobožno, jer ga je očigledno događaj duboko potresao. Svečanim pokretom pružio nam je isečak iz novina u kome je pisalo o tom čudesnom događaju. Kao i u većini senzacionalističkih novina, reporter je preterao u svojoj verziji opisa događaja. Iz njegovog opisa sticao se utisak da je sadhuu gotovo bila odrubljena glava.

Amar i ja smo zažalili što nismo sreli velikog jogija, koji je oprostio svom gonioću slično kao što je Hrist oprostio svom. Premda materijalno osiromašena u poslednja dva stoleća, Indija poseduje neiscpnu zalihu božanskog blaga. Na svom putu se čak i obični svetovni ljudi, poput policajca, mogu sresti s spiritualnim “divovima”.

Zahvalili smo se policajcu što nam je tom svojom pričom prekratio dosadu. Verovatno je hteo da napomene kako je imao više sreće od nas, jer je sreo prosvetljenog čoveka a da nije ništa preduzeo, dok se naše ozbiljno traganje završilo u policijskoj stanici.

Bili smo zarobljeni tako blizu Himalaja, a ipak jako daleko. Istakao sam Amaru da osećam kako sam dvostruko primoran da tražim slobodu. Nasmejao sam se i ohrabrio ga rečima: “Pobeći ćemo kad nam se pruži prilika. Možemo i pešice do Rišikeša.”

Međutim, moj drug je postao pesimista čim nam je oduzeta zalih novca, na koju smo pouzdano mogli da se oslonimo. Rekao je: “Krenemo li pešice kroz džunglu, nećemo završiti u gradu svetaca, već u želucu nekog tigra!”

Posle tri dana stigli su Ananta i Amarov brat. Amar je ljubazno pozdravio svog rodaka s očiglednim olakšanjem. Ja sam bio nepomirljiv, pa je Ananta od mene samo mogao da čuje ogorčeno prebacivanje.

“Razumem kao se osećaš”, rekao je blago moj brat. Od tebe samo tražim da podeš sa mnom do Benaresa i posetiš jednog mudraca, a zatim da se vratiš našem zabrinutom ocu. Onda možeš da nastaviš svoje traganje za učiteljem.”

Amar se tada umešao, tvrdeći kako više nema nameru da sa mnom ide na Himalaje. Uživao je u toplini porodičnog gnezda. Međutim, ja sam znao da nikada neću odustati od traganja za svojim guruom.

Svi smo se popeli na voz i uputili u Benares. Tamo sam dobio neobičan i trenutani odgovor na jednu od mojih molitvi.

Ananta je imao dobro promišljen plan. Pre nego što je stigao na Himalaje, zaustavio se u Benaresu, da bi zamolio čoveka, koji je važio za autoritet u poznavanju svetih spisa, da porazgovara sa mnom. Pandit, a i njegov sin, obećali su mu da će pokušati da me odvrate od mog nauma da postanem sanjasin.²⁵

Ananta me odveo njihovoj kući. Panditov sin, mlad nametljiv čovek, pozdravio me u dvorištu i započeo sa mnom dugačku filozofsku raspravu. Izjavio je da je vidovit, da poznaje moju budućnost, pa mi preporučuje da ne postanem monah, i: “Stalno će te pratiti nevolje. Budeš li istrajao u napuštanju svojih uobičajenih dužnosti, nećeš pronaći Boga. Bez svetovnih iskustava nećeš moći da odradiš svoju prošlu karmu.”²⁶

Kao odgovor na njegove reči, navirale su mi besmrtni Krišnine reči: “Čak i nejneprijatelj, ako me potpuno obožava srcem, treba smatrati pravednikom, jer se time priklonio pravoj strani i meni vratio, zato što poštuje istinu iznad svega. Ubrzo će i on postati uzvišen i duhovan, otkriće svoj put i ostvariti večni mir! Sigurno znaj da nijedan ko me obožava, nikada neće propasti...”²⁷

Silovite reči mladog čoveka donekle su pokobilele moje samopouzdanje. U sebi sam se svim žarom svog srca molio Bogu: “Molim te, oslobodi me zbuđenosti i ovde mi odgovori odmah, želiš li da se odrekнем svetovnog života, ili ne!”

Primetio sam da neki sadhu stoji pred panditovim vratima. Očigledno je čuo moj razgovor sa samozvanim vidovnjakom, jer me pozvao k sebi. U njegovim očima sam zapazio strujanje silne snage. Rekao mi je:

“Ne slušaj tu nezalicu. U odgovoru na tvoju molitvu, gospod mi je rekao da te uverim da je u ovom životu tvoj jedini put, put odricanja.”

Zaprepašćen tom odlučnom porukom, ispunjen zahvalnošću, nasmejao sam se sav srećan.

Na to moja “nezalica” iz dvorišta reče: “Ostavi tog čoveka”, dok je moj sveti vodič, blagoslovivši me podizanjem ruke, polako otišao.

²⁵ Doslovno “onaj koji je odbacio”, od sanskritskog korena as, “baciti”.

²⁶ Rezultati nekih prošlih dela iz ovog ili prošlih života. Od sanskritske reči kr, “činiti”.

²⁷ Bhagavad gita IX, 30-31. Krišna je najveći indijski prorok. Njegov voljeni učenik Arđuna bio je princ iz Pandava plemena, koje je vladalo severnim delom Indije, u okolini današnjeg Delhija. Smatra se da je Krišna živio 3100 godina pre Hrista.

Sedokosi pandit je onda na to ljupko primetio, "Taj sadhu je podjednako lud kao i ti. Namrgodeni, otac i sin su zurili u mene. "Čuo sam da je i on ostavio svoju kuću radi nekakvog nejasnog traganja za Bogom." Okrenuo sam im leđa, rekavši Ananti da ne želim više da raspravljam sa našim domaćinima. Obeshrabren, odmah se složio sa mnom da krenemo, pa smo ubrzo seli na voz za Kalkutu.

Na putu kući, radoznalo sam pitao Anantu; "Gospodine detektive, kako si otkrio da sam pobegao sa dva druga?" On se vragolasto nasmešio: "Otkrio sam u školi da je Amar otišao iz razreda i nije se više vratio. Sledećeg dana sam otišao u njegovu kuću i tamo sam našao označen red vožnje. Njegov otac je upravo odlazio kočijom. Čuo sam kako je, uzdišući, rekao kočijašu: "Danas moj sin s nama neće u školu. Nestao je bez traga."

Kočijaš je na to odgovorio: "Od jednog svog druga sam čuo da se vaš sin sa još dvojicom evropski odevenih dečaka popeo u voz na stanici Hovrah. Poklonili su mu svoje kožne cipele." Na taj način sam imao tri podatka; vozni red, tri dečaka, i englesku odeću."

Taj njegov izveštaj slušao sam s pomešanim osećanjem radosti i ljutnje. Naša velikodušnost prema kočijašu nije baš bila primerena!

"Odmah sam, naravno, poslao telegrame svim šefovima stanica koje su bile obeležene u redu vožnje. Označio je Bareili, pa sam odmah tamo poslao telegram tvom prijatelju Dvarki. Raspitavši se malo u komšiluku, saznao sam da jedne noći nije bilo ni bratanca Đatindre i da se sledećeg dana pojavio u evropskom odelu. Potražio sam ga i pozvao na ručak. Sasvim razoružan mojom ljubaznošću, prihvatio je to. Nakon kraćeg hodanja, iznenada smo skrenuli u policijsku stanicu, gde su nas odmah opkolila nekoliko policajca, koje sam ranije već odabrao zbog njihovog divljeg izgleda. Pred njihovim pretećim pogledima, Đatindra je odmah sve priznao i objasnio svoje zagonetno ponašanje.

"Na Himalaje sam pošao s uzvišenim raspoloženjem, nadahnut mislima na susrete sa velikim učiteljima. Medutim čim je Mukunda rekao da će tokom našeg zanosa u himalajskim pećinama tigrovi biti kao začarani i sedeće oko nas kao pitome mačke, zaledio sam se od straha, a čelo mi se oznojilo. Pitao sam se šta će biti ako moć našeg spiritualnog zanosa ne izmeni divlju ćud tigrova, hoće li onda oni biti umiljati kao kućne mačke? Već sam u svom duhu video sebe kako prisilno boravim u tigrovom želucu, gde sam prispeo u delovima, deo po deo."

Nestao je moj bes zbog Đatindrinog bekstva, bio je zamenjen smehom. Ovo duhovito objašnjenje imalo je vrednost sve moje strepnje. Priznajem da sam osetio malo zadovoljstvo, jer ni Đatindra nije izbegao susret s policijom.

"Ananta, ti si pravi pas tragač."²⁸ Veselost mog pogleda pokazivala je da mu nisam ništa prebacivao. "Đatindri ću reći da sam srećan što nije izdajnik, nego samo neko ko je želeo da sačuva svoju kožu."

U Kalkuti, kod kuće, otac me je dirljivo zamolio da obuzdam svoju želju sa putovanjima dok ne završim barem srednju školu. U mom odsustvu, s ljubavlju je tražio neko rešenje. Mislio je da ga je našao u svetom panditu, svamiju Kebalanandi²⁹, koga je pozvao da dolazi redovno kod nas.

Saopštio mi je poverljivo: "Taj mudrac biće tvoj učitelj sanskrita."

Otac se nadao da će pouke obrazovanog filozofa zadovoljiti moje religiozne težnje, međutim, stvari su uzele drugačiji tok. Moj novi učitelj mi nije nudio suvoparno intelektualno znanje, već je raspirivao moju težnju za Bogom. Otac nije znao da je on bio jedan o naprednih učenika Lahirija Mahasaje. Učitelj, kome nije bilo ravnog, imao je hiljade učenika. Privlačio ih je svojim božanskim magnetizmom. Kasnije sam saznao da je Lahiri Mahasaja često govorio o Kebalanandi, kao o ršiju ili prosvetljenom mudracu.

Lepo lice mog učitelja obavijali su bogati uvojcji. Tamne oči su mu bile jasne i otvorene kao kod deteta. Svaki pokret njegovog vitkog tela bio je smiren i precizan. Bio je čvrsto utvrđen u beskonačnoj svesti, uvek blag i ljubazan. Mnoge srećne sate proveli smo u dubokoj *krija* meditaciji.

Kealananda je bio priznati autoritet u području šastri, ili svetih knjiga. Svojom bogatom erudicijom zaslužio je ime "Šastri Mahasaja". Medutim, moje napredovanje u sanskritu nije bilo vredno pomena. Svaku priliku sam koristio da izbegnem dosadnu gramatiku, a započinjao sam razgovore o jogi i Lahiriju Mahasaji. Jednog dana mi je učitelj ugodio ispričavši mi nešto iz svog života uz velikog učitelja.

"Izuzetnu sreću sam imao da provedem punih deset godina uz Lahirija Mahasaju. Svake večeri je njegova kuća u Benaresu bila cilj mog hodočašća. Guru je uvek bio tamo, u malom salonu na prvom spratu.

²⁸ Uvek sam mu se obraćao sa Ananta-da. Da je sufiks poštovanja, kojim se u indijskim porodicama mlada braća obraćaju starijem bratu.

²⁹ U vreme naših susreta Kealananda još nije pristupio redu svamija, pa su ga svi svali "Šastri Mahasaja". Da čitaoce ne bih zbunio brojnim "Mahasajama" (Lahiri Mahasaja, Bhaduri Mahasaja iz VII poglavlja, majstor Mahasaja iz IX poglavlja), svog učitelja sanskrita ću nazivati njegovim monaškim imenom.

"Mahasaja" je religiozna titula kojom se izražava poštovanje, a znači "veliki povratak" (maha, velik; i saja, obrtanje ka unutra, odlazak na odmor).

Dok je sedeo na drvenoj stolici bez naslona, učenici bi se oko njega sakupili u polukrugu. Oči su mu uvek bile poluotvorene i sijale su božanskom radošću, kao da kroz neki teleskop posmatraju večno blaženstvo. Retko je govorio dugo. Ponekada bi usmeravao pogled na učenika, kome je bila potrebna pomoć. Tada bi ga obasjale reči isceljenja kao svetlosna lavina.

Kada bi me učitelj pogledao, obuzimao bi me neopisiv mir. Njegov miris bi me prozeo poput mirisa božanskog lotosovog cveta. Danima ne bismo izmenili ni jednu reč, doživljaj boravka kraj njega menjao bi čitavo moje biće. Ako bi se na stazi mog usredsređivanja pojavila nevidljiva prepreka, meditirao bih kraj njegovih stopala. Tada bih s lakoćom ulazio u najsuptilnija stanja svesti, što mi nije uspevalo u prisustvu učitelja koji nisu bili tako veliki. Učitelj je bio živi božji hram, čija su vrata bila otvorena svim njegovim učenicima. Ključ je bila predanost.

Lahiri Mahasaja nije bio knjiški tumač svetih spisa. Bez napora je iznosio znanje iz “božje biblioteke”. Navirale su iz njegovog sveznanja bujice reči i vatrometi misli. Posedovao je ključ za duboku spoznaju filozofske nauke koja je pre mnogo vekova izložena u Vedama. Na molbu da mi objasni različita stanja svesti o kojima govore drevni tekstovi, prihvatao bi se toga smešeći se.

“Proći ću sada kroz ta stanja i usput ću ti reći šta zapažam.” Bio je sušta suprotnost učiteljima koji svete spise uče napamet, a zatim izlažu apstrakcije koje nisu proživeli.

Na rečima škrt, guru bi često govorio učeniku koji je sedeo pored njega: “Molim te, objašnjavaj nam svete spise onako kako ti padne na pamet. Tako su zapisana mnogobrojna zapažanja Lahirija Mahasaje, uz obimne komentare raznih učenika. Učitelj nikada nije savetovao da se slepo veruje. Imao je običaj da kaže: “Reči su samo ljudske, uveri se u božju prisutnost, radosno komunicirajući s njim u meditaciji.”

Bez obzira na vrstu učenikovog problema, guru je uvek za njihovo rešavanje savetovao *krija* jogu. “Jogijska tehnika će delovati i kada ja ne budem u ovom telu da vas vodim. Ona ne može da se zapakuje, stavi na policu i zaboravi, kao što je slučaj sa nadahnućima teorije. Neprekidno idi svojim putem do oslobođenja - moć *krije* je u vežbi.”

Kebalananda je zaključio svojom ozbiljnom izjavom: “Smatram da je *krija* najdelotvornije sredstvo spasenja sopstvenim trudom, koje je ikada izmišljeno u traganju za beskonačnim. Njenom primenom, svemogućí Bog skriven u svim ljudima, otelotvorio se vidljivo u Lahiriju Mahasaji i nekolicini njegovih učenika.”

Jednog dana, ne mareći za sanskriptske tekstove koji su bili pred nama na stolu, ispričao mi je o čudu, sličnom Hristovom, kome je sam prisustvovao.

“Ramu, slepi učenik, je u meni probudio sažaljenje, jer za nega nije bilo svetla, premda je služio verno našeg učitelja u kome je božanstvo blistalo punim sjajem. Jednog jutra sam ga potražio da s njim porazgovaram. Međutim, on je satima sedeo strpljivo, i hladio gurua lepezom od palminog lišća. Kada je izašao iz sobe, pošao sam za njim.

Pitao sam ga: “Ramu, koliko dugo si slep?”

“Od rođenja, gospodine, nikada mi oči nije blagoslovio sunčev zrak.”

“Naš svemoćni guru ti sigurno može pomoći, zamoli ga za to”. Sledećeg dana, oklevajući, Ramu je pristupio Lahiriju Mahasaji. Stideo se da usred duhovnog izobilja moli još i za telesno zdravlje.

“Učitelju, u vama je onaj koji osvetljava čitav svemir. Molim vas da njegovo svetlo dovedete u moje oči, da bih mogao da ugledam slabi sjaj sunca.”

“Ramu, neko te je nagovorio da to tražiš, pa si me doveo u tešku situaciju, jer ja ne posedujem isceliteljske moći.”

“Beskonačni u vama sigurno to može, gospodine.”

“To je nešto drugo, Bog je bez granica. On pali zvezde i telesne ćelije, pa sigurno može i tvojim očima pokloniti sposobnost da progledaju.”

Učitelj je dotakao Ramuovo čelo, baš između obrva³⁰ i rekao: “Usredsređuj se na ovu tačku sedam dana, i često pevaj ime proroka Rame, pa će i tebi zasijati sunčev sjaj.”

Posle sedam dana tako se i desilo. Ramu je po prvi put video lepo lice prirode. Nepogrešivo je sveznajući uputio učenika da ponavlja Ramino³¹ ime, koga je obožavao više od svih drugih svetaca. Predanošću je bila obrađena zemlja Ramuove vere, na kojoj je niklo moćno guruovo seme isceljeja.” Kebalananda je začutao na tren, a onda je još jednom odao počast svom učitelju.

³⁰ Sedište jednog jedinog duhovnog oka. U momentu smrti svest se obično povlači u to svetlo mesto, čime se objašnjava okretanje očiju naviše kod onih koji su umrli.

³¹ Centralna sveta ličnost sanstkritskog epa Ramajana.

U svojim čudima, Lahiri Mahasaja se očigledno nikada nije prepuštao principu ega³², pa da sam sebe smatra pokretačkom silom. Savršeno predan pravoj isceljujućoj sili, omogućio joj je da kroz njega slobodno deluje.

Brojna tela koja je izlečio, na kraju su morala da hrane vatru. Međutim, tiho buđenje koje je u nama on izazvao sa svojim Hristu sličnim učenicima, večna su čuda.

Nikada nisam postao poznavao sanskrita, jer me je moj učitelj učio božanskoj sintaksi.

³² Princip ega, ahamkara, (doslovno znači "ja činim") osnovni je uzrok dualizma i prividne odvojenosti čoveka od njegovog tvorca. Ahamkara ljude odводи u ropstvo maye (ropstvo kosmične obmane), u kome se subjekat (ego) pojavljuje lažno kao objekat - stvorenje uobrazava da je stvoritelj. (Vidi beleške uz V poglavlje).

"Nijedno svoje delo ne izvršavam sam od sebe!", tako kaže onaj ko, uzdržan u svom duhu, poznaje suštinu svih stvari. I ako u životu, deluje, gleda, sluša, dodiruje, miriše i jezikom svojim kuša, jede, diše i kreće se, ipak u svakom momentu, kad govori i kada sluša, kad jede i kada prima, kad otvara svoje oči i zatvara ih, uveren je: "Samo je to igra čula u ovom čulnom svetu!" (Bhagavad Gita V, 8-9).

Svetac koji miriše

“Sve ima svoje doba, i svaki posao pod nebom svoje vreme.”³³

Tada nisam znao tu mudrost, koja bi me utešila. Kad god bih odlazio od kuće, svuda bih tražio lice svog gurua koga mi je namenila sudbina. Međutim, putevi nam se nisu ukrstili sve dok nisam završio srednju školu. Prošle su dve godine od mog bekstva na Himalaje sa Amarom, i velikog dana kada je u moj život ušao Juktešvar. U međuvremenu, sreo sam veliki broj svetaca: “Sveca koji miriše”, Tigar-svamija, Nagendru Natha Bhadurija, Majstora Mahasaju i čuvenog Bengalskog naučnika Đagadisa Čandru Bozea.

Moj susret sa “mirisavim svecem”, bio je praćen sa dva događaja, jednim skladnim i jednim smešnim.

“Bog je jednostavan, sve ostalo je složeno. Ne tražite apsolutne vrednosti u svetu relativne prirode.” Nežno sam primao te filozofske istine dok sam čuteći stajao u hramu pred slikom boginje Kali.³⁴ Okrenuvši se, suočio sam se sa visokim čovekom, čija je odeća ukazivala na putujućeg sadhua.

Nasmešio sam mu se zahvalno: “Vi ste zaista prodrli u moje zbunjene misli. Zbrka dobrih i zlih aspekata prirode zbunjivala je i mudrije glave od moje!”

“Malo ih je koji su rešili tu tajnu! Dobro i zlo predstavljaju izazovnu zagonetku koju život postavlja svakoj generaciji, kao sfinga³⁵. Danas, kao nekada u doba Tebe, većina ljudi ne pokušava da je reši, pa stoga plaćaju svojim životom. Tu i tamo uzdiže se poneka usamljena figura koja sve nadvisuje i ne priznaje poraz, a iza dualnosti maje³⁶ prepoznaje jedinstvenu nedeljivu istinu.”

“Gospodine, govorite vrlo ubedljivo!”

“Dugo sam iskreno vežbao samoposmatranje, izrazito bolan pristup mudrosti. Bespoštedno samoispitivanje i neumorno posmatranje sopstvenih misli, čoveku može da uzdrma i same temelje. To je ono što pretvara u prah i najsnažniji ego. Takva samoanaliza matematičkom nepogrešivošću stvara vidovnjake. Staza samo-isticanja i težnja za priznanjima rađaju samoljublje i uverenje da se ima pravo na sopstveni način tumačenja Boga i svemira.”

“Pred takvom arogantnom originalnošću istina se, bez sumnje, ponizno povlači.” Uživao sam u razgovoru.

Sadhu je nastavio: “Nije moguće nikome da shvati nijednu večnu istinu, dok se ne oslobodi sopstvenih želja i zahteva. Zatrpavan “šljakom” vekovima, ljudski duh je prepun bezbrojnih odvratnih varki iz ovog sveta. U trenutku kada se po prvi put čovek suoči sa svojim unutrašnjim neprijateljima, sve bitke na bojnim poljima sveta postaju blede i beznačajne. Nema smrtnih neprijatelja koji mogu da se savladaju jakom vojskom. Ti svudaprisutni vojnici primitivne požude, naoružani suptilnim otrovnim oružjem, ne mirujući nikada, napadaju čak i u snu i žele sve da nas pobiju. Lakouman je onaj ko sahrani svoje ideale i preda se opštoj sudbini. Ne možemo smatrati da je drugačiji od nemoćnih, glupih i vrednih prezira.”

“Poštovani gospodine, zar nemate samilosti prema zabludelim masama?”

Mudrac je čutao neko vreme, zatim je indirektno odgovorio: “Nije uvek lako voleti nevidljivog Boga, koji je izvor svih vrлина, i vidljivog čoveka koji je očigledno bez i jedne vrline! Međutim promišljenost odgovara lavirintu. Ubrzo unutrašnje istraživanje pokazuje jedinstvo svih ljudskih umova, naime, duboku srodnost sebičnih

³³ Propovednik 3,1

³⁴ Kali, večni princip u prirodi. Tradicionalno se predstavlja ženom sa četiri ruke, koja stoji iznad pogrbljenog lika boga Šive ili beskonačnosti - zato što delovanje prirode ili pojavnog sveta izvire iz duha. Četiri ruke predstavljaju simbole četiri glavna svojstva; dva stvaralačka i dva rušilačka, suštinsku dualnost materije i kreacije.

³⁵ Fantastično biće iz grčke mitologije. Obično ga predstavljaju s glavom žene, telom lava ili psa, i sa krilima. To stvorenje je svim prolaznicima u drevnom grčkom gradu Tebi postavljalo zagonetku. One koji nisu znali da je reše, proždiralu ih je.

³⁶ Kosmička iluzija, doslovno se prevodi kao “mera”. Maya je čarobna moć kreacije, koja omogućuje prividna ograničenja i podele u nemerljivom i nedeljivom. “Čarolija” nestvarnosti prožima i atomsku “materiju”, što je otkrila i moderna nauka. Smrtnim čovekom vlada maya, princip relativnosti, inverzije, suprotnosti. Kada su govorili o Sotoni (na hebrejskom doslovno znači “protivnik”), biblijski proroci su mislili na mayu. Sotona ili maya jeste kosmički čarobnjak, koji stvara mnogostruke oblike, da bi sakrio jednu jedinu bezobličnu Istinu. U božjem planu, ili igri (lila), jedina funkcija Sotone, ili maye, je da nastoji da skrene ljude od duha ka materiji, od stvarnog ka nestvarnom.

Ovako Hrist opisuje opsenarsku silu, ili veo koji sakriva večnu istinu: “On bejaše ubica ljudi od početka i, nije čvrsto stajao u istini, jer je lažov i otac laži” (Jovan 8, 44). Budući da je ugrađena u pojavne svetove, maya je u tom smislu bez početka, već je večni, prolazni tok, kao antiteza božanskoj nepromenljivosti. “...jer je davno grešnik od početka. Zato se sin božji pojavio da uništi đavolska dela” (Jovanova posl. I, 3, 8), tj. jedini put za izlazak iz maye jeste manifestacija Hristove svesti u čovekovom sopstvenom biću.

motiva. Barem u jednom smislu otkriva se pobratimstvo ljudi. Nakon tog poražavajućeg otkrića, sledi užasavajuća poniznost, koja sazreva u samilost prema onima koji su još slepi za isceljujuće duševne moći koje očekuju da budu istražene.”

“Gospodine, jesu li sveci iz svih vremena to osećali prema jadima ovog sveta?”

“Samo površni ljudi, ophrvani uskogrudom sopstvenom patnjom, prestaju da saosećaju s patnjama drugih.” Strogo sadhuovo lice se nasmešilo. “Ko vežba poput oštrog skalpela samokritiku, svoje saosećanje će produbiti prema svima, samilost će mu postati univerzalna i oslobodiće se zaglušujućih zahteva sopstvenog ega. Na takvom tlu cveta ljubav prema Bogu. Čovek se konačno obraća Tvorcu, ako ne iz drugog razloga, onda da bi se sa zebnjom upitao: “Zašto, gospode, zašto?” Posramljujući udarci bola, dovešće na kraju do prisustva beskonačnog, koje bi trebalo privlačiti i samom svojom lepotom.”

U hramu boginje Kali u Kalkuti, gde sam došao da vidim njegovu čudesnu veličanstvenost, razgovarao sam sa mudracem. Odmahnuvši rukom, odbacio je nakićeno hramsko dostojanstvo.

“Cigle i malter ne pevaju glasom koji može da se čuje, samo se ljudskoj pesmi postojanja otvara naše srce.” Otišli smo do prijatnog sunca na ulazu hrama. Gomile hodočasnika neprekidno su ulazile i izlazile.

Mudrac me pogledao zamišljeno. “Mlad si. I Indija je mlada zemlja. Drevni ršiji³⁷ su položili neuništive temelje duhovnog života. Ovoj zemlji i danas su njihove izreke dovoljne, jer su još uvek moderne i dorasle izazovima materijalizma. Njihove preporuke o disciplini i danas oblikuju Indiju. Milenijumima - više nego što zbunjeno naučnici mogu i da izračunaju - sumnjičavo vreme potvrđuje vrednost Veda. Neka one budu tvoje nasledstvo.”

Pri opraštanju od govornog sadhua, vidovito mi je predskazao: “Danas, kad odeš odavde, doživćeš nešto neobično.”

Napustivši hram, lutao sam okolo bez cilja. Skrenuvši iza ugla, sreo sam starog poznanika, jednog od onih koji tokom svojih razgovora ne mare za vreme i obuhvataju večnost.

Obećao je da će me odmah pustiti ako mu ispričam šta se dogodilo tokom proteklih godina otkako se nismo videli.

Rekoh mu da moram odmah da pođem dalje, ali me on uhvatio za ruku i silom mi izvukao nekoliko informacija. U mašti sam ga upoređivao s gladnim vukom, jer što sam mu više govorio, sve gladnije je gutao novosti. Molio sam u sebi boginju Kali da nešto smisli ne bih li se elegantno izvukao, i on me je iznenada ostavio. Odahnuo sam i požurio dvostruko brže, da ne bih ponovo upao u grozničavo brbljanje. Kada sam za sobom čuo korake, požurio sam još brže, ne usudujući se da se okrenem. Međutim, mladić me sustigao jednim skokom i potapšao me zadovoljno po ramenu.

“Zaboravio sam da ti kažem za Gahdha Babu, koji svojim prisustvom krase onu kuću.” Pokazao mi kuću udaljenu nekoliko jardi. “Idi svakako do njega. Zanimljivo je, možda ćeš doživeti nešto neobično? Zbogom!” Tada me zaista ostavio.

U duhu mi se javilo slično, rečima izrečeno proročanstvo sadhua. S velikim interesovanjem udoh u kuću, u kojoj me uvedoše u prostrani salon. Po orijentalnom običaju, mnoštvo ljudi je sedelo na debelom narandžastom tepihu. Do ušiju mi je dopro šapat ispunjen strahopoštovanjem.

“Vidiš li tamo, na leopardovoj koži, Gandhu Babu? Svakom cvetu koji ne miriše on može da podari prirodni miris. Može da oživi uveli cvet i kožu svakog čoveka da prožme prijatnim mirisom.” Pogledao sam direktno u sveca. Njegov brz pogled sreo se sa mojim. Bio je debeo, s bradom, imao je tamnu kožu i krupne sjajne oči.

“Sine, radujem se što te vidim, reci šta želiš? Da li bi voleo malo mirisa?”

Odgovorih mu: “Šta će mi?” Smatrao sam njegovo pitanje detinjastim.

“Da bi iskusio čudo, da možeš da uživaš u svakom mirisu koji poželiš.”

“Dakle, upregli ste Boga da biste stvarali mirise.”

“Što da ne, on ionako stvara mirise?”

“Jeste, tako je, ali on oblikuje nežne latice da se upotrebe i bace. Možete li da materijalizujete cveće?”

“Mogu, međutim obično, dragi moj prijatelju, proizvodim mirise.”

”Moraće da se zatvore fabrike mirisa.”

“Dozvoliću im da nastave svoju proizvodnju. Ja imam cilj da pokažem božju moć”

“Da li je to potrebno, gospodine? Zar on i onako, svuda i u svemu, ne čini čuda?”

“Da, međutim i mi treba da ispoljimo malo od njegove beskonačne stvaralačke raznolikosti.”

“Za koliko vremena ste savladali to umeće?”

“Za dvanaest godina.”

³⁷ Ršiji, doslovno “vidovnjaci”, koji su u drevnim vremenima napisali Vede.

“Da biste proizvodili mirise astralnim sredstvima! Poštovani sveće, čini mi se da ste protraćili dvanaest godina na mirise koji kod cvečara mogu da se kupe za nekoliko rupija.”

“Ti mirisi nestaju zajedno sa cvećem.”

“Mirisi nestaju sa smrću. Zašto bih želeo nešto što prija samo mom telu?”

“Dopadaš mi se, gospodine filozofe. Pruži desnu ruku!”

Izveo je pokret pružanja blagoslova. Bio sam udaljen od Gandhe Babe samo nekoliko stopa. Niko drugi nije mi bio dovoljno blizu da bi mogao da me dodirne. Pružio sam ruku, koju jogi nije mogao ni da dodirne.

“Koji miris želiš?”

“Ružin”

“Neka tako bude.” Na moje veliko iznenađenje, iz sredine mog dlana počeo je da se širi očaravajući miris ruže. Smešeći se, uzeh iz vaze koja se nalazila u blizini, veliki beli cvet bez prirodnog mirisa.

“Može li ovaj cvet da zamiriše kao jasmin?”

“Neka tako bude.”

Iz njegovih latica odmah je počeo da se oseća jasminov miris. Zahvalio sam se čudotvorcu i seo pored jednog od njegovih učenika, koji mi je rekao da je pravo ime sveca Višudhananda, i da je od nekog učitelja na Tibetu naučio mnoge čudesne jogijske tajne. Učenik me je uveravao da je tibetanski jogi imao više od 1000 godina.

“Na ovaj jednostavan verbalan način, kome si prisustvovao, Svami Višudhananda ne izvodi uvek svoje mirisne podvige. Postupak mu zavisi od temperamenta onoga kome je namenjen. On je čudesan, a među svojim sledbenicima ima mnogo pripadnika inteligencije iz Kalkute.” O svom učitelju učenik je govorio s vidljivim ponosom.

U sebi sam doneo odluku da im se neću priključiti. Ovaj bukvalno “čudesan” guru, nije odgovarao mojoj prirodi. Zahvalio sam se učtivo Gandhi Babi i otišao. Na povratku kući, razmišljao sam o tri različita susreta. Na ulazu me je sreća moja sestra Uma.

“O, vidi kicoša, kakav si to parfem stavio?” Pružio sam joj bez reči dlan da ga pomiriše.

“O, kako privlačan i neobično snažan miris ruže!”

Misleći da je sve to skupa neobično, bez reči sam joj stavio pod nos astralnim putem namirisani cvet.

“Jao, što volim jasmin.” Uzela je cvet i zbunjeno mirisala jasmin iz cveta za koga je znala da je bez mirisa. Njene reakcije su raspršile moju sumnju da me je Višudhananda možda doveo u stanje autosugestije u kome sam samo ja mogao da opažam taj miris.

Od jednog prijatelja sam kasnije slušao da “mirisni svetac” poseduje moć koju bi želeli da poseduju milioni gladnih u ovom svetu.

“Bio sam pozvan sa stotinak drugih gostiju u Babinu kuću u Burdvanu. Bio je to svečani prijem, budući da je on jogi na glasu, koji ni iz čega može da stvara. Ja sam ga s osmehom zamolio da nam materijalizuje nekoliko mandarina, za koje nije bila sezona. Na poslužavnicima od bananinog lišća posluženi luciji³⁸ su se odmah naduli. Pokazalo se da se u svakom od tih okruglih omotača nalazi oljuštena mandarina. Strepeći, zagrizao sam svoju i bila je sasvim ukusna.”

Kada sam posle mnogo godina ostvario unutrašnju spoznaju, shvatio sam kako je Gandha Baba materijalizovao predmete. Nažalost, metoda je izvan dohvata gomile gladnih u svetu.

Razni čulni nadražaji na koje ljudi reaguju - dodira, vida, okusa, sluha i mirisa - proizvode se raznim vibracijama elektrona i protona. Vibracijama upravljaju biotroni (prana) - suptilne životne sile ili energije koje su finije od atomskih, a koje se mogu smatrati nosiocima inteligencije, jer sadrže pet čulnih ideja supstanci.

S određenim joga vežbama, usaglasivši se sa silom prane, Gandha Baba je mogao da navede biotrone da preslože svoju vibracionu strukturu i opredmete željeni rezultat. Svi njegovi mirisi, voće i ostala čuda predstavljali su istinske manifestacije vibracija ovog sveta, a ne hipnozom izazvane unutrašnje percepcije.

Lekari koriste hipnozu kao neku vrstu psihičkog hloroforma kod onih za koje bi anestezija mogla biti opasna. Ako se često primenjuju, stanja hipnoze su štetna, jer se javljaju negativni psihološki efekti koji vremenom poremete moždane ćelije. Hipnoza predstavlja ulazak u sferu svesti drugog čoveka. Tako nastale prolazne pojave nemaju ništa zajedničko sa čudima³⁹ koja izvode božanski ljudi. Probudeni u Bogu, pravi sveci

³⁸ Okrugli pljosnati indijski hleb.

³⁹ U ovoj knjizi koristim reč “čudo” u njenom opšte prihvaćenom smislu. To je neobičan i naizgled neobjašnjiv događaj. Međutim, u stvarnosti, u našem precizno uređenom univerzumu svaki događaj je usaglašen sa zakonima, pa tako može i da se objasni. Zapravo, ni za šta se ne može reći da je “čudo”, sem u nekom najdubljem smislu u kome je sve čudno. Svako od nas je zatvoren u složenom i organizovanom telu i postavljen na zemlju koja se kreće u zvezdanom prostoru. Ima li nečega običnijeg i čudnijeg?

iz ovog sveta snova izazivaju promene svojom sopstvenom voljom, koja je uskladena sa voljom stvaralačkog svemirskog sanjača.

Čuda poput onih koje je prikazivao “mirisni svetac” jesu spektakularna, međutim sa duhovne tačke gledišta beskorisna su. Obzirom da je isključivi cilj da zabave, ona su stramputice na putu ozbiljnog traganja za Bogom.

Učitelji osuđuju nametljivo prikazivanje božanskih moći. Persijski mistik Abu Said je ismejavao fakire koji su bili ponosni na svoje čudesne moći nad vodom, vazduhom i prostorom.

Rugajući im se, isticao je nežno: “U vodi se i žaba dobro oseća. Vrana i lešinar lete vazduhom, davo je istovremeno na istoku i zapadu. Pravi čovek je pravičan u svemu i prema svakome, živi među ljudima i mirno obavlja svoj posao, ali ni za tren, nikada ne zaboravlja velikog Boga.” Jednom drugom prilikom veliki persijski učitelj je ovako izrazio svoje poglede na religiozni život. “Odbaci ono što ti je u glavi (sebične želje i ambicije), velikodušno deli ono što ti je u ruci, i nikad nemoj da ustukneš pred udarcima sudbine!”

Ni mudrac u Kalinom hramu, niti jogi koji je učio na Tibetu, nisu zadovoljili moju čežnju za guruom. Mom srcu nije bio potreban kućni učitelj da bi znalo kome će da se pokloni, ali je zato glasnije klicalo “bravo” kad je podsticaj za to došao iznutra. Kada sam konačno sreo svog učitelja, on me isključivo svojim primerom učio istinskoj ljudskoj veličini.

Nijedan događaj, ma koliko redak ili neobičan, nije suprotan zakonima, niti je izvan njih. Takozvane čudesne moći Hrista, Lahirija Mahasaje i ostalih velikih proroka, prirodna su posledica dubokog razumevanja suptilnih zakona koji deluju u unutrašnjem svemiru svesti.

Veliki proroci poput Hrista, Lahirija Mahasaje, obično su činili velika čuda. Dok žive na zemlji ti učitelji moraju da izvršavaju velike i teške duhovne zadatke. Izgleda da se deo tih zadataka sastoji u tome da na čudesan način pomažu ljudima u nevolji. Kod neizlečivih bolesti i nerešenih ljudskih problema, potrebna je pomoć božanske reči. Kada je velikan iz Kafarnauma zamolio Hrista da izleći sina na samrti, Isus je odgovorio jetkim humorom: “Ako ne vidite čudesne znakove, nipošto nećete verovati”. Međutim, dodao je: “Idi, tvoj sin je živ!” - Jovan 4, 46-54.

Poglavlje 6.

Svami tigar

Jedan od mojih školskih drugova, po imenu Čandija, pozvao me je da posetimo Tigar svamija, čiju je adresu on pronašao. Žarko sam želeo da vidim tog sveca, koji je pre nego što je postao monah hvatao tigrove i borio se s njima golim rukama. Oduševljavali su me takvi podvizi.

Sledećeg dana, kad je svanulo hladno zimsko jutro, radosno smo krenuli. Nakon dužeg uzaludnog traženja dospeli smo do prve kuće u jednom predgrađu Kalkute, Bovanipuru. Na vratima su bile dve gvozdene alke, kojima sam snažno pokucao o vrata. Uprkos buki koju smo napravili, sluga se lagano približavao s ironičnim smeškom iz čega se moglo zaključiti da bučni posetioци ne mogu da naruše mir u svečevoj kući.

Osećajući njegov ćutljivi prekor, bili smo zahvalni što nas je pozvao u salon. Tamo smo toliko dugo čekali da smo počeli da se prepuštamo zlim slutnjama. U Indiji važi nepisan zakon da tragalac za istinom neophodno mora da bude strpljiv. Učitelj može namerno da pusti učenika da čeka radi provere želi li on stvarno da ga sretne. Takvu psihologiju lukavo primenjuju lekari i zubari na Zapadu.

Sluga nas je konačno pozvao i mi smo ušli u spavaću sobu gde je čuveni svami Sohong⁴⁰ sedeo na krevetu. Ugledavši njegovo veliko telo zanemeli smo i ostali razrogačenih očiju. Nikada ranije nismo videli tako velik grudni koš i bicepse poput fudbalske lopte. Svamijevo divlje lice ipak je počivalo smireno na snažnom vratu, a ukrašeno vodopadom uvojaka, bradom i brkovima. U crnim očima, blistale su osobine tigra i kvaliteti golubice. Nije bio odeven, samo je oko mišićavog struka obavio tigrovu kožu.

Povrativši moć govora, pozdravili smo monaha izrazivši svoje divljenje njegovoj hrabrosti u areni s krvožednim zverima.

“Molimo vas, hoćete li da nam ispričate kako je moguće golim rukama pobediti kraljevske bengalce, najkrvoločnije od svih zveri iz džungle?”

“Boriti se sa tigrovima za mene je, dragi moji, prava sitnica. Mogao bih to i sada, ako bi to bilo potrebno.”

Nasmejao se poput deteta. “Vi gledate na tigrove kao na divlje zveri, a ja ih poznajem kao mačiće.”

“I mi bismo, svamidi, mogli da ugradimo u svoju podsvest misao da su tigrovi kućne mačkice, ali kako da postignemo da oni u to poveruju?”

“Naravno, potrebna je i snaga. Od deteta koje zamišlja da je tigar kućna mačka, ne može se očekivati da ga pobedi. Snažne ruke meni su dovoljno oružje.”

Svami nas je zamolio da podemo s njim u predvorje, gde je udario rukom o zid, usled čega se razbila jedna cigla i pala na pod. Kroz rupu u zidu, koji je izgledao kao da je izgubio zub, nebo je hrabro provirilo u sobu. Ustuknuo sam, iznenađen. Ko može iz čvrstog zida da izbací omalterisanu ciglu, sigurno da i tigru može da izbije zube.

“Priličan broj ljudi ima telesnu snagu kao ja, ali nedostaju im hladnokrvnost i samopouzdanje. Ko je samo telesno čvrst, ali ne i duhovno, može da se onesvesti samo od pogleda na divlje zveri koje se slobodno kreću po džungli. U džungli, svojoj prirodnoj sredini gde ispoljava svoju krvožednost, tigar je sasvim drugačiji od opijumom smirene životinje u cirkusu!

Mnogi ljudi sa herkulovskom snagom, pred kraljevskim bengalcem bi postali sasvim bespomoćni. Tigar tako dovodi u stanje straha, u kome se čovek čini samom sebi bespomoćan poput kućne mačke. Ko je telesno snažan i beskrajno odlučan, može da okrene situaciju i uveri tigra da je on bespomoćan. Koliko puta sam baš to učinio!”

Bio sam spreman da poverujem da ovaj div može pretvoriti tigra u mačku. Izgledalo mi je da je raspoložen da nas podučava. S punim poštovanjem smo ga Čandi i ja slušali.

“Duh je taj koji zamahuje mišićama. Snaga udarca čekićem zavisi od uložene energije. Snaga telesnog instrumenta zavisi od čovekove volje i hrabrosti da napadne. Duh doslovno stvara i održava telo. Usled pritiska instikta nasleđenih iz prošlih života, ljudska svest biva postepeno prožeta snagom ili slabostima. One se izražavaju u vidu navika, koje se, sa svoje strane, ispoljavaju kao poželjno ili nepoželjno telo. Spoljašnja krhkost potiče od duha. U jednom “circulus vitiosus”, telo vezano navikama zavodi duh i kvari mu račune. Ako gospodar dozvoli da mu sluga naređuje, onda sluga postaje autokrata. Slično, duh biva zarobljen ako se podvrgava diktatu tela.”

Na našu molbu, neobični svami je pristao da nam ispriča nešto iz svog života.

⁴⁰ Sohong mu je bilo monaško ime. Narod ga je zvao Svami tigar.

“Imao sam oduvek želju da se borim sa tigrovima. Volja mi je bila snažna, ali telo slabo.” Izgledalo mi je neverovatno da je taj čovek, s leđima poput Atlasa, ikada bio slab.

“Sa neobuzdanom upornošću mislio sam samo na zdravlje i snagu i tako sam prevazišao svoje nedostatke. Iz mnogo razloga sam veličao snagu duha, koja po mom mišljenju zbilja jedino pokorava kraljevske bengalce.”

“Poštovani svamidi, mislite li da ću se ja ikada boriti sa tigrovima?” Takva neobična misao javila mi se prvi i poslednji put u životu.

Svami se nasmejao i rekao: “Hoćeš. Ima mnogo vrsta tigrova. Neki od njih lutaju džunglama ljudskih želja. Od udaranja zveri po glavi dok se ne onesveste nema nikakve duhovne koristi. Bolje je divlje zveri pobeđivati u sebi.”

“Gospodine, možemo li da čujemo kako ste od ukrotitelja divljih zveri postali ukrotitelj divljih strasti?”

Tigar-svami je zapao u duboko ćutanje. Njegov odlutali pogled prizivao mu je vizije iz prošlih dana. Primetio sam izvesnu duševnu borbu prilikom donošenja odluke da udovolji mojoj molbi. Na kraju se nasmešio pristavši da nam priča.

“Na vrhuncu moje slave, bio sam opijen ponosom. Odlučio sam ne samo da se borim sa tigrovima, već i da izvodim s njima kojekakve majstorije. Cilj mi je bio da prisilim divlje zveri da se ponašaju kao da su pitome. Počeo sam i da nastupam javno sa zadovoljavajućim uspehom. Jedne večeri u moju sobu je ušao jako zamišljen otac i rekao:

“Sine, primio sam upozorenje. Najradije bih te sačuvao od budućih neizbežnih nevolja koje točkovi uzroka i posledica izazivaju, meljući sve pred sobom.”

“Oče, zar si fatalista? Zar da dozvolim praznoverju da mi pomuti bistru vodu uspeha?”

“Sine, nisam fatalista, ali verujem u pravedan zakon zaslužene kazne, kao što je zapisano u svetim spisima. Porodica džungle je jako ogorčena na tebe, to bi moglo da ti se osveti.”

“Iznenaduješ me, oče, dobro znaš kakvi su tigrovi. Lepi su, ali bez milosti. Ko zna, možda će moji udarci uneti malo uvidajnosti i u njihove tvrde glave? Ja sam učitelj u školi džungle, a tigrove učim lepom ponašanju. Molim te da me smatraš ukrotiteljem tigrova, a ne njihovim ubicom. Kako moja dobra dela mogu da imaju loše posledice? Molim te, ne nameći mi nikakav zahtev da promenim svoj način života.

Svatajući tu dilemu, Čandi i ja smo se pretvorili u uho. U Indiji se dete olako ne suprotstavlja roditeljskim željama. Svami zvani Tigar je nastavio:

“Otac je stoički primio moje objašnjenje, a zatim mi je otkrio ovo, s ozbiljnim izrazom na licu:

Sine, prisilio si me da ti prenesem zlokobno proročanstvo koje je izrekao jedan svetac. Dok sam sedeo na verandi u svojoj svakodnevnoj meditaciji, on mi je pristupio i rekao: Dragi prijatelju, dolazim ti s porukom za tvog ratobornog sina. Treba da prestane sa svojim divljačkim delima, inače će u sledećoj borbi s tigrom zadobiti teške rane, zbog kojih će šest meseci lebdeti između života i smrti. Onda će da se odrekne svog prethodnog načina života i postaće kaluder.

Ta priča nije ostavila utisak na mene. Smatrao sam da je otac postao lakoverna žrtva nekog zavedenog fanatika.”

Svami je to priznao uz nestrpljiv pokret, kao da odmahuje na neku glupost. Neko vreme je ćutao smrknut, kao da je zaboravio da smo mi prisutni. Iznenada je nastavio priču prigušenim glasom.

“Ubrzo nakon očevog upozorenja, posetio sam glavni grad Behara. Radoznala gomila me je, kao po običaju, pratila ulicama. Čuo sam šapat oko sebe: To je čovek koji se borio sa tigrovima. Jesu li mu to noge, ili debla drveta? Pogledaj mu lice, mora da je inkarnacija samog kralja tigrova.”

Znate li da seoski derani imaju ulogu najnovijeg izdanja novina, a kakvom tek brzinom cirkulišu od kuće do kuće novinski izveštaji žena? Za nekoliko sati čitav grad je brujao od uzbuđenja zbog mog prisustva.

Uveče, dok sam se odmarao, začuo sam bat konjskih kopita u galopu. Zaustavili su se pred kućom u kojoj sam odseo. Iznenadivši me, ušlo je nekoliko visokih policijskih oficira sa turbanima. Pitao sam se hoće li me pozvati na odgovornost zbog nečega o čemu nemam pojma, ali oni su se uljudno poklonili i preneli mi poruku:

“Poštovani gospodine, vladar Behara nas je poslao da vam izrazimo dobrodošlicu. Raduje se što može sutra ujutru da vas pozove u svoju palatu.”

Na trenutak sam razmišljao o tom pozivu, iz neobjašnjivih razloga žaleći puno što su mi prekinuli odmor. Molećivi izraz policajca koji mi je prenosio poruku me je ganuo, pa sam pristao.

Sledećeg jutra sam se zapanjio ugledavši kraljeve sluge. Ispratili su me od vrata do veličanstvene kočije s upregnuta četiri konja. Jedan je držao iznad moje glave ukrašen suncobran da me zaštiti od sunca. Uživao sam u prijatnoj vožnji kroz grad i šumovita predgrađa. Na vratima palate dočekao me je sam vladar, da mi zaželi dobrodošlicu. Ponudio mi je svoje zlatom izvezeno sedište, a sam je seo na običnu stolicu.

Sasvim zaprepašćen, mislio sam u sebi: “Sva ta uljudnost sigurno će me puno koštati.” Nakon nekoliko usputnih primedbi, vladareve namere su izašle na videlo.

“Ceo moj grad bruji od glasina da se vi golim rukama borite sa divljim tigrovima. Je li to tačno?”

“Sasvim tačno.”

“Teško mi je da poverujem u to, jer ste bengalac iz Kalkute koji je odrastao na belom pirinču kao gradski stanovnik. Molim vas, budite iskreni. Jeste li se do sada borili sa slabim, opijumom opijenim životinjama?” Glas mu je zvučao sarkastično, a govor obojen provincijskim naglaskom. Nisam odgovorio na njegovo uvredljivo pitanje.

“Izazivam vas da se borite protiv mog skoro ulovljenog tigra, Rade-Beguma⁴¹. Ako uspete da mu se suprostavite i vežete ga lancem, a iz njegovog kaveza izadete svesni, kraljevski bengalac biće vaš. Dobićete i nekoliko hiljada rupija, a i druge brojne poklone. Ako odbijete da se s njim borite, razglašiću po celoj državi da ste varalica.”

Njegove drske reči pogadale su me kao topovska paljba. Besno mu objavih svoj pristanak. Vladar, koji je od uzbuđenja ustao sa stolice, utonuo je u nju smešeci se sadistički. To me je podsećalo na rimske imperatore, koji su uživali u tome da bacaju hrišćane u arenu sa divljim zverima. On je rekao:

“Borba će se održati za sedam dana. Žao mi je što vam ne mogu dozvoliti da vidite tigra.”

Možda se bojao da ću ga hipnotisati, ili mu tajno dati opijum. Napustio sam palatu, bez kraljevskog suncobrana i divne kočije. Sledeće nedelje sistematski sam spremao duh i telo za nailazeće iskušenje. Od svog sluga sam čuo fantastične priče. Strašno svečevo proročanstvo se nekako pročulo i postajalo je sve strašnije i strašnije. Neki seljaci su smatrali da se u tigru otelovio zao duh koga su prokleli bogovi, pa noću poprima razne demonske oblike, dok je danju zver sa prugama. Poslat mi je taj demon-tigar da me ponizi.

Po drugoj, mnogo maštovitijoj verziji, uslišene su molitve životinja upućene tigrovskom nebu, pa je uobličen Rada Begum. On je otelovljenje koje mene treba da kazni kao drskog dvonošca koji vredi celu tigrovsku rasu. Mene, čoveka bez krzna i očnjaka, koji se usuđujem da izazivam kandžama naoružanog i mišićavog tigra! Snaga skoncentrisane žuči svih poniženih tigrova bila je dovoljna da pokrene skrivene zakone i prouzrokuje pad obesnog krotitelja.

Sluga me je zatim obavestio da je vladar u svojstvu organizatora borbe, lično nadgledao podizanje nastrešnice za hiljadu gledalaca. U sredini, u gvođenom kavezu, nalazio Rada Begum, okružen sigurnosnim prostorom. Nprekidno je rikao, a od njegove rike ledila se krv. Malo su ga hranili, kako bi mu podstakli apetit za ubijanje. Verovatno je vladar očekivao da ću mu ja biti obrok za nagradu.

Odazivajući se na pozive bubnjeva, gomile ljudi iz grada i predgrada kupovali su ulaznice s nestrpljenjem očekujući najavljivan jedinstveni okršaj. Na dan borbe, stotine ljudi nije moglo da uđe, jer nije bilo dovoljno sedišta. Neki su se uvukli kroz otvore šatora, a neki su se ugurali u prostor ispod galerija.”

Kako se priča svamija zvani Tigar bližila vrhuncu, tako je raslo i moje uzbuđenje. Čandi je ćutao kao začaran.

“Izašao sam na pozornicu usred prodorne rike Rade Begama, i uzbuđene i donekle preplašene gomile. Odeven sam bio samo tkaninom oko pojasa. Otvorio sam rezu na vratima sigurnosnog prostora i mirno je zatvorio za sobom. Nanjušivši krv, tigar je skočio na prečke kaveza tako snažno da je zagrmelo i krvožedno mi izrazio dobrodošlicu. Publika je začutala u smrtnom strahu. Pred pobesnelom zveri izgledao sam kao krotko jagnje. Za tren sam se našao u kavezu. Čim sam zalupio vrata, Rada Begum se bacio na mene. Odmah mi je beznadežno razdrao desnu šaku. Ljudska krv, najveći mamac za tigra, šiknula je u jakim mlazevima. Izgledalo je da će se ispuniti svečevo proročanstvo. Brzo sam se pribrao od šoka izazvanog prvom povredom koju sam ikada zadobio. Sakrivši krvave prste ispod platna oko struka, zamahnuo sam levom rukom i zadao udarac od koga pucaju kosti. Zver se otkotrljala, okrenula u dnu kaveza i, očevidno potresena grčevima, skočila napred. Moji na daleko čuveni udarci šakom, pljuštali su kao kiša po njegovoj glavi.

Međutim, ukus krvi je na Rađu Beguma delovao poput prvog gutljaja vina na pijanicu koja je dugo apstinirala. Uz zaglušujuću riku napadi zveri postali su još bešnji. Zbog neodgovarajuće odbrane samo jednom rukom, bio sam još ranjiviji na napade kandži i očnjaka, ali sam delio udarce od kojih se vrtelo u glavi. Obojica krvavi, borili smo se na život i smrt. Kavez se pretvorio u carstvo zlih duhova, a krv je prskala na sve strane, dok su se iz tigrovog grla čuli krici smrtnog ropca.

Iz publike se čuo uzvik; “Dajte pušku, ubijte tigra!”

Toliko smo se brzo kretali da je stražar promašio. Sakupio sam svu svagu volje, divljački zaurloao i zadao mu poslednji razoran udarac, od koga je pao i ostao mirno da leži.”

Dobacio sam mu: “Kao domaća mačka.”

⁴¹ “Princ Princeza” - ime označava da zver poseduje dvostruku krvoločnost tigra i tigrice.

Svami se srdačno nasmejao i nastavio svoju uzbuđljivu priču.

“Tigar je bio pobeđen. Njegov kraljevski ponos je još više bio povređen, kad sam krvavim rukama odvažno otvorio njegove čeljusti i gurnuo glavu između njih. Potražio sam lanac, vezao mu jedan kraj oko vrata, a drugi za prečku kaveza, a onda se pobedonosno uputio prema vratima.

Međutim taj otelovljeni đavo je bio žilav, žilavost mu je bila vredna pretpostavljenom demonskom poreklu. Neverovatnim trzajem je prekinuo lanac i skočio mi na leđa. Tresnuo sam snažno na pod s ramenom u njegovim čeljustima. Sledećeg trenutka već sam ga priklještio pod sobom, od nemilosrdnih udaraca podmukla životinja je izgubila svest. Ovoga puta sam ga vezao pažljivije.

Izašao sam iz kaveza polako i odmah se našao u novom metežu, ovoga puta prijatnom. Klicanje gomile kao da je odjekivalo iz jednog grla. Mada teško ranjen, uspeo sam ipak da ispunim tri uslova za pobedu. Pobeđio sam tigra, vezao ga lancem i napustio kavez bez ičije pomoći. Sem toga, toliko sam povredio i uplašio zver, da je propustila priliku da posegne za mojom glavom dok joj je bila u čeljustima.

Kada su mi očistili i previli rane, čistili su me i ovenčali vencima cveća. Čitav grad je bio praznično raspoložen. Svuda su se čule beskrajne rasprave o mojoj pobedi nad jednim od najkrvoločnijih tigrova. Kao što mi je obećano, poklonjen mi je Rada Begum, ali mu se uopšte nisam radovao. Duhovna promena je nastupila u mom srcu i činilo mi se da sam, izlazeći iz kaveza, zatvorio vrata svojim svetovnim ambicijama.

Usledilo je teško i mučno razdoblje. Šest meseci sam ležao na pragu smrti od trovanja krvi. Čim sam se toliko oporavio da sam mogao da napustim Behar, vratio sam se u svoj rodni grad. Danas znam da je moj učitelj bio sveti čovek koji me je mudro upozorio, što sam ponizno priznao ocu. O, kada bih ga samo mogao pronaći! Moja čežnja je bila iskrena, jer je jednog dana svetac stigao nenajavljen.

Izjavio je mirno i samouvereno: “Dosta je bilo kroćenja tigrova. Pođi sa mnom i ja ću te naučiti kako da ukrotiš zveri neznanja koje lutaju po džungli ljudskog uma. Navikao si na publiku, pa neka ti ona sada bude jato anđela koje ćeš zabavljati svojim jogičkim umećima.”

Moj sveti guru me je poveo duhovnim putem. Otvorio je zardala vrata moje duše koja su se teško pokretala, jer dugo nisu bila upotrebljavana. Ruku podruku, krenuli smo na Himalaje, da bih tamo počeo da učim.”

Čandi i ja smo se poklonili svamijevim stopalima, izrazom poštovanja starim koliko i svi sveti spisi⁴² Indije. Bili smo bogato nagrađeni za dugotrajno iskušavanje u hladnom salonu.

⁴² Indijci smatraju da su sveti spisi veoma stari. Tekstovi, sveta otkrovenja ršijima ili vidovnjacima, smatraju se “večnim istinama” (nitjatva). U Rig vedi se kaže (III, 39, 2) da su nam himne došle iz “drevnih vremena”, odevene novim jezikom.

Dalja istraživanja će osvetliti drevnu civilizaciju iz doline Inda. U mestima Mohendo-Daro i Harapa iskopano je nekoliko velikih gradova, što dokazuje postojanje visoke kulture koja mora da je na indijskom tlu imala dugu istoriju u vremenu o kome možemo samo najjasno da nagadamo.

Ako je teorija o izuzetno velikoj starosti civilizacije na ovoj planeti tačna, može da se objasni zašto je najstariji svetski jezik, sanskrit, ujedno i najsavršeniji. “Ma koliko star bio, sanskrit je čudesne strukture”, kaže Viliem Džons, osnivač Azijskog društva. Savršeniji od grčkog, bogatiji od latinskog, a rafiniraniji od oba ta jezika.”

Svetac koji lebdi

Moj prijatelj, Upendra Mohun Čavdhuru, rekao mi je nadajući se da će me impresionirati: “Na jednom skupu, sinoć sam video jogija kako lebdi nekoliko stopa iznad zemlje.”

Nasmejavši se oduševljeno, pitao sam ga: “Možda mogu da pogodim kako se zove. Nije li to Bhaduri Mahasaja sa gornjeg kružnog puta?”

Upendra mi je dao znak da jeste, pomalo snužden zato što to za mene nije bila novost. Znajući moju radoznalost za svece, mojim prijateljima je bilo drago da me mogu uputiti na neki novi trag.

“Jogi živi nedaleko od moje kuće, pa ga često posećujem.”

Tim rečima sam živo zainteresovao Upendru, pa sam nastavio da mu se poveravam: “Video sam kako izvodi čudesne podvige. Stručnjak je za razne vrste pranajama⁴³ koje se spominju u Patandalijevoj⁴⁴ osmostrukoj jogi. Jednom je preda mnom takvom silinom izvodio bhastika pranajamu, da se u sobi podigla oluja. Onda je smirio svoje gromoglasno disanje i ostao nepokretan u uzvišenom stanju nadsvesti.⁴⁵ Mir koji je nastupio posle te oluje nikada neću zaboraviti.”

Upendra je rekao glasom punim neverice: “Čuo sam da taj svetac nikada ne izlazi iz svoje kuće.”

“To je tačno. Poslednjih dvadeset godina je proveo u kući. Od tog pravila koje je sebi sam nametnuo, odstupa donekle samo u danima naših svetih svečanosti, kad izlazi do pločnika pred svojom kućom. Tamo se sakupljaju prosjaci, jer je poznat po mekom srcu.”

“Kako mu uspeva da ostane u vazduhu uprkos zakona gravitacije?”

“Posle određenih vežbi pranajame, jogijevo telo gubi svoju telesnu strukturu, pa može da levitira ili skakuće okolo kao žaba. Čak i sveci koji formalno ne vežbaju jogu,⁴⁶ viđeni su kako levitiraju tokom stanja intenzivne predanosti Bogu.”

“Želeo bih da saznam više o tom mudracu. Odlaziš li na njegove večernje sastanke?” Upendrine oči su se zacaklile od radoznalosti.

“Da, često odlazim tamo. Njegova duhovitost i mudrost su vrlo zabavni. Ponekad se toliko smejem da ometam svečanu atmosferu njegovih skupova. Svetac se zbog toga ne ljuti, ali njegovi učenici bi me, najradije proburazili pogledom kad bi mogli.”

Tog dana, vraćajući se kući, prošao sam pored kuće Bhadurija Mahasaje i odlučio da ga posetim, jer on nije bio nedostupan javnosti. U prizemlju je stanovao jedan jedini njegov učenik i starao se o njegovom miru. Brinuo se da se poštuju pravila kuće, pa mi je postavio pitanje da li imam zakazan sastanak. U tom času se pojavio njegov guru i spasao me da ne budem izbačen.

“Pusti Mukundu, neka dođe kad god zaželi.” Mudračeve oči su sijale. “Ne pridržavam se pravila odvojenog života zbog sopstvene udobnosti, nego zbog udobnosti drugih. Svetovni ljudi teško podnose otvorene reči koje razbijaju njihove iluzije. Sveci ne samo što su retki, nego su i nezgodni. Čak i kada pišu, često znaju da dovedu ljude u nezgodan položaj!”

Sledio sam Bhadurija Mahasaju kroz njegove spartanski jednostavne odaje iz kojih je retko izlazio. Učitelji često ne mare za šaroliku panoramu sveta, koju vidimo iz pravog ugla tek kada pripada prošlosti. Svečevi savremenici nisu samo oni koji žive u ograničenoj sadašnjosti.

⁴³ Metode kontrole životne sile (prana) regulacijom disanja. Bhastika (“meh”) pranajama, na primer, smiruje duh.

⁴⁴ Istaknuti drevni tumač joge.

⁴⁵ Profesor Džul-Boiz sa Sorbone je izjavio 1928. godine da su francuski psiholozi priznali postojanje nadsvesti, koja je po svom sjaju “upravo suprotna podsvesnom umu kako ga je shvatao Frojd, a obuhvata sposobnosti koje čoveka zaista čine čovekom, a ne nekom vrstom više životinje.” Francuski naučnik je objasnio da se buđenje viših stanja svesti ne sme brkati sa hipnozom. U filozofiji je odavno poznato postojanje nadsvesnog uma (to je zapravo duša o kojoj govori Emerson), ali je tek nedavno naučno priznato.

U “Nad-duši” Emerson piše: “Čovek je fasada hrama u kome žive sva mudrost i svako dobro. Ono šta obično zovemo čovekom, čovek koji jede, pije, sadi, broji, tj. onakav kakvog ga vidimo, ne predstavlja sebe onakvog kakav jeste, nego onakvog kakav nije. Nije on taj koga poštujemo. Duša je ta pred kojom padamo na kolena, a on bi, kad bi joj dopustio da dođe do izražaja u svim njenim delima, bio njen organ. ...S jedne strane, otvoreni smo dubinama duhovne prirode, svim božjim atributima.”

⁴⁶ Među mnogim hrišćanskim svecima, koji su viđeni kako levitiraju, spomenimo sv. Agnezu od Moltepunčiana (1317), sv. Katarinu Sijensku (1380), sv. Terezu Avilsku (1582) i sv. Josifa od Kupertina (1663). Nakon levitacije, kada bi se spustila na zemlju, plašt sv. Agneze je često bio pokriven manom sličnom snegu. Sv. Josif, čija čuda su potvrdili mnogi očevici, u ovom svetu je pokazivao rastresenost, koja je zapravo bila božanska pribranost. Svetac nije mogao da obavlja nikakve zemaljske dužnosti iz jednostavnog razloga što nije mogao duže vreme da ostane na zemlji. Često mu je bilo dovoljno da vidi neki sveti kip, pa da se uzdigne u vazduh.

Sv. Tereza Avilska, kao uzvišena duša, smatrala je da joj levitacija samo smeta. Opterećena velikim dužnostima u organizaciji, uzalud je pokušavala da spreči svoje “uzvišene” doživljaje. Pisala je: “Uzaludan je svaki oprez kada gospod hoće drugačije.” Telo sv. Tereze, koje je sahranjeno u španskoj crkvi u Albi, nije se raspalo ni tokom četiri veka, a iz njega se oseća miris cveća. Na tom mestu dogodila su se mnoga čuda.

“Maharši,⁴⁷ vi ste prvi jogi za koga znam da neprestano boravi u kući.”

“Bog svoje svece sađi na neobičnom tlu, kako ne bismo pomislili da ga možemo svesti na neko pravilo!”

Smestio je svoje titrajuće telo u položaj lotosa. Premda u sedamdesetim godinama, nije pokazivao nikakve neugodne znake starenja ili sedelačkog života. Čvrst i prav, u svakom pogledu je bio idealan. Imao je lice ršija kakvo se opisuje u drevnim tekstovima. Plemenite glave, bujne brade, sedeo je uvek uspravno, sa spokojnim pogledom usmerenim na sveprisutnost. Uronili smo u meditativno stanje. Nakon jednog sata pozvao me blagim glasom.

”Ti često uranjaš u tišinu, međutim, jesi li razvio istinsko opažanje Boga?” Podsećao me je da je ljubav prema Bogu važnija od meditacije. Rekao je: “Nemojte da brkate tehniku sa ciljem!” Ponudio mi je mango. S dobroćudnim humorom, koji se blagonaklono isticao u njegovoj ozbiljnoj prirodi, rekao je: “Ljudi obično više vole dala jogu (sjedinjavanje sa hranom), nego dhjana jogu (sjedinjenje s Bogom).” Nasmejao sam se grohotom njegovoj šali.

Svetac me je pogledao s ljubavlju i rekao: “Kakav smeh!” Uvek mu je lice bilo ozbiljno, ali je uvek na njemu titrao jedva vidljiv ushićeni osmeh.

Mudrac mi je pokazao nekoliko debelih omota na stolu, rekavši: “Ova pisma dolaze iz daleke Amerike. Dopisujem se s nekoliko tamošnjih društava, koja se interesuju za jogu. Oni ponovo otkrivaju Indiju, ovoga puta s preciznijim osećajem za smer nego što ga je imao Kolumbo. Radujem se što mogu da im pomazem. Znanje joge i dnevno svetlo besplatni su za sve koji žele da ih prime.

Ono što su rišiji smatrali od suštinske važnosti za ljudsko spasenje ne treba da se razvodnjava kako bi se prihvatilo na Zapadu. Po duši isti iako su po spoljnom iskustvu različiti, ni Istok ni Zapad neće da procvetaju ako ne uvedu neki vid jogičke discipline.”

Svetac me prodorno pogledao svojim mirnim očima. Nisam shvatao da njegove reči skrivaju proročanski putokaz. Tek sada, dok ovo pišem, shvatam potpuno njegove usputne primedbe o tome kako ću jednog dana indijska učenja preneti u Ameriku.

“Maharši, želeo bih da napišete knjigu o jogi, da bi svi ljudi mogli od nje da imaju koristi.”

“Ja obučavam učenike. Oni i njihovi učenici će biti žive knjige otporne na prirodno propadanje i neprirodna tumačenja kritičara.”

S jogijem sam ostao dok uveče nije došao nov učenik. Bhaduri Mahasaja je započeo jedan od svojih neponovljivih govora. Poput blage bujice odnosio bi mentalni otpad svojih slušaoca, a njih same uzdizao prema Bogu. Svoje jasne parabole izražavao je savršenim bengalskim jezikom. Te večeri je tumačio razna filozofska pitanja povezana s životom srednjovekovne radputanske princeze Mirabai, koja je napustila život na dvoru da bi potražila društvo svetaca.⁴⁸ Ona je ispevala mnoge pesme pune entuzijazma, koje su u Indiji i danas omiljene. Navodim prevod jedne od njih:

“Kad bi Bog mogao da se spozna svakodnevnim kupanjem, rado bih bila kit iz morskih dubina. Kad bi se spoznavao jedenjem korenja i plodova, poprimila bih oblik koze. Kad bi mi se otkrio nizom brojanica, molitve bih izgovarala na mamutskim perlama. Kad bi klanjanje kipovima skidalo s njega veo, ponizno bih poštovala kremenu planinu. Kad bi se Gospod mogao usisati s mlekom, znala bi ga mnoga deca i telad. Ako bi dolazio kad napustiš žene, ne bi li hiljade njih postali evnusi? Ali Mirabai zna da se gospod može naći. Potrebna je samo ljubav.”

Nekoliko učenika stavili su rupije u Bhadurijeve papuče koje su ležale pored njega na podu, dok je on sedeo u joga položaju. Tako, s poštovanjem stavljen poklon koji je uobičajen u Indiji, pokazuje kako učenik sva svoja materijalna dobra polaže pred guruova stopala. Zahvalni prijatelji samo su prerušeni Gospod, koji se brine za svoje.

Jedan učenik, žestoko zureći u mudračev očinski lik, izjavio je: “Učitelju, vi ste čudesan čovek. Odrekli ste se bogatstva i udobnosti da biste tražili Boga i učili nas mudrosti.” Poznato je da se Bhaduri Mahasaja još u mladosti odrekao velikog porodičnog bogatstva, da bi svoj život mogao da posveti jogi. S blagim prekorom na

⁴⁷ “Veliki mudrac”, ili “veliki vidovnjak”.

⁴⁸ Veliki sanjasin Sanatana Gosvami je odbio da primi Mirabai jer je bila žensko. Kad je čuo njen odgovor, ponizno se poklonio njenim stopalima.

Mirabai mu je poručila: “Recite učitelju da nisam znala da u svemiru osim Boga ima još muškaraca. Zar pred njim nismo svi žene? (Shvatanje gospoda, kakvo nalazimo u svetim spisima, po kome je on jedini pozitivni, kreativni princip, a njegova kreacija nije ništa drugo nego pasivna maja).

Samo je Bog život. Sva njegova stvorenja na kraju moraju zaželeti da se s njim sjedine. Pošto se svako ljudsko biće postepeno uči “ženskim” vrlinama poniznosti, nesebičnosti, odanosti i bezuslovne ljubavi, sve je bliže srcu onoga koji večno ljubi. “Jer, svako ko se uzvisi biće ponizn, a ko se ponizi biće uzvišen” - Luka, 14, 11.

licu, svetac je rekao: “Slučaj je sasvim obrnut. Ostavio sam nekoliko bednih rupija, nekoliko sitnih uživanja, a dobio sam kosmičko carstvo beskrajnog blaženstva. Kako je moguće da sam pritom išta sebi uskratio? Poznajem radost deljenja bogatstva. Da li je to žrtva? Kratkovidni svet je zapravo onaj koji se odriče, jer neuporedivi božanski posed zamenjuje za šaku bednih zemaljskih igračaka.”⁴⁹

Zakikotao sam se nad tim paradoksalnim pogledom na odricanje - pogledom koji svakom svetom prosjaku stavlja na glavu Krezovu kapu, dok sve uobražene milionere pretvara u nesvesne mučenike.

Poslednje učiteljeve reči su predstavljale praktičan izraz njegove vere: “Božanski poredak se brine za našu budućnost mudrije i bolje od svakog osiguravajućeg društva. Svet je pun preplašenih vernika i spoljašnje sigurnosti. Gorke su im misli poput ožiljaka na čelima. Međutim, onaj koji nam je, kad smo prvi put udahnuli dao vazduh i mleko, zna i to kako da nas iz dana u dan održava u životu.”

Stekao sam naviku da posle nastave svakodnevno vršim hodočašće do svečevih vrata. Čuteći mi je pomogao da razvijem božansko opažanje. Međutim, jednog dana se preselio iz našeg susedstva daleko u ulicu Ram Mohan Roj. Tamo mu je jedan njegov učenik izgradio novu kuću, koja je postala poznata pod imenom Nagendra Math.⁵⁰

Mada me to u mom pripovedanju prenosi mnogo godina unapred, navešću ovde poslednje reči koje mi je uputio Bhaduri Mahasaja. Pre nego što sam krenuo na Zapad, potražio sam ga, ponizno kleknuo pred njim i zamolio ga za blagoslov.

“Sine, idi u Ameriku. Neka dostojanstvo drevne Indije bude tvoj štit. Pobjeda ti je zapisana na čelu. Tamo daleko, plemeniti ljudi će te lepo dočekati.”

⁴⁹ “Ti tvrdiš: Bogat sam, nagomilao sam bogatstvo; ništa mi ne treba, a ne znaš da si upravo ti nesrećan, i bedan, i siromašan, i slep, i go. Savetujem ti da od mene kupiš u vatri žeženog zlata, da se obogatiš, i da se obučeš u bele haljine, i da sakriješ svoju sramotnu golotinju, zatim pomasti da pomažeš svoje oči da bi video.” - Otkrivenje, 3, 17-18.

⁵⁰ Svečevo puno ime je glasilo Nagendranath Bhaduri. Math je monaški obrazovni centar. Šankara, koji je davno reorganizovao red svamija, osnovao je četiri Matha, u Misoreu na jugu, u Puriju na istoku, u Dvarki na zapadu i u Badarinathu na Himalajima. Sringeri math u Misoreu i danas uživa veliki ugled. Njegov poglavar, naslednik loze Šankara, duhovni je autoritet sličan autoritetu svetog oca u Rimu. U Šankarina četiri matha, koja su velikodušno izdržavali ljudi kojima je na srcu ležalo javno dobro, besplatno su se podučavali sanskritska gramatika, logika i filozofija vedante. Izvanrednu studiju svake faze drevnog obrazovanja nalazimo u delu S. K. Venkatesvara “Indijska kultura kroz vekove” (I tom, strana 336).

Smestivši svoje mathe u četiri ugla Indije, Šankara je želeo da objedini veliku zemlju. Drevni običaj hodočašća u sveta mesta i svetišta ne samo da povezuje prošlost i sadašnjost, nego oploduje i nacionalni duh Indije. Sveta hodočašća, koja su uobičajena pojava u Indijskom životu, koriste putovanja dodaju i obrazovni elemenat. Ciljevi tih hodočašća su i danas poštovana mesta navedena u drevnim puranama. Danas, kao i u prošlosti, pobožni Hindus besplatno dobija hranu i prenočište u prihvatilištima koja pored hodočasničkih puteva izgrađuju i održavaju javni dobročinitelji.

Poglavlje 8.

Veliki indijski naučnik Đagadis Čandra Boze

Čuo sam jednom provokativnu izjavu: “Bežični izumi Đagadisa Čandre Bozea pojavili su se pre Markonijevih otkrića”.

Znajući to, približio sam se na trgu grupi profesora koji su vodili naučnu raspravu. Ako je rasni ponos bio moj motiv da im se pridružim, onda mi je žao. Ne mogu da poreknem da me živo zanimaju svi dokazi o tome kako Indija može da igra vodeću ulogu i u fizici, a ne samo u metafizici.

Pitao sam: “Gospodine, kako to mislite?”

Profesor mi je spremno odgovorio: “Boze je prvi otkrio bežičnu vezu, kao i instrumenat koji pokazuje slamanje električnih talasa; međutim, taj indijski naučnik to nije komercijalno iskoristio. Nakon toga, ubrzo je okrenuo svoju pažnju sa neorganskog na organski svet. U području fiziologije bilja, njegova revolucionarna otkrića nadilaze čak i njegove visoke izume u fizici.”

Nakon što sam se učtivo zahvalio svom mentoru, on je dodao: “Taj veliki naučnik je jedan od mojih kolega na koledžu Presidency”.

Sledećeg dana sam posetio tog mudraca u njegovoj kući, nedaleko od moje na Gurpar putu. S udaljenosti uslovenoj poštovanjem, još odavno sam mu se divio. Bio je to lep krupan muškarac pedesetih godina, bujne kose, visokog čela i s odsutnim pogledom poput sanjara. Njegov precizan glas je otkrivao dugogodišnje navike naučnika.

“Nedavno sam se vratio iz posete naučnim društvima na Zapadu. Članovi tih društava su pokazali veliko interesovanje za osetljive instrumente koje sam izumeo, a koji pokazuju nedeljivo jedinstvo života.⁵¹ Bozeova sprava za uvećavanje povećava deset miliona puta⁵². Mikroskop povećava samo nekoliko hiljada puta, pa ipak je biologiji pružio životni podsticaj. Bozeova sprava otvara neslućene vidike.

“Gospodine, impersonalnim rukama nauke ste mnogo učinili za ubrzanje zagrljaja Istoka i Zapada.”

“Studirao sam u Kembridžu. Zapadnjački metod da se svaka teorija uvek savesno proverava, dostojna je divljenja. Kod mene je taj empirijski postupak išao ruku podruku sa darom za introspekciju, koji je moje istočnjačko nasleđe. Ta dva metoda su mi omogućila da ispitam tišine prirodnih područja, koje su dugo bile nedostupne.

Tabele sa beleškama o mojoj spravi za povećavanje dokazuju i najvećim skepticima da biljke imaju osetljiv nervni sistem i različit osećajni život. Ljubav, mržnja, radost, strah, uživanje, bol, uzbuđenje, obamrlost i bezbrojne druge reakcije na odgovarajuće nadražaje urođene su biljkama kao i životinjama.”

“Profesore, pre vas jedinstveni puls života se smatrao pukom pesničkom maštom. Jednom sam upoznao sveca koji nikada nije hteo da bere cveće. Govorio je: ‘Zar da ružinom stablu otmem ponosnu lepotu? Zar divljački da opustošim njeno dostojanstvo?’ Vaša otkrića doslovno potvrđuju njegove saosećajne reči.”

“Pesnici su prisni znalci istine, dok joj se naučnici neprestano samo približavaju. Jednog dana navrati u moju laboratoriju da vidiš očevidan dokaz toga.”

Zahvalio sam mu se, prihvatio poziv i oprostio se od njega. Kasnije sam saznao da je naučnik napustio koledž Presidency i da namerava da otvori istraživački centar u Kalkuti. Prilikom otvaranja njegovog instituta, prisustvovao sam svečanosti. Prostorijama zgrade šetalo je stotine ljudi. Bio sam opčinjen znanjem i duhovnom simbolikom novog doma nauke. Glavna vrata istraživačkog centra načinjena su od vekovima stare relikvije i udaljenog svetilišta. Iza jezera sa lokvanjima⁵³, ženska figura sa bakljom simbol je indijskog poštovanja žene kao besmrtno lučonoše. Mali hram u bašti posvećen je noumenu, s one strane fenomena. Ideja božanske bestelesnosti izražena je odsustvom bilo kakve slike za oltar.

Prilikom tog velikog događaja, Bozeov govor se mogao samo iskazati ustima jednog nadahnutog drevnog ršija.

“Danas posvećujem ovaj institut ne samo kao laboratoriju, nego kao hram.”

Svečane, ispunjene poštovanjem, njegove reči su obavijale slušaoce poput nekog nevidljivog ogrtača.

“Tokom svojih istraživanja stigao sam u granično područje fizike i fiziologije, a da toga nisam bio ni svestan. Otkrio sam, na svoje zaprešćenje, da granice nestaju i da se između područja živog i neživog javljaju

⁵¹ Sva nauka je ili transcendentalna ili prolazna. Botanika se sada zasniva na pravilnoj teoriji - Brahmini avatari ubrzo će biti udžbenici prirodne istorije. (Emerson)

⁵² Pažljivim istraživanjem, Boze je na zadovoljstvo raznih naučnih tela dokazao da je životni mehanizam biljke istovetan sa životnim mehanizmom životinje. ...Godine 1917. dobio je plemičku titulu za svoje zasluge. Encyklopedia Britanica 14.

⁵³ Lotosov cvet je drevni indijski simbol božanstva. Latice koje se šire simbolišu širenje duše. Rast te čiste lepote iz mulja u kome je rođena predstavlja ohrabrujuće duhovno obećanje.

dodirne tačke. Počeo sam da opažam neorgansku materiju kao sve drugo, samo ne kao inertnu. Vibrirala je pod uticajem mnogobrojnih različitih sila. Izgledalo je da ta univerzalna reakcija postavlja pod isti zakon metale, biljke i životinje. Svi su oni u suštini pokazivali isti oblik pojave umora i depresije, uz mogućnost oporavka i podsticaja, kao i trajni gubitak svakog osećanja, do koga dolazi prilikom smrti.

Pred tim zapanjujućim uopštavanjem ispunjen poštovanjem, obavio sam eksperimentima ostvarene rezultate svojih istraživanja pred Kraljevskim društvom. Međutim, fiziolozi koji su bili prisutni, savetovali su me da se ograničim samo na područje fizike gde mi je uspeh već osiguran, i da ne zalazim u njihovo područje. Nehotice sam zašao u domen nepoznatog kastinskog sistema i povredio njihova pravila. Radilo se o nesvesnoj teološkoj predrasudi koja brka neznanje sa verom. Zaboravnja se često da nam je onaj, koji nas je obavio tom tajnom stvaranja koja se stalno menja i razvija, usadio i želju da istražujemo i razumemo. U dugim godinama punim nerazumevanja, spoznao sam da je život čoveka posvećenog nauci neizbežno ispunjen neprekidnom borbom. On radosno mora da žrtvuje svoj život, da ravnodušno prima uspeh i neuspeh, dobitak i gubitak.

Glavna svetska zdravstvena udruženja su prihvatila moje teorije i rezultate, i priznala važnost indijskog doprinosa nauci. Može li išta ograničeno da zadovolji indijski um? Živom neprekinutom tradicijom i životnom snagom podmlađivanja, naša zemlja je uvek umela da se prilagodi promenama. Uvek je bilo Indijaca koji su, odbacivši neposredno privlačnu nagradu trenutka, težili ostvarenju najviših životnih ideala, ne samo pasivnim odricanjem nego i aktivnom borbom. Slabići, koji su odbijali da se upuste u borbu, nisu stekli ništa, pa nisu imali čega ni da se odreknu. Samo oni koji su se borili i pobedili, mogu plodovima svojih iskustava da obogate svet.

Ispitivanja o reagovanju materije koja su već obavljena u laboratoriji, neočekivana otkrića o reakcijama biljaka, otvorila u su fizici, fiziologiji, medicini, pa čak i psihologiji, nova područja za istraživanje. Do sada nerešivi problemi dovedeni su u sferu eksperimentalnih ispitivanja.

Veliki uspeh ne može da se postigne bez velike preciznosti, zbog toga sam sačinio nacрте za velik broj supersenzitivnih instrumenata i aparata koji su vam izloženi na ulazu. Oni govore o drukčijem nastojanju da se iz obmane privida prodre u nevidljivu stvarnost, o istrajnosti i promišljenosti koji su neophodni za nadilaženje ljudskih ograničenosti. Svi naučnici obdareni stvaralaštvom znaju da je um prava laboratorija, gde se iza iluzija otkrivaju zakoni istine.

Na ovim predavanjima neće biti pukog ponavljanja materije. Objavljivaće se nova otkrića koja su ovde po prvi put dokazana. Redovnim izdavanjem radova Instituta, Indija će dati svoj doprinos čitavom svetu, postaće javno dobro, jer nikada ništa nećemo patentirati. Duh naše nacionalne kulture zahteva da ne zloupotrebimo nauku time što bismo se njome poslužili samo za svoju ličnu korist.

Želja mi je da prostor ovog Instituta bude dostupan, koliko god je to moguće, saradnicima iz svih zemalja. Time nastojim da nastavim tradiciju svoje zemlje, koja je još pre 25 stoleća pozivala naučnike iz svih delova sveta u svoje drevne univerzitete u Nalandi i Taksili.

Mada nauka nije ni istočna ni zapadna, nego univerzalna i internacionalna, Indija je ipak naročito opremljena za velike doprinose u tom području.⁵⁴ Indijska vatrena mašta koja može da uspostavi novi red u naizgled kontradiktornom skupu činjenica, zauzdana je navikom usredsređivanja. Ta unutrašnja disciplina omogućuje da se sa beskrajnim strpljenjem usmeri duh na traženje istine.”

Pri tim poslednjim naučnikovim rečima suze su mi navrle na oči. Zar strpljenje zbilja nije sinonim za Indiju, koja zbunjuje vreme isto kao i istoričare? Ubrzo posle otvaranja, opet sam posetio istraživački centar. Setivši se svog obećanja, veliki botaničar me je poveo u svoju tihu laboratoriju.

”Priključiću spravu za uvećavanje na ovaj aparat. Povećavanje je ogromno. Kada bi se pužanje puža povećavalo u istoj srazmeri, izgledalo bi da to stvorenje juri brzinom ekspresnog voza.”

⁵⁴ Stari Indijci su odlično poznavali atomsku strukturu materije. Jedan od šest sistema indijske filozofije je vaišešika, od sanskriptske reči visešas, “individualnost, posebnost”. Najpoznatiji tumač vaišešike, Aulukja, koji je rođen pre otprilike 2800 godina, nazvan je Kanada, “žderač atoma”. U članku časopisa East-Vest iz aprila 1934. ovako se naučno prezentira vaišešika: “Ako se savremena “atomska teorija” smatra novim napretkom nauke, “žderač atoma”, Kanada ju je odavno protumačio. U raspravama vaišešike spomenimo naučna tumačenja o 1) kretanju igala prema magnetima, 2) cirkulaciji vode u biljkama, 3) akaši ili eteru inertnom i bez strukture, kao osnovi za prenošenje suptilnih sila, 4) sunčevoj vatri kao izvoru svih ostalih oblika toplote, 5) toploti kao uzroku molekularnih promena, 6) zakonu gravitacije izazvanom suštinskim svojstvom atoma zemlje, svojstvom koje im daje moć privlačenja, 7) kinetičkoj prirodi svake energije, a to znači da se uzročno-posledična veza uvek zasniva na trošenju energije i preraspodeli kretanja, 8) univerzalnom raspadanju putem dezintegracije atoma, 9) zračenju toplotnih i svetlosnih zraka, beskonačno sličnih čestica koje se nepojmljivom brzinom kreću u svim smerovima (savremena teorija o “kosmičkim zracima”) i 10) relativnosti vremena i prostora. Vaišešika poreklo sveta pripisuje atomima, koji su po svojoj prirodi večni, to jest njihovim osnovnim osobinama. Smatralo se da se vibrirajući ti atomi neprestano kreću. ...Nedavno otkriće da je atom minijaturni solarni sistem, drevnim filozofima vaišešike ne bi bilo ništa novo, jer su oni i vreme svodili na krajnji matematički pojam, opisujući najmanju vremensku jedinicu kao vreme potrebno da atom pređe jedinicu sopstvenog prostora.”

Pogledao sam nestrpljivo na ekran, na kome se videla uvećana biljka paprat. Jasno se mogao zapaziti slično pokretanje života. Pred mojim opčinjenim očima biljka je polako rasla. Naučnik je dodirnuo vrh paprati malim metalnim štapićem. Pantonima koja se do maločas odvijala na ekranu time je zaustavljena, ali čim se štapić povukao, nastavila je svoj rečiti ritam.

Boze je primetio: "Video si kako i neznatno spoljašnje delovanje može da šteti osetljivom tkivu. Evo, sada ću ti dati hloroform, a zatim sredstvo protiv njega." Hloroform je zaustavio svaki rast, a protivsredstvo ga je opet podstaklo. Pokreti evolucije koje sam video na ekranu, držali su me u napetijem stanju nego što bi učinio neki film. Moj vodič, sada poput nekog negativca, ubo je paprat oštrim instrumentom. Bol se ispoljila u grčevitom komešanju. Kada je delimično žiletom prerezao biljku, senka se žestoko uzbudila, a onda se konačno umirila pri nastupu smrti.

"Omamivši hloroformom veliko staro drvo, presadio sam ga s uspehom. Takvi šumski carevi, kad ih presadimo obično brzo umiru." Đagadis se smejao sav srećan dok je pričao o tim spasilačkim poduhvatima. Moli osetljivi aparati su dokazali grafikonima da drveće poseduje cirkulatorni sistem. Kretanje biljnog soka odgovara krvnom pritisku u telima životinja. Podizanje soka ne može da se objasni mehaničkim principima, kao što je, na primer, kapilarnost, kao što se to obično tvrdi. Aparati su pokazali da je ta pojava zapravo aktivnost živih ćelija. Peristatični talasi izlaze iz cilindrične cevi koja se proteže celim deblom i služi kao srce. Što je naše zapažanje bolje, više pada u oči da su svi oblici u mnogostrukoj prirodi povezani jedinstvenim planom."

Veliki naučnik mi je pokazao još jedan svoj izum uz pomoć eksperimenta: "U metalima životna sila reaguje na nadražaje povoljno ili nepovoljno. Različite reakcije biće zabeležene mastilom."

S punom pažnjom sam posmatao grafikon koji je beležio karakteristične talase atomske strukture. Kada je profesor primenio hloroform, zaustavile su se vibracijama izazvane beleške. Kada je metal počeo da se vraća u normalno stanje ponovo su se nastavile beleške. Kad je moj vodič primenio otrovnu hemikaliju, život u komadićima lima počeo je da se gasi, igla je počela da ispisuje dramatičnu poruku smrti. Naučnik je rekao:

"Bozeovi instrumenti su pokazali da se metali kao što je čelik, koji se primenjuje za makaze i mašine, zamaraju i ponovo su efikasni samo ako se s vremena na vreme odmore. Životni impuls metala se ozbiljno oštećuje, ili se čak i gasi, ako se primenjuju električna struja ili veliki pritisak."

U sobi sam video bezbrojne izume, rečite dokaze neumorne inventivnosti.

"Gospodine, žalosno je da se širom upotrebom vaših čudesnih mehanizama ne ubrza razvoj poljoprivrede. Krajnje je vreme za to. Zar ne bi bilo moguće da se neki od njih upotrebe za brze laboratorijske opite koji bi pokazali delovanje različitih vrsta đubriva na rast bilja?"

"U pravu si. Buduće generacije će naći široku primenu Bozeovih instrumenata. Naučnik retko dobija priznanje od svojih savremenika. Dovoljna mu je radost stvaralačkog služenja."

Izrazivši bezgraničnu zahvalnost neumornom mudracu, oprostio sam se od njega. Pitao sam se može li da se iscrpi zapanjuća plodnost njegovog genija? Nije se iscrpla godinama. Igrativši složeni instrument "rezonantni kardiograf", Boze se posvetio istraživanju bezbrojnih biljaka Indije. Tako je otkriven neslućeno velik broj korisnih lekova. "Rezonantni kardiogram" sa nepogrešivom tačnošću beleži stote delove sekunde. Beskrajno male titraje u strukturi biljaka, životinja i ljudi beleži tonski. Veliki botaničar je predvideo da će opšta upotreba njegovog instrumenta da dovede do vivisekcije biljaka umesto životinja.

Istakao je: "Beleške o delovanju nekog leka koji se istovremeno daje biljci i životinji, pokazuju zapanjuću sličnost. Sve što postoji u čoveku može da se nasluti već i u biljci. Eksperimenti na biljkama doprineće smanjenju patnje životinja i ljudi."⁵⁵

Pesnik Rabindranath Tagore, Bozeov prijatelj i vatreni pristalica njegovih naučnih ideja, ove stihove je posvetio naučniku-idealisti:

O, pustinjače, pravim rečima iz sveg glasa
usklikni te drevne himne što ih zovu Sama⁵⁶:

⁵⁵ Ta pionirska otkrića na biljkama, mnogo godina kasnije, otkrili su i neki drugi naučnici. 1938. *New York Times* je ovako sažeo radove iz tog područja, koji su objavljeni na univerzitetu Kolumbija: Tokom poslednjih nekoliko godina otkriveno je da se, u toku prenosa poruke preko živaca između mozga i ostalih delova tela, stvaraju slični električni impulsi. Oni su mereni osetljivim galvanometrima, a savremenim metodama povećani više miliona puta. Zbog velike brzine putovanja impulsa duž nervnih vlakana u živim bićima (u životinjama i čoveku), do danas nije bila pronađena zadovoljavajuća metoda za njihovo proučavanje. Doktori K. S. Kole i H. R. Kertis izveštavaju da su duguljaste ćelije slatkovodne biljke nitele, koja se često koristi u akvarijumima za gajenje zlatnih ribica, zapravo identične sa ćelijama nervnih vlakana. Otkrili su da produžena vlakna nitele šire električne talase koji su u svakom pogledu (osim po brzini) slični talasima nervnih vlakana kod životinja i ljudi. Ti električni nervni impulsi su u biljci mnogo sporiji nego kod životinja. Saradnici univerziteta smatraju da je to otkriće sredstvo za uspešno fotografisanje električnih impulsa u nervima."

⁵⁶ Sama veda je jedna od četiri Vede, koje obuhvataju više od sto kanonskih knjiga. Ostale su Rg veda, Jadur veda i Atharva veda. U ogromnoj indijskoj literaturi Vede (koren vid, znači znati) su jedini tekstovi koji se ne pripisuju određenom autoru. U Rg vedi (X. 90. 9) se kaže da su božanskog porekla. Vede su otkrovenja putem zvuka, koja su rišji "čuli direktno" (šrutu). Po svojoj suštini one su

“Ustaj! Probudi se!”

Pozovi sve što se poznavajem šastri hvale,
neka se okanu jalovog cepidlačenja.
Pozovi lude hvalisavce neka izađu pred lice prirode
ove široke zemlje, i naučnike,
svoje drugove, neka se svi skupe oko žrtvene vatre.
Da bi se Indija naša sebi vratila.

književnost za pojanje i recitovanje, stoga hiljadama godina nisu zapisivane, nego su ih brahmani usmeno prenosili s kolena na koleno. Ti sveštenici su imali vrlo uvežbano pamćenje. To što su se Vede pamtile, ne znači da pismo nije bilo poznato. Naučnici priznaju da je brahmi pismo, koje je srodno sanskritu, bilo savršeno (“otkrio ga je Brahma”). Za pisanje se koristio ručno izrađeni papir od specijalne vrste obradenog drveta. Aleksandrov admiral Nearh (IV vek pre Hrista), izveštavao je da Indijci pišu na “finoj gustoj tkanini”. Nedavno otkrivanje pečata u dolini reke Ind, navelo je neke naučnike na napuste teoriju da je Indija svoje pismo “pozajmila” iz semitskih izvora.

Međutim, Vede nisu poverene pisanoj reči, jer vremenom i papir i kamen propadaju. Vede su toliko dugo preživjele jer su ršiji shvatili nadmoć duha nad materijom. Kada se radi o podesnom sredstvu za prenošenje, ima li čega prikladnijeg od “pločica srca”. Kineski naučnik T-sing koji je živio u Indiji u XVII veku kaže: “Četiri Vede koje sadrže 100.000 dvostrukih stihova, prenosile su se usmeno, a da nisu zapisivane na papirima ili listovima od biljki. Svaka generacija ima umne brahmane koji mogu da recituju tih 100.000 dvostrukih stihova.

Poštujući određeni lični red (anupurva) kojim slede reči u Vedama i fonološka pravila za kombinaciju zvukova (samdhi) i odnose slova, a i proveravajući tačnost zapamćenog teksta određenim matematičkim postupcima, brahmani su na jedinstven način sačuvali izvornu čistoću Veda. Svaki slog vedske reči (akšara) ima svoje značenje i delovanje. Pedeset slova sanskritske azbuke svojim vibracijama usklađena su sa pedeset “latica” ili zraka u “lotosima” okultnih cerebrosposinalnih centara.

Jedan od šest sistema hihduističke filozofije je mimamsa, istraživanje semantike. Posebno se odnosi na pravilno tumačenje vedskih tekstova, međutim pravila mimamse sadrže vredne savete čak i za savremene filologe i psihologe. Kao što je pokazao Lahiri Mahasaja, naučnici bez uvida u duhovno, ne razumeju Vede. Tako Rg veda (X - 71. 5) govori o istinskom i površnom naučniku; “Jedan je uspostavio prijateljstvo s govorom, govor drugog niti cveta, niti donosi plodove.” Učenik koji je Vede naučio napamet, ali ih ne razume, upoređuje se sa papagajem, sa drvenim stubom koji nosi samo mali deo težine velike dvorane i teglećom stokom koja ne zna kakvo blago nosi na svojim leđima.

Poglavlje 9.

Blaženi sledbenik i njegova kosmička ljubavna priča

Ušao sam u učiteljevu sobu s velikim strahopoštovanjem. Rekao je: “Mali gospodine, sedi, molim te. Upravo razgovaram sa svojom božanskom majkom.”

Učiteljev andeoski izgled me je gotovo zaslepio. Sa svilenom bradom i velikim sjajnim očima, činio mi se kao da je otelovljenje čistoće. Po uzdignutoj bradi i sklopljenim rukama znao sam da ga je moja poseta uznemirila usred njegove pobožne aktivnosti. Jednostavnost njegovog pozdrava u meni je izazvala naj snažnije osećanje koje sam ikada doživeo. Gorčinu zbog smrti majke smatrao sam merilom za sve patnje. Međutim, sada me je obuzela neopisiva duševna muka zbog svesti da sam odvojen od moje božanske majke.

Svetac je zabrinuto saosećao sa mnom. Rekao je: “Smiri se, mali gospodine!”

Prepušten nekoj vrsti okeanskog očajanja, uhvatio sam ga za stopala kao da je jedini splav koji može da me spase.

“Molim vas za vašu preporuku, gospodine, zamolite božansku majku da u njenim očima steknem milost!”

Sveto obećanje preporuke ne daje se olako, pa je učitelj bio prisiljen na ćutanje. Nimalo nisam sumnjao da učitelj Mahasaja razgovara sa univerzalnom majkom. Osećao sam se poniženo kad sam shvatio da su mi oči slepe za nju, a da je svetac u ovom trenutku posmatra. Ne obazirući se na njegove blage proteste, obuhvatio sam mu stopala i preklinjao ga da milostivo posreduje.

Uz spori saosećajni osmeh, majstor se predao i rekao: “Preneću ljubljenoj tvoju molbu.” Kolika je velika snaga bila sadržana u tih nekoliko reči, kojima mi je duša spasena iz olujnog izgnanstva!

Rekao sam mu: “Gospodine, ne zaboravite svoje obećanje! Uskoro ću se vratiti da čujem njenu poruku.” Sada je u mom glasu odzvanjalo radosno očekivanje, a samo nekoliko trenutaka pre toga gušio sam se žalostan i jecajući.

Dok sam se spuštao dugačkim stepenicama, obuzele su me uspomene. U ovoj kući u Kalkuti, Amherst br. 50, sada boravi učitelj Mahasaja, u njoj sam živeo, a i majka je tu umrla. Moje ljudsko srce se tu slomilo od tuge za majkom, a duh mi je bio razapet na krst zbog odsustva božanske majke. O, posvećeni zidovi, vi ste nemi svedoci mojih teških rana i konačnog ozdravljenja!

Vratio sam se kući nestrpljivim korakom. Tražeći samoću u svom malom potkrovlju, meditirao sam do deset uveče. U toj tamnoj indijskoj noći iznenada me je obasjala čudesna vizija. Okružena nadzemaljskim sjajem, ispred mene je stajala božanska majka. Njeno blago nasmešeno lice bilo je sama lepota.

Rekla mi je: “Uvek sam te volela i uvek ću te voleti!” Nestala je uz odzvanjanje nebeskih zvukova.

Sledećeg jutra, čim se sunce popelo do pristojne visine, požurio sam u drugu posetu Mahasaji. Penjući se stepeništem kroz tu kuću gorkih uspomena, stigao sam do četvrtog sprata, gde se nalazila njegova soba. Kvaka na zatvorenim vratima bila je zamotana platnom, nesumnjivo da bi pokazala da svetac želi mir. Dok sam neodlučno stajao na podestu, vrata su se otvorila i učitelj mi je zaželeo dobrodošlicu. Kleknuo sam pred njegova spopala a zatim, skrivajući svoje božansko ushićenje, vedro raspoložen prekrpio sam svoje lice maskom ozbiljnosti.

Rekao sam: “Priznajem, gospodine, došao sam rano. Želeo bih da čujem poruku, da li je božanska majka nešto rekla o meni?”

Nije mi hteo reći ništa drugo osim: “Baš si vragolan, mali gospodine!” Očito na njega nije ostavila utisak moja nameštena ozbiljnost.

Malo sam ga izazvao rečima: “Zašto ste tako tajanstveni, tako neodređeni? Zar sveci nikada ništa ne govore jasno?”

Njegove mirne oči su bile pune razumevanja. Odgovorio je: “Zar moraš da me proveravaš, treba li jutros da dodam još jednu reč uveravanju koje si sinoć u deset sati čuo iz usta same božanske majke?”

Kao da je upravljao vratima moje duše. Opet sam mu se bacio pred noge, ne mogavši da zadržim suze koje su mi navirale od blaženstva, a ne od tuge.

Rekao mi je: “Zar misliš da tvoja pobožnost nije ganula Beskonačnu Samilost? Božje majčinstvo, kome si se klanjao u ljudskom i božanskom obličju, nije moglo da ne odgovori na tvoje dvostruke pozive.”

Pitao sam se ko je taj jednostavan svetac, čiju je svaku molbu odmah ispunjavao univerzalni duh? Uloga u ovom svetu mu je bila ponizna, kao što dolikuje najponiznijem čoveku koga sam ikada sreo. U ovoj kući je vodio manju srednju školu za dečake. Od njega se nikada nisu čule reči prekora, a disciplina se nije održavala pravilima i uputstvima. Tu se zaista učila viša matematika i hemija ljubavi, kojih nema u udžbenicima. Svoju

mudrost je širio duhovnim zračenjem, a ne neumoljivim propisima. Izgarajući u svojoj jednostavnoj ljubavi prema božanskoj majci, svetac nije tražio spoljašnje oblike poštovanja, upravo kao ni deca.

Rekao mi je: “Ja nisam tvoj guru, on će doći malo kasnije. Prema njegovim uputstvima, svoje doživljaje božanskog iz rečnika ljubavi prevešćeš njegovim rečnikom nedokučive mudrosti.”

Svakog popodneva sam odlazio u ulicu Amherst br. 50. Tražio sam da se prepuna nebeska čaša učitelja Mahasaje svakodnevno izlije preko mog bića. Ni pred kim se dotle nisam klanjao sa tolikim poštovanjem. Osećao sam da je beskrajno velika povlastica kretati se po tlu koje su posvetila učiteljeva stopala.

Kad sam mu rekao: “Gospodine, molim vas da nosite ovaj venac koji sam napravio specijalno za vas”, plaho se odmakao, odbijajući tu čast. Kad je primetio da sam se uvredio, pristao je, smešeći se.

Pošto u njegovoj sveobuhvatnoj prirodi nije bilo mesta za egoistična razmatranja, rekao je: “Obzirom da smo obojica poštovaoci majke, možeš da staviš venac na ovaj telesni hram, kao dar onoj koja u njemu stanuje.”

Svetac je bio učenik hristolikog učitelja Šri Ramakrišne Paramahanse, pa je predložio: “Podimo u Dakšinešvar u hram boginje Kali, koju je moj guru uvek poštovao.” Pošli smo na putovanje sledećeg jutra čamcem. Hram je bio udaljen oko četiri milje. Ušli smo u hram sa devet kupola, gde počivaju likovi božanske majke i boga Šive na uglačanom srebrnom lotosu sa pažljivo izrezbarenih hiljadu latica. Majstor Mahasaja je blistao kao opčinjen. Uživao je u svojoj ljubavnoj priči sa božanskom majkom. Dok je pevao njeno ime, činilo mi se da će se moje ushićeno srce rasprsnuti u hiljade komadića.

Potom smo se šetali tom svetom zemljom i zadržali se u gaju tamarisa. Specijalni plodovi koje to drvo rađa, kao neka mana, podsetili su me na božansku hranu koju je delio majstor Mahasaja. Nastavio je sa svojim božanskim zazivanjem, a ja sam sedeo sam na travi sasvim krut i nepokretan, usred paperjastih ružičastih cvetova tamarisa. Napustivši privremeno telo, vinuo sam se u posetu nadzemaljskom.

To je bilo prvo od mojih mnogobrojnih hodočašća u Dakšinešvar sa učiteljem. Naučio sam od njega kako je sladak Bog u svom aspektu majke, ili božanske milosti. Tog detinjastog sveca nije privlačio aspekt oca ili božanske pravde. Njegovoj blagoj naravi bilo je strano strogo, tačno matematičko rasuđivanje.

Posmatrajući ga jednog dana kako se moli, oduševljeno sam pomislio: “Mogao bi da posluži kao prototip i za same anđele na nebesima.” Bez ikakve osude ili kritike, gledao je na svet očima koje su davno spoznale prvobitnu lepotu. Njegovo telo, duh, govor i sva njegova dela usklađivali su se jednostavnošću njegove duše bez ikakvog napora.

Odbijajući svaku ličnu zaslugu, svetac bi obično završavao svoje mudre savete s izrazom poštovanja: “Tako mi je rekao moj učitelj.” Toliko se bio poistovetio sa Šri Ramakrišnom, da svoje misli više nije smatrao svojim.

Jedne večeri, ruku podruku, šetali smo se do njegove škole. Radost mi je bila pomućena prilaženjem jednog uobraženog poznanika, koji nas je opteretio dugačkom raspravom. Zaokupljen svojim sopstvenim monologom, taj egoista nije čuo da mi je svetac prošaptao: “Vidim da ti se taj čovek ne sviđa. Razgovarao sam o tome s božanskom majkom. Ona razume naš neugodan položaj, pa mi je obećala da će ga podsetiti na neki hitan posao čim dođemo do one crvene kuće.”

Prikovao sam svoje oči za tu kuću. Kad smo se našli pred njenim crvenim vratima, čovek se u pola rečenice neobjašnjivo okrenuo i otišao ne rekavši nam ni zbogom.

Jednog drugog dana šetao sam sam blizu železničke stanice. Na trenutak sam se zaustavio pored hrama. U sebi sam kritikovao omanju grupu muškaraca s bubnjevim i činelama, koji su iz sveg glasa pevali neku pesmu.

“Pomislio sam kako bez ikakve pobožnosti ponavljaju božansko Gospodovo ime. Tada sam zaprepašćen primetio da mi se žurno približava majstor Mahasaja. Pitao sam ga: “Gospodine, kako to da ste se uputili ovamo?”

Ne mareći za moje pitanje, odgovorio je na moju misao: “Zar ne, mladi gospodine, da ime Gospodnje zvuči slatko na svim usnama, bilo neupućenim ili mudrim?” S ljubavlju me zagrlio, a potom, kao na čarobnom tepihu, preneo u samilosno božansko prisustvo.

Jednog popodneva, monaški povučen majstor Mahasaja me je iznenadio pitanjem: “Da li bi voleo da vidiš bioskop?” U ono vreme, taj izraz se upotrebljavao da se njime označe pokretne slike. Pristao sam, radujući se njegovom društvu ma gde da se nađemo. Brzim koracima smo stigli do parka pred univerzitetom grada Kalkute. Moj drug mi je pokazao klupu pored veštačkog jezerceta.

Rekao je: “Sednimo ovde na trenutak. Moj učitelj me je zamolio da meditiram kad god ugledam vodenu površinu. Njen mir podseća na beskrajno božje spokojstvo. Onako kao što se sve oslikava u vodi, tako se celi svemir oslikava u jezeru kosmičkog duha. Moj učitelj je to često govorio.”

Malo kasnije smo ušli u predvorje univerziteta, gde se upravo održavalo predavanje. Bilo je beznadežno dosadno iako su ga povremeno prekidale podjednako nezanimljive svetlosne slike.

Nestrpljivo sam pomislio: “Dakle, moj učitelj je želeo da vidim ovu vrstu bioskopa”, međutim nisam želeo da pokažem svoju dosadu da ne bih povredio sveca. On se poverljivo nagnuo prema meni i rekao:

“Mali gospodine, vidim da ti se ovaj bioskop ne dopada. To sam spomenuo božanskoj majci. Ona saoseća sa nama. Rekla mi je da će sada pogasiti električna svetla i da se neće ponovo upaliti sve dok nam se ne pruži prilika da izađemo odavde.”

Kad je utihnulo njegov šapat, dvorana je utonula u mrak. Profesor, čiji je glas za trenutak zanemio, je rekao: “Izgleda da su u dvorani zatajili električni vodovi.” U tom trenutku, učitelj i ja smo već prešli prag. Okrenuvši se u hodniku, video sam da je sala ponovo osvetljena.

Kad smo stali na pločnik ispred zgrade univerziteta, učitelj mi je rekao: “U ovom bioskopu si bio razočaran, ali mislim da će ti se drugi dopasti.” Blago me je udario po grudima u predelu srca. Usledila je tišina u kojoj se sve izmenilo. Kao što film postaje nem kada se pokvari emitovanje zvuka, tako je božanska ruka poput nekog čuda ućutkala zemaljsku vrevu. Pešaci, trolejbusi, automobili, kola sa zapregom i metalni točkovi fijakera prolazili su bez ikakve buke. Posmatrao sam prizore koji su iza mene podjednako lako kao i one ispred, kao da su mi oči sa svih strana. Čitav spektakl aktivnosti iz tog dela Kalkute prolazio je kraj mene bez zvuka. Panoramu je prožimao blagi sjaj, poput žara vatre koja nejasno svetluca ispod tankog pokrivača od pepela.

Moje telo je izgledalo kao jedna od brojnih senki, premda je bilo nepokretno, dok su ostale klizile tamo-amo. Prišli su mi neki dečaci, moji prijatelji, pa su otišli. Premda su gledali pravo u mene, nisu me prepoznali. Ta jedinstvena pantonima me je uzdigla do neizrecive ekstaze. Velikim gutljajima sam pio iz nekog izvora blaženstva. Izenada me majstor Mahasaja ponovo blago udario po grudima. Paklena buka je nasrnula na mene, a uši su joj se odupirale. Posrnuo sam, kao neko ko se probudio iz sna poput paučine. Uklonjeno je transcendentalno vino i više nisam mogao da ga dokučim.

Svetac je, smešeći se, prozborio: “Mali gospodine, vidim da je drugi bioskop⁵⁷ bio po tvom ukusu.“ Hteo sam da kleknem pred njim zbog zahvalnosti, ali on mi je rekao:

“To sada više ne možeš, kada znaš da je Bog u tvom hramu. Ne dopuštam da božanska majka tvojim rukama dodiruje moja stopala.”

Ako je na krcatom pločniku iko zapazio kako neugledan učitelj i ja polako odlazimo, verovatno je posumnjao da smo pijani. Osećao sam da su čak i večernje senke opijene Bogom i da saosećaju s nama. Kada se dan oporavio od svog noćnog pijanstva, lišen svake ekstaze, suočio sam se s novim jutrom. Ali u sećanju mi je ostala zauvek sveta uspomena na serafimskog sina Božanske Majke - na majstora Mahasaju!

Nastojeći da rečima pravilno opišem njegovu dobrotu, pitam se nisu li majstor Mahasaja i ostali sveci čiji su se putevi ukrstili s mojim, znali kako ću mnogo godina kasnije u jednoj Zapadnoj zemlji pisati o njima i njihovim životima Božjih poklonika. Ne bi me iznenadilo njihovo znanje o tome, a verujem ni čitaoce koji su me dovde pratili.

⁵⁷ Oksfordski rečnik engleskog jezika navodi kao retku ovu definiciju bioskopa: “Pogled na život; ono što omogućava takav pogled.” Dakle, izbor reči majstora Mahasaje je bio sasvim opravdan.

Susret s mojim učiteljem, Šri Juktešvarom

Otvorio sam u trenutku dokonosti 'inspirativnu' knjigu u kojoj sam pročitao: "Vera u Boga može da proizvede svakakva čuda osim jednog - da se bez učenja prođe na ispitu", i ljutito sam je zatvorio.

Razmišljao sam: "To što pisac smatra da postoje izuzeci, pokazuje kako mu potpuno nedostaje vera. Taj jadnik sigurno ceni studente koji bubaju do ponoći."

Obećao sam ocu da ću završiti srednju školu. Međutim, nisam mogao da se pohvalim da sam bio vredan. Proteklih meseci, češće sam se nalazio na usamljenim gatovima kalkute, nego u razredu. Obližnja mesta za kremiranje, koja su noću obično sablasna, jogiji smatraju naročito privlačnim. Ko želi da dopre do besmrtnosti, ne sme dozvoliti da ga u tome omete nekoliko golih kostura. Na tim mračnim mestima gde se sakupljaju kosti, jasno se vidi ljudska nemoć. Dakle, moja noćna bdenja nisu bila vreme za bubanje.

Približavala se nedelja završnih ispita, koja poput duhova iz grobnica izaziva dobro poznati strah. Uprkos tome bio sam smiren. Izazivanjem demona stekao sam znanje koje se ne može naći na školskim predavanjima. Međutim, nedostajalo mi je umeće svamija Pranabanande, koji je mogao istovremeno da se pojavi na dva različita mesta. Zaključio sam (mada će, nažalost, to mnogima izgledati nelogično) da će Gospod primetiti da sam u škripcu i da će me izvući iz njega. Iracionalnost poklonika počiva na hiljadama neobjašnjivih znakova božje pomoći u nevolji.

Jednog popodneva me je na Gurpar putu zaustavio drug iz razreda i rekao mi: "Zdravo, Mukunda! Retko te vidam ovih dana."

Ohrabren njegovim prijateljskim pogledom, dao sam sebi oduška: "Zdravo, Nantu! Izgleda da me je dovelo u vrlo nezgodan položaj to što sam u školi nevidljiv!"

Nantu, koji je bio odličan učenik, nasmejao se srdačno, jer se moj položaj mogao posmatrati i sa komične strane. Rekao je: "Dakle, nisi spreman za završni ispit! Moraću da ti pomognem!"

Te jednostavne reči su mi prenele božansko obećanje, pa sam ispunjen nadom krenuo kući svog prijatelja. Ljubazno mi je dao rešenja raznih zadataka, za koje je smatrao da će ih postaviti naši učitelji.

Rekao mi je: "Ti zadaci su mamac na koji će se mnogi dečaci na ispitu uhvatiti u klopku. Ako zapamtiš ove moje odgovore, izvući ćeš se bez povreda."

Pošao sam kući kasno te noći, pucajući od novog znanja koje sam stekao. Molio sam se pobožno da mi nekoliko narednih presudnih dana ono ostane u glavi. Nantu me je podučio raznim predmetima, ali je zbog kratkog vremena zaboravio sanskrit. Vatreno sam podsećao Boga na taj propust.

Sledeće jutro sam pošao u šetnju usvajajući svoje novo znanje u ritmu gipkih koraka. Prolazeći prečicom kroz korov, na jednom uglu sam ugledao nekoliko razbacanih štampanih listova. Sakupio sam ih pobedonosno. Na njima su bili sanskritski stihovi. Potražio sam pandita da mi pomogne u mom mucavom tumačenju. Njegov snažan glas je ispunio prostor glatkom, medenom lepotom drevnog jezika⁵⁸.

Naučnik ih je skeptično odbacio: "Ove izuzetne strofe ti nikako ne mogu pomoći na ispitu iz sanskrita."

Međutim, poznavanje baš te pesme pomoglo mi je sledećeg dana da položim ispit. Zahvaljujući umešnosti Nanta, i iz ostalih predmeta sam dobio minimalne, prolazne ocene.

Otac je bio zadovoljan što sam održao reč i završio srednju školu. Požurio sam da se zahvalim Gospodu, jer sam u svom susretu sa Nantom, kao i u prolaženju određenim putem i nalaženju stihova u smeću, video njegovo vođstvo. Razigrano je iscenirao te dve spasilačke akcije, da bi mi pomogao u pravi čas.

Opet mi je u ruke došla odbačena knjiga, čiji je autor poricao Božji prioritet u ispitnim dvoranama. Nisam mogao da se uzdržim od smeha nad komentarom koji sam u sebi izrazio:

"Još više bi zbunilo tog momka kad bih mu rekao da je božanska meditacija među leševima prečica do srednjoškolske diplome."

Sa novostečenim dostojanstvom otvoreno sam planirao da odem od kuće. Odlučio sam, zajedno sa svojim mlađim prijateljem Ātendrom Mazumdarom, da se pridružim jednom ašramu u Benaresu i podvrgnem se duhovnoj disciplini. Međutim, sledećeg jutra, kad sam pomislio da moram da se odvojim od oca, braće i sestara, obuzela me je tuga. Posle majčine smrti, veoma sam zavoleo svoja dva mlađa brata, Sanandu i Tomu, kao i svoju najmlađu sestru. Odjurio sam u svoje skrovište na malom potkrovlju, koje je bilo svedok mnogih prizora u

⁵⁸ Iz sanskrita, ugladen, potpun. Sanskrit je najstariji od indoevropskih jezika. Njegovo pismo se zove devanagari, doslovno "božansko boravište". Panini, veliki drevni indijski filozof je ovako izrazio svoje poštovanje prema matematičkoj i psihološkoj savršenosti sanskrita: "Onaj ko poznaje moju gramatiku, poznaje Boga!" Onaj ko bi sledio jezik do njegovog izvora, zbilja bi morao da postane sveznajući.

mojoj olujnoj sadhani.⁵⁹ Nakon bujice suza, koja je trajala gotovo dva sata, osećao sam se očišćenjem kao nekim alhemijskim postupkom. Nestala je vezanost. Moja odluka da tražim Boga kao prijatelja nad prijateljima postala je neopoziva.

Otac je bio ucveljen kad sam se pojavio pred njim da zatražim blagoslov: “Molim te još jednom da me ne ostavljaš. Ne ostavljaj svoju tužnu braću i sestre.”

Rekao sam mu: “Poštovani oče, kako da izrazim koliko te volim? Ali još više volim svog nebeskog oca koji mi je na zemlji podario tako savršenog oca. Pusti me da odem kako bih mogao jednog dana da se vratim s većim božanskim znanjem.”

Otac je nerado pristao, pa sam pošao da se pridružim Đitendri, koji je već bio u ašramu. Prilikom dolaska u ašram, srdačno me je pozdravio mladi vrhovni svami Dajananda. Visok, mršav, zamišljenog lica, ostavio je na mene prijatan utisak. Njegovo lepo lice je izražavalo pribranost sličnu Budinoj.

Bio sam zadovoljan što moj novi dom ima potkrovlje, pa sam tamo provodio rane jutarnje sate. Članovi ašrama koji su slabo poznavali vežbe meditacije, smatrali su da sve svoje vreme treba da posvete organizacijskim dužnostima. Hvalili su moj popodnevi rad u kancelariji ašrama.

Jedan od mojih prvih ulazaka u potkrovlje bio je praćen ruganjem jednog od drugova: “Ne pokušavaj da uhvatiš Boga prebrzo!” Otišao sam kod Dajanande, koji je bio zaposlen u maloj radnoj sobi s pogledom na reku Gang, i rekao mu: “Svamidi,⁶⁰ ne razumen šta se ovde traži od mene? Ja tražim neposredno opažanje Boga, bez njega ne mogu da se zadovoljim rodbinskim vezama, verom, ni dobrim delima.”

Duhovnik u narandžastoj odeždi me je ljubazno potapšao po ramenu. Glumeći da me kori, opomenuo je nekoliko učenika koji su stajali blizu: “Ne dirajte Mukundu, on će se već naviknuti na naš način života.” Učtivo sam sakrio svoju sumnju. Ne obazirući se na ukor, učenici su napustili sobu. Dajananda je hteo još nešto da mi kaže: “Mukunda, vidim da ti otac redovno šalje novac. Molim te da mu ga vratiš, jer ti ovde nije potreban. Drugi propis za tvoju disciplinu odnosi se na hranu. Čak i kada osećaš glad ne govori o tome.”

Ne znam da li mi se izgladnelost videla u očima, međutim, da sam gladan, to sam veoma dobro znao. Vreme prvog obroka u ašramu je čvrsto utvrđeno u podne, a ja sam se kod kuće navikao na bogat doručak već u devet sati. Razmak od dva sata svakim danom mi je bio sve nepodnošljiviji. Prošle su one godine kada sam u Kalkuti mogao da ukorim kuvara zbog zakašnjenja od desetak minuta. Nastojao sam da kontrolišem svoj apetit; postio sam dvadeset četiri sata. Onda bih sledećeg dana s dvostrukim nestrpljenjem očekivao podne.

Đitendra mi je doneo poražavajuću novost: “Dajanandin voz kasni, nećemo jesti dok on ne stigne.” U znak dobrodošlice svamiju koji je bio odsutan dve nedelje, pripremljene su mnoge poslastice. Vazduh je bio ispunjen mirisima koji bude apetit. Budući da se ništa nije nudilo, šta sam mogao da gutam osim svog ponosa što sam juče postio?

Mislio sam u sebi: “Gospode, ubrzaj voz!”

Dajanandina zabrana koja se odnosila na ćutanje u vezi sa osećanjem gladi, nije mogla da se odnosi i na nebeskog snabdevača. Božja pažnja je, međutim, bila usmerena drugde. Kada se naš voda pojavio na vratima, već se spuštao mrak. Moj pozdrav je bio izraz sušte radosti.

Zloslutna ptica je opet bio Đitendra: “Pre nego što poslužimo jelo, Dajanandadi će se okupati i meditirati. Samo što nisam pao u nesvest. Moj mladi želudac nije bio naviknut na lišavanje, pa je protestovao žestoko i bučno. Preda mnom su se redale kao utvare slike žrtava gladi koje sam nekada video. Mislio sam: “Sledeća smrt usled gladi desiće se odmah ovde, u ašramu.” Pretnja sudbine bila je otklonjena tek u devet sati, pozivom na ambrozijsku gozbu. Sećam se te večeri kao jednog od savršenih trenutaka u mom životu.

Velika zaokupljenost hranom nije me sprečila da vidim kako Dajananda jede odsutnog duha, kao da je iznad tih grubih uživanja.

Kada sam se našao, srećan, našao sam se s vodom u njegovoj radnoj sobi i pitao ga: “Svamidi, zar niste gladni?”

Odgovorio mi je, smejući se veselo: “O, jesam. Zadnja četiri dana sam proveo bez jela i pića. Nikada ne jedem u vozu, koji je pun raznovrsnih vibracija svetovnih ljudi. Držim se strogo pravila koje nalažu šastre⁶¹

⁵⁹ Put ka Bogu; duhovna disciplina.

⁶⁰ Đi je uobičajeni sufiks poštovanja, naročito u neposrednom obraćanju, na primer, svamidi, gurudi, paramahansadi, Šri Juktešvardi. Sanskritski koren glagola đi znači savladati (samoga sebe).

⁶¹ Šastre su svete knjige ili zbirke “pravila” koje obuhvataju četiri vrste spisa: šruti, smrti, purane i tantre. Te sveobuhvatne rasprave obuhvataju sve aspekte verskog i društvenog života, kao i područja muzike, medicine, arhitekture, umetnosti itd. Šruti su “otkrovenja” ili ono što se “čulo neposredno”; Vede, Smrti ili predanja kojih se “sećamo”, zapisana su konačno u davnoj prošlosti kao najduže epske poeme na svetu; Mahabharata i Ramajana. Purane su bukvalno “drevne” alegorije, a tantre doslovno označavaju obrede. Te rasprave iznose duboke istine pod velom složene simbolike. Purane su riznica mitologije, koja je nadahnjivala pesnike i dramske pisce Indije.

za moj red. Razmišljao sam o nekim organizacijskim problemima, pa večeras nisam obraćao pažnju na jelo. Čemu žurba? Sutra ću se pobrinuti da pojedem pristojan obrok”

Samo što se nisam srušio od sramote, ali ne mogavši da zaboravim jučerašnji dan i svoje muke, usudio sam se da postavim još jedno pitanje:

“Svamidi, zbunjen sam vašim uputstvima. Ako pretpostavimo da nikada ne zatražim hranu, a da mi je niko ne da, umro bih od gladi, zar ne?”

Njegove reči su zaparale vazduh: “Onda umri! Umri ako moraš, Mukunda! Međutim nemoj da veruješ da živiš od hrane, a ne od Boga. Onaj ko je stvorio svaki oblik hrane, ko je ljude obdario apetitom, neizbežno će se pobrinuti za svog poklonika da bude zbrinut. Ne misli da te hrani pirinač, niti da ti pomažu novac ili ljudi. Da li bi oni mogli da ti pomognu, ako bi ti Gospod uskratilo životni dah? Oni su samo njegovi instrumenti. Da li se u želucu hrana vari tvojom umetnošću? Mukunda, upotrebi mač oštrog razlučivanja! Preseci lance posredništva i neposredno spoznaj jedinstveni uzrok!”

Osetio sam kako njegove reči duboko prodiru u moju srž. Uklonjena je drevna varka kojom telesni zahtevi nadmašuju dušu. Tu sam odmah okusio samodovoljnost duha. Kasnije u svom životu sam u mnogim stranim gradovima imao prilike da primenim tu lekciju, koju sam naučio u ašramu u Benaresu.

Jedino blago koje sam doneo iz Kalkute, bila je sadhuova srebrna amajlija koju mi je ostavila majka. Čuvao sam je godinama i sada sam je brižljivo sakrio u svojoj ašramskoj sobici. Da bih se ponovo veselio svedočenju talismana, jednog jutra sam otvorio zaključanu kutiju. Pečat omota nije bio diran, ali za čudo, amajlije nije bilo. Rastrgao sam omotač tužno da bih se uverio da ga stvarno nema. U saglasnosti sa sadhuovim proročanstvom, iščezla je u eteru odakle ju je on i doneo.

Moji odnosi sa Dajanandinim sledbenicima neprekidno su se pogoršavali. Moja odlučna suzdržanost me je otuđivala od njih, jer ih je vredala. Na sve strane je izazivalo velike kritike to što sam se strogo pridržavao meditacije o idealu zbog koga sam napustio kuću i sve svetovne ambicije. Jednog jutra, razdiran duhovnim mukama, otišao sam u potkrovlje, odlučivši da se molim sve dok mi ne bude udeljen odgovor.

Ovako sam se molio: “Milostiva majko svemira, ili me sama podučavaj vizijama, ili mi pošalji gurua!”

Prolazili su sati, a da na moje, jecajima propraćene molbe, nije stizao odgovor. Međutim, iznenada sam osetio kako sam čak i telesno uzdignut u neku neograničenu sferu.

Božanski glas se čuo sa svih strana i niotkuda: “Danas dolazi tvoj učitelj!” U tom trenutku, moj natprirodni doživljaj je prekinut pozivom s tačno određenog mesta. Iz kuhinje u prizemlju zvao me je mladi sveštenik s nadimkom Habu:

“Mukunda, dosta je bilo meditacije, treba nešto da mi doneseš.”

Nekog drugog dana možda bih reagovao s nestrpljenjem, ali tada sam samo obrisao svoje od suza natečeno lice i poslušao ga krotko. Krenuo sam sa Habuom na udaljenu tržnicu u bengalskoj četvrti Benaresa. Dok smo po bazarima pazarili, nemilosrdno indijsko sunce još nije doseglo zenit. Gurali smo se kroz šarenu vrevu domaćica, vodiča, sveštenika, jednostavno obučениh udovica, dostojanstvenih brahmına i svuda prisutnih svetih krava. Dok je Habu produžio dalje, zastao sam i okrenuo se prema uskoj neuglednoj uličici. Na njenom kraju je stajao hristoliki čovek u oker žutoj odori svamija. Učinilo mi se kao da ga odavno poznajem. Zurio sam s čežnjom u njega nekoliko trenutaka, a onda me obuzela sumnja.

Pomislio sam u sebi: “Tog putujućeg kaluđera si zamenio s nekim koga poznaješ, hajde, pođi dalje, sanjaču!”

Posle desetak minuta u nogama sam osetio olovnu težinu, nisu mogle ni da se pomere. Okrenuo sam se s mukom, a noge su mi opet postale normalne. Okrenuvši se na suprotnu stranu, ponovo sam osetio neobičnu težinu. Gurnuo sam sve pakete Habuu u ruke, misleći: “Svetac me magnetski privlači.” Zaprepašćen, Habu je gledao neobično ponašanje mojih nogu i prasnuo u smeh.

Veliki zbornik indijskih zakona Manava-dharma-šastre, poznate su na zapadu kao Manuov zakonik. Ime Manu je nastalo od sanskritskog glagolskog korena man, “misliti”. U hinduističkim svetim spisima tim imenom se naziva čitav niz praroditelja ljudske rase - svaki Manu je vladao zemljom tokom jedne manvatare (1.728.000 godina). Manu našeg doba je sedmi po redu. On je autor Manva-dharma-šastri. To je kanonizovano običajno pravo zasnovano na večnim moralnim principima, koje treba da se poštuje u svakom dobu ako se želi napredak, a koje i danas važi u Indiji.

Na osnovu samog Manuovog zakonika, dokazuje se da je njen autor živeo u post-vedskom razdoblju, koje je bilo pre nekoliko milenijuma. Dok indijski istraživači tvrde da Manuov zakonik potiče iz tako daleke prošlosti, zapadnjački um nerado prihvata autora kao istorijsku ličnost. Međutim, duga je ipak istorija ljudskog roda! Ova zemlja je doživela uspone i padove mnogih civilizacija koje se u našim udžbenicima uopšte i ne spominju. Savremeni naučnici koji blaženo veruju da su pre 15.000 godina svi ljudi živeli u varvarskom kamenom dobu, unapred odbacuju kao “mitove” sve tradicije vrlo starih kultura kao što su tradicije Atlantide, Indije, Kine, Meksika i mnoge druge.

“Šta ti je? Jesi li poludeo?”

Jaki osećaji su me sprečili da mu odgovorim. Odjurio sam ćuteći. Kao nošen krilima, vratio sam se istim putem do male uličice. Brz pogled mi je otkrio spokojni lik koji je uporno gledao u mom smeru. Sa nekoliko grozničavih koraka, našao sam se kraj njegovih nogu.

Izustio sam: “Gurudeval!”⁶² Njegovo lice je bilo božansko lice koje sam hiljadama puta video u svojim vizijama. Iste spokojne oči u lavovskoj glavi, sa šiljatom bradom i bujnim uvojcima, često su virile kroz tamu mojih noćnih sanjarija i obećavale mi nešto što nisam sasvim razumeo.

S glasom koji je podrhtavao od radosti, nije prestajao da ponavlja na bengalskom jeziku: “O, dete moje, konačno si mi došao! Toliike godine sam te čekao!”

Ćutali smo u tihoj usaglašenosti, jer su reči izgledale nepristojno suviše. U tom bengalskom dijalogu reči su tekle iz učiteljevog u učenikovo srce. Osetio sam antenom nepobitnog uviđanja da moj guru poznaje Boga i da će me odvesti njemu. Rasplinula se senka ovog života u blagoj zori uspomena pre rođenja. Kakvo dramatično vreme! U njemu se menjaju prizori iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. To nije bilo prvo sunce koje me je obasjalo pored njegovih svetih stopala.

Moj guru me je uzeo za ruku i odveo do stana u gradskoj četvrti Rana Mahal. Čvrsto je koračao, visok, uspravan, atletske građe. U to doba je imao pedeset pet godina, a bio je aktivan i energičan kao mladić. Tamne oči su mu bile velike, mudre i nedokučive. Blage kovrdže su davale mekoću upadljivo snažnom licu. U njemu se snaga suptilno mešala sa blagošću. Kada smo izašli na kamenom popločani balkon s pogledom na Gang, rekao mi je s ljubavlju:

“Daću ti sve svoje ašrame i sve što imam”

Odgovorio sam: “Gospodine, došao sam zbog mudrosti i bogospoznaje, to je blago kome težim!”

Sumrak, tipično indijski, brzo je spustio svoje zavese pre nego što je učitelj ponovo progovorio. Oči su mu bile nedokučive i blage. Rekao mi je: “Dajem ti svoju безусловnu ljubav.”

Dragocene su to reči. Prošlo je četvrt veka pre nego što sam dobio drugi usmeni dokaz njegove ljubavi. Vreli osećaji su teško prelazili preko njegovih usana, jer je njegovom okeanskom srcu odgovaralo ćutanje.

Gledajući me s detinjastim poverenjem, pitao je: “Hoćeš li i ti mene voleti podjednako безусловno?”

Odgovorio sam: “Učitelju, voleću vas večno!”

Rekao je: “Uobičajena ljubav je sebična, ukorenjena u mračnim željama i zadovoljstvima. Božanska ljubav ne postavlja nikakve uslove, bezgranična je i nepromenljiva. Usled njenog dodira srce zauvek prestaje da krvari.” A potom je dodao: “Ako ikada vidiš da sam izašao iz stanja bogospoznaje, molim te, obećaj mi da ćeš uzeti moju glavu u krilo i pomoći mi da se vratim nazad do kosmičkog ljubljenog, koga obojica obožavamo.”

Kad se spustio mrak, ustao je i poveo me u jednu od soba. Dok smo jeli mango i slatkiše od badema, nenametljivo je u razgovor uplitao prisno poznavanje moje prirode. Dubina njegove mudrosti i prirodna poniznost bili su savršeno usklađeni, i to me je ispunjavalo velikim poštovanjem.

Poput božanskog ogledala, moj guru je uhvatio odraz celog mog života. Rekao je: “Ne tuguj za svojom amajlijom, ona je ispunila svoju vrhu.”

Odgovorio sam: “Učitelju, vaše živo prisustvo radost je koja nadilazi sve simbole.”

“Vreme je za promenu, utoliko pre što si u ašramu nesrećan.”

Nisam ništa govorio o svom životu, a sada je to bilo suviše. Iz njegovog prirodnog držanja, bez patosa, zaključio sam da ne želi nikakvo čuđenje zbog svoje vidovitosti.

Rekao mi je: “Treba da se vratiš u Kalkutu. Zašto bi tvoji rođaci bili isključeni iz tvoje ljubavi prema čovečanstvu?”

Bio sam zbunjen njegovim predlogom. Moja porodica je predviđala moj povratak, iako nisam odgovarao na brojne molbe u njihovim pismima.

Ananta je rekao: “Pustite ptičicu da malo leti po metafizičkom nebu. Kad joj se od teške atmosfere umore krila, videćemo da će sleteti na našu kuću, sklopiti krila i ponizno boraviti u našem porodičnom gnezdu.” To obeshrabrujuće poređenje bilo je tako živo u mom sećanju, da sam se čvrsto odlučio da se nikako ne vraćam u Kalkutu.

“Gospodine, neću se vraćati kući, ali ću vas slediti kud god budete išli. Molim vas, dajte mi svoju adresu.”

Evo: “Svami Šri Juktešvar Giri. Moj glavni ašram je u Seramporeu u ulici Ghat Rai. Ovde sam samo nekoliko dana u poseti svojoj majci.”

⁶² “Božanski učitelj”. Uobičajeni sanskritski naziv za duhovnog učitelja. To sam jednostavno preveo rečju “učitelj”. Svog učitelja sam sreo u proleće 1910.

Čudio sam se zamršenoj igri koju Bog igra sa svojim poštovacima. Serampore je samo dvadeset milja udaljen od Kalkute, ali tamo nikada nisam video svog gurua. Da bismo se sreli, morali smo da doputujemo u drevni grad Benares, koji je posvećen uspomenama na Lahirija Mahasaju. Ovu zemlju blagoslovila su stopala Budhe, Šankare⁶³ i mnogih drugih hristolikih jogija.

Šri Juktešvarov glas je ponovo zazvučao strogo: “Vratićeš mi se za četiri nedelje. Sada, kada sam ti iskazao svoju večnu ljubav i pokazao ti koliko sam srećan što sam te pronašao, daješ sebi pravo da se ne obazireš na moju molbu. Sledeći put kada se sretnemo moraćeš ponovo da probudiš moje interesovanje. Neću te lako primiti za učenika. Mojoj strogoj obuci treba da se predaš poslušno i potpuno.”

Čutao sam tvrdoglavo, ali moj guru je odmah prozreo u čemu je teškoća.

“Misliš li da će ti se rodbina smejati?”

“Ne vraćam se.”

“Vratićeš se za 30 dana.”

“Nikada.”

Ne izgledivši napetost koju sam izazvao svojim odupiranjem, s poštovanjem sam se poklonio pred njegovim stopalima i otišao. Hodajući prema ašramu kroz tamnu noć, pitao sam se zašto se naš čudesan sastanak završio tako neskladnim tonom.

Dvostruka vaga maje svaku radost uravnotežuje bolom. Moje mlado srce još nije bilo dovoljno podatno da bi se prepustilo prstima mog gurua koji preobražavaju.

Sledećeg jutra sam primetio da je među članovima ašrama poraslo neprijateljsko raspoloženje prema meni. Neprestanim grubostima su mi zagorčavali dane. Prošle su tri nedelje. Kada je Dajananda otputovao u Bombaj na neku konferenciju, demonsko carstvo se sručilo na moju nesretnu glavu.

Kada sam čuo primedbu: “Mukunda je parazit koji uživa u gostoprimstvu ašrama”, po prvi pu sam zažalio što sam poslušao Dajanandin zahtev i vratio ocu novac. Teškog srca potražio sam svog jedinog prijatelja Diendru.

Rekao sam mu: “Odlazim, molim te, prenesi Dajanandadiju, kad se vrati, izraze mog poštovanja i žaljenje što se sve tako dogodilo.”

Đitendra mi je odlučno odgovorio: “I ja odlazim, jer moji pokušaji da meditiram, isto kao i tvoji, ovde nisu naišli na plodno tlo.”

“Sreo sam jednog hristolikog sveca. Hajde da ga posetimo u Seramporeu!” I tako se ptičica spremila da sleti blizu Kalkute.

⁶³ Šankara, drevni “otac” reda svamija, smatra se najvećim indijskim filozofom u poslednjih 2.000 godina. Čvrstom logikom, kao i privlačnim skladnim stilom, tumačio je Vede u strogom advaita (ne-dulističkom, monističkom) duhu. Čuvena strofa iz Sto stihova glasi ovako: “Spoljašnji izgled ne može da uništi neznanje, jer nije suprotan neznanju. Samo znanje koje se ostvari može da uništi neznanje... Znanje može da se pojavi samo ako se postavljaju pitanja. Pitanja na koja mislim su: “Ko sam ja?” “Kako je nastao ovaj svemir?” “Ko ga je stvorio?” “Šta je njegov materijani uzrok?” (Na ova pitanja intelekt ne može da odgovori. Zato su drevni rišiji razvili jogu, kao tehniku za duhovno istraživanje.)

Osim dubokoumnih komentara svetih spisa, veliki monista je pisao pesme o predanoj ljubavi. Njegova molitva božanskoj majci za opraštanje grehova ima ovakav refren: “Mada su mnogi sinovi loši, nikada nije bilo loše majke.”

Šankara nije bio samo svetac, nego, što je redak slučaj, naučnik i čovek od akcije. Iako je živio samo 32 godine, veliki deo života je proveo putujući Indijom i šireći svoje učenje o advaiti. Svuda su se sakupljali milioni ljudi, koji su oduševljeno slušali mudre i utešne reči mladog bosonogog monaha.

U Vrindabanu, bez novčića u džepu

Đitendra i ja smo sišli s voza u ušli u Anantinu kuću, koji se nedavno iz Kalkute preselio u drevni grad Agru. Ananta je bio knjigovoda, a radio je kao kontrolor u vladinom odseku za javne radove.

Propoved starijeg brata mi je odmah zaparala uši: "Zasluzio si da te otac ostavi bez nasledstva!"

"Ananta, ti vrlo dobro znaš da ja očekujem nasledstvo samo od nebeskog oca."

Odgovorio je: "Prvo novac, Bog može da dođe kasnije! Ko zna, život može da bude i suviše dug!"

Rekao sam: "Prvo Bog, novac je njegov rob. Ko zna, život može da bude suviše kratak."

Moj odgovor je bio izazvan zahtevom tog trenutka i nije se zasnivao ni na kakvom predosećanju. Anantin život se, nažalost, završio prerano. Nakon nekoliko godina je otišao pod zemlju u kojoj novčanice nisu ništa vredele, niti će vredeti.

"Pretpostavljam da je to mudrost iz ašrama! Međutim, vidim da si napustio Benares." Oči su mu blistale od zadovoljstva. Još uvek se nadao da će mi potkresati krila i privezati me za porodično gnezdo.

"Moj boravak u Benaresu nije bio uzaludan, Tamo sam našao sve za čim mi je srce žudelo! Možeš biti siguran da to nije ni tvoj pandit, niti njegov sin!"

Ananta mi se pridružio u smehu. Bio je prisiljen da prizna kako se pokazalo da je vidovnjak koga je on odabrao bio kratkovid.

Pitao je: "Moj brate lualico, kakvi su sada tvoji planovi?"

"Đitendra me je nagovorio da dodemo u Agru. Pogledaćemo lepote Tađ Mahala.⁶⁴ Zatim odlazimo kod mog novog gurua koji ima ašram u Seramporeu."

Ananta je bio gostoljubiv i pobrinuo se da se osećamo udobno. Tokom večeri, nekoliko puta sam osetio na sebi njegov zamišljen pogled. Pomislio sam: "Poznajem taj pogled, nešto se kuva." Sve se razjasnilo sledećeg jutra, za vreme prvog doručka.

Ananta je bezazleno zurio u mene, dok je nastavljao osetljivu temu iz našeg jučerašnjeg razgovora: "Dakle, smatraš da ni malo ne zavisíš od oćevog bogatstva?"

"Svestan sam da zavisim samo od Boga."

"Reći su besplatne, a ti si do sada uvek bio zaštićen. Međutim, kako bi bilo kada bi bio prisiljen da od nepoznate ruke tražiš hranu i zaklon? Uskoro bi prosio po ulicama?"

"Nikada se neću uzdati u prolaznike, nego samo u Boga. On za svoje poštovaloce može da smisli hiljadu izvora bogatstva, a ne samo prosjačku posudu!"

"Opet samo reći. Ako ti predložim da tu tvoju hvalisavu filozofiju proverimo na ispitu u ovom našem svetu, da li bi prihvatio?"

"Slažem se. Zar ti ogranićavaš Boga samo na jedan zamišljeni svet?"

"Videćemo. Danas ćeš imati priliku da proširiš svoj horizont i da potvrdíš svoje mišljenje." Ananta je napravio dramsku pauzu, a onda rekao polako i ozbiljno:

"Predlažem ti da sa svojim drugom odeš u Vrindaban. Ne smete da ponesete nijednu rupiju, niti da molite za hranu ili novac. Svoj položaj ne smete da otkrijete nikome. Ne smete da budete gladni, niti smeju da vas zadrže u Vrindabanu. Vratite li se ovde, u moj bungalov večeras pre ponoći, a da ne prekršite nijedan od mojih naloga, biću najšrećniji ćovek u Agri."

Nisam oklevao ni na rećima niti u srcu: "Prihvatam izazov!" Sa zahvalnošću sam mislio na mnoge trenutke svog života u kojima mi se iskazala neposredna boćja pomoć. Moje izlećenje od kolere obraćanjem slici Lahirija Mahasaje, dar dva zmaja u igri iznad krovova Lahorea, amajlija koja mi je u pravi ćas stigla dok sam bio oćajan u Bareiliju, odlućna sadhuova poruka u dvorištu panditove kuće u Benaresu, vizija boćanske majke i njene velićanstvene reći pune ljubavi, njeno brzo obraćanje pažnje na moje beznaćajne neprijatnosti kad je za to zamolio ućitelj Mahasaja, pomoć u poslednjem ćasu, kada mi je omogućeno da dobijem srednošćolsku diplomu, i poslednji poklon, živi ućitelj,⁶⁵ o kome sam maglovito sanjao ćitavog života. Nikada ne bih priznao da moja filozofija nije dorasla gruboj proveru ovog sveta.

⁶⁴ Ćuveni mauzolej.

⁶⁵ Moć guruovog blagoslova nadahnula je svamija Šankaru da napiše ovaj hvalospev: "Ništa ne postpoji u tri sveta što bi moglo da se uporedi sa pravim guruom. Ako zaista postoji filozofski kamen, onda on može gvoćde da pretvori u samo zlato, a ne i u drugi filozofski kamen. A oboćavani ućitelj pred ćijim nogama je ućenik našao utoćište, stvara sebi jednakog. Zato je guru bez premeća, štaviše on je transcendentalan."

Šankara je i sam bio guru mnogobrojnim ućenicima. Jedan od njih, Sanandana, napisao je komentar Brahma sutri (filozofija vedante). Taj rukopis je izgoreo, međutim, Šankara koji ga je samo jednom prelistao, ponovio ga je svom ućeniku reć po reć. Taj tekst poznat pod imenom Panća-padika naućnici proućavaju i danas.

Ananta je izjavio: “Tvoja spremnost ti služi na čast. Odmah ću vas smestiti na voz.” Zatim se obratio Đitendri, koji je zapanjen slušao otvorenih ustiju: “Ti ćeš poći s njim da budeš svedok, a najverovatnije i druga žrtva.”

Pola sata kasnije dobili smo karte u jednom smeru. U skrovitom uglu stanice dozvolili smo Ananti da nas pretraži. Brzo je uvideo da ne skrivamo nikakvo blago. Naši jednostavni dhotiji⁶⁶ nisu sakrivali ništa više nego što je bilo potrebno.

Kada je vera počela da se meša s ozbiljnim područjem finansija, moj prijatelj je počeo da protestuje: “Ananta, daj mi jednu ili dve rupije da bih mogao da ti pošaljem telegram, ako ne budemo imali sreće.”

Povikao sam na njega tonom punim prebacivanja: “Đitendra, ne prihvatam proveru ako uzmeš novac za svaku sigurnost.”

Rekao je: “U zveketu novca ima nečega umirujućeg.” Kada sam ga pogledao strogo, on je začutao.

S tračkom poniznosti u svom glasu, Ananta je rekao: “Mukunda, je nisam bezosećajan.” Možda ga je grizla savest što nas bez novca šalje u nepoznat grad, a možda se u njemu probudio religiozni skepticizam. “Ako kojim slučajem, ili s božjom pomoći položiš ispit u Vrindabanu, zamoliću te da me iniciraš kao svog učenika.”

To obećanje je bilo u potpunoj suprotnosti s tradicijom, mada je odgovaralo neobičnosti cele situacije. Najstariji sin u indijskoj porodici retko se klanja mlađima od sebe. Njemu se, odmah iza oca, iskazuje poštovanje i polušnost. Međutim nisam imao vremena za komentar, jer je voz polazio.

Đitendra je ćutao sav smrknut dok je voz prelazio milje. Konačno se pomerio, nagnuo se prema meni i dodirnuo osetljivo mesto:

“Ne vidim nikakav znak da će se Gospod pobrinuti za naš sledeći obrok.”

“Ćuti, neverni Tomo, Bog radi za nas.”

“Možeš li učiniti nešto da se požuri? Umirem od gladi na samu pomisao na ono šta nas čeka. Iz Benaresa sam pošao s namerom da pogledam Tađ mauzolej, a ne da uđem u sopstveni.”

“Đitendra, smiri se! Zar ovo nije prilika da prvi put u životu vidimo čuda Vrinadavana?⁶⁷ Baš se radujem što ću koračati zemljom koju su posvetila stopala gospoda Krišne.”

Tada su se otvorila vrata našeg kupea. Dva čoveka su ušla i seli. Sledeća stanica je bila poslednja.

Stranac preko puta mene je progovorio s interesovanjem koje me je iznenadilo: “Momci, imate li prijatelje u Vrindabanu?”

Neučtivo sam odvratio pogled: “To vas se ne tiče.”

“Verovatno bežite od kuće jer vas je općinio kradljivac srdaca.⁶⁸ I ja sam religiozne prirode pa ću se svakako pobrinuti da dobijete jelo i zaklon od ove nepodnošljive vrućine.”

“Ne, gospodine, ostavite nas na miru. Veoma ste ljubazni, ali grešite ako mislite da bežimo od kuće.”

Više nismo razgovarali dok se voz nije zaustavio. Kad smo izlazili na peron, saputnici nas uzeše za ruke i pozvaše kočiju. Zaustavili smo se ispred otmenog ašrama koji se nalazio u vrtu sa zimzelenim drvećem. Naše dobročinitelje su očigledno tu poznavali. Jedan nasmešeni momak nas je bez komentara odveo u sobu za primanje. Ubrzo nam je prišla žena dostojanstvenog izgleda.

Jedan od naših saputnika se obratio našoj domaćici ašrama: “Gauri Ma, princeza, nije mogla da dođe. Planovi su im osujećeni u zadnjem momentu. Zamolili su nas da prenesemo izvinjenje, a mi smo vam doveli dva druga gosta, koja su me odmah privukla, jer sam osetio da su poštovaoci gospoda Krišne.”

Naša dva poznanika su krenula prema izlazu s pozdravom: “Dovidenja momci, srešćemo se opet ako bude božja volja?”

Gauri Ma je rekla: “Niste mogli odabrati bolji dan. Očekivala sam dva kraljevska pokrovitelja ovog ašrama. Bila bi šteta da u pripremljenim jelima ne uživaju oni koji ih cene.”

Ove ljubazne reči su neobično delovale na Đitendru. Briznuo je u plač. Ispostavilo se da je ono čega se pribojavao, bila kraljevska gozba! Nije mogao brzo da se prilagodi. Naša domaćica ga je pogledala radoznalo, ali nije rekla ništa. Možda su joj bili poznati mladalački hirovi.

Učenik Sanadana je stekao novo ime neobično lepim događajem. Jednog dana, dok je sedeo na obali reke, čuo je da ga Šankara zove sa druge obale i odmah je zakoračio u vodu. Njegova vera, kao i stopala, istog trena su dobili podršku, jer je Šankara materijalizovao po virovima reke niz lotosovih cvetova preko kojih je hodao. Posle su tog učenika nazvali Padmapada, što znači “lotosova stopala”.

⁶⁶ Dhoti; komad tkanine koji se vezuje oko struka i pokriva noge.

⁶⁷ Vrindavan u pokrajini udruženih provincija Mutra, za hinduiste je ono što je za hrišćane Jerusolim. Tamo je Krišna ispoljio svoju slavu u korist čovečanstva. Sveti grad na obali reke Đamune mesto je u koje milioni hinduista idu na hodočašće.

⁶⁸ Hari, ime kojim od milja poklonici nazivaju Krišnu.

Najavljen je ručak i Gauri Ma nas je povela u natkriveni prostor za ručavanje punog mirisa primamljivih začina, pa se izgubila u susednjoj kuhinji. Taj trenutak sam očekivao. Odabrao sam odgovarajuće mesto na Đitendrinom telu i uštinuo ga isto tako jako kao on mene u vozu.

“Neverni Tomo, Bog se brine, ali se i žuri”

Domaćica se vratila sa lepezom i po orijentalnom običaju počela je da nas uporno hladi, dok smo sedeli na skupocenim jastucima. Učenici iz ašrama su hodali tamo-amo, prinoseći tridesetak jela. Reč obrok ne bi mogla da ih obuhvati, nego samo izraz 'bogata gozba'. Od kada smo se našli na ovoj planeti, Đitendra i ja nikada nismo probali takve poslastice.

“Časna majko, jela su zaista dostojna prinčeva! Ne mogu da zamislim šta je vašim kraljevskim pokroviteljima moglo biti važnije i hitnije od ove gozbe. Pružili ste nam nešto čega ćemo se sećati čitavog života.”

S obzirom da je jedan on Anantinih uslova bio ćutanje, ljubaznoj gospođi nismo smeli da objasnimo da naše zahvaljivanje ima dvostruko značenje, međutim naša iskrenost je bila uverljiva. Pri oproštaju, ona nas je blagoslovila i pozvala da ponovo posetimo ašram.

Napolju je vladala nemilosrdna vrućina. Požurili smo da se zaklonimo ispod drveta pred vratima ašrama. Tu smo izmenili nekoliko oštrih reči, pošto su Đitendru ponovo obuzele sumnje.

“Uvalio si me u lep sos. Naš ručak je bio srećna slučajnost, a kako da razgledamo grad kada smo bez ijednog novčića? A kako misliš da me vratiš u Anantinu kuću?”

Moje reči nisu bile gorke, ali su ga optuživale. Rekao sam: “Kada ti je trbuh pun, brzo zaboravljaš Boga.” Kako se brzo zaboravljaju božanske milosti. Nema nijednog živog čoveka kome nisu uslišene barem neke molbe.

“Neću zaboraviti ludost što sam pošao s ludakom poput tebe.”

“Ćuti, Đitengra! Isti Gospod koji nas je nahranio, pokazaće nam Vrindaban i vratiće nas u Agru.”

U taj čas brzim koracima nam je prilazio vitak mlad čovek, ljubaznog lica, i zaustavio se ispod drveta pod kojim smo stajali, poklonio nam se i rekao:

“Dragi prijatelju, ti i tvoj drug mora da ste ovde stranci, dozvolite mi da vam budem domaćin i vodič.”

Indijci teško mogu da preblede, ali Đitendrinu lice je iznenada bilo bledo poput leša. Učtivo sam odbio ponudu.

“Nećete me valjda odbiti?” U drugim okolnostima, strančevo zaprepašćenje bi bilo komično.

“A zašto da vas ne odbijem?”

“Vi ste moj guru.” Njegove oči su se s poverenjem srele s mojim. “Za vreme podnevnih pobožnosti javio mi se u viziji blagosloveni gospod Krišna i pokazao mi dva napuštena lika pod drvetom. Jedno od lica je bilo vaše, učitelju! Često sam ga viđao u meditaciji. Kako bih se radovao kada biste prihvatili moje skromne usluge!”

“Radujem se i ja što si me pronašao. Nisu nas napustili ni Bog ni čovek!”

Premda sam bio nepomičan i smešio se revnosnom mladiću pred sobom, unutrašnja poslušnost me je bacila pred božanska stopala.

“Dragi prijatelji, hoćete li počastvovati moj dom svojom posetom?”

“Vrlo ste ljubazni, ali to nije izvodivo. Već smo gosti mog brata u Agri.”

“Dajte mi onda makar priliku da vam pokažem Vrindaban, kako bih imao uspomenu na ovaj dan.”

Pristao sam radosno. Mladi čovek, koji je rekao da se zove Pratap Čaterđi, iznajmio je kočiju s konjima. Posetili smo Madanamohana hram i ostala Krišnina svetišta. Noć nas je zatekla u vršenju pobožnosti u hramovima.

Pratam mi je rekao: “Izvinite me na trenutak, da nabavim sandes⁶⁹.” Ušao je u trgovinu blizu železničke stanice, dok smo je Đitendra i ja muvali po širokoj ulici, sada prepunoj ljudi, kada je malo zahladnelo. Naš prijatelj je bio odsutan neko vreme, a onda se pojavio s poklonima koji su se sastojali od raznih slatkiša.

“Dopustite mi, molim vas, da steknem ovu religioznu zaslugu.” Smešio se pružajući nam snop novčanica i dve upravo kupljene karte za Agru. Prihvatio sam, klanjajući se nevidljivoj ruci. Uprkos Anantinom preziru, zar nije njeno obilje nadmašilo naše potrebe? Potražili smo usamljeno mesto nedaleko od železničke stanice.

Rekao sam Pratapu: “Pratape, naučiću te *krija jogi* Lahirija Mahasaje, najvećeg jogija našeg doba. Njegova tehnika će biti tvoj guru.”

Inicijacija je završena za pola sata. Rekao sam svom novom učeniku: Tvoj ćintamani⁷⁰ je *krija*. Tehnika koja je, kao što vidiš vrlo jednostavna, ubrzava čovekovu evoluciju. Hinduistički sveti spisi uče da je egu, koji

⁶⁹ Bengalska poslastica.

⁷⁰ Mitološki dragi kamen koji poseduje moć da ispuni sve želje. Takođe i ime boga.

se neprestano otelovljuje, potrebno milion godina da bi se oslobodio mae. Taj prirodni period znatno se skraćuje uz pomoć *krija joge*. Kao što rast biljaka može da se ubrza, tako da rastu mnogo brže nego što je uobičajeno, kao što je to dokazao Đagadis Čandra Boze, tako naučnim sredstvima može da se ubrza i ljudski duhovni razvoj. Vežbaj uporno i precizno, pa ćeš se približiti guruu svih guruu.”

Sedeli smo neko vreme razumevši se potpuno i bez reči, a zatim smo polako pošli prema stanici. Ušao sam radostan u voz, ali za Đitendru izgleda da je taj dan bio dan plača. Moje srdačno opraštanje s Pratapom bilo je isprekidano prigušenim jecajima obojice. Tokom putovanja Đitendra je opet ronio suze, ovoga puta ne zato što je žalio samoga sebe, nego zato što se kajao:

“Kako je površna moja vera, srce mi je bilo od kamena. Ubuđuće neću da sumnjam u božju zaštitu.”

Približavala se ponoć. Dve “Pepeljuge” poslate u svet bez novčića, ušle su u Anantinu spavaću sobu. Baš kao što je lakomisleno predvideo, njegovo lice je moglo da posluži za studiju ljudske zapanjenosti. Bez i jedne reči, bacio sam novčanice na sto.

Pažljivo je rekao: “Đitendra, istinu na sunce! Nije li ovaj momak nekoga opljačkao?”

Kako se priča odvijala, moj brat je postajao sve ozbiljniji, a na kraju je postao sasvim svečan. Govorio je duhovito s oduševljenjem, što se ranije kod njega nije moglo zapaziti:

“Zakon ponude i potražnje dopire do finijih područja nego što sam pretpostavljao. Prvi put u životu shvatam tvoju ravnodušnost prema riznicama i vulgarnom gomilanju bogatstva.”

Premda je bilo kasno, insistirao je da ga iniciram u tehniku *krija joge*. Tokom te noći “guru” Mukunda je neočekivano morao da prihvati odgovornost za dva “učenika”.

Sledećeg dana, doručak je protekao u skladnoj atmosferi, kakva nije vladala prošlog jutra. Smešeći se, rekao sam Đitendri: “Nećeš propustiti svoj Tađ, posetićemo ga pre nego što krenemo u Serampore.”

Oprostivši se sa Anantom, ubrzo smo stajali pred slavnim Tađ Mahalom. Beli mermer je blistao na suncu u viziji čiste simetrije. Tamni čempresi, negovani travnjaci i mirno jezerce su mu savršena okolina. Unutrašnjost Tađ Mahala sa svojim filigranskim rezbarijama od poludragog kamenja izuzetne su lepote. Nežni venci i spirale izviru iz svežeg i ljubičastog mermera. Svetlo iz kupole je padalo na spomenike imperatora i Mumtaz, kraljice njegovog kraljevstva i njegovog srca.

Sada je dosta razgledanja. Čeznuo sam za svojim guruom. Ubrzo smo Đitendra i ja krenuli vozom na jug, prema Bengalu.

Moj prijatelj koji je, blago rekavši, bio kolebljiv, napustio me je u Kalkuti. Rekao je: “Mesecima nisam video svoju porodicu. Mukunda, predomislio sam se, možda ću kasnije posetiti tvog učitelja?”

Izenadio sam se kad sam primetio da je od poslednjeg sastanka sa mojim guruom u Benaresu prošlo 28 dana.

Rekao je: “Doći ćeš kod mene za četiri nedelje!” I došao sam. Srce mi je lupalo dok sam stajao u njegovom dvorištu u tihoj ulici Ghat Rai. Prvi put sam ušao u ašram u kome je trebalo da provedem sledećih deset godina.

Godine provedene u učiteljevom ašramu

Šri Juktešvar me je pozdravio sedeći na tigrovoj koži na podu svoje dnevne sobe sa balkonom: “Došao si.” Glas mu je bio hladan, a izraz lica ravnodušan.

Kleknuo sam da bih mu dodirnuo stopala i rekao mu: “Da, dragi učitelju, došao sam da bih vas sledio.”

“Kako je to moguće, kad se ti ne obazireš na moje želje?”

“Guruđi, nije više tako. Od sada će vaša želja za mene biti zakon.”

“To već bolje zvuči. Sada mogu da preuzmem odgovornost za tvoj život.”

“Učitelju, spremno vam predajem taj teret.”

“Moj prvi zahtev je da se vratiš kući svojoj porodici. Želim da upišeš koledž u Kalkuti i da nastaviš školovanje.”

Sakrio sam svoje zaprepašćenje: “Dobro, gospodine”. Zar će me mrske knjige pratiti godinama? Prvo otac, a sada Šri Juktešvar.

Rekao je: “Jednog dana ćeš otići na Zapad, gde će ljudi spremnije prihvatiti drevnu indijsku mudrost ako neobični učitelj bude imao univerzitetsku diplomu.”

“Guruđi, vi najbolje znate.” Iščezlo je moje mračno raspoloženje. To spominjanje Zapada izgledalo mi je zagonetno i nekako daleko. Pružila mi se prilika da svojom poslušnošću ugodim učitelju, što mi je bilo od životne važnosti.

“Kalkuta je blizu, pa možeš doći ovde kad god budeš imao vremena.”

“Svaki dan, učitelju, ako to bude moguće! Zahvalno se predajem vašem autoritetu po pitanju svakog detalja svog života, ali pod jednim uslovom.”

“A to je?”

“Da mi obećate da ćete mi otkriti Boga!”

Usledila je višecrasovna bitka rečima. Učiteljeva reč je neopoziva, pa se olako ne daje. Ono što je sadržano u tom obećanju otvara nepregledne vidike u metafizici. Guru mora da je prislan sa stvoriteljem da bi ga mogao nagovoriti da se otkrije. Osećao sam da je Šri Juktešvar sjedinjen sa Bogom, pa sam odlučno hteo da iskoristim priliku što sam mu učenik.

“Zahtevne si prirode.” Tada je učiteljev pristanak saosećajno i neopozivo zazvonio: “Neka tvoja želja bude i moja.”

Pao mi je sa srca kamen koji sam godinama nosio. Bio je to kraj neizvesnog traganja. U pravom guruu našao sam večni zaklon.

Učitelj je ustao sa tigrove kože i pozvao me: “Dodi, pokazaću ti ašram!” Osvrnuvši se okolo, ugledao sam na zidu sliku ukrašenu grančicom jasmína i kriknuo sam zaprepašćen.

“Lahiri Mahasaja.”

Šri Juktešvarov glas je podrhtavao od poštovanja: “Da, moj božanski guru.” Kao čovek i kao jogi, veći je od svih koje sam sreo u svom traganju za Bogom.”

Poklonio sam se zanemelo pred poznatom slikom. Iz dna duše sam se zahvaljivao učitelju bez premca, koji je blagoslovio moje detinjstvo i sve do ovog časa vodio moje korake.

Predvođen svojim guruom prošetao sam se kućom i dvorištem oko nje. Prostran, star i čvrsto građen ašram okruživao je svojim masivnim stubovima dvorište. Spoljni zidovi su bili pokriveni mahovinom. Po sivom ravnom krovu lepršali su golubovi i bez ustručavanja delili sa nama ašramski stan. Bašta iza kuće je mamila svojim brašnastim bananama i mango drvećem. Balkoni gornjih soba su sa tri strane okruživali dvorište. U prizemlju, rekao je učitelj, prostrana dvorana visokog plafona poduprtog stubovima koristila se samo za godišnje svečanosti Durgapude⁷¹. Uzane stepenice su vodile u Šri Juktešvarovu dnevnu sobu s malim balkonom koji je bio okrenut prema ulici. Ašram je bio jednostavno ureden. Sve je bilo jednostavno, čisto i korisno. Tu su se nalazile i neke stolice, klupe i stolovi u zapadnjačkom stilu.

Učitelj me je pozvao da prenoćim. Dva mlada učenika koji su se školovali u ašramu služili su kari od povrća.

Sedeći na slamnoj prostirci pored tigrove kože, zamolio sam učitelja da mi ispriča nešto iz svog života. Činilo mi se da su prijateljske zvezde sasvim blizu, iznad balkona.

⁷¹ “Poštovanje Durge”. To je glavna svečanost tokom bengalske godine, a traje devet dana u septembru ili oktobru (Svake godine se datum određuje na osnovu mesečevog kalendara). Odmah zatim sledi desetodnevna svečanost Dasahra (“ona koja uklanja deset grehova”; tri telesna, tri duhovna i četiri koja se stvaraju govorom). Obe pude (svete svečanosti) su posvećene Durgi, doslovno “Nedostupnoj”, aspektu božanske majke, Šakti, personifikovanoj ženskoj stvaralačkoj sili.

“Moje porodično ime je bilo Prija Nath Karar. Rodio⁷² sam se ovde u Seramporeu, gde mi je otac bio bogat poslovni čovek. Ostavio mi je ovu veliku kuću, nasledenu od naših predaka, koja je sada moj ašram. Moje školovanje brzo se završilo, mada sam ga smatrao sporim i površnim. U svom ranom muževnom dobu preuzeo sam na sebe odgovornost domaćina i dobio sam ćerku koja je sada udata. Moje srednje godine života blagoslovio je svojim duhovnim vođstvom Lahiri Mahasaja. Kada mi je umrla žena, pridružio sam se redu svamija i dobio sam novo ime Šri Juktešvar Giri⁷³. To je moja biografija.

Učitelj se nasmešio izrazu nestrpljenja na mom licu. Kako i u svim biografskim skicama, reči su osvetlile samo spoljašnje činjenice, a nisu otkrile njegovu unutrašnjost.

“Guruđi, rado bih čuo nekoliko priča iz vašeg detinjstva.”

“Svaka od tih priča je poučna, stoga ću ti ispričati nekoliko!” Njegove oči su zasijale bljeskom upozorenja. “Jednom je majka pokušala da me zaplaši strašnom pričom o duhu u mračnoj sobi. Odmah sam otišao u mračnu sobu i razočarao se ne našavši ga tamo. Otada mi više nikada majka nije pričala priče strave i užasa. Pouka iz toga glasi: pogledaj strahu u oči i on će da nestane.

Druga uspomena iz ranog detinjstva vezana je za moju želju da dobijem ružnog susedovog psa. Da bih ga dobio, nedeljama sam uznemiravao čitavu kuću. Bio sam gluv za ponude lepših kućnih ljubimaca. Iz toga sledi pouka: vezanost zaslepljuje. Ona predmet koji želimo obavlja imaginarnim oreolom privlačnosti.

Treća priča se odnosi na prijemčivost i gipkost ili savitljivost mladog čoveka. Moja majka je usput znala da primeti: “Čovek koji je kod drugog zaposlen jeste poput roba.” To je na mene ostavilo toliki utisak da sam posle venčanja odbijao sva zaposlenja. Zараđивao sam ulaganjem svog dela nasledstva u zemlju. Iz toga sledi pouka: Osetljive dečje uši treba dobro i pozitivno savetovati. Pojmovi stečeni u mladosti urezuju se oštro u duh.”

Zatim se učitelj predao spokojnom ćutanju. Oko ponoći me odveo do uskog ležaja, gde sam slatko i čvrsto spavao prve noći pod krovom svog gurua.

Sledećeg jutra Šri Juktešvar me je inicirao u *krija jogu*. Tehniku sam već dobio od dvojice učenika Lahirija Mahasaje - svog oca i svog kućnog učitelja, svamija Kealanande - ali, u prisustvu svog gurua tek sam osetio šta znači moć preobražaja. Od njegovog dodira u mom biću se upalilo veliko svetlo kao sjaj bezbroj sunaca stopljenih u jedan jedini plamen. Do same srži srce mi je bilo preplavljeno bujicom neizrecivog blaženstva.

Tek kasno popodne uspeo sam da sebe prisilim da napustim ašram. Dok sam ulazio kroz vrata svoje kuće u Kalkuti, ušlo je sa mnom i ispunjenje učiteljevog proročanstva: “Vratićeš se za 30 dana.” Niko od rodaka nije pravio zajedljive primedbe o povratku “odletele ptičice”, čega sam se toliko pribojavao.

Popeo sam se na svoje malo potkrovlje, kao kod dragog prijatelja, i izustio: “Ti si bio svedok mojih meditacija, mojih suza i oluja u sadhani. Sada sam srećno uplovio u luku svog božanskog učitelja.”

Dok smo otac i ja sedeli u večernjoj tišini, rekao mi je: “Sine moj, srećan sam zbog nas obojice: Pronašao si svog gurua na isto tako čudesan način kao što sam i ja pronašao svog. Sveta ruka Lahirija Mahasaje bdi nad našim životima. Pokazalo se da tvoj učitelj nije neki svetac u nedostupnim Himalajima, već je ovde, u susedstvu. Moje molitve su uslišene. U svojoj potrazi za Bogom nisi potpuno nestao iz mog vidokruga.”

Otac je takođe bio srećan što ću nastaviti svoje školovanje. Sledećeg dana sam se upisao u koledž škotske crkve u Kalkuti.

Proticali su srećni meseci. Čitaoci verovatno oštroumno zaključuju da su me retko vidali u učionicama koledža. Nisam mogao da odolim privlačnosti ašrama. Učitelj je bez komentara prihvatio moje stalno pristvo. Na moju veliku radost, retko je spominjao predavanja. Premda je svima bilo jasno da od mene neće nikada postati naučnik, s vremena na vreme uspevao sam da dobijem minimalne prolazne ocene.

Život u ašramu je svakodnevno tekao glatko, bez čestih promena. Moj guru se budio pre zore. Ležeći, a ponekad i sedeći u postelji, ulazio je u stanje samadhija.⁷⁴ Jednostavno je bilo otkriti da li se učitelj probudio. Nagli prestanak gromoglasnog hrkanja,⁷⁵ zatim jedan ili dva uzdaha, ili možda pokret tela. Nakon toga usledilo bi nečujno stanje bez daha, duboko stanje jogijske radosti.

Nije bio predviđen doručak, već prvo duge šetnje s guruom obalom, kojih se živo sećam. Sećajući ih se, lako sam opet s njim. Dok je rano jutarnje sunce grejalo reku, odzvanjao je njegov glas bogat istinom. Zatim bi

⁷² Šri Juktešvar se rodio 10. maja 1855.

⁷³ Šri znači “svet”. To nije ime nego reč kojom se izražava poštovanje. Juktešvar doslovno znači “sjedinen sa Išvarom”. (Išvara je jedno od božjih imena). To monaško ime Šri Juktešvar je dobio kada je formalno primljen u red svamija. Giri (planina) nije ime, nego jedno od deset ogranaka reda svamija.

⁷⁴ Samadhi doslovno znači “usmeriti prema jednom, ili dovesti zajedno”. To je nadsvesno stanje ekstaze u kome jogi shvata istovetnost individualne duše i kosmičkog duha.

⁷⁵ Psiholozi smatraju da je hrkanje pokazatelj potpune opuštenosti (naravno, samo za onog koji hrče potpuno zaboravljajući sebe).

se kupali, pa pojeli podnevni obrok. Pripremanje tog obroka prema učiteljevim svakodnevnim uputstvima, bio je zadatak mladih učenika koji su ga pažljivo izvršavali. Moj guru je bio vegetarijanac, ali pre nego što je stupio u red, jeo je jaja i ribu. Učenike je savetovao da slede neki jednostavan način ishrane, koji se pokaže da odgovara njihovoj telesnoj konstituciji.

Učitelj je jeo malo. Često je jeo pirinač obojen kurkumom, sokom od cvekle ili spanaća, poprskan bivoljim maslom.⁷⁶ Nekada bi jeo dal⁷⁷ od sočiva ili kari od čane⁷⁸ sa povrćem, a kao desert kuvan pirinač sa mangom, narandžom ili plodovima kruške. Popodne bi dolazili posetioći. Neprestano se slivala čitava reka iz sveta u mirni ašram. Moj guru se prema svim ljudima ponašao ljubazno i uljudno. Nije iskazivao posebnu pažnju bogatim, moćnim ili obrazovanim, niti je ikoga omalovažavao zato što je siromašan i nepismen. Reči istine bi s poštovanjem slušao iz dečjih usta, dok bi ponekad ignorisao javno uobraženog pandita.

Čoveku koji je sebe spoznao kao dušu, a ne kao telo ili ego, velika većina čovečanstva, iako u sopstvenim očima raznovrsna, međusobno je vrlo slična. Na ovoj zemlji učitelj vidi samo dve kategorije ljudi; one koji traže i one koji ne traže Boga. Njegovo merilo za procenu čoveka u osnovi se razlikuje od promenljivih merila ovog sveta.

Gosti bi ponekad popodne ostali i posle osam, kada je vreme za večeru. Moj guru se nije izvinjavao i odlazio da jede sam. Iz njegovog ašrama niko nije izlazio gladan ili nezadovoljan. Nikada ga nije zbunjivala iznenadna poseta, niti je zbog nje bio u neprilici. Prema njegovim veštim uputstvima, učenici su umeli da i od ostataka hrane naprave gozbu. Međutim, ipak je bio štedljiv i dobro je rukovao svojim skromnim sredstvima, govoreći često: "Protegni se prema pokrivaču. Rasipnost će ti doneti samo neprijatnosti." Bilo da se radilo o gošćenju ili gradnji i popravkama ašrama, ili o nekom drugom praktičnom poslu, ispoljavao je originalnost stvaralačkog duha.

U tihim večernji satima često smo slušali guruovu besedu, primali to bogatstvo koje ni vreme ne može da uništi. Svaka njegova izreka je bila odmerena i isklesana od mudrosti. Njegov jedinstveni način izražavanja bio je ispunjen profinjenim samopouzdanjem. Niko drugi koga sam poznavao nije govorio kao on. Pre nego što bi dozvolio mislima da obuku haljinu govora, odmeravao bi ih na osetljivoj vagi diskriminacije. Izgledalo je da se srž istine koja je iz njega isticala poput mirisnog isparavanja duše, mogla čak i fizički opaziti. Uvek sam bio svestan prisustva žive božje manifestacije. Od težine njegove božanstvenosti, pred njim mi se glava automatski saginjala.

Ako bi gosti primetili da se Šri Juktešvar previše udubio u beskonačno, brzo bi započeo razgovor. Nije bio sposoban za pozu, nikada nije paradirao svojom unutrašnjom udubljenošću. S obzirom da je uvek sjedinjen sa Gospodom, nije mu bilo potrebno posebno vreme da bi s njim uspostavio vezu. Učitelj koji je spoznao samog sebe, za sobom ostavlja stepenice meditacije. Kad se plod javi, cvet otpada. Međutim, sveci često zadržavaju neke duhovne oblike da bi učenicima pružili primer.

Kada bi se približila ponoć, moj guru bi zadremao prirodno kao dete, bez uzrujavanja oko posteljine. Legao bi često i bez jastuka na uzan divan pred kojim je ležala njegova često upotrebljavana koža od tigra.

Nisu bile retke filozofske rasprave koje bi trajale do jutra. Mogao je da ih započne bilo koji učenik koga je nešto istinski interesovalo. Tada nisam osećao potrebu za spavanjem niti sam bio umoran, bila mi je dovoljna učiteljeva živa reč. Mnogobrojni trenuci mog noćnog obrazovanja su se ovako završavali: "O, svanulo je! Hajde da prošetamo pored reke."

Kao vrhunac prvih meseci provedenih sa Šri Juktešvarom, bila je pouka "kako da se nadmudri komarac". Kod kuće smo uvek koristili zavese za zaštitu od komaraca, pa sam bio zbunjen uvidevši da se ta vrsta zaštite ne koristi u ašramu. Insekti su se sasvim odomaćili i bio sam izujedan od glave do pete. Guru mi se smilovao i rekao: "Kupi zavese sebi, a takođe i meni." Poslušao sam ga, više nego zahvalan. Svake noći, kada bih spavao u Seramporeu, guru bi me zamolio da namestim zavese oko postelje.

Jedne noći komarci su posebno bili raspoloženi da napadaju, a učitelj je izostavio da mi da uobičajeno uputstvo. Zabrinuo sam se osluškujući zujanje koje je najavljivalo nevolju. Legao sam na postelju, uputio sam molitvu u smeru komaraca da ih umilostivim. Nakon pola sata namerno sam se nakašljao da bih privukao guruovu pažnju. Mislio sam da ću poludeti od ujeta, naročito od zujanja kojim su slavili svoje krvožedne obrede.

Učitelj se nije ni pomerio. Oprezno sam mu pristupio i primetio da ne diše. Tada sam ga prvi put video u jogijskom transu i bio sam prestravljen.

⁷⁶ Pročišćeni maslac topljenjem.

⁷⁷ Gusta supa od osušenog raspolovljenog graška, sočiva ili nekog drugog mahunastog ploda.

⁷⁸ Sir od sveže zgrušanog mleka, koji se često seče na kockice, a priprema se s krompirom i karijem.

Pomislio sam: "Možda mu je srce otkazalo." Stavio sam mu ogledalo pod nos, a ono se nije zamaglilo od disanja. Kako bih se sasvim uverio, držao sam mu nekoliko minuta zatvorena usta i nosnice. Telo mu je bilo hladno i nepokretno. Potpuno ošamućen, krenuo sam prema vratima da tražim pomoć.

Tada je učiteljev glas zaorio od smeha: "Tako, dakle! Vršiš eksperimente koji obećavaju! Jadni moj nos! Zašto ne ideš da spavaš, zar celi svet zbog tebe mora da se menja? Promeni sebe! Oslobodi se kompleksa komaraca."

Vratio sam se poslušno u krevet i više se nijedan insekt nije usudio da mi se približi. Shvatio sam da je moj guru pristao da kupim zavesu samo da bi mi ugodio, jer se nije bojao komaraca. Svojom jogijskom moći mogao je da ih spreči da ga ujedaju, ili ako je hteo, mogao je da pribegne unutrašnjoj neranjivosti.

Razmišljao sam: "Želi primerom da mi pokaže da ono što treba da postignem jeste jogijsko stanje." Pravi jogi može da pređe u nadsvesno stanje i da se u njemu zadrži bez obzira na smetnje, kojih na ovoj zemlji uvek ima - zujanje insekata, prodorni bljesak dnevnog svetla, itd. Onda biva nagrađen zvucima i prizorima unutrašnjih svetova koji su lepši od raja iz koga je prognan.⁷⁹

Komarci su u ašramu poslužili da me, jednog blagog trenutka u sumrak, još nečemu nauče. Moj guru je tumačio svete tekstove, u tome mu nije bilo ravnog. Uživao sam u savršenom miru kraj njegovih nogu. Idilu je narušio jedan komarac i započeo sa učiteljem da se takmiči za moju pažnju. Dok mi je zabadao svoju otrovnu iglu u bedro, automatski sam zamahnuo svojom osvetničkom rukom, ali sam odložio njegovo ubijanje jer mi je baš tog trenu pala na pamet Patandajijeva sutra o nenasilju.⁸⁰

Učitelj me je pitao: "Zašto nisi dovršio ono što si započeo?"

"Učitelju, da li vi to zastupate oduzimanje života?"

"Ne, ali si ti u svom duhu već zadao smrtonosni udarac."

"Ne razumem!"

"Patandali je pod nenasiljem podrazumevao uklanjanje želje za ubijanjem." Šri Juktešvar me je čitao kao otvorenu knjigu. Dodao je: "Ovaj svet je nepodesan za doslovnu primenu nenasilja. Ljudi mogu biti prisiljeni da istrebe štetočine, ali ne da pod podjednakom prisilom osećaju bes i neprijateljstvo. Svi oblici života imaju podjednako pravo da udišu vazduh majke. Svetac koji otkrije tajnu stvaranja živeće usklađen s bezbrojnim njegovim zagonetkama. Svi koji uspeju da savladaju unutrašnju strast za razaranjem, shvatiće tu istinu."

"Da li onda treba radije da se žrtvuemo, nego da ubijemo divlju zver?"

"Ne, ljudsko telo je dragoceno. Zbog svojih jedinstvenih centara u mozgu i kičmenoj moždini, ono poseduje najveće mogućnosti za razvoj. Napredan jogi može da obuhvati i izrazi božanstvo u njegovim najuzvišenijim vidovima, za šta nije opremljen nijedan niži oblik života. Istina je da se preuzima dug lakog greha ako se bude prisiljen na ubijanje životinje ili neke druge žive stvari. Međutim, Vede uče da je lakoumno gubljenje ljudskog tela ozbiljno kršenje karmičkog zakona."

Odahnuo sam, jer se ne događa uvek da sveti spisi podržavaju ljudske prirodne nagone.

Koliko znam, učitelj se nikada nije suočio s tigrom ili leopardom, ali jednom se pred njim našla smrtonosna kobra, samo da bi osetila snagu njegove ljubavi. To se desilo u Puriju, gde je moj guru imao još jedan divan ašram, smešten u blizini Bengalskog zaliva. S učiteljem je bio njegov mladi učenik Prafula, koji je pričao:

"Sedeli smo napolju u blizini ašrama. Nedaleko od nas pojavila se kobra, živi užas. Besno je podigla glavu jurišajući na nas. Učitelj je uskliknuo radosno kao da pozdravlja dete. Zaprepastio sam se kad sam video da počinje ritmički da pljeska dlanovima.⁸¹ Zabavljao je strašnu posetiteljku. Ostao sam smiren, ali u sebi sam se vatreno molio. Tada je zmija, sasvim blizu učitelja, stala nepokretna kao da je namagnetisana njegovom nežnošću, a onda se uputila između Šri Juktešvarovih nogu prema žbunju u kome je iščezla.

Tada mi nije bilo shvatljivo zašto je učitelj pljeskao dlanovima, a kobra ga nije napala. Kasnije sam shvatio da se naš božanski guru ne boji da će ga povrediti bilo koje stvorenje."

Jednog dana tokom prvih meseci u ašramu, jednog popodneva zapazio sam da me Šri Juktešvar pažljivo gleda. Rekao mi je:

"Mukunda, previše si mršav."

Ta primedba je pogodila moju bolnu tačku. Nisam ni sam voleo svoje upale oči i ispijen lik, jer su me od detinjstva pratile hronične probavne smetnje. U mojoj sobi, na polici, stajale su bezbrojne bočice tonika za jačanje, ali mi nijedan nije pomogao. Ponekad sam se pitao vredni li zbilja živeti s tako nezdravim telom.

⁷⁹ Sveprisutne moći uz čiju pomoć jogi sluša, kuša, vidi, miriše i pipa ne koristeći čula, u Taitrija aranžaji se ovako opisuju: "Slepac je probušio biser, čovek bez prstiju kroz njega provukao konac, čovek bez vrata nosio, a bez jezika hvalio."

⁸⁰ "U prisustvu u ahimsi (nenasilju) savršenog čoveka, neprijatelj se ne može javiti ni u jednom stvorenju." - Joga sutre II, 35.

⁸¹ Kobra skače na svaki predmet koji se kreće u njenom dohvat. Potpuna ukočenost je zato jedina nada čoveku da se spase.

Učitelj mi je rekao: "Lekovi su ograničenog dejstva, a božanska kreativna sila nije. Veruj u to i postaćeš zdrav i snažan."

Njegove reči su me uverile istog časa da se ta istina može primeniti i u mom životu. Nijedan od brojnih iscelitelja nije uspeo da me nadahne tako jakim verom.

Onda sam iz dana u dan postajao sve snažniji. Tokom dve nedelje, zahvaljujući tajnom blagoslovu Šri Juktešvara, postigao sam težinu koju sam u prošlosti toliko želeo, a želudačne smetnje su zauvek nestale. Kasnije sam bio u prilici da budem svedok brojnih trenutnih isceljenja osoba koje su patile od dijabetesa, tuberkuloze, epilepsije i paralize. Sumnjam da je iko od njih bio zahvalniji mom guruu od mene, što me je oslobodio od mog mršavog i ispijenog izgleda.

Šri Juktešvar mi je priznao: "Pre mnogo godina i ja sam žudeo da se udebljam. Dok sam se oporavljao od teške bolesti, otišao sam u posetu Lahiriju Mahasaji. Rekao sam mu da sam bio bolestan i da sam izgubio mnogo kilograma."

Odgovorio mi je: "Vidim, Juktešvare⁸² da si sebe sam učinio bolesnim, a sada misliš da si mršav."

Nikako nisam očekivao takav odgovor, međutim moj guru je dodao, hrabreći me:

"Da vidimo. Uveren sam da bi se sutra mogao već osećati bolje." Moj prijemčivi duh je prihvatio njegove reči kao poruku o tajnom lečenju. Potražio sam sledećeg jutra Lahirija Mahasaju i rekao mu, sav blistajući od radosti:

"Gospodine, danas se osećam mnogo bolje."

Odgovorio mi je: "Zaista! Danas si sam sebe ojačao."

Protestovao sam: "Ne, učitelju, vi ste taj koji mi je pomogao. Ovo je prvi put posle dugih nedelja da se osećam nešto snažnijim."

"O, da! Tvoja bolest je bila prilično teška, telo ti je osetljivo. Ko zna kako ćeš se osećati sutra."

Pretrnuo sam na pomisao da bi se mogla vratiti moja slabost. Sledećeg jutra jedva sam se dovukao do kuće Lahirija Mahasaje i rekao mu:

"Gospodine, opet sam bolestan." Pogledao me je podrugljivo i rekao: "Tako, dakle, opet si se onesposobio."

Moje strpljenje je bilo pri kraju, pa sam rekao: "Učitelju, sada vidim da me iz dana u dan ismejavate. Ne shvatam zašto ne verujete mojim iskrenim rečima."

"Tvoje misli su te naizmenično činile zdravim i bolesnim."

Moj guru me je pogledao s ljubavlju i rekao: "Video si kako tvoje zdravlje prati u stopu tvoja podsvesna očekivanja. Misao je sila isto kao elektricitet i gravitacija. Ljudski duh je iskra svemoćne božje svesti. Imao sam priliku da ti pokažem kako će se sve u šta tvoj duh snažno veruje, odmah i dogoditi."

Znajući da Lahiri Mahasaja nikada ne govori ništa suvišno, zahvalno sam mu odgovorio sa strahopoštovanjem: "Učitelju, budem li mislio da sam zdrav i da ću ponovo imati svoju prethodnu težinu, hoće li se to i ostvariti?"

Odgovorio mi je usmerivši ozbiljan pogled u moje oči: "To će se ostvariti." Istog trenu sam osetio da mi raste snaga, ne samo snaga nego i težina. Lahiri Mahasaja je začutao i povukao se u tišinu. Pošto sam kraj njegovih nogu proveo nekoliko sati, vratio sam se u kuću moje majke, gde sam odsedao kada bih boravio u Benaresu.

Majka nije mogla da poveruje svojim očima, pa me je pitala: "Sine moj, šta se desilo? Da li si natekao od vodene bolesti?" Telo mi je bilo podjednako zaobljeno i snažno, kao i pre bolesti.

Izmerivši se, video sam da sam u jednom danu dobio pedeset funti. Ta težina mi je ostala zauvek. Prijatelji i poznanici, koji su me videli onako mršavog, bili su zaprepašćeni. Neki od njih su zbog toga izmenili svoj život i postali učenici Lahirija Mahasaje.

U Bogu probuđen, moj guru je znao da ovaj svet nije ništa drugo do stvoriteljev opredmećeni san. Budući da je bio potpuno svestan svog jedinstva sa božanskim sanjačem, Lahiri Mahasaja je mogao da materijalizuje i dematerijalizuje sanjane atome pojavnog sveta.⁸³

Šri Juktešvar je zaključio: "Svime što je stvoreno upravljaju zakoni. Principi koji deluju u spoljašnjem svemiru, a koje naučnici mogu da otkriju, zovu se prirodni zakoni. Međutim, postoje suptilniji zakoni, koji upravljaju duhovnim nivoima i unutrašnjim kraljevstvom svesti. Ti principi se mogu spoznati naukom joge.

⁸² Lahiri Mahasaja je zapravo rekao "Prija", a ne "Juktešvar" (ime koje moj guru nije dobio tokom života Lahirija Mahasaje). Ovde, kao i na nekoliko drugih mesta u knjizi, stavio sam "Juktešvar" da ne bih zbunjivao čitaoce.

⁸³ "Zato vam kažem: Što god moleći tražite, verujte da ste to već primili, i biće vam dato." - Marko 11, 24. Učitelji koji su spoznali Boga, tu svoju spoznaju mogu da prenesu naprednim učenicima, kao što je u ovom slučaju Lahiri Mahasaja preneo Šri Juktešvaru.

Učitelj, koji je spoznao sebe, a ne fizičar, jeste čovek koji razume istinsku prirodu materije. Posluživši se tim znanjem, Hrist je mogao da vrati slugi uho, kada mu ga je odsekao jedan od učenika.”⁸⁴

Kada se radilo o tumačenju svetih spisa, moj učitelj je bio bez premca. Mnoge od mojih najsrećnijih uspomena povezane su s njegovim govorima. Dragulje svojih misli on nije bacao u pepeo nepažnje i gluposti. Nemiran pokret tela ili trenutak odsutnosti duha, bili su dovoljni da naglo zaustave učiteljevo izlaganje.

Bespoštedno sledeći moju pažnju, tog jutra Šri Juktešvar je prekinuo svoj govor: “Nisi prisutan.”

Protestovao sam: “Guruđi, nisam se ni pomerio, niti sam trepnuo. Mogu da ponovim svaku reč koju ste izgovorili.”

“Upkos tome, nisi me pratio do kraja. Tvoj prigovor me prisiljava da ti kažem da si u svom duhu izgrađivao tri ustanove. Jedna je bila u šumovitoj ravnici, druga na vrhu brežuljka, a treća na obali okeana.”

Zaista su mi se u glavi, podsvesno, vrzmale te nejasne misli. Pogledao sam Šri Juktešvara, izvinjavajući se.

“Šta da radim s učiteljem koji prodire u moja besciljna razmišljanja?”

“Ti si mi sam dao to pravo. Suptilne istine koje tumačim ne mogu da se shvate bez potpune usredsređenosti. Ukoliko zaista nije potrebno, ja ne ulazim u skrivene tuđe misli. Ljudi imaju prirodno pravo da tamo lutaju. Ni Gospod čak ne ulazi tamo nepozvan, pa se ni ja ne bih usudio da se namećem.

“Učitelju, vi ste uvek dobrodošli!”

“Tvoji graditeljski snovi će se ostvariti kasnije, sada je vreme za učenje.”

Svojim jednostavnim načinom, uzgred je moj guru otkrio da zna za tri važna buduća događaja, koji će se desiti u mom životu. Od ranog detinjstva javljale su mi se vizije tri građevine, od kojih se svaka nalazila u drugačijem predelu. Onim redom koji je Šri Juktešvar predvideo, vizije su se i uobličile. Prvo sam u šumovitoj ravnici u Rančiju osnovao školu joge za dečake, zatim američko sedište na brežuljku u Los Andelesu, i na kraju koloniju svetskog bratstva na jugu Kalifornije, na obali Pacifika.

Učitelj nije nikada davao bahate izjave, poput: “Predskazujem da će se dogoditi to i to!” Više je voleo da njegov sagovornik to nasluti: “Zar ne misliš da bi se to moglo desiti?” Međutim, njegove jednostavne reči su skrivale proročansku moć. Nije bio nikada prisiljen da ih opozove, jer njegova proročanstva, premda prekrivena velom, nikada nisu bila pogrešna.

Šri Juktešvar je po prirodi bio povučen i trezven. U njegovoj ličnosti nije bilo ničega sličnog duhom odsutnom slaboumnom vizionaru. Sa nogama čvrsto na zemlji, a glavom u nebeskom okrilju, divio se praktičnim ljudima. Imao je običaj da govori: “Svetost nije tupost! Božanska opažanja ne čine ljude bespomoćnim. Izražavanjem vrline u aktivnosti, inteligencija se maksimalno razvija.”

U primeru učiteljevog života, uvideo sam kolika razlika postoji između duhovnog realizma i nerazgovetnog, tamnog misticizma koji mu po svojoj spoljašnosti može biti sličan. Moj guru je nerado govorio o nadfizičkim područjima. Jedina njegova čudesna aura, bila je aura savršene jednostavnosti. U razgovoru je izbegavao aluzije koje bude zaprepašćenje, a na delu se slobodno izražavao. Drugi su govorili o čudima, ali nisu mogli ništa da pokažu. Šri Juktešvar je retko spominjao suptilne zakone, ali ih je u tajnosti primenjivao kako je hteo.

Objašnjavao je: “Ljudi koji su spoznali Istinu ne izvode čuda dok ne dobiju unutrašnju dozvolu. Bog ne želi da se svima, bez razlike,⁸⁵ otkrivaju tajne njegovog stvaranja. Sem toga, svaki čovek na svetu ima neotuđivo pravo na svoju slobodnu volju. Takvu nezavisnost, svetac nikada ne osporava.”

Uobičajeno učiteljevo ćutanje je bilo prouzrokovano njegovim dubinskim opažanjem beskonačnog. Nije bilo vremena za beskrajna “otkrovenja” u kojima provode dane učitelji koji nisu spoznali Istinu. Duhovita izreka iz svetih hindu spisa to znalački ovako opisuje: “Kod plitkih ljudi, ribe sićušnih misli prave velike talase, a u okeanskim duhovima, kitovi nadahnuća jedva malo namreškaju površinu.”

Obzirom da je držanje mog gurua uvek bilo neupadljivo, mali je broj njegovih savremenika u njemu video nadčoveka. Poslovica: “Budala je onaj ko ne može da sakrije svoju mudrost”, nije mogla da se primeni na mog mirnog i nedokučivog učitelja. Iako se Šri Juktešvar, kao i svi ostali ljudi, rodio kao smrtni čovek, uspeo je da se poistoveti s vladarem vremena i prostora. Kada se radilo o stapanju božanskog i ljudskog, za njega nisu postojale nepremostive prepreke. Vremenom sam spoznao da takve prepreke postoje samo u nepostojanju ljudske sklonosti duhovnim pustolovinama.

Kad god bih dodirnuo Šri Juktešvarova sveta stopala, telo bi mi pobožno zatreperilo. Jogiji kažu da učitelj može duhovno da namagnetiše učenika ako ga ovaj dodirne s poštovanjem. Tom prilikom se javlja fina

⁸⁴ “A jedan od njih udari slugu velikog sveštenika, pa mu odseče uho. A Isus reče: “Pustite! Dosta!” Dokače se uha i izleči ga.”- Luka 22, 50-51.

⁸⁵ “Ne dajte svetinje psima! Ne bacajte svoje bisere pred svinje, da se, pošto ih pogaze, ne okrenu, pa vas rastrgnu!” - Matej 7, 6.

struja koja često odstranjuje nepoželjne obične mehanizme u mozgu poklonika i korisno menja brazde njegovih svetovnih sklonosti. Može se dogoditi da mu se makar na trenutak podignu tajni velovi maje i da proviri u realnost blaženstva. Celo telo mi je bljesnulo žarom oslobođenja kad god bih, po indijskom običaju, kleknuo ispred svog gurua.

Učitelj mi je rekao: “Čak i kada je Lahiri Mahasaja ćutao, ili razgovarao o nečemu drugom, a ne o temama vezanim za religiju, prenosio mi je znanje koje ne može rečima da se izrazi.”

Na mene je Šri Juktešvar podjednako delovao. Ako bih došao u ašram zabrinut ili ravnodušan, primetio bih da se moj stav neosetno menja. Dovoljno je bilo da pogledam svog gurua, pa da me obuzme isceljujući mir. Svaki s njim proveden dan, bio je novi doživljaj radosti, mira i mudrosti. Nikada ga nisam video obmanutog, ili opijenog gramzivošću, ganutošću, besom, ili nekom drugom vrstom ljudske vezanosti.

U zoru i u sumrak⁸⁶ učitelj je ovako podsećao učenike na potrebu za *krija* jogom: “Tiho se šunja tama maje. Požurimo unutra, kući.” Novi učenici bi ponekad izražavali sumnju, jesu li dostojni da se bave jogom.

Šri Juktešvar ih je tešio: “Zaboravite prošlost. Prošli životi svih ljudi crne se od sramote. Nepouzdan je ljudsko ponašanje sve dok se ljudi ne usidre u Bogu. Ubuduće, sve će biti bolje, ako sada uložite duhovni napor.”

Uvek je u ašramu bilo mladih učenika, jer se učitelj celog svog života interesovao za njihovo duhovno i intelektualno obrazovanje. Čak i neposredno pred smrt, primio je na školovanje dva šestogodišnja dečaka i jednog šesnaestogodišnjeg mladića. Usmeravao je njihov duh i život sa pažljivom disciplinom u kojoj je etimološki ukorenjena reč *discipulus* - učenik. Stanovnici ašrama su voleli i poštovali svog gurua. Tihi poziv udarcem dlanom o dlan bio je dovoljan da mu se željno odazovu. Kada je bio raspoložen da se povuče i čuti, niko se nije usuđivao da progovori. Kada bi odzvanjao njegov radosni smeh, deca su ga smatrala svojim drugom.

Učitelj je retko zahtevao od drugih neku ličnu uslugu, a nije prihvatao ni pomoć učenika ako ne bi bila spontana i iskrena. Oprao bi sam svoju odeću bez reči, ako bi učenici zanemarili taj časni zadatak. Nosio je tradicionalnu odeću oker boje za svamije. Njegove cipele bez pertli, u skladu s jogijskim običajem, bile su od tigrove ili jelenske kože. Tečno je govorio engleski, francuski, hindu i bengalski, a prilično dobro je poznavao i sanskrit. Strpljivo je učio svoje mlade učenike promišljenim rečenicama koje je smislio za učenje engleskog i sanskrita.

Šri Juktešvar je bio pažljiv prema svom telu, ali ne i zaokupljen njim. Isticao je da se beskonačno uvek ispoljava u duševnom i telesnom zdravlju. Odvrćao je od svake krajnosti. Jednom je jedan učenik, jako zaokupljen svojim telom, počeo dugotrajan post, na šta se guru nasmejao i rekao: “Zašto psu ne baciš kost.”⁸⁷

Zdravlje mu je bilo odlično i nikada ga nisam video bolesnog.⁸⁸ Učenicima je dozvoljavao da idu kod lekara, ako se činilo potrebnim. Svrha toga bilo je poštovanje svetovnih običaja. “Lekari moraju da nastave svoj posao lečenja božjim zakonima primenjenim na materiju.” Hvalio je superiornost mentalne terapije, i često ponavljao: “Mudrost je najveći čistač.”

Obično je govorio: “Telo je nepouzdan prijatelj. Dajte mu ono što mu pripada, ali ništa više. Bol i uživanje su prolazni. Sve dualnosti podnosite mirno, istovremeno nastojeći da izmaknete njihovoj moći nad vašim duhom. Kroz vrata mašte ulazi bolest, podjednako kao i ozdravljenje. Ne verujte u postojanje bolesti, čak ni kada ste bolesni. Posetilac na koga ne obraćate pažnju, otići će.”

Medu Šri Juktešvarovim učenicima bili su i mnogi lekari kojima je govorio: “Onaj ko je proučio fizičke zakone, lako će izučiti zakone duše. Neposredno iza telesne strukture skriven je suptilan duhovni mehanizam.”⁸⁹

Savetovao je svoje učenike da u sebi ujedine vrline Istoka i Zapada. On je sam po svojim spoljašnjim običajima bio izraziti Zapadnjak, ali je u sebi imao orijentalni duh. Hvalio je napredne i higijenske navike Zapada, a i religiozne ideale koji su vekovima Istok obavijali oreolom.

⁸⁶ Prelazna razdoblja zore i suraka smatraju se izuzetno povoljnim za meditaciju. Zemljin dnevni ciklus, od svetla do tame i obrnuto, neprestano dramatično podseća ljude da je sve stvoreno u mayi ili suprotnostima. Cilj jogija je da ulivanjem svoje svesti u Bogu, jedinom jedinstvu, izbegne ropstvo u dualnosti.

⁸⁷ Moj guru je smatrao da je post idealno sredstvo za čišćenje organizma, ali spomenuti učenik se previše bavio svojim telom.

⁸⁸ Jednom u Kašmiru je bio bolestan, ali ja tada nisam bio tamo.

⁸⁹ Čarls Robert Ričet, dobitnik Nobelove nagrade za fiziologiju, ovako je pisao u pariskom časopisu *Le Journal* (1927): “Metafizika službeno još nije nauka, još nije priznata, ali biće. ...U Edinburgu sam pred stotinu fiziologa mogao potvrditi da naših pet čula nisu jedina sredstva spoznaje, i da delić stvarnosti drugim putevima stiže do inteligencije. ...To što je nešto retko, ne znači da ne postoji. Zar nešto ne treba da se proučava zato što je teško i složeno? ...Oni koji su se rugali metafizici kao okultnoj nauci, biće posramljeni upravo kao oni koji su se rugali hemiji zato što se traganje za kamenom mudrosti pokazalo iluzornim... Što se tiče principa, treba se držati istih onih kojih su se držali Lavoazije, Klauđ Bernar i Paster - eksperiment svuda i uvek. Pozdravimo tu novu nauku, koja će izmeniti tok ljudske misli.”

Disciplina mi nije bila strana. Otac je kod kuće bio strog, a Ananta često i vrlo oštar, međutim, školovanje kod Šri Juktešvara ne može da se opiše drugačije nego kao vrlo drastično. Po svojoj prirodi sklon savršenstvu, moj guru je prema svojim učenicima bio izuzetno kritičan, bilo da se radilo o važnim stvarima, ili o suptilnim nijansama ponašanja.

Jednom prilikom je primetio: “Lepo ponašanje, bez iskrenosti, jeste poput lepe mrtve gospođe. A ikrenost bez uljudnosti je kao hirurški nož - delotvoran, ali neprijatan. Međutim, kada je iskrenost povezana sa uljudnošću, pomaže i dostojna je divljenja.”

Očigledno je učitelj bio zadovoljan mojim duhovnim napretkom, jer ga je retko spominjao. Međutim, slušao sam prekore kada se radilo o drugim stvarima. Glavni moji gresi su bili odsutnost duha, povremeno padanje u tužna raspoloženja, nepoštovanje nekih pravila ponašanja i povremeno odsustvo metodičnosti.

Učitelj je primetio: “Gledaj kako ti je otac dobro organizovao svoje aktivnosti i kako su one u svakom pogledu uravnotežene.” Dva učenika Lahirija Mahasaje ubrzo su se sreli, pošto sam počeo da odlazim na hodočašće u Serampore. Otac i Šri Juktešvar divili su se jedan drugom. Njihov unutrašnji život je bio od duhovnog granita koji nije podlegao zubu vremena.

Od nekog usputnog učitelja, u nekom svom prošlom životu, prihvatio sam nekoliko pogrešnih pouka. Rečeno mi je da učenik ne treba da se napreže u svojim svetovnim dužnostima. Kada bih zanemario, ili aljkavo obavio svoje zadatke, nisam bivao kažnjen. Ljudska priroda lako usvaja takve pouke. Pod Juktešvarovim štapom, koji nikoga nije štedeo, uskoro sam se probudio iz prijatnog sna neodgovornosti.

Šri Juktešvar je govorio: “Oni koji su isuviše dobri za ovaj svet, svojim prisustvom krase neki drugi. Sve dok udišeš zemaljski vazduh, obavezan si da sa zahvalnošću služiš zemlji. Samo onaj ko je sasvim ovladao stanjem bez daha,⁹⁰ oslobođen je kosmičkih imperativa. Neću propustiti da te obavestim kad postigneš to konačno savršenstvo.”

Moj guru se nije mogao podmititi čak ni ljubavlju. Nije bio popustljiv ni prema onima koji su mu se, poput mene, svojevolejno ponudili za učenike. Bez obzira na to da li smo bili sami, okruženi drugim učenicima ili nepoznatim osobama, govorio je uvek bez okolišavanja i strogo je davao ukore. Čak ni najnezatniji propust, površnost, i najsitnija nedoslednost nisu mogli da umaknu njegovim prekorima. Teško je bilo podneti takav ponižavajući postupak, ali sam odlučio da mu dopustim da poravna sve moje psihičke kovrdže. Dok je radio na toj titanskoj promeni, mnogo puta sam se zateturao pod težinom njegovog disciplinskog čekića.

Uveravao me je: “Ako ti se ne dopadaju moje reči, možeš da odeš kad god zaželiš. Ništa drugo od tebe ne želim nego da se popraviš. Ostani samo ako osećaš da je to za tebe korisno.”

Danas sam učitelju zahvalan, više nego što rečima mogu da izrazim, za svaki ponižavajući udarac mojoj taštini, i za svako vađenje pokvarenog zuba u mojim metaforičkim čeljustima. Teško je razbiti tvrdo jezgro ljudskog samoljublja sredstvima koja nisu gruba. Kada se jednom razbiju, u nama se konačno stvara prolaz za božansko, koje je uzalud nastojalo da proklija kroz kamena srca sebičnosti.

Toliko je bila prodorna Šri Juktešvarova intuicija, da je često odgovarao na neizrečenu misao, ne obazirući se na ono što je učenik govorio. Površinski smisao ljudskih reči retko ukazuje na motive zbog kojih su izrečene. Ovakav je bio savet mog gurua: “Nastoj da osetiš misli koje leže u pozadini, iza bujice reči.”

Međutim, božanska pronicljivost je neprijatna svetovnom uhu. Stoga učitelj nije bio popularan među površnim učenicima. Mudri, kojih je uvek malo, veoma su ga poštovali. Usudujem se da kažem da bi Šri Juktešvar bio najtraženiji učitelj u Indiji, da nije bio tako otvoren i strog na rečima.

Priznao mi je: “Strog sam prema onima koji dođu da ih podučavam. To je moj način, uzmi ga ili ostavi, nikada ne pravim kompromise. Međutim, ti ćeš prema svojim učenicima biti mnogo blaži, jer je to tvoj način. Ja nastojim da čistim samo vatrom strogosti i da žarim više nego što prosečan čovek može da podnese. Blag pristup ljubavlju takođe menja. Ako se mudro primene, nepopustljive i popustljive metode podjednako su delotvorne. Ići ćeš u strane zemlje, gde ljudi baš ne cene grube napade na svoj ego. Na Zapadu učitelj ne može da širi puruku Indije ako ne poseduje obilnu zalihu strpljenja i obazrivosti.” Ne želim da se izjašnjavam o tome koliko su se učiteljeve reči kasnije pokazale istinitim!

Mada su mu njegove oštre reči onemogućile da stekne veliki broj sledbenika dok je boravio na zemlji, njegov živi duh se još i danas ispoljava u celom svetu kroz istinske poklonike njegove *krija* joge i drugih njegovih učenja. Osvojio je u ljudskim dušama veće posede nego što je ikada Aleksandar Veliki sanjao da će ih osvojiti na zemlji.

Učitelj je imao običaj da sitne, zanemarljive nedostatke iznosi pažljivo, s izrazom velike ozbiljnosti. Jednog dana je došao moj otac da se pokloni Šri Juktešvaru. Verovatno je očekivao da će učitelj da me pohvali.

⁹⁰ Samadhi; sjedinjenje individualne duše sa beskonačnim duhom.

Bio je zapanjen kada je primio dugačak izveštaj o mojim nesavršenstvima, pa je požurio da me vidi. Nije znao da li da se smeje ili da plače: “Sudeći po rečima tvog gurua, očekivao sam da si potpuno propao.”

Jedini razlog Šri Juktešvarovog nezadovoljstva mnome u to vreme, bio je što sam, uprkos njegovog blagog upozorenja, nastojao da preobratim jednog čoveka na duhovni put.

Ogorčen, brzo sam potražio svog gurua. Dočekao me je oborenog pogleda, kao da je svestan svoje krivice. Jedino sam tada video božanskog lava krotkog. Sa uživanjem, do dna sam iskapio taj jedinstveni trenutak, rekavši: “Gospodine, zašto ste me tako nemilosrdno osudili pred ocem? To ga je zapanjilo. Da li je to bilo pravedno?”

U Učiteljevom glasu sam osetio izvinjenje: “To se neće ponoviti.”

Istog trenutka sam bio razoružan. Kako je spremno veliki čovek priznao svoju grešku! Mada nikada više nije narušavao duševni mir mog oca, moj guru me je i dalje bezobzirno sekirao gde god, i kad kod mu je to bilo zgodno.

Dok bi opširno kritikovao ostale učenike, novi učenici bi mu se često pridružili, mudri poput gurua, pravi uzori besprekornog oštroumnog razlikovanja. Međutim, onaj ko napada, ne sme da bude bez odbrane. Isti zajedljivi učenici bi ubrzo pobjegli, čim bi učitelj javno odapeo u njihovom smeru nekoliko strela iz svog analitičkog tobolca.

Šri Juktešvarov komenatar o tim beguncima je bio ovakav: “Mekane unutrašnje slabosti, koje se čak i na najblažu kritiku bune, jesu poput obolelih delova tela koji izmiču čak i pred najnežnijim dodirima.”

Ima učenika koji traže gurua prema svojoj slici i prilici. Takvi bi se ponekad žalili da ne razumeju Šri Juktešvara. Jednom prilikom sam im odgovorio: “Ne razumete ni Boga. Kada budete u stanju da shvatite sveca, i sami ćete biti sveci. Među milijardama tajni, koje svake sekunde dišu ovaj neobjašnjivi vazduh, ko bi se usudio da zahteva neposredno razumevanje nedokučive prirode jednog učitelja?”

Učenici su dolazili, a i odlazili. Svi koji su čeznuli za glatkim putem saosećanja i lako stečenih priznanja, to u ašramu nisu nalazili. Učitelj je nudio utočište i duhovno vodstvo za večnost, međutim, mnogi su želeli i balzam za svoj ego. Radije su odlazili da prihvate bezbrojna poniženja života, nego ma kavu poniznost. Šri Juktešvarovi jarki zraci, kao i jasni prodorni sjaj njegove mudrosti, bili su suviše snažni za njihovu duhovnu bolest. Potražili bi nekog manjeg učitelja, koji bi im u hladovini laskanja dopuštao miran san neznanja.

Tokom prvih meseci provedenih s učiteljem, strahovao sam od njegovih prekora. Međutim, ubrzo sam uvideo da su oni rezervisani samo za one učenike koji su tražili njegovu verbalnu vivisekciju. Ako bi neki učenik na mukama protestovao, Šri Juktešvar bi začutao, ne uvredivši se. Ponekad reči nisu bile gnevne, već mudre i nelične.

Učiteljeva pronicljivost nije bila namenjena ušima nepripremljenih slučajnih posetilaca. Retko bi nekada nešto rekao o njihovim nedostacima, čak i ako bi bili očigledni. Međutim, prema učenicima koji su ga molili za savete, osećao je veliku odgovornost. Zbilja je hrabar guru koji se ne prihvata da preobražava grubu rudu, egom prožetog čovečanstva! Hrabrost sveca se zasniva na njegovoj samilosti prema slepima koji posreću po ovom svetu.

Kada sam prevazišao svoje unutrašnje ogorčenje, zapazio sam da se broj Šri Juktešvarovih opomena značajno smanjio. Gotovo neprimetno, učitelj je postao blaži prema meni. Vremenom sam srušio sve zidove racionalizacije i podsvesne uzdržanosti, kojima se obično štiti ljudska ličnost⁹¹. Nagrada za to je bila da sam bez napora živeo u skladu sa svojim guruom. Otkrio sam da je postao poverljiv, uviđavan, i da me voli. Po prirodi povučen, svoju naklonost, međutim, nije izražavao rečima.

⁹¹ Podsvesne racionalizacije našeg uma su nešto sasvim drugo od nepogrešivog vodstva istine, koja je posledica nadsvesti. Psiholozi sa Zapada su uglavnom svoja istraživanja ograničavali na istraživanje podsvesti i duševnih bolesti, koje se leče psihijatrijom i psihoanalizom. Manje se izučavalo poreklo i osnove obrazovanja normalnih mentalnih stanja i njihovih emocionalnih i voljnih izraza, što je, zapravo, osnovni predmet, a indijska filozofija ga nije zanemarila. U sistemima sankhe i joge postoji precizna klasifikacija veza u normalnim mentalnim modifikacijama, kao i karakterističnim funkcijama buddhi (diskriminativnog intelekta), ahamkare (principa ega) i manasa (uma ili čulne svesti). Predvođeni francuskim naučnicima sa Sorbone, mislioci sa Zapada započinju da istražuju mogućnosti ljudske božanske percepcije.

Rabi Izrael H. Levithal je rekao 1929. godine: “Tokom poslednjih 20 godina psiholozi su bili pod Frojdovim uticajem, pa su se sve vreme bavili istraživanjem podsvesti. Istina je da podsvest otkriva mnoge tajne koje mogu da objasne ljudska dela, ali ne i sva njihova dela. One mogu da objasne abnormalnosti, ali ne i ono što je iznad normalnog. Nova psihologija, koja je nastala u francuskim školama, otkrila je kod čoveka novo područje koje je nazvala nadsvest. Suprotno od podsvesti, koja je predstavljala potisnute tokove naše prirode, ona otkriva visine do kojih naša priroda može da se vine. Čovek je trostruka, a ne dvostruka ličnost. Naše svesno i podsvesno biće krunisani su nadsvesnim. Pre mnogo godina, engleski psiholog F.V.H. Majers je izjavio da “duboko u našem biću leži skrivena gomila smeća, ali i riznica puna blaga.” Nasuprot psihologiji, koja se usmerila na kopanje po smeću, ova nova psihologija nadsvesti usmerava pažnju na riznicu, jedino područje kojim može da se objasne ljudska velika, nesebična, herojska dela.”

Moj temperament je uglavnom sklon predanosti. Prvo sam bio zbunjen kada sam otkrio da je Šri Juktešvar pun dnane, a naizgled bez bhaktija,⁹² i najčešće se izražava terminima hladne spiritualne matematike. Međutim, kada sam svoju prirodu postepeno prilagodio njegovoj, nisam primetio da se moja predanost Bogu smanjuje, već da se, štaviše, povećava. Prosvetljeni učitelj u svakom slučaju može da vodi razne učenike, uzimajući u obzir njihove urođene sklonosti.

Mom odnosu prema Šri Juktešvaru, iako donekle škrtom na rečima, nije nedostajala rečitost. Na svojim mislima bih često nalazio njegov ćutljivi potpis, pa reči nisu bile potrebne. Dok sam sedeo ćuteći pored njega, osećao sam kako se njegovo obilje tiho preliva preko mog bića.

Šri Juktešvarov nepristrasan sud jasno se pokazao tokom prvih mojih letnjih praznika. Radovao sam se prilici da nekoliko meseci neprekidno provedem u Seramporeu sa svojim guruom.

Učitelj je bio zadovoljan oduševljenjem koje sam pokazao prilikom dolaska, pa je rekao: "Preuzećeš brigu o ašramu. Tvoja dužnost će biti primanje gostiju i nadzor ostalih učenika."

Dve nedelje kasnije, primljen je u ašram na školovanje mladi seljak iz istočnog Bengala. Vrlo inteligentan, ubrzo je stekao Šri Juktešvarovu naklonost. Iz nekog neshvatljivog razloga, učitelj je prema novom učeniku zauzeo nekritičan stav.

Pošto je dečak proveo sa nama samo mesec dana, učitelj je dao nalog: "Mukunda, neka Kumar preuzme tvoje dužnosti, a ti se pozabavi kuvanjem i čišćenjem.

Kumar, kome je položaj vode udario u glavu, postao je sitničav kućni tiranin. Ostali učenici, u svojoj ćutljivoj pobuni, svakodnevno su se i dalje obraćali meni za savete.

Posle tri nedelje, čuo sam iz susedne sobe Kumara kako se žali našem guruu: "Mukunda je nemoguć! Mene ste postavili za nadzornika, a ipak svi odlaze kod njega i slušaju ga."

Oštar učiteljev ton Kumaru je bio nepoznat: "Zato sam njega postavio u kuhinju, a tebe u salon. Na taj način si shvatio da pravi vođa želi da služi, a ne da vlada. Želeo si Mukundin položaj, ali nisi se pokazao dostojnim tog položaja. Vрати se svom prethodnom poslu pomoćnika kuvara."

Nakon tog ponižavajućeg događaja, učitelj je prema Kumaru zauzeo svoj prethodni stav neobične popustljivosti. Ko može da reši zagonetku privlačnosti? Naš guru je u Kumaru otkrio očaravajući izvor - izvor kojim ostali učenici baš nisu bili očarani. Premda je novi dečak bio Šri Juktešvarom miljenik, nisam bio ni zbunjen, niti nezadovoljan. Lične sklonosti i nesklonosti, koje nalazimo čak i kod učitelja, obogaćuju život. Po prirodi ja se retko obazirem na detalje, a od Šri Juktešvara sam tražio nešto više od površne pohvale.

Jednog dana Kumar mi je bez ikakvog razloga uputio nekoliko otrovnih reči, koje su me jako povredile.

Upozorio sam ga, osećajući intuitivno istinitost svog upozorenja: "Toliko si naduven, da ćeš se rasprsnuti. Ako se ne budeš lepše ponašao, jednog dana će ti zatražiti da napustiš ašram."

Kumar je, sarkastično se smejući, ponovio te reči našem guruu, koji je tog trenutka ušao u sobu. Očekujući da ću sigurno biti izgrđen, krotko sam se povukao u ugao.

Učiteljev odgovor je zvučao neobično hladno: "Možda je Mukunda u pravu?"

Nakon godinu dana Kumar je otišao da poseti kuću u kojoj je proveo svoje detinjstvo. Nije se obazirao na neodobravanje Šri Juktešvara, koji nikada autoritativno nije upravljao kretanjem svojih učenika, već je izražavao neodobravanje svojim ćutanjem. Posle nekoliko meseci, kada se dečak vratio u Serampore, na njemu se videla neprijatna promena. Stasiti Kumar, jasnog i spokojnog lica je nestao. Pred nama je stajao seljački dečak, koji je u poslednje vreme stekao i nekoliko loših navika.

Učitelj me pozvao i slomljenog srca počeo sa mnom da raspravlja o tome kako dečak sada nije podoban za ašramski život.

Učiteljeve oči su bile pune suza, ali se brzo pribrao i rekao mi: "Mukunda, prepuštam tebi da kažeš Kumaru da sutra napusti ašram, jer ja to ne mogu da učinim. Dečak nikada ne bi pao tako duboko da me je poslušao. Otišao je i upao u loše društvo, odbacio je moju zaštitu. Nemilosrdni svet mora još neko vreme da mu bude guru."

Nije me oraspoložio Kumarov odlazak. Pitao sam se, tužno, kako neko ko ima moć da zadobije ljubav jednog učitelja, može da bude zaveden svetovnim dražima. Uživanje u vinu i seksu urođeno je ljudima - za to nije potrebna nikakva profinjena percepcija. Lukavstvo čula može da se uporedi sa večno zelenim oleanderom i

⁹² Dnana - mudrost i bhakti - predanost, su dva glavna puta ka Bogu. U svim religijama sveci su postizali obogatvorenje putem tog jednostavnog pojma kosmičkog ljubljenog. Obzirom da je apsolutno nepojmljivo (acintja) i bez kvaliteta (nirguna), ljudska misao i čežnja su ga uvek personifikovale u liku univerzalne majke. Kombinacija personalnog teizma i filozofije apsolutnog, dravno je postignuće hinduističke misli izražene u Vedama i Bhagavad giti. To pomirenje suprotnosti zadovoljava srce i mozak. Bhakti (predanost) i dnana (mudrost) u suštini su jedno isto. Prapati (nalaženje utočišta u Bogu) i saranagati (uzdavanje u boždu milost), pravi su putevi do najvišeg znanja.

njegovim šarenim, mirisnim cvetovima; a svaki deo biljke je otrovan. Zemlja isceljenja leži u ljudskoj nutrini i zrači sreću koju slepo tražimo u hiljadama pogrešnih smerova.⁹³

U vezi sa Kumarovim brilijantnim umom, učitelj je jednom primetio: "Britka inteligencija je mač sa dve oštrice. Može, kao i nož, da se upotrebi konstruktivno i destruktivno - da se iseče čir neznanja, ili samome sebi da se odrubi glava. Inteligencija je na pravom putu tek kada um prizna neizbežnost duhovnog zakona."

Moj guru se družio slobodno sa muškarcima i ženama, koji su mu bili učenici. S obzirom da je video jednakost njihovih duša, nije bio pristrasan, niti je među njima pravio razliku.

Govorio je: "U snu ne znaš da li si muškarac ili žena. Upravo kao što muškarac, glumeći ženu, ne postaje žena, tako ni duša kada glumi muškarca ili ženu, nema pol. Duša je čista božja slika, nepromenljiva i apsolutna."

Šri Juktešvar nije izbegavao žene, niti ih je krivio kao zavodnice. Muškarci takode dovode žene u iskušenje. Jednom sam pitao svog gurua zašto je neki svetac nazvao ženu "vratima pakla"?

Odgovorio je sarkastično: "Mora da mu je u mladosti neka žena poremetila duševni mir, inače ne bi optuživao žene, nego svoju nesavršenu samokontrolu."

Ako bi se neki posetilac ašrama usudio da ispriča dvosmislenu priču, učitelj bi na to odgovorio gvozdenim ćutanjem. Govorio je učenicima: "Ne dajte da vas šiba izazovni bič lepog lica. Kako robovi čula mogu da uživaju u svetu? Izmiču im njihovi suptilni ukusi. Čoveku sa elementarnim žudnjama, uzaludne su sve finije raznolikosti."

Dok je u majinom ropstvu, čovek mora da započne sa vežbanjem telesne samokontrole. Moj guru je, strpljivo i sa razumevanjem, savetovao sve one koji su ga molili za pomoć u prevazilaženju prirodnih nagona. Učitelj je isticao: "Kao što je legitimna i svrhovita glad, a lakomost nije, tako je i polni nagon usaden u čoveka radi produžavanja vrste, a nikako radi podsticanja nezajažljive žudnje. Iskorenite sada naopake želje, inače će vas napastvovati, čak i kada vam se astralno telo odvoji od telesnog omotača. Čak i kada je telo slabo, neka mu se duh neprestano odupire."

"Čuvajte svoju snagu. Budite kao prostrani okean, koji mirno upija u sebe sve čulne tokove. Sitne žudnje narušavaju vaš duševni mir i iscrpljuju vas. One su poput otvora u rezervoaru, koji dopuštaju isceljujućim vodama da natapaju pustinjsku zemlju materijalizma. Ako je pogrešno usmerena, silovita žudnja je najveći neprijatelj ljudske sreće. Kao lavovi samosavlađivanja krećite se svetom, i ne dozvoljavajte da se vaša čula igraju s vama kao mačka s mišem. Poklonik se na kraju oslobađa svih nagonskih prisila. Svoju potrebu za ljudskom ljubavlju preobražava u žudnju za Bogom kao jedinu ljubav, zato što je sveprisutna."

Šri Juktešvarova majka je živela u četvrti Rana Mahal u Benaresu, gde sam prvi put posetio svog gurua. Ljubazna i dobronamerna, ipak je bila žena čvrstih stavova. Jednom sam stojao na njenom balkonu i posmatrao majku i sina kako razgovaraju. Svojim mirnim razumnim načinom, učitelj je pokušavao da je u nešto uveri. U tome očigledno nije uspevao, jer je ona snažno odmahivala glavom i rekla:

"Ne, ne, sine moj, odlazi! Tvoje mudre reči ništa mi ne znače! Ja nisam tvoja učenica!"

Šri Juktešvar se povukao ne suprotstavljajući joj se, poput deteta koga su izgrdili. Bio sam dirnut njegovim velikim poštovanjem prema majci, čak i kada se nije ponašala najrazumnije. Ona je u njemu videla samo svog dečaka, a ne mudraca. U tom beznačajnom događaju bilo je neke privlačnosti. On je neočekivano osvetlio neobičnu narav mog gurua iz novog ugla. Bio je iznutra ponizan, a spolja nesavitljiv.

Redovnička pravila ne dozvoljavaju svamiju da održava svetovne veze, pošto ih je svečano raskinuo. Ne može da obavlja porodične obrede domaćina. Međutim, Šankara, drevni reformator reda svamija, nije se držao propisa. Kada mu je umrla voljena majka, spalio je njeno telo nebeskom vatrom koja je planula s njegovog podignutog dlana.

I ako ne na tako spektakularan način, Šri Juktešvar se nije obazirao na zabrane. Kada mu je umrla majka, organizovao je obrede spaljivanja pored svete reke Gang, i u skladu s drevnim običajima nahranio mnoge brahmine.

Zabrane u šastrama trebalo je da pomognu svamijima da prevaziđu sve uskogruđe identifikacije. Šankara i Šri Juktešvar su se potpuno stopili sa neličnim duhom, pa nije bilo potrebno da se spašavaju pravilima. Neki učitelj se ponekad namerno ne obazire na neko pravilo, s ciljem da istakne da je princip pravila iznad njegove forme, i da ne zavisi od nje. Tako je Isus dozvolio učenicima da beru kukuruz na dan odmora. Neizbežnim kritičarima je odgovorio s oporom duhovitošću: "Subota je stvorena radi čoveka, a ne čovek radi subote."⁹⁴

⁹³ Šankara, veliki vedantista je napisao: "Dok je budan, čovek se neumorno trudi oko čulnih uživanja. Kada se sva čula umore, zaboravlja čak i uživanje koje mu je na dohvat ruke i odlazi da spava, kako bi se odmorio u duši, svojoj pravoj prirodi. Natčulno blaženstvo se lako postiže i daleko nadilazi čulna uživanja koja se uvek završavaju sa gađenjem."

⁹⁴ Marko 2, 23-27.

Retko bi Šri Juktešvar počastvovao svojom pažnjom neku drugu knjigu, osim svetih spisa. Međutim, ipak je bio upoznat sa savremenim naučnim otkrićima.⁹⁵

Kao blistav kozer, uživao je da sa svojim gostima razmenjuje mišljenja o bezbrojnim temama. Svojim humorom i obesnim smehom, oživljavao je svaki razgovor. Mada često ozbiljan, učitelj nikada nije bio mračno raspoložen. Govorio je: “Tražiti Boga ne znači izobličavati lice. Uvek mislite na to da je susret s Bogom pogreb svih žalosti.”

Neki od filozofa, profesora, pravnika i naučnika, koji su dolazili u ašram, očekivali su da će sresti ortodoksnog bogomoljca. Nadmoćan osmeh, ili podrugljiv tolerantan pogled, pokazivao je pridošlicama da ne očekuju više od nekoliko pobožnih otrcanosti. Međutim, pošto su nerado odlazili, pokazivalo je da su se uverili da Šri Juktešvar dobro poznaje specifičnosti područja njihovog znanja.

Prema gostima moj guru je bio blag i ljubazan. Dočekivao ih je sa očaravajućom srdačnošću. Međutim, nepopravljivi ljubitelji sebe ponekad bi doživljavali isceljujući šok. U učitelju bi naišli na hladnu ravnodušnost, ili žestoko protivljenje - drugim rečima, na led i gvožđe!

Jednom je poznati hemičar ukrstio kolja sa Šri Juktešvarom. On nije hteo da prizna Božje postojanje, jer nauka nije pronašla sredstva kojima bi se mogao otkriti. Učitelj mu je rekao uz strog pogled: “Dakle, zbog nekog neobjašnjivog razloga nije vam uspelo da u epruvetama izolujete vrhovnu silu! Preporučujem vam da izvedete jedan poseban eksperimenat. Tokom 24 sata dnevno ispitujte bespoštedno sopstvene misli. Tada se više nećete čuditi što Bog nije prisutan.”

Jedan slavni pandit je doživeo sličan šok. Sa hvalisavim žarom, on je učenjima iz svetih spisa potresao noseće grede ašrama. Čitav ašram je odjekivao dok je recitovao odlomke iz Mahabharate, upanišada i Šankarinih komentara.

Učitelj je upitnim tonom, kao da je do tada vladala tišina, rekao: “Čekam da vas čujem.” Pandit je time bio zbunjen.

Šri Juktešvarove reči su izazvale u meni smeh koji sam jedva uspeo da odagnam, dok sam čučao u svom uglu, na pristojnoj udaljenosti od posetioca: “Možete li mi reći nešto svoje, na osnovu sopstvenog iskustva? Koji ste sveti tekst upili i usvojili? Kako su te večne istine obnovile vašu prirodu? Zar se zadovoljavate time da budete šuplji vergl, koji mešanički ponavlja tuđe reči?”

Panditova zbunjenost je bila komična, rekao je: “Odustajem! Nemam nikakvu unutrašnju spoznaju.”

Možda je po prvi put u životu shvatio da tačno pisanje zareza ne iskupljuje od duhovnih uplitanja.

Kada je nadrinaučnik otišao, moj guru je primetio: “Ti beskrvni nadrinaučnici isuviše odišu knjiškim znanjem. Oni bi radije da filozofija bude lak intelektualni sport. Njihove uzvišene misli ni slučajno nisu povezane ni sa grubim spoljašnjim delovanjima, niti sa pokorom unutrašnje discipline!”

Drugom prilikom, učitelj je istakao uzaludnost isključivo knjiškog znanja. Primetio je: “Ne mislite da se razumevanje sastoji u bogatom rečniku. Sveti spisi podstiču želju za samospoznajom i samoostvarenjem samo ako se usvajaju polako, jedna strofa za drugom. Neprekidan intelektualni rad prouzrokuje taštinu i lažno zadovoljstvo sa neproverenim znanjem.”

Šri Juktešvar je izneo svoje iskustvo iz vremena kada su ga podučavali svetim spisima. To se dogodilo u šumskom ašramu iz istočnog Bengala, gde je posmatrao pedagoške postupke čuvenog učitelja Dabru Balava. Njegova jednostavna i istovremeno teška metoda, bila je uobičajena u staroj Indiji.

Dabru Balava je sakupio učenike u samotnoj šumi. Pred njima je ležala otvorena Bhagavad gita. Po pola sata bi uporno zurili u jedno poglavlje, a zatim bi zatvorili oči. Prošlo bi pola sata. Učitelj bi dao kratak komentar. Opet bi, nepokretni, meditirali jedan sat. Na kraju bi guru pitao:

“Jeste li razumeli?”

Jedan iz grupe se usudio da kaže: “Da, gospodine”.

“Ne potpuno. Tražite u rečima duhovnu životnost, koja je vekovima obnavljala Indiju.” U ćutanju je prošao još jedan sat. Učitelj je otpustio učenike i obratio se Šri Juktešvaru:

“Poznaješ li Bhagavad gitu?”

“Iako sam mnogo puta umom i očima pročitao njene stranice, zapravo je ne razumem.”

“Hiljade njih su mi odgovorili drugačije.” Veliki mudrac se nasmešio učitelju i blagoslovio ga. “Ako se čovek usmeri samo na spoljno pokazivanje duhovnog bogatstva svetih spisa, koliko će mu vremena ostati za nečujno ronjenje po neprocenljive bisere?”

Šri Juktešvar je podučavao svoje učenike istom intenzivnom metodom usredsređenosti. Govorio je: “Mudrost se ne usvaja očima, nego atomima. Kada ste uvereni u istinu svim svojim bićem, a ne samo svojim

⁹⁵ Ako je želeo, učitelj je mogao trenutno da uskladi svoj duh s duhom bilo kog čoveka. Jogijska moć, navedena u Patandalijevim joga sutrama III, 19).

mozgom, možete skromno da garantujete njeno značenje.” Uvek je upozoravao učenike da znanje iz knjiga nije nužan korak na putu ka duhovnoj spoznaji. Primetio je: “Rišiji su jednom rečenicom izražavali tako duboke misli, da ih naučnici komentarišu generacijama. Nedogledna literalna prepreka je za tromе duhove. Zar ijedna misao može brže da nas oslobodi od misli: Bog jeste - ili samo Bog?”

Međutim, nije lako vratiti se jednostavnosti. Ljudima je manje stalo do Boga, nego do učene pompeznosti. Njihov ego je polaskan time što može da shvati takvu učenost.

Ljudi koji su se ponosili svojim visokim svetovnim položajem, u učiteljevom prisustvu, onome što su posedovali, najčešće su dodavali i poniznost. Jednom je u ašramu na morskoj obali u Puriju, došao na razgovor sudija za prekršaje iz lokalnog suda. Taj čovek, poznat po svojoj bezobzirnosti, mogao je da nas izbaci iz ašrama.

Upozorio sam svog gurua na mogućnost takvog despotskog ponašanja. On je seo i nije ustajao dok je posetilac dolazio, s nepopustljivim izrazom na svom licu. Čučao sam kraj vrata, pomalo nervozan. Šri Juktešvar me nije zamolio da donesem stolicu, pa se sudija zadovoljio drvenom kutijom. Očevidno, nije se ispunilo njegovo očekivanje da se prizna njegova važnost.

Usledila je metafizička rasprava. Gost se spoticao o pogrešna tumačenja svetih spisa. Pošto je njegovo znanje bivalo sve manje i manje, njegova srđžba je bila sve veća i veća.

Razum ga je napustio, ali ipak je mogao da viče: “Znate li da sam bio najbolji na postdiplomskim studijama?”

Učitelj mu je odgovorio smireno: “Gospodine sudijo, zaboravljate da ovo nije sudnica. Iz vaših detinjastih primedbi zaključio bih da vam karijera u koledžu nije bila vredna pomena. Univerzitetska diploma nema veze sa vedskom spoznajom. Sveci se ne proizvode masovno svakog semestra, kao knjigovode.”

Nakon zaprepašćenjem ispunjene tišine, posetilac se srdačno nasmejao. Izjavio je: “Ovo je moj prvi susret sa nebeskim suncem.” Kasnije je pravnim terminima, koji su očigledno bili deo njegovog bića, zatražio da i formalno postane “kandidat” za učenika.

Šri Juktešvar je u nekoliko prilika, kao i Lahiri Mahasaja, obeshrabriovao “nezrele” učenike koji su želeli da se pridruže redu svamija. Oba učitelja su govorila: “Žuta odeća bez spoznaje Boga dovodi društvo u zabludu. Zaboravite spoljašnje znakove odricanja, koji mogu da vas oštete izazivajući lažni ponos. Ništa nije važno, sem vašeg svakodnevnog dohovnog napretka. Za tu svrhu služite se *krija* jogom.”

Moj guru se lično brinuo o detaljima vezanim za upravljanje imanjem. U nekoliko slučajeva nesavesni ljudi su pokušali da otmu učitelju zemlju koju je nasledio od predaka. Odlučno, čak i sudskim putem, Šri Juktešvar je nadmudrio svakog svog protivnika. Izložio se tim bolnim naporima jer nije želeo da bude guru koji prosi, ili je na teret svojim učenicima.

Jedan od razloga što je moj guru bio zastrašujuće otvoren i što se nije služio diplomatskim lukavstvima, bila je materijalna nezavisnost. Suprotno učiteljima koji moraju da laskaju onima koji ih izdržavaju, moj guru nije bio izložen otvorenom ili suptilnom uticaju tuđeg bogatstva. Nikada ga nisam čuo da traži novac, niti da napominje kako mu je za nešto potreban. U njegovom ašramu školovanje je bilo besplatno i otvoreno svim učenicima.⁹⁶

U Serampore je jednog dana došao u ašram drski predstavnik suda, da pozove Šri Juktešvara na sud. Učenik po imenu Kanai i ja, bili smo prisutni. Službenik se ponašao uvredljivo prema učitelju. Prezrivo se

⁹⁶ Od pamtiveka je u Indiji školovanje bilo besplatno. Gurukula (guruova porodična kuća, kao sedište znanja) bila je uobičajena u drevnom vremenu. Po navršenoj devetoj godini, učenika su u nju primali “kao sina” i on bi u njoj ostajao do svoje tridesete godine. Kasnije bi odlazio da prihvati dužnosti domaćina i službenika. Običaj je bio da mladi čovek daruje novac svom guru za godine besplatnog izdržavanja i obučavanja.

Profesor S. V. Venkatesvara piše: “Savremeni dečaci provode godišnje u školi osminu vremena, a indijski dečaci su tamo provodili sve svoje vreme. U školi se učitelji često nisu menjali, a nisu se menjale ni grupe učenika. Vladao je zdrav duh solidarnosti i odgovornosti, uz obilje prilika da se pokažu individualnost i samodovoljnost. Kulturni standard je bio visok, strogo su se poštovali dužnost i disciplina, koje su učenici sami sebi nametali, a negovali su se nesebičnost i požrtvovanost, udruženi sa samopoštovanjem i poštovanjem drugih. Takođe je bio visok i akademski standard, a sve je bilo prožeto duhom plemenitosti i otmenosti, kao i svešću o velikoj svrsi ljudskog života. ...Siromaštvo nije bilo prepreka za najviše obrazovanje. Nije bila ograničena sloboda učitelja potrebom da se dopadne publici, da bi stekao njihove moralne simpatije i materijalne priloge. Uz jednostavan život i duboko razmišljanje, poučavanje je predstavljalo poziv, a ne zanimanje. Indijski učitelj je veličao ideal učenog siromaštva, pred kojim je kraljevska kruna bila beznačajna. Uživao je veliki društveni ugled, a bio je i vođa društvene zajednice, ne samo učitelj omladine.”

Mnogi mathovi i ostala sedišta visokog obrazovanja mogu da se pohvale učiteljskim nasledem starim više od 1000 godina. Slavan univerzitet u Nalandi se održavao doprinosima 100 sela. Nije naplaćivao školarinu, a 3000 ljudi koji se u njemu boravili, imali su besplatan stan, hranu i ostale potrebne stvari. Na univerzitetu je studiralo 10.000 studenata. Okolna sela su se ponosila što su veliku školu snabdevala pirinčem, mlekom, maslacem, orasima, voćem, itd. Kraljevi, bogati trgovci i takozvani mali ljudi, rado su pomagali svaku kulturnu ustanovu, koja uprkos tome spolja nije podlegala nikakvoj kontroli. Čak ni kraljevi nisu mogli da zapovedaju guruima i ostalim poštovanim ličnostima iz sveta obrazovanja.

cereći, rekao je: “Za vas će biti dobro da izadete iz ašramske hladovine i udahnete sveži vazduh sudnice.” Nisam mogao da se uzdržim. Pristupio sam mu i rekao: “Još jedna bezobrazna reč, i bićeš na tlu!”

Kanai je povikao istovremeno: “Ti, ništarijo, kako se usuđuješ da huliš na Boga u ovom svetom ašramu?” Međutim, Šri Juktešvar se postavio zaštitnički prema svom napadaču: “Ne uzbuđujte se zbog sitnice. Čovek samo izvršava svoju dužnost.”

Začuden tim neočekivanim dočekom, službenik se brzo izvinio i nestao. Zaprepastio sam se kako čovek tako žestoke naravi može da bude tako smiren. Učitelj je savršeno odgovarao vedskoj definiciji božjeg čoveka: “Nežniji od cveta, kada se radi o blagosti, a snažniji od groma kada su ugrožena načela.”

Na ovom svetu uvek ima onih koji, Prema Brovingovim rečima, “ne podnose svetlo, jer su sami mračni.” Poneki autsajder je umeo da prebaci učitelju neku imaginarnu uvredu. Moj nepokolebljivi guru bi ga učtivo saslušao, analizirajući sam sebe da bi video nema li u optužbi zrnice istine. Pri takvim prizorima uvek bih se setio jedne od učiteljevih jedinstvenih primedbi: “Neki nastoje da se uzvise sekući glave drugima!”

Svečeva pribranost koja nikada ne zataji, ostavlja veći utisak od same propovedi. Kaže se: “Ko se teško srdi, bolji je od junaka, a ko sobom vlada, bolji je od osvajača grada!”⁹⁷

Često sam razmišljao o tome kako je moj veličanstveni guru mogao da bude car ili ratnik pred kojim drhti svet, da se usmerio na svetovni uspeh i slavu. Umesto toga, odabrao je da juriša na ona unutrašnja utvrđenja gneva i samoljublja, čiji je pad čovekova veličina.

⁹⁷ Mudre izreke 16, 32.

Svetac bez sna

“Molim vas, dozvolite mi da odem na Himalaje. Nadam se da ću u neometanoj samoći postići trajno sjedinjenje s Bogom.”

Te nezahvalne reči zaista sam jednom uputio svom učitelju. Bio sam uhvaćen jednom od onih nepredvidivih obmana koje ponekad opsedaju poklonika, i sve nezadovoljniji svojim dužnostima u ašramu i svojim studijama. Olakšavajuća okolnost bila je ta što sam to predložio kad sam sa Šri Juktešvarom proveo svega šest meseci. Još nisam bio potpuno svestan njegove veličine koja je sve nadvisivala.

“Na Himalajima žive mnogi ljudi koji ne poznaju Boga.” Moj guru je odgovorio polako i jednostavno. “Bolje je tražiti mudrost od čoveka koji je spoznao Boga nego od beživotne planine.”

Ne obazirući se na učiteljevu jasnu poruku da je on moj učitelj, a ne planina, ponovio sam svoju molbu. Šri Juktešvar se nije udostojio da mi odgovori. Njegovo ćutanje protumačio sam kao pristanak - tumačenje koje je bilo nepouzđano, ali mi je u tom času odgovaralo.

Te večeri, u svom domu u Kalkuti, počeo sam sa pripremama za putovanje. Svezao sam nekoliko predmeta u ponjavu, te sam se setio sličnog zavežljaja koji sam pre nekoliko godina tajno spustio s prozora svog potkrovlja. Pitao sam se da li će i ovaj beg biti pod nesrećnom zvezdom. Prvi put sam bio duhovno ponesen - večeras me je grizla savest na pomisao da ostavljam svog gurua. Sledećeg jutra potražio sam Beharija Pandita, svog profesora sanskrta u koledžu škotske crkve.

“Gospodine, vi ste mi govorili o svom prijateljstvu s jednim velikim učenikom Lahirija Mahasaye. Molim vas, dajte mi njegovu adresu.

“Misliš na Rama Gopala Mazumdara? Ja ga zovem “Svecem bez sna”. Uvek je u budnoj ekstazi. Kuća mu se nalazi u Ranbajpuru u blizini Tarakesvara”.

Zahvalio sam se panditu i odmah seo u voz za Tarakesvar. Nadao sam se da ću učutkati svoju savest time što ću od “Sveca bez sna” iskamčiti dozvolu da se u samoći na Himalajima počnem baviti meditacijom. Čuo sam da se Beharijev prijatelj prosvetlio pošto je u usamljenim pećinama Bengala godinama vežbao *krija yogu*.

U Tarakesvaru sam obišao čuveno svetilište. Hindusi dolaze ovamo s podjednakim strahopoštovanjem kao što katolici odlaze u Lurd u Francuskoj. Tu su se dogodila mnoga čuda, među kojima i jedno koje se odnosilo na člana moje porodice.

“Nedelju dana sedela sam u hramu”, pričala mi je moja najstarija strina. “Postila sam i molila se da tvoj stric Sarada ozdravi od hronične bolesti. Jednog dana u ruci mi se materijalizovala neka trava. Od njenog lišća skuvala sam čaj i dala sam ga tvom stricu. Bolest je istog trenutka nestala i nikada se više nije pojavila.”

Ušao sam u svetilište. Oltar je bio samo okrugli kamen. Njegov obim bez početka i kraja je odgovarajući simbol za Beskonačno. Kosmičke apstrakcije nisu strane čak ni najskromnijem indijskom seljaku. Štaviše, Zapadnjaci su ga optuživali da živi od apstrakcija!

U tom času bio sam toliko trezveno raspoložen, da nisam osetio ni malo sklonosti da se klanjam kamenom simbolu. Mislio sam da Boga treba da tražim samo u duši. Napustio sam hram ne kleknuvši, i brzim korakom se uputio prema zabačenom selu Ranbajpuru. Kad sam se obratio prolazniku da mi pokaže put, on se duboko zamislio.

“Kad stigneš do raskrsnice, skreni desno, pa nastavi pravo”, izgovorio je najzad proročanski.

Prateći njegova uputstva, vijugao sam putem duž obale kanala. Pao je mrak. Okolinu sela u džungli oživljavao je je treperavi sjaj svitaca i zavijanje šakala. Mesečeva svetlost bila je slaba da bi me umirila. Posrtao sam oko dva sata.

Dobrodošao je zvuk kravljeg zvona. Na moje uporno dozivanje konačno je došao neki seljak.

“Tražim Rama Gopala babua.”

“U našem selu ne živi niko ko se tako zove.” Seljakov ton bio je osoran. “Vi ste verovatno neki lažljivi detektiv.”

Nadao sam se da ću otkloniti sumnju u njegovom politički uznemirenom duhu, pokušavajući da ga dirnem tako što sam mu objasnio svoj položaj. Odveo me je svojoj kući i ponudio mi gostoprimstvo.

“Ranbajpur je daleko odavde”, rekao je. “Na raskrsnici je trebalo da skreneš levo, a ne desno.”

Tužno sam pomislio kako je moj predašnji informator izričita opasnost za putnike. Posle ukusnog jela od neljuštenog pirinča, dala od sočiva i karija od kropmpira sa sirovim bananama, povukao sam se u kolibu u

dvorištu. U daljini, seljaci su pevali uz glasnu pratnju mrdangi⁹⁸ i činela. Nisam ni pomišljao na san. Žarko sam se molio da nađem usamljenog jogija Rama Gopala.

Kad su prvi zraci zore prodrli kroz pukotine moje mračne sobe, krenuo sam u Ranbajpur. Prolazeći neravnim pirinčanim poljima, s mukom sam koračao po požnjevenim stabljikama koje su me bockale, i po brežuljcima od osušene ilovače. Seljaci, koje sam sretao s vremena na vreme, uvek su mi govorili da je moj cilj "samo krošu daleko" (dve milje). Za šest sati sunce se pobedonosno popelo sa horizonta na zenit, a ja sam počeo da osećam kako će Ranbajpur biti uvek za krošu dalje.

Sredinom popodneva moj svet se još uvek sastojao od beskrajnih pirinčanih polja. Vrućina se slivala sa neizbežnog neba, tako da sam skoro malaksao. Dok mi se sporim korakom približavao neki čovek, nisam se usudio da mu postavim svoje uobičajeno pitanje samo da ne bih čuo uvek isto: "Samo još krošu". Stranac se zaustavio pored mene. Nizak i vitak, bio je lik koji ne bi ostavljao utisak da nije bilo njegovih tamnih prodornih očiju.

"Nameravao sam da napustim Ranbajpur, ali pošto dolaziš sa valjanim razlogom, čekao sam te". Pripretio mi je prstom dok sam ga obezbeđeno gledao. "Misliš da si veoma mudar zato što ćeš mi tako nenajavljen iznenada doći. Profesor Behari nije smeo da ti da moju adresu."

Smatrao sam da je u prisustvu ovog majstora moje predstavljanje puka formalnost, te sam stajao bez reči, malo povređen načinom na koji me je dočekao. On me je iznenada upitao: "Reci mi, gde misliš da je Bog?"

"Dakle, mislim da je u meni i svuda." Bez sumnje sam izgledao zbunjen, a to sam i bio.

"Sveprožimajući, dakle?" Svetac se nasmejao. "Zašto se onda, mladi gospodine, juče nisi poklonio u hramu u Tarakesvaru pred beskonačnim u kamenom simbolu?"⁹⁹ Zbog svog ponosa kažnjen si time što te je prolaznik koji nije mario za levo i desno pogrešno uputio. Ni danas ti nije bilo lako!" Iskreno sam se s njim složio, čudeći se da je sveprisutno oko sakriveno u tako neuglednom telu. Iz jogija je zračila isceliteljska snaga. Bio sam svež uprkos vrelini polja.

"Poklonik je sklon da misli kako je jedini put ka Bogu, onaj kojim on ide", rekao je. "Joga, kojom nalazimo Boga u sebi, bez sumnje je najviši put. Tako nam je govorio Lahiri Mahasaya. Kad otkrijemo Gospoda u sebi, uskoro ga opažamo i van sebe. Sveta mesta u Tarakesvaru i drugde s pravom se poštuju kao jezgra duhovne moći."

Svec je ublažio svoj kritički stav. Pogledao me je toplo i saosećajno, pa me je potapšao po ramenu.

"Mladi moj jogi, vidim da bežiš od svog učitelja. On ima sve što ti je potrebno. Moraš da mu se vratiš. Planine ti ne mogu biti guru." Ram Gopal ponovio je misao koju je Šri Juktešvar izrekao kad smo se poslednji put videli.

"Nema kosmičke prisile koja bi ograničavala mesto boravka jednog učitelja." Moj pratilac me je podrugljivo pogledao. "Tibet i Himalaji u Indiji nemaju monopol na svece. Ako se čovek ne potruži da to nađe u samom sebi, neće mu pomoći ni premeštanje tela ovamo-onamo."¹⁰⁰ Čim je poklonik spreman da zbog duhovnog prosvetljenja krene na kraj sveta, njegov guru se odmah pojavljuje u blizini."

Čutke sam se složio, prisećajući se svoje molitve u benareškom ašramu posle čega sam u uličnoj gužvi sreo Šri Juktešvara.

"Da li imaš sobu gde možeš zatvoriti vrata i biti sam?"

"Imam." Pomislio sam kako ovaj svetac zbunjujućom brzinom prelazi sa opšteg na pojedinačno.

"To je tvoja pećina." Jogi me je pogledao prosvetljujućim pogledom koji nikada neću zaboraviti. "To je tvoja sveta planina. Tu ćeš naći kraljevstvo Božije."

Njegove jednostavne reči u trenutku su me oslobodile dugogodišnje opsednutosti Himalajima. Na užarenom pirinčanom polju probudio sam se iz sna o planinama i večnom snegu.

"Tvoja žeđ za božanskim je veoma pohvalna, mladi gospodine. Osećam prema tebi veliku ljubav." Ram Gopal uzeo me je za ruku i poveo do neobičnog sela. Kuće od nepečene cigle, pokrivene kokosovim lišćem, po seoskom običaju su bile ukrašene svežim tropskim cvećem. Svetac me je poveo na zasenčenu terasu od bambusa pred svojom kolibom. Nakon što me je ponudio zašećerenom limunadom i komadićem kandiranog šećera, sišao je u dvorište i seo u položaj lotosa. Posle četiri sata meditacije otvorio sam oči i ugledao mesečinom obasjan lik jogija, još uvek nepokretnog. Dok sam strogo opominjao svoj želudac da čovek ne živi samo od hleba, Ram Gopal mi je prišao.

"Vidim da si gladan. Jelo će uskoro biti gotovo."

⁹⁸ Bubnjevi po kojima se udara rukom i koji obično prati pobožno pojanje (kirtana) za vreme verskih procesija i ceremonija.

⁹⁹ "Čovek koji se nikome ne klanja, ne može da podnese teret samog sebe" - Dostojevski.

¹⁰⁰ "Samo ono što nosimo unutra u sebi, možemo videti i spolja, oko sebe. Ako ne susrećemo bogove, onda je to zato što ih nema u nama" - Emerson.

Zapalio je vatru pod zemljanom peći u dvorištu. Ubrzo je na velikim listovima banane servirao pirinač i dal. Pristojno je odbio moju pomoć pri kuvanju. "Gost je Bog". To je hindu poslovice koja se u Indiji poštuje od prastarih vremena. Na svojim kasnijim putovanjima bio sam oduševljen kada sam video da se gost podjednako poštuje u seoskim područjima mnogih zemalja. Kod građana oštrica gostoljubivosti kao da je otupljena mnoštvom nepoznatih lica.

Ram Gopal je prostro nekoliko pocepanih pokrivača na pod svoje kolibe da na njih legnem, a sam je seo u položaj lotosa,¹⁰¹ na asuru od slame. Savladan njegovim spiritualnim magnetizmom, usudio sam se da zatražim jedan samadhi.

"Dragi moj, bio bih srećan ako bih ti mogao preneti božanski dodir, ali ja za to nisam pozvan." Svetac me je gledao poluzatvorenih očiju. "Tvoj učitelj će te uskoro nagraditi tim doživljajem. Tvoje telo još nije spremno. Kao što mala sijalica ne može da podnese veliki električni napon, tako ni tvoji živci nisu spremni za kosmičku struju. Kad bih ti sada omogućio da doživiš beskrajnu ekstazu, sagoreo bi kao da ti je svaka ćelija u plamenu."

"Tražiš od mene prosvetljenje," nastavio je jogi glasno da razmišlja, "dok se ja - beznačajan kao što jesam i zato što sam nešto malo meditirao - pitam da li sam uspeo da ugodim Bogu i da li ću u njegovim očima biti vredan prilikom krajnjeg obračuna."¹⁰²

"Gospodine, zar niste dugo vremena iz sveg srca tražili Boga?"

"Nisam učinio mnogo. Behari ti je sigurno ispričao nešto o mom životu. Dvadeset godina sam stanovao u tajnoj pećini i meditirao osamnaest sati na dan. Potom sam se preselio u još nedostupniju pećinu i ostao tamo dvadeset i pet godina, provodeći po dvadeset sati dnevno u ekstazi. San mi nije bio potreban jer sam uvek bio sa Bogom. U potpunoj tišini nadsvesti nalazio sam potpuniji odmor nego u delimičnom smirenju uobičajenog podsvesnog stanja.

U snu se mišići opuštaju, ali srce, pluća i krvotok rade bez prestanka. U nadsvesnom stanju rad unutrašnjih organa privremeno se obustavlja i oni se pune kosmičkom energijom. Zahvaljujući tim metodama san mi je godinama bio nepotreban. Doći će vreme kada ćeš i ti moći bez njega."

"Pobogu, toliko ste meditirali, pa ipak niste sigurni u Božiju milost!" Začudeno sam ga gledao. "Šta je onda s nama, običnim smrtnicima?"

"Dragi moj dečače, zar ne vidiš da je Bog sama večnost? Pretpostaviti da čovek može da ga upozna ako meditira četrdeset i pet godina, prilično je nerazumno. Babadi nas ipak uverava da nam čak i malo meditacije pomaže da se oslobodimo užasnih strahova života i smrti. Nemoj da ti duhovni ideal ograniči niska planina, već uvek stremi prema zvezdi neograničenog božanskog znanja. Ako budeš ozbiljno pokušavao, dospećeš tamo."

Opčinjen tim izgledima, zamolio sam ga da mi još malo o tome priča. Ispričao mi je čudesnu priču o svom prvom susretu sa Babadijem, guruom Lahirija Mahasaye. Oko ponoći Ram Gopal je ućutao, a ja sam legao na svoje prostirke. Dok su mi oči bile zatvorene, video sam kako sevaju munje. Ogroman prostor u meni pretvorio se u sferu rastočenog svetla. Otvorio sam oči i sjaj me je zaslepeo. Soba je postala deo beskrajne nadsvođene riznice koju sam gledao svojim unutrašnjim okom.

"Zašto ne spavaš?"

"Gospodine, kako mogu da spavam uz munje i sevanje, gledao ili žmurio?"

"Blagoslovljen si tim doživljajem: duhovno zračenje nije lako videti." Svetac je dodao par ljubaznih reči.

U zoru mi je dao kandiranog šećera i rekao da moram otići. Očiju punih suza nerado sam mu zaželeo zbogom.

"Neću te pustiti da odeš praznih ruku", rekao je jogi blago. "Učiniću nešto za tebe."

Nasmešio se gledajući mi uporno u oči. Stajao sam kao prikovan, a mir je poput snažne bujice jurnuo u mene kroz vrata očiju. Istog trenutka prošao me je bol u leđima koji me je godinama mučio bez prestanka. Preporođen, okupan u moru blistave radosti, prestao sam da plačem. Dodirnuo sam svečeva stopala i krenuo sam kroz džunglu krčeći sebi put kroz tropsko rastinje, sve dok nisam stigao u Tarakesvar.

¹⁰¹ Položaj lotosa (padmasana) drži kičmu uspravnom i u stanju transa (savikalpa samadhi) osigurava telo od pada prema napred i prema natrag. Za vreme transa jogi početnik prvo opaža "lotose" 6 centara u kičmi (čakre ili točkove). Svaki "točak" ima drukčiji broj "paoka" ili zraka koje se sastoje od prane (životne sile). Ti zraci mogu da se uporede sa laticama lotosovog cveta.

Položaj lotosa korisno deluje na određene živce izazivajući postojanost ne samo u telu, nego i u duhu. Kolena i zglobovi odraslih osoba na Zapadu verovatno će bolno protestovati, ali položaj je vredan truda. Vežbajući nekoliko minuta dnevno, taj položaj vremenom postaje udoban. Važno je napomenuti da nije dobro silom pokušati sestiti u taj položaj, nego samo onoliko koliko telo samo (bez napora) dozvoljava.

¹⁰² Tako ponizan stav je uobičajen među velikim svecima koji razumeju da u potpunosti zavise od Boga kao od jedinog Života i Sudije.

Tamo sam po drugi put otišao do čuvenog svetišta i poklonio se pred njegovim oltarom. Okrugli kamen povećao se pred mojim unutrašnjim okom sve do kosmičkih sfera - krug u krugu, zona za zonom, sve obdarene Božijim postojanjem.

Sat kasnije srećno sam se ukrcao na voz za Kalkutu. Moja putovanja su se završila, ali ne u visokim planinama, nego u himalajskoj prisutnosti mog učitelja.

Doživljaj kosmičke svesti

“Evo me, guruđi.” Moje posramljeno lice bilo je rečitije od mog pozdrava.

“Pođi sa mnom u kuhinju da vidimo šta ima za jelo.” Šri Juktešvar se ponašao prirodno kao da su od našeg poslednjeg sastanka prošli sati, a ne dani.

“Učitelju, sigurno sam vas razočarao svojim naglim odlaskom. Mislio sam da ćete se možda na mene naljutiti.”

“Naravno da neću. Ljutnja izvire samo iz osujećenih želja. Pošto od drugih ništa ne očekujem, oni ne mogu da učine ništa što bi bilo u suprotnosti sa mojim željama. Nikada te ne bih iskoristio za lične ciljeve. Srećan sam samo ako si i ti istinski srećan.“

“Gospodine, čovek uvek neodređeno sluša o božanskoj ljubavi, a danas u vašoj andeoskoj osobi nalazim za nju konkretan primer. U svetu čak ni otac ne oprašta sinu, ako ovaj bez upozorenja napusti porodični posao. A vi se ni najmanje ne ljutite iako mora da sam vas doveo u veliku nepriliku, jer nisam završio svoje zadatke.”

Pogledali smo jedan drugog u oči u kojima su sijale suze. Preplavio me je talas blaženstva. Bio sam svestan da Gospod u liku mog gurua širi male zanose mog srca do sveobuhvatnog dometa kosmičke ljubavi.

Nekoliko dana kasnije otišao sam rano u praznu učiteljevu dnevnu sobu. Hteo sam da meditiram, ali moje neposlušne misli se nisu mogle pohvaliti istom namerom. Razletele su se kao ptice pred lovcem.

“Mukunda”, odjeknuo je učiteljev glas sa udaljenog balkona. Bio sam buntovno raspoložen, kao i moje misli. “Učitelj me uvek podstiče da meditiram”, promrmljao sam. “Ne bi smeo da me uznemirava kada zna zašto sam došao u ovu sobu.” Opet me je pozvao, ali ja sam tvrdoglavo ćutao. Kada me je pozvao po treći put, u glasu mu se osećao prekor.

“Gospodine, ja meditiram”, viknuo sam protestujući.

“Znam kako meditiraš”, viknuo mi je moj guru, “a duh ti je razbacan kao lišće u oluji! Dodi ovamo.”

Prekoren i razotkriven, tužno sam se uputio k njemu.

“Jadni moj dečko, planine ti nisu dale ono što želiš.” Učitelj je govorio blago, tešeći me. Spokojan pogled bio mu je nedokučiv. “Želja tvog srca će se ispuniti.”

Šri Juktešvar se retko zabavljao zagonetkama. Čudio sam se. Blago me je udario po grudima na mestu iznad srca. Telo mi se ukočilo, a ogromni magnet kao da mi je isisao dah iz pluća. Duša i duh istog trenutka su se oslobodili telesnog ropstva, izlivajući se kao tekuće prodorno svetlo iz svake moje pore. Telo mi je bilo kao mrtvo, pa ipak sam intenzivno znao da nikad pre nisam bio tako potpuno živ. Moj osećaj identiteta nije se više ograničavao na moje telo, nego je obuhvatao i sve okolne atome. Ljudi u udaljenim ulicama polako su se kretali po mojoj vlastitoj dalekoj periferiji. Korenje biljaka i drveća naziralo se kroz maglovitu providnost zemlje i mogao sam da razaberem kako u njemu teče sok. Ispred mene ležala je cela okolina. Moj normalni frontalni vid izmenio se u obuhvatni sferni, koji je opazio sve simultano. Zadnjim delom glave video sam ljude kako šetaju ulicom Rai Ghat, a opazio sam i belu kravu koja se polako približavala. Kada je stigla do ašramskih vrata kao da sam je gledao fizičkim očima. Pošto je zamakla iza zida od cigala i dalje sam je jasno video. Svi predmeti koje je moj pogled obuhvatao, treperili su i titrali kao brzi film. Moje telo, učiteljevo telo, dvorište okruženo stubovima, pokućstvo i pod, drveće i sunce povremeno bi se uznemirili, dok se sve nije rastopilo u svetlucavom moru, kao što se u čaši vode rastope kristali šećera kada ih protresemo. Svetlo koje je sve ujedinjavalo, smenjivalo se s materijalizacijom oblika, a ti preobražaji otkrivali su da u stvaranju vlada zakon uzroka i posledice.

Po spokojnim beskrajnim obalama moje duše razlila se okeanska radost. Shvatio sam da je duh Božiji neiscrpno blaženstvo. Njegovo telo su bezbrojna svetlosna vlakna. Sjaj koji je bujao u meni počeo je da se rasprostire preko gradova, kontinenata, cele zemlje, sunčevih i zvezdanih sistema, proredjenih maglina i lebdećih univerzuma. Ceo svemir je u blagom sjaju svetlucau u beskonačnosti mog bića, kao grad koji se noću vidi iz daleka. Zasljepljujuće svetlo iza oštro ocrtane linije horizonta nekako je bledele na najudaljenijim rubovima. Tamo sam mogao da vidim uvek isti blagi sjaj. Bio je neopisivo nežan. Slike planeta oblikovale su se od grubljeg svetla.

Božanski zraci su se izlivali u svim smerovima iz večnog izvora stvarajući galaksije preobražene neopisivim aurama. Video sam kako se stvaralački zraci uvek ponovo zgušnjavaju u sazvežđa da bi se opet rastopili u moru providnog plamena. Milijarde svetova ritmički su prelazile u taj providni sjaj, a zatim je vatra opet postajala nebeski svod.

Središte ognjenog neba spoznao sam kao tačku intuitivne percepcije u svom srcu. Iz tog mog unutrašnjeg jezgra širio se sjaj prema svakom delu svemirske strukture. Blažena amrta, nektar besmrtnosti,

pulsirala je u meni tečno kao živa. Čuo sam kako stvaralački Božiji glas odjekuje kao aum,¹⁰³ titraj kosmičkog motora.

Iznenada mi se dah vratio u pluća. Sa skoro nepodnošljivim razočaranjem shvatio sam da sam izgubio svoju beskonačnost. Opet sam bio ograničen na ponižavajući kavez tela koji se teško prilagođava duhu. Kao izgubljeni sin pobjegao sam iz svog makrokosmičkog doma i sam sebe zatvorio u jadni mikrosvet.

Moj guru stajao je ispred mene nepokretan. Počeo sam da se spuštam ka njegovim svetim stopalima, zahvalan za doživljaj kosmičke svesti za kojim sam toliko dugo strastveno žudeo. Zadržao me je u uspravnom stavu i progovorio mirno i skromno: “Ne smeš se opiti ekstazom. U svetu te čeka još mnogo posla. Hajde da počistimo pod na balkonu, a potom ćemo prošetati duž Gange.”

Doneo sam metlu. Znao sam da me učitelj uvodi u tajnu uravnoteženog života. Duša mora da se protegne do kosmogonijskih ponora, dok telo obavlja svakodnevne dužnosti. Za vreme kasnije šetnje još uvek sam bio neizrecivo ushićen. Naša dva tela video sam kao dve astralne slike koje idu putem pored reke, čija je suština čisto svetlo.

“Božiji duh je taj koji aktivno podržava svaki oblik i svaku silu u svemiru. Međutim, On sam je transcendentan i odvojen u blaženoj nestvorenoj praznini s one strane svetova vibrirajućih pojava”,¹⁰⁴ objasnio je učitelj. “Sveci koji ostvare svoju božanstvenost, poznaju sličnu dvostruku egzistenciju čak dok su još u telu. Svesno obavljajući zemaljske poslove, ostaju uronjeni u unutrašnje blaženstvo.

Gospod je sve ljude stvorio od beskrajne radosti svog bića. Premda su bolno sputane telom, Bog zna da će duše načinjene na njegovu sliku, na kraju prevladati identifikaciju s čulima i ponovo se sjediniti s njim.”

Iz kosmičke vizije izvukao sam mnoge trajne poruke. Danima sam smirivao svoje misli, i oslobodio se varljivog uverenja da je moje telo gomila mesa i kostiju koja se kreće po čvrstom tlu materije. Video sam da su dah i nemiran um kao oluje koje na okeanu svetla podižu talase materijalnih oblika - zemlju, nebo, ljude, životinje, ptice, drveće. Nemoguće je da se beskonačno vidi kao jedno jedino svetlo, ukoliko se te oluje ne smire. Svaki put kada bih uspeo da potpuno umirim svoj dah i svoje misli, ugledao bih kako se mnoštvo talasa kreacije stapa u jedno blistavo more, baš kao što talasi okeana kada se oluje smire spokojno nestaju u njegovom jedinstvu.

Božansko iskustvo kosmičke svesti učitelj daje tek kada je učenik svoj duh toliko ojačao meditacijom da ga prostrani vidici ne mogu zgromiti. To iskustvo se ne može steći pukom intelektualnom spremnošću ili otvorenošću. Samo stanje proširene svesti koje se postiže vežbanjem joge i predane bhakti može da pripremi duh kako bi podneo oslobodilački šok sveprisutnosti. Iskrenom pokloniku to se neizbežno događa. Njegova intenzivna žudnja počinje da privlači Boga neodoljivom silom. Gospod, kao kosmička vizija, poklonikovim magnetskim žarom biva privučen u širinu njegove svesti.

Šri Juktešvar me je naučio kako da dozovem blaženi osećaj kada god to poželim, i da ga prenesem drugima ako su im intuitivni kanali dovoljno razvijeni. Mesecima sam svakog dana ulazio u stanje ekstatičnog sjedinjenja razumevajući zašto se u Upanišadama¹⁰⁵ kaže da je Bog rasa, “najsladi”.

Međutim, jednog dana sam izašao s tim problemom pred učitelja.

“Gospodine, želim da znam kada ću naći Boga.”

“Pa, našao si ga.”

“O, ne, gospodine, mislim da nisam!”

Moj guru se nasmešio. “Znam da ne očekuješ starca na prestolu u nekom antiseptičnom kutku svemira. Međutim, vidim da smatraš kako je posedovanje moći poznavanje Boga. Nije tako. Čovek može da poseduje sav

¹⁰³ “U početku beše reč, i reč beše u Boga, i Bog beše reč.” - Jovan 1,1

¹⁰⁴ “Jer otac ne sudi nikome, nego sav sud daje sinu”- Jovan 5, 22. “Bog, koji je sazdao sve kroz Isusa Hrista.” - Efescima 3, 9. “Boga niko nije video nikad: jednorodni sin koji je u naručju očevom, on ga javi.”- Jovan 1, 18. “Zaista, zaista vam kažem: koji veruje u mene, dela koja ja tvorim i on će tvoriti, i veća će od ovih tvoriti: jer ja idem k ocu svojem.”- Jovan 14, 12. “A utešitelj Duh sveti, kojega će otac poslati u ime moje, on će vas naučiti svemu i napomenuće vam sve što vam rekoh.”- Jovan 14, 26.

Te biblijske reči odnose se na trostruku prirodu Boga kao Oca, Sina i Svetog Duha (u hinduskim svetim spisima sat, tat, aum). Bog Otac je apsolutno, nemanifestovano, s one strane vibrirajuće kreacije. Bog sin je Hristova svest (Brahma Ćaitanja ili Kutastha Ćaitanja) koja je u vibrirajućoj kreaciji. Ta Hristova svest “jedino je rođena” ili jedini odraz nestvorenog Beskonačnog. Spoljašnja manifestacija sveprisutne Hristove svesti, njen “svedok” (Otkrovenje 3, 14), jeste aum, Reč ili Sveti Duh, nevidljiva Božija moć koja je jedini činilac, jedina stvaralačka sila koja vibracijama održava celi stvoreni svemir. Aum, blaženi utešitelj može da se čuje u meditaciji i otkriva pokloniku vrhovnu istinu.

¹⁰⁵ Pitanja o Upanišadama i drugim indijskim svetim spisima postavljaju mi učenici iz celog sveta. Svete knjige Istoka koje je priredio Max Miler (Oxford) u 34 toma sadrže prevode Upanišada i mnogih drugih indijskih religioznih tekstova. Mnogi zapadni naučnici, kao ni hindu panditi ne tumače Vede pravilno. Te drevne rasprave, namenjene upućenim brahmanskim učiteljima, ne otkrivaju lako svoje tajne. Sam intelekt tu nije dovoljan.

svemir, a da mu Gospod ipak izmiče! Duhovni napredak se ne sme meriti moćima, već samo jačinom blaženstva u meditaciji.

Bog je uvek nova radost. On je neiscrpan. Ako budeš nastavio da meditiraš godinu za godinom, očaraće te beskrajnom domišljatošću. Poklonici kao što si ti, koji su pronašli put ka Bogu, ni ne pomišljaju da ga zamene nekom drugom srećom. Niko se s njim ne može takmičiti u zavodljivosti.

Tako brzo se umaramo od zemaljskog uživanja. Želja za materijalnim nema kraja. Čovek nikada nije u potpunosti zadovoljan, pa sledi jedan cilj za drugim. Ono "nešto drugo" što on traži jeste Bog, jer samo on može da pruži trajnu sreću.

Zemaljske želje izbacuju nas iz unutrašnjeg raja. One nam nude lažna uživanja koja se izdaju za duševnu radost. Ipak, božanskom meditacijom izgubljeni raj može opet brzo da se pronade. Pošto je Bog uvek nov, ne može da nam dosadi. Da li se možemo zasititi blaženstva čiji se raskošni ukus bez prestanka menja?"

"Sada razumem, gospodine, zašto sveci Boga zovu nedokučivim. Čak ni život koji bi večno trajao, ne bi bio dovoljan da prodremo u njegovu tajnu."

"Tako je. Ali on nam je blizak i drag. Kada duh *krija* jogom ukloni čulne prepreke, meditacija pruža dvostruki dokaz o Bogu. Uvek nova radost pokazuje da on postoji, jer su u to uvereni svi atomi našeg tela. U meditaciji čovek nalazi i njegovo neposredno vodstvo, pravo rešenje svakog problema."

"Vidim, guruđi, da ste vi rešili moj problem." Zahvalno sam se smeškao. "Sad razumem da sam našao Boga, jer kad god bih zauzet poslom podsvesno osetio radost meditacije, na suptilan način bih bio podstaknut da krenem ispravnim smerom čak i kada se radilo o detaljima."

"Ljudski život pritisnut je tugom sve dok ne naučimo kako da se uskladimo s Božijom voljom, čiji 'pravi smer' često zbunjuje egoističnu inteligenciju. Samo Bog može da da nepogrešiv savet. Ko nosi teret svemira, ako ne on?"

Krađa karfiola

Sa ceremonijalnim pokretom predao sam učitelju korpu sa karfiolom, rekavši: “Učitelju, evo poklona za vas! Posadio sam i majčinskom brigom pratio rast ovih šest velikih karfiola.”

Šri Juktešvar se topla zahvalio. “Hvala ti! Čuvaj ih, molim te, u svojoj sobi, jer će mi sutra biti potrebni za jednu specijalnu večeru.”

Upravo sam se vratio u Puri da u ašramu na obali mora, sa svojim guruom provedem letnje praznike. Vesela dvospratna kuća, koju su izgradili učitelj i njegovi učenici, gleda na Bengalski zaliv.

Probudio sam se rano ujutru osvežen slanim morskim povetarcem i čarima bezbrižnog ašrama, i čuo Šri Juktešvarov bezbrižan glas, koji nas je pozivao: “Dodite, idemo na plažu”. Pogledao sam svoje drage karfiole i složio ih uredno ispod kreveta. Učitelj je krenuo, a naša raštrkana grupa od nekoliko mladih učenika pošla je za njim. Pogledao nas je kritički i rekao: “Kada naša braća sa Zapada krenu u šetnju, obično se ponose time što marširaju u savršenom redu. Molim vas, postrojite se u dve kolone i držite korak. Posmatrao nas je kako sledimo njegova uputstva i počeo da peva: “Dečaci marširaju i pesmicu pevaju.” Divio sam se lakoći s kojom je učitelj išao u korak sa svojim mladim učenicima.

“Stani!” Guru me je upitno pogledao i pitao: “Jesi li zaključao zadnja vrata ošrama?”

Odgovorio sam mu: “Gospodine, mislim da jesam.”

Šri Juktešvar je ćutao nekoliko minuta, a oko ustiju mu je zaigrao nejasan smešak. Rekao je: “Ne, zaboravio si! Božanska kontemplacija ne sme da bude izgovor za aljkavost u materijalnom. Zanemario si svoju dužnost da čuvaš ašram, stoga, moraćeš da budeš kažnjen.”

Mislio sam da se šali, ali je dodao: “Od tvojih šest karfiola uskoro će ostati samo pet.”

Učitelj je naredio da se vratimo, pa smo se okrenuli i pošli natrag prema ašramu.

Ubrzo nam je rekao da se malo odmorimo, a meni se obratio: “Mukunda, pogledaj prema posedu s tvoje leve strane. Obrati pažnju na put iza njega, njim će ubrzo da prođe čovek koji će da posluži kao sredstvo za tvoje kažnjavanje.”

Sakrio sam srdžbu izazvanu tim nerazumljivim rečima. Ubrzo se na putu pojavio jedan seljak. Skoro paralisano od radoznalosti, nisam mogao da odvojim pogled od tog smešnog prizora. Mašuci rukama, seljak je smešno igrao, dok nije stigao do mesta gde je trebalo da se izgubi iz vida. Tada je Šri Juktešvar rekao: “Sada će se vratiti natrag”.

Seljak je odmah promenio smer i uputio se prema zadnjem delu ašrama. Prešavši peskoviti puteljak, ušao je u zgradu ašrama kroz zadnja vrata koja sam ja, upravo kao što je guru rekao, ostavio otvorena. Ubrzo se opet pojavio noseći jedan od mojih dragocenih karfiola. Međutim, sada je hodao pristojno zaodnut dostojanstvom posjedovanja.

Farsa koja je bila u toku, a u kojoj sam čini mi se ja imao ulogu žrtve, nije me toliko zbunila da ne bih mogao ogorčen da pojurim za njim. Kad sam se našao na pola puta, učitelj me je pozvao, tresući se od smeha i rekao:

“Taj bedni ludak je čeznuo za karfiolom. Mislio sam da bi bilo dobro da mu damo jedan od njih, kad ih tako loše čuvaš!”

Pojurio sam u svoju sobu gde sam otkrio da lopov, koji je očigledno bio usmeren samo na povrće, nije ni dotakao moje zlatno prstenje, sat i novac koji su ležali na pokrivaču. Prvo se zavukao pod krevet gde je potpuno skrivena od površnog pogleda ležala želja njegovog srca - jedan od mojih karfiola.

To veče zamolio sam Šri Juktešvara da nam objasni događaj, koji je po mom mišljenju imao nekoliko zapanjujućih karakteristika.

Moj guru polako je odmahnuo glavom. “Jednog dana ćeš saznati. Nauka će uskoro otkriti neke od tih skrivenih zakona.”

Kada se posle nekoliko godina svetu predočilo čudo od radio aparata, setio sam se učiteljevog proročanstva. Ukinuti su vekovima stari pojmovi o vremenu i prostoru. Nije postojala tako mala seoska koliba da u nju ne bi mogao ući London ili Kalkuta. I najtromiji duh zadrhtao je pred tim neoborivim dokazom jednog vida čovekove sveprisutnosti.

“Zaplet” komedije s karfiolom možemo najbolje razumeti ako ga uporedimo s radio aparatom. Šri Juktešvar je bio savršen ljudski radio. Misli nisu ništa drugo nego nežne vibracije koje prolaze eterom. Baš kao što osetljiv radio sa hiljadu programa koji dolaze iz svih pravaca može da odabere željeni program, tako je i moj guru mogao da primi određenu misao (misao maloumnog čoveka koji je želeo karfiol) i da je izdvoji iz

mnoštva misli koje emituju ljudske volje širom sveta.¹⁰⁶ U toku šetnje obalom, učitelj je istog časa čim je postao svestan seljakove bezazlene želje, bio spreman da mu je ispuni. Šri Juktešvarovo božansko oko primetilo je čoveka kako igra po putu pre nego što su ga ugledali ostali učenici. To što sam zaboravio da zaključam vrata asrama, pružilo je učitelju dobar izgovor da me liši jednog mog dragocenog karfiola!

Kao izuzetno snažan ljudski odašiljač, moj guru je mogao navesti seljaka da se okrene i ode u određenu prostoriju radi jednog karfiola.

Intuicija¹⁰⁷ je glas duše koji se prirodno javlja u trenucima kada je čovekov duh smiren. Sigurno je svako ponekad imao neobjašnjivo tačan “predosećaj” ili je uspeo da prenese drugoj osobi ono što misli.

Osloboden od “atmosferskih smetnji” uznemirenosti, čovek može svojom intuicijom da obavlja sve funkcije složenih radio mehanizama, primajući i šaljući misli i isključujući one koje su nepoželjne. Kao što snaga radio aparata zavisi od količine električne struje koju može da koristi, tako i snaga ljudskog radija zavisi od snage volje koja ga snabdeva energijom.

Sve misli večno titraju u svemiru. Dubokom koncentracijom majstor može da otkrije misli bilo kog čoveka, živog ili mrtvog. Izvor misli nije individualan već univerzalan. Istina se ne može stvoriti već samo spoznati. Svaka čovekova pogrešna misao zapravo je veća ili manja nesavršenost u njegovoj moći razlučivanja. Joga ima za cilj da umiri um da bi se u njemu neizobličena ogledao nepogrešiv savet unutrašnjeg glasa.

Radio i televizija doneli su sliku i glas udaljenih ljudi u domove miliona. To je u nauci prvo naslućivanje da je čovek sveprožimajući duh. Ne telo koje je ograničeno na tačku u prostoru, već sveobuhvatna duša protiv koje ego uzalud smišlja najvarvarskije zavere da bi je zarobio.

Nakon nekoliko dana pošto su mi na tako neobičan način ukrali karfiol, dogodio se smešan događaj. Nije mogla da se nađe petrolejska lampa. Pošto sam nedavno bio svedok sveznajuće sposobnosti mog gurua, mislio sam da će nam on pokazati kako je pronalazjenje petrolejske lampe dečja igra.

Učitelj je zapazio moje očekivanje. S naglašenom ozbiljnošću ispitivao je sve stanovnike ašrama. Jedan mladi učenik rekao je da je upotrebio svetiljku kad je išao do bunara u zadnjem dvorištu.

“Potražite lampu kraj bunara”, svečano nam je savetovao Šri Juktešvar. Pojurio sam tamo; ali lampe nije bilo! Pokunjen sam se vratio svom guruu. Od srca se nasmejao ne obraćajući pažnju na moje razočarenje. “Zaista je strašno što nisam mogao da te odvedem do izgubljene lampe. Ja nisam vrač koji pogađa!” Žmirkajući očima još je dodao: “Čak nisam ni dobar Šerlok Holms!”

Shvatio sam da učitelj nikada ne bi pokazao svoju moć kada je izazvan ili zbog nekog značajnog razloga.

Prolazile su čarobne nedelje. Šri Juktešvar je nameravao da organizuje versku procesiju. Zamolio me je da vodim učenike kroz grad Puri i preko plaže. Svečani dan je osvanuo strahovito topao.

“Guruđi, kako da bosonoge učenike vodim preko užarenog peska”, upitao sam očajno.

“Otkriću ti tajnu”, odgovorio je učitelj. “Gospod će poslati suncobran od oblaka. Svi ćete udobno hodati.”

Sav srećan, organizovao sam procesiju. Naša grupa krenula je iz ašrama noseći Sat-sanga¹⁰⁸ zastavu. Napravljena po Šri Juktešvarovom nacrtu, imala je na sebi simbol jednog jedinog¹⁰⁹ oka, teleskopskog pogleda intuicije.

Čim smo napustili ašram, nebo iznad naših glava se naoblačilo. Pao je lagani pljusak praćen začuđenim usklikima svih posmatrača, i ohladio gradske ulice i vrelu obalu. Kišne kapi koje su nam gasile žeđ podale su puna dva sata, koliko je trajala parada. Istog časa kada smo se vratili u ašram, kiša i oblaci su nestali bez traga.

“Sada vidiš šta Bog oseća prema nama”, rekao mi je učitelj kada sam izrazio svoju zahvalnost. “Gospod odgovara svakome i radi za sve. Kao što je na moju molbu poslao kišu, tako ispunjava svaku iskrenu želju. Ljudi retko primete kako im Bog često usliši molitve. On nije pristrasan, nego sluša svakog ko mu prilazi s poverenjem. Trebalo bi da njegova deca uvek bezuslovno veruju u ljubav svog sveprisutnog Oca.”¹¹⁰

¹⁰⁶ Mikroradiometar je pronađen 1939. godine i otkrio je jedan novi svet dotle nepoznatih značenja. “Ne samo čovek, nego i sve vrste naizgled neživotne materije, emituju zrake koje taj instrument “vidi”, izveštava Associated Press.

¹⁰⁷ Osnovno značenje latinske reči intuicija jeste “unutrašnja zaštita”. Sanskrska reč agama označava intuitivno znanje stečeno direktnom percepcijom. Zbog toga se neke drevne rasprave ršija nazivaju agamama.

¹⁰⁸ Sat doslovno znači “biće”, pa stoga i “suština, istina, stvarnost”. Sanga je “udruženje”. Šri Juktešvar nazvao je svoju ašramsku organizaciju Sat-sanga, “Druženje s istinom”.

¹⁰⁹ “Ako, dakle, bude oko tvoje zdravo, sve će telo tvoje svetlo biti” - Matej 6, 22. U toku meditacije jedno ili spiritualno oko postaje vidljivo u sredini čela. U svetim spisima to sveznajuće oko različito se opisuje kao treće oko, zvezda Istoka, unutrašnje oko, golubica koja silazi s neba, Šivino oko, oko intuicije, itd.

¹¹⁰ “Koji je stvorio uho, zar ne čuje? I koji je oko načinio, zar ne vidi? ... koji uči čovjeka da ne zna?” Psalam 94, 9-10

Šri Juktešvar je bio pokrovitelj četiri godišnje proslave u dane ravnodnevice i suncostaja, na kojima su se skupljali njegovi učenici sa svih strana. Proslava zimskog solsticija održavala se u Seramporeu. Prva na kojoj sam prisustvovao donela mi je trajni blagoslov.

Svečanosti su započinjale ujutro procesijom po ulicama. Stotine učenika pevali su religiozne napeve. Nekoliko muzičara sviralo je frulu, bubnjeve i činele. Oduševljeni građani posuli su put cvećem i radovali se što ih glasno veličanje Gospodovog svetog imena odvaja od njihovih prozaičnih dužnosti. Dugi obilazak završavao je u ašramskom dvorištu. Tamo smo okružili svog gurua, a učenici su nam sa balkona bacali cveće nevena.

Mnogi gosti otišli su na prvi sprat da se posluže pudingom od ćane i narandži. Probio sam se do grupe suučenika koji su danas radili kao kuvari. Za tako velike skupove hrana se morala pripremati napolju u velikim kazanima. Improvizovana ognjišta od cigala dimila su i pekla nam oči, ali dok smo radili veselo smo se smejali. U Indiji se verske svečanosti nikada ne smatraju zamornim. Svaki poklonik sudeluje donoseći novac, pirinač, povrće ili lični rad.

Učitelj je uskoro bio među nama, nadgledajući mnogobrojne detalje gozbe. Zaposlen u svakom trenutku, držao je korak s najhitrijim mladim učenikom.

Sa drugog sprata čula se sankirtana (grupno pojanje), a uz pratnju harmonijuma i indijskih bubnjeva po kojima se udara rukama. Pun razumevanja, Šri Juktešvar je oslušnuo. Imao je savršen sluh.

“U pogrešnom su tonalitetu!” Učitelj je napustio kuvare i pridružio se umetnicima. Ponivo se začula melodija, ali ovaj put pravilno izvedena.

U Indiji se muzika, slikarstvo i drama smatraju božanskim umetnostima. Brahma, Višnu i Šiva - večno trojstvo - bili su prvi muzičari. U svetim spisima se kaže da je Šiva kao božanski plesač u svom kosmičkom plesu univerzalnog stvaranja, održavanja i razaranja ustanovio beskrajne ritmičke oblike, dok je Brahma zveketom činela određivao takt, a Višnu udarao po svetom bubnju, mrdangi. U hinduističkoj umetnosti Krišna, jedna od Višnuovih inkarnacija, često se prikazuje s frulom na kojoj svira čudesnu muziku, muziku koja ljudske duše što lutaju kroz varke maje doziva njihovom pravom domu. Sarasvati, boginja mudrosti, predstavljena je kako svira na vini, majci svih žičanih instrumenata. Indijska Sama veda sadrži najstarije zapise muzičke nauke.

Osnovi hinduističke muzike su rage ili tačno određene melodijske lestvice. Šest osnovnih raga grana se u 126 ragini (žena) i putra (sinova). Svaka raga se sastoji od najmanje pet tonova: osnovnog tona (vadi ili kralj), sekundarnog tona (samavadi ili prvi ministar), pomoćnog tona (anuvadi ili pratnja i sluge) i disonantnog tona (vivadi ili neprijatelj).

Svaka od šest osnovnih raga prirodno odgovara određenom satu dana, godišnjem dobu i božanstvu koje svemu predsedava i poklanja određenu moć. Tako se hindole raga čuje samo tokom proleća u zoru, da bi izazvala osećaj univerzalne ljubavi. Dipaka raga se svira tokom letnjih večeri, da bi podstakla saosećanje. Megha raga je melodija podneva u kišnoj sezoni i priziva hrabrost. Bhairava raga je melodija koja se svira avgustu, septembru i oktobru, da bi se postigao mir. Malkounsa raga čuje se zimi, oko ponoći i podstiče ne junaštvo.

Drevni rišiji otkrili su te zakone zvučne bliskosti između prirode i čoveka. Pošto je priroda opredmećenje auma, prvobitnog zvuka ili Reči, čovek, upotrebljavajući određene mantre, može da zagospodari svim prirodnim pojavama. Istorijski dokumenti govore o velikim moćima Miyana Tana Sena, muzičara na dvoru Akbara Velikog u XVI veku, koji je svojom pesmom mogao ugaziti vatru.¹¹¹ Kada mu je vladar zapovedio da peva noćnu ragu dok je sunce bilo nasred neba, Tan Sen je zapevao mantru kojom je istog trena i palatu i okolinu zavio u tamu.

Indijska muzika deli oktavu na 22 srutija ili četvrt tona. Ti mikrointervali omogućuju fine nijanse koje se ne mogu postići zapadnom hromatskom skalom od 12 polutonova. Svako od 7 osnovnih nota oktave u hunduističkoj mitologiji je pripojena jedna boja i prirodni glas neke ptice ili životinje. Tonu do pripojena je zelena boja i paun, tonu re crveno i ševa. Ton mi se povezuje sa zlatnom bojom i kozom, fa sa žučkasto belim i čapljom, sol sa crnim i slavujem, la sa žutim i konjem, i si sa kombinacijom svih boja i sa slonom.

Tri tonske lestvice - durska, harmonijska i melodijska molska su jedine lestvice u muzici na Zapadu, dok se indijska muzika služi sa 72 thate ili lestvice. Muzičar može beskonačno da improvizuje na tradicionalnu melodiju ili ragu. On se koncentriše na raspoloženje strukturalne teme, a zatim je ukrašava dokle god seže njegova originalnost. Hindu muzičar ne svira po zapisanim notama. Prilikom svakog izvođenja on ponovo oblači kostur rage, često se ograničavajući na jednu melodijsku liniju, naglašavajući ponavljanjem sve njene suptilne

¹¹¹ Godine 1926. kalifornijski naučnik Charles Kellogg demonstrirao je pred grupom njujorških vatrogasaca delovanje zvučnih vibracija na vatru. Gudalom koje je slično violinskom, povukao je brzo preko aluminijumske muzičke viljuške i proizveo krčanje poput krčanja radio aparata. Istog trenutka visok plamen od 60 cm u šupljoj staklenoj cevi se smanjio na visinu od 15 cm. Kada je još jednom napravio potez gudalom, plamen se ugasio. Folklor svih naroda obiluje bajanjima i pojanjima koja imaju moć nad prirodom. Američki Indijanci poznati su po zvučnim obredima za kišu i vetar.

mikrotonalne i ritmičke varijacije. Među zapadnim kompozitorima Bah je bio taj koji je razumeo draž i moć zvuka koji se ponavljaju, uvek neznatno drukčije na stotinu načina.

Drevna hindu literatura opisuje 120 tala ili taktnih mera. Smatra se da je Bharata, tradicionalni utemeljitelj hindu muzike, u pesmi ševe uspeo da razlikuje trideset i dve vrste tala. Poreklo tale ili ritma nalazimo u čovekovim pokretima - dvočetvrtinski takt hoda i tročetvrtinski takt disanja u snu, kada je udisaj dva puta duži od izdisaja. U Indiji se ljudski glas uvek smatrao savršenim instrumentom. Zbog toga se hinduska muzika ograničava na glasovni opseg od tri oktave. Iz tog razloga naglašena je melodija (odnos tonova u nizu), a ne harmonija (odnos simultanih tonova).

Indijska muzika je subjektivna, spiritualna i individualna umetnost koja nije cenila simfonijsku brilijantnost, nego pre lično usklađivanje sa nad-dušom. Sanskrska reč za muzičare je bhagavatara, "onaj koji peva hvale Bogu". Sankirtane ili muzički skupovi su oblik joge ili duhovne discipline, i zahtevaju duboku koncentraciju i intenzivnu obuzetost početnom mišlju i zvukom. Budući da je sam čovek izraz stvaralačke Reči, zvuk na njega deluje snažno i neposredno, omogućavajući mu da se seti svog božanskog porekla. Svaka dobra duhovna muzika izaziva u čoveku osećaj radosti, jer svojim vibracijama budi jedan od čovekovih okultnih centara u kičmenoj moždini.¹¹²

Sankirtana koja se tog svečanog dana čula iz Šri Juktešvarove dnevne sobe sa drugog sprata inspirisala je i kuvare. Moji suučeni i ja radosno smo prihvatili refrene udarajući takt dlanovima.

Do zalaska sunca poslužili smo stotine posetilaca pirinčom i sočivom, karijem od povrća i pirinčanim pudingom. Po dvorištu smo prostrli pamučne ponjave i uskoro su gosti sedeli pod zvezdanim nebom pažljivo slušajući mudrost sa usana Šri Juktešvara. U svojim javnim govorima naglašavao je vrednost *krija yoge* kao i samopoštovanja, mira, odlučnosti, jednostavne ishrane i redovnog telesnog vežbanja.

Potom je grupa mladih učenika otpevala nekoliko svetih himni. Sastanak se završio sankirtanom. Od deset sati, pa sve do ponoći, stanovnici ašrama prali su sudove i čistili dvorište. Moj guru me je pozvao kada smo završili.

"Zadovoljan sam što si danas i tokom prošle nedelje radio s radošću. Hoću da budeš sa mnom. Noćas možeš da spavaš u mojoj postelji."

To je bila povlastica o kojoj nisam mogao ni da sanjam. Jedno vreme smo sedeli u dubokoj tišini. Tek što smo legli, nakon deset minuta učitelj je ustao i počeo da se oblači.

"Gospodine, šta se dogodilo?" Neočekivana radost što smem da spavam pored svog gurua sadržavala je nešto nestvarno.

"Mislim da će nekoliko učenika koji su zakasnili na voz uskoro biti ovde. Hajde da im spremimo nešto za jelo."

"Guruđi, niko neće doći u jedan sat ujutro!"

"Ostani u krevetu, danas si dosta radio. Sam ću im nešto spremiti." Na učiteljev odlučan ton skočio sam iz kreveta i pošao sam za njim u kuhinju kraj terase na prvom spratu. Pirinač i sočivo su se uskoro kuvali.

Moj guru mi se ljubazno nasmešio. "Večeras si savladao umor i strah od teškog rada. Oni te više neće mučiti."

Dok je izgovarao te reči doživotnog blagoslova, u dvorištu su se začuli koraci. Otrčao sam dole i otvorio vrata grupi učenika.

"Dragi brate, tako nam je neprijatno što smetamo u ovo doba učitelju", rekao mi je jedan od njih izvinjavajući se. "Pobrkali smo vozni red, ali nismo mogli natrag, a da bar na trenutak ne vidimo svog gurua."

"On vas očekuje i upravo vam sprema jelo."

Šri Juktešvarov glas zazvučao je dobrodošlicom. Poveo sam začudene posetioce u kuhinju. Blistavih očiju učitelj mi je šapnuo:

"Kad razmisliš o svemu što je za i protiv, nesumnjivo si zadovoljan što su naši gosti zakasnili na voz."

Polu sata kasnije pošao sam za njim u njegovu spavaću sobu potpuno svestan da ću spavati kraj bogolikog gurua.

¹¹² Buđenje okultnih cerebrosposinalnih središta (čakri ili astralnih lotosa) je cilj jogija. Zapadni istraživači Biblije nisu shvatili da "Otkrovenje" sadrži opis nauke joge kojoj je Isus poučavao Jovana i druge bliske učenike. Jovan spominje "tajnu sedam zvezda" i tajnu "sedam crkava" (Otkrovenje 1, 20). To su simboli za sedam svetlosnih lotosa koji se u delima o jogi nazivaju "zaklopnim vratima" u cerebrosposinalnoj osi. Kroz te izlaze koje je Bog predvideo, Jogi putem tehnike meditacije može da pobegne iz telesnog zatvora i može se ponovo sjediniti s Duhom.

Sedmi centar "lotos sa hiljadu latica", nalazi se u mozgu i sedište je Beskonačne Svesti. Kaže se da jogi u stanju prosvetljenosti vidi Brahma ili Boga kao Padmađu, "rođenog u lotosu".

Nadmudrivanje zvezda

“Mukunda, zašto ne nabaviš astrološku narukvicu?”

“Da li mi je potrebna, učitelju? Ne verujem u astrologiju.”

“To nije pitanje verovanja. Jedini naučni stav koji čovek može o bilo čemu da zauzme, jeste pitanje da li je to istinito. Zakon gravitacije delovao je i pre Njutna isto kao i posle njega. U svemiru bi vladao priličan haos kada njegovi zakoni ne bi mogli da deluju bez potvrde ljudskog verovanja.

Šarlatani su krivi što je nauka o astrologiji izašla na loš glas. Ona je suviše obuhvatna, i matematički¹¹³ i filozofski da bi je shvatio neko ko nije dubokouman. Ako neznalice pogrešno pročitaju nebo, te umesto čitkog pisma na njemu vide samo žvrljotinu, to je nešto što u ovom nesavršenom svetu treba i očekivati. Zajedno s takvim “mudracima” čovek ne sme otpisati i mudrost.

“Svi delovi kreacije međusobno su povezani i deluju jedni na druge. Uravnoteženi ritam svemira zasniva se na uzajamnosti”, nastavio je moj guru. “Čovek kao ljudsko biće mora da se bori protiv dve grupe sila - protiv zbrke u svom unutrašnjem biću izazvane mešavinom zamljanih, vodenih, vatrenih, vazdušnih i etarskih elemenata, i protiv spoljašnjih sila prirode. Sve dok se bori sa svojom smrtnošću, na njega deluje bezbroj zemaljskih i nebeskih promena.

Astrologija proučava čovekov odgovor na planetarne podražaje. Zvezde nisu ni dobronamerne niti neprijateljski raspoložene. One samo šalju pozitivna i negativna zračenja. To samo po sebi čovečanstvu niti šteti niti pomaže, nego otvara kanale za uspostavljanje ravnoteže uzroka i posledice, ravnoteže koju je svaki čovek poremetio svojim delima u prošlosti.

Dete se rada onog časa kad su nebeski zraci u matematičkoj harmoniji sa njegovom individualnom karmom. Njegov horoskop je izazovan portret koji otkriva njegovu nepromenljivu prošlost i njene moguće posledice u budućnosti. Ali konstelaciju u trenutku rođenja može protumačiti samo mali broj ljudi duboke intuitivne mudrosti, a takvih je malo.

Poruka koja se ispisuje u času rođenja ne namerava da naglasi sudbinu - posledice prošlih dela, dobrih i zlih - nego da podstakne čovekovu volju da se oslobodi univerzalnog ropstva. Ono što je učinio može da poništi. Niko drugi do on sam nije pokrenuo događanja, posledice koje sada oseća u životu. On može da prevlada svako ograničenje, jer ga je sam svojim delima i stvorio i jer raspolaze duhovnim bogatstvom koje ne podleže uticaju planeta.

Praznoveran odnos prema astrologiji čini čoveka automatom, ropski zavisnim od mehaničkog vodstva. Mudar čovek pobeđuje svoje planete - svoju prošlost - prenošenjem svoje zavisnosti od stvorenog na Stvoritelja. Koliko je svesniji svog jedinstva s duhom, toliko je manje podložan materiji. Duša je uvek slobodna. Ne zna za smrt, jer ne zna ni za rođenje. Njom zvezde ne mogu da vladaju.

Čovek jeste duša, a ima telo. Kad postane svestan svog pravog identiteta, ne podleže više nikakvoj prisili. Sve dok je u svom uobičajenom stanju spiritualne amnezije, osećaće okove zakona svoje okoline.

Bog je sklad. Poklonik koji se s njim uskladi nikada neće pogrešiti. U pravom trenutku će spontano postupiti pravilno i tako će biti u skladu sa zakonima astrologije. Posle duboke meditacije i molitve on je u vezi sa božanskom svešću. Nema veće sile od te unutrašnje zaštite.”

“Zašto onda, dragi učitelju, želite da nosim astrološku narukvicu”, usudio sam se da zapitam posle dugog ćutanja. Pokušavao sam da usvojim Šri Juktešvarovo izuzetno izlaganje koje je sadržavalo sasvim nove misli za mene.

¹¹³ Na osnovu astronomskih opisa u staroj hindu literaturi, naučnici su mogli da utvrde kako su živeli njeni autori. Ršiji su zaista posedovali veliko znanje. U delu Kaušitaki brahmana nalazimo precizne astronomske podatke koji pokazuju kako su Hindusi 3100 godina pre Hrista imali razvijenu astronomiju kojom su se služili za određivanje povoljnog vremena za astrološke ceremonije. U časopisu East-Vest, od februara 1934. ovako se opisuje Đyotiš ili skup vedskih astronomskih rasprava: “On sadrži znanje po kojem je Indja bila na čelu svih drevnih naroda i cilj svih koji su tražili znanje. Brahma gupta, jedna od rasprava o astronomiji u Đyotišu, govori o heliocentričnom kretanju planetarnih tela u našem Sunčevom sistemu, o skretanju prividnog godišnjeg puta Sunca, o sfernom obliku Zemlje, o svetlu koje se odbija od Meseca, O dnevnom kretanju zemlje oko ose, o zvezdama stajačicama u Mlečnom Putu, o svetlu koje se odbija od Meseca, o zakonu gravitacije i drugim naučnim činjenicama za koje Zapad nije znao sve do Kopernikovog i Njutnovog vremena.”

Takozvani “arapski brojevi” su od neprocenjive vrednosti za razvitak matematike na Zapadu i stigli su u Evropu u IX veku, a doneli su ih Arapi, i to iz Indije, gde je sistem takvog beleženja razrađen u drevnim vremenima. Jače svetlo na ogromno naučno nasleđe Indije daće dela ser C. P. Roya, “Istorija hindu hemije”, B. N. Seala, “Istorija nauke drevnih Hindusa”, B. K. Sarkara, “Hindu dostignuća u egzaktnoj nauci i Pozitivna pozadina hindu sociologije”, i U. C. Dutta, “Materia medica Hindusa”.

“Tek kada stigne na cilj, putnik može da odbaci geografske karte. Dok putuje, on koristi svaku prečicu. Drevni ršiji otkrili su velik broj takvih prečica koje skraćuju čovekovo izgnanstvo među obmanama. Karmički zakon sadrži karakteristike koje se mogu vešto podesiti prstima mudrosti.

Sve ljudske nevolje nastaju zbog kršenja univerzalnog zakona. Sveti spisi ističu da čovek mora da zadovolji zakone prirode ne sumnjajući pritom u božansku svemoć. Trebalo bi da kaže: “Verujem u tebe, Gospode, i znam da ti možeš da mi pomogneš, ali i ja ću učiniti sve što mogu da popravim zlo koje je plod mojih dela.” Postoje različita sredstva - molitva, snaga volje, meditacija, saveti svetaca, astrološke narukvice - kojima se mogu ublažiti ili poništiti nepovoljni učinci prošlih dela.

Kao što kuća može da ima bakreni štap koji apsorbuje udar groma, tako i telesni hram može da koristi razne zaštitne mere. Pre mnogo vekova naši jogiji otkrili su da čisti metali šalju astralno svetlo koje se snažno suprotstavlja negativnom delovanju planeta. Svemirom neprekidno kruže suptilna električna i magnetska zračenja. Kad pomažu čovekovom telu, on to ne zna. Kada mu škode, ni to ne zna. Može li onda bilo šta da preduzme?

Naši ršiji posvetili su se tom problemu. Otkrili su da pomažu ne samo kombinacije metala nego i biljaka, ali da su najdelotvorniji čisti dragulji veličine najmanje dva karata. Preventivna astrologija se retko proučavala van Indije. Jedna od malo poznatih činjenica jeste da su dragulji, metali i preparati od biljaka bezvredni ako nemaju potrebnu težinu, i ako se ne nose na goloj koži.”¹¹⁴

“Gospodine, ja ću poslušati vaš savet i nabaviću narukvicu. Zabavlja me pomisao da ću namudriti planete.”

“Za opštu svrhu savetujem narukvicu od zlata, srebra i bakra. Ali za ovu priliku želim da nabaviš narukvicu od srebra i olova.” Šri Juktešvar dao je tačna uputstva.

“Guruđi, kakvu to priliku imate na umu?”

“Zvezde će se početi interesovati za tebe na ne baš prijateljski način. Nemoj se plašiti, bićeš zaštićen. Za mesec dana imaćeš problema sa jetrom. Zahvaljujući narukvici, ti ćeš ozdraviti za dvadeset i četiri dana od bolesti koja obično traje šest meseci.”

Sutradan sam otišao kod zlatara i uskoro sam nosio narukvicu. Zdravlje mi je bilo odlično pa sam uskoro zaboravio na učiteljevo proročanstvo. On je otišao u Benares. Trideset dana posle našeg razgovora iznenada sam osetio bol u predelu jetre. Sedmice koje su sledile bile su pune bola i patnji. Pošto nisam želeo da uznemiravam svog gurua, odlučio sam da hrabro izdržim.

Ipak dvadeset i tri dana mučenja oslabila su moju odluku, pa sam krenuo u Benares. Šri Juktešvar me je dočekao veoma srdačno, ali mi nije pružio priliku da mu nasamo ispričam svoje jade. Tog dana mnogi poklonici su došli kod učitelja samo radi daršana, blagoslova koji se dobija samim pogledom na sveca. Bolestan i zanemaren, sedeo sam u uglu. Poslednji gost otišao je tek nakon večere. Moj guru pozvao me je na osmougaonu terasu.

“Verovatno si došao zbog problema sa jetrom.” Šri Juktešvar je hodao tamo-amo ne gledajući me i povremeno zasenjajući mesečinu. “Da vidim - bolovao si dvadeset i četiri dana, zar ne?”

“Da, gospodine.”

“Molim te, radi vežbe za želudac, koje sam te naučio.”

“Kada biste znali kako me boli, ne biste me molili da vežbam.” No pokušao sam da ga poslušam uprkos malaksalosti.

“Kažeš da te boli. Ja kažem da te ne boli. Kako može da postoji takva kontradikcija?” Moj guru me je upitno pogledao.

Prvo sam osetio ošamućenost, a zatim me je preplavilo radosno olakšanje. Nisam više osećao nesnosnu bol od koje nedeljama nisam mogao da spavam. Na učiteljevu reč muka je nestala kao da je nikada nije ni bilo. Hteo sam da kleknem ped njim, ali me je on u tome sprečio.

“Ne budi detinjast. Ustani i uživaj u lepoti meseca nad rekom.” Ali učiteljeve oči blistale su od sreće dok sam ćuteći stajao kraj njega. Iz njegovog stava sam shvatio kako želi da osetim da me nije izlečio on, nego Bog.

I danas nosim tešku narukvicu od srebra i olova, uspomenu na davni nezaboravni dan kad sam po ko zna koji put postao svestan činjenice da živim uz istinski nadljudsko biće. Kad sam kasnije dovodio Šri

¹¹⁴ Fizika će nesumnjivo jednog dana potvrditi ta otkrića drevnih ršija. Čovekovo telo sadrži ugljenik i različite metale koje nalazimo i u biljkama, metalima i dragom kamenju. Zbog toga je moguće da metalne narukvice ili dragulji nošeni direktno na koži, elektromagnetski deluju na atomsku strukturu ćelija. Medicinska vrednost zlata, srebra i drugih metala u Indiji je davno poznata, a počinje da se priznaje i na Zapadu.

Juktešvaru prijatelje da bi ih izlečio, on je uvek preporučivao drago kamenje ili narukvicu, hvaleći njihovu upotrebu kao čin astrološke mudrosti.¹¹⁵

Predrasude prema astrologiji gajio sam od detinjstva, delimično zato što sam video da u nju mnogi slepo veruju, a delimično zbog proročanstva našeg porodičnog astrologa: “Tri puta ćeš se ženiti, a dva puta ćeš ostati udovac.”

“Biće ti najbolje da se pomiriš sa sudbinom”, primetio je moj brat Ananta. “Tvoj horoskop je tačno predvideo da ćeš kao mlad bežati od kuće u Himalaje, ali da ćemo te uvek silom vratiti. Proročanstvo o tvojim brakovima moralo bi se, prema tome, takođe obistiniti.”

Jedne noći jasno sam video kako je proročanstvo potpuno pogrešno. Zapalio sam rolnu svog horoskopa, pepeo sam sakupio u papirnu vrećicu i na njoj napisao: “Seme prošle karme ne može da proklija ako se isprži na božanskoj vatri mudrosti.” Stavio sam vrećicu na vidno mesto. Ananta je odmah pročitao moj izazovni komentar.

“Istinu ne možeš da uništiš tako lako kao što si spalio taj papir”, nasmejao se s prezirom.

Ipak istina je da je moja porodica tri puta pokušala da me veri pre nego što sam dosegao muževno doba. Svaki put sam odbio da se saglasim s njihovim planovima, znajući da je moja ljubav prema Bogu jača od svakog astrološkog uticaja.

“Što je čovekova samospoznaja potpunija, to je veći uticaj njegovih spiritualnih vibracija na celi svemir, a delovanje pojavnog toka na njega samog slabije.” Te učiteljeve reči često su me inspirisale.

Ponekad sam upitao astrologe za najgore periode svog života, a da ću ja uprkos svemu u tim periodima ostvariti sve što sam sebi zadao. Istina je da mi je u takvim vremenima uspeh bio izuzetno otežan. Ipak, pokazalo se da je moje uverenje bilo opravdano: vera u božansku zaštitu i pravilna upotreba čovekove volje daleko su jače od svih uticaja nebeske kupole.

Vremenom sam shvatio da zvezdani zapis prilikom čovekovog rođenja ne znači da je čovek marioneta svoje prošlosti. Trebalo bi da njegova poruka podstakne čovekov ponos, jer i samo nebo želi da u čoveku probudi odlučnost da se oslobodi svakog ograničenja. Bog je svakog čoveka stvorio kao dušu obdarenu individualnošću, pa stoga bitnu za celu strukturu univerzuma, bez obzira na to da li privremeno igra ulogu potpornog stuba ili parazita. Čovekova sloboda je konačna i neposredna ako on to hoće. Ona ne zavisi od spoljašnjih nego od unutrašnjih pobeda.

Šri Juktešvar je otkrio kako se ekvinocijski ciklus od 24.000 godina može matematički primeniti na naše vreme. Ciklus je podeljen na uzlazni i silazni luk, svaki od po 12.000 godina. Unutar svakog luka su četiri yuge ili razdoblja zvane kali, dvapara, treta i satya, a slične grčkim pojmovima gvozdenog, bronzanog, srebrnog i zlatnog¹¹⁶ doba. Različitim metodama moj guru je izračunao da je poslednja kali yuga, ili gvozdeno doba uzlaznog luka, počelo oko 500. godine n.e. Gvozdeno doba koje traje 1200 godina je period materijalizma. Ono je završilo oko 1700. godine. Tom godinom započela je dvapara yuga, 2400 godina dugo razdoblje razvoja električne i atomske energije, doba telegrafa, radija, aviona i ostalih dostignuća koja ukidaju prostor. Razdoblje treta yuge traje 3600 godina i počće 4100. To doba biće obeleženo telepatkim komunikacijama i svime što ukida vreme. U 4800 godina satya yuge, poslednjem razdoblju uzlaznog luka, čovekova inteligencija biće visoko razvijena. Čovek će postupati u skladu sa Božijim planom. Zatim počinje silazni luk od 12.000 godina koje dolazi sa silaznim zlatnim dobom od 4800 godina. Čovek polako tone u neznanje.

Ti ciklusi¹¹⁷ su večni krugovi maye, suprotnosti i relativnosti pojavnog sveta. Ljudi jedan po jedan beže iz zatvora dualističkog stvaranja u času kada postanu svesni svog nerazdvojnog jedinstva sa Stvoriteljem.

¹¹⁵ Iako drago kamenje i metali leče telo, Šri Juktešvar ih je preporučivao iz jednog drugog razloga. Učitelji nikada ne žele da igraju ulogu iscelitelja, ali čovek obično veruje materijalnim sredstvima. Zato sveci često maskiraju moć koju su dobili od Gospoda.

Ljudima koji su dolazili mom guruu da ih izleči, on je savetovao da nose narukvicu ili dragulj, kako bi im omogućio da za svoje ozdravljenje zahvale nekoj drugoj moći, a ne njemu. Učitelj je jedini moderni svetac kojeg sam poznavao, a koji je na naučni način koristio metale i drago kamenje, iako se u drevnim tekstovima spominju ršiji koji su posedovali takvo znanje. Osim vlastite isceliteljske moći, narukvice i dragulji što ih je preporučivao moj guru, nosile su i njegov skriveni duhovni blagoslov.

¹¹⁶ Godine 12.500.

¹¹⁷ Hinduistički sveti spisi smeštaju sadašnje vreme u kali yugu jednog univerzalnog ciklusa koji je mnogo duži od ekvinocijskog ciklusa od 24.000 godina, kojim se bavio Šri Juktešvar. Prema svetim spisima jedan ciklus traje 4.300.560.000 godina i predstavlja jedan dan Stvaranja, odnosno životni vek predodređen našem planetarnom sistemu u njegovoj sadašnjoj formi.

Dužina života celog univerzuma, prema starim vidovnjacima, iznosi 314.159.000.000 sunčevih godina ili “jedan Brahmin vek”.

Hinduistički sveti spisi objašnjavaju da se planeta kao što je naša može raspasti iz dva razloga: njeni stanovnici postaju ili savršeno dobri, ili sasvim zli. Duh sveta tada stvara silu koja oslobađa atome koji sačinjavaju Zemlju. Ponekad se objavljuju strašna proročanstva o skorom kraju sveta. Međutim, planetarni ciklusi odvijaju se u skladu s određenim Božijim planom. Nikakvo raspadanje zemlje nije na vidiku. U svom sadašnjem obliku naša planeta će proći kroz mnoge uzlazne i silazne ekvinocijske cikluse.

Učitelj je produbio moje razumevanje ne samo kad se radilo o astrologiji, nego i o svetim spisima celog sveta. Stavivši svete tekstove na besprekorno čist sto svog uma, on ih je sekcirao skalperom svog intuitivnog rasuđivanja, pa je greške i dodatke naučnika odvojio od izvornih istina koje su objavili proroci.

“Usmeri pogled u vrh nosa.” Pogrešno tumačenje ovog stiha iz Bhagavad gite¹¹⁸ koje su istočnjački panditi i zapadni prevodioci uglavnom prihvatili, podstaklo je učitelja na duhovitu kritiku.

“Jogijev put dovoljno odudara od uobičajenog”, rekao je. “Zašto mu savetovati još da čkilji. Pravo značenje nasikagra jeste “koren nosa”, a ne “vrh nosa”. Nos počinje na mestu između obrva, sedištu spiritualnog vida.”¹¹⁹

Jedan aforizam sankhye glasi: “Bog se ne može dokazati.”¹²⁰ Gotovo isključivo na osnovu tog jednog stiha većina naučnika naziva celu filozofiju ateističkom.

“Stih nije čak ni agnostički”, objasnio je Šri Juktesvar. “On samo kaže da dokaz o Bogu, neprosvetljenom čoveku, čiji zaključci zavise jedino od čula¹²¹ mora ostati nepoznat, pa prema tome za njega ni ne postoji. Istinski sledbenici sankhye, koji su meditacijom došli do spoznaje, dobro znaju da Gospod postoji i da se može spoznati.”

Učitelj je kristalno jasno tumačio hrišćansku Bibliju. Od svog gurua koji nije pripadao nijednoj hrišćanskoj zajednici, naučio sam šta je suština Biblije. Shvatio sam istinitost Hristovih reči: “Nebo i zemlja proći će, ali reči moje neće proći.”¹²²

Veliki učitelji Indije saobražavaju svoje živote sa istim onim božanskim idealima koji je utelovljavao Hrist, i oni su njegova prava braća: “Jer ko izvršuje volju oca mojega koji je na nebesima, onaj je brat moj i sestra i mati.”¹²³ Hrist je govorio: “Ako vi ostanete na mojoj besedi zaista ćete biti učenici moji, i poznaćete istinu, i istina će vas izbaviti.”¹²⁴ Hristoliki jogiji Indije, gospodari nad sobom, deo su besmrtnog bratstva: oni koji su spoznali istinu o jednom Ocu.

“Ne razumem priču o Adamu i Evi”, izjavio sam žučno jednog dana na početku svoje borbe s tom alegorijom. “Zašto Bog nije kaznio samo njih, nego i sve nevine nerođene generacije?”

Više od mog neznanja učitelja je zabavljala moja žestina. “Postanak je simboličan i ne može se razumeti ako ga tumačimo doslovno”, objasnio mi je. “Njegovo “drvo života” nalazi se u “vrtu” ljudskog tela. Kičma je kao prevrtno drvo, sa čovekovom kosom kao korenjem i sa motoričnim i senzornim živcima kao granama. Drvo živčanog sistema rađa mnogobrojnim slatkim plodovima ili čulima vida, zvuka, mirisa, ukusa i dodira. Čoveku je dozvoljeno da u njima uživa. Ono što mu je zabranjeno jeste seksualno iskustvo, “jabuka” na sred telesnog vrta.”¹²⁵

“Zmija simbolizuje sklopčanu energiju u dnu kičmenog stuba, koja stimuliše seksualne živce. “Adam” je razum, a “Eva” je osećaj. Kad seksualni nagon ovlada osećajima (svešču Eve), predaje se i razum (Adam).”¹²⁶

Bog je stvorio ljudsku vrstu materijalizujući muško i žensko telo snagom svoje volje. Novoj vrsti dao je sposobnost da na “bezgrešan” ili božanski način stvaraju decu.¹²⁷ Pošto su se do tada sve individualne duše ograničavale na životinje koje zavise od nagona i nemaju razvijen razum, Bog je stvorio prva ljudska tela simbolično nazvana Adamom i Evom. U njih je, radi evolucije, preneo duše ili božansku suštinu dveju životinja. U Adamu, ili muškarcu, preovladao je razum, u Evi, ili ženi, osećanja. Tako je izražena polarnost koja je osnova svih pojavnih svetova. U svakom ljudskom biću razum i osećanja saraduju s radošću (u raj), sve dok um ne zavede zmijska energija životinjskih sklonosti.

¹¹⁸ Šesto pevanje, 13

¹¹⁹ “Sveća je telu oko. Ako dakle oko tvoje bude zdravo, sve će telo tvoje biti svetlo; ako li oko tvoje bude kvarno, i telo je tvoje tamno. Gledaj dakle da videlo koje je u tebi ne bude tama” Luka 11, 34-35.

¹²⁰ Sankhya aforizmi I, 92. Sankhya je jedan od šest sistema hinduističke filozofije. Poučava konačno oslobođenje putem znanja o 25 principa koji počinju sa prakrti ili prirodom i završavaju sa purušom ili dušom.

¹²¹ “A kad ga upitaše fariseji: Kad će doći carstvo Božije? Odgovarajući reče im: carstvo Božije neće doći da se vidi; niti će se kazati: evo ga ovde ili onde; jer gle, carstvo je Božije unutra u vama” Luka 17, 20-21.

¹²² Matej 24, 35

¹²³ Matej 12, 49

¹²⁴ Jovan 8, 31-32.

¹²⁵ “A žena reče zmiji: mi jedemo roda sa svakoga drveta u vrtu; Samo roda s onoga drveta usred vrta, kazao je Bog, ne jedite i ne dirajte u nj, da ne umrete.” Postanje 3 2-3.

¹²⁶ “A Adam reče: žena koju si udružio sa mnom, ona mi dade s drveta, te jedoh. ...A žena odgovori: zmija me prevari, te jedoh.” Postanje 3 12-13.

¹²⁷ “I stvori Bog čovjeka po obličju svojem, po obličju Božijem stvori ga; muško i žensko stvori ih. I Blagoslovi ih Bog i reče im Bog: radajte se i množite se i napunite zemlju, i vladajte njom...” - Postanje 1, 27-28.

Tako, ljudsko telo nije evolucijom postalo od životinjskog, nego ga je Bog stvorio posebnim stvaralačkim činom.¹²⁸ Životinjski oblici bili su suviše grubi da bi u potpunosti izrazili božanstvo. Jedino je ljudsko biće obdareno mentalnim kapacitetom i osjetljivim okultnim centrima u kičmi.

Bog je rekao tom prvom paru da uživa u svim čulnim radostima izuzev u radostima seksualnosti.¹²⁹ One su bile zabranjene da bi se izbegla upotreba polnih organa, te da se čovečanstvo ne bi vratilo na niži, životinjski način razmnožavanja. Ipak, par se nije obazirao na upozorenje da ne budi životinjske uspomene prisutne u podsvesti. Preuzevši životinjski način razmnožavanja, Adam i Eva su izgubili nebesku radost koja im je bila prirodna. Izgubili su svest o besmrtnosti onako kako je Bog rekao: Priklonili su se fizičkom zakonu po kojem posle telesnog rađanja mora da usledi telesna smrt.

Razlikovanje “dobra i zla” koje je “zmija” obećala Evi, odnosi se na dualizam maye. Kada je zloupotrebljavajući čula i razum, ili svest Eve i Adama, čovek pao u obmanu, time se odrekao prava da uđe u nebeski vrt božanske samodovoljnosti.¹³⁰ Lična odgovornost svakog ljudskog bića je da vrati svoju dualnu prirodu u jedinstveni sklad ili Raj.”

Kada je Šri Juktešvar završio svoj govor, bacio sam pogled s novim poštovanjem na stranice Postanja.¹³¹ “Dragi učitelju”, rekao sam, “sada prema Adamu i Evi, po prvi put u životu osećam istinsku obavezu!”

¹²⁸ “A stvori Gospod Bog čoveka od praha zemaljskoga, i dunu mu u nos duh životni; i posta čovek duša živa” Postanje 2, 7.

¹²⁹ “Ali zmija (seksualna energija) beše lukava mimo sve zveri (svih drugih čula)...” Postanje 3, 1.

¹³⁰ “I Nasadi Gospod Bog vrt u Edemu na istoku; i ondje namesti čoveka, kojega stvori” - Postanje 2, 8. “I Gospod Bog izгна ga iz vrta Edemskoga da radi zemlju, od koje bi uzet” - Postanje 3, 23. Božiji čovek onakav kakvog ga je Bog stvorio imao je centriranu svest u svemoćnom jednom oku na čelu (prema istoku). U toj tački koncentrisanu stvaralačku moć volje čovek je izgubio “kada je počeo da obrađuje zemlju”, tj. kada je popustio svojoj nižoj prirodi. Od tada podleže zemaljskom zakonu po kojem nakon telesne smrti sledi telesno rađanje.

¹³¹ Ni na Istoku, ni na Zapadu nisam čuo da neko tumači svete spise sa takvim razumevanjem kao Šri Juktešvar. “Teolozi su pogrešno protumačili Hristove reči kao npr. Jovan 14, 6: “Ja sam put i istina i život; niko neće doći k ocu do kroza me”, govorio je učitelj. “Isus nikada nije mislio da je on jedini Božiji sin. Ovim rečima želeo je reći da niko ne može dostići Aapsolut bez svojstava, transcendentalnog Oca s one strane kreacije, ako se prvo ne manifestuje kao Sin ili sveprisutna Hristova svest unutar kreacije. Isus se potpuno poistovetio s Hristovom sveću, jer je njegov ego odavno nestao.”

Kada je Pavle pisao: “Bog... koji je sazdao sve kroz Isusa Hrista” (Efescima 3, 9), i kada je Hrist rekao:... “Ja sam pre nego se Avram rodio” (Jovan 8, 58), suština njegovih reči bila je impersonalnost.

Vid duhovnog kukavičluka zna da navede svetovne ljude na udobno verovanje da je samo jedan čovek bio sin Božiji. “Hrist je jedinstven”, razmišljaju oni, “pa kako onda ja, koji sam običan smrtnik, da postanem jednak njemu? Svi ljudi su stvoreni kao Božija bića, te jednog dana moraju poslušati jasnu Hristovu zapovest: “Budite vi dakle savršeni, kao što je savršen otac vaš nebeski” (Matej 5,48).

Sasi i tri safira

Po glasu Dr. Narajana Čundera Roja moglo se naslutiti da će zadovoljiti hir dvojice maloumnika. Reкао je: “Budući da ti i moj sin imate o Šri Juktešvaru tako visoko mišljenje, otići ću da ga prevodim.” Kao obraćenik najbolje tradicije, sakrio sam svoju indignaciju.

Moj sagovornik, veterinar iz Kalkute, bio je uvereni agnostik. Njegov mladi sin Santoš me je preklinjao da utičem na njegovog oca. Do sada je moja neprocenljiva moć bila prilično neprimetna.

Sledećeg dana mi se pridružio Dr. Roj u ašramu u Serampureu. Pošto je učitelj pristao na kratak razgovor, obeležen uglavnom obostranim stoičkim ćutanjem, posetilac je naglo otišao.

Čim su se za skeptikom zatvorila vrata, Šri Juktešvar mi je postavio pitanje: “Zašto si u ašram doveo mrtvaca?”

“Ali, gospodine, doktor je živ!”

“Za kratko vreme će biti mrtav.”

To me je potreslo. “Gospodine, to će za njegovog sina biti strašan udarac. On se još nada da će izmeniti očev materijalistički pogled na svet. Pomozite tom čoveku, preklinjem vas, učitelju.”

Izraz lica mog gurua je bio ravnodušan, ali je rekao: “Dobro, tebi za ljubav. Uobraženi veterinar pati od poodmakle šećerne bolesti, ali to ne zna. Za petnaest dana pašće u krevet, a lekari će dići ruke od njega. Od danas, tačno za šest nedelja, doći će trenutak da napusti ovu zemlju. Međutim, zahvaljujući tvom zauzimanju, oporaviće se tog dana, ali samo pod jednim uslovom: moraš da ga nagovoriš da nosi astrološku narukvicu. Bez sumnje, on će se tome protiviti podjednako kao i njegovi konji pred operaciju!” Učitelj se zakikotao.

Nakon ćutanja, dok sam se pitao kako bismo Santoš i ja mogli da primenimo na doktora veštinu laskanja i umiljavanja, Šti Juktešvar mi je saopštio još i ovo:

“Čim bude ozdravio, savetujte mu da ne jede meso. On se, doduše, neće obazirati na vaš savet, i za šest meseci, baš kada se bude najbolje osećao, pašće mrtav. I to produženje života od šest meseci, darovano mu je samo na tvoju molbu.”

Sledećeg dana posavetovao sam Santošu da naruči narukvicu kod zlatara. Bila je gotova za nedelju dana, ali Dr. Roj je grubo odbio da je stavi na ruku. Ratoborno me pogledao i rekao: “Zdravlje mi je odlično, nikada me nećete uveriti u te astrološke praznoverice.”

Sa uživanjem sam se setio kako ga je moj učitelj oporedio sa jogunastim konjem. Posle sedam dana, kada se doktor iznenada razboleo, pristao je da nosi astrološku narukvicu. Dve nedelje kasnije, lekar koji ga je lečio rekao je da je u beznadežnoj situaciji. Naveo je i srceparajuće detalje o štetnom delovanju koje je dijabetes ostavio na njegovom organizmu.

Odmahnuo sam glavom. “Moj guru je rekao da će posle bolesti koja će trajati mesec dana, dr. Roj da ozdravi.”

Lekar me je gledao s nevericom, ali posle četrnaest dana me je potražio da mi se izvini. Uskliknuo je: “Dr. Roj se potpuno oporavio. To je najneobičniji slučaj u mojoj praksi. Nikada nisam video nekog ko je umro, da se vrati u život na tako neobjašnjiv način. Mora da je tvoj guru prorok koji poseduje isceliteljsku moć!”

Posle razgovora sa Dr. Rojem, kada sam ponovio Šri Juktešvarov savet o ishrani bez mesa, tog čoveka nisam video šest meseci. Jedne večeri, dok sam sedeo na verandi roditeljske kuće na Gurpar putu, zastao je da sa mnom popriča.

Rekao mi je: “Reci svom učitelju da sam povratio snagu jedući često meso. Njegove nenaučne ideje o ishrani nisu uticale na mene.” Izgledalo je da Dr. Roj zaista puca od zdravlja.

Međutim, sledećeg jutra je dotrčao Santoš iz susednog bloka u kome su stanovali, i rekao: “Jutros je otac umro!”

Taj slučaj, jedan je od mojih najneobičnijih doživljaja sa učiteljem. Izlečio je buntovnog veterinara uprkos njegovom neverovanju i produžio njegov boravak na zemlji za šest meseci samo zato što sam ga ja zamolio. Suočena sa hitnom i iskrenom poklonikovom molbom, Šri Juktešvarova dobrota je bila neiscrpna.

Jedna od povlastica, kojom sam se najviše ponosio, bila je što sam mogao da dovedem prijatelje iz svog koledža da vide mog učitelja. Mnogi od njih su tada odložili, barem u ašramu, svoj pomodni akademski plašt religioznog skepticizma.

Jedan od mojih prijatelja, Sasi, proveo je u Seramporeu nekoliko srećnih vikenda. Učitelj ga je veoma zavoleo, i bilo mu je vrlo žao što je Sasijev privatni život tako nesređen i neuredan.

Učitelj mu je uputio pogled pun ljubavi, ali i prebacivanja: “Ako se ne popraviš, za godinu dana razbolećeš se opasno. Mukunda mi je svedok. Nemoj posle da kažeš da te nisam upozorio.”

Sasi se nasmejao. “Vama, učitelju, prepuštam da u mom beznadežnom slučaju pokrenete samilost svemira! Duh mi je voljan, ali volja mi je slaba. Vi ste na zemlji moj jedini spasitelj. Ni u šta drugo ne verujem.”

“Trebalo bi bar da nosiš safir od dva karata, on bi ti pomogao.”

“Safir sebi ne mogu da priuštim. Ali, ma šta da se dogodi, čvrsto verujem, dragi učitelju, da ćete me zaštititi.”

Šri Juktešvar je zagonetno odgovorio: “Za godinu dana donećeš mi tri safira, ali će ti tada biti beskorisni.”

Varijacije ovog razgovora ponavljale su se redovno. U svom komičnom očajanju, Sasi je govorio: “Ne mogu da se popravim. A moja vera u vas, učitelju, dragocenija je od svakog kamena.”

Prošla je cela godina. Nalazio sam se kod svog gurua u Kalkuti, u kući njegovog učenika Narena. Oko deset sati ujutru, dok smo Šri Juktešvar i ja spokojno sedeli u salonu na drugom spratu, čuo sam kako se ulazna vrata otvaraju. Učitelj se uspravio ukočeno. Primetio je: “To je onaj Sasi. Prošla je godina dana. Oba plućna krila su mu uništena. Nije se obazirao na moj savet. Reci mu da ne želim da ga vidim.”

Sjurio sam se niz stepenice, napola užasnut Šri Juktešvarovom strogošću. Sasi je penjao.

“O, Mukunda, nadam se da je učitelj ovde. Slutio sam da bi mogao biti tu.”

“Jeste, ali ne želi da mu smetaju.”

Sasi je briznuo u plač i prošao pored mene. Bacio se Šri Juktešvaru pred noge i stavio tri prekrasna safira.

“Sveznajući guru, lekari kažu da imam ubrzani razvoj tuberkuloze. Predviđaju da ću živeti još tri meseca! Ponizno vas preklinjem da mi pomognete. Znam da možete da me izlečite!”

“Zar nije malo prekasno da sada misliš na svoj život? Odlazi zajedno sa svojim draguljima. Oni ti više ne mogu pomoći.”

Učitelj je zatim seo ćuteći nepopustljivo poput neke sfinge. Ćutanje su prekidali mladićevi jecaji za milost. Iznenada me je obuzelo intuitivno uverenje da Šri Juktešvar samo ispituje dubinu Sasijeve vere u božansku moć isceljenja. Nakon jednog sata, koji je protekao u napetosti, nisam se iznenadio kada je saosećajno pogledao mog prijatelja, koji mu je još uvek ležao pred nogama.

“Sasi, ustani! Napravio si uzbunu u tuđoj kući! Vрати safire prodavcu, sada su oni nepotreban izdatak. Nabavi astrološku narukvicu i nosi je. Ne boj se, za nekoliko nedelja bićeš zdrav.”

Na suzama umrljanom Sasijevom licu zablistao je smešak, kao iznenadno sunce nad kišnim predelom. Reкао je: “Ljubljени učitelju, da li da uzimam lekove, koje su mi prepisali lekari?”

Šri Juktešvarov pogled je bio popustljiv. Odgovorio je: “Kako želiš - pij ih ili ih baci, nije važno. Verovatnije je da će Sunce i Mesec zameniti mesta na nebu, nego da ćeš umreti od tuberkuloze.” Zatim je naglo dodao: “Odlazi pre nego što se predomislim!”

Uzbuđen, moj prijatelj se poklonio i brzo otišao. Narednih nekoliko nedelja posećivao sam ga češće i na svoju užas, video sam da mu je sve gore i gore.

Lekareve reči: “Sasi neće preživeti noć”, i izgled mog prijatelja, sada gotovo svedenog na kostur, nagnale su me da se žurno uputim u Serampore. Moj guru je hladno saslušao moj izveštaj praćen suzama, pa mi je odgovorio:

“Zašto me uznemiravaš? Valjda si čuo da sam rekao Sasiju da će se oporaviti.”

Poklonio sam se sa strahopoštovanjem i povukao sam se prema vratima. Na rastanku mi nije rekao ni reč, već je utonuo u ćutanje, bez treptanja i poluotvorenih očiju, koje su gledale u drugi svet. Odmah sam se vratio kod Sasija u Kalkutu. Začudio sam se kada sam ga video da sedi i pije mleko.

“O, Mukunda! Kakvo čudo! Pre četiri sata osetio sam u sobi učiteljevo prisustvo. Moji strašni simptomi su odmah nestali. Osećam da sam njegovom milošću potpuno zdrav.”

Za nekoliko nedelja Sasi je bio snažniji i zdraviji nego ikada pre.¹³² Za čudo nije pokazivao nikakvu zahvalnost, niti je posećivao Šri Juktešvara. Reкао mi je da se toliko kaje zbog svog predašnjeg načina života, da ga je sramota da izađe učitelju pred oči. Mogao sam da zaključim da mu je bolest ojačala volju, ali i iskvarila ponašanje.

Bližile su se kraju moje prve dve godine pohađanja koledža. Samo ponekad sam išao na predavanja. Ono malo što sam učio, bilo je radi mira u porodici. Redovno su mi dolazila moja dva kućna učitelja, ali ja nisam bio kod kuće, što je bila barem jedna pravilnost tokom mog školovanja.

¹³² Godine 1936. od prijatelja sam čuo da Sasi sasvim zdrav.

Kada se završe dve godine koledža, u Indiji se stiče pred-diploma. Tada studenta očekuju još dve godine studiranja za konačan diplomski ispit.

Zlokobno su se približavali ispiti za pred-diplomu. Pobegao sam u Puri, gde je tada boravio moj guru. Nejasno sam se nadao da će mi odobriti da se ne pojavim na tim ispitima, pa sam mu ispričao sve o tome kako nisam spreman.

Učitelj se nasmešio utešno i rekao: "Svim srcem si se posvetio duhovnim dužnostima, pa si morao da zanemariš studiranje. Sledeće nedelje se posveti knjigama, pa ćeš sigurno uspeti."

Vratio sam se u Kalkutu i potisnuo sam sve razumne sumnje koje su me nervirale. Pregledavši brdo knjiga na svom stolu, osećao sam se kao putnik izgubljen u divljini. Dugotrajna meditacija me je nadahnula idejom kako da uštedim trud. Proučavao sam samo one stranice u knjigama koje sam slučajno otvorio. Radio sam tako cele nedelje i po osamnaest sati dnevno, smatrajući sebe pozvanim da sve buduće generacije podučavam veštini bubanja.

Sledećih dana, moja naizgled slučajna metoda pokazala se opravdanom u ispitnim dvoranama. Na svim testovima sam prošao, mada samo za dlaku. Čestitanja prijatelja i porodice mešala su se sa usklikima koji su odavali njihovo čuđenje.

Po povratku iz Purija, Šri Juktešvar me je prijatno iznenadio, rekavši mi: "Gotovo je sa tvojim studiranjem u Kalkuti. Potruđiću se da nastaviš studiranje ovde, u Seramporeu."

Koledž, kao jedina visokoškolska ustanova u Seramporeu, nudio je samo dvogodišnje studiranje za pred-diplomu, pa sam bio zbunjen. Rekao sam: "Gospodine, u ovom gradu ne može da se studira do konačnog diplomskog ispita."

Učitelj se nasmejao vragolasto: "Prestar sam da idem okolo i sakupljam priloge da bi za tebe ovde otvorili celi filozofski fakultet. Mislim da moram urediti da to učini neko drugi."

Dva meseca docnije, profesor Hovels, predsednik koledža u Seramporeu, je objavio da je sakupljeno dovoljno novca za otvaranje četvorogodišnjeg studiranja. Time je koledž u Seramporeu postao potpuno ravnopravan ogranak univerziteta u Kalkuti. Bio sam jedan od prvih studenata koji je na njemu upisao četvorogodišnje studiranje.

Rekao sam učitelju: "Gurudi, tako ste dobri prema meni. Čeznuo sam za tim da svakog dana budem pored vas u Seramporeu. Profesor Hovels i ne sanja koliko duguje vašoj nevidljivoj moći!"

Šri Juktešvarov pogled je glumeo strogost.

"Sada više nećeš provoditi u vozu tolike sate. Zamisli koliko će ti ostati slobodnog vremena za učenje! Možda više nećeš biti toliki kampanjac, nego ćeš postati pravi student."

Međutim, ton mu nije bio uvredljiv.¹³³

¹³³ Šri Juktešvar, kao i mnogi drugi mudraci, nije bio zadovoljan materijalističkim trendom u modernom obrazovanju. Mali je broj škola u kojima se uče duhovni zakoni sreće, ili činjenica da se mudrost sastoji u tome da čovek živi "u strahu od boga", to jest, da oseća poštovanje prema svom tvorcu.

Mladi ljudi koji danas u srednjim školama i na univerzitetima slušaju samo da je čovek "viša životinja", često postaju ateisti. Ne pokušavaju da ispitaju svoju dušu, niti smatraju da su po svojoj suštinskoj prirodi "slika božja". Onaj ko smatra da je njegova životinjska priroda jedina stvarnost, odvojen je od božanskog. Sistem obrazovanja koji u središte ljudskog života ne stavlja Duh, produžava avidju, to jest, lažno znanje.

Muslimanski čudotvorac

Neposredno po upisu na koledž u Seramporeu, iznajmio sam sobu u obližnjem pansionu Pathi. Bila je to staromodna zgrada od opeke s pogledom na reku Gang.

U vreme svoje prve posete mom stanu, Šri Juktešvar je izjavio: “Pre mnogo godina u ovoj sobi, u kojoj si sada ti, jedan muslimanski čudotvorac preda mnom je izveo četiri čuda!”

“Učitelju, kakva slučajnost! Zar ovi sveže okrečeni zidovi zaista kriju drevne uspomene?” Sa novim interesovanjem sam posmatrao svoju jednostavno nameštenu sobu.

Moj guru se nasmešio sećajući se: “To je duga priča. Fakir¹³⁴ se zvao Afzal Khan. Svoje izuzetne moći stekao je u susretu s jednim hindu jogijem. Jednog dana u selu istočnog Bengala, prašnjavi sanjasin je zamolio dečaka Afzala: “Žedan sam, sine, donesi mi malo vode.”

“Učitelju, ja sam musliman, kako ćete vi, kao hindus, primiti vodu iz moje ruke?”

“Dete, sviđa mi se tvoja istinoljubivost. Ja se ne držim strogih zakona bezbožnog sektaštva. Hajde, donesi mi brzo vode.”

Afzalovo poštovanje i poslušnost jogi je nagradio pogledom punim ljubavi i rekao mu svečano: “Iz prošlih života donosiš dobru karmu. Ja ću te naučiti jogijskoj metodi, kojom ćeš steći vlast nad nevidljivim kraljevstvima. Velike moći koje ćeš posedovati treba da koristiš samo za plemenite ciljeve, a nikada iz sebičnih pobuda! Na žalost, vidim da si iz prošlosti preneo i nekoliko škodljivih semenki. Nemoj im dati da prokljaju, time što ćeš ih zalivati novim zlim delima. Tako je složena tvoja prošla karma, da moraš ovaj život da upotrebiš tako što ćeš svoju jogijsku veštinu usmeriti na najviše čovekoljubive ciljeve.”

Kada je zaprepašćenog dečaka učitelj naučio komplikovanoj jogijskoj tehnici, učitelj je nestao. Afzal je verno vežbao svoju tehniku 20 godina. Čuda koja je izvodio počela su nadaleko da privlače pažnju. Izgledalo je da ga stalno prati bestelesan duh, koga je on nazvao Hazrat. To nevidljivo biće je moglo da ispuni svaku fakirovu želju.

Zanemarivši upozorenje svog gurua, Afzal je počeo da zloupotrebljava svoje moći. Ako bi dodirnuo neki predmet, a potom ga vratio vlasniku, on bi uskoro nestao bez traga. Zbog te uznemirujuće okolnosti Musliman je postao nepoželjan gost! U Kalkuti bi, s vremena na vreme, odlazio u velike juvelirske radnje, predstavljajući se kao mogući kupac. Svaki dragulj koji bi dodirnuo, pošto bi on napustio prodavnicu ubrzo bi nestao.

Afzala je često okruživala grupa od nekoliko stotina učenika, koje je privukla nada da će prodreti u njegove tajne. Ponekad bi ih pozivao da putuju sa njim. Na železničkoj stanici bi nekako uspeo da dodirne svežanj karata, pa ga vratio službeniku, rekavši: “Predomislio sam se, neću da ih kupim.” Međutim, kada bi sa svojom pratnjom ušao u voz, imao je potrebne karte.¹³⁵ Ti podvizi su izazivali ogorčenje. Bengalski juveliri i prodavci karata su dobijali nervne slomove! Policija koja je želela da ga uhapsi bila je bespomoćna, jer bi fakir svaki svoj dokaz krivice mogao da ukloni naprosto rečima; “Hazrate, odnesi to!”

Šri Juktešvar je ustao sa sedišta i izašao na balkon moje sobe, koji je gledao na Gangu. Pošao sam za njim, nestrpljiv da čujem još nešto o zapanjućem fakirovom kockanju.

“Ova kuća je nekad pripadala jednom mom prijatelju. On je upoznao Afzala i pozvao ga ovde. Pozvao je takođe i dvadeset suseda, a među njima i mene. Tada sam bio još dete i jako sam se radovao da vidim poznatog fakira.” Učitelj se nasmejao. “Iz predostrožnosti nisam poneo ništa sa sobom. Afzal me je pogledao ispitivački, pa je rekao:

“Imaš snažne ruke. Sidi u baštu, nađi jedan gladak kamen i na njemu napiši kredom svoje ime. Onda baci kamen u Gangu što dalje možeš.”

Poslušao sam ga. Čim je kamen nestao u udaljenim talasima, Musliman mi se obratio:

“Napuni lonac vodom iz Gange kraj ove kuće.”

Kada sam se vratio sa loncem punim vode, fakir je rekao: “Hazrate, stavi kamen u lonac!”

Kamen se odmah našao u vodi. Izvadio sam ga iz posude i ugledao na njemu svoj potpis, čitak kao da sam ga napisao.

Moj prijatelj Babu¹³⁶, koji je bio prisutan, nosio je težak antikvarni sat na lancu. Fakir ga je pogledao sa divljenjem. Donesi ga, pa ću ti reći gde ćeš naći sat. Uskoro je nestao.

¹³⁴ Muslimanski jogi. Reč dolazi od arapske reči faquir, što znači siromašan. Tako su prvobitno nazivani derviši, koji su položili zavet siromašta.

¹³⁵ Otac mi je docnije pričao kako je njegova železnička kompanija Bengal-Nagpur bila Afzalova žrtva.

¹³⁶ Ne sećam se imena Šri Juktešvarovog prijatelja, pa ga jednostavno nazivam “Babu” (gospodin).

Babu je gotovo briznuo u plač: “Afzale, vrati mi, molim te, moje dragoceno nasleđstvo!” Musliman je neko vreme ćutao stoički, a zatim je rekao: “U gvozdenoj blagajni imaš pet stotina rupija; donesi mi ih, pa ću ti reći gde ćeš naći svoj sat.”

Sav van sebe, Babu je odmah otišao kući i ubrzo se vratio s traženim iznosom.

Fakir ga je uputio: “Idi do mostića u blizini tvoje kuće; pozovi Hazrata da ti vrati sat.”

Babu je odjurio tamo. Kada se vratio, na licu mu je bio smešak olakšanja, ali nije nosio nikakav nakit.

Izjavio je: “Kada sam naredio Hazratu, kao što mi je rečeno, sat mi je iz vazduha pao na desnu ruku! Možete biti sigurni da sam svoje nasleđstvo zaključao u blagajnu, pre nego što sam krenuo ovamo!”

Babuovi prijatelji, svedoci tragikomedije otkupljivanja sata, zlovoljno su zurili u Afzala. Nastojeći da ih umiri, on je rekao:

“Molim vas, kažite šta želite da pijete, i Hazrat će to da donese.” Neki su zamolili mleko, ostali voćne sokove. Nisam bio puno iznenađen kada je iznervirani Babu zatražio viski! Musliman je izdao naredbu. Poslušni Hazrat je kroz vazduh poslao zapečaćene pakete koji su padali na pod. Svako je našao piće koje je želeo.

Obećanje četvrtog spektakularnog podviga za taj dan, bez sumnje je zadovoljilo našeg domaćina. Afzal se ponudio da će nam brzo dopremiti jelo.

Babu je mračno predložio: “Naručimo najskuplja jela. Za svojih pet stotina rupija želim kraljevsku gozbu! Neka se sve servira na zlatnim tanjirima!”

Čim su svi izrazili svoje želje, fakir se obratio neiscrpnom Hazratu. Odmah potom se čuo snažan zveket. Pred našim nogama počeli su da se spuštaju, niotkuda, zlatni tanjiri, puni odabranih karija, vrelih lućija i voća kojem nije bila sezona. Sva hrana je bila izvanrednog okusa. Pošto smo se gostili sat vremena, počeli smo da odlazimo iz sobe. Snažna buka, kao da se skuplja posude, navela nas je da se okrenemo. Nije ostao nikakav trag tanjira i ostataka jela.”

Prekinuo sam učitelja: “Guruđi, ako je Afzal mogao da dođe do stvari kao što je zlatno posude, zašto je čeznuo za imetkom drugih ljudi?”

Šri Juktešvar je objasnio: “Fakir nije bio dovoljno duhovno razvijen. Vladanje određenom tehnikom joge, omogućilo mu je pristup na astralnu ravan na kojoj se svaka želja materijalizuje odmah. Preko astralnog bića, Hazrata, Musliman je snažnom voljom iz etarske energije mogao da skupi sve atome nekog predmeta. Međutim, struktura tako astralno proizvedenih predmeta nije trajna.¹³⁷ Oni ne mogu trajno da se zadrže. Afzal je i dalje čeznuo za bogatstvom ovog sveta, koje je ipak trajnije iako ga je teže steći.”

Nasmejavao sam se. “I ono ponekad neobjašnjivo nestaje!”

Učitelj je nastavio: “Afzal nije spoznao Boga. Pravi sveci koji su se potpuno uskladili sa svemoćnim stvoriteljem, izvode trajna i korisna čuda. Afzal je bio samo običan čovek, koji je posedovao neobičnu moć da prodre u suptilno područje u koje smrtnici obično ne ulaze dok ne umru.”

“Sada razumem, guruđi. Izgleda da onaj drugi svet sadrži u sebi neku privlačnost.”

Učitelj se složio: “Posle toga Afzala više nisam video. Međutim, nekoliko godina kasnije, Babu je došao kod mene da mi pokaže članak u novinama u kome je iznešeno Muslimanovo javno priznanje. Iz njega sam saznao kako je hinduistički guru inicirao dečaka Afzala, o čemu sam ti pričao.”

Prema sećanju Šri Juktešvara, suština drugog dela objavljenog dokumenta glasila je ovako: “Ja, Afzal Khan, pišem ove reči uz znak pokore i kao upozorenje onima koji žele da ovladaju čudesnim moćima. Godinama sam zloupotrebljavao čudesne sposobnosti koje sam stekao milošću Boga i svog učitelja. Opilo me je samoljublje i smatrao sam da za mene ne važe uobičajeni moralni zakoni. Ali, stigao je i moj dan obračuna.

Nedavno sam na putu za Kalkutu sreo nekog starca, koji je bolno hramajući, nosio sjajan predmet koji je ličio na zlato. Obratio sam mu se s pohlepom u srcu:

“Ja sam Afzal Knah, veliki fakir. Šta to nosiš?”

“Ovo je grudva zlata, jedino moje materijano blago. Za jednog fakira ona nema nikakvu vrednost. Preklinjem vas, gospodine, izlečite me od hramanja.”

Dodirnuo sam grudvu zlata i otišao, ne odgovorivši mu. Starac je šepao za mnom, i ubrzo povikao: “Moje zlato je nestalo!”

S obzirom da nisam obraćao pažnju, iznenada je progovorio gromkim glasom, koji nije pristajao njegovom krhkom telu: “Zar me ne poznaješ?”

Ostao sam bez reči, zaprepašćen otkrićem da ovaj neugledni stari bogalj nije niko drugi nego svetac koji me je davno uveo u jogu. Ispravio se i telo mu je istog časa postalo mladoliko. Gledao me ljutitim pogledom i rekao: “Tako, dakle! Sad sopstvenim očima vidim da svoje moći ne koristiš da bi pomogao čovečanstvu koje

¹³⁷ Na kraju je tako nestala i moja srebrna amajlija, jer je predmet bio proizveden astralno.

pati, nego da ga pljačkaš kao najobičniji lopov! Povlačim svoje okultne darove. Hazrat ti više neće biti na raspolaganju i nećeš više biti strah i trepet Bengala!”

Pozvao sam Hazrata preplašenim glasom, ali prvi put se dogodilo da ga moje unutrašnje oko nije ugledalo. Međutim, sa moje duše je iznenada skinut tamni veo i jasno sam sagledao bogohulnost svog života.

Jecao sam pred njegovim stopalima: “Učitelju moj, hvala vam što ste došli da me oslobodite dugogodišnje obmane. Obećavam da ću se odreći svojih svetovnih ambicija. Povuci ću se u planine, da u samoći meditiram o Bogu, nadajući se da ću time iskupiti svoja zlodela!”

Učitelj me gledao, čuteći saosećjano. Na kraju je rekao: “Osećam da si iskren. Zato što si se ranije godinama strogo pridržavao pravila, a sada se kaješ, iskazaću ti jednu milost. Sve moći će ti biti oduzete, ali kad god ti treba hrana i odeća, možeš da pozoveš Hazrata i on će ti ih doneti. U samoći planina, svim srcem se posveti traženju Boga.”

Onda je moj guru nestao, a ja sam ostao prepušten suzama i mislima. Zbogom, svete, idem kosmičkom ljubljennom da tražim oprostaj!”

Učitelj je u Kalkuti, a pojavljuje se u Seramporeu

Moj sobni drug, Dijena, iz pansiona Panti, koji je bio izazvan mojim pozivom da posetim mog gurua, rekao mi je: “Često me opsedaju ateističke sumnje. Progoni me misao ne poseduje li ponekad duša sposobnosti o kojima ništa ne slutimo. Neće li čovek promašiti svoj pravi cilj ako ih ne bude istraživao?”

Odgovorio sam mu: “Šri Juktešvaridi će te inicirati u *krija* jogu. S njom ćeš steći unutrašnju božansku sigurnost, koja smiruje svaki dualistički nemir.”

Iste večeri je pošao sa mnom u ašram. U prisustvu učitelja osetio je takav duševni mir da je uskoro postao stalan posetilac. Čoveku nisu dovoljne beznačajne obaveze iz svakodnevnog života, već je prirodno gladan mudrosti. U rečima Šri Juktešvara, Dijen je našao podsticaj da pokuša, u početku teško, a zatim slobodno i bez napora, da svojim naporom pronade u svojim grudima stvarnije jastvo od ponižavajućeg ega jedne prolazne inkarnacije, ega koji je retko u duhu dovoljno prostran.

S obzirom da smo Dijen i ja zajedno studirali na koledžu u Seramporeu, stekli smo naviku da zajedno šetamo do ašrama, čim bi se završila predavanja. Često bismo videli Šri Juktešvara kako stoji na balkonu drugog sprata i smeši nam se sa dobrodošlicom.

Jednog dana je Kanai, mladi učenik iz ašrama, dočekaio Dijena i mene na vratima s novostima koje su nas razočarale. Rekao je:

“Učitelj nije ovde, hitno je pozvan u Kalkutu.”

Sledećeg dana sam primio dopisnicu od Šri Juktešvara. Pisao je: “Iz Kalkute polazim u sredu ujutru, ti i Dijen me sačekajte na železničkoj stanici u Seramporeu oko devet sati.”

U sredu ujutru, oko pola osam, uporno mi se u duhu javljala telepatska poruka mog gurua: “Zadržali su me, ne čekajte me u devet sati.” Ta poslednja uputstva sam preneo Dijenu, koji se već obukao za polazak.

U glasu mog prijatelja se osećao prezir: “Ti i tvoja intuicija! Radije ću poverovati učiteljevoj pisanoj reči.”

Slegao sam ramenima i odlučno seo. Dijen se uputio prema izlazu gundajući ljutito, i bučno je za sobom zalupio vrata. Budući da je soba bila prilično mračna, prišao sam prozoru koji je gledao prema ulici. Slabo sunčevo svetlo se iznenada pojačalo do tolikog sjaja, da je prozor sa metalnim rešetkama potpuno nestao. Na toj zaslepljujućoj pozadini jasno se materijalizovao Šri Juktešvarov lik.

Gotovo van sebe od zaprepašćenja, ustao sam sa stolice i kleknuo pred njim. Uobičajenim pokretom, punim poštovanja, dodirnuo sam njegove cipele. Poznavao sam te narandžaste platnene cipele, sa potplatama od užadi, koje je često nosio na putovanjima.

Dodirnuo sam njegovu oker žutu odeću svamija. Osetio sam jasno ne samo strukturu tkanine, nego i hrapavu površinu njegovih cipela i u njima pritisak prstiju. Previše preneražen da bih mogao išta da kažem, ustao sam i pogledao ga upitno.

Učiteljev glas je bio miran, sasvim prirodan: “Radujem se što si primio moju telepatsku poruku. Obavio sam posao u Kalkuti i doći ću u Serampore vozom koji dolazi u deset sati.”¹³⁸

Pošto sam i dalje nemo zurio u njega, on je nastavio: “Ovo nije utvara, nego moj oblik od krvi i mesa. Dobio sam božansku zapovest da ti omogućim ovo iskustvo, koje se retko postiže na zemlji. Sačekaj me na železničkoj stanici. Ti i Dijen videćete me kako dolazim obučen kao što sam sada. Ispred mene će ići jedan moj saputnik - dečak sa srebrnim krčgom.”

Položivši mi na glavu obe ruke, moj guru me je tiho blagoslovio. Dok je završavao rečima “*taba asi*”,¹³⁹ čuo sam neobično klopotanje¹⁴⁰. Postepeno je počelo da mu se topi telo u prodornom svetlu. Prvo su nestala stopala i noge, a zatim trup i glava, poput svitka papira koji se savija. Do poslednjeg trenutka sam osećao kako mu prsti počivaju u mojoj kosi.

Sjaj je izbledeo. Nije ostalo preda mnom ništa, sem rešetkastog prozora i bledog sunčevog svetla. Stajao sam dopola obuzet od zbunjenosti, pitajući se nisam li bio žrtva halucinacije. U sobu je pokunjeno ušao Dijen.

Izjavio je pomalo se izvinjavajući: “Učitelj nije stigao vozom u 9 sati, čak ni onim u pola deset.”

Uzeo sam Dijena za ruku i prisilio ga da pođe zamnom, ne obazirući se na njegove proteste. Za desetak minuta stigli smo na železničku stanicu, gde je, zaustavljajući se, voz ispuštao paru. Radosno sam povikao: “Čitav voz je ispunjen učiteljevom aumom! On je tu!”

Dijen mi se narugao: “Sanjaš li to?”

¹³⁸ Šri Juktešvar se preda mnom pojavio oko 9 sati. U 9 i 30 je pošao vozom iz Kalkute, a Serampore stigao u 10 sati.

¹³⁹ Bengalsko zbogom, doslovno znači “onda ću doći”.

¹⁴⁰ Karakterističan zvuk dematerijalizacije telesnih atoma.

Ispričao sam prijatelju da će nam naš guru prići. Dok sam završavao opis, ugledali smo Šri Juktešvara, koji je na sebi imao istu odeću u kojoj sam ga malopre video. Išao je polako sa dečakom, koji je nosio srebrni krčag. Za trenutak me preplavio hladan talas straha, zbog nečuvenog čuda koje sam doživeo. Osećao sam kako klizim iz materijalističkog sveta XX veka. Pitao sam se, zar sam se vratio u drevne dane kada se Isus na moru pojavio pred Petrom?

Kada se Šri Juktešvar, savremeni jogi-Hrist približio mestu, gde smo Dijen i ja stajali bez reči, kao ukopani, učitelj se nasmešio mom prijatelju i rekao: “I tebi sam poslao poruku, ali je nisi razumeo.”

Dijen je ćutao, ali mi je dobacivao sumnjičave poglede. Pošto smo otpratili gurua do ašrama, moj prijatelj i ja produžili smo prema koledžu. Dijen se zaustavio na ulici. Ogorčenje mu je izbijalo iz svake pore.

“Tako, dakle! Učitelj mi je poslao poruku, a ti si je sakrio! Zahtevam da mi to objasniš!”

Odgovorio sam: “Zar sam ja kriv što je tvoje mentalno ogledalo tako nemirno, pa ne možeš da zabeležiš uputstva našeg gurua?”

Bes je iščezao s njegovog lica i pokajnički je rekao: “Objasni mi, molim te, kako si mogao da znaš za dečaka sa krčagom?”

Kada sam završio svoju priču o učiteljevom čudesnom pojavljivanju tog jutra u pansionu, stigli smo do koledža.

Dijen je rekao: “Opis o moćima našeg gurua, koji sam upravo čuo, izaziva u meni osećaj da je svaki univerzitet na svetu samo dečji vrtić.”¹⁴¹

¹⁴¹ Sveti Toma Akvinski, “kralj skolastičara”, odgovorio je svom sekretaru, koji ga je nestrpljivo nagovarao da završi svoju Summa Theologiae: “Otkrivene su mi takve tajne, da mi se sve što sam napisao čini kao mlaćenje prazne slame.” Jednog dana, 1273. Godine, za vreme mise u napuljskoj crkvi, doživeo je duboku mističnu spoznaju. Veličanstvenost božanskog znanja ga je toliko obuzela, da je izgubio svaki interes za intelektualno. (Uporedi sa Sokratovim rečima: “Što se mene tiče, sve što znam jeste da ništa ne znam”.)

Ne idemo u Kašmir

Obratio sam se ocu: “Oče, želim da pozovem učitelja i četiri prijatelja da za vreme letnjih praznika podu sa mnom u podnožje Himalaja. Mogu li da dobijem šest vozni karata do Kašmira i dovoljno novca za troškove izleta?”

Kao što sam i očekivao, otac se od srca nasmejao.

“Ovo je već treći put da mi dolaziš sa istom pričom. Zar nisi to isto tražio prošlog i preprošlog leta? U poslednjem trenutku Šri Juktešvar je odbio da ide.”

“Oče, to je istina, Ne znam zašto moj guru neće da se izjasni o Kašmiru¹⁴². Ali, ako mu kažem da si nam ti obezbedio karte, čini mi se da će ovoga puta pristati da krene.” Nisam uspeo da uverim oca, ali mi je sledećeg dana uz dobronamerno zadirkivanje predao šest vozni karata i svežanj novčanica od deset rupija.

Izjavio je: “Mislim da tvom teorijskom izletu ne treba tako praktična podrška, ali evo, imaš je.”

Tog popodneva pokazao sam Šri Juktešvaru sve što sam dobio od oca. Premda se nasmešio mom oduševljenju, nije hteo da se obavezuje prihvatanjem, već je rekao: “Rado bih išao. Videćemo!”

Nije komentarisao ništa kada sam zamolio Kanaia, malog učenika iz ašrama, da nas prati. Pozvao sam još tri prijatelja - Radendru, Matha Mitru, Đotina Audju i još jednog dečaka. Kao dan polaska odredili smo sledeći ponedeljak.

Subotu i nedelju sam proveo u Kalkuti, gde se u našoj kući slavilo venčanje jednog mog rodaka. Rano ujutru u ponedeljak stigao sam s prtljagom u Serampore. Radendra me je dočekao na vratima ašrama.

“Učitelj je napolju, šeta. Odbio je da ide.”

Bio sam razočaran, ali i uporan. “Neću pružiti ocu priliku da po treći put ismejava moje maštanje o putu u Kašmir. Mi ćemo ipak poći.” Radendra se složio. Otišao sam iz ašrama da tražim slugu. Znao sam da Kanai neće da ide na izlet bez učitelja, a neko nam je bio potreban da se brine o prtljagu. Setio sam se Beharija, koji je ranije služio u našoj kući, a sada je radio kod jednog učitelja u Seramporeu. Usput sam ispred hrišćanske crkve u blizini suda sreo svog gurua.

Smešeći se, Šri Juktešvar me je pitao: “Kuda ideš?”

Čuo sam, gospodine, da vi i Kani nećete poći na izlet koji smo planirali, pa sam pošao da tražim Beharija. Sigurno se sećate da je prošle godine toliko želeo da vidi Kašmir, i da se čak ponudio da služi besplatno.”

“Sećam se, ali ipak mislim da neće sa vama.”

Bio sam očajan, pa rekoh: “On nestrpljivo čeka na ovakvu priliku!” Moj guru je ćuteći nastavio svoju šetnju. Ubrzo sam stigao do učiteljeve kuće, gde me je u dvorištu Behari prijateljski pozdravio, ali je njegova toplina odmah nestala čim sam spomenuo Kašmir. Promrmljavši neko izvinjenje, sluga me je ostavio u ušao u kuću svog gospodara. Čekao sam pola sata uveravajući nervozno sebe da se Behari zadržao zbog spremanja za izlet. Na kraju sam pokucao na vrata.

Neki čuvek, oko čijih ustiju je titrao laki osmeh, mi je rekao: “Behari je pre 30 minuta izašao kroz zadnji ulaz.”

Tužno sam se vratio, pitajući se nije li moj poziv bio suviše nametljiv, ili je to možda nevidljivo delo mog učitelja. Prolazeći pored hrišćanske crkve, opet sam ga ugledao kako polako ide prema meni. Ne čekajući moj izveštaj, doviknuo mi je: “Dakle, Behari ne želi da ide. Kakvi su sada tvoji planovi?”

Osećao sam se kao tvrdoglavo dete, koje je odlučilo da se odupre svom despotskom ocu. Rekao sam mu: “Gosodine, idem da zamolim strica da mi pozajmi slugu Lala Dharija.”

Odgovorio mi je smejući se toliko da mu se treslo celo telo: “Poseti strica ako želiš. Ipak sumnjam da će ti ta poseta biti prijatna.”

Uznemiren ali ratoboran, napustio sam svog gurua i otišao u sud, gde me je moj stric Sarada Ghoš, državni tužilac, srdačno dočekao. Obavestio sam ga: “Danas sa nekoliko prijatelja putujem u Kašmir. Godinama se radujem tom izletu na Himalaje.”

“Srećan sam zbog toga, Mukunda. Mogu li nešto da učinim da bi ti putovanje bilo udobnije?”

Te ljubazne reči su me ohrabrile, pa sam ga pitao: “Dragi sriče, da li bi ikako mogao da mi pozajmiš svog slugu Lala Dgarija?”

Ta moja jednostavna molba je izazvala zemljotres. Stric je ustao tako naglo da je prevrnuo stolicu, papiri sa stola su se razleteli na sve strane, a njegova dugačka vodena lula sa čibukom od kokosovog drveta stropoštala se na pod.

¹⁴² Iako učitelj nije ništa objašnjavao, možda nije hteo da ide u Kašmir, jer je znao da još nije vreme da se u Kašmiru razboli.

Tresući se od besa, povikao je: “Sebični mladiću, šta ti pada na pamet, ko će se brinuti o meni ako mog slugu odvedeš na izlet?”

Sakrio sam svoje iznenađenje, razmišljajući kako je moj ljubljeni stric mogao tako naglo da promeni svoje raspoloženje. To je još jedna zagonetka u tom neshvatljivom danu. Moj odlazak iz suda pre bi se moglo reći da je bio hitar, nego dostojanstven.

Vratio sam se u ašram, gde su se sakupili moji prijatelji i čekali me. Stekao sam uverenje da učitelj za svoj stav ima dobar, iako meni neshvatljiv razlog. Obuzela me je griza savesti što sam pokušavao da se suprotstavim volji svog gurua.

Šri Juktešvar me je pitao: “Mukunda, zar ne bi želeo da ostaneš malo duže sa mnom. Radendra sa ostalima može da krene, pa da te sačekaju u Kalkuti. Imaćeš dosta vremena da uhvatiš poslednji noćni voz iz Kalkute za Kašmir.”

Odgovorio sam mu tužno; “Gospodine, ne marim da idem bez vas.”

Moji prijatelji se nisu nimalo obazirali na moju primedbu, već su pozvali kočiju i odvezli se zajedno sa svojim prtljagom. Kanai i ja smo ćuteći sedeli pored guruovih nogu. Nakon polučasovne tišine, učitelj je ustao i pošao prema verandi na drugom spratu, koja je služila kao soba i prostor za ručavanje. Rekao je: “Kanai, posluži Mukundu jelom, jer mu uskoro polazi voz.”

Ustavši sa svoje prostirke, iznenada sam osetio muku i zateturao se, dok me je u želucu počelo nešto da peče. Probola me tolika bol, kao da me je neko iznenada zavitlao u nekakav strašan pakao. Teturajući slepo prema svom guruu, stropošao sam se pred njim ispoljavajući sve simptome azijske kolere, koje se svi boje. Šri Juktešvar i Kanai su me preneli u dnevnu sobu.

Obuzet samrtnom mukom, povikao sam: “Učitelju, predajem svoj život u vaše ruke”, jer sam zaista poveravao da je došao trenutak da napustim telo. On mi je stavio glavu na svoje krilo i gladio mi čelo s andeoskom nežnoću.

Rekao mi je: “Sad vidiš šta bi se dogodilo da si sa prijateljima na železničkoj stanici. Morao sam, na tako neobičan način, da se pobrinem za tebe, jer si sumnjao u moj sud i silom si hteo baš sada da ideš na izlet.”

Konačno sam shvatio. Obzirom da veliki učitelj retko nalazi za shodno da javno prikazuje svoje moći, tog dana redosled događaja bi slučajnom posmatraču izgledao sasvim prirodan. Intervencija mog gurua je bila previše suptilna da bi se posumnjalo u nju. Ispoljio je svoju volju kroz Beharija, kroz mog srica, kroz Radendru i sve ostale tako neupadljivo, da je verovatno svako osim mene mislio da su te situacije bile sasvim logične.

S obzirom da Šri Juktešvar nikada nije zanemarivao društvene obaveze, poslao je Kanaia da potraži specijalistu i obavesti mog strica.

Usprotivio sam se šapatom: “Učitelju, samo vi možete da me izlečite. Za svakog lekara sam već beznadežan slučaj.”

“Ne uznemiravaj se zbog lekara, dete, tebe štiti božja milost. Neće te zateći u ovom stanju. Ti si već izlečen.”

Čim je moj guru izustio te reči, prestala je nepodnošljiva bol. Nekako sam se podigao. Uskoro je prispeo lekar i pažljivo me pregledao.

Izjavio je: “Čini mi se da je najgore prošlo. Poneću nekoliko uzoraka za laboratorijsku analizu.” Kada je sledećeg jutra došao, već sam dobro raspoložen sedeo na krevetu.

Nežno me je pomilovao po glavi i rekao: “Vidi, vidi. Smeješ se tu i brbljaš, kao da nisi za dlaku izbegao smrt. Gotovo da nisam očekivao da ću te naći živog kada sam otkrio da boluješ od azijske kolere. Srećan si, mladiću, što imaš gurua sa isceliteljskim moćima! Uveren sam u to!”

Složio sam se iz sveg srca. Dok se lekar spremao da pode, Radendra i Audij su se pojavili na vratima. Ogorčenje je na njihovim licima zamenilo saosećanje kada su ugledali lekara, a potom moje blede lice. Rekli su: “Bili smo ljuti na tebe zato što se u Kalkuti nisi pojavio u vozu, kao što smo se dogovorili. Zar si se razboleo?”

Odgovorio sam, da! Nisam mogao da se smejem, dok su moji prijatelji prenosili prtljag u isti ugao gde se nalazio juče.

Kao u pesmi: “Krenula je lađa u Španiju, ali, pre no što je stigla, već je bila ovde.”

Učitelj je ušao u sobu. Dozvolio sam sebi bolesničku slobodu i s ljubavlju ga uhvatio za ruku. Rekao sam: “Gurudi, od svoje dvanaeste godine mnogo puta sam bez uspeha pokušavao da stignem na Himalaje. Na kraju sam se uverio da boginja Parvati¹⁴³ neće da me primi bez vašeg blagoslova!”

¹⁴³ Doslovno znači “od planina”. Parvati se u mitologiji predstavlja kao kći kralja Himalaja (što doslovno znači “boravište snega”). Drevni pesnici su opisali odsečeni vrh na Himalajima, na granici prema Tibetu, kao dom kralja Himalaja i Parvati. Prolazeći ispod tog

Putovanje u Kašmir

Dva dana posle mog čudesnog ozdravljenja od azijske kolere Šri Juktešvar mi je rekao: “Sada si dovoljno jak za putovanje, ići ću s tobom u Kašmir.” Iste večeri naše šestočlano društvo je krenulo vozom na sever. Prvi put smo stali u Simili, kraljevskom gradu smeštenom u himalajskim brežuljcima. Lutali smo kroz strme ulice, diveći se veličanstvenom pogledu.

Stara žena, koja je čučala na živopisnoj otvorenoj tržnici, pozivala je: “Kupite engleske jagode.”

Učitelja su zanimali ti sitni neobično crveni plodovi. Kupio je punu korpu i ponudio je Kanaia i mene, koji smo bili pokraj njega. Okusio sam jednu jagodu, ali sam je odmah pljunuo i rekao:

“Gospodine, kakvo kiselo voće, mislim da nikada neću voleti jagode!”

Moj guru se nasmejao i rekao: “O, volećeš ih, u Americi! Tamo će ti ih na jednoj večeri domaćica ponuditi sa šećerom i slatkim pavlakom. Zgnječiće ih viljuškom, a ti ćeš ih probati i reći: “Kako su ukusne ove jagode!” Tada ćeš se setiti ovog dana u Simli.

Smetnuo sam s uma Šri Juktešvarovo proročanstvo, ali sam ga se setio mnogo godina kasnije, ubrzo nakon dolaska u Ameriku. Bio sam gost na večeri kod gospode Alise T. Hejsi u vest Samervilu, u državi Masačusets. Kada je na sto došao desert od jagoda, moja domaćica je uzela viljušku, izgnječila moje jagode i dodala slatku pavlaku i šećer. Kazala je: “Ovo voće je prilično kiselo, mislim da će vam ovako prijati.” Istog trenutka, sa nedokučivog dna mog pamćenja, izronilo je proročanstvo mog gurua u Simli. Dirnula me je spoznaja da je Šri Juktešvarov s Bogom usklađen duh bio tako osetljiv, da je mogao da otkrije program kosmičkih događaja koji su lebdeli u eteru budućnosti.

Naše društvo je ubrzo napustilo Simlu i popelo se na voz za Ravalpindi. Tamo smo iznajmili veliku zatvorenu kočiju sa dva konja, kojom smo krenuli na sedmodnevni izlet u glavni grad Kašmira, Šrinagar. Drugog dana našeg putovanja ka severu, otvorio se vidik pravog himalajskog prostranstva. Dok su škripali gvozdeni točkovi naše kočije po vrelim kamenim putevima, bili smo ushićeni uvek novim pogledom na veličanstvene planine.

Ajudi se obratio učitelju rečima: “Gospodine, u vašem svetom prisustvu baš uživam u ovim divnim prizorima.”

Ajudijevo izražavanje zahvalnosti me je ispunilo zadovoljstvom, jer sam ja bio domaćin izleta. Šri Juktešvar je uhvatio moju misao, okrenuo se meni i šapnuo mi:

“Neka ti to ne laska, jer Ajudi nije ni izdaleka toliko ushićen panoramom, koliko prilikom da će moći ubrzo da nas ostavi dovoljno dugo da bi zapalio cigaretu.”¹⁴⁴

Bio sam šokiran. Šapatom sam mu odgovorio: “Molim vas, ne remetite naš sklad tim neugodnim rečima. Teško mi je da poverujem da Ajudi čezne za cigaretom.” Zabrinuto sam gledao učitelja, koga obično nije moguće zaustaviti.

Učitelj se zakikotao i rekao: “Dobro, neću reći Ajudiju ništa, ali kada kočija stane, videćeš kako će iskoristiti priliku.”

Kočija je stigla do malog konaka za karavane. Dok su odvodili naše konje na pojenje, Ajudi je pitao: “Slažete li se, gospodine, da sednem pored kočijaša? Želeo bih da udahnem malo svežeg vazduha.”

Šri Juktešvar mu je odobrio, a onda mi rekao: “On ne želi svež vazduh, nego svež dim.”

Kočija je bučno nastavila po prašnjavim putevima. Učitelj mi je namignuo i rekao: “Pruži vrat kroz vrata i pogledaj šta Ajudi radi na vazduhu.”

Poslušao sam i zapanjio se ugledavši kako Ajudi pušta kolutove dima. Pogledao sam Šri Juktešvara, izvinjavajući se:

nedostupnog vrha, neustrašivi savremeni putnici su bili zaprepašćeni kada su ugledali u daljini snežan oblik sličan palati, sa kulama i kupolama od leda.

Parvati, Kali, Durga, Uma i ostale boginje su aspekti Đaganmatr “božanske majke sveta”, čija različita imena označavaju njene različite funkcije. Bog, ili Šiva, u svom transcendentalnom stanju (para) jeste neaktivan. Njegova šakti (energija, aktivna moć), predata je njegovim “pratiljama”, produktivnim “ženskim” silama, koje omogućavaju beskonačno listanje univerzuma.

Parvati je postala “pratilja” boga Šive, pošto joj je on poslao sapta-rišije (bogove sedam zvezda velikog Medveda), da kao njegovi izaslanici zatraže njenu ruku. Šiva “krunisan mesecom” sa “noćnim suncem” često se nalazi u hindu umetnosti odeven leopardovom kožom, koja simbolizuje njegovu odoru od neba posutu zvezdama. Ponekad je koža crne antilope - simbol noćne tame i tajanstvenosti - jedina njegova odeća, koji je digambara, “odeven nebom”. U nekim drugim mitološkim pričama, njegova pratilja se zove Kali, “Tamna” i Sati, “noć mesečine”. Hinduistički solarni mitovi na dramatičan način predstavljaju dvostrukost maje, koja obavlja pojavni svet.

¹⁴⁴ U Indiji se pušenje pred starijim ili nadređenim osobama smatra znakom nepoštovanja.

“U pravu ste, gospodine, kao i uvek. Ajudi uživa u panorami i u dimu.“ Pretpostavljao sam da moj prijatelj dobija cigarete od kočijaša. Znao sam da ih nije poneo iz Kalkute.

Nastavili smo vijugavim putem, s divnim pogledima na reke, doline, visoke litice i planinske lance. Svake večeri smo se zaustavljali u seoskim konacima i sami sebi pripremali hranu. Šri Juktešvar se posebno brinuo šta ja jedem i insistirao je na tome da uz svaki obrok pijem sok od limete (citrus aurantifolija). Još sam bio slab, ali svakog dana mi je bilo sve bolje, premda se kočija tresla kao da su je namerno izgradili da bude neudobna.

Srca su nam bila ispunjena radosnim iščekivanjem, dok smo se približavali centralnom Kašmiru, rajskoj zemlji s lotosovim jezerima, plovećim baštama, naseobinama na čamcima sa šarenim nastrešnicama i sa mostovima ispresecanom rekam Đelum, sa cvetnim pašnjacima - a sve to okruženo veličanstvenim Himalajima. Avenijom visokih stabala, koja nas je dočekivala sa dobrodošlicom, približavali smo se Šrinagaru. Uzeli smo sobe u dvospratnom konaku, koji je gledao na divna brda. Nije bilo tekuće vode, pa smo se snabdevali sa obližnjeg izvora. Letnje vreme je bilo idealno, dani topli, a noći sveže.

Otišli smo na hodočašće u Šankarin hram u Šrinagaru. Dok sam žurio prema ašramu na vrhu planine, koji se jasno ocrtavao na nebeskoj pozadini, pao sam u ekstatičan zanos. Video sam zdanje na vrhu brega, u nekoj dalekoj zemlji.

Veličanstveni Šankarin ašram, preda mnom se preobrazio u građevinu, gde sam u Americi, mnogo godina kasnije osnovao Društvo za samospoznaju. (Kada sam prvi put došao u Los Andeles i ugledao veliku zgradu na vrhu Mount Vašingtona, odmah sam je prepoznao kao zgradu koju sam davno video u Kašmiru i drugde.)

Posle nekoliko dana provedenih u Šrinagaru, krenuli smo dalje za Gulmark (“planinska staza cveća”), šest hiljada stopa iznad mora. Tamo sam prvi put jahao velikog konja. Radendra je uzjahao malog, vatrenog kasača, čije je srce žudelo za brzinom. Usudili smo se čak da podemo u vrlo strmi Khilimarg. Put je vodio kroz gusto drveće obraslo gljivama, gde su često bile opasne maglom prekrivene staze. Međutim, Radendrina mala životinja nije dozvolila mom pastuvu da se odmori ni za trenutak, čak ni na najopasnijim krivinama. Neumorno je grabila sve dalje i dalje, zaboravivši na sve osim na radosti takmičenja.

Naporna trka je bila nagrađena pogledom od koga nam je zastao dah. Prvi put u životu, gde god bih pogledao, video sam dostojanstvene snegom pokrivene Himalaje, lanac za lancem, kao senke velikih polarnih medveda. Radostan, gutao sam očima neizmerno blago ledenih planina koje su se ocrtavale u pozadini plavog neba. Ja i moji mladi drugovi u zimskim kaputima, veselo smo se kotrljali po svetlucavim belim obroncima. Spuštajući se putem, izdaleka smo ugledali veliki tepih žutog cveća, koje je potpuno preobrazilo gole bregove.

Naši sledeći izleti vodili su nas u poznate kraljevske “Vrtove uživanja” cara Đahangira u Šalimar u Nišad Baghu. Drevna palata u Nišad Baghu, izgrađena je baš iznad prirodnog vodopada. Tako su vešto regulisali bujicu koja se slivala preko živopisnih terasa i prskala svojim vodoskocima očaravajuće aleje cveća. Proticala je kroz nekoliko soba palate, ulivajući se u jezero, kao u bajci. Velike bašte se rasprskavaju od boja - desetine nijansi ruža, žabica, maćuhica i makova. Simetrični redovi činar¹⁴⁵, čempresa i trešnji, sve okružuju svojim smaragdnom bojama. Iza njih se uzdižu beli, strogi Himalaji.

U Kalkuti se kašmirsko grožđe smatra retkim delikatesom. Radendra, koji se unapred radovao što će se u Kašmiru gostiti groždem, bio je razočaran, jer nigde nije video vinograde. Zadirkiavao sam ga tu i tamo zbog njegovog bezrazložnog očekivanja.

Govorio bih: “O, toliko sam se prejeo grožđa, da ne mogu ni da hodam.” Ili: “Nevidljivo grožđe već vri u meni!”

Kasnije smo čuli da slatko grožđe obilno rade u Kabulu, zapadno od Kašmira. Tešili smo se sladoledom od rabrija (gustog kondenzovanog mleka) u kome je bilo celih pistaća.

Nekoliko puta smo išli na izlet u šikarame, ili čamce-kuće, pokrivene crveno izvezenim platnom, koji su kružili duž zamršenih rukavaca jezera Dal, kroz splet kanala poput paukove mreže. Ljudi se zapanje kad ugledaju brojne ploveće bašte sklepane na brzinu od drvenih greda i zemlje, tako da se iznenada mogu videti povrće i lubenice kako rastu usred vodenog prostranstva. Ponekad mogu da se vide seljaci, koji preziru da budu “vezani za zemlju”, pa vuku za sobom svoja polja “zemlje” na neka nova mesta u razudenom jezeru. U toj legendarnoj dolini se nalazi kratak sažetak svih zemaljskih lepota. Gospa od Kašmira krunisana je planinama, ovenčana jezerima i obuvena cvećem. Kasnije, pošto sam proputovao mnoge zemlje, shvatio sam zašto Kašmir nazivaju najlepšom zemljom sveta. U njemu su sakupljene čari švajcarskih Alpa, Loč Lomonda u Škotskoj i predivnih engleskih jezera. Američki putnik bi u Kašmiru video mnogo toga što podseća na veličanstvenost Aljaske ili Pajkes Pika u blizini Denvera.

¹⁴⁵ Istočnjački platani.

Veliki broj stanovnika iz Kašmira, poznatih po svojoj lepoti, beloputi su kao evropljani, a crte lica i struktura kostiju im je slična evropskoj. Mnogi od njih imaju plave oči i plavu kosu. Ako su obučeni u zapadnjačku odeću izgledaju kao Amerikanci. Hladni Himalaji štite stanovnike Kašmira od žarkog sunca i čuvaju njihovu svetlu kožu. Kada se putuje prema jugu, do tropskih prostranstava Indije, vidi se da ljudi postaju sve tamnije i tamnije puti.

Pošto sam u Kašmiru proveo nekoliko srećnih nedelja, morao sam da se vratim u Bengal, jer je počinjao jesenji semestar. Šri Juktešvar je ostao u Šrinagaru sa Kanaijem i Ajudijem. Pre nego što sam otputovao, učitelj mi je dao povod da naslutim da će njegovo telo da se razboli.

Protestovao sam: “Gospodine, izgledate zdravi kao dren.”

Odgovorio mi je: “Čak postoji mogućnost da napustim ovu zemlju.”

Pao sam pred njegove noge, preklinjući ga: “Guruđi, molim vas, obećajte mi da nećete sada napustiti telo. Sasvim sam nespreman da bez vas dalje živim.”

Šri Juktešvar je ćutao, ali mi se nasmešio tako saosećajno, da sam se umirio. Ostavio sam ga teškog srca.

Pošto sam se vratio u Serampore, stigao je Ajudijev telegram, u kome je pisalo: “Učitelj je teško bolestan.”

Poslao sam telegram svom guruu: “Gospodine, tražim od vas obećanje da me nećete ostaviti. Molim vas, zadržite svoje telo, inače ću umreti.”

Njegov odgovor iz Kašmira je glasio: “Neka bude kako želiš.”

Posle nekoliko dana stiglo je Ajudijevo pismo u kome nas je obavestio da se učitelj oporavio. Kada se posle dve nedelje vratio u Serampore, s tugom sam ustanovio da se telo mog gurua smanjilo na polovinu njegove uobičajene težine.

Na sreću njegovih učenika, Šri Juktešvar je u vatri svoje teške groznice u Kašmiru sagoreo mnogo njihovih grehova. Metafizička metoda za prenošenje bolesti, poznata je veoma naprednim jogijima. Snažan čovek može da pomogne slabijem da nosi težak teret. Duhovni nadčovek može telesne i duševne terete svojih učenika da svede na najmanju meru, tako što će preuzeti deo njihove karme - posledice njihovih ranijih dela. Kao što bogat čovek izgubi nešto novca kada otplaćuje veliki dug svog rasipnog sina i tako ga spasava od posledice njegove sopstvene ludosti, tako i učitelj dobrovoljno žrtvuje deo svog telesnog bogatstva, da bi olakšao jade svojih učenika.¹⁴⁶

Jogi tajnom metodom sjedinjuje svoj duh i svoje astralno telo s duhom i astralnim telom čoveka koji pati. Tako se bolest delimično ili u celosti prenosi u telo sveca. Majstor koji je spoznao Boga u telu u kome se nalazi na zemlji, više ne mari za to telo. Premda može da mu dozvoli da zabeleži svaku bolest, kako bi olakšao patnje drugih ljudi, to nikada ne deluje na njegov duh, koji ne može da se uprlja. Majstor je srećan što tako može da pomaže. Postići krajnje spasenje u Gospodu, zapravo znači otkriti da je ljudsko telo potpuno ispunilo svoju svrhu. Onda se majstor koristi njime kako nalazi za shodno.

Na ovom svetu guruov je posao da duhovnim sredstvima, intelektualnim savetima, snagom volje, ili prenošenjem bolesti na svoje telo, ublažava patnje čovečanstva. S obrirom da može da pobegne u nadsvest kad god poželi, on može da zaboravi telesnu patnju. Ponekada bira da stoički podnosi telesne boli, da bi pružio primer svojim učenicima. Preuzimajući bolesti drugih, jogi može umesto njih da zadovolji karmički zakon uzroka i posledice. Taj zakon funkcioniše s mehaničkom i matematičkom tačnošću, pa ljudi koji poseduju božansku mudrost, mogu na naučan način da upravljaju njegovim mehanizmom.

Spiritualni zakon ne zahteva da se učitelj razboli kad izleći nekog drugog. Svetac obično isceljuje raznim metodama trenutnog isceljenja, koje ne škode duhovnom iscelitelju. Međutim, u retkim prilikama, učitelj koji želi znatno da ubrza razvoj svojih učenika, može dobrovoljno da preuzme (na svoje telo) znatan deo njihove loše karme.

Isus je sebe označio kao otkupitelja greha mnogih ljudi. Svojim božanskim moćima¹⁴⁷ mogao je da izbegne smrt na krstu, da nije želeo da saraduje sa suptilnim kosmičkim zakonom uzroka i posledice. Tako je preuzeo na sebe posledice karme drugih, naročito svojih učenika. Na taj način ih je pročistio i osposobio da prime i sveprisutnu svest, koja se kasnije spustila na njih.

Jedino učitelj koji je spoznao sebe može da prenese svoju životnu silu na druge, ili da preusmeri bolesti drugih na svoje sopstveno telo. Običan čovek ne može da koristi tu jogijsku tehniku isceljivanja, što nije ni

¹⁴⁶ Mnogi poznati hrišćanski sveti, a među njima i Tereza Neuman, poznavali su mogućnost metafizičkog prenošenja bolesti.

¹⁴⁷ Pre nego što su ga povelili da ga razapnu na krst, Hrist je rekao: “Misliš li da ne mogu da zamolim Oca svog da mi u ovom času pošalje više od dvadeset legija anđela? Međutim, kako bi se onda ispunila Pisma, prema kojima tako mora biti?” - Matej 26, 53-54. I opet: “Zato mu Pilat reče: “...Ne znaš li da imam vlast da te oslobodim, a da imam vlast i da te razapnem?” Isus mu je odgovorio: “Nada mnom ne bi imao nikakve vlasti, ako ti odozgo ne bi bila data.” Jovan 19, 10-11.

poželjno, jer bolestan telesni instrumenat ometa meditaciju o Bogu. Hinduistički sveti spisi uče da je svaki čovek obavezan da održava svoje telo u dobrom stanju. U protivnom, njegov duh neće moći da se usredsređuje predano.

Medutim, izuzetno snažan duh može da transcendirira sve telesne teškoće i da postigne bogospoznaju. Brojni sveci se nisu obazirali na bolest i uspeali su u svom traganju za Bogom. Na primer, sveti Franjo Asiški, iako teško bolestan, lečio je druge, pa čak i uskrsavao mrtve.

Poznavao sam jednog indijskog sveca, kome je polovina tela bila pokrivena gnojnim čirevima. Toliko se kod njega razvila šećerna bolest, da u običnim uslovima nije mogao da sedi duže od petnaest minuta. Medutim, to ga nije odvratilo od težnje za duhovnim razvojem. Molio se: "Gospode, hoćeš li doći u moj razoreni hram?" Neprestanim naporom svoje volje, svetac je postepeno uspevao da, neprekidno uronjen u ekstatični trans, sedi u lotos položaju i osamnaest sati dnevno.

Rekao mi je: "Posle tri godine sam doživeo beskrajno svetlo u svom slomljenom obličju. Uživajući u radosnom sjaju, zaboravio sam svoje telo. Kasnije sam ustanovio da je isceljeno božjom milošću."

U istoriji je poznato isceljenje kralja Babera (1483-1530), osnivača mogulske imperije u Indiji. Njegov sin, princ Humajun se smrtno razboleo. Otac se s odlučnošću molio da bolest pređe na njega, a da njegov sin bude pošteđen. Kada su lekari izgubili svaku nadu, njegov sin je ozdravio, a on je umro od iste bolesti od koje je bolovao sin. Humajan je nasledio Babera, kao car Hindustana.¹⁴⁸

Mnogi smatraju da bi trebalo da svaki duhovni učitelj bude jak kao Herkules. Ta pretpostavka je bez osnove. Bolešljivo telo ne ukazuje na to da guru nije u dodiru sa božanskim silama, kao što ni doživotno zdravlje ne ukazuje na unutrašnje prosvetljenje. Drugim rečima, stanje tela ne može da bude merilo za učitelja. Njegovi kvaliteti moraju da se traže u njegovom sopstvenom domenu, a to je spiritualno.

Brojni smeteni tragaoci sa Zapada pogrešno smatraju da rečiti govornik ili pisac iz područja metafizike mora da bude i učitelj. Medutim, rišiji su istakli da je pravo merilo da li je neko učitelj ili nije, jedan jedini nepromenljivi zahtev, a to je da čovek kad god zaželi može da pređe u stanje u kome ne diše, to jest, da bude neprekidno u nirvikalpa samadiju. Samo time ljudsko biće nože da dokaže da je "ovladalo" majom, ili dualističkom kosmičkom opsenom. Jedino takav čovek može da klikne iz dubine svoje spoznaje: "Ekam sat" - "Postoji samo jedan."

Vede izjavljuju da se neznalica koja se zadovoljava time što samo površno razlikuje individualnu dušu od vrhunskog Jastva, izlaže velikoj opasnosti (tako piše veliki monista Šankara). Tamo gde zbog neznanja vlada dualnost, čovek sve stvari vidi odvojene od Jastva. Kada se sve vidi kao Jastvo, tada ne postoji ni atom koji bi se razlikovao od Jastva... Čim se javi znanje o realnosti, više ne mogu da se doživljavaju plodovi ranijih dela i to zbog nestvarnosti tela, upravo kao kada se probudimo i više nema sna.

Samo veliki gurui mogu da preuzmu karmu svojih učenika. Šri Juktešvar se ne bi razboleo u Šrinagaru da mu nije dozvolio duh iz njega samog da na takav neobičan način pomogne svojim učenicima. Malo je bilo svetaca koji su mogli tako delikatno da oseću Božje zapovesti, kao moj, s Bogom usaglašen učitelj.

Kada sam se usudio da izrazim svoje saosećanje zbog njegovog mršavog izgleda, on je veselo odgovorio: "Ima to i dobrih strana. Sada opet mogu da oblačim male potkošulje, koje godinama nisam nosio."

Slušajući dobrodušan učiteljev smeh, setio sam se reči sv. Franje Saleškog: "Svetac koji je tužan, tužan je svetac!"

¹⁴⁸ Humajan je otac velikog Akbara, koji je bio musliman. U početku je žestoko progonio hinduse. Medutim, kasnije je izjavio: "Što sam više učio, više sam se stideo... Čuda se događaju u hramovima svih vera."

Srce kamenog kipa

Došao sam u kratku posetu mojoj najstarijoj sestri Romi, koja je živela u Kalkuti, u ulici Giriš Vidjartna. Gledala me je preklinjući da joj pomognem:

“Kao odana hinduistička žena, ne želim da se žalim na svog muža. Međutim, čeznem za tim da vidim kako menja materijalističko shvatanje. Uživa u tome da ismejava slike svetaca koje se nalaze u mojoj sobi za meditaciju. Dragi brate, duboko verujem da mi možeš pomoći.”

Njena molba me je dirnula, jer je u detinjstvu delovala jako duhovno i s velikom ljubavlju je nastojala da ispuni prazninu, koju je u porodici ostavila majčina smrt.

Nasmešio sam se, nastojeći da odagnam njenu tugu, koja se jasno videla na njenom licu tako suprotna njenom uobičajenom spokojnom i vedrom izrazu, i rekao: “Naravno, draga sestro, učiniću sve što mogu.”

Sedeli smo tako neko vreme, moleći se tiho Bogu da nas poduči. Pre godinu dana sestra me zamolila da je uvedem u *krija* jogu, u kojoj je vidljivo napredovala.

Obuzelo me je nadahnuće, pa sam rekao: “Sutra idem u hram u Dakšinešvaru. Molim te, pođi sa mnom i nagovori muža da nas prati. Osećam, da će mu vibracijama tog svetog mesta božanska majka dirnuti srce. Nemoj da mu kažeš zbog čega idemo.”

Ponadavši se, sestra se složila. Sledećeg dana, bio sam zadovoljan kada sam video da su Roma i njen muž spremni za izlet. Dok je naša kočija kloperala gornjim kružnim putem prema Dakšinešvaru, moj zet Satiš Čandra Boze se bavljao omalovažavanjem duhovnih učitelja iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Primitio sam da Roma tiho plače.

Šapnuo sam joj: “Razveseli se, sestro, nemoj da mu priuštiš još i zadovoljstvo da misli da njegovo rугanje shvataš ozbiljno.”

Satiš je govorio: “Mukunda, kako možeš da se diviš tim šarlatanima? I sama pojava sadhua je odvratna. Ili je mršav kao kostur, ili debeo kao slon.”

Prsnuo sam u smeh. Moja dobrodušna reakcija je ozlovoljila Satiša, koji se nadurio. Kada je kočija stigla do hrama, sarkastično se nacerio. Rekao je: “Pretpostavljam da je ovaj izlet planiran da biste me preobratali.” Pošto sam se okrenuo ne odgovorivši mu, uhvatio me je za ruku i rekao: “Mladi gospodine kaluderu, nemoj da zaboraviš da nas najaviš upravi hrama za ručak.”

Satiš je hteo da sebe poštedi svakog razgovora sa sveštenicima. Odgovorio sam mu oštro: “Ja idem da meditiram. Ne brini za ručak. Božanska majka će se pobrinuti da ga dobijemo.”

Ogovorio mi je pretećim glasom: “Ne verujem da će božanska majka učiniti išta za mene, već tebe smatram odgovornim za jelo”

Uputio sam se u stubovima omedenu dvoranu, naspram velikog hrama boginje Kali, ili majke prirode. Odabrao sam položaj u senci jednog od stubova i seo sam u lotos položaj. Mada je bilo tek sedam sati, jutarnje sunce samo što nije počelo da peče.

Svet se povlačio, dok me je obuzimao blaženi zanos. Usredsredio sam svoj duh na boginju Kali, čiji je kip u Dakšinešvaru posebno obožavao veliki učitelj Šri Ramakrišna Paramahansa. Odgovarajući na njegovo preklinjanje, u ovom hramu kameni kip je često oživljavao i razgovarao sa njim.

Molio sam se: “Ćutljiva majko kamenog srca, oživljavala si na molbu svog ljubljenog poklonika Ramakrišne, zašto ne uslišiš molbu ovog svog sina, koji takođe čezne za tobom?”

Molio sam sve većim i većim žarom, koji je bio praćen božanskim mirom. Prošlo je pet sati, a ipak boginja, koju sam u sebi vizualizovao, nije odgovarala, pa sam bio donekle obeshrabren. Bog nas ponekad proverava time što odlaže ispunjenje naših molbi. Ali pred upornim posvećenikom, konačno se javlja u obličju koje je njemu drago. Predani hrišćanin vidi Isusa, hindus Krišnu, ili boginju Kali, ili Svetlo koje se širi, ukoliko je njegovo obožavanje impersonalno.

Nevoljno sam otvorio oči i ugledao sveštenika kako, u skladu s podnevnim običajem, zaključava vrata hrama. Ustao sam sa svog skrovitog mesta pod svodom otvorene dvorane, i zakoračio u dvorište. Kameni pod je bio vreo od podnevnog sunca. Opekao sam bosa noge, pa su me zabile.

Pobunio sam se u sebi: “Božanska majko, nisi došla u moju viziju, a sada se skrivaš u hramu iza zatvorenih vrata. Želim danas da ti uputim posebnu molitvu za Satiša.”

Istog trena je bila uslišena moja unutrašnja molba. Prvo mi je ledima i pod nogama prošao hladan talas, oteravši svaku neudobnost. Onda se, na moje zaprepašćenje, hram jako uvećao. Polako su se otvorila njegova ogromna vrata, otkrivajući kameni lik boginje Kali.

Postepeno se promenio u živo obličje, koje mi je, smešeći se u svom pozdravu klimnulo glavom, što me je ispunilo neopisivom radošću. Kao da mi je nevidljiva sisaljka isisala vazduh iz pluća. Telo mi se umirilo, mada nije postalo inertno.

Usledilo je zanosno proširenje svesti. Jasno sam mogao da vidim nekoliko milja levo preko reke Gange i iza hrama čitavo područje Dakšinešvara. U svim zgradama zidovi su svetlucali i bili potpuno prozirni. Posmatrao sam kroz njih ljude kako na velikoj udaljenosti koračaju tamo-amo.

Iako nisam disao, a telo mi je bilo neobično mirno, ipak sam mogao slobodno da pomeram ruke i stopala. Eksperimentisao sam nekoliko minuta, otvarajući i zatvarajući oči. U oba stanja sam jasno video celu panoramu Dakšinešvara.

Poput rengenskih zraka, duhovni pogled prodire kroz svaku materiju. Božansko oko je svuda središte, nigde nije periferija. Stojeći tamo u suncem obasjanom dvorištu, iznova sam spoznao da čovek ponovo nasleđuje svoje večno carstvo u trenutku kada prestane da bude izgubljen Božji sin, obuzet materijalnim svetom, zapravo nepostojanim snom poput mehura sapunice. Ako je "bežanje" potreba čoveka zgrčenog u svojoj uskogruđoj ličnosti, može li se ikakvo bekstvo uporediti sa veličanstvenošću sveprisutnosti?"

U mom blagoslovenom doživljaju u Dakšinešvaru, jedini neobično uvećani predmeti bili su hram i boginjin lik. Sve ostalo je bilo normalnih dimenzija, ali obavijeno oreolom blagog svetla - belog, plavog, kao i svim pastelnim duginim nijansama. Činilo mi se da mi je telo, sačinjeno od eterične supstance, spremno da poleti. Potpuno svestan svoje materijalne okoline, gledao sam oko sebe, pa čak i hodao tamo-amo ne prekidajući blaženu viziju.

Iznenada sam, iza zidova hrama, ugledao svog zeta koji je sedeo pod granama trnovitog, svetog drveta bel. Mogao sam lako da razaberem tok njegovih misli. Iako donekle ponesen uticajem svetog Dakšinešvara, o meni je ipak negativno mislio. Obratio sam se neposredno ljupkom obličju boginje.

Molio sam se: "Božanska majko, zar nećeš duhovno izmeniti muža moje sestre?"

Predivan lik, koji je dotle ćutao, odgovorio mi je: "Želja ti je ispunjena."

Pogledao sam Satiša sav srećan. Kao da je instiktivno bio svestan prisustva neke duhovne sile, nevoljno je ustao sa zemlje. Video sam ga kako trči iza hrama, a potom mi se približio mašući rukom.

Sveobuhvatna vizija je nestala. Više nisam mogao da vidim veličanstvenu boginju. Ogroman kip se smanjio na svoju uobičajenu veličinu i više nije bio providan. Opet mi se telo kupalo u znoju pod okrutnim sunčevim zracima. Skočio sam u zaklon dvorane sa stubovima, kuda me je ljutiti Satiš sledio. Pogledao sam na sat; bio je jedan. Božanska vizija je trajala sat vremena.

Izlanuo je: "Ti, mala budalo, sedeo si ovde prekrštenih nogu šest sati i škiljio! Hodao sam okolo i posmatrao te. Gde je moje jelo? Hram se zatvorio, a ti nisi obavestio nadležne. Ostali smo bez ručka!"

U meni je još titrao zanos koji sam osetio u prisustvu boginje. Uskliknuo sam hrabro: "Božanska majka će te nahraniti!"

Izvan sebe od besa, Satiš je vikao: "Jednom za svagda, voleo bih da vidim božansku majku kako će nas ovde nahraniti nenajavljene!" Samo što je to izustio, iz dvorišta nam je prišao sveštenik hrama i obratio mi se:

"Sine, posmatrao sam tvoje lice kako blista dok si satima meditirao. Video sam kako si jutros stigao sa svojim društvom i pozeleo da odvojim dovoljno hrane za vaš ručak. Hraniti one koji to unapred nisu zatražili, protivi se pravilima hrama, ali izuzetno ću vama dati ručak."

Zahvalio sam mu se i pogledao Satiša pravo u oči. Pocrveneo je i oborio pogled, kajući se bez reči. Kada su nas poslužili obilnim ručkom, koji je sadržao i mango, čija sezona još nije bila, primetio sam da je apetit mog zeta mali. Satiš je bio smeten i zamišljen. Na povratku u Kalkutu ponekada bi dobacio pogled s razneženim izrazom na licu, ali nije progovorio nijednu reč od trenutka kada nas je sveštenik, kao neposredan odgovor na njegov izazov, pozvao na ručak.

Sledećeg popodneva, kada sam posetio svoju sestru, srdačnome je dočekala rečima: "Dragi brate, dogodilo se čudo! Prošle večeri moj muž je iskreno plakao i rekao mi:

Ljubljena devi¹⁴⁹, srećan sam više nego što se to može rečima iskazati što je plan tvog brata dao plod. Popraviću svako zlo koje sam ti naneo. Od ove večeri, našu veliku spavaću sobu koristićemo kao mesto za pobožnosti. Spavaćemo u tvojoj sobici za meditaciju. Iskreno se kajem što sam ismejao tvog brata. Zbog svog sramnog ponašanja kazniću sebe tako što neću razgovarati sa Mukundom, dok ne budem napredovao na duhovnom putu. Od danas pa na dalje, svim srcem ću tražiti božansku majku. Jednog dana ću je svakako naći!"

¹⁴⁹ Boginja. Deva (uporedi u latinskom deus) znači "bog", ili "sjajni"; od sanskritskog korena glagola div, sijati.

Mnogo godina kasnije, posetio sam svog zeta u Delhiju. Bio sam presrećan videvši da je napredovao na putu samospoznaje, i da je blagosloven vizijom božanske majke. Dok sam bio kod njega, primetio sam da Satiš veći deo noći provodi u tajnoj božanskoj meditaciji mada je teško bolestan, a danju radi u kancelariji.

Palo mi je na pamet da životni vek mog zeta neće biti dug. Roma je pročitala moje misli.

Rekla mi je: “Dragi brate, ja sam zdrava, a muž mi je bolestan. Uprkos tome, želim da znaš da ću kao verna hinduistička žena prvo umreti¹⁵⁰ ja. Neću živeti još dugo.”

Zatečen značenjem njenih reči, ipak sam u njima video bolnu istinu. Kada mi je sestra umrla, otprilike posle godinu dana, nalazio sam se u Americi. Moj najmlađi brat Bišnu mi je detaljno ispričao šta se desilo.

Rekao je: “Roma i Satiš su bili u Kalkuti u vreme njene smrti. Tog jutra je obukla svoju venčanicu, a na pitanje Satiša, čemu ta posebna nošnja, odgovorila je: ‘Danas je poslednji dan da te služim na zemlji.’ Malo kasnije je doživela srčani udar. Kada joj je sin potrčao po pomoć, rekla je: ‘Ne ostavljaj me, sine! Beskorisno je. Umreću pre nego što lekar stigne!’ Posle deset minuta, dodirnuvši s poštovanjem stopala svog muža, Roma je svesno napustila telo, srećna i bez patnje.

“Kad mu je žena umrla, Satish je postao vrlo povučen”, nastavio je Bishnu. ”Jednoga dana gledali smo fotografiju na kojoj se Roma smešila. ‘Zašto se smešiš’, iznenada je viknuo Satish kao da mu je žena sada ovde. ‘Misliš kako si mudra što si otišla pre mene. Dokazaću ti da ne možeš dugo bez mene. Uskoro ću ti se pridružiti.’

Premda se u to vreme Satish potpuno oporavio od bolesti i bio savršeno zdrav, umro je bez nekog očevidnog uzroka ubrzo nakon neobične primedbe nad fotografijom.“

Tako su, znajući unapred kad će umreti, otišli oboje, moja sestra Roma i čovek koji se u Dakshinesvaru za tren preobrazio u ćutljivog sveca. Uprkos samome sebi, Satish je gorljivo odgovorio Milostivoj Majci - njoj, koja se radi njega udostojila da počasti kameni kip.

¹⁵⁰ Žena hindusa, ako umre pre muža, smatra to znakom duhovnog napretka. To je dokaz da mu je odano služila, to jest “umrla u vršenju posla.”

Dobijam univerzitetsku diplomu

”Zanemaruješ zadatke iz filozofskih udžbenika. Bez sumnje se nadaš da ćeš na ispitima proći oslanjanjući se na 'intuiciju'. Ali, ukoliko se ozbiljnije ne pozabaviš učenjem, pobrinuću se da ne položiš ove ispите.“

Profesor D.C.Ghoshal sa koledža u Seramporeu strogo mi se obratio. Ako bih pao na završnom pismenom ispitu na seminaru, ne bih mogao da izadjem na završne ispите. Ispitna pitanja sastavlja fakultet univerziteta u Kalkuti, čiji je ogranak koledž u Seramporeu. Na indijskom univerzitetu student koji ne položi diplomski ispit iz samo jednog predmeta, mora iduće godine da polagaže ispите iz svih predmeta.

Moji predavači na koledžu u Seramporeu obično su prema meni bili ljubazni, a na moj su se račun pomalo i zabavljali. ”Mukunda je malo previše opijen religijom.“ Kada su stvorili takvo mišljenje, taktično su me štedeli neugodnosti da me na semirnarima ispituju. Uzdali su se u to da će me završni pismeni testovi eliminisati sa liste kandidata za diplomski ispit. Sud mojih drugova izražavao se u nadimku koji su mi nadenuli: 'Ludi monah'.

Setio sam se zgodnog načina da osujetim profesorove pretnje da ću pasti na ispitu iz filozofije. Kad su rezultati završnih testova trebalo da budu javno objavljeni, zamolio sam kolegu da pođe sa mnom u profesorovu radnu sobu.

”Molim te, dodi, treba mi svedok“, kazao sam drugu. ”Biću razočaran ako ne nadmudrim predavača.“

Profesor Ghoshal je odmahnuo glavom kada sam ga upitao kako je ocenio moj rad.

”Nisi među onima koji su prošli“, izjavio je pobedonosno. Preturao je po hrpi papira na svom pisaćem stolu. ”Tvoj rad nije uopšte ovde. U svakom slučaju pao si jer se nisi uopšte pojavio na ispitu.“

Nasmejao sam se. ”Bio sam tamo, gospodine. Mogu li sam da pogledam te papire?“

Profesor, sateran u škripac, dozvolio mi je. Brzo sam pronašao svoj rad na kome sam pažljivo izbegao svaki znak raspoznavanja osim ispitnog broja. Neupozoren 'crvenom krpom' moga imena, predavač je visoko ocenio moje odgovore iako nisu bili ulepšani citatima iz udžbenika.¹⁵¹

Kad je otkrio moje lukavstvo, profesor je zagrmio: ”Puka sreća!“ Zatim je dodao, ne gubeći nadu: ”Sigurno ćeš pasti na diplomskom.“

Za testove iz ostalih predmeta su me ponećemu podučavali, posebno moj dragi prijatelj i rođak, Prabhas Chandra Ghose,¹⁵² sin moga strica Sarade. Teškom mukom, ali uspešno, sa najnižim mogućim ocenama sam prošao na svim testovima. Sada sam, nakon četiri godine koledža, mogao pristupiti diplomskom ispitu. Uprkos tome, ni iz daleka nisam očekivao da ću iskoristiti to pravo. U poređenju sa strogim diplomskim ispitima na univerzitetu Kalkute, završni testovi na koledžu u Seramporeu bili su dečija igra. Moje gotovo svakodnevne posete Šri Juktešvaru ostavljale su mi malo vremena za univerzitetske dvorane. Moje kolege klicale od čuđenja kad bih se pojavio, a ne kad me nije bilo.

Obično bih polazio biciklom u pola deset ujutro. U jednoj bih ruci nosio dar za svoga gurua - nekoliko cvetova iz vrta mog *Panthi* pansiona. Pošto bi me srdačno pozdravio, učitelj bi me pozvao na ručak. Uvek sam spremno prihvatao radujući se što za taj dan mogu odbaciti pomisao na predavanja. Kada bih sa Šri Juktešvarom proveo sate i sate, slušajući kako teče njegova mudrost kojoj nije bilo premca, ili pomažući u ašramskim poslovima, nevoljno sam oko ponoći kretao u *Panthi*. Ponekad bih kod svog gurua ostao celu noć tako sretno obuzet njegovim rečima, da ne bih ni opazio kako se mrak pretvara u zoru.

Jedne večeri, oko jedanaest sati, dok sam obuvao cipele¹⁵³ spremajući se da se odvezem u pansion, učitelj me ozbiljno zapita: ”Kad počinje tvoj diplomski ispit?“

”Za pet dana, gospodine.“

”Nadam se da si spreman.“

Ukočivši se od užasa zastao sam sa cipelom u vazduhu. ”Gospodine,“ protestovao sam, ”vi znate da sam svoje dane provodio sa vama, a ne sa profesorima. Zar ne bi bila farsa da se pojavim na tim teškim ispitima?“ Šri Juktešvar me prodorno pogledao. ”Moraš se pojaviti“, reče hladnokrvno, zapovednim tonom. ”Ne smemo

¹⁵¹ Moram da priznam da napeti odnosi između profesora Ghoshala i mene nisu nastali njegovom greškom, nego isključivo zato što ja nisam dolazio na predavanja i što sam na njima bio nepažljiv. Profesor Ghoshal je veliki predavač opsežnog filozofskog znanja. Kasnije smo se srdačno sprijateljili.

¹⁵² Premda moj rođak i ja nosimo isto porodično ime Ghosh, Prabhas svoje prezime u engleskoj transkripciji obično piše Ghoshe, pa sam sledio njegovu transkripciju.

¹⁵³ U indijskom ašramu učenik uvek skida cipele.

tvom ocu i ostalim rođacima dati povoda da kritikuju to što više voliš život u ašramu. Obećaj mi samo da ćeš izaći na ispite. Odgovaraj kako budeš mogao.“

Nisam mogao zaustaviti suze koje su su mi potekle niz obraze. Osećao sam da je učiteljeva naredba nerazumna, ali je njegov interes bio predivan.

”Izaći ću, ako to vi želite,“ izgovorio sam između jecaja, ”ali nemam više vremena da se dobro spremim.“ Sebi u bradu promrmljao sam: ”Ispisaću papir vašom naukom.“

Kada sam idućeg dana u svoje uobičajeno vreme ušao u ašram, predao sam mu cveće sa nekom žalosnom svečanošću. Kad me ugledao tako utučenog, Šri Juktešvar se nasmejao: ”Mukunda, da li te Gospod ikada izneverio na ispitu ili drugde?“

”Ne, gospodine“, odgovorio sam sa žarom. Navrla je bujica uspomena i isunila me dubokom zahvalnošću. ”U tome da postigneš univerzitetske časti nije te sprečila lenjost, nego vruća želja za Bogom“, reče moj guru ljubazno. Posle čutnje, citirao je: ”Zato najpre tražite carstvo Božije i njegovu pravednost, a sve ostalo će vam se biti dato.“¹⁵⁴

Po hiljaditi put sam osetio kako mi je u učiteljevoj prisutnosti teret pao s leđa. Kad smo završili rani obed, predložio je da se vratim u *Panthi*. ”Da li u tvom pansionu još stanuje tvoj prijatelj Romesh Chandra Dutt?“

”Da, gospodine.”

”Poveži se s njim. Gospod će ga nadahnuti da ti pomogne da se spremiš za ispite.“

”Dobro, gospodine, ali Romesh je izuzetno zaposlen. On je prvi čovek na našoj godini i mora da uči više od ostalih.“

Na moje prigovore učitelj odmahnu rukom: ”Za tebe će naći vremena. Sada idi.“

Odveo sam se biciklom nazad u *Panthi*. Prva osoba koju sam tamo srećo bila je učeni Romes. Kao da ima mnogo slobodnog vremena, spremno je pristao na moj bojažljivi predlog.

”Naravno - stojim ti na usluzi.“ Tog popodneva je nekoliko sati proveo podučavajući me raznim predmetima, a tako je nastavio i sledećih dana.

”Mislili da će se veliki broj pitanja iz engleske književnosti odnositi na put kojim je krenuo Childe Harold“, kazao mi je. ”Moramo nabaviti atlas.“

Požurio sam do svog strica Sarade i pozajmio atlas. Romesh je na karti Evrope označio mesta koja je posetio Bajronov romantični putnik.

Nekoliko kolega se skupilo da slušaju podučavanje. ”Romesh te pogrešno uči“, komentarisao je jedan od njih na kraju sastanka. ”Obično je pedeset posto pitanja o delima, dok je druga polovina o životima autora.“

Kada sam idućeg dana izašao na ispit iz engleske književnosti, prvi pogled na pitanja izazvao je u meni suze zahvalnosti koje su okvasile papir. Nastavnik je prišao mom stolu i saosećajno me pitao da li nešto nije u redu.

”Moj guru je pretekao da će mi Romesh pomoći,“ objasnio sam mu, ”a na ispitnom formularu su upravo ona pitanja koja je Romesh naveo! Na moju sreću, ove godine je mali broj pitanja o engleskim piscima čiji su životi, što se mene tiče, velika tajna!“

Kad sam se vratio, celi pansion je brujaio. Momci koji su ismejavali Romeshov način podučavanja, gledali su me sa strahopoštovanjem, a čestitanjem su mi gotovo probili uši. U tih nedelju dana ispita provodio sam duge sate s Romeshom, koji je formulisao pitanja za koja je smatrao da će ih profesor verovatno postaviti. Dan za danom, Romeshova su se pitanja u gotovo identičnom obliku pojavljivala na ispitnim formularima. Koledžom se pročulo da se događa nešto slično čudu, i da će nepažljivi 'Ludi monah' izgleda uspeti. Uopšte nisam pokušavao da sakrijem činjenice. Lokalni profesori nisu mogli da promene pitanja koja je pripremio univerzitet u Kalkuti.

Razmišljajući o ispitu iz engleske književnosti, jednog jutra sinulo mi je da sam napravio veliku grešku. Jedan od niza pitanja bio je podeljen u dva dela. A ili B, i C ili D. Umesto da odgovorim na po jedno pitanje iz svakog dela, nemarno sam odgovorio na oba pitanja iz prvog dela, a pitanja iz drugog nisam ni pogledao. Najveći broj bodova koje sam tako magao sakupiti bio je 33, tri manje od potrebnih 36. Odjurio sam učitelju i izjadao mu se.

”Gospodine, napravio sam neoprostivu grešku. Ne zaslužujem božiji blagoslov koji mi dolazi preko Romesha. Naprosto ga nisam dostojan.“

”Umiri se, Mukunda.“ Šri Juktešvarov ton je bio lak i bezbrižan. Pokazao je na plavi nebeski svod. ”Verovatnije je da Sunce i Mesec zamene mesta u svemiru, nego da ti padneš na diplomskom ispitu!“

¹⁵⁴ Matej 6, 33.

Napustio sam ašram nešto mirniji, iako je matematički bilo nepojmljivo da mogu proći. Jednom ili dvaput zabrinuto sam pogledao nebo. Sunce - gospodar dana - bilo je čvrsto usidreno u svojoj uobičajenoj orbiti!

Čim sam stigao u *Panthe*, čuo sam kako jedan kolega kaže: "Upravo sam saznao da je ove godine prvi put smanjen broj bodova potrebnih za prolaz iz engleske književnosti."

Uleteo sam u mladićevu sobu takvom brzinom da me je on uplašeno pogledao.

"Dugokosi monaše," odgovorio mi je smejući se, "otkud tvoj iznenadni interes za studije? Čemu vika u pet do dvanaest? Istina je, međutim, da je prolazna ocena upravo snižena na 33 boda."

U nekoliko radosnih skokova vratio sam se u svoju sobu i pao na kolena hvaleći matematičku savršenost Božanskog Oca.

Svaki put kada bi me Romesh podučavao, jasno sam osećao kako me kroz njega vodi duhovna prisutnost. U vezi s ispitom iz bengalskog dogodilo se nešto značajno. Romesh, koji me je tek malo podučio u tom predmetu, pozvao me u trenutku kada sam iz pansiona polazio na ispit.

"Eno te zove Romesh", reče mi nestrpljivo jedan od kolega. "Nemoj da se vraćaš. Zakasnićemo na ispit."

Ne obazirući se na njegov savet otrčao sam natrag u pansion.

"Naši bengalski dečaci obično s lakoćom polože ispit iz bengalskog jezika", rekao mi je Romesh. "Malopre sam, međutim, osetio da ove godine profesori nameravaju da prorede studente pitanjima iz udžbenika koji se malo čitaju." Moj prijatelj mi tada ispriča ukratko nekoliko priča iz udžbenika, među kojima dva događaja iz života Vidyasagara, bengalskog filantropa sa početka XIX veka.

Zahvalio sam Romeshu i brzo se biciklom odvezao do ispitne dvorane. Pokazalo se da ispitno pitanje iz bengalskog jezika sadrži dva dela. Prvo je uputstvo glasilo: Navedi dva primera Vidyasagarovih dobrih dela.¹⁵⁵ Dok sam na papir prenosio znanje koje sam ga nedavno stekao, prošaputao sam nekoliko reči zahvalnosti za to što sam se vratio na Romeshov poziv u poslednjem trenutku. Da nisam saznao za Vidyasagarova dobročinstva za čovečanstvo (kome sam i sâm pripadao), ne bih mogao da položim ispit iz bengalskog, a pad iz jednog predmeta prisilio bi me da dogodine iznova polažem ispite iz svih predmeta. Jasno je da bi mi takav ishod bio mrzak.

Drugi zadatak je glasilo: "Napiši na bengalskom jeziku esej o životu čoveka koji te najviše nadahnuo." Treba li da kažem, dragi čitaoc, koga sam odabrao za svoju temu. Dok sam ispisivao stranicu za stranicom hvaleći svog gurua, sa smeškom sam shvatio kako se ostvaruje moje promrmljano proročanstvo: "Ispisaću papir vašim učenjem!"

Nisam smatrao potrebnim da tražim od Romesha da mi pomogne u filozofiji.¹⁵⁶ Uzdaajući se u svoje dugogodišnje školovanje kod Šri Juktešvara, nisam se obazirao na objašnjenja u udžbenicima. Najvišu ocenu sam dobio iz filozofije. U svim ostalim predmetima jedva sam skupio potreban minimalan broj bodova.

Sa zadovoljstvom beležim da je moj nesebični prijatelj Romesh Chandra Dutt diplomirao *cum laude* (lat.:sa pohvalom).

Očevo se lice naboralo od osmeha kada sam doneo diplomu. "Nisam se ni usudio da pomislim da ćeš da položiš, Mukunda", priznao mi je. "Toliko si vremena provodio sa svojim guruom." Učitelj je tačno naslutio očevu neizrečenu kritiku.

Godinama sam sumnjao da ću ikada doživeti dan kada će iza mog imena stajati titula filozofskog fakulteta. Retko je upotrebljavam, a pritom uvek pomislim kako je ona božanski dar darovan iz ponešto nejasnih razloga. Povremeno čujem kako neki akademski obrazovan čovek kaže da je zapamtio vrlo malo od nabubranog znanja. To me priznanje donekle teši zbog mojih nesumnjivih nedostataka.

Onoga dana kada sam u junu 1914. godine dobio diplomu Univerziteta u Kalkuti, kleknuo sam pred svojim učiteljem i zahvalio mu za sve blagoslove kojima me je tokom godina obasuo.¹⁵⁷

"Ustani, Mukunda", rekao je on blago. "Bogu je naprosto bilo lakše da te progura na ispitu, nego da zameni mesta Sunca i Meseca!"

¹⁵⁵ Ne sećam se tačnih reči uputstava, ali znam da ih ne bih mogao ispuniti bez Romeshove prethodne pomoći.

¹⁵⁶ Indijska filozofija sa svojih šest "ortodoksnih" ili na *Vedama* utemeljenih sistema namenjena je praktičnoj upotrebi. Svaki od tih šest sistema zahteva moralnu čistotu kao nužan preduslov bavljenja filozofijom. Taj zahtev koji se odnosi na ličnost, i koji je na Zapadu zanemaren, hrani indijske discipline trajnom vitalnošću.

¹⁵⁷ Moć delovanja na duh drugih ljudi kao i na tok događaja zove se *vibhuti* (jogijska moć) i spominje se u Patanjđalijevim *Yoga sutrama* (III, 24), gde se i objašnjava kao posledica "univerzalnog saosećanja".

Sveti spisi tvrde da je Bog stvorio čoveka na svoju svemoćnu sliku. Kontrola nad svemirom čini se nečim natprirodnim, ali je zapravo prirodna kod svakog ko se 'seti' svog božanskog porekla. Onaj ko se, kao Šri Juktešvar, sjedinio s Bogom, nema više svog ego principa (*ahamkara*), pa prema tome ni ličnih želja. Dela istinskih učitelja s lakoćom se usklađuju s *rtom*, prirodnom pravičnošću. Ili, Emersonovim rečima, ti veliki ljudi nisu "puni vrlina, nego vrlina sama. Cilj stvaranja je postignut, a Stvoritelj je zadovoljan."

Postajem monah reda svamija

”Učitelju, moj otac želi da primim rukovodeće mesto na Železnici Bengal-Nagpur, ali sam to odlučno odbio.“

Zatim nadajući se dodadoh: ”Gospodine, hoćete li me zaređiti u svamija?“ Pogledao sam ga preklinjući. U godinama koje su prošle, Šri Juktešvar je, da bi proverio dubinu moje odluke, odbijao taj moj zahtev. Danas se, međutim, dobrodušno nasmešio.

”Dobro, dakle, sutra ću te uvesti u red svamija.“ Zatim je mirno nastavio: ”Srećan sam što si istrajao u svojoj želji da postaneš monah. Lahiri Mahasaya imao je običaj da govori: ”Ako ne pozoveš Boga u goste leti, u zimu života neće ti doći.“

”Dragi učitelju, nikada ne bih mogao odustati od cilja da kao i vaša poštovana ličnost pripadam redu svamija.“ Nasmešio sam mu se s beskrajnom ljubavlju.

”Neoženjeni se brine za Gospodnje: kako će ugoditi Gospodu. A oženjeni se brine za svetovno: kako će ugoditi ženi, te postaje podeljen.“¹⁵⁸ Analizirao sam živote svih prijatelja koji su se najpre posvetili nekoj duhovnoj disciplini, a zatim se oženili. Bačeni u more svetovnih odgovornosti, zaboravili su svoju odluku da će meditirati.

Dodeliti Bogu drugorazredno mesto u životu bilo mi je nepojmljivo.¹⁵⁹ Iako je on jedini Vlasnik Svemira koji nas iz života u život ćutke obasipa darovima, ostaje nešto što on ne poseduje, a što ljudsko srce može dati ili ukrasiti - svoju ljubav. Stvoritelj koji je tako pomno nastojao da obavije tajnom svaki atom, mogao je pritom da bude motivisan isključivo žarkom željom da ga čovek traži samo svojom slobodnom voljom. Kakvom baršunastom rukavicom poniznosti pokriva gvozdenu ruku svoje svemoći!

Idući dan bio je dan koji u životu najviše pamtim. Sećam se da je bio sunčan četvrtak u julu 1914., nekoliko nedelja pošto sam diplomirao. Na unutrašnjem balkonu svog seramporeškog ašrama učitelj je namočio nov komad svile u oker žutu boju, tradicionalnu boju reda svamija. Kad se tkanina osušila, moj guru ju je obavio oko mene kao halju odricanja.

”Jednog ćeš dana otići na Zapad gde više vole svilu“, rekao je. ”Kao simbol toga odabrao sam za tebe svilu umesto uobičajenog pamuka“. U Indiji, gde monasi slede ideal siromaštva neobično je videti svamija odevenog u svilu. Mnogi jogiji, međutim, nose svilenu odeću koja izolira suptilne telesne struje.

”Nisam prijatelj ceremonija“, izjavio je Šri Juktešvar. ”Zamonašiću te *vidvat* (neceremonijalnim) načinom.“

Prilikom *vividiše* ili ceremonijalnog uvođenja u red svamija pali se vatra i izvode simbolični pogrebni obredi. Učenikovo materijalno telo se pokazuje kao mrtvo i spaljuje se u plamenu mudrosti. Novopečenom svamiju se tada peva pesmica, kao npr.: ”Ovaj atman je brahman“¹⁶⁰, ili ”ti si to“, ili ”ja sam on“. Šri Juktešvar, međutim, koji je voleo jednostavnost, poštedeo nas je posla oko svih formalnih obreda i samo zatražio od mene da sebi odaberem novo ime.

”Dajem ti povlasticu da ga sam odabereš“, rekao je smešćći se.

”Jogananda“, odgovorio sam posle časka razmišljanja. Ime doslovno znači 'blaženstvo (*ananda*) putem sjedinjenja s Bogom (*yoga*).

”Neka tako bude. Odrekavši se svog porodičnog imena Mukunda Lal Ghosh, odsada ćeš se zvati Jogananda, Giri ogranka svamijevskog reda.“

Dok sam klečao pred Šri Juktešvarom i čuo ga kako prvi put izgovara moje ime, srce mi se razgalilo od zahvalnosti. S kolikom je ljubavlju i kako neumorno radio da bi se dečak Mukunda jendog dana preobrazio u monaha Joganandu. Radosno sam otpevao nekoliko stihova iz dugačkog Šankarinog hvalospeva na sanskritu:

Ni um, ni intelekt, ni ego ni osećaj,
ni nebo ni zemlja, ni elementi nisam ja.
Ja sam On, ja sam On, blagoslovljeni Duh, ja sam On!
Ni rodenja, ni smrti, ni kaste nemam ja,
ni oca, ni majke.
Ja sam On, ja sam On, blagoslovljeni Duh, ja sam On!

¹⁵⁸ I Korinćanima 7, 32-33.

¹⁵⁹ ”Onaj ko Bogu nudi drugo mesto, uopšte mu ne nudi mesto.“ - Raskin.

¹⁶⁰ Doslovno ”ova duša je duh“. Vrhovni duh je ne-stvoreni Apsolut, i ne zavisi ni od čega (*neti, neti*, ni ovo, ni ono), ali se u *vedanti* spominje kao *sat-čit-ananda*, tj. bitak-svest-blaženstvo.

Mašta me ne može zamisliti, bez oblika sam ja,
prožimam sve udove života.
Ne bojim se ropstva, slobodan sam, slobodan.
Ja sam On, ja sam On, blagoslovljeni Duh, ja sam On!

Svaki svami pripada drevnom isposničkom redu koji je poslednji put u istoriji reorganizovao (i dao mu sadašnji oblik) Šankara.¹⁶¹ Budući da je to formalni red s neprekidnim nasleđem svetih predstavnika koji su i aktivni vođe, niko ne može sam sebi dodeliti naziv svamija. Može ga pravomoćno primiti samo od drugog svamija, tako da svi redovnici mogu da prate svoje duhovno stablo do zajedničkog gurua - Šri Šankare. Po svojim zavetima ličnog neposedovanja, čistote i poslušnosti duhovnom učitelju, mnogi katolički redovi slični su redu svamija.

Osim novog imena koje se obično završava s *ananda*, svami dobija i naziv koji pokazuje njegovu formalnu povezanost s jednim od deset podvrsta svamijskog reda. Jedan od tih *dasanamija*, ili deset agnomena, je *giri* (planina) kome pripada Šri Juktešvar, pa prema tome i ja. Među ostalima su *sagara* (more), *bharati* (zemlja), *aranya* (šuma), *puri* (prostranstvo), *tirtha* (mesto hodočašća) i *sarasvati* (mudrost prirode).

Novo ime koje svami dobija ima stoga dvostruko značenje - postizanje vrhunskog blaženstva (*ananda*) s nekim od božanskih osobina ili stanja kao što su ljubav, mudrost, predanost, služenje, joga - i putem unutarnjeg usklađivanja s prirodom, njenim morima, planinama, nebesima.

Ideal nesebičnog služenja celom čovečanstvu i odricanja od svih ličnih veza i ambicija, podstiče većinu svamija da aktivno učestvuju u humanitarnom i obrazovnom radu u Indiji, a ponekad i u drugim zemljama. Ne obazirući se na predrasude kaste, vere, društvene klase, boje kože, pola ili rase, svami se pridržava jedino zakona da su svi ljudi braća. Cilj mu je apsolutno jedinstvo s Duhom. Ispunjavajući svoju svest dok je budan i dok spava mišlju 'ja sam On', zadovoljno luta svetom, ali nije od sveta. Samo tako može opravdati svoj naziv svamija - čoveka koji nastoji da postigne jedinstvo sa *sva* ili Jastvom. Nepotrebno je dodati da svi koji nose formalnu titulu svamija nisu jednako uspešni u postizanju tog visokog cilja.

Šri Juktešvar je bio i svami i jogi.

Svami, formalno monah zbog svoje veze s drevnim redom, nije uvek i jogi. Svako ko vežba neku naučnu tehniku bogospoznaje je jogi. Može biti oženjen ili neoženjen, svetovan čovek ili vezan formalnim religioznim obavezama. Moguće je da svami sledi samo put trezvenog rasuđivanja i ravnodušnog odricanja. Ali jogi primenjuje tačno određen postupak kojim korak po korak disciplinuje um i telo i oslobađa dušu. Ne oslanjajući se ni na osećaje ni na veru, jogi praktikuje temeljno proveren skup vežbi koje su zacrtali prvi *ršiji*. U Indiji je u svako doba bilo hristolikih jogija koji su jogom postigli istinsko oslobođenje.

Kao i svaku drugu nauku, jogu mogu primenjivati ljudi iz svih delova sveta, i u svakom vremenu. Teorija kako joga 'nije prikladna za Zapadnjake', koju zastupaju neki autori neznalice, potpuno je pogrešna i sprečila je, na žalost, mnoge iskrene tragaoce da se njome bolje pozabave i dožive njene mnogostruke blagoslove. Joga je metod za obuzdavanje prirodnog nemira misli, nemira koji neprestano sve ljude u svim zemljama sprečava da sagledaju pravu suštinu Duha. Joga ne poznaje granicu između Istoka i Zapada, baš kao što je ne poznaje ni isceliteljska i nepristrasna sučeva svetlost. Sve dok je čovekov um ispunjen nemirnim mislima, neizbežna je i potreba za jogom ili kontrolom.

Drevni *ršI*, Patandali, definiše jogu kao 'kontrolu nad aktivnostima uma'.¹⁶² Njegovo vrlo kratko remek-delo *Yoga sutre* (takođe poznato pod nazivom *Patandalijevi aforizmi*), jedno je od šest sistema hinduističke filozofije.¹⁶³ Za razliku od filozofija Zapada, svih šest hinduističkih sistema ne sadrže samo teorijska, nego i praktična učenja. Osim što se bave svim mogućim ontološkim pitanjima, šest sistema iznose šest određenih disciplina za trajno uklanjanje patnje i postizanje večnog blaženstva.

Zajednička nit koja povezuje svih šest sistema jeste stav da za čoveka nema prave slobode bez poznavanja krajnje Stvarnosti. Kasnije *upanišade* ističu kako među svih šest sistema, *Yoga sutre* sadrže

¹⁶¹ Šankara se ponekad naziva Šankaračaryom. Ačarya znači 'religiozni učitelj'. Kao i u mnogim drugim slučajevima, naučnici se prepiru oko toga kada je živio. Neki zapisi ukazuju na to da je monist bez premca živio u VI veku pre Hrista. Zapadni istoričari stavljaju Šankaru u VIII vek posle Hrista. Privlačno je svako doba!

¹⁶² *Citta vrtti nirodha* - Yoga sutre 1, 2. Patandalijev datum rođenja je nepoznat iako ga veći broj istoričara stavlja u drugi vek pre nove ere. Spisi o različitim temama, koje su nam ostavili *ršiji*, sadrže tako duboke mudrosti da one ni do danas nisu zastarele. Ali na zaprepaštenje današnjih naučnika, ti sveci nisu smatrali vrednim truda da svoja dela obeleže imenom i datumom. Znali su da je njihov kratki životni vek samo plamsaj velikog beskonačnog života, a da je istina večna, pa ne može biti ni lično vlasništvo, niti nositi pečat neke ličnosti.

¹⁶³ Šest ortodoksnih sistema (*saddarsana*, 'šest uvida') jesu *sankhya*, *yoga*, *vedanta*, *mimamsa*, *nyaya* i *vaisesika*. Učeni čitaoci će uživati u suptilnostima i širini tih drevnih formulacija koje su danas dostupne i u prevodu na engleski.

najefikasnije metode za postizanje direktnog opažanja istine. Vežbanjem praktičnih tehnika joge čovek zauvek napušta jalovo spekulativno područje i sopstvenim iskustvom spoznaje pravu suštinu.

Sistem joge, kako ga je zacrtao Patanjđali, poznat je kao osmostruki put. Prvi koraci, *yama* i *niyama*, zahtevaju poštovanje deset negativnih i pozitivnih moralni preporuka - izbegavanje vredanja drugih, laganja, krađe, neumerenosti i posesivnosti, a zatim čistotu tela i uma, zadovoljstvo, samodisciplinu, učenje i predanost Bogu.

Sledeći koraci su *asane* (pravilan položaj) - kičmeni stub mora biti prav a telo čvrsto u udobnom položaju za meditaciju; zatim *pranayama* (upravljanje *pranom*, ili suptilnim životnim strujama), i *pratyahara* (povlačenje čula sa vanjskih objekata).

Poslednji koraci su oblici prave joge: *dharana* (koncentracija), zadržavanje uma na jednoj misli; *dhyana* (meditacija) i *samadhi* (nadsvesna percepcija). To je osmostruka staza joge¹⁶⁴ koja vodi čoveka do konačnog cilja *kaivalye* (apsolutnosti), termina koji bi se jasnije mogao izraziti kao 'spoznaja istine s one strane svakog intelektualnog rasuđivanja'.

Čovek bi se mogao zapitati šta je više, svami ili jogi. Kada se i ako se postigne jedinstvo s Bogom, razlike između pojedinih puteva nestaju. *Bhagavad gita*, međutim, ističe kako su metodi joge sveobuhvatni. Tehnike joge nisu namenjene samo određenim tipovima i temperamentima, nekolicini koji su skloni manastirskom životu. Joga ne zahteva nikakvu formalnu obavezu. Budući da nauka joge zadovoljava univerzalnu potrebu, prirodno je da se može univerzalno i primenjivati. Pravi jogi može po dužnosti ostati u svetu. On je tu kao maslac na vodi, a ne kao mleko nedisciplinovanog čovečanstva koje se lako meša s vodom. Ispuniti svoje zemaljske dužnosti zapravo je najviši put pod uslovom da jogi, mentalno odvojen od egoističnih želja, igra svoju ulogu dobrovoljnog Božijeg instrumenta.

Postoji određen broj velikih duša koje danas žive u američkim, evropskim i drugim neindijskim telima koje su, iako možda nikad nisu čule reči 'jogi' i 'svami', istinski primeri tih pojmova. Svojim nesebičnim služenjem čovečanstvu, ili vladanjem strastima i mislima, ili iskrenom ljubavi prema Bogu, ili svojom velikom moći koncentracije, oni su u određenom smislu jogiji. Sami su sebi postavili cilj joge - vladanje samim sobom. Ti ljudi bi se mogli uzdići čak i do većih visina kad bi proučili nauku joge, koja omogućava svesnije usmeravanje uma i života.

Određeni broj površnih pisaca sa Zapada pogrešno je shvatio jogu, ali njeni kritičari nisu nikad iskusili u praksi ni jedan od njenih puteva.¹⁶⁵ Među mnogobrojnim ozbiljnim iskazima poštovanja jogi naveo bih reči dr C. G. Junga,¹⁶⁶ čuvenog švajcarskog psihologa.

"Kada se neka religiozna metoda preporučuje kao 'naučna', sigurno će na Zapadu imati svoju publiku. Joga ispunjava to očekivanje (piše dr Jung). Potpuno nezavisno od čari novog i polurazumljivog, joga opravdano ima veliki broj sledbenika. Ona nudi mogućnost kontrolisanog iskustva i time zadovoljava naučnu potrebu za 'činjenicama', a zbog svoje širine i dubine, svoje poštovanja dostojne starosti, svoga učenja i metode koji se bave svakom fazom života, obećava mogućnosti o kojima nismo ni sanjali.

Svaka religiozna ili filozofska praksa podrazumeva psihološku disciplinu, tj. metod mentalne higijene. Mnogostruki, isključivo telesni postupci joge,¹⁶⁷ podrazumevaju i fiziološku higijenu koja nadilazi običnu gimnastiku i vežbe disanja, nadilazi utoliko ukoliko nije samo mehanička i naučna, nego i filozofska. Vežbajući pojedine delove tela, ona ih sjedinjuje s celinom uma, što se jasno vidi u vežbama *pranayame*, gde *prana* znači oboje, i dah i univerzalnu dinamiku svemira.

Kada je nešto što radi pojedinac u isto vreme i kosmički čin, posledica toga čina na telu (punjenje nervnom energijom) sjedinjuje se s pobuđenošću uma (univerzalnom idejom), a iz toga se razvija živo jedinstvo

¹⁶⁴ To nije isto što i Buddhin 'plemeniti osmostruki put', smernice za čovekovo ponašanje: (1) ispravni ideali, (2) ispravni motivi, (3) ispravan govor, (4) ispravna dela, (5) ispravan način života, (6) ispravno nastojanje, (7) ispravno sećanje sebe i (8) ispravna spoznaja.

¹⁶⁵ Neobavešteni ljudi često govore o jogi kao o nekoj mračnoj, tajanstvenoj praksi magijskih obreda u cilju sticanja nadljudskih moći. Ali kad naučnici govore o jogi, oni misle na filozofski sistem koji je Patanjđali izneo u svojim *Yoga sutrama*. Kao i ostalih pet sistema indijske filozofije, i *Yoga sutre* insistiraju na 'magiji' moralne čistote ('deset zapovesti' *yame* i *niyame*), kao na prvom koraku koji vodi pravilnom znanju. Kosmički red (*rita*) koji podržava svemir, ne razlikuje se od moralnog poretka koji upravlja čovekovom sudbinom. *Ršiji* su s pravom isticali kako onaj ko nije voljan da sledi moralne preporuke, nije ozbiljno odlučio da traži istinu. Treći deo *Yoga sutri* objašnjava čudesne moći (*siddhi*) koje nužno prate uspešno vežbanje joge. Istinsko znanje uvek je moć! Kad postigne konačno stanje spoznaje, *kaivalyu*, jogi može koristiti *siddhi*, ali i ne mora. On nikada ne smatra da je posedovanje *siddhi* - slučajnih cvetova pokraj puta - cilj. Traži se Onaj koji večno daje, a ne njegovi darovi.

¹⁶⁶ Dr Jung je 1937. godine prisustvovao Kongresu o indijskoj nauci i dobio počasni doktorat univerziteta u Kalkuti.

¹⁶⁷ Dr. Jung ovde misli na *hata yogu*, granu joge koja se bavi položajima tela i tehnikama za zdravlje i dugovečnost. *Hata yoga* je korisna i daje spektakularne telesne rezultate, ali jogiji koji teže duhovnom oslobođenju retko se njome koriste.

koje se ne može postići nikakvom tehnikom, ma kako naučna bila. Praksa joge nezamisliva je, a ne bi bila ni delotvorna, bez pojmova na kojima se joga temelji. Ona na izvanredno potpun način spaja telesno i duhovno.

Na Istoku, gde su i ideja i praksa nastale, i gde je nekoliko hiljada godina neprekidne tradicije podiglo potrebne duhovne temelje, joga je, spreman sam da poverujem, tako savršena metoda spajanja duha i tela, da ju je teško dovesti u pitanje. To jedinstvo stvara psihološku pretpostavku za intuiciju koja nadilazi svesnost.“

I na Zapadu se, međutim, bliži dan kada će se unutarnja nauka samokontrole smatrati jednako potrebnom kao i vanjsko umeće savladavanja prirode. Ovo novo, atomsko doba, dočekaće da vidi kako se ljudski duh otrežnjava i proširuje naučno dokazanom neospornom istinom da je materija zapravo koncentrisana energija. Finije sile ljudskog duha mogu i moraju osloboditi energiju koja je veća od energije u kamenju i metalima, da materijalni atomski div, nedavno pušten sa uzde, ne bi razorio svet. Jedna od indirektnih koristi čovekovog bavljenja atomskim oružjem biće verovatno veći praktični interes za nauku o jogi - istinsko 'protivatonsko sklonište'.

Brat Ananta i sestra Nalini

”Ananta ne može dalje da živi. Istekao je pesak njegove karme za ovaj život.“

Te sudbonosne reči navrle su mi u svest dok sam jednog jutra sedeo u dubokoj meditaciji. Ubrzo pošto sam se zamonašio, posetio sam svoje rodno mesto Gorakhpur kao gost svog najstarijeg brata Anante. Iznenadna bolest prikovala ga je za postelju. S ljubavlju sam ga negovao.

Svečana unutrašnja presuda ispunila me tugom. Nisam mogao podneti da dalje ostanem u Gorakhpuru samo da bih video kako mi brat umire, a ja stojim bepomoćan. Iako su me rodaci kritikovali, jer to nisu shvatali, napustio sam Indiju prvim brodom. On je krstario duž obale Burme, a zatim preko Kineskog mora u Japan. Iskrcao sam se u Kobeu, gde sam proveo samo nekoliko dana. Bilo mi je isuviše teško pri srcu da bih ga razgledao.

Na povratku u Indiju brod je pristao u Šangaju. Onda me doktor Misra, brodski lekar, poveo u nekoliko trgovina raritetima, gde sam odabrao darove za Šri Juktešvara, porodicu i prijatelje. Za Anantu sam kupio veliki izrezbareni komad bambusa. Istog časa kada mi je trgovac, Kinez, pružio suvenir od bambusa, ispustio sam ga na pod, viknuvši: ”To sam kupio za svog dragog mrtvog brata!“

Jasno sam spoznao kako njegova oslobođena duša upravo kreće u beskonačnost. Suvenir se pri padu slomio, a to je bilo simbolično. Jecajući, napisao sam na površini bambusa: ”Svom voljenom, sad pokojnom, Ananti.“

Moj pratilac, doktor, sve je to posmatrao sarkastično se smeškajući. ”Čuvaj svoje suze,“ rekao je, ”zašto ih prolivaš ako nisi siguran da je mrtav?“

Kad je brod stigao u Kalkutu, doktor Misra je opet bio kraj mene. Moj najmlađi brat Bishnu čekao me na molu da me pozdravi.

”Znam da je Ananta otišao sa ovog sveta“, rekao sam Bishnuu pre nego što je stigao da progovori. ”Molim te, reci meni i ovom ovde doktoru, kada je Ananta umro.“

Bishnu reče datum, a to je bio upravo onaj dan kada sam u Šangaju kupovao suvenire.

”Slušaj,“ poviče doktor Misra, ”nemoj da se to pročuje! Profesori će dodati još godinu dana studijama medicine koje su već ionako dovoljno duge!“

Otac me toplo zagrlio kada sam ušao u kuću na Gurpar putu.

”Došao si“, rekao je blago. Iz očiju su mu kanule dve krupne suze. Obično povučen, nikada ranije nije pokazivao znake ljubavi. Izvana strog, otac je u sebi nosio meko majčino srce. U svim porodičnim događajima jasno se videla njegova dvostruka uloga.

Uskoro posle Anantinog odlaska, moja najmlađa sestra Nalini, božanskim je isceljenjem vraćena s praga smrti. Pre nego što to ispričam, navešću nekoliko događaja iz njene mladosti.

U detinjstvu odnos između Nalini i mene nije bio baš najbolji. Bio sam vrlo mršav, a ona još mršavija. Podstaknut nesvesnim motivom ili ”kompleksom“ koji će psihijatri lako identifikovati, često sam zadirkivao sestru zbog njenog izgleda. Ona mi je odgovarala nemilosrdnom iskrenošću karakterističnom za decu. Majka bi se ponekad uplela, privremeno okončavajući naše svađe tako što bi me blago povukla za uvo (kao starijeg).

Vreme je prolazilo. Nalini se verila za mladog lekara iz Kalkute, Panchanonom Boseom. Kada se radilo o mirazu, otac se pokazao velikodušnim, verovatno da bi budućeg mladoženju obeštio zbog toga što se vezao za ”motku“ (kao što sam sestri i rekao).

Kad je stiglo vreme, proslavljen je službeni obred venčanja. Tog dana uveče pridružio sam se velikoj grupi veselih rođaka u dnevnoj sobi naše kuće u Kalkuti. Mladoženja je sedeo na ogromnom, zlatnim brokatom izvezenom jastuku, a Nalini je bila uz njega. Predivan ljubičasti svileni sari nije, na žalost, mogao potpuno da sakrije njen uglasti lik. Zaklonjen iza jastuka svog novog zeta, prijateljski sam mu se nacerio. On nije video Nalini do dana obreda venčanja, kad je konačno saznao šta je dobio na bračnoj lutriji. Shvativši kako sa njim saosećam, dr. Bose je krišom pokazao Nalini i šapnuo mi na uho: ”Reci, šta je ovo?“

”Dakle, doktore,“ odgovorio sam ”to je kostur vama za proučavanje!“

Gušeci se od smeha, moj zet i ja jedva smo uspeli da zadržimo dolično ponašanje pred sakupljenim rođacima.

S godinama je doktor Bose postao omiljen u našoj porodici, koja ga je pozivala kad god bi se neko razboleo. On i ja postali smo dobri prijatelji, često se zajedno šaleći na račun Nalini.

”To je medicinski kuriozitet“, rekao mi je jednog dana moj zet. ”Sve sam iskušao na tvojoj mršavoj sestri - riblje ulje, maslac, slad, med, ribu, meso, jaja, tonike. Nije se zaokruglila ni stotinku centimetra.“

Obojica smo se nasmejali.

Nekoliko dana kasnije, posetio sam dom Boseovih. Ono što sam nameravao, obavio sam za svega nekoliko minuta. Mislio sam da ću otići a da me Nalini ne opazi. Kad sam stigao do ulaznih vrata, začuo sam njen glas, srdačan ali zapovednički:

“Dodi ovamo, brate! Ovog puta mi nećeš izmaći! Želim sa tobom da razgovaram.“

Popeo sam se stepenicama do njene sobe. Na moje iznenađenje, bila je sva u suzama.

“Dragi brate,“ rekla je, “zakopajmo staru ratnu sekiru. Vidim da si sada nepokolebljivo krenuo duhovnim putem. Htela bih da u svakom pogledu postanem kao ti.“ Zatim je dodala, puna nade: “Ti si sad i fizički snažan. Možeš li da mi pomogneš? Muž mi se ne približava, a ja ga toliko volim! Još bih više volela da napredujem na putu bogospoznaje čak i ako treba da ostanem mršava¹⁶⁸ i neprivlačna.“

Njena molba duboko me dirnula. Naše novo prijateljstvo neprestano je raslo. Jednog me dana zamolila da postane moja učenica.

“Uči me kako god želiš. Odsad ću se uzdati u Boga, a ne u tehniku.“ Pokupila je lekove i izlila ih niz oluk.

Da bih iskušao njenu veru, tražio sam od nje da prestane da jede ribu, meso i jaja.

Posle nekoliko meseci tokom kojih se Nalini, uprkos mnogih teškoća, strogo pridržavala raznih zadanih pravila vegetarijanske dijeta, opet sam je posetio.

“Sestrice, savesno si se pridržavala svih uputstava i blizu je tvoja nagrada.“ Vragolasto sam se nasmešio. “Koliko bi debela želela da budeš - kao naša tetka koja godinama nije videla svoja stopala?“

“Ne! Ali bih htela da budem tvoje debljine.“

Svečano sam odgovorio: “Milošu Božijom, kao što sam uvek govorio istinu, tako je i sada govorim.¹⁶⁹ Božanskim blagoslovom tvoje telo će od danas početi da se menja.“ Za mesec dana bićeš teška koliko i ja.“

Ove reči izrečene iz dubine srca su se ispunile. U roku od trideset dana Nalinina težina bila je jednaka mojoj. Nove obline su je prolepšale, muž se u nju zaljubio. Njihov brak, koji je počeo pod tako nepovoljnim znamenjem, postao je savršeno srećan.

Kada sam se vratio iz Japana, saznao sam da se za vreme moje odsutnosti Nalini razbolela od tifusa. Odjurio sam njenoj kući i zgrozio se kada sam je video mršavu kao kostur. Bila je u komi.

“Pre nego što joj je bolest pomutila um,“ rekao mi je moj zet, “često je govorila: 'Da je moj brat Mukunda tu, ne bi mi se to dogodilo.'“ Dodao je očajavajući: “Ostali lekari i ja nemamo više nade. Nastupila je krvna dizenterija nakon dugotrajnog tifusa.”

Svojim molitvama prevrnuo sam nebo i zemlju. Angažovao sam angloindijsku negovateljicu koja je sa mnom zdušno saradivala, i primenio sam na sestri različite jogijske tehnike isceljivanja. Krvna dizenterija se povukla, ali dr. Bose je tužno klimao glavom.

“Ona naprosto više nema krvi za puštanje.“

“Ona će ozdraviti“, odgovorio sam uverljivo. “Za sedam dana groznica će prestati.“

Nedelju dana kasnije radosno sam ugledao kako Nalini otvara oči i gleda u mene s ljubavlju i zahvalnošću. Od tog dana brzo se oporavljala. Premda je ponovo postigla svoju uobičajenu težinu, ostala joj je tužna posledica njene gotovo kobne bolesti: noge su joj bile paralizovane. Indijski i engleski specijalisti proglasili su je beznadežnim bogaljem.

Neprekidna borba za njen život, borba koju sam vodio molitvom, iscrplila me je. Otišao sam u Serampore da zamolim Šri Juktešvara za pomoć. Njegove oči su izražavale duboko saosećanje dok sam govorio o Nalininim mukama.

“Za mesec dana noge tvoje sestre biće normalne.“ Zatim je dodao: “Neka na koži nosi neprobušeni biser od dva karata, pričvršćen kopčom na traku.“

S radosnim olakšanjem kleknuo sam pred njegova stopala.

“Gospodine, vi ste učitelj. Dovoljna je vaša reč da se ona oporavi, ali ako insistirate, odmah ću joj nabaviti biser.“

Moj guru je klimnuo: “Učini to.“ Zatim je nastavio tačno da opisuje fizičke i duševne osobine Nalini, koju nikada nije video.

¹⁶⁸ Budući da je u Indiji većina ljudi mršava, razumna gojaznost se smatra vrlo poželjnom.

¹⁶⁹ Hinduski sveti spisi tvrde da će oni koji uvek govore istinu razviti moć da svoje reči materijalizuju. Ono što iz sveg srca zapovede, u životu će se obistinuti. (Yoga sutre II, 36).

Budući da su svetovi sagrađeni na istini, svi sveti spisi veličaju istinu kao vrlinu putem koje svako može svoj život da uskladi sa Beskonačnim. Ideal *satye* (istine) vekovima je prižimao hinduističko društvo. Marko Polo nam kaže da brahmani “ne bi izustili laž ni za šta na svetu“. Engleski sudija u Indiji, Villiam Slemann, piše u svom *Putovanju kroz Oudh 1849-50. god.*: “Svojim sam očima video stotine slučajeva u kojima je čovekovo imanjenje, sloboda i život zavisio od samo jedne laži, a on je odbio da je izrekne.“

“Gospodine,” upitao sam, “je li to astrološka analiza? Vi ne znate ni datum, ni sat njenog rođenja.”

Šri Juktešvar se nasmešio.

“Postoji jedna dublja astrologija koja ne zavisi od kalendara i satova. Svaki čovek je deo Tvorca ili Kosmičkog čoveka. Osim zemaljskog, ima i nebesko telo. Ljudsko oko vidi materijalni oblik, ali unutrašnje oko prodire mnogo dublje, čak do univerzalnog uzorka, a svaki je čovek njegov integralni i individualni deo.”

Vratio sam se u Kalkutu i kupio Nalini biser. Mesec dana kasnije njene paralizovane noge bile su potpuno izlečene. Sestra me zamolila da se od srca zahvalim svom guruu. Saslušao je poruku čuteći. Ali dok sam se opraštao, rekao je nešto značajno:

“Veliki broj lekara govorio je tvojoj sestri da ne može da ima dece. Uveri je da će za nekoliko godina roditi dve kćeri.”

Nekoliko godina kasnije, na svoju veliku radost, Nalini je rodila devojčicu, za kojom je nešto kasnije sledila druga.

“Tvoj učitelj blagoslovio je naš dom, celu našu porodicu“, rekla je moja sestra. “Takav čovek svojom prisutnošću posvećuje celu Indiju. Molim te, dragi brate, reci Šri Juktešvaru da se preko tebe ponizno ubrajam među njegove učenice *krija joge*.¹⁷⁰“

¹⁷⁰ Žene jogiji (*yogini*) nisu u Indiji nipošto retkost. Među svecima zaštitnicima Kašmira je i Lella Yogisvari (“vrhunska vladarica joge”), koja je živela u XIV veku. Obogatila je literaturu Kašmira mnoštvom pesama i duhovnim maksimama, poznatim pod imenom *Lal vakhi* (“Laline izreke”). I danas se njene poslovice mogu čuti sa usana kašmirskih stanovnika. Obožavaoc boga Šive, Lalla je vežbala tehniku srodnu *krija jogi*. Njeni stihovi obiluju tehničkim aluzijama i hvalom oslobodilačkoj jogijskoj nauci o “bezdačnosti”. Ovde prevodim jednu kvatrinu:

Koliko sam ispila vrčeva tuge
prolazeći kroz rođenja i smrti duge.

Gle, u vrču sam je nektar

na dušak ispijen umećem daha.

Lalla je bila *digambara*, “nebom odevena“, i često je znala reći da je “odevena istinom“. Jedan od njenih mnogobrojnih savremenika, koje je to sablaznilo, upitao ju je zašto je gola. “A zašto ne bih bila,“ odgovorila mu je Lalla oštro, “ne vidim ovde nijednog muškarca.“ U Lallinom ponešto drastičnom razmišljanju, naziv “muškarac“ nije zasluživao niko ko se nije sjedinio s Bogom. Svetica nije umrla prirodnom smrću, nego se dematerijalizovala u plamenu. Priča se kako su nakon tog čudesnog odlaska sugrađani još jednom ugledali njen lik odeven u zlatnu haljinu. Najzad su je videli potpuno odevenu!

Lalla i ostali indijski sveci veličali su nauku joge, jer se ona može primeniti na celo čovečanstvo. Tajna daha ponekad je, doduše, otkrivena i bez primene formalnih jogijskih tehnika, kao u slučajevima ne-hinduističkih mistika koji su posedovali transcendentalne moći božanske percepcije (kad postigne stanje *nirvikalpa* ili najvišeg *samadhija*, svetac je, bez obzira na to diše li ili ne, kreće se ili je nepokretan, neopozivo utemeljen u Bogu). Među hrišćanskim misticima koji su viđeni u *savikalpa samadhiju*, spomenućemo sv. Terezu Avilsku čije je telo znalo da postane tako kruto, da zaprepašćene monahinje u njenom manastiru nisu mogle da promene njen položaj niti da je dozovu svesti.

Brat Lovro, karmelićanin koji je živio u XVII veku, pripoveda kako je prvi put naslutio zajedništvo s Bogom u času kada je posmatrao drvo. Gotovo sva ljudska bića videla su drvo. Malo ih je, nažalost, koji su preko drveta videli i njegovog Tvorca. U svom neprobuđenom biću, većina ljudi ne može sakupiti one transcendentalne moći predanosti poznate nekolicini *ekanantina*, “srcem usmerenih svetaca“, kakve nalazimo u svim religijama. Uprkos tome, običnom čoveku nije uskraćena mogućnost saobraćanja s Bogom. Univerzalnost joge sastoji se u naučnom pristupu koji se može svakodnevno primenjivati, a ne u žaru predanosti koji je van emotivnog dosega prosečnog čoveka.

Nauka krija joge

Nauka *krija joga*, koja se na ovim stranicama tako često pominje, u modernoj Indiji postala je na široko poznata posredovanjem Lahirija Mahasaye, učitelja moga učitelja. Sanskritski glagolski koren *krije* je *kr*, što znači činiti, delovati i reagovati. Isti koren nalazimo u reči *karma*, prirodnom principu uzroka i posledice. *Krija joga* je, prema tome, "jedinstvo (*yoga*) s Beskonačnim, putem određenog obreda ili akcije (*kriye*)". Jogi koji verno sledi tehniku, postepeno se oslobađa karme ili univerzalnog lanca uzroka i posledice.

Zbog određenih starih jogijskih zabrana ne mogu potpuno objasniti *krija jogu* na stranicama knjige koja je namenjena širokoj publici. Stvarna tehnika mora se naučiti od krijabana (*krija jogina*). Ovde se moramo zadovoljiti samo opširnim opisom.

Krija joga je jednostavna psihofiziološka metoda kojom se ljudska krv čisti od ugljendioksida, a napaja kiseonikom. Atomi tog dodatnog kiseonika pretvaraju se u životnu energiju da bi obnovili mozak i centre u kičmenoj moždini.¹⁷¹ Sprečavajući skupljanje venozne krvi, jogi može smanjiti ili sprečiti propadanje tkiva. Napredni jogi pretvara svoje ćelije u čistu energiju. Ilija, Isus, Kabir i ostali proroci, bili su u prošlosti majstori *krija joga*, ili neke slične tehnike kojom su po volji mogli da dematerijalizuju svoje telo.

Krija je drevna nauka. Lahiri Mahasaya ju je dobio od svoga gurua Babadija, koji je ponovo otkrio i pročistio tehniku, pošto je bila izgubljena u tami vremena. Babadi joj je nadenuo novo ime, jednostavno, *krija joga*.

"*Krija joga* koju dajem svetu tvojim posredovanjem u ovom devetnaestom veku," rekao je Babadi Lahiriju Mahasayi, "ponovo je oživljavanje one iste nauke koju je Krišna pre mnogo milenijuma dao Arđuni, i koju je kasnije poznao Patanjđali, kao i Hrist i njegovi učenici."

Krija jogu spominje Krišna, najveći Indijski prorok, u dve strofe¹⁷² *Bhagavad Gite*. "Žrtvujući udisaj u izdisaju, a izdisaj u udisaju, jogi neutrališe oba ta daha. Time oslobađa životnu silu iz srca i može njome da upravlja." Tumačenje glasi: "Jogi sprečava raspadanje u telu dodavanjem *prane* (životne sile), i sprečava promene rasta u telu *apanom* (eliminisućom strujom). Neutrališući tako raspadanje i rast i smirivši srce, jogi je naučio da upravlja životom."

Druga strofa iz *Gite* glasi: "Zauvek postaje slobodan onaj stručnjak za meditaciju (*munj*) koji se, tražeći vrhunski cilj, može povući iz vanjskih pojava tako što će svoj pogled usmeriti na središnju tačku između obrva, kao i tako što će neutralisati jednolike struje *prane* i *apane*, koje teku u nosnicama i u plućima, i kontrolisati svoju čulnu svest i svoj intelekt, i osloboditi se želje, straha i besa."

Dva puta eksplicitno navodeći jogijsku tehniku - jedinu koja se spominje u *Giti* i istu kao i *krija joga* - najpoštovaniji indijski sveti spis pruža i praktično i moralno učenje. U okeanu ovog našeg sveta snova, dah je specifična oluja obmane koja proizvodi svest individualnih valova - ljudske likove i sve ostale materijalne predmete. Znajući kako je filozofsko i etičko znanje nedovoljno da probudi čoveka iz njegovog bolnog sna odvojene egzistencije, Gospod Krišna ističe drevnu nauku kojom jogi može savladati svoje telo i pretvoriti ga, po volji, u čistu energiju. Mogućnost tog jogijskog podviga ne nadilazi razumevanje modernih naučnika, pionira atomskog doba. Dokazano je da se sva materija (koja, naravno, uključuje i čovekovo telo) može svesti na energiju.

Krišna takođe uči kako je u jednoj od svojih prošlih inkarnacija on bio taj koji je nuništvu jogu saopštio drevnom prosvetljenom vidovnjaku Vivasvantu, koji ju je predao Manuu, ocu čovečanstva. Ovaj ju je zatim preneo Ikšvaku, utemeljivaču indijske sunčeve ratničke dinastije. Prenoseći je tako s jednog na drugog, *ršiji* su čuvali kraljevsku jogu sve dok nije nastalo materijalističko doba.¹⁷³ Tada je zbog svešteničke tajne i čovekove ravnodušnosti sveto znanje postepeno postalo nedostupno.

Drevni mudrac Patanjđali, najistaknutiji zagovornik joga, dva puta spominje *krija jogu*. "*Krija joga* se sastoji od telesne discipline, mentalne kontrole i meditacije na zvuk *aum*."¹⁷⁴ Patanjđali govori o Bogu kao o

¹⁷¹ Poznati naučnik iz Clevelanda, dr George V. Crile, eksperimentima je dokazao da su telesna tkiva električno negativna, osim mozga i nervnog sistema, koji ostaju električno pozitivni, jer brže apsorbuju kiseonik koji ih obnavlja.

¹⁷² Bhagavad Gita IV 29, i V 27-28.

¹⁷³ Hinduistički sveti spisi označavaju godinu 3102. pre Hrista kao početak materijalističkog doba. Ta se godina smatra početkom poslednje silazne *dvapara yuge* ekvinocijskog ciklusa, a takođe i početkom *kali yuge* univerzalnog ciklusa.

¹⁷⁴ *Yoga sutre* II,1. Upotrebljavajući naziv *krija joga*, Patanjđali misli ili na tehniku koju je podučavao Babadi, ili na neku vrlo sličnu tehniku. Da Patanjđali misli na sasvim određenu tehniku dokazano je njegovom *sutrom* II, 49, navedenoj na ovoj stranici.

stvarnom kosmičkom zvuku *aum* koji se čuje u meditaciji. *Aum* je stvaralačka reč,¹⁷⁵ zvuk vibratornog motora. Čak i jogi početnik uskoro u svojoj nutрини čuje čudesni zvuk *aum*. To blaženo duhovno ohrabrenje uverava poklonika da je u istinskom dodiru s božanskim područjima.

Drugi put Patanjđali ovako govori o *krija* tehnici (tehници upravljanja životnom silom): "Oslobodenje se može ostvariti onom *pranayamom* koja se postiže razdvajanjem udisaja od izdisaja."¹⁷⁶

Sveti Pavle je poznao *krija jogu* ili neku vrlo sličnu tehniku kojom je mogao po volji da pali i gasi životne struje koje teku prema čulima. Stoga je i mogao da kaže: "Iz dana u dan umirem, tako mi slave koja smo mi, braćo - što je imamo u Hristu Isusu, Gospodu našem."¹⁷⁷

Metodom preusmeravanja svih životnih sila (koje su obično usmerene prema van, prema čulnom svetu, čineći ga tako prividno istinitim) prema unutra, sv. Pavle je svakodnevno doživljavao istinsko jogijsko sjedinjenje sa 'slavom' (blaženstvom) hristove svesti. U tom sretnom stanju bio je svestan kako je mrtav za *mayine* čulne obmane.

U početnim stanjima kontakta s Bogom (*savikalpa samadhi*) svest poklonika stapa se s kosmičkim duhom. Životna sila mu se povlači iz tela koje izgleda 'mrtvo' ili nepokretno i kruto. Jogi je potpuno svestan svog telesnog stanja privremeno zaustavljenog života. Kako, međutim, napreduje prema višim duhovnim stanjima (*nirvikalpa samadhija*), on saobraća s Bogom a da mu se telo pritom ne ukoči, i to u svom uobičajenom budnom stanju svesti, čak i usred najnapornijih svetovnih dužnosti.

"*Krija joga* je instrument kojim se može ubrzati čovekova evolucija", objašnjavao je Šri Juktešvar svojim učenicima. "Drevni jogiji su otkrili da je tajna kosmičke svesti usko povezana sa vladanjem dahom. To je jedinstven i besmrtan doprinos Indije svetskoj riznici znanja. Životna sila koja se obično troši za rad srca, mora se osloboditi za više aktivnosti metodom smirivanja neprestanih zahteva daha."¹⁷⁸ *Krija jogi* mentalno usmerava energiju tako da ona kruži prema gore i prema dole oko šest središta u kičmenoj moždini (medularnim, cervikalnim, lumbalnim, sakralnim, koksigealnim plexusima), koja odgovaraju dvanaest astralnih znakova zodijaka, simboličnom kosmičkom čoveku. Pola minuta obilaženja energije oko čovekove osjetljive kičmene moždine ima za posledicu suptilan napredak u njegovoj evoluciji. Pola minuta *krije* jednako je godini dana duhovnog razvoja.

Astralni sistem ljudskog bića sa svojih šest (a zbog polariteta dvanaest) unutarnjih konstelacija koje se okreću oko sunca svezajućeg spiritualnog oka, povezan je s materijalnim suncem i s dvanaest znakova zodijaka. Prema tome, na sve ljude deluje jedan unutarnji i jedan vanjski univerzum. Drevni su *rišiji* otkrili da čovekova zemaljska i nebeska okolina (u ciklusima od dvanaest godina) gura čoveka napred po njegovoj prirodnoj stazi. Sveti spisi tvrde kako čoveku treba milion godina normalne evolucije bez bolesti, da bi usavršio svoj ljudski mozak onoliko koliko je to potrebno za izražavanje kosmičke svesti.

Hiljadu *krija* koliko, ih se može odvežbati za osam i po sati, omogućavaju jogiju da u jednom danu pređe ekvivalent od hiljadu godina prirodne evolucije: 365.000 godina evolucije za godinu dana. U tri godine *krija jogi* može inteligentnim naporom postići rezultat za koji je prirodi, da bi ga postigla, potrebno milion godina. Samo je po sebi razumljivo da *krija* prečicom mogu ići samo visoko razvijeni jogiji. Uz vodstvo gurua takvi učenici su pažljivo pripremili svoje telo i mozak da mogu da prime silu koja se stvara intenzivnim vežbanjem.

Početnik u *kriji* vežba svoje joga vežbe samo četrnaest do dvadeset osam puta, dva puta dnevno. Određeni broj jogija postiže oslobodenje za šest ili za dvanaest, ili za dvadeset i četiri ili za četrdeset i osam godina. Jogi koji umire pre nego što to ostvari, nosi sa sobom dobru karmu svojih prošlih *krija* napora. U novom životu neka pokretačka sila teraće ga prema njegovom beskonačnom cilju.

Telo prosečnog čoveka je kao svetiljka od pedeset vati koja ne može da izdrži energiju od milijardu vati proizvedenu intenzivnim vežbanjem *krije*. Postepenim i redovnim povećavanjem jednostavnih i potpuno bezopasnih vežbi, čovekovo telo se dan za danom astralno transformiše i konačno postaje prikladno da izrazi one beskonačne potencijale kosmičke energije od kojih se sastoji prvi materijalni izraz Duha.

Krija joga nema ništa zajedničko sa nenaučnim vežbama disanja kojima vas mogu podučiti neki zavedeni fanatici. Njihovi pokušaji da silom zadrže dah u plućima, ne samo da su neprirodni, već svakako i neugodni.

¹⁷⁵ "...i Reč beše Bog" Jovan, 1.1. "Ovo govori Amen, verni i istinski svedok, početak Božijega stvaranja" - Otkrivenje 3.14. *Aum* iz Veda postao je sveta reč *amin* za muslimane, *hum* za Tibetance i *amen* za Egipćane, Grke, Rimljane i hrišćane (na hebrejskom znači siguran, veran).

¹⁷⁶ *Yoga sutre* II, 49.

¹⁷⁷ I Korinćanima 15. 31. Pravilan prevod glasi "mi, braćo", a ne "vi, braćo" kako se obično navodi. Sv. Pavle je mislio na sveprisutnost hristove svesti.

¹⁷⁸ Ljudsko srce ispumpa godišnje 650.000 galona (24.570 hl) krvi. Savremena nauka počinje da otkriva lekovito i podmlađujuće dejstvo nedisanja na ljudsko telo i um.

Nasuprot tome, *krija* je od samog početka praćena nastupom mira i ugodnim osećajima regenerativnog delovanja u kićmi. Drevna tehnika joge pretvara dah u um. Kad spiritualno napreduje, ćovek spoznaje dah kao ćin uma - kao 'snoviti dah'.

Matematićki odnos izmeću brzine ćovekovog disanja i njegovih stanja svesti moće se ilustrovati mnogobrojnim primerima. Ćovek koji je nećim potpuno zaokupljen, kao na primer, kada ućestvuje u nekoj zamršenoj intelektualnoj raspravi, ili kada pokućava da izvede nećto što zahteva fizićki napor, automatski diće vrlo polako. Fiksiranost paćnje zavisi od polaganog disanja. Brzo i neravnomerno disanje neizbećan je pratilac štetnih emocionalnih stanja: straha, poćude, gneva. Nemirni majmun udahne trideset dva puta u minuti, nasuprot ćoveku koji prosećno udahne osamnaest puta. Slon, krokodil, kornjaća, zmija i ostale ćivotinje koje su poznate po dugovećnosti, diću joć sporije od ćoveka. Dćinovska kornjaća, na primer, koja moće postići starost od 300 godina, udiće samo ćetiri puta u minuti.

San deluje podmlađujuće zato što ćovek privremeno nije svestan svoga tela i disanja. Ćovek koji spava postaje jogi. Svake noći on nesvesno obavlja jogijski obred oslobađanja od identifikacije s telom i stapanja ćivotne sile s isceljujućim strujama u glavnom podrućju velikog mozga i šest centara u kićmenoj moćdini. Spavać tako i ne znajući uranja u rezervoar kosmićke energije koja odrćava sav ćivot.

Dobrovoljni jogi izvodi taj jednostavan prirodni postupak svesno, a ne nesvesno, kao sporohodni snevać. *Krija jogi* koristi svoju tehniku da bi sve ćelije svoga tela zasatio i nahranio neunićtivim svetlom, a time ih odrćava u magnetisanom stanju. On na naućan naćin postiće to da mu je disanje nepotrebno, a u satima dok većba ne upada u negativna stanja sna, nesvesti ili smrti.

Metodom *krija joga* ne dopuća se ćivotnoj sili, koja prirodno stremi prema van, da se uludo potroći i zloupotrebi u ćulima, nego se ta sila ponovo sjedinjuje sa suptilnim energijama u kićmenoj moćdini. Tako pojaćana deluje kao duhovni eliksir koji elektrificira ćelije jogijevog tela i mozga. Time jogi skraćuje milion godina dug put, koji ga uz poćtovanje prirodnih zakona, samo zaobilaznim sredstvima, kao na primer pravilnom ishranom, izlaganjem sunćevom svetlu i harmonićnim mislima moće dovesti do cilja. Ćak i za najneznatnije profinjenje moćdane strukture potrebno je dvanaest godina normalnog zdravog ćivota, a milion sunćevih godina da se mozak oćisti dovoljno da bi se u njemu mogla manifestovati kosmićka svest. Odvezujući uće daha kojim je duća vezana za telo, *krija* produćava ćivot i beskonaćno proćiruje svest. Tom joga metodom moće se okonćati igra 'vućenja ućeta' izmeću duha i ćula vezanih za materiju, a poklonik osloboditi, da bi mogao ponovo da nasledi svoje većno kraljevstvo. On tada spoznaje da njegova prava priroda, ni telesnim okvirom ni dahom, simbolom robovanja smrtnika vazduhu, nije vezana uz elementarne prinude prirode.

Introspekcija ili 'sedenje ćuteći' nenaućna je metoda nasilnog razdvajanja uma i ćula koji su svezani ćivotnom silom. Ćivotna energija neprestano vuće kontemplativni um, koji se nastoji da se vrati boćanstvu, natrag prema ćulima. *Krija joga* koja kontrolise um direktno ćivotnom energijom, najlakća je, najdelotvornija i najnaućnija avenija ka Beskonaćnom. Nasuprot sporim i nesigurnim teoloćkim putevima Bogu, koje moćemo uporediti s volovskom zapregom, *krija joga* se moće s pravom nazvati avionskom linijom.

Jogijska nauka se temelji na iskustvenom razmatranju svih oblika koncentracije i meditacije. Ćoveku koji je većba, joga omogućava da po volji pali i gasi ćivotnu struju koja dolazi iz pet ćulnih telefona: vida, sluha, njuha, ukusa i dodira. Kad postigne tu moć da se odvoji od ćula, jogiju je jednostavno da po volji sjedinjuje svoj um sa boćijim carstvom ili sa svetom materije. Ćivotna sila ne moće ga viće protiv volje vratiti u svetovnu sferu grubih ćula i nemirnih misli. Gospodar svoga tela, *krija jogi* na kraju "pobeduje i poslednjeg neprijatelja",¹⁷⁹ smrt.¹⁸⁰

¹⁷⁹ "Neprijatelj koji će poslednji biti unićten je smrt, ..." 1.Korinćanima 15.26. Nepropadljivoću svoga tela nakon smrti, Paramahansa Jogananda dokazao je da je savrćeni *krija jogi*. To, mećutim, ne mora biti slućaj sa svim velikim ućiteljima. Hinduistićki sveti spisi kaću da se to dogaća samo ako za to postoji neki naroćiti razlog. U Joganandinom slućaju 'naroćiti razlog' bila je verovatno potreba da se Zapad uveri u vrednost joga. (Primedba izdavaća.)

¹⁸⁰ Biblija sadrić odlomke iz kojih se vidi da su jevrejski proroci bili svesni ćinjenice da je Bog dahu dodelio ulogu suptilne veze izmeću duće i tela. U Postanku 2.7. jasno se kaće: "Stvori Bog ćoveka od praha zemaljskoga, i dunu mu u nos dah ćivotni; i posta ćovek duća ćiva." Ćovekovo telo se sastoji od hemijskih spojeva metala koje nalazimo i u 'prahu zemaljskom'. Inertno telo ne bi se moglo kretati, ni delovati, ni manifestovati energiju, bać kao ni kamenje, kad ne bi bilo ćivotne energije koju duća na njega prenosi putem daha (kod neprosvetljenih ljudi). Ćivotna energija, koja se u ljudskom telu manifestuje kao petostruka *prana*, ili ćivotna sila, izraćaava *aum*, vibraciju sveprisutne duće.

Odras ćivota, ono zbog ćega se ćivot ćini istinitim, ono koje iz dućevnog izvora prosijava kroz telesne ćelije, jedini je uzrok ćovekove vezanosti za telo - on oćigledno ne bi tako revnosno izraćavao poćtovanje grumenu ilovaće. Ljudsko biće pogrećno se poistovećuje sa svojim telesnim oblićjem zato što se ćivotna energija, koja istiće iz duće, dahom takvom silinom prenosi na telo, da ćovek posledicu poćinje da smatra uzrokom, te idolopoklonićki zamićlja da telo ima vlastiti ćivot.

Kada karma evolucije preseće kariku daha izmeću duće i tela, dolazi do naglog prelaza koji se zove 'smrt'. Telesne ćelije se vraćaju u prirodno stanje nemoći. Ćovek koji većba *krija jogu*, mećutim, moće kad god zaćeli kariku daha preseći naućnom mudroću,

Hranićeš se smrću koja se ljudima hrani:

a kad je smrt jednom mrtva, nema umiranja.

Shakespeare: sonet 146

Na život naprednog *krija jogina* ne mogu uticati njegova prošla dela, nego se njime upravlja direktno iz duše. Poklonik se tako ne mora zadovoljiti time da uči na posledicama svojih dobrih ili loših dela i sporo se razvija, jer taj puževski korak nije ni primeren njegovom orlovskom srcu. Vrhunska metoda duhovnog života oslobađa jogija, koji oslobođen iz zatvora ega udiše čist vazduh sveprisutnosti. U poređenju s tim, ropstvo prirodnog življenja je ponižavajuće. Prilagodavajući svoj život isključivo redu evolucije, čovek ne može od prirode očekivati da se zbog njega požuri. Čak i ako ne greši kršenjem zakona svog telesnog i duševnog bića, biće mu za konačno oslobođenje potrebno oko milion godina oblačenja u uvek novo telo.

Dalekovidne metode *krija joge* koje oslobađaju jogija od telesnih i duševnih poistovećivanja, da bi mogao ostvariti individualnost duše, preporučuju se onima koje nervira pomisao na hiljadu puta hiljadu godina. Taj broj još je i veći za običnog čoveka koji ne živi u skladu ni sa prirodom, a kamoli sa svojom dušom, pa umesto toga vodi neprirodan život oštećujući umilnost prirode u svom telu i mislima. Njemu za oslobođenje neće biti dovoljno ni dva miliona godina.

Primitivni ljudi retko ili nikada ne shvataju da je njihovo telo kraljevstvo kojim na prestolu lobanje vlada carica duša, kojoj su podložni regenti u šest središta kičmene moždine ili šest sfera svesti. Ta teokratija se proteže nad mnoštvom poslušnih podanika: 27 hiljada milijardi ćelija obdarenih sigurnom, premda naoko automatskom inteligencijom kojom se služe da bi izvršile sve dužnosti telesnog rasta, transformacije i raspadanja, i 50 miliona primarnih misli, osećaja i promenljivih faza u čovekovoju svesti, a sve to u prosečnom životu od šezdeset godina. Svaka prividna pobuna telesnih ili moždanih ćelija protiv carice duše, pobuna koja se manifestuje kao bolest ili potištenost, nije posledica neposlušnosti među poniznim građanima, nego posledica prošlih i sadašnjih zloupotreba čovekove individualnosti ili slobodne volje koja mu je dana istovremeno kad i duša, a ne može mu nikada biti oduzeta.

Poistovećujući se s površnim egom, čovek uzima zdravo za gotovo da je on taj koji misli, hoće, oseća, vari obroke i održava se živim ne priznajući (a što bi odmah učinio kad bi barem malo razmislio) da u svom svakodnevnom životu on nije ništa drugo nego marioneta prošlih dela (karme) i prirode ili okoline. Intelektualne reakcije, osećaji, raspoloženja i navike svakog čoveka nisu ništa drugo nego posledice prošlih uzroka bilo u ovom, bilo u nekom prošlom životu.

Međutim, njegova je kraljevska duša visoko iznad takvih uticaja. Boreći se protiv prolaznih istina i sloboda, *krija jogi* prelazi, pokraj svih obmana, u svoje biće koje nije okovano lancima. Sveti spisi tvrde da čovek nije smrtno telo, nego besmrtna duša. *Krija joga* daje čoveku precizan metod da dokaže tu svetu istinu.

Krija joga je istinski "vatreni obred" koji se često veliča u *Bhagavad Giti*. Vatre joge koje pročišćuju donose večno prosvetljenje, i po tome se znatno razlikuju od spoljašnjih i malo korisnih verskih obreda vatre, gde se uz svečano pojanje često zajedno sa tamjanom spaljuje i istina!

Napredni jogi, koji se ni umom, ni voljom, ni osećajima ne identifikuje sa željama tela, i koji sjedinjuje svoj um sa nadsvesnim silama u svetilištima kičmene moždine, živi u ovom svetu onako kako je to Bog za njega predvideo, i ne podleže ni impulsima prošlosti, ni novim budalastim ljudskim motivacijama. Takvom jogiju se ispunjava njegova najveća želja, i on je siguran u svojoj matičnoj luci, neiscrpno blaženog duha.

Zapaljive ljudske žudnje jogi žrtvuje monoteističkoj lomači posvećenoj Bogu bez premca. To je istinski jogijski vatreni obred u kojem su sve prošle i sadašnje želje samo gorivo koje proždire božanska ljubav. Poslednji plamen prima žrtvu svekolike ljudske ludosti, i čovek se oslobađa šljake. S kostiju mu je skinuto sve pohotljivo meso, a karmički kostur mu je izbeljen u antiseptičkim suncima mudrosti, pa jogi najzad čist i bez mrlje stoji pred ljudima i pred Stvoriteljem.

Pozivajući se na pouzdanost i metodičnost joge, Krišna ovim rečima hvali tehnološki orijentisanog jogija: Takav jogin savršeni više vredi, o, Arduna, od svih trapljenika sveta, više od svih naučnika; a veći je i od onih koji obrede izvršavaju: stoga postani i ti jogin.¹⁸¹

bez grubog uplitanja karmičke nužnosti. Iskustvenim putem jogi je već svestan svoje suštinske netelesnosti, i smrt ga ne mora oštro podsećati na to kako baš nije preporučljivo uzdati se u materijalno telo!

Dok je budan, čovek je svestan tela i daha. Kad spava, svestan je svog mentalnog tela, a privremeno je odvojen od tela i daha. U nadsvesnom stanju oslobađa se iluzije da 'postojanje' zavisi od tela i daha. Bog živi bez daha, a duša načinjena na njegovu sliku postaje prvi put svesna sebe tek u stanju bez disanja. Tajna života i smrti, čije je otkrivanje jedina svrha čovekovog boravka na zemlji, usko je povezana s dahom. 'Bezdažnost' je besmrtnost. Spoznavši tu istinu, drevni indijski rišiji su, služeći se ključem daha, razvili preciznu i racionalnu nauku o bezdažnosti (stanju bez daha) - *krija jogu*.

¹⁸¹ Bhagavad gita VI, 46.

Osnivanje škole¹⁸² joge u Rančiju

“Zašto si protiv stvaranja organizacije?”

To učiteljevo pitanje me je iznenadilo. Istina, tada sam smatrao da su organizacije “gnezda stršljenova”.

Odgovorio sam mu: “Učitelju, to je nezahvalan zadatak. Bez obzira šta vođa uradi ili ne uradi, ljudi ga kritikuju.”

Odgovor mog gurua je bio praćen strogim pogledom: “Da li bi iko, a među njima i ti, našao Boga putem joge bez niza velikodušnih učitelja koji su spremno prenosili svoje znanje drugima?” Dodao je zatim: “Bog je med, a organizacije su košnice. Potrebno je i jedno i drugo. Naravno, svaki oblik je beskoristan ako u njemu nema duha, međutim, zašto ne bi počeo da gradiš vredne košnice pune duhovnog nektara?”

Duboko me je dirnuo njegov savet. Mada mu nisam odgovorio, u sebi sam čvrsto odlučio da podelim sa svojim sugrađanima oslobodilačku istinu koju sam spoznao pred nogama svog učitelja, koliko to bude bilo u mojoj moći. Molio sam se: “Gospode, neka tvoja ljubav blista u svetilištu moje predanosti i neka budem sposoban da je probudim u svim srcima.”

Jednom prilikom, pre nego što sam se zamonašio, Šri Juktešvar je neočekivano rekao:

“Hoće li ti u starosti nedostajati društvo žene, ne misliš li da porodični čovek koji se bavi korisnim radom, da bi izdržavao ženu i decu, vodi Bogu ugodan život?”

Protestovao sam preplašen: “Gospodine, vi znate da u ovom životu jedino čeznem za kosmičkim ljubljenim.” Učitelj se tako veselo nasmejao da sam shvatio da je to rekao samo da bi iskušao moju veru.

Rekao je polako: “Imaj uvek na umu da onaj ko odbacuje svoje svetovne dužnosti može da se opravda samo ako preuzme neku drugu vrstu odgovornosti prema mnogo većoj porodici.”

Uvek mi je ležalo na srcu svestrano obrazovanje omladine. Jasno sam sagledavao jalove rezultate uobičajenog školovanja, koje je isključivo usmereno na razvoj tela i intelekta. Moralne i duhovne vrednosti bez kojih nema sreće, nedostajale su u formalnom nastavnom planu. Odlučio sam da osnujem školu za dečake, u kojoj bi se mogle razvijati najviše ljudske vrednosti. Prvi korak sam u tom smeru načinio sa sedam dečaka u bengalskom selu Dihiki.

Posle godinu dana, 1918. godine, zahvaljujući velikodušnosti gospodina Manindre Čandre, Nundja, maharadže od Kasimbazara, mogao sam svoju grupu, koja je brzo porasla, da preselim u Ranči. Taj gradić, oko 200 milja udaljen od Kalkute, blagosloven je najzdravijom klimom u Indiji. Palata Kazimbazarovih u Rančiju, pretvorena je u sedište nove škole, koju sam u skladu s obrazovnim idealima ršija nazvao brahmačarja - vidjalaja.¹⁸³ Za indijsku omladinu, njihovi šumski ašrami su bili središta drevnog svetovnog i božanskog znanja.

Organizovao sam u Rančiju nastavu za osnovnu i srednju školu. Obuhvatio sam predmete iz poljoprivrede, industrije, trgovine, kao i teorijske predmete. Učio sam učenike jogiskom usredsređivanju i meditaciji, kao i da slede jedinstven sistem telesnog razvoja koji sam nazvao “jogoda”, a zasnovan je na principu koji sam otkrio 1916. godine.

Shvativši da je ljudsko telo kao električna baterija, zaključio sam da se neposrednim delovanjem volje može napuniti energijom. S obzirom da ni jedna akcija, ni velika niti mala, nije moguća bez htenja, čovek može da ima koristi od tog svog pokretača (volje), pri obnavljanju svog telesnog tkiva bez ikakvih aparata i mehaničkih vežbi. Zato sam svoje učenike u Rančiju naučio jednostavnim “jogoda” tehnikama kojima se medula oblongata, kao središte, može svesno trenutno napojiti životnom silom iz neograničenog rezervoara kosmičke energije.

Dečaci su izvanredno reagovali na to obrazovanje i razvili su izuzetnu sposobnost da premeštaju životnu energiju iz jednog dela tela u drugi, kao i da sede savršeno elegantno u teškim položajima. S njihovim rezultatima, u snazi i izdržljivosti nisu mogli da se mere mnogi veoma snažni odrasli ljudi. Moj najmlađi brat, Bishnu Charan Ghosh, takođe je završio školu u Rančiju, a kasnije se istakao na području fizičke kulture. On i jedan njegov učenik putovali su kroz Evropu i Ameriku demonstrirajući snagu i veštinu koja je zaprepašćavala naučnike na univerzitetima, među njima i one na Columbia univerzitetu u Njujorku. Na kraju prve godine u

¹⁸² Škola u kojoj se slede ideali obrazovanja drevnih ršia.

¹⁸³ Vidjalaja škola. Ovde brahmačarja označava jednu od četiri faze ljudskog života, prema Vedama. To su: 1) učenik koji živi u celibatu (brahmačarin); 2) domaćin sa svetovnim dužnostima (grhastha); 3) pustinjač (vanaprastha) i 4) šumski stanovnik ili putnik bez svetovnih briga (sanjasin). I danas taj idealni sistem života ima mnogobrojne sledbenike, iako više nije opšte prihvaćen. Te četiri faze se slede pod doživotnim vodstvom gurua. Svaka od njih se naziva ašram ili “rad” i u svakoj od njih se radi da bi se povratilo svoje blagosloveno nasleđe.

Rančiju broj prijava popeo se na dve hiljade, ali škola koja je u ono vreme bila isključivo internatskog tipa, mogla je da primi samo oko sto učenika.

U školi sam dečacima morao da budem i otac i majka, i da rešavam mnogobrojne probleme organizacije. Često sam se sećao Hristovih reči: “Zaista vam kažem: nema nikoga koji je ostavio kuću, ili braću, ili sestre, ili oca, ili mater, ili ženu, ili decu, ili zemlju, mene radi i jevandelja radi, a da neće primiti sad u ovo vreme sto puta onoliko kuća, i braće, i sestara, i otaca, i matera, i dece, i zemlje, u progonjenju, a na onome svetu život večni.”¹⁸⁴ Šri Juktešvar je ovako tumačio te reči: “Polonik koji se odrekne životnog iskustva braka i porodice, i probleme malog domaćinstva i ograničenih aktivnosti zameni većom odgovornošću služenja društvu, uopšteno preuzima na sebe zadatak zbog kojeg ga svet koji ga ne razume često progoni, ali zbog kojeg ga Bog nagrađuje.”

Jednog dana u Ranči je stigao moj otac da mi udeli očinski blagoslov koji dugo nije hteo da mi da, zato što sam ga uvredio odbijajući njegovu ponudu da se zaposlim kod Željeznice Bengal-Nagpur.

“Sine,” rekao je, “pomirio sam se s tvojim životnim izborom. Radujem se što te vidim među tim srećnim, oduševljenim dečacima. Tvoje mesto je ovde, a ne među beživotnim brojevima voznih redova.” Pokazao mi je rukom na desetak mališana koji su mi kaskali za petama.

“Imao sam samo osmoro dece,” reko je namignuvši mi, “ali znam kako se osećaš!”

Pošto nam je na raspolaganju bio voćnjak i 25 rali plodne zemlje, učenici, učitelji i ja svakodnevno smo uživali radeći nekoliko sati napolju. Imali smo i razne životinje: mačke, pse, koze, krave i malo lane koje su deca obožavala. I ja sam ga toliko voleo da sam ga puštao da spava u mojoj sobi. U zoru bi malo stvorenje došlo do moje postelje da ga pomilujem. Jednog dana nahranio sam našeg ljubimca ranije nego obično, jer sam morao da obavim neki posao u gradu Rančiju. Iako sam upozorio dečake da ne hrane lane dok se ne vratim, jedan od njih me nije poslušao i dao mu je veliku količinu mleka. Kada sam se uveče vratio kući, dočekale su me tužne vesti: “Lane su previše nahranili i samo što nije uginulo.” Sa suzama u očima uzeo sam naizgled beživotno biće u krilo. Molio sam se preklinjući Boga da mu poštedi život. Nekoliko sati kasnije malo stvorenje otvorilo je oči, stalo na noge i nesigurno prohodalo. Cela škola klicala je od radosti.

Ali te noći u snu naučio sam lekciju koju nikada neću zaboraviti. Bio sam s lanetom do dva sata ujutro, kada sam zaspao. Lane mi se pojavilo u snu i progovorilo:

“Zadržavaš me. Molim te, pusti me, pusti me!”

“Dobro”, odgovorio sam u snu.

Odmah sam se probudio i viknuo: “Dečaci, lane umire!” Otrčao sam u ugao sobe gde sam ga ostavio. Ono je poslednjim naporom pokušalo da ustane, posrnulo je i palo mi do nogu, mrtvo.

U skladu sa grupnom karmom koja vodi i upravlja sudbinom životinja, život laneta je prošao i ono je bilo spremno da napreduje prema višem obliku. Ali svojom dubokom vezanošću koja je, kako sam kasnije shvatio, bila sebična, i svojim gorljivim molitvama mogao sam ga držati u granicama životinjske forme iz koje se njegova duša pokušavala osloboditi. Stoga mi se duša laneta obratila u snu, jer bez moje saglasnosti ili nije htela, ili nije mogla da ode. Čim sam se složio, otišla je.

Nestala je sva moja žalost. Još jednom sam shvatio da Bog želi da njegova deca sve vole kao deo Njega, a ne da se obmanjuju misleći kako se smrću sve završava. Neznalica vidi samo nepremostivi zid smrti koji naizgled zauvek sakriva njegove drage prijatelje. Ali čovek koji nije vezan, čovek koji voli druge kao izraze oblika Gospoda, shvata da su se njegovi dragi vratili samo da u Njemu na kratko udahnu blaženstvo.

Od malih i jednostavnih početaka, škola u Rančiju izrasla je ustanovu danas poznatu u celom Biharu. Mnogobrojni odseci škole izdržavaju se dobrovoljnim prilozima onih koji se raduju obnavljanju obrazovnih ideala ršija. Pod zajedničkim imenom Yogoda-sat-sanga¹⁸⁵ otvoreni su uspešni ogranci škole u Midnaporeu, Lakshmanpuru i Puriju.

Ustanova u Rančiju poseduje i medicinsko odeljenje gde se lokalnom siromašnom stanovništvu besplatno daju lekarski saveti i lekovi. Broj lečenih u proseku iznosi više od 18000 godišnje. Vidyalaya je ostavila trag i u indijskom sportu kao i na akademskom području na kojem su se istakli učenici iz Rančija.

Školu koja je 1948. započela treću deceniju svog postojanja, svojom posetom počastvovali su ugledni gosti sa Istoka i Zapada. Među njima jedan od prvih bio je svami Pranabananda, benareski “Svetac sa dva tela”. Kada je veliki učitelj ugledao slikovitu nastavu koja se održavala pod drvećem, a uveče video dečake kako satima sede nepokretni u jogijskoj meditaciji, bio je duboko dirnut.

“Srce mi se raduje,” rekao je, “što vidim kako se u ovoj ustanovi ostvaruju ideali Lahirija Mahasaye o pravilnom školovanju omladine. Neka je prati blagoslov mog gurua.”

¹⁸⁴ Marko 10, 29-30

¹⁸⁵ Yogoda: yoga - jedinstvo, harmonija, ravnoteža; da - on što daje; sat-sanga: sat - istina; sanga - udruženje.

Jedan mladić se ohrabrio i uputio pitanje velikom jogiju.

“Gospodine,” upitao je, “hoću li postati monah? Hoće li moj život biti posvećen isključivo Bogu?”

Iako se svami blago smešio, oči su mu prodorno gledale u budućnost.

“Dete moje,” odgovorio je, “kad odrasteš čekaće te lepa nevesta.” (Dečak se na kraju ipak oženio, iako je godinama nameravao da uđe u red svamija).

Nakon što je svami Pranabananda posetio Ranči, moj otac i ja otišli smo do kuće u Kalkuti, gde je jogi privremeno stanovao. Iznenada sam se setio Pranabanandinog proročanstva od pre mnogo godina: “Kasnije ćemo se opet videti, a biće prisutan i tvoj otac.”

Kada je otac ušao u svamijevu sobu, veliki jogi je ustao i zagrlio mog roditelja s poštovanjem punim ljubavi.

“Bhagabati,” rekao je, “kako stoji s tvojim duhovnim napretkom? Zar ne vidiš kako ti sin juri prema beskonačnom?” Pocrveneo sam kada sam čuo kako me hvali pred ocem. Svami je nastavio: “Sećaš se da nam je naš blaženi guru često govorio: “Banat, banat, ban dai!”¹⁸⁶ Vežbaj stalno da brzo stigneš do nebeskih vrata.”

Pranabandino telo koje je izgledalo tako zdravo i snažno kada sam ga prvi put posetio u Benaresu i onako se začudio, pokazivalo je sada određene znake starenja, iako se držao izvanredno uspravno. “Svamidi,” upitao sam ga gledajući mu pravo u oči, “molim vas, recite mi istinu, zar ne osećate teret godina? Da li slabljenjem tela slabi i vaša percepcija Boga?”

Lice mu je obasjao andeoski osmeh. “Ljubljeni je sa mnom sada više nego ikad.”

Njegovo savršeno uverenje preplavilo mi je duh i dušu. On je nastavio: “I dalje primam dve penzije - jednu od Bhagabatija, ovde, a drugu odozgo.” Pokazavši prstom prema nebu, svetac je pao u ekstazu, a lice mu je obasjao božanski žar - opširan odgovor na moje pitanje.

Primitivši da je Pranabanandina soba puna biljaka i paketića sa semenjem, upitao sam čemu oni služe.

“Zauvek sam napustio Benares,” odgovorio mi je, “i sada sam na putu za Himalaje. Tamo ću otvoriti ašram za svoje učenike. Ovo je semenje spanaća i još nekog povrća. Moji dragi živeće jednostavno, provodeći vreme u blaženom jedinstvu s Bogom. Ništa drugo nije potrebno.”

Otac je upitao svog saučenika kada će se vratiti u Kalkutu.

“Nikada više”, odgovorio je svetac. “Lahiri Mahasaya mi je rekao da ću ove godine zauvek napustiti svoj voljeni Benares i otići u Himalaje gde ću odbaciti svoju smrtnu ljusku.”

Na te reči oči su mi se ispunile suzama, ali svami se spokojno smešio. Podsećao me je na nebesko detence u krilu Božanske Majke. Teret godina ne deluje na vrhunske spiritualne moći velikog jogija. On svoje telo može po volji da obnovi. Ponekad, međutim, na mari za to da uspori proces starenja.¹⁸⁷ Neki sveci odraduju svoju karmu na telesnom nivou koristeći staro telo kao sredstvo kojim štede vreme. Time će u novoj inkarnaciji isključiti potrebu za odradivanjem karme.

Nekoliko meseci kasnije, sreo sam svog starog prijatelja Sanandana, koji je bio jedan od Pranabandinih najbližih učenika. “Moj obožavani guru je otišao”, obavestio me jecajući. “Osnovao je ašram u blizini Rishiksha i s ljubavlju nas podučavao. Kada smo se prilično dobro smestili i u njegovom društvu brzo spiritualno napredovali, jednog dana je predložio da nahrani veliko mnoštvo ljudi iz Rishiksha. Upitao sam ga zašto želi da ih bude toliko.

“To je moj poslednji svečani obrok”, odgovorio mi je. Nisam potpuno shvatio šta je time hteo da kaže.

Pranabanandadi nam je pomagao prilikom kuvanja velikih količina hrane. Nahranili smo oko dve hiljade ljudi. Posle gozbe, sedeći na visokom podijumu, Pranabananda je održao nadahnutu propoved o Beskonačnom. Na kraju se pred hiljadama očiju okrenuo meni - sedeo sam pored njega na podijumu - i progovorio neobično snažnim glasom:

¹⁸⁶ “Radiš, radiš i jednog dana je urađeno!” Jedna od omiljenih izreka Lahirija Mahasaye, kojom je ohrabrivao učenike da istraju. Uporedi je s rečima Lao Cea: “Put od hiljadu milja počinje jednim korakom”, i Buddha: “Neka se niko ne poigrava s dobrim misleći u srcu: “K meni neće doći.” Lonac se puni kap po kap, a mudrac dobrim malo po malo.”

¹⁸⁷ Svaki čovek sa božanskom spoznajom mogao bi da čini čuda pošto razume suptilne zakone stvaranja. Ali ne odlučuju se svi sveci da pokazuju te svoje moći. Svaki čovek prilazi Bogu na svoj sopstveni način; izražavanje individualnosti fundamentalno je u svetu gde ni dva zrna peska nisu potpuno jednaka. Za velike majstore ne mogu se formulisati čvrsta pravila. Neki od njih čine čuda, neki ne; neki su ljudi od akcije, dok neki, kao kralj Đanaka u drevnoj Indiji, obavljaju velike i važne poslove; neki podučavaju, putuju i primaju učenike, a neki provode život tiho i nenametljivo kao senke. Nijedan svetovni kritičar ne može sa svitka karme (prošlih dela) pročitati scenario koji je za svakog sveca drukčiji. Hinduistički sveti spisi upozoravaju poklonika da cilj mora biti potpuno stapanje s Duhom. Posedovanje moći ne sme odgoditi napredovanje. Kao što svetovni čovek pogrešno smatra da zdravlje i bogatstvo čine sreću, moguće je da i poklonika koji je donekle duhovno napredovao, obuzmu fenomenalne sposobnosti koje se prirodno javljaju na višim razvojnim stupnjevima joge. Međutim, Bog se ne otkriva onome ko je zadovoljan s manjim. Kada je jogi stigao na Cilj i nepokolebljivo se utemeljio u beskonačnoj svesti, onda nijedno njegovo delo, bilo ono čudo ili ne, nema karmičkih posledica. Samo magnet ličnog ega može privući gvozdeno piljevinu karme.

“Sanandane, budi spreman. Odbaciću oblik.”¹⁸⁸

Nakon zaprepašćene ćutnje glasno sam povikao: “Ne činite to, učitelju! Molim vas, nemojte to učiniti!” Mnoštvo je zanemelo radoznalo nas posmatrajući. Moj guru mi se nasmešio, ali njegov svečani pogled bio je usmeren na Večnost.

“Ne budi sebičan,” rekao je, “i ne tuguj za mnom. Dugo sam vas sve radosno služio. Sada se raduj i zaželi mi srećan put. Idem u susret Kosmičkom Ljubljenom.” Šapatom je dodao: “Ubrzo ću se opet roditi. Pošto provedem kratko vreme u beskrajnom blaženstvu, vratiću se na zemlju i pridruziću se Babadiju.”¹⁸⁹ Zatim je opet viknuo: “Sanandane, evo, odbacujem oblik drugom *krijom*.”¹⁹⁰

Pogledao je na more lica pred sobom i blagoslovio ih. Usmerivši pogled prema unutra, na spiritualno oko, ukočio se. Dok je zaprepašćena gomila mislila kako on meditira u zanosu, on je već napustio utočište tela i zaronio dušom u kosmičke dubine. Učenici su mu dodirivali telo koje je i dalje sedelo u položaju lotosa, ali ono više nije bilo toplo. Ostao je samo ukočeni oblik. Stanovnik je prebegao na besmrtnu obalu.”

Kad je Sanandan završio svoje pripovedanje, pomislio sam: “Blaženi svetac sa dva tela umro je dramatično kao što je i živeo!”

Upitao sam gde će se Pranabananda ponovo roditi.

“To je sveta tajna koju ne smem nikom da otkrijem”, odgovorio je Sanandan. “Možda ćeš je saznati na neki drugi način.”

Mnogo godina kasnije svami Keshabananda¹⁹¹ otkrio mi je da je Pranabananda nekoliko godina nakon rođenja u novom telu otišao u Badrinarayan na Himalajima i tamo se pridružio grupi učitelja oko velikog Babadija.

¹⁸⁸ Tj. napustiti telo.

¹⁸⁹ Guru Lahirija Mahasaye, koji još živi (vidi 33. poglavlje).

¹⁹⁰ Veliki učitelji koji se vraćaju na zemlju posle svoje smrti, čine to iz razloga koji oni sami najbolje znaju. Njihova inkarnacija na ovoj planeti ne podleže uobičajenim strogim ograničenjima karme. Takav dobrovoljni povratak naziva se vyutthana ili vraćanje zemaljskom životu kad čovek više nije zaslepljen mayom.

Druga *krija*, onako kako je podučavao Lahiri Mahasaya, omogućava pokloniku koji je njome ovladao, da svesno napusti telo i vrati se u njega kad god zaželi. Napredniji jogiji koriste drugu *krija* tehniku prilikom poslednjeg izlaska iz tela ili smrti - trenutak koji uvek znaju unapred.

¹⁹¹ Susret s Keshabanandom opisan je u 41. poglavlju.

Kashi, ponovo rođen i otkriven

“Molim vas, nemojte ulaziti u vodu. Kupaćemo se polivajući se iz vedra.”

Obraćao sam se mladim učenicima iz Rančija, koji su me pešice pratili na osam milja dugom putu do susednog brega. Jezero pred nama pozivalo nas je, no iznenada sam prema njemu osetio gađenje. Grupa oko mene sledila je moj primer s vedrom, ali nekoliko dečaka popustilo je pred iskušenjem hladne vode. Čim su zaronili opkolile se ih velike vodene zmije. Da ste čuli vrisku i prskanje vode! Da ste videli komičnu brzinu izlaženja iz jezera!

Kad smo stigli na odredište, s uživanjem smo ručali u prirodi. Sedeo sam pod drvetom okružen grupom učenika. Našavši me u nadahnutom raspoloženju, obasuli su me pitanjima.

“Molim vas, gospodine, recite mi,” pitao je neki mladić, “hoću li uvek ostati s vama na putu odricanja?”

“O, ne,” odgovorio sam, “silom će te odvesti natrag kući, a kasnije ćeš se oženiti.”

Ne verujući mi, vatreno je protestovao: “Mogu me odvesti kući samo mrtvog.” (No, posle nekoliko meseci došli su njegovi roditelji i odveli ga, uprkos njegovim suzama i opiranju. Nekoliko godina kasnije se oženio).

Pošto sam odgovorio na mnoga pitanja, obratio mi se dečak po imenu Kashi. Bilo mu je oko dvanaest godina, bio je odličan učenik i svi su ga voleli.

“Gospodine,” rekao je, “kakva je moja sudbina?”

“Uskoro ćeš umreti.” Činilo se kao da je to izgovorila neka neodoljiva sila.

To neočekivano otkriće potreslo me je i rastužilo isto kao i sve ostale. Čuteći i prebacujući sebi kao enfant terribleu (čudu od deteta), odbio sam da odgovaram na sledeća pitanja.

Kada smo se vratili u školu, Kashi mi je došao u sobu.

“Ako umrem, hoćete li me pronaći kad se ponovo rodim, i opet me usmeriti na spiritualni put?” Jecao je.

Osećao sam se prisiljenim da odbijem tu tešku okultnu odgovornost. Međutim, Kashi je nedeljama uporno navaljivao. Videći da će se od nerviranja slomiti, napokon sam mu udovoljio.

“Hoću”, obećao sam mu. “Ako mi Božanski Otac pomogne, pokušaću da te nađem.”

Za vreme letnjih praznika otišao sam na kratak izlet. Kashija na žalost nisam mogao povesti sa sobom, pa sam ga pre odlaska pozvao u svoju sobu i pažljivo ga upozorio da ostane unutar spiritualnih vibracija škole, ma koliko ga prisiljavali da iz njih izađe. Nekako sam osećao da bi mogao da izbegne nesreću koja je pretila, ako ne ode kući.

Čim sam otišao, u Ranči je stigao Kashijev otac. Petnaest dana pokušavao je da slomi sinovljevu volju, obrazlažući, da se može odmah vratiti, pošto u Kalkuti provede samo nekoliko dana i poseti majku. Kashi je to uporno odbijao. Na kraju je otac izjavio da će zatražiti pomoć policije. Ta pretnja je uznemirila Kashija, jer nije želeo da škola dobije neželjeni publicitet. Nije video drugog izlaza već da pođe sa ocem.

Nekoliko dana kasnije vratio sam se u Ranči. Kad sam čuo kako je Kashi odveden, odmah sam seo na voz za Kalkutu. Tamo sam naručio kočiju. Dok smo prelazili preko Hovrah mosta na Gangu, iznenađeno sam ugledao Kashijevog oca i ostale rođake u odeći žalosti. Doviknuvši kočijašu da stane, izjurio sam iz kočije i ustremio se na nesrećnog oca.

“Ubico,” povikao sam nerazumno, “ubio si mog dečaka!”

Otac je već shvatio koliko je pogrešio što je Kashija silom odveo u Kalkutu. Za tih nekoliko dana koje je dečak tamo proveo, pojeo je neku zaraženu hranu, oboleo od kolere i umro. Moja ljubav prema Kashiju i obećanje da ću ga posle smrti naći, progonili su me dan i noć. Gde god da sam bio, njegovo lice je bilo preda mnom. Počeo sam potragu koju pamtim, onako kako sam davno tražio svoju ljubljenu majku.

Osećao sam da moram upotrebiti sposobnost rasuđivanja u meri u kojoj mi ju je Bog dao, i da moram napretnuti svoje moći koliko god to mogu, da otkrijem suptilne zakone pomoću koji bih mogao otkriti dečakovo astralno boravište. Spoznao sam da je on duša u kojoj vibriraju neispunjene želje - masa svetla koja lebdi negde usred miliona blistavih duša u astralnim regionima. Kako da se, između treperećih svetala ostalih duša, uskladim baš s njim?

Upotrebivši tajnu jogijsku tehniku, objavio sam svoju ljubav prema Kashijevoj duši kroz mikrofon spiritualnog oka, unutrašnje tačke između obrva. Uzdignutih ruku i prstiju često sam se okretao naokolo kao

antena, pokušavajući da otkrijem smer u kojem se Kashi ponovo rodio kao embrion. Koncentrisao sam se na radio svog srca u nadi da će mi on odgovoriti.¹⁹²

Intuitivno sam osećao da će se Kashi uskoro vratiti na zemlju i da će mi njegova duša odgovoriti, ako ga budem neprekidno zvao. Znao sam da ću u prstima, šakama, rukama, kičmi i živcima osetiti i najslabiji Kashijev impuls.

Približno šest meseci s nesmanjenim žarom sam vežbao tu jogijsku metodu. Kad sam jednog jutra sa nekoliko prijatelja prolazio prepunim Bovbazarom u Kalkuti, podigao sam ruke kao i obično. Prvi put sam dobio odgovor. Zatreperio sam kad sam osetio da mi električni impulsi klize niz prste i dlanove. Te struje prevedene su u nadmoćnu misao iz dubine moje svesti.

“Ja sam, Kashi, dodi k meni!”

Dok sam se koncentrisao na radio svog srca, misao gotovo da se mogla čuti.

U donekle karakterističnom, grubom Kashijevom¹⁹³ šapatu slušao sam njegove ponovljene molbe. Zgrabio sam za ruku jednog od svojih drugova, Prokasa Dasa, i radosno mu se nasmešio.

“Izgleda da sam pronašao Kashija!”

Počeo sam se okretati oko sebe, a moji prijatelji i mnoštvo koje je prolazilo, nisu prikrivali da ih to zabavlja. Električni impulsi prolazili su mi kroz prste samo dok sam bio okrenut prema obližnjem putu prikladno nazvanom “Ulica serpentina”. Astralne struje bi nestajale kada bih se okrenuo na neku drugu stranu.

“Ah,” povikao sam, “Kashijeva duša mora da živi u materici neke majke koja stanuje u ovoj ulici.”

Moji drugovi i ja približavali smo se Ulici serpentina. Titraji u mojim uzdignutim rukama postajali su sve snažniji, izraženiji. Kao da me je magnet povukao na desnu stranu puta. Kad smo stigli pred određenu kuću, zaprepašćeno sam ustanovio da me je nešto zakočilo. Zakucao sam na vrata silno uzbuđen, zadržavajući čak i dah. Osećao sam da je moje dugo, naporno i sasvim neobično traganje završeno!

Sluškinja je otvorila vrata i rekla mi da je njen gospodar kod kuće. Dok je silazio sa drugog sprata stepeništem, domaćin se upitno nasmešio. Nisam znao kako da formulišem svoje pitanje, istovremeno prikladno i neprikladno.

“Molim vas, gospodine, da li vaša žena već šest meseci očekuje dete?”¹⁹⁴

“Tako je.” Videvši da sam ja svami, monah u tradicionalnoj narandžastoj haljini, ljubazno je dodao: “Molim vas, recite mi otkuda to znate?”

Kada je čuo za Kashija i za obećanje koje sam mu dao, zaprepašćeni čovek mi je poverovao.

“Rodiće vam se muško dete svetle puti”, rekao sam mu. “Imaće široko lice i kovrdžav pramen kose na čelu. Njegovi interesi biće uglavnom spiritualni.” Bio sam siguran da će dete koje će doći ličiti na Kashija.

¹⁹² Volja, projektovana iz tačke između obrva, poznata je među jogijima kao aparat za emitovanje misli. Kad se osećaj spokojno koncentriše na srce, ono počinje da funkcioniše kao mentalni radio aparat i može da prima poruke iz bliza i iz daleka. Prilikom telepatije, fine misaone vibracije prenose se prvo kroz suptilni astralni etar, zatim kroz grublji zemaljski etar, da bi se na kraju opet prevele u misaone talase u duhu drugog čoveka.

¹⁹³ U svom čistom stanju svaka duša je sveznajuća. Kashijeva duša sećala se svih karakteristika Kashija dečaka i zato je imitirala njegov promukli glas, da bih ga ja prepoznao.

¹⁹⁴ Iako posle telesne smrti mnogi ljudi ostaju u astralnom svetu po 500 ili 1000 godina, nema čvrstog pravila o dužini razdoblja između dve inkarnacije (vidi 42. poglavlje). Kashi je želeo odmah da se vrati na ovu zemlju, a ja sam u sebi bio siguran da će mu želja biti ispunjena. Rrazdoblje koje čovek provodi na fizičkom ili astralnom nivou određeno je njegovom karmom.

Boginja smrti je simbol dharme, zakona. Smrt, a zapravo i san, tj. "mala smrt", na zemlji su nužnost kojom se neprosvetljeno ljudsko biće privremeno oslobađa od čulnih okova. Čovekova suštinska priroda je duhovna, pa on putem sna ili smrti na neki način obnavlja sećanje na svoju bestelesnost.

Kashijeva prerana smrt bila je posledica karmičke prisile. Univerzalni zakon karme izložen u hinduističkim svetim spisima, jeste zakon akcije i reakcije, zakon uzroka i posledice ili, rečeno jezikom naroda, “kako seješ, tako ćeš i požnjeti”. Prirodna pravednost (rta) brine se za to da svaki čovek svojim mislima i delima postane kovač svoje sudbine. Sile koje je pokrenuo svojim mudrim ili budalastim delima, moraju se vratiti njemu kao svom pokretaču, i krug se neumoljivo zatvara. “Svet je kao matematička jednačina. Sigurno i nepogrešivo svaka tajna biva otkrivena, svaki zločin kažnjen, svaka vrlina nagrađena, svaka greška ispravljena” (Emerson). Poznavanje zakona karme kao univerzalnog zakona pravednosti uprkos svim nejednakostima u životu, omogućava čovekovom duhu da ne bude ogorčen na Boga i ljude.

Neki veliki indijski učitelji prozvani su “graditeljima gazova” (tirthakara) jer otkrivaju prelaz preko kojeg zbunjeno čovečanstvo može preći s one strane olujnih mora samsare (karmički točak, ponavljanje života i smrti). Samsara, “plutanje niz struju” pojavnog toka navodi čoveka da krene linijom najmanjeg otpora. “Preljubničke duše, zar ne znate da je prijateljstvo prema svetu neprijateljstvo prema Bogu” (Jakovljeva 4,4)? Da bi postao Božji prijatelj, čovek mora da prevaziđe sva zla i zloduhe svoje karme (ili dela) koja ga navode da se beskičmenjački povinuje obmanjivačkoj mayi sveta. Poznavanje gvozdeneog zakona karme ohrabruje ozbiljnog tragaoca da nađe put koji definitivno vodi iz karmičkog ropstva (bandha).

Kasnije sam ga posećivao. Roditelji su mu dali staro ime Kashi. Čak i kao malo detence bio je upadljivo sličan mom dragom učeniku iz Rančija. Dete me je odmah zavolelo. Privlačnost iz prošlosti probudila se udvostručenom silinom.

Mnogo godina kasnije, dok sam boravio u Americi, dečak, tada već tinejdžer, pisao mi je da duboko čezne da krene stazom joge. Uputio sam ga jednom učitelju na Himalajima koji je ponovno rođenog Kashija primio za učenika.

Rabindranath Tagore i ja upoređujemo škole

“Rabindranath Tagore učio nas je da pevamo prirodno i lako kao ptice.”

To mi je objasnio Bholu Nath, bistar četrnaestogodišnji momčić u mojoj školi u Rančiju, kad sam ga jednog jutra pohvalio kako lepo peva. S razlogom i bez njega, iz dečakovog grla tekla je melodična reka. Pre nego što je došao u Ranči pohađao je čuvenu Tagoreovu školu “Santiniketan” (luka mira) u Bolpuru.

“Rabindranathove pesme bile su mi na usnama od rane mladosti”, rekao sam svom drugu. “Ceo Bengal, čak i nepismeni seljak, uživa u njegovim uzvišenim stihovima.”

Bhola i ja zajedno smo opevali nekoliko melodija od Tagora, koji je muzički obradio hiljade indijskih pesama, neke svoje, a neke iz davne prošlosti.

“Sreo sam Rabindranatha ubrzo nakon što je primio Nobelovu nagradu za književnost”, rekao sam kad smo završili pevanje.

“Hteo sam da ga upoznam jer sam se divio njegovoj nediplomatskoj hrabrosti u obračunavanju s književnim kritičarima.” Zasmejao sam se. Bholu je s radoznalošću upitao šta je bilo dalje.

“Kritičari su napadali Tagoru zato što je u bengalsku poeziju uveo novi stil”, počeo sam da pripovedam. “Mešao je govorne i klasične izraze zanemarujući sva propisana ograničenja koja panditi toliko vole. Njegove pesme utelovljuju duboke filozofske istine na način koji je privlačan ljudskim osećanjima, ne mareći za prihvaćene književne oblike. Jedan uticajan kritičar prezrivo je nazvao Rabindranatha “golubijim pesnikom koji svoje gukanje prodaje štampi za jednu rupiju.” Međutim, bližio se dan Tagoreove osvete. Sav zapadni svet izrazio mu je poštovanje kad je svoj Gitandali (Pesme darovnice) preveo na engleski jezik. Vagon pun pandita, a među njima i njegovi bivši kritičari, došao je u Santiniketan da mu čestita. Rabindranath je primio goste tek pošto ih je namerno pustio da dugo čekaju, a zatim je stioički saslušao njihove pohvale. Konačno im se obratio njihovim vlastitim kritičarskim oružjem.

“Gospodo,” rekao je, “tamjan kojim mi ovde kadite pomešan je sa smradom vašeg prošlog prezira. Postoji li možda neka veza između činjenice da mi je dodeljena Nobelova nagrada i vašeg iznenadnog prefinjenog ukusa? Ja sam onaj isti pesnik koji vam se nije svideo kad je na oltar Bengala položio svoje prvo skromno cveće.”

Novine su objavile izveštaj o hrabrom Tagoreovom prekoru. Divio sam se otvorenim rečima čoveka koga laskanje nije moglo da hipnotiše”, nastavio sam.

Rabindranathu me je u Kalkuti predstavio njegov sekretar, gospodin C. F. Andrevs,¹⁹⁵ jednostavno obučen u bengalski dhoti. S ljubavlju je govorio u Tagoreu kao o svom gurudevi.

Rabindranath me je srdačno primio. Obavijala ga je spokojna aura šarma, kulture u uljudnosti. Odgovarajući na moje pitanje o književnim uzorima, Tagore mi je rekao da je osim naših religioznih mitova, jedan od drevnih izvora njegove inspiracije bio i klasični pesnik Vidyapati.”

Inspirisan tim uspomnama počeo sam da pevam Tagoreovu verziju stare bengalske pesme “Zapali svetiljku svoje ljubavi”. Bholu i ja veselo smo pevali šetajući okolinom Vidyalye.

Nakon dve godine po otvaranju škole u Rančiju, primio sam Rabindranathov srdačan poziv da ga posetim u Santiniketanu i razgovaram s njim o vaspitnim idealima. Rado sam otišao. Pesnik je sedeo u svojoj radnoj sobi i kada sam ušao, kao i prilikom prvog susreta pomislio sam da je on pojam zrele muževnosti - model kakvog bi svaki slikar mogao poželeći. Njegovo lepo oblikovano lice otmenog patricija bilo je uokvireno dugačkom kosom i bujnom bradom. Velike blage oči, andeoski osmeh i melodičan glas koji je u pravom smislu reči mogao da općini. Stasit, visok i ozbiljan, spajao je gotovo žensku nežnost s dražesnom spontanošću deteta. Bio je u svakom pogledu utelovljenje idealnog pojma pesnika.

Tagore i ja odmah smo se udubili u upoređivanje škola koje su obe bile neortodoksne. Otkrili smo mnogo zajedničkih crta: poučavanje u prirodi, jednostavnost, dovoljno prostora za detetov stvaralački duh. Rabindranath je sem toga stavljao naglasak na proučavanje literature i poezije i izražavanje muzikom, kao što sam već primetio u Bholinom slučaju. Deca u Santiniketanu nisu učila jogu, ali su poštovala vreme ćutanja.

Pesnik je s laskavom pažnjom slušao moj opis “yogoda” vežbi koje su punile telo energijom, i jogijskih tehnika koncentracije koje su učili svi učenici Rančija.

Tagore mi je pričao o mukama na početku svog školovanja.

“Iz škole sam pobeo već u petom razredu”, rekao je smejući se. Nije mi bilo teško da shvatim kako je dosadna atmosfera discipline u razredu delovala na njegovu urođenu pesničku osetljivost.

¹⁹⁵ Engleski pisac i publicista, blizak prijatelj Mahatme Gandhija.

“Zato sam otvorio Santiniketan pod senovitim drvećem i jasnim nebom.” Rečito je pokazao na malu grupu koja je učila u prekrasnom vrtu.

“Među cvećem i pticama dete je u svojoj prirodnoj okolini. Samo tako može doći potpuno do izražaja skriveno bogatstvo njegove individualne obdarenosti. Istinsko obrazovanje se nikada ne može uliti levkom spolja. Pre bi se moglo reći da ono mora pomoći da beskonačna unutrašnja mudrost sama od sebe izroni na površinu”.¹⁹⁶

Složio sam se.

“Idealistički instinkti omladine koja obožava heroje, izgladnjuju se dijetom koja se isključivo sastoji od statističkih i hronoloških podataka.”

Pesnik je s ljubavlju govorio o svom ocu Devandranathu, koji je inspirisao osnivanje Santiniketana.

“Otac mi je poklonio ovu plodnu zemlju gde je već sagradio kuću za goste i hram”, pripovedao mi je Rabindranath. “Ovde sam 1901. godine počeo svoj obrazovni eksperiment sa samo deset dečaka. Osam hiljada funti Nobelove nagrade potrošeno je za održavanje škole.

Stariji Tagore, Devandranath, poznat pod imenom “Maharši” (veliki mudrac), bio je izuzetna ličnost, što što se može videti iz njegove Autobiografije. Dve godine svoje muževne dobi proveo je meditirajući na Himalajima. Njegovog oca, Dvarakanatha Tagorea, slavili su po celom Bengalu zbog velike darežljivosti i javnih dobročinstava. Iz tog slavnog drveta granao se celi niz genija, a ne samo Rabindranath. Svi njegovi rođaci istakli su se na području stvaralaštva. Njegovi nećaci, Gogonendra i Abinindra, spadaju među najistaknutije slikare,¹⁹⁷ a Rabindranathov brat Dvijendra bio je dalekovidan i dubokouman filozof koga su volele čak i ptice i šumska stvorenja.

Rabindranath me je pozvao da prenoćim u gostinskoj kući. Bio je zaista očaravajući prizor videti kako pesnik sa grupom svojih učenika uveče sedi na terasi. Vreme se vratilo unazad: prizor preda mnom ličio e na prizore u drevnim asramima - radosni pevač okružen svojim poklonicima, svi u oreolu božanske ljubavi.

Tagore je svaku vezu učvršćivao sponama harmonije. Nikad nametljiv, neodoljivim magnetizmom privlačio je i osvajao srca. Redak cvet pesništva u Gospodovom vrtu privlačio je prirodnim mirisom!

Svojim melodičnim glasom Rabindranath nam je pročitao nekoliko svojih pesama. Većinu pesama i igrokaza napisao je u Santiniketanu za zabavu učenicima. Za mene lepota njegovih stihova leži u umeću što se obraća Bogu gotovo u svakoj strofi, pa ipak retko spominje sveto ime. “Opijen blaženstvom pevanja,” pisao je, “zaboravljam se i nazivam prijateljem tebe, koji si moj Bog.”

Sledećeg dana posle užine, oklevajući, zaželeo sam pesniku zbogom. Radujem se što je njegova mala škola danas prerasla u internacionalni univerzitet “Visvabharati”, idealno mesto za obrazovanje studenata iz svih zemalja.

Gde Ti duh vodiš ka misli i delu koji se večno šire,¹⁹⁸ U tom raju slobode, Oče, probudi moju zemlju!¹⁹⁹

¹⁹⁶ “Pošto se često radala ili, kako hinduisti kažu, “putovala stazom postojanja kroz hiljade rođenja”... nema ničeg što ne bi poznavala. Nije nikakvo čudo da se seća... onoga što je pre znala... Jer istraživanje i učenje zapravo je sećanje” - Emerson.

¹⁹⁷ Rabindranath se, kada mu je bilo 60 godina, počeo ozbiljno baviti slikarstvom. Svoja “futuristička” dela izlagao je u glavnim gradovima Evrope i u Njujorku.

¹⁹⁸ “Misao i delo koji se večno šire”, čovekov je ideal. Na Zapadu neki pisci tvrde da je hinduistički cilj “beg” od aktivnosti i antidruštveno povlačenje. Četvorostruki vedski plan čovekovog života savršeno je uravnotežen. Polovina životnog veka predviđena je za učenje i dužnosti kućedomaćina, a polovina za kontemplaciju i meditaciju (vidi belešku 1 na str. 180). Samoća je neophodna da bismo se utemeljili u Jastvu, ali posle godina provedenih u samoći, učitelji se vraćaju u svet da bi mu služili. Čak i sveci koji se ne bave nikakvim poslom, daju svetu misli i svete vibracije, koje su korisnije i dragocenije od najvećih humanitarnih akcija neprosvetljenog čoveka. Ti veliki ljudi, svaki na svoj način, nesebično pokušavaju da (često nailazeći na ogorčeni otpor) uzdignu i inspirišu svoje savremenike. Ni jedan hinduistički verski ili društveni ideal nije isključivo negativan, kao što to neki pokušavaju da prikažu. Tako je, na primer, ahimsa, “ne-nasilje” ili “ne-vredanje bližnjega”, koja se u Mahabharati naziva “savršenom vrlinom” (sakala dharma), pozitivno podstičuća, ako je opšte mišljenje da čovek koji ne pomaže drugim ljudima, te ljude na neki način vredi.

Bhagavad Gita (III, 4-8) ističe da je aktivnost utkana u samu čovekovu prirodu. Lenjost je jednostavno “pogrešna aktivnost”.

“Ne može se čovek nikad osloboditi od dela,

i spasiti time da delatnost izbegava,

a niti je ikad iko samo samim odricanjem postigao savršenstvo.

Ne postoji takvo biće koje bi u stanju bilo

da ostane makar samo trenutak nedelatno,

jer ga sama svojstva koja proističu iz prirode -

- pa i protiv volje - sile i nagone na delatnost.

Već i samo mišljenje delatnost je u carstvu misli.

.....

Zakon o čudima

Veliki romanopisac Lav Tolstoj²⁰⁰ napisao je dražesnu priču 'Tri pustinjaka'. Njegov prijatelj Nicholas Roerich prepričao je ovako:

“Na ostrvu su živela tri stara pustinjaka. Bili su tako jednostavni da je jedina molitva koju su molili glasila: “Nas je troje. Ti si troje - smiluj nam se!” Za vreme te naivne molitve događala su se velika čuda.

Lokalni biskup²⁰¹ je čuo za tri pustinjaka i njihovu nedopustivu molitvu pa je odlučio da ih poseti i da ih pouči kanonskim invokacijama Boga. Stigao je na ostrvo i rekao pustinjacima da je njihova molitva nedostojna, te ih naučio mnoge uobičajene molitve. Zatim je otplovio. Odjednom je ugledao blistavu svetlost koja je pratila njegov brodić. Kada se približila, razabrao je u njoj tri pustinjaka koji su držeći se za ruke trčali po talasima i pokušavali da sustignu brod.

“Zaboravili smo molitve kojima si nas naučio,” povikali su kad su stigli biskupa, “pa smo požurili da te zamolimo da nam ih ponoviš.” Zaprepašćeni biskup odmahnuo je glavom. “Dragi moji,” odgovorio je ponizno, “molite se i dalje kao i do sada!”

Kako su tri sveca hodala po vodi?

Kako je Hrist uskrsnuo svoje telo pribijeno na krst?

Kako su Lahiri Mahasaya i Šri Juktesvar izvodili svoja čuda?

Moderna nauka za sada nema odgovor, iako se pronalaskom atomske bombe i radarskog čuda širina svetskog uma naglo povećala. Reč “nemoguće” sve manje se ističe u čovekovom rečniku.

Drevni vedski spisi govore da u materijalnom svetu vredi jedan jedini osnovni zakon maye, princip relativnosti i dualnosti. Bog, jedini život apsolutno je jedinstvo. Ne može da se ispolji kroz odvojene i različite pojave u kreaciji osim pod lažnim ili nestvarnim velom. Ta kosmička iluzija jeste maya. Svako veliko naučno otkriće modernog doba potvrdilo je tu jednostavnu izreku ršija.

Njutnov zakon kretanja je zakon maye: “Za svaku akciju postoji uvek njoj jednaka i njoj suprotna reakcija. Uzajamno delovanje bilo koja dva tela uvek je jednako i u suprotnom smeru.”

Akcija i reakcija su prema tome potpuno jednake. U prirodi se ne može naći jedna jedina sila. Uvek postoji i mora postojati par sila jednakih po veličini, a suprotnih po smeru.

Sve osnovne prirodne aktivnosti otkrivaju da im je poreklo u mayi. Elektricitet, na primer, jeste pojava odbijanja i privlačenja, njegovi elektroni i protoni su električno suprotno nabijeni. Drugi primer: atom ili poslednja čestica materije jeste, kao i sama zemlja, magnet s pozitivnim i negativnim polovima. Sav pojavni svet je u nesalomljivoj moći polarnosti. Nijedan fizički, hemijski ili neki drugi naučni zakon nikada nije otkriven bez sebi suprotnog principa.

Fizika, dakle, ne može formulisati zakone izvan maye, same tekture i strukture kreacije. I sama priroda je maya i prirodne nauke moraju se pomiriti s tom neizbežnom činjenicom. U svom vlastitom domenu ona je vežna i neiscrpna, pa naučnici budućnosti ne mogu da učine više nego da jedan za drugim ispituju aspekte njene raznolike beskonačnosti. Nauka je prema tome neprekidan tok koji ne može da dosegne nikakav konačni cilj; primerena je za formulisanje zakona kosmosa koji već postoji i funkcioniše, ali je nemoćna da otkrije Zakonodavca i jedinog Pokretača. Veličanstvene pojave gravitacije i elektriciteta su poznate, ali šta su zapravo gravitacija i elektricitet, to ne zna nijedan smrtnik.²⁰²

Vrši uvek samo ono što je tvoja prava dužnost,
što je tvoje pravo delo,
jer delatnost prava uvek nadmašuje nedelatnost.”

¹⁹⁹ Rrabindranath Tagore: Gitandali (Pesme darovnice).

²⁰⁰ Neki Tolstojevi ideali bili su jednaki Gandhijevim. Njih dvojica su u pismima raspravljali o nenasilju. Tolstoj je smatrao da je Hristovo najvažnije učenje “ne branite oda zla (zlom)” Matej 5 39. Zlu se treba “opirati” samo njegovom logički efikasnom suprotnošću: dobrom ili ljubavlju.

²⁰¹ Pričica se navodno temelji na istorijskom događaju. Izdavač nas u belešci obaveštava da je biskup sreo ta tri pustinjaka dok je plovio iz Arhangelska u Slovecki manastir na ušću reke Dvine.

²⁰² Veliki pronalazač Marconi priznao je da nauka ne može doći do krajnje istine: “Neosporna je činjenica da nauka ne može rešiti zagonetku života. Kad ne bi bilo vere, to bi zaista bilo porazno. Tajna života je najveća zagonetka koja je ikada postavljena ljudskoj misli.”

Proroci su oduvek ljudskoj rasi pripisivali zadatak nadilaženja maye. Uzdići se iznad dualnosti stvaranja i spoznati jedinstvo Stvoritelja smatra se najvišim čovekovim ciljem. Oni koji se čvrsto drže kosmičke iluzije, moraju da prihvate njen suštinski zakon polarnosti: plimu i oseku, procvat i propadanje, dan i noć, uživanje i bol, dobro i zlo, rođenje i smrt. Kada čovek prođe nekoliko hiljada ljudskih inkarnacija, to ciklično ponavljanje počinje u njemu da izaziva teskobnu dosadu. Tada s nadom baca pogled na svet s one strane mayine prisile.

Strgnuti veo maye znači prodreti u tajnu stvaranja. Jogi koji na taj način razgoliti univerzum jedini je pravi monoteista. Svi ostali obožavaju idole. Sve dok je čovek podložan dualističkim obmanama prirode, njegova boginja je maya sa dva lica, pa on ne može spoznati jedinog istinitog Boga.

Kao svetska iluzija, maya se u čovekovom duhu izražava kao avidya, doslovno “ne-znanje”, obmana, varka. Maya ili avidya nikada se ne mogu nadvladati intelektualnim uveravanjem ili analizom, nego isključivo postizanjem unutrašnjeg stanja nirvikalpa samadhija. Proroci Starog zaveta i vidovnjaci svih zemalja i vremena govorili su o tom stanju svesti. Jezekilja kaže: “Potom me odvede k vratima koja gledaju na istok. I gle, slava Boga Izrailjeva dohodaše od istoka, i glas joj bijaše kao glas velike vode, i zemlja se sjaše od slave njegove.”²⁰³ Božanskim okom na čelu (istok), jogi svojom svešću plovi u sveprisutnost slušajući Reč ili aum, božanski zvuk mnogih voda ili vibracije koje su jedina stvarnost stvaranja.

Među trilionima tajni u svemiru najviše nas zapanjuje svetlost. Nasuprot talasima zvuka koji se mogu prenositi samo vazduhom ili nekim drugim materijalnim medijem, svetlosni talasi slobodno prolaze vakumom međuzvezdanih prostora. Čak i hipotetični eter koji se u talasnoj teoriji smatrao međuplanetarnim medijem svetla, može da se odbaci na osnovu Ajnštajnovne tvrdnje da geometrijska svojstva prostora čine teoriju o eteru nepotrebnom. Bez obzira na bilo koju od ovih pretpostavki, svetlost je od svih prirodnih pojava najsuptilnija i najmanje zavisi od materije.

U Ajnštajnovom gigantskom nacrtu brzina svetlosti - tri stotine hiljada kilometara u sekundi - dominira celom teorijom relativnosti.²⁰⁴ Ajnštajn matematički dokazuje da je brzina svetlosti, bar sa čovekovog konačnog stanovišta, jedina konstanta u svemiru koji se neprestano menja. Sve ljudske mere vremena i prostora zavise isključivo o apsolutu brzine svetlosti. Dakle, vreme i prostor nisu više apstraktno večni kao što se to do sad smatralo, nego su relativni i konačni faktori koji vrede kao mere samo u odnosu na brzinu svetlosti.

Pridružujući se prostoru kao relativna dimenzija, vreme je odustalo od svojih despotskih zahteva da ne bude ničim uslovljeno. Otkrivena je njegova prava priroda - suština dualnosti! S nekoliko ujednačavajućih poteza perom Ajnštajn je proterao iz svemira svaku fiksnu realnost osim realnosti svetlosti.

U kasnije razvijenoj teoriji jedinstvenog polja veliki fizičar je sazeo zakone gravitacije i elektromagnetizma u jednu jedinu formulu. Svodeći strukturu kosmosa na varijacije jednog jedinog zakona, Ajnštajn prekoračuje hiljade godina i rukuje sa s ršijima koji su tvrdili da je cela kreacija od iste supstance, tj. od mnogolike maye.

Kod epohalnog otkrića teorije relativnosti stigle su i matematičke mogućnosti da se atom istraži do kraja. Veliki naučnici sada hrabro izjavljuju da ne samo da je atom energija, a ne materija, nego da je atomska energija u svojoj suštini svest. Otvoreno priznaje da se fizika kao nauka bavi svetom senki, vrlo je značajan napredak (piše sir Arthur Stanley Eddington u svom delu Priroda materijalnog sveta). U svetu fizike posmatramo predstavu u kojoj se izvodi drama uobičajenog, nama poznatog života. Senka mog lakta počiva na senci stola kao što senka crnila teče po senci papira.

Sve je to simbolično i fizičar ga kao takvog i ostavlja. Zatim dolazi duh alhemičara koji prevodi simbole. ...Da grubo zaključimo, materija od koje je načinjen svet jeste svest. ...Stvarna materija i polja sila predašnje fizikalne teorije potpuno su nevažni osim kao maštarije što ih je svest sama satkala. ...Tako je spoljašnji svet postao svet senki.

Otkrićem elektronskog mikroskopa konačno se dokazala svetlosna suština atoma i neizbežna dualnost prirode. The Nev York Times je ovako izvestio o demonstraciji elektronskog mikroskopa pred grupom naučnika, 1937. godine:

Kristalna struktura tungstena koja je dosad bila poznata samo indirektno putem rendgenskih zraka, jasno se ocrtavala na fluorescentnom ekranu pokazujući devet atoma u pravilnom položaju u njihovoj prostornoj rešetki, kocku sa po jednim atomom na svakom vrhu i jednim u sredini. Atomi u kristalnoj rešetki tungstena na fluorescentnom ekranu bili su kao tačke svetla složene u geometrijsku šaru. Moglo se videti kako molekuli

²⁰³ Jezekilja 43,1-2

²⁰⁴ Ključ za smer kojim je išao Ajnštajnov genije nalazimo u činjenici da je on celog života bio učenik velikog filozofa Spinoze, čije je najpoznatije delo Etika. “Najlepše što možemo doživeti, jeste tajna”, piše Ajnštajn u svojim Živim filozofijama (Simon and Schuster). “To je izvor svake prave nauke i umetnosti. Onaj ko taj osećaj ne poznaje, ko ne može zastati da se čudi ushićeno i sa strahopoštovanjem, zapravo je mrtav.”

vazduha, plešući kao tačke svetla slične suncu koje svetluca na tekućoj vodi, bombarduju tu kristalnu kocku svetlosti. ...Princip elektronskog mikroskopa prvi su otkrili dr. Clinton J. Davisson i dr. Lester H. Germer 1927. godine iz laboratorijuma Bell telefona u Njujorku. Oni su otkrili da elektron ima dvojnju prirodu, tj. i karakteristike čestice i karakteristika talasa.²⁰⁵ Kvalitet talasa daje elektronu osobine svetlosti, pa je započeto istraživanje kako bi se pronašao neki način “fokusiranja” elektrona slično onom kada se sočivom fokusira svetlost.”

Za svoje otkriće dvostruke prirode elektrona (koje je potvrdilo prognozu francuskog nobelovca fizičara De Brogliea i pokazalo da je sav materijalni svet dualne prirode), dr. Davisson takođe je dobio Nobelovu nagradu.

“Reka znanja,” piše sir James Jeans u Tajnovitom svemiru, “kreće prema ne-mehaničkoj stvarnosti. Svemir sve više izgleda kao velika misao, a sve manje kao velika mašina.” Nauka XX veka zvuči kao stranica iz drevnih Veda.

Ako, dakle, tako mora biti, neka nauka pouči čoveka filozofskoj istini da svemir nije materijalan. Njegova potka i osnova jeste maya, obmana. Fatamorgana stvarnosti nestaje analizom. Kako se pod njim jedan po jedan ruše stubovi materijalnog kosmosa, čovek nejasno opaža svoju idolatrijsku zavisnost, svoje kršenje Božije zapovedi: “Nemoj imati drugih Bogova uza me.”²⁰⁶

U svojoj čuvenoj jednačini o ekvivalentnosti mase i energije, Ajnštajn je dokazao da je energija svake materijalne čestice jednaka njenoj masi pomnoženoj s kvadratom brzine svetlosti. Oslobođanje atomske energije postiže se uništavanjem materijalne čestice. “Smrt” materije bila je rođenje atomskog doba.

Brzina svetlosti nije matematička konstanta zato što postoji neka apsolutna vrednost od 300.000 kilometara u sekundi, nego zato što nijedno materijalno telo, čija se masa povećava s njegovom brzinom, ne može nikada dostići brzinu svetlosti. Ili, drugim rečima: samo materijalno telo čija masa je beskonačna, može postići brzinu svetlosti.

Taj pojam nas dovodi do zakona o čudima.

Majstori koji mogu da materijalizuju i dematerijalizuju svoje telo ili bilo koji drugi predmet i mogu da se kreću brzinom svetlosti, i da upotrebe kreativne zrake svetlosti da bi bilo koju materijalnu pojavu učinili trenutno vidljivom, ispunili su nužan Ajnštajnov uslov: njihova masa je beskonačna.

Svest savršenog jogija bez napora obuhvata ne samo njegovo ograničeno telo, nego i celu strukturu svemira. Gravitacija, bila ona Njutnova “sila” ili Ajnštajnova “manifestacija inercije”, ne može prisiliti učitelja da ispolji svojstvo “težine”, karakteristično gravitacijsko stanje svih materijalnih predmeta. Onaj ko za sebe zna da je sveprisutni Duh, ne podleže više krutim zakonima tela u vremenu i prostoru. “Neprobojni krugovi” koji su ga zarobljavali, popucali su pod naletom spoznaje: “Ja sam On.”

“Neka bude svetlost. I bi svetlost.” Prva Božija zapoved njegovoj uređenoj stvarnosti (Postanje 1,3) oživela je jedinu atomsku stvarnost: svetlost. Na zracima tog nematerijalnog medija su sve božanske manifestacije. Poklonici svih vremena svedoče o pojavi Boga u vidu plamena i svetlosti: “Car nad carevima i gospodar nad gospodarima, koji sam ima besmrtnost, i živi u svetlosti.”²⁰⁷ Sv. Jovan ovako opisuje svoje viđenje Gospoda: “Oči njegove kao plamen ognjeni... i lice njegovo bijaše kao što sunce sija u sili svojoj.”²⁰⁸

Jogi koji se savršenom meditacijom stopio sa Stvoriteljem, vidi kosmičku suštinu svetlosti. Za njega nema razlike između svetlosnih zraka koje sačinjavaju vodu, i svetlosnih zraka od kojih je sačinjena zemlja.

Oslobođen od svesti o materiji kao i od tri dimenzije prostora i, četvrte, vremena, majstor s jednakom lakoćom prenosi svoje svetlosno telo preko svetlosnih zraka zemlje, vode, vatre ili vazduha. “Ako dakle bude oko tvoje zdravo, sve će telo tvoje svetlo biti.”²⁰⁹

Dugotrajna koncentracija na oslobodilačko spiritualno oko omogućila je jogiju da uništi sve obmane u odnosu na materiju i njenu gravitacionu masu. Stoga on svet vidi kao masu svetla u kojoj nema suštinskih razlika.

Svojim božanskim znanjem o svetlosnim pojavama majstor atome svetlosti (koji su svuda prisutni) može trenutno da projektuje u pojavu koja će se moći opaziti čulima. Oblik projekcije - bilo to drvo, lep dvorac, ljudsko telo - u skladu je s jogijevom voljom i sposobnošću vizualizacije.

Dok čovek sanja, olabavio je stisak egoističnih ograničenja koja ga svakodnevno okružuju, pa svemoć njegovog duha svake noći dolazi do izražaja. I, gle, u snu vidimo davno umrle prijatelje, najudaljenije zemlje, vaskrsle prizore iz detinjstva. S tom slobodnom i ničim uslovljenom svešću koju u snu svi doživljavamo, u

²⁰⁵ To jest, oboje: materija i energija.

²⁰⁶ Izlazak 20, 3

²⁰⁷ I Timoteju 6, 15-16. “Niko od ljudi”, tj. nijedan smrtnik koji je u vlasti maye.

²⁰⁸ Otkrovenje 1, 14-16

²⁰⁹ Matej 6, 22

Bogu probuden učitelj neraskidivo je povezan. Bez ikakvih ličnih motiva, a služeći se stvaralačkom voljom koju mu je podario Stvoritelj, jogi premešta atome svetla u svemiru da bi zadovoljio svaku iskrenu molitvu poklonika. To je svrha čovekovog postojanja i kreacije: da se uzdigne kao gospodar maye, svestan da vlada kosmosom.

“Potom reče Bog: da načinimo čovjeka po svojemu obličju, kao što smo mi, koji će biti gospodar od riba morskih i od ptica nebeskih i od stoke i od cijele zemlje i od svih životinja što se miču po zemlji!”²¹⁰

Ubrzo pošto sam se zaredio, 1915. godine, doživio sam viziju velikih kontrasta. U njoj je živo dolazila do izražaja relativnost ljudske svesti. Jasno sam video jedinstvo večnog Svetla iza bolne dualnosti maye. Vizija mi je došla jednog jutra dok sam sedeo u sobici u potkrovlju očeve kuće na Gurpar putu. Evropom je mesecima besneo prvi svetski rat. Tužno sam razmišljao o velikom danku smrti.

Kada sam za vreme meditacije zatvorio oči, svest mi je prenesena u telo kapetana koji je zapovedao bojnim brodom. Topovska grmljavina parala je vazduh dok se puškaralo između obale i broda. Velika kugla pogodila je skladište topovske municije i raspolovila moj brod. Skočio sam u vodu s nekoliko mornara koji su preživeli eksploziju.

Sa srcem koje je lupalo, doplivao sam do obale misleći da sam se spasao. Ali žali Bože, neko zalutalo tane završilo je svoj besni let u mojim grudima. Padoh na tlo stenjući. Celo telo mi je bilo paralizovano, ali sam bio pri svesti, kao što je čovek pri svesti kada mu utrnu noge.

“Ipak me je konačno stigla tajnovita smrt”, pomislio sam. Uzdahnuvši tonuo sam u stanje nesvesti kad, gle, sedeo sam u položaju lotosa u svojoj sobi na Gurpur putu. Briznuo sam u histeričan plač dok sam radosno pipao i štipao svoje ponovo zadobijeno telo - telo bez ikakve rupe od metka na grudima. Ljuljao sam se tamo amo uzdišući, da bih se uverio kako sam živ. Usred tog čestitanja samom sebi svest mi je opet prenetu u kapetanovo mrtvo telo na krvlju natopljenoj obali. U mom duhu zavladała je neopisiva zbrka.

“Gospode,” molio sam se, “jesam li živ ili mrtav?” Zaslepljujuće svetlo ispunilo je celi horizont, a vibracija koja je zvučala kao tiha grmljavina, uobličila se u reči:

“Kakve veze sa svetlom ima život ili smrt? Načinio sam te na sliku svoje svetlosti. Relativnost života i smrti pripada kosmičkom snu. Spoznaj svoje istinsko biće! Probudi se, dete moje, probudi se!”

Gospod nadahnjuje naučnike da u pravom trenutku i na pravom mestu otkrivaju tajne njegovog stvaranja i to su onda koraci u čovekovom buđenju. Mnoga savremena otkrića pomažu ljudima da shvate svemir kao raznoliki izraz jedne jedine sile - svetlosti, vođene božanskom inteligencijom. Čudesa filma, radija, televizije, radara, fotoelektrične stanice - “električnog oka” koje sve vidi, i atomske energije temelje se na elektromagnetskoj pojavi svetlosti.

Umeće filma može prikazati svako čudo. Sa vizualnog stanovišta nema toga što se ne bi moglo dočarati fotografskim trikom. Može se videti kako čovekovo transparentno astralno telo izlazi iz njegovog grubog telesnog oblika, čovek može hodati po vodi, vaskrsnuti mrtve, obrnuti prirodni tok događaja i ukinuti vreme i prostor. Slažući svetlosne slike, fotograf postiže optička čuda koja pravi majstor izvodi sa stvarnim zracima svetlosti.

Filmske slike koje izgledaju kao pravi život, ilustruju mnoge istine u vezi sa stvaranjem. Kosmički reditelj je sam napisao igrokaze i okupio bezbrojne učesnike na pozornici veka. Iz tamne kutije večnosti on šalje svoj kreativni zrak kroz filmove vekova koji slede jedan za drugim, a slike se projektuju na pozadini prostora. Baš kao što filmske slike izgledaju kao stvarne, a zapravo su kombinacija svetla i senke, tako je i raznovrsnost u svemiru samo varka. Planetarne sfere sa svojim bezbrojnim oblicima nisu ništa drugo nego likovi u kosmičkom filmu, što ga opažanje naših pet čula privremeno smatra istinitim, dok beskonačni kreativni zrak baca prolazne prizore na ekran čovekove svesti.

Publika u bioskopu može podići pogled i videti kako se sve slike na ekranu pojavljuju posredstvom jednog jedinog zraka svetlosti u kome nema ni jedne jedine slike. Šarolika univerzalna drama na sličan način izranja iz jednog jedinog belog svetla kosmičkog izvora. S nepojmljivom domišljatošću Bog prikazuje zabavu za svoju ljudsku decu, a u njegovom planetarnom pozorištu oni su i glumci i gledaoci.

Jednog dana ušao sam u bioskop da pogledam filmske novosti sa evropskih ratišta. Na Zapadu je još trajao I svetski rat. Filmske novosti tako su realistično prikazivale pokolje da sam iz bioskopa izašao tužnog srca.

“Gospode,” molio sam se, “zašto dopuštaš toliku patnju?”

Na moje veliko iznenađenje trenutni odgovor stigao je u obliku vizije događanja sa Evropskih ratišta. Užas borbe ispunjene mrtvima i umirućima daleko je nadilazio užas bilo kakvog prikazivanja u filmskim novostima.

²¹⁰ Postanak 1, 26

“Dobro gledaj!” Blagi glas progovorio je u mojoj svesti. “Videćeš kako ti prizori koji se sad odigravaju u Francuskoj nisu ništa drugo nego igra svetlosti i senke. One su kosmički film jednako stvaran i jednako nestvaran kao filmske novosti koje si upravo video - igra unutar igre.”

Međutim, taj odgovor nije zadovoljio moje srce. Božanski glas je nastavio: “Stvaranje je oboje, i svetlost i senka, jer inače nema slike. Dobro i zlo moraju da se izmenjuju u supremaciji. Kada bi na ovom svetu neprestano vladala radost, da li bi čovek ikada potražio drugi? Bez patnje ne bi mario ni da se seti kako se odrekao svog večnog doma. Bol je podsticaj sećanju. Mudrost je način da izbegnemo bol! Tragedija smrti nije stvarna. Oni koji se boje smrti slični su glumcu nezalici koji umire od straha na pozornici kada na njega ispale lažni metak. Moji sinovi su deca svetla. Oni neće zauvek spavati u obmani.”

Premda sam u svetim spisima čitao opise maye, oni mi nisu pružili tako duboku spoznaju kao ova lična vizija i popratne reči utehe. Čovekove vrednosti menjaju se iz korena kad se napokon uveri da je kreacija samo golemi film i da stvarnost nije na ekranu nego kraj njega. Kada sam završio pisanje ovog poglavlja, sedeo sam na svom krevetu u položaju lotosa. Sobu su mutno osvetljavale dve svetiljke koje su stvarale senke. Kada sam podigao pogled opazio sam da je plafon ispunjen sitnim tačkicama boje slačice, koje su svetlucale i treperile slično radijumu. Mnoštvo šiljastih zraka kao svetlosna kiša skupilo se u providan snop i tiho se spuštalo na mene.

Moje materijalno telo istog časa je izgubilo svoju grubu i dobilo astralnu teksturu. Osetio sam kako lebdim jedva dotičući postelju, a moje je telo naizmenično, bez težine, leluvalo levo-desno. Pogledao sam okolo po sobi. Pokućstvo i zidovi izgledali su kao i obično, ali tačkice svetla toliko su se namnožile da je plafon bio nevidljiv. Zaprepastio sam se.

“To je mehanizam kosmičkog filma.” Glas kao da je govorio iz svetla. “Bacajući svoj zrak na beli ekran čaršava na tvojoj postelji, ono proizvodi sliku tvog tela. Pogledaj, tvoj oblik nije ništa drugo nego svetlo!”

Zurio sam u svoje ruke i micao ih tamo-amo, ali nisam uspeo da osetim njihovu težinu. Obuzela me je zanosna radost. Ova kosmička stabljika svetla koja je procvetala kao moje telo, izgledala je kao božanska reprodukcija svetlosnih zraka koje u bioskopu izlaze iz sobice za projekciju i pretvaraju se u slike na ekranu.

Dugo sam gledao taj film svog tela u polumraku bioskopa svoje sobe. Među mojim mnogobrojnim vizijama nije bilo neobičnije. Kada je moja obmana o čvrstom telu potpuno nestala, a moja spoznaja da je svetlost suština svih predmeta produbila, podigao sam pogled na titravu reku “biotrona” i progovorio preklinjući.

“O, Svetlo božansko, molim te, uvuci u sebe moju neznatnu telesnu sliku, onako kao što je Ilija u plamenom vohoru uznesen na nebo.”²¹¹

Moja molitva očigledno je izazvala zaprepašćenje - zrak je nestao. Telo mi je opet dobilo normalnu težinu i palo na postelju. Roj svetla na plafonu zatreprio je i nestao. Očito još nije stiglo vreme da napustim zemlju.

“Osim toga,” filozofirao sam, “možda se Iliji ne bi dopala moja drskost!”

²¹¹ Postanak 1, 26

Razgovor sa svetom majkom

“Časna majko, u detinjstvu me je blagoslovio vaš sveti suprug. On je bio guru mojih roditelja kao i guru mog gurua Šri Juktešvardija. Hoćete li mi zbog toga iskazati čast i ispričati nekoliko događaja iz svog svetog života?”

Obraćao sam se Šrimati Kashi Moni, životnoj družbenici Lahirija Mahasaye. Budući da sam kratko vreme boravio u Benaresu, iskoristio sam priliku da posetim časnu gospođu i tako ispunim svoju davnu želju. Primila me je srdačno u starom domu Lahirijevih u Gurudesvar Mohulla četvrti Benaresa. Iako vrlo stara, blistala je poput lotosa i zračila umirujućim duhovnim mirisom. Bila je srednjeg rasta, vitkog vrata, svetle kože i velikih sjajnih očiju.

“Sine, ovde si dobrodošao. Dodi gore.”

Kashi Moni povela me je do sobice gde je neko vreme živela s mužem. Bio sam počašćen što smem ući u svetište u kojem je učitelj bez premca pristao da odigra ljudsku bračnu dramu. Ljubazna gospođa pokazala mi je na jastučić da sednem kraj nje.

“Prošle su godine pre nego što sam spoznala božansku narav svog muža”, počela je. “Jedne noći, baš u ovoj sobi, živo sam sanjala. Oko mene su nezamislivo dražesno lebdeli sjajni anđeli. Prizor je bio tako stvaran da sam se odmah probudila. Soba je bila ispunjena neobičnim blještavim svetlom.

Moj muž je u položaju lotosa lebdeo u sredini sobe okružen anđelima koji su mu iskazivali poštovanje dostojanstveno uzdignutim sklopljenim rukama. Van sebe od zaprepašćenja bila sam uverena da i dalje sanjam.

“Ženo,” reče Lahiri Mahasaya, “ti ne sanjaš. Odreci se sna zauvek.” Dok se polako spuštao na pod, kleknula sam pred njegove noge.

“Učitelju,” povikala sam, “bezbroy puta ti se klanjam! Hoćeš li mi oprostiti što sam te smatrala svojim mužem? Umirem od stida kad vidim kako sam spavala snom neznanja kraj nekog ko je u Bogu probuđen. Od ove noći više nisi moj muž, nego moj guru. Hoćeš li moje beznačajno Ja primiti za učenicu?”²¹²

Učitelj me je blago dodirnuo. “Ustani, sveta dušo. Primljena si.” Pokazao je na anđele. “Molim te, pokloni se svakome od ovih svetaca.”

Kada sam završila svoje ponizno klanjanje, anđeoski glasovi su zazvučali kao hor iz drevnih svetih spisa.

“Blagoslovljena da si, družbenice Božanskog. Pozdravljamo te.” Poklonili su se mojim stopalima i, gle, njihovi sjajni oblici su nestali. Soba je utonula u mrak.

Moj guru zamolio me je da primim inicijaciju u *krija yogu*.

“Naravno,” odgovorila sam, “žao mi je samo što to nisam učinila ranije.”

“Vreme nije bilo zrelo.” Lahiri Mahasaya nasmešio se tešeći me. “Veliki deo tvoje karme ćuteći sam ti pomogao da odradiš. Sada si voljna i spremna.”

Dodirnuo mi je čelo. Pojavila se masa vrtložnog svetla. Sjaj se potpuno oblikovao u spiritualno oko, opalno plave boje, obrubljen zlatom, u središtu kojeg je bila bela petokraka zvezda.

“Neka tvoja svest kroz zvezdu proдре u carstvo Beskonačnog.” Glas mog gurua zvučao je drukčije, tih kao daleka muzika.

Vizija za vizijom preplavila je obale moje duše. Konačno su se panorame nebesa stopile u jedno jedino more blaženstva. Izgubila sam se u njegovoj plimi. Kada sam se satima kasnije vratila u ovaj svet, učitelj me je uveo u tehniku *krija joge*.

Od te noći Lahiri Mahasaya više nije spavao u mojoj sobi. Zapravo, posle toga više nije uopšte spavao. Ostajao je u prednjoj sobi u prizemlju, i danju i noću u društvu svojih učenika.”

Poštovana gospođa je začutala. Shvativši jedinstvenost njenog odnosa prema uzvišenom jogiju, najzad sam se ohrabrio da je zamolim da mi još nešto ispričeva.

“Sine, ti si nezasić. Ipak, ispričaću ti još jedan događaj.” Plaho se nasmešila. “Priznaću ti greh koji sam počinila prema svom mužu - guruu. Nekoliko meseci posle moje inicijacije počela sam da se osećam izgubljenom i zanemarenom. Jednog jutra Lahiri Mahasaya ušao je u sobicu da nešto uzme. Brzo sam pošla za njim. Obuzeta velikom obmanom, prekorno sam mu se obratila.

“Sve svoje vreme provodiš sa učenicima. Šta je s tvojim obavezama prema ženi i deci? Žao mi je što te ne zanima da porodicu snabdeš s više novca.”

²¹² “On je samo za Boga, ona za Boga u njemu” - Milton.

Učitelj me je na trenutak pogledao i, gle, nestao je. Ispunjena strahopoštovanjem i preplašena, čula sam kako iz svakog ugla sobe odjekuje glas:

“Zar ne vidiš da je sve ništa? Kako neko ko je ništa, poput mene, može za tebe skupljati bogatstvo?”

“Guruđi,” povikala sam, “hiljadu puta vas molim da mi oprostite! Moje grešne oči ne mogu vas više videti. Molim vas, pojavite se u svom svetom obličju.”

“Ovde sam”, odgovor je stigao odozgo. Pogledala sam gore i ugledala učitelja kako se materijalizuje u vazduhu, a glava mu dodiruje plafon. Iz očiju mu je sevao zaslepljujući plamen. Izvan sebe od straha, jecajući sam legla do njegovih nogu pošto se on tiho spustio na pod.

“Ženo,” rekao je, “traži božansko blago, a ne bedni zemaljski sjaj. Kad stekneš unutrašnje bogatstvo, videćeš da spoljašnje dolazi samo.” Zatim je dodao: “Jedan od mojih duhovnih sinova pobrinuće se za tebe.”

Jasno je da su se reči mog gurua ostvarile. Jedan učenik ostavio je našoj porodici značajnu sumu novca.” Zahvalio sam se Kashi Moni što je sa mnom podelila svoje čudesne doživljaje.²¹³ Sledećeg dana vratio sam se u njen dom i nekoliko sati uživao u filozofskoj raspravi sa Tincourijem i Dicourijem Lahirijem. Ta dva sveta sina velikog indijskog jogija-domaćina krenula su njegovim stopama. Obojica su bila svetle puti, visoki, stasiti i bradati, blagog glasa i starinski šarmantnog ponašanja.

Žena Lahirija Mahasaye nije bila njegova jedina učenica. Bilo je stotine drugih, među njima i moja majka. Jedna od njih zamolila je gurua za fotografiju. On joj je pružio jednu kopiju primetivši: “Ako misliš da će te ona zaštititi, onda je to tako. Inače je to samo slika.” Nekoliko dana kasnije te žena i snaha Lahirija Mahasaje proučavale su Bhagavad Gitu za stolom nad kojim je visila guruova fotografija, kada je iznenada nadošla snažna oluja.

“Lahiri Mahasaya, zaštititi nas!” Žene su se poklonile pred slikom. Grom je pogodio knjigu koju su čitale, ali žene su ostale neozleđene.

“Osećala sam da je oko mene blok leda koji me brani od vreline koja spaljuje“, objasnila je učenica.

Lahiri Mahasaya izveo je dva čuda povezana sa učenicom po imenu Abhoya. Ona i njen suprug, advokat u Kalkuti, krenuli su jednog dana u Benares da posete gurua. Veliki promet zaustavio im je kočiju. Stigli su na glavnu stanicu Hovrah samo da bi čuli kako voz za Benares zviždi polazeći.

“Abhoya je mirno stajala pored blagajne.

“Lahiri Mahasaya, preklinjem te, zaustavi voz”, molila je u sebi. “Ne mogu otrpeti da čekam još jedan dan kako bih te videla.”

Točkovi zahuktalog voza i dalje su se okretali, ali se voz nije pomerao. Mašinovođa i putnici sišli su na peron da vide šta se dešava. Engleski čuvar pruge prišao je Abhoyi i njenom suprugu. Suprotno svim običajima, ponudio im je svoje usluge.

“Babu,” rekao je, “daj mi novac. Kupiću vam karte dok vi budete ulazili u voz.” Čim je bračni par seo i dobio karte, voz je polako krenuo. Uspaničeni mašinovođa i putnici popeli su se do svojih mesta ne znajući ni kako je voz krenuo, ni zašto je stao.

Stigavši u dom Lahirija Mahasaye i Benaresu, Abhoya je ćuteći klekla pred učitelja i pokušala mu dodirnuti stopala.

“Saberite se, Abhoya”, rekao je on. “Baš voliš da me uznemiravaš! Kao da nisi mogla doći sledećim vozom!”

Abhoya je posetila Lahiriya Mahasayu još jednom značajnom prilikom. Ovaj put nije želela intervenciju za voz, nego za rođenje.

“Molim te da me blagosloviš kako bi mi deveto dete ostalo živo”, molila je. “Rodila sam osmoro dece i sva su umrla ubrzo nakon rođenja.”

Učitelj joj se saosećajno nasmešio. “Dete koje ćeš roditi živeće. Molim te, sledi pažljivo moja uputstva. Devojčica će se roditi noću. Pazi da uljana svetiljka gori sve do zore. Nemoj zaspati i dopustiti da se svetlo ugasi.”

Abhoyino dete bila je ćerka, rođena noću upravo kao što je sveznajući guru i predvideo. Majka je uputila dadilju da neprestano puni svetiljku uljem. Obe žene bdele su sve do ranih jutarnjih sati, no tada su ipak zaspale. Ulje u svetiljci skoro je izgorelo. Svetlo je slabo palucalo. Tada je uz veliku buku neko skinuo rezu s vrata spavaonice i otvorio ih. Preplašene žene su se probudile. Njihove začuđene oči ugledale su lik Lahirija Mahasaye.

“Gledaj, Abhoya, svetlo se skoro ugasil!” Pokazao je na svetiljku, a dadilja se požurila da je napuni. Čim je svetlo opet zaszalo, učitelj je nestao. Vrata su se zatvorila, a reza kao da je sama od sebe pala na svoje mesto. Abhoyino deveto dete ostalo je živo. Kada sam se raspitivao za nju 1935. godine, bila je još živa.

²¹³ Časna Majka umrla je u Benaresu 25. III 1930.

Jedan od učenika Lahirija Mahasaye, poštovani Kali Kumar Roy, ispričavao mi je mnogo zanimljivih detalja iz svog života s učiteljem.

“Često sam nedeljama bio gost u njegovoj kući u Benaresu”, rekao mi je Roy. “Video sam kako mnogobrojni sveci, dandi svamiji²¹⁴ stižu u noćnoj tišini da bi sedeli do guruovih nogu. Ponekad bi započeli raspravu o meditacionim i filozofskim pitanjima. U zoru bi oduševljeni gosti odlazili. Dok sam bio tamo, otkrio sam da Lahiri Mahasaya nijednom nije legao da spava.”

“Na početku druženja s učiteljem morao sam se suočiti s protivljenjem svog poslodavca”, nastavio je Roy. “Bio je ogrezao u materijalizmu.”

“Ne želim među osobljem religiozne fanatike”, govorio je prezrivo. “Ako ikada sretnem tog tvog šarlatanskog gurua, taj će me zapamtiti!”

Ta uznemirujuća pretnja nije mogla prekinuti moj redovni program. Skoro svako večer provodio sam sa svojim guruom. Jedno večer moj poslodavac me je pratio i neučtivo upao u salon. Verovatno je nameravao da izgovori otrovne reči kao što je i pretio. Tek što je čovek seo, Lahiri Mahasaya obratio se maloj grupi od dvanaest učenika.

“Da li biste voleli da vidite sliku?”

Kada smo klimnuli glavom, zamolio nas je da zamračimo sobu. “Sedite u krug jedan iza drugog,” rekao nam je, “i stavite ruke na oči čoveka koji je pred vama.”

Nisam bio iznenađen što vidim da moj poslodavac, iako nerado, sledi učiteljeva uputstva. Za nekoliko minuta Lahiri Mahasaya upitao nas je šta vidimo.

“Gospodine,” odgovorio sam, “vidi se prekrasna žena. Obučena je u crveno obrubljen sari i stoji kraj biljke koju zovemo slonovo uho.” Svi ostali učenici su izjavili da vide to isto. Učitelj se obratio mom poslodavcu.

”Prepoznaješ li tu ženu?”

“Da.” Čovek se očigledno i sam borio s osećanjima koji su i njemu samom bili novi. “U svojoj gluposti trošio sam novac na nju iako imam dobru ženu. Stidim se motiva koji su me doveli ovamo. Hoćete li da mi oprostite i primite za učenika?”

“Budeš li šest meseci živeo moralno, primiću te.” Zatim je učitelj dodao: “Inače te više neću morati inicirati.”

Tri meseca moj poslodavac je odolevao iskušenju. Tada je ponovo nastavio vezu sa onom ženom. Dva meseca kasnije je umro. Tada sam shvatio prikriveno proročanstvo svog gurua da neće morati da ga inicira.”

Lahiri Mahasaya je imao čuvenog prijatelja, svamija Trailangu, za koga se pričalo da je star preko trista godina. Dva jogija su često zajedno meditirali. Trailanga je bio toliko poznat da je mali broj hindusa koji će poreći istinitost bilo koje priče o njegovim čudima. Kada bi se Hrist vratio na zemlju i prošetao Njujorškim ulicama pokazujući svoje božanske moći, to bi izazvalo otprilike isto uzbuđenje kakvo je pre nekoliko decenija izazvao Trailanga, prolazeći zakrčenim ulicama Benaresa. On je bio jedan od onih siddha (usavršenih bića) koji su sačuvali Indiju od erozije vremena.²¹⁵

Tog svamija nekoliko puta su videli da je bez ikakvih posledica popio najsmrtonosniji otrov. Hiljade ljudi, među njima i nekolicina koji su još živi, videli su Trailangu kako pluta po Gangu. Danima je sedeo na vodi ili se skrivao pod njenim talasima. Uobičajeni prizor na kupališnim gatovima Benaresa bilo je svamijevo ukočeno telo na svetlucavom kamenju, celo izloženo nemilosrdnom indijskom suncu. Tim svojim podvizima Trailanga je hteo da pouči ljude da jogijev život ne zavisi od kiseonika, niti od uobičajenih uslova i mera opreza. Bilo nad ili pod vodom, bilo u senci ili pod žestokim sunčevim zracima, učitelj je dokazivao da živi samo od božanske svesti. Smrt mu nije mogla ništa.

Taj jogi nije bio velik samo spiritualno, nego i telesno. Bio je težak preko tri stotine funti: po funtu za svaku godinu života! Tajnu je povećavalo još i to što je jeo vrlo retko. Majstor, međutim, lako zanemaruje sva uobičajena pravila zdravlja kada za to ima neki naročit razlog, često suptilan i poznat samo njemu. Veliki sveci probuđeni iz kosmičkog sna maye spoznali su da je ovaj svet samo ideja božanskog uma, te da mogu s telom

²¹⁴ Članovi monaškog reda koji sa sobom nose bambusov štap (dandu) koji simbolizuje čovekovu kičmu.

²¹⁵ Starost indijske civilizacije je predmet interesovanja savremenih naučnika-etnologa. Prema jasnim pokazateljima u Vedama, Indija (područje Inda i Himalaja) je oduvek bila arijski dom. Ništa u indijskoj književnosti ili tradiciji ne podupire savremenu teoriju da su Ariji “provalili” u Indiju iz nekog drugog dela Azije ili Evrope. Dokazi o tim etnološkim pitanjima sadržani su u Vedama i izneseni u neobičnoj i vrlo čitkoj knjizi Rig-vedska Indija od Abinasha Chandre Dasa (Kalkuta, University of Calcutta, 1921.). Profesor Das tvrdi da su emigranti iz Indije naseljavali delove Evrope i Azije šireći arijski govor i folklor. Litvanci, na primer, koji nemaju bogatu pisanu književnost, poseduju jezik toliko sličan sanskrtu da mogu razumeti naučnike koji govore sanskrt. Filozof Kant, koji nije ništa znao o sanskrtu, čudio se naučnoj strukturi litvanskog jezika. “U njemu je ključ,” rekao je on, “koji će otvoriti vrata svih zagonetki, ne samo filoloških, nego i istorijskih.”

postupati kako god žele znajući da je ono samo oblik kondenzovane ili smrznute energije, kojom se može manipulirati. Iako fizičari danas shvataju da materija nije ništa drugo nego ukrućena energija, potpuno prosvetljeni majstori odavno su na području upravljanja materijom prešli s teorije na praksu.

Trailanga je uvek bio potpuno go. Uznemirena policija Benaresa vremenom je na njega počela gledati kao na čudesno problematično dete. Svami, prirodan kao Adam u rajskom vrtu, bio je potpuno nesvestan svoje golotinje. Iako je policija toga bila svesna, ipak ga je bez ustručavanja strpala u zatvor. Ogromno Trailangino telo uskoro je u svojoj uobičajenoj celini viđeno na zatvorskom krovu. Njegova ćelija i dalje dobro zaključana nije pružila nikakav trag o tome kako je pobeo.

Obeshrabreni čuvari zakona još jednom su izvršili svoju dužnost. Ovaj put su pred svamijevu ćeliju postavili stražara. No sila se opet povukla pred pravdom. Trailanga je uskoro viđen kako šeta po krovu.

Boginja pravde nosi zavoj preko očiju. Nadmudrena policija odlučila je da u Trailanginom slučaju sledi njen primer. Veliki jogi uvek je ćutao.²¹⁶ Uprkos okruglom licu i stomaku poput bureta, Trailanga je jeo samo povremeno. Pošto bi nedeljama bio bez hrane, prekinuo bi post ispijajući lonce kiselog mleka koje su mu poklonici donosili. Neki skeptik jednom je odlučio da raskrinka Trailangu kao šarlatana. Ponudio je svamiju veliki lonac gašenog kreča koje se upotrebljava za beljenje zidova.

“Učitelju,” rekao je materijalista s lažnim poštovanjem, “doneo sam vam malo kiselog mleka. Molim vas, popijte ga.”

Trailanga je bez oklevanja iskapio ponudeni lonac. Nekoliko minuta kasnije počinitelj zlodela pao je na tlo obuzet samrtnim mukama.

“Upomoć, svami, upomoć”, povikao je. “Sav gorim! Oprostite mi moje grešno delo.”

Veliki jogi prekinuo je svoju uobičajenu ćutnju. “Ti, podrugljivče,” rekao je, “kada si mi ponudio otrov, nisi znao da su tvoj i moj život jedno. Kad ne bih znao da mi je Bog u želucu kao i u svakom stvorenom atomu, kreč bi me ubio. Sad kad si video božansko značenje bumeranga, nemoj se više ni sa kim tako šaliti.”

Dobro pročišćeni grešnik izlečen Trailanginim rečima nemoćno se odšunjao.

Prenos bola nije bila učiteljeva volja, nego se dogodio zahvaljujući nepogrešivoj pravdi²¹⁷ koja podržava svaku pa i najudaljeniju sferu univerzuma. Obogotvoreni ljudi poput Trailange dopuštaju trenutno uređivanje božanskog zakona. Oni su odbacili sve čime bi ego mogao zakočiti njegovo delovanje.

Automatska pravičnost koja često plaća na neočekivan način, kao u slučaju Trailange i čoveka koji ga je hteo ubiti, gasi našu brzopletu ogorčenost ljudskom nepravdom. “Moja je osveta”, veli Gospod. “Ja ću vratiti.”²¹⁸ Zar su potrebna naša bedna sredstva kada se sam svemir brine za osvetu. Tupi duhovi sumnjaju u mogućnost božanske pravde, ljubavi, sveznanja, besmrtnosti. “To su samo isprazna verska nagađanja!” Takvo otupelo gledište bez poštovanja prema kosmičkom spektaklu izaziva celi niz događaja koji na kraju ipak probude čoveka.

O svemoći duhovnog zakona govorio je Hrist prilikom svog pobedonosnog ulaska u Jerusalim. Dok su njegovi učenici i mnoštvo klicali od radosti i uzvikivali: “Mir na nebu i slava na visini”, neki farizeji su se žalili da prizor nije dostojanstven. “Učitelju,” protestovali su oni, “zapreti učenicima svojim!”

“Kažem vam,” odgovorio je Isus, “ako oni učute kamenje će povikati.”²¹⁹

U ovom prekoru farisejima Hrist je istakao da Božija pravda nije nikakva figurativna apstrakcija, i da će umesto čoveka mira, ako njemu iščupaju jezik, progovoriti kolvka stvaranja, sam će univerzalni red progovoriti i odbraniti ga.

“Zar mislite,” govorio je Isus, “da ćete učutkati glasnike mira? Isto tako mogli biste se nadati da ćete ugušiti glas Božiji, Gospoda o čijoj slavi i sveprisutnosti peva čak i kamenje. Zar tražite da ljudi ne slave u čast mira na nebesima? Da se skupljaju u mnoštvo samo kada žele vikati za rat na zemlji? Onda se pripremite, o, farizeji, da preokrenete temelje sveta. Jer dobar čovek nije sam nego će i kamenje na zemlji i voda i vazduh ustati da bi protiv vas svedočili o Njegovom skladu.”

Hristoliki jogi Trailanga jednom je iskazao milost mom ujaku. Jednog jutra ujak je ugledao učitelja okruženog mnoštvom poklonika na jednom od benareških gatova. Uspeo je da se progura do Trailange i ponizno mu je dodirnuo stopala. Ujak se zaprepastio kada je istog trena ozdravio od hronične bolesti.²²⁰

²¹⁶ Bio je muni, monah koji poštuje maunu, duhovno ćutanje. Sanskrtski koren muni srodan je grčkom monos, “sam, jedan”, odakle potiču i naše reči monah, monizam itd.

²¹⁷ Uporedi s Carevi II, 2, 19-24. Pošto je Jelisij učinio čudo “ozdravivši vode” Jerihona, grupa dece počela mu se rugati. “Tada izidoše dve medvedice iz šume, i rastrgoše četrdeset i dvoje dece.”

²¹⁸ Rimljanima 12, 19

²¹⁹ Luka 19, 37-40

Jedini poznati živi učenik velikog jogija je jedna žena, Shankari Mai Jiev. Ćerka jednog od Trailanginih učenika učila je od svamija od ranog detinjstva. Četrdeset godina živela je u usamljenim himalajskim pećinama u blizini Badrinatha, Kedarnatha, Amarnatha i Pasupitanatha. Brahmaćarini (žena asketa), rođena 1826. godine, sada je već starija od jednog veka. Međutim ne izgleda tako. Kosa joj je crna, zubi blistavi, a energija zaprepašćuje. Iz svoje povučenosti izlazi svakih nekoliko godina da bi prisustvovala periodičnim melama ili religioznim sajmovima.

Ta svetica često je posećivala Lahirija Mahasayu. Pripovedala je da je jednog dana u Barackpur četvrti blizu Kalkute, dok je sedela kraj Lahirija Mahasaye, u sobu tiho ušao njegov veliki guru Babadi i s njima razgovarao.

Jednom prilikom njen učitelj Trailanga, ne obazirući se na svoje uobičajeno ćutanje, javno je izrazio poštovanje Lahiriju Mahasayi. Učenik iz Benaresa prigovorio je Trailangi:

“Gospodine, zašto vi, svami i čovek koji se odrekao svetovnog života, iskazujete toliko poštovanje jednom kućedomaćinu?”

“Sine moj,” odgovorio je Trailanga, “Lahiri Mahasaya je kao božansko maće koje je uvek tamo gde ga stavi Kosmička Majka. Dok po dužnosti igra ulogu svetovnog čoveka, on je primio onu savršenu samospoznaju zbog koje sam ja odbacio čak i maramu oko bokova!”

²²⁰ Životi Trailange i ostalih velikih svetaca podsećaju nas na Isusove reči: ”A znaci onima koji veruju biće ovi: imenom mojim izgoniće đavole; govoriće novim jezicima; uzimaće zmijske u ruke, ako i smrtno što popiju, neće im nauditi, na bolesnike metaće ruke, i ozdravljaće. Marko 16, 17-18.

Rama, oživljen iz mrtvih

“Bijaše pak jedan bolesnik, Lazar iz Vitanije... A kad ču Isus, reče: “Ova bolest nije na smrt, nego na slavu Božiju, da se proslavi sin Božji s nje..”²²¹

Jednog sunčanog jutra na balkonu asrama u Seramporeu Šri Juktešvar je tumačio Sveto Pismo. Slušateljstvo mu se sastojalo od nekoliko učenika među kojima sam bio i ja i grupa mojih dečaka iz Rančija.

“U tom odlomku Isus sebe naziva sinom Božijim. Iako je bio istinski sjedinjen s Bogom, u ovom kontekstu njegove reči imaju duboko nadlično značenje”, objasnio je moj guru. “Sin Božiji jeste Hrist ili božanska svest u čoveku. Smrtnik ne može poštovati Boga. Jedina čast koju čovek može iskazati svom Stvoritelju jeste da ga traži. Čovek ne može poštovati apstrakciju koju ne poznaje. Oreol ili nimbus oko glave svetaca simbolizuje njihovu sposobnost poštovanja Božanstva.”

Šri Juktešvar je nastavio da čita čudesnu priču o Lazarevom uskrснуću. Kad je završio zapao je u dugu ćutnju, dok mu je Sveto Pismo ležalo na krilu.

“I ja sam imao priliku da vidim slično čudo”, progovorio je napokon moj guru svečanim glasom. “Lahiri Mahasaya je oživeo iz mrtvih jednog od mojih prijatelja.”

Dečaci oko mene oduševljeno su se smeškali. I sám sam bio još dovoljno dečak da ne uživam samo u filozofiji nego, i to naročito, u svakoj priči o čudesnim doživljajima s Lahiriyem Mahasayom, koju sam mogao izvući iz svog gurua.

“Moj prijatelj Rama i ja bili smo nerazdvojni”, počeo je učitelj. “Zato što je bio plah i povučen, posećivao je našeg gurua, Lahiriya Mahasayu, samo oko ponoći i u zoru, kad nije bilo mnogo učenika koji su dolazili danju. Pošto sam bio Ramin najbolji prijatelj, služio sam kao spiritualni ventil kroz koji je prolazilo bogatstvo njegovih spiritualnih opažanja. Druženje s njim me je inspirisalo.” Lice mog gurua ublažilo se, preplavljeno uspomena.

“Rama je iznenada stavljen na veliko iskušenje”, nastavio je Šri Juktešvar. “Oboleo je od azijske kolere. Pošto naš učitelj nikada nije prigovarao uslugama lekara kada je bolest bila ozbiljna, pozvana su dvojica specijalista. Usred mahnite jurnjave da se obolelom čoveku pomogne, svim srcem sam se molio Lahiriju Mahasayi da ga spase. Požurio sam do njegove kuće i jecajući ispričao celu priču.

“Lekari se brinu za Ramu. On će ozdraviti.” Moj guru veselo se nasmejao. Laka srca vratio sam se prijatelju samo da bih ga našao kako umire.

“Neće živeti više od dva sata”, rekao mi je jedan od lekara i svoje reči popratio pokretom oćajanja. Opet sam požurio do Lahirija Mahasaye.

“Lekari su savesni ljudi. Siguran sam da će Rama ozdraviti”. Učitelj me je radosno ispratio. Kad sam se vratio Raminoj kući, video sam da su oba lekara otišla. Jedan od njih ostavio mi je poruku:

“Učinili smo sve što smo mogli, ali slučaj je beznadežan.”

Moj prijatelj je zaista izgledao kao čovek na samrti. Nisam rezumeo kako je moguće da se reči mog učitelja ne obistine, ali pogled na Ramu koji je naglo kopneo izazivao je u meni pomisao: “Sve je gotovo.” Rastrzan verom i sumnjom pomagao sam prijatelju kako sam najbolje znao i umeo. On se malo pridigao da bi mi rekao:

“Juktešvare, otrči do učitelja i reci mu da umirem. Zamoli ga neka blagoslovi moje telo pre poslednjih obreda.” S tim rećima Rama je duboko uzdahnuo i ispustio dušu.²²²

Sat vremena plakao sam kraj njega. Uvek je tražio tišinu i sada je našao kruti mir smrti. Ušao je jedan drugi ućenik. Zamolio sam ga da ostane u kući dok se ne vratim. Napola omamljen odvukao sam se do svog gurua.

“Kako je Rami sada?” Lice Lahirija Mahasaye razvuklo se u osmeh.

“Uskoro ćete videti kako mu je”, izlanuo sam. “Za nekoliko sati videćete njegovo telo pre nego što ga odnesu na groblje gde će ga spaliti.” Slomio sam se i otvoreno jauknuo.

“Juktešvare, saberi se. Sedi mirno i meditiraj.” Moj guru se povukao u samadhi. Posle podne i noć prošli su u tišini koja ničim nije bila poremećena. Bezuspešno sam se borio da se u sebi priberem.

U zoru me je Lahiri Mahasaya utešno pogledao. “Vidim da si još uvek uznemiren. Zašto mi juće nisi objasnio da od mene oćekuješ da Rami pomognem nekim lekom?” Učitelj je pokazao na svetiljku u obliku flaše u kojoj je bilo nešto ricinusovog ulja. “Napuni flašicu iz ove svetiljke. Stavi sedam kapi u Ramina usta.”

“Gospodine,” protestovao sam, “on je mrtav od juće u podne. Od kakve koristi je sada ulje?”

²²¹ Jovan 11, 1-4

²²² Źrtva kolere često je razumna i potpuno svesna sve do trenutka smrti.

“Nije važno, učini šta ti kažem.” Radosno raspoloženje Lahirija Mahasaye bilo mi je neshvatljivo. Moja tuga još nije bila ublažena. Izlivši malo ulja u flašicu, krenuo sam Raminoj kući.

Našao sam prijateljevo telo ukrućeno u zagrljaju smrti. Ne obazirući se na njegovo jezivo stanje, rastvorio sam mu usne desnim kažiprstom i uspeo levom rukom, pomažući se čepom, da sipam ulje, kap po kap, među njegove stisnute zube. Kad mu je sedma kap dodirnula hladne usne, Rama je snažno zadrhta. Mišići su mu zatitrali od glave do pete, i on je seo čudeći se.

“U mlazu svetlosti video sam Lahirija Mahasayu”, povikao je. “Blistao je kao sunce.” “Ustani, probudi se iz sna”, naredio mi je. “Dođi k meni s Juktešvarom.”

Nisam verovao svojim očima kada sam video da se Rama oblači i kako je posle kobne bolesti dovoljno snažan da može otići do kuće našeg gurua. Tamo se sa suzama zahvalnosti bacio pred Lahirija Mahasayu.

Učitelj je bio van sebe od smeha. Vragolasto mi je namignuo.

“Juktešvare,” obratio mi se, “od sada ćeš sigurno sa sobom uvek da nosiš flašicu ricinusovog ulja! Dakle, sedam kapi ulja iz svetiljke svakako će uništiti Yaminu²²³ moć!”

“Gurudi, vi mi se rugate. Ja ništa ne razumem. Molim vas, pokažite mi gde sam pogrešio.”

“Dva puta sam ti rekao da će Rama ozdraviti. Ipak mi nisi poverovao”, objasnio je Lahiri Mahasaya. Nisam mislio da će ga lekari izlečiti. Rekao sam samo da se oni brinu. Između te dve izjave nije bilo uzročno posledične veze. Nisam želeo da se mešam u posao lekara. I oni moraju od nečeg da žive.“ Glasom u kojem je odjekivala radost, moj guru je dodao: “Uvek imaj na umu da neiscrpnj Paramatman²²⁴ može izlečiti svakoga, s lekarom ili bez njega.”

“Uviđam svoju grešku”, priznao sam pokajnički. “Sad razumem da je celom svemiru dovoljna vaša reč.”

Kada je Šri Juktešvar završio svoje pripovedanje koje je ulivalo poštovanje, jedan od opčinjenih slušalaca ohrabrio se i postavio pitanje, razumljivo tim više što se radilo o detetu.

“Gospodine,” upitao je Šri Juktešvara, “zašto je vaš guru upotrebio ricinusovo ulje?”

“Dete, ulje nije imalo nikakvog značenja osim što sam ja očekivao nešto opipljivo, pa je Lahiri Mahasaya odabrao ulje koje mu je bilo pri ruci, da taj objektivni simbol probudi u meni veću veru.

Učitelj je dozvolio da Rama umre zato što sam ja delimično sumnjao. Ali božanski guru je znao da će, budući da je on rekao da će učenik ozdraviti, doći do isceljenja čak i ako bude morao da izleči Ramu od smrti, bolesti koja je obično pogubna!”

Šri Juktešvar je otpustio malu grupu i pokazao mi je na jastuk do svojih nogu.

“Jogananda,” obratio mi se neobično ozbiljno, “ti si od svog rođenja okružen direktnim učenicima Lahirija Mahasaye. Veliki učitelj je živeo veoma povučeno i uporno je odbijao da njegovi sledbenici oko njegovog učenja stvore organizaciju. Ipak je izrekao ovo proročanstvo:

“Pedesetak godina nakon moje smrti biće napisana moja biografija zbog velikog interesovanja koji će Zapad ispoljiti za jogu. Poruka joge proširiće se celom zemaljskom kuglom i doprineće ostvarivanju onog bratstva između ljudi koje je posledica direktne spoznaje jednog Oca.”

“Jogananda, sine moj,” nastavio je Šri Juktešvar, “i ti možeš doprineti širenju poruke i napisati tu svetu biografiju.”

Godine 1945. navršilo se pedeset godina od smrti Lahirija Mahasaye (1895.), upravo kada sam priveo kraju ovu knjigu. Ne mogu a da ne uočim koincidenciju da je 1945. godina početak novog doba - era revolucionarne atomske energije. Svi ljudi koji misle bave se više nego ranije gorućim problemima mira i bratstva, jer ukoliko se oni ne reše, materijalna sila će ukloniti sa lica zemlje sve ljude, zajedno sa njihovim problemima. Iako ljudske rase i njihova dela nestaju bez traga zbrisani vremenom ili bombom, sunce ne menja svoju putanju, a zvezde neprestano bdiju. Kosmički zakon ne može ni da se promeni ni da se ukine, pa bi bilo dobro da se čovek s njim uskladi. Ako je svemir protiv sile, ako sunce ne ratuje s planetama nego se u određeno vreme povlači i na neko vreme predaje vlast zvezdama, čemu se možemo nadati od svoje gvozdene pesnice? Da li nam ona može doneti mir? Dobra volja je oslonac svemira, a ne okrutnost. Čovečanstvo će u miru spoznati beskrajne plodove pobede, slade od bilo kakvih plodova uzgajanih na tlu natopljenom krvlju.

Efikasna liga naroda biće prirodna, bezimena liga ljudskih srca. Samo sveobuhvatno saosećanje i duboka spoznaja mogu ublažiti bol ovog sveta. Mir se ne postiže pukim intelektualnim priznanjem da smo različiti, nego spoznajom našeg neraskidivog jedinstva s Bogom. Radi ostvarenja najvišeg²²⁵ čovekovog ideala - mira putem bratstva - neka se joga, nauka o ličnoj komunikaciji s Božanstvom, proširi u sve zemlje i na sve ljude.

²²³ Bog smrti.

²²⁴ Doslovno “vrhovna duša”.

²²⁵ Na pitanje o tome koje će se područje istraživanja najviše razviti u sledećih pedeset godina, čuveni elektro inženjer, Charles P. Steinmetz odgovorio je: “Mislim da će do najvećih otkrića doći na duhovnom području. Iz istorije znamo da je to snaga koja je

Iako je indijska civilizacija starija od svih ostalih, mali broj historičara je shvatio da nikako nije slučajnost što je opstala, nego je to logička posledica odanosti večnim istinama što ih u svakom pokoljenju objavljuju njeni najveći ljudi.

Biblijska priča²²⁶ o Avramovoj molbi Gospodu da poštedi grad Sodomu ako u njemu bude našao deset pravednika, i Božiji odgovor: "Neću ih pogubiti radi onih deset", dobija novo značenje u svetlu činjenice da je Indija uspela da izbegne zaborav Vavilona, Egipta i ostalih moćnih naroda koji su joj nekad bili savremenici. Gospodov odgovor jasno pokazuje da zemlja ne živi od svog materijalnog bogatstva nego od svojih savršenih ljudi.

Neka se u ovom XX veku dva puta natopljenom krvlju a da nije protekla ni polovina, čuju opet Božije reči: nijedan narod koji može da rodi deset velikih ljudi u očima nepodmitljivog Sudije, neće nestati s lica zemlje. Imajući to na umu, Indija se pokazala dovoljno domišljatom da doskoči lukavštinama vremena. Učitelji koji su spoznali svoje Jastvo, u svakom veku su posvećivali njeno tlo. Savremeni hristoliki mudraci, kao što su Lahiri Mahasaya i njegov učenik Šri Juktešvar, ustaju da bi objavili kako je za ljudsku sreću i dugovečnost naroda važnija nauka joge nego bilo kakav materijalni poredak.

O životu Lahirija Mahasaye kao i o njegovom univerzalnom učenju obavljeno je malo podataka. Tokom tri decenije otkrio sam u Indiji, Americi i u Evropi dubok i iskren interes za njegovu poruku o oslobođenju putem joge. Danas je na Zapadu potreban pismeni izveštaj o njegovom životu baš kao što je on i prerekao, jer su dostignuća velikih modernih jogija malo poznata.

Lahiri Mahasaya je rođen 30. decembra 1828. godine u pobožnoj drevnoj lozi porodice brahmana. Njegovo rodno mesto je selo Ghurni u pokrajini Nadiya, blizu Krishnagara u Bengaluu. Bio je najmlađi sin Muktakashi, druge žene poštovanog Gaura Mohana Lahirija, čija je prva žena, nakon što je rodila tri sina, umrla na hodočašću. Dečakova majka umrla je dok je on još bio dete. O njoj se malo zna, osim značajne činjenice da je bila gorljiva poklonica Gospoda Šive²²⁷ koji se u svetim spisima naziva "kraljem jogija."

Dečak Lahiri, kome su dali ime Shyama Charan, proveo je najranije detinjstvo u kući svojih predaka u Nadiyi. Kada su mu bile tri ili četiri godine, često su ga vidali kako u jogijskom položaju sedi pokriven peskom iz kojeg mu je virila samo glava.

Imanje Lahirijevih razoreno je 1833. godine, kada je obližnja reka Jalangi menjala tok i nestala u dubinama Gange. Zajedno sa porodičnom kućom reka je odnela jedan od Šivinih hramova koji su sagradili Lahirijevi. Jedan poklonik spasao je kip boga Šive iz vodenih virova i našao mu mesto u novom hramu koji je danas dobro poznat kao mesto Ghurni Šiva.

Gaur Mohan Lahiri i njegova porodica napustili su Nadiyu i naselili su se u Benaresu, gde je otac odmah podigao Šivi hram. Svoje ukućane vodio je u skladu s vedskom disciplinom koja je uključivala obrede poštovanja, milosrdna dela i proučavanje svetih spisa, a pošto je bio pravedan i bez predrasuda, nije zanemarivao ni blagotvorna strujanja modernih ideja.

Dečak Lahiri učio je hindski²²⁸ i urdski jezik u benareskim zajednicama. Išao je u školu koju je vodio Joy Narayan Ghosal, i tamo učio sanskrit, bengalski, francuski i engleski. Gorljivo je proučavao Vede i s velikim interesovanjem slušao kako učeni brahmani, među kojima i pandit iz Mahratte, po imenu Nag-Bhatta, raspravljaju o svetim spisima.

Shyama Charan bio je ljubazan, blag i hrabar mladić koga su voleli svi njegovi drugovi. Dobro građen, bistar i zdravog snažnog tela, bio je odličan plivač i isticao se u spretnosti rukama.

Godine 1846. Shyama Charan Lahiri oženio se sa Kashi Moni, ćerkom Šri Debnarayana Sanyala. Uzor indijske žene, Kashi Moni je s radošću obavljala kućne poslove i izvršavala tradicionalne domaćinske obaveze služeći goste i siromašne. Brak je bio blagoslovljen sa dva sina i dve ćerke.

U dvadeset i trećoj godini (1851. god.) Lahiri Mahasaya zaposlio se kao knjigovoda u Vojnotehničkom odseku britanske vlade. Za vreme službe često je unapređivan, pa ne samo da je bio savršen u Božijim očima, nego je i u maloj ljudskoj drami uspešno igrao dodeljenu mu ulogu kancelarijskog službenika.

najveća pokretačka sila čovekovog razvoja. Ali do sada smo se s njom samo poigrali i nismo je proučavali ozbiljno, kao npr. fizičku silu. Jednog dana ljudi će shvatiti da materijalne stvari ne donose sreću i da ne mogu ljude podstaći na stvaralački rad. Tada će se naučnici celog sveta posvetiti proučavanju Boga, molitvama i duhovnim silama, koje su zasad jedva okrnuli. Kad stigne taj dan, svet će u jednoj generaciji napredovati više nego u prošle četiri."

²²⁶ Postanak 18, 23-32

²²⁷ Jedan od Božanskog trojstva - Brahma, Višnu, Šiva - koje u svemiru ispunjava zadatak stvaranja, održavanja i razaranja-obnavljanja. Šiva, koji se u mitologiji predstavlja kao Bog onih koji su se odrekli ovog sveta, poklonicima se u vizijama javlja u različiti oblicima, npr. kao Mahakdeva, askete kose spletene u pletenicu, ili kao Natarada, kosmičkog plesača.

²²⁸ Hindski je lingva franca Indije. Indoarijski jezik je uveliko izrastao na sanskrtskim korenima, a hindski je glavni domaći jezik Severne indije.

Dok je radio u Vojnom odseku, premeštali su ga u Gazipur, Mirjapur, Danapur, Naini Tal, Benares i druga mesta. Posle očeve smrti Lahiri Mahasaya morao je da preuzme svu odgovornost o svojoj porodici za koju je kupio mirnu kuću u Garudesvar Mohulla četvrti Benaresa.

U trideset petoj godini Lahiri Mahasaya je doživeo ispunjenje svrhe zbog koje se ponovo rodio na zemlji. Žar koji je dugo tinjao prekriven pepelom, dobio je priliku da se razbukta u plamen. Božanska odredba nedostupna ljudskom pogledu tajanstveno se brine da se sve manifestuje u pravo vreme. Lahiri Mahasaya je u blizini Ranikheta u Himalajima sreo svog velikog gurua, Babadžija, koji ga je inicirao u *krija* jogu.

Taj susret nije bio povoljan samo za Lahirija Mahasayu. To je bio srećan trenutak za celo čovečanstvo, jer su mnogi stekli priliku da prime blagoslovljeni dar *krije*. Na svetlo je opet izašlo nestalo ili dugo izgubljeno najviše umeće joge. Mnogobrojni duhovno ožedneli muškarci i žene najzad su našli svoj put u njenim hladnim vodama. Kao u hinduskoj legendi u kojoj je majka Ganga utažila žeđ žednog poklonika Bhagiratha, tako se nebeska bujica *krije* s tajnih himalajskih visina sručila na prašnjava ljudska naselja.

Babađi, Yogi-Hrist moderne Indije

Severne litice Himalaja i blizini Badrinarayana još uvek su blagoslovljene živom prisutnošću Babađija, gurua Lahirija Mahasaye.

Učitelj koji živi u samoći, zadržao je svoje telesno obličje vekovima, možda čak i hiljadama godina. Besmrtni Babađi je avatar. Ta sanskrska reč znači "silazak". Njena dva korena su ava "dole" i tr "proći". U hinduističkim svetim spisima avatar označava silazak Boga u telo.

"Babađijevo duhovno stanje nadilazi moć ljudskog poimanja", objasnio mi je Šri Juktešvar. "Patuljasta čovekova vizija ne može prodrati do njegove transcendentalne zvezde. Čovek uzalud pokušava da zamisli avatarov doseg. On ga ne može shvatiti."

U Upanišadama je precizno klasifikovana svaka faza duhovnog napretka. Siddha (savršeno biće) napreduje do stanja dīvanmukte (osloboden dok je živeo), a zatim do stanja paramamukte (vrhunski slobodan - gospodar smrti). Ovaj poslednji potpuno se oslobodio robovanja mayi i kruga reinkarnacije. Stoga se paramamukta retko vraća u materijalno telo. Ako se vrati, onda to čini kao avatar, Božiji poslanik koji svetu donosi neizmeran blagoslov.

Avatar ne podleže univerzalnim kosmičkim zakonima. Njegovo čisto telo, vidljivo u obliku svetlosne slike, ništa ne duguje prirodi. Površni pogled u avatarovom obličju možda neće otkriti ništa neobično, ali ono povremeno ne baca senku niti ostavlja otiske u pesku. To su spoljašnji dokazi za unutrašnje nepostojanje mraka i materijalne vezanosti. Samo takav Bog-čovek zna istinu koja se krije iza relativnosti života i smrti. Omar Khayam, često neshvaćen na pravi način, opevao je tog oslobodenog čoveka u svojim besmrtnim Rubajama:

Meseče moje duše neprolazni!

Uštap i méne redaće se stalno.

Mesec će još dugo nebom kružiti

uzalud me u istom vrtu tražiti.

"Mesec neprolazni" je Bog koji će nadživeti sva vremena. "Uštap i méne" simbolizuju materijalni svemir vezan zakonom periodičnog ponavljanja. Persijski vidovnjak koji je postigao najviši stepen samospoznaje ne mora više da se vraća u "vrt" prirode, ili maye. Uzalud svemir traži nešto što mu je nekada pripadalo, pa nestalo bez traga.

Hrist je svoju slobodu drukčije izrazio:

"I pristupivši jedan književnik reče mu: Učitelju! Ja idem za tobom kud god ti podeš. Reče njemu Isus: Lisice imaju jame i ptice nebeske gnezda; a sin čovečiji nema gde glavu zakloniti."²²⁹

Može li se sveprisutni Hrist slediti drukčije osim u duhu koji sve prožima?

Krišna, Rama, Buddha i Patandali su među drevnim indijskim avatarima.

Opsežna književnost na tamilskom jeziku nastala je oko Agastye, avatara Južne Indije. U vekovima pre i posle hrišćanske ere izveo je mnogobrojna čuda, a veruje se da je do današnjeg dana zadržao svoj materijalni oblik.

Babađijeva misija u Indiji sastoji se u tome da pomaže prorocima u njihovim posebnim zadacima. Prema tome, on zadovoljava uslove koji se u svetim spisima traže za mahavatara (velikog avatara). On tvrdi da je u jogu uveo Šankaru, indijskog filozofa bez premca²³⁰ i Kabira, slavnog srednjovekovnog učitelja. U XIX veku Babađijev najznačajniji učenik bio je Lahiri Mahasaya, koji je oživeo izgubljeno umeće *krije*.

Mahavatar je u stalnoj vezi s Hristom. Obojica šalju čovečanstvu vibracije iskupljenja i za naše doba su odredili spiritualnu tehniku spasenja. Zadatak te dvojice potpuno prosvetljenih učitelja - jednog u telu, a drugog bez njega - sastoji se u inspirisanju naroda da se odreknu samoubilačkih ratova, rasnih mržnji, verskog sektaštva i zala materijalizma. Babađi je svestan trendova novog vremena, a naročito uticaja i složenosti zapadne civilizacije, te kako oslobodilačku jogu treba širiti na Zapadu podjednako kao i na Istoku.

Ne treba da nas iznenadi što istorija ne spominje Babađija. Ni u jednom veku veliki guru se nije javno pojavio. S njegovim hiljadugodišnjim planovima nije u skladu sjaj publiciteta, koji sve može pogrešno da protumači. Kao i Stvoritelj, jedina ali ćutljiva sila, Babađi radi u poniznoj povučeniosti.

Veliki proroci kao Hrist i Krišna, dolaze na zemlju radi određene i spektakularne svrhe. Čim je svrha postignuta, oni odlaze. Drugi avatari poput Babađija drže se posla koji se više odnosi na spori čovekov razvoj

²²⁹ Matej 8, 19-20.

²³⁰ Šankara je bio učenik Govinde Yatija, i primio je inicijaciju u jogu od Babađija u Benaresu. Pripovedajući taj događaj Lahiriju Mahasayi i svamiju Kealanandi, Babađi je izneo mnoge zanimljive pojedinosti o svom susretu s velikim monistom.

tokom vekova, a ne na neki istaknuti istorijski događaj. Takvi učitelji uvek se sakrivaju od radoznalog pogleda javnosti i imaju moć da postanu nevidljivi. Zbog tih razloga kao i zbog toga što uglavnom upućuju svoje učenike da o njima ćute, svetu ostaje nepoznat veliki broj spiritualnih ličnosti. Na ovim stranicama moći će se nešto naslutiti o Babadijevom životu samo nekoliko činjenica koje on smatra prikladnim i korisnim da se javno objave.

Nikad nisu otkriveni nikakvi bliži podaci o Babadijevoj porodici ili mestu rođenja, koje hroničari toliko vole. Obično govori na hindskom, ali i na svakom drugom jeziku. Prihvatio je jednostavno ime Babadi²³¹ (poštovani otac), a učenici Lahirija Mahasaye iz poštovanja su mu nadenuli imena Mahamuni Babadi Maharada (vrhovni ekstatični svetac), Maha Yogi (najveći jogi), Tryambaka Baba i Šiva Baba (naslovi Šivinih avatara). Zar je važno što ne znamo porodično ime potpuno oslobođenog učitelja?

Lahiri Mahasaya je jednom rekao da “Kad god neko s poštovanjem izgovori Babadijevo ime, istog časa mu stiže duhovni blagoslov.”

Besmrtni guru na telu nema znake starosti. Izgleda kao da nije stariji od dvadesetpetogodišnjaka. Svetle kože, srednje visine i građe, Babadijevo lepo, snažno telo zrači vidljivim žarom. Oči su mu tamne, spokojne i blage, a duga sjajna kosa je bakarne boje.

Začuđuje činjenica da je Babadi vrlo sličan svom učeniku Lahiriju Mahasayi. Sličnost je toliko upadljiva da se Lahiri Mahasaya u poznijim godinama mogao smatrati ocem mladog Babadija.

Svami Kebalananda, moj sveti kućni učitelj sanskrtu, proveo je neko vreme sa Babadijem u Himalajima.

“Učitelj bez premca sa svojom grupom kreće se po planinama iz mesta u mesto”, pričao mi je Kebalananda. “U njegovom malom društvu su i dva vrlo napredna učenika iz Amerike. Nakon provedenog vremena na neko mestu, on kaže: “Dera danda uthao (dignimo šator i štap)”. Sa sobom nosi simboličan bambusov štap - dandu. Njegove reči su znak da sa grupom istog trenutka kreće na drugo mesto. Tom metodom astralnog putovanja ne koristi se, međutim, uvek.

Ljudi mogu da ga vide ili prepoznaju samo ako on to želi. Poznato je da se raznim poklonicima javio u mnogobrojnim, ponešto različitim obličjima - ponekad s bradom i brkovima, a ponekad bez njih. Pošto njegovo nepropadljivo telo ne treba hranu, učitelj retko kad jede. Neki put od učenika koje posećuje prihvati voće ili pirinač kuvan u mleku i pročišćenom maslacu kao znak društvene učtivosti.

“Poznata su mi dva čudesna događaja iz Babadijevog života”, nastavio je svami Kebalananda. “Jedno večer njegovi učenici su sedeli oko velike vatre koja je plamtela radi svetog vedskog obreda. Učitelj je odjednom zgrabio zapaljenu cepanicu i njome lako udario po ramenu učenika koji je sedeo blizu vatre. “To je okrutno, gospodine”, protestovao je Lahiri Mahasaya, koji je takode bio prisutan.

“Zar bi više voleo da ti sagori u pepeo pred očima, kako mu je bilo predodređeno njegovom prošlom karmom?”

S tim rečima Babadi je na učenikovo ispečeno rame stavio svoju isceliteljsku ruku. “Večeras sam te oslobodio bolne smrti. Karmički zakon zadovoljen je time što ti je vatra nanela samo mnogo manju bol.”

Jednom prilikom neki stranac je uznemirio Babadijev sveti krug. Neverovatno vešto je uspeo da se popne na skoro nepristupačnu stenu u blizini učiteljevog logora.

“Gospodine, vi mora da ste veliki Babadi.” Lice čoveka izražavalo je neizrecivo poštovanje. “Mesecima sam vas bez presranka tražio među ovim negostoljubivim stenama. Preklinjem vas, primite me za učenika.”

Pošto veliki guru nije odgovorio, čovek je pokazao na ponor do svojih nogu.“

“Ako me odbijete, skočiću sa ove planine. Život mi ništa ne znači ako me vi ne budete vodili Bogu.”

“Skoči”, reče Babadi ravnodušno. “U tvom sadašnjem stanju razvoja ne mogu te primiti.”

Čovek se istog trenutka bacio niz klisuru. Babadi je naredio potresenim učenicima da donesu čovekovo telo. Kad su se vratili s raskomadanim telom, učitelj je na mrtvog čoveka položio svoju božansku ruku, i gle - mrtvac je otvorio oči.

“Sad si spreman da postaneš moj učenik”, rekao je Babadi gledajući s ljubavlju svog vaskrslog učenika.

“Hrabro si položio težak ispit.”²³² Smrt te više neće dotaći, sada pripadaš našem stadu besmrtnika.” Zatim je izgovorio uobičajenu formulu za odlazak, “Dera danda uthao”, i cela grupa je nestala s planine.”

Avatar živi u sveprisutnom duhu. Za njega ništa nije proporcionalno kvadratu udaljenosti. Samo je jedan razlog zašto Babadi iz veka u vek zadržava svoje telesni oblik: želja da čovečanstvu pruži primer njegovih

²³¹ “Babadi je uobičajeni izraz oslovljavanja. Tom titulom obraćaju se mnogim poznatim učiteljima Indije, od kojih, međutim, nijedan nije Babadi, guru Lahirija Mahasaye.

²³² To je bio ispit poslušnosti. Kada je prosvetljeni učitelj rekao “skoči”, čovek je poslušao. Da je oklevao, opovrgnuo bi svoju tvrdnju da bez Babadijevog vodstva život smatra bezvrednim i time otkrio svoje nepoverenje prema guruu. Zato je taj test, iako drastičan i neobičan u datim okolnostima, bio savršeno prikladan.

vlastitih mogućnosti. Kad čovek ne bi imao priliku da na trenutak vidi utelovljenog Boga, ostao bi skrhan teškom obmanom da ne može nadići svoju smrtnost.

Isus je od samog početka znao tok događaja u svom životu. Kroz svaki od njih prolazio je ne sebe radi, ne radi karmičke prisile, nego isključivo radi uzdizanja misaonih ljudskih bića. Četiri evanđelista Matej, Marko, Luka i Jovan - zapisali su neizrecivu dramu za korist kasnijih generacija.

Ni za Babadija ne postoji relativnost prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. On je od početka poznao sve faze svog života. Prilagodavajući se ograničenom shvatanju ljudi, odigrao je mnogobrojne činove svog božanskog života u prisustvu jednog ili više svedoka. Tako se dogodilo da je učenik Lahirija Mahasaye bio prisutan kada je Babadi ocenio da je sazeo trenutak da objavi mogućnost telesne besmrtnosti. To obećanje izrekao je pred Ramom Gopalom Muzumdarom²³³ da bi se napokon obznanilo i da bi nadahnuo ostale koji traže. Velikani izgovaraju svoje reči i naizgled sudeluju u prirodnom toku događaja isključivo radi čovekovog dobra, kao što je Hrist rekao: "Oče, ... A ja znadoh da me svagda slušaš nego rekoh naroda radi koji ovde stoji, da veruju da si me ti poslao."²³⁴

Kada sam u Ranbajpuru sreo Rama Gopala, "Sveca bez sna", on mi je ispričao čudesnu priču o svom prvom susretu s Babadijem.

"Ponekad sam napuštao svoju usamljenu pećinu i odlazio u Benares da sedim do nogu Lahirija Mahasaye", rekao mi je Ram Gopal. "Jedno večer oko ponoći, dok sam meditirao s njim i sa ostalim učenicima, učitelj me je iznenadio neobičnim zahtevom.

"Rame Gopale," rekao je, "idi odmah do Dasasamedh kupališnog gata."

Brzo sam stigao do usamljenog mesta. Bila je sjajna mesečina, a zvezde su svetlucale.

Pošto sam neko vreme sedeo strpljivo čuteći, pažnju mi je privukla golema kamena ploča do mojih nogu. Postepeno se dizala otkrivajući podzemnu pećinu. Dok je kamen na neki nepoznat način balansirao vazduhom, iz pećine je levitirajući izašao plaštom ogrnut lik mlade i lepe žene. Visoko u vazduhu stala je nepokretno u dubokoj ekstazi. Najzad se pokrenula i blago progovorila.

"Ja sam Matađi,²³⁵ Babadijeva sestra. Zamolila sam ga, a takođe i Lahirija Mahasayu, da večeras dođu u moju pećinu kako bismo raspravljali o nečem važnom."

Magličasto svetlo brzo se približavalo preko Ganga. Neobičan sjaj odražavao se u neprovidnoj vodi. Prilazio nam je sve bliže i bliže, sve dok se zaslepljujuće bljesnuvši nije zaustavio kraj Matađi i istog trena se zgusnuo u ljudski lik Lahirija Mahasaye. On se ponizno poklonio pred nogama svetice.

Pre nego što sam došao k sebi od čuda, ugledao sam masu mističnog svetla kako kruži nebom. Brzo se spuštajući, plameni vir se približio našoj maloj grupi i tu se materijalizovao u predivnog mladića u kome sam odmah prepoznao Babadija. Izgledao je poput Lahirija Mahasaye, a glavna razlika između njih bila je u tome što je Babadi izgledao mnogo mlade jer je imao dugu sjajnu kosu i nije imao brkove.

Lahiri Mahasaya, Matađi i ja kleknuli smo pred guruova sveta stopala. Kad sam dotakao njegovo božansko telo, celo biće mi je bilo preplavljeno neopisivim osećajem blaženstva.

"Blagoslovljena sestro," rekao je Babadi, "nameravam da odbacim svoje obličje i uronim u Beskrajnu Reku."

"Već sam naslutila tvoju nameru, ljubljeni učitelju. Želela sam večeras da razgovaramo o tome. Zašto bi napustio svoje telo?" Predivna žena gledala ga je preklinjući.

"Kakva je razlika u tome jesam li vidljiv ili nevidljiv talas u moru svog duha?"

Matađi je odgovorila neobično duhovito: "Besmrtni guru, ako nema razlike, onda te molim da nikad ne napustiš svoje telo."²³⁶

"Neka bude tako", izjavio je Babadi svečano. "Nikad neću napustiti svoje materijalno telo. Ono će uvek biti vidljivo bar malom broju ljudi na zemlji. Gospod je kroz tvoja usta izrazio svoju želju."

Dok sam sa strahopoštovanjem slušao razgovor tih uzvišenih bića, veliki guru se okrenuo prema meni blagoslovivši me. "Ne boj se, Ram Gopale," rekao je, "blagoslovljen si što si svedok ovog besmrtnog obećanja."

Dok se nežna melodija Babadijevog glasa polako gubila, njegovo telo i telo Lahirija Mahasaye, polako se uzdiglo i odlevitalo nazad preko Ganga. Oreol blještavog svetla nadvisivao je njihova tela dok su nestajali u noćnom nebu. Matađi je odlebdela do pećine i spustila se. Kamena ploča se sama zatvorila kao da su na delu

²³³ Jogi čije je sveprisutno oko opazilo da se nisam poklonio pred svetilištem u Tarakesvaru (13. poglavlje).

²³⁴ Jovan 11, 42

²³⁵ "Sveta Majka". Matađi takođe živi vekovima. Duhovno je skoro jednako napredna kao i njen brat. Vreme provodi u ekstazi u skrivenoj podzemnoj pećini blizu Dasasamedh gata u Benaresu.

²³⁶ Taj događaj podseća nas na Talesa. Veliki grčki filozof učio je da nema razlike između života i smrti. "Zašto onda ne umreš", upitao ga je neki kritičar. "Zato što nema razlike", odgovorio je Tales.

nevidljive poluge. Beskrajno nadahnut vratio sam se kući Lahirija Mahasaye. Bila je rana zora i dok sam mu se klanjao, moj guru mi se nasmešio sa razumevanjem.

“Srećan sam zbog tebe, Ram Gopale”, rekao je. “Želja da sretnoš Babadija i Matadi, koju si tako često izražavao, najzad se na čudesan način ispunila.”

Ostali učenici obavestili su me da se Lahiri Mahasaya od sinoć nije micao sa svog podijuma.

“Kad si otišao na Dasamedh gat, održao je nadahnut govor o besmrtnosti”, rekao mi je jedan od učenika. Po prvi put sam potpuno shvatio istinitost stihova u svetim spisima koji tvrde da se čovek koji je spoznao sebe može u isto vreme pojaviti na različitim mestima u dva ili više tela.

Kasnije mi je Lahiri Mahasaya objasnio brojne metafizičke pojedinosti u vezi sa skrivenim planom za ovu zemlju”, završio je Ram Gopal. “Bog je odabrao Babadija da ostane u telu tokom ovog ciklusa postojanja sveta. Vekovi će dolaziti i prolaziti, a besmrtni učitelj²³⁷ posmatrajući dramu mnogih vekova, biće prisutan na ovoj zemaljskoj pozornici.

²³⁷ “Ko drži reč moju (ako je neprestano u Hristovoj svesti) neće videti smrti doveka” - Jovan 8, 51. Tim rečima Isus nije mislio na besmrtnost u fizičkom telu - monotoni boravak u telesnom zatvoru teško da bi poželeo i grešnik, a kamoli svatac. Prosvetljen čovek o kome govori Hrist, jeste onaj koji se iz samrtnog transa neznanja probudio u večni život. Čovekova suštinska priroda je sveprisutan i bezoblični Duh. Prisilno ili karmičko utelovljenje posledica je avidye, neznanja. Smrt, kao i rođenje, proizvodi su maye, kosmičke obmane. Oba stanja pripadaju svetu relativnosti.

Materijalizacija palate u Himalajima

“Babadijev prvi susret sa Lahirijem Mahasayom zvuči kao bajka, i to jedna od malobrojnih u kojoj možemo bolje videti besmrtnog gurua.” Ove reči svamija Kealanande bile su uvod u čudesnu priču. Kada mi ju je prvi put ispričao, bio sam doslovno opčinjen. Često sam molio svog blagog učitelja sanskrta da mi ponovi tu priču koju mi je kasnije gotovo istim rečima ispričao Šri Juktešvar. Oba ova učenika Lahirija Mahasaye čuli su tu neobičnu priču iz usta svog gurua.

“Prvi put sam sreo Babadija u svojoj trideset i trećoj godini”, rekao je Lahiri Mahasaya. “U jesen 1861. godine bio sam stacioniran u Danapuru kao knjigovoda u vladinom vojnotehničkom odseku. Jednog jutra pozvao me je upravnik odseka.

“Lahiri,” rekao je, “iz glavnog štaba je upravo stigao telegram. Premešten si u Ranikhet gde se otvara vojna služba.”²³⁸

S jednim slugom krenuo sam na put dugačak pet stotina milja. Putujući konjskom zapregom, za trideset dana stigli smo u mesto Ranikhet²³⁹ na Himalajima.

Moje dužnosti u kancelariji nisu bile teške. Mogao sam provoditi sate lutajući po veličanstvenim planinama. Čuo sam glas da su veliki sveci blagosloville taj kraj svojom prisutnošću. Veoma sam želeo da ih vidim. Jednog ranog popodneva dok sam lutao, zaprepašćeno sam čuo glas kako me iz daljine zove po imenu. Nastavio sam hitro da se penjem uz Drongiri planinu. Pomalo me je obuzimala nelagodnost pri pomisli da možda neću znati da se vratim pre nego što džunglu obavije mrak.

Konačno sam stigao na zaravan okruženu pećinama. Na jednoj od stena stajao je mladić smešeći se i pružajući mi ruku u znak dobrodošlice. Bio sam zaprepašćen kada sam opazio da mi je vrlo sličan po svemu izuzev po svojoj kosi bakarne boje.

“Došao si, Lahiri!” Svetac mi se ljubazno obratio na hindu jeziku. “Odmori se ovde u ovoj pećini. Ja sam bio taj koji te je zvao.”

Ušao sam u ugodnu malu pećinu u kojoj je bilo nekoliko vunelih pokrivača i nekoliko posuda za vodu.

“Da li se sećaš ovog mesta, Lahiri?” Jogi je pokazao na pokrivač složen u uglu.

“Ne, gospodine.” Pomalo ošamućen neobičnošću događaja, dodao sam: “Moram da odem pre mraka. Sutra ujutro moram u kancelariju.” Tajnoviti svetac odgovorio mi je na engleskom:

“Kancelarija je ovamo premeštena radi tebe, a ne ti radi kancelarije.”

Zanemeo sam kada sam čuo da ovaj šumski asketa ne samo što govori engleski, već i parafrazira Hristove²⁴⁰ reči.

“Vidim da je moj telegram delovao.” Nisam razumeo jogijevu primedbu, pa sam upitao šta znači.

“Mislim na telegram kojim si pozvan u ovo usamljeno mesto. Ja sam bio taj koji je tvom pretpostavljenom sugerisao da te premesti u Ranikhet. Kada čovek oseća svoje jedinstvo sa celim čovečanstvom, može da se posluži svačijim mozgom kao radio odašiljačem.” Zatim je blago dodao: “Lahiri, sigurno ti je ova pećina poznata?”

Pošto sam zaprepašćeno ćutao, svetac mi se približio i blago me je udario po čelu. Od njegovog magnetskog dodira mozgom mi je prošla čudesna struja, budeći u meni drage uspomene iz prošlog života.

“Sećam se!” Skoro sam se gušio od jecaja. “Ti si moj guru Babadi, koji je uvek bio moj!” Prizori iz prošlosti oživelili su u mom sećanju. Ovde, u ovoj pećini, proveo sam mnoge godine svoje prošle inkarnacije. Savladan neizrecivim uspomenama suznih očiju sam zagrlio stopala svog učitelja.

“Čekao sam te ovde više od tri decenije - čekao da mi se vratiš!” U Babadijevom glasu odzvanjala je nebeska ljubav. “Iskliznuo si mi iz ruku i nestao u burnim talasima s one strane smrti. Dotakao te je čarobni štapić karme i ti si nestao! Ti si mene izgubio iz vida, ali ja tebe nikada! Pratio sam te preko blistavog astralnog mora po kome plove nebeski anđeli. Pratio sam te kroz tamu i svetlo, kroz oluje i promene kao majka ptica koja čuva svoje mladunče. Kad si proživio svoj ljudski rok u materici i rodio se, moje oko je bdelo nad tobom. Kada si kao dete sedeo na pesku Nadiye u položaju lotosa, bio sam nevidljivo prisutan! Strpljivo sam bdeo nad tobom, mesec za mesecom, godinu za godinom, čekajući ovaj savršeni dan. Sada si sa mnom! Evo tvoje svete ponjave za asane na kojoj si svakodnevno sedeo da bi svoje gladno srce ispunio Bogom! Vidiš li kako sam sjajno ispolirao medenu čašu da bi opet iz nje mogao piti! Drago moje dete, da li sada razumeš?”

²³⁸ Sada vojni sanatorijum. Do 1861. britanska vlada je već uspostavila telegrafski saobraćaj.

²³⁹ Ranikhet je smešten u pokrajini Allmora u podnožju jednog od najviših Himalajskih vrhova.

²⁴⁰ “Subota je načinjena čoveka radi, a nije čovek subote radi” - Marko 2, 27.

“Šta da kažem, učitelju moj”, slomljeno sam promrmljao. “Da li je iko ikad čuo za takvu besmrtnu ljubav?” Bacio sam dug i ushićen pogled na svoje večno blago, svog gurua u životu i smrti.

“Lahiri, potrebno ti je čišćenje. Popij ulje iz ove činije i lezi kraj reke.” Smešeći se ustanovio sam da je Babadijeva praktična mudrost kao i uvek bila u prvom planu.

Poslušao sam njegova uputstva. Iako se spuštala ledena himalajska noć, u svakoj ćeliji mog tela pulsirala je ugodna toplina, unutrašnje zračenje. Pitao sam se nije li nepoznato ulje sadržavalo kosmičku toplinu.

Ledeni vetrovi duvali su oko mene u mraku i zavijali izazivajući me. Hladni talasi reke Gogash tu i tamo preivali su se preko mog tela ispruženog na stenovitoj obali. U blizini su zavijali tigrovi, ali se nisam bojao. Sila koja je zračila u meni, davala mi je sugurnost nepobedive zaštite. Proletelo je nekoliko sati. Izbledele uspomene jednog drugog života utkale su se u sadašnji blistavi uzorak ponovnog susreta s mojim božanskim guruom.

Moja razmišljanja prekinuo je zvuk koraka. Nečija ruka pomogla mi je da u mraku ustanem i pružila mi je suhu odeću.

“Dodi, brate,” rekao je drug, “učitelj te čeka.”

Poveo me je kroz šumu. Mračnu noć osvetlio je iznenada bljesak iz daljine. “Da li je moguće da sunce izlazi”, upitao sam. “Zar je moguće da je noć prošla?”

“Upravo je ponoć.” Moj vodič se tiho nasmejao. “Ono svetlo dolazi od sjaja zlatne palate koju je večeras ovde materijalizovao neuporedivi Babadi. U davnoj prošlosti jednom si izrazio želju²⁴¹ da uživaš u lepotama palate. Naš učitelj sada ispunjava tvoju želju oslobađajući te time karmičkog ropstva.“ Zatim je dodao:

“Veličanstvena palata biće večeras pozornica za tvoju inicijaciju u *krija* jogu. Sva tvoja braća pridružiće se da ti zažele dobrodošlicu, radujući se što je došao kraj tvom dugotrajnom progonstvu. Pogledaj!”

Pred nama je stajala palata od sjajnog zlata. Optočena bezbrojnim draguljima, usred vrtova pružala je prizor nevidene veličanstvenosti. Sveci andeoskog lica stajali su kraj sjajnih vrata koja su bila gotovo crvena od rubina. Visoki svodovi bili su optočeni dijamantima, safirima i smaragdima.

Pratio sam svog druga u prostranu dvoranu za primanje. Vazduhom se širio miris tamjana i ruža. Svetiljke sa senkama bacale su svetlo u raznim bojama. Male grupe poklonika, svetle i tamne kože, melodično su pevale ili sedele u meditativnom položaju uronjene u unutrašnji mir. Atmosferu je prožimala živahna radost.

“Napajaj oči, uživaj u umetničkim lepotama ove palate, jer je stvorena isključivo tebi u čast.” Moj vodič se saosećajno smešio dok sam ja klicao čudeći se.

“Brate,” rekao sam, “lepota ove građevine prevazilazi moć ljudskog zamišljanja. Molim te, otkrij mi tajnu njenog porekla.”

“Rado ću te obavestiti.” Tamne oči mog druga iskrile su mudrošću. “Zapravo u toj materijalizaciji nema ničeg što se ne bi moglo objasniti. Celi svemir je materijalizovana Stvoriteljeva misao. Ova teška zemaljska gromada, koja lebdi u prostoru, je Božiji san. On je sve načinio od svoje svesti kao što čovek koji sanja ponovo stvara i oživljava sve stvoreno.

Bog je prvo stvorio zemlju kao ideju. Zatim je oživeo, stvoreni su atomi energije. Onda je složio atome u čvrstu kuglu. Sve njene molekule drže se zajedno Božijom voljom. Kad tu volju povuče, zemlja će se opet raspasti u energiju. Energija će se rastopiti u svesti. Ideja o zemlji nestaće iz objektivne stvarnosti.

U snu se slike materijalizuju podsvesnom mišlju onoga koji sanja. Kada se ta koheziona misao povuče (čovek se probudi), san i njegovi elementi nestaju. Čovek zatvori oči i podigne građevinu sna koju, kada se probudi, dematerijalizuje bez ikakvog napora. U tome sledi Božiji arhetipski primer. Slično tome, kada se probudi u kosmičkoj svesti, bez napora će dematerijalizovati iluzije svog zemaljskog sna.

Pošto je sjedinjen sa svemoćnom Božijom voljom, Babadi može pozvati elementarne atome da se slože, da bi se zatim ispoljili u bilo kom obliku. Ova zlatna palata stvorena u trenutku, stvarna je podjednako kao i ova zemlja. Babadi je stvorio ovu predivnu građevinu od svog duha i pazi da se ona održi.” Zatim je dodao: “Kada ta struktura posluži svojoj svrsi, Babadi će je dematerijalizovati.”

Dok sam obuzet strahopoštovanjem ćutao, moj vodič je rukom opisao veliki luk. “Ova blistava palata ukrašena draguljima nije sagrađena ljudskim naporima. Ni zlato ni dragulji nisu s mukom iskopani u rudnicima. Građevina stoji čvrsto kao monumentalni izazov čovečanstvu. Ko god shvati da je sin Božiji, kao što je to shvatio Babadi, može da postigne svaki cilj koristeći beskrajno duševno bogatstvo. Običan kamen u sebi čvrsto skriva tajnu ogromne atomske energije,²⁴² a smrtni čovek je prema tome božanska atomska centrala.”

²⁴¹ Karmički zakon zahteva da svaka čovekova želja na kraju bude ispunjena. Želja je prema tome lanac koji vezuje čoveka za točak reinkarnacije.

²⁴² Teorija o atomskoj strukturi materije iznesena je u drevnim indijskim traktatima vaisešike i nyaye. “Golemi svetovi, šaroliki kao čestice prašine u zraku sunca, smešteni su u šupljinama svakog atoma” - Yoga-vasišttha.

Mudrac je sa obližnjeg stola dohvatio vazu. Drška joj je blistala od dijamanta. “Naš veliki guru stvorio je ovu palatu pretvarajući u čvrsto stanje bezbroj slobodnih kosmičkih zraka”, nastavio je. “Pipni ovu vazu i dijamante na njoj. Proći će na svakom čulnom ispitju.”

Pregledao sam vazu i prešao rukom preko glatkih zidova u sobama na kojima je bio debeli sloj sjajnog zlata. Svaki od obilno razbacanih dragulja bio je dostojan kraljevske krune. Osetio sam duboko zadovoljstvo. Želja iz prošlih života koja je skriveno tinjala u podsvesti, kao da se istovremeno ispunila i ugasila. Moj dostojanstveni drug poveo me je pod ukrašene svodove, pa kroz hodnike u celi niz soba bogato nameštenih u stilu kraljevske palate. Ušli smo u ogromnu dvoranu. U sredini je stajao zlatni presto optočen šarenim, blještavim draguljima. Na njemu je u položaju lotosa sedeo uzvišeni Babadi. Kleknuo sam na sjajni pod do njegovih nogu.

“Lahiri, uživaš li još uvek u ostvarenju svog sna?” Oči mog gurua svetlele su kao i njegovi safiri. “Probudi se! Sve tvoje zemaljske žedi biće zauvek ugašene.” Promrmljao je nekoliko mističnih reči blagoslova. “Ustani, sine moj, da bi putem *krija* joge ušao u Kraljestvo Božije.”

Babadi je ispružio ruku. Iz nje je suknila homa (žrtveni plamen) okružena voćem i cvećem. Pred tim plamećim oltarom primio sam oslobodilačku jogijsku tehniku.

Obredi su završeni u ranu zoru. U svom ushićenju nisam osećao potrebu za snom, pa sam lutao palatom u kojoj je bilo svakakvog blaga i odabranih umetničkih predmeta. Kada sam se spustio u mirisne vrtove, opazio sam u blizini iste one pećine i gole planinske stene koje se juče nisu mogle pohvaliti time da se nalaze kraj palate ili cvetne terase.

Ponosno sam ušao u palatu koja je bajkovito blistala na hladnom himalajskom suncu i potražio svog učitelja. On je i dalje sedeo na prestolu okružen mnogobrojnim učenicima koji su ćutali.

“Lahiri, ti si gladan”, progovorio je Babadi. “Zatvori oči.”

Kada sam ih ponovo otvorio više nije bilo ni čarobne palate ni njenih slikovitih vrtova. Sada smo svi sedeli na goljoj zemlji na istom onom mestu gde je bila palata, nedaleko od senovitih pećina s ulazima koje je obasjavalo sunce. Setio sam se kako je moj vodič rekao da će palata biti dematerijalizovana, a njeni zarobljeni atomi pušteni u supstancu misli iz koje su i potekli. Iako začuđen, s poverenjem sam gledao svog gurua. Nisam znao šta da očekujem u ovom danu čudesa.

“Ispunjena je svrha zbog koje je palata stvorena”, objasnio je Babadi. Sa tla je podigao zemljanu posudu. “Stavi ovamo ruku i dobićeš jelo koje želiš.”

Čim sam dotakao široku praznu činiju, u njoj su se stvorili prženi lućiji u maslacu, kari i probrani slatkiši. Prionuo sam opazivši da činija ostaje puna. Kada sam završio sa jelom, potražio sam vodu. Moj guru mi je pokazao na činiju ispred mene. I gle, hrana je nestala, a u činiji je bila voda, bistra kao iz gorskog izvora.

“Mali broj smrtnika zna da kraljestvo Božije sadrži u sebi i kraljestvo svetovnih ispunjenja”, osvrnuo se Babadi. “Božansko kraljestvo obuhvata i zemaljsko, ali ovo poslednje, pošto je iluzorno, ne može u sebi sadržavati suštinu stvarnosti.”

“Ljubljeni učitelju, juče uveče pokazali ste mi punu meru lepote na zemlji i na nebu!” Osmehnuo sam se sećajući se nestale palate. Sigurno ni jedan jogi nije iniciran u uzvišene tajne duha u tako luksuznoj okolini!”

Mirno sam gledao na sadašnji prizor koji je bio u oštroj suprotnosti s tim luksuzom. Gola zemlja, nebo umesto krova i pećine kao primitivan zaklon, bile su dražesno prirodno okruženje andeoskih svetaca oko mene.

Tog popodneva sedeo sam na svojoj prostirci posvećenoj uspomenu dubokih duhovnih doživljaja iz prošle inkarnacije. Moj božanski guru prišao mi je i prešao mi rukom preko glave. Ušao sam u stanje nirvikalpa samadhija i tako blažen proveo sedam neprekidnih dana. Prolazeći redom stupnjeve samospoznaje, prodro sam u besmrtno kraljestvo svarnosti. Otpala su sva varljiva ograničenja. Duša mi se ustoličila na večnom oltaru kosmičkog duha. Osmog dana pao sam učitelju pred noge preklinjući ga da me zadrži kod sebe u svetoj divljini.

“Sine moj,” rekao je Babadi grleći me, “u ovoj inkarnaciji svoju ulogu moraš igrati pred očima javnosti. Mnoge živote proveo si usamljen meditirajući, a sada moraš među ljude. Zato što me nisi sreo pre nego što si se oženio i zaposlio, postoji dubok razlog. Moraš se odreći misli da ćeš se pridružiti našem tajnom društvu u Himalajima. Tvoj život leži na bučnim trgovima gde ćeš poslužiti kao primer idealnog jogija-kućedomaćina. Plač mnogobrojnih zbuđenih muškaraca i žena nije pao na gluve uši”, nastavio je. “Velikani su te izabrali da doneseš duhovnu utehu *krija* joge mnogobrojnim ozbiljnim tragaocima istine. Milioni opterećeni porodičnim vezama i teškim svetovnim dužnostima ohrabriće se kad vide tebe, kućedomaćina kao što su i oni sami. Moraš ih voditi tako da uvide da vrhunska jogijska ostvarenja nisu nemoguća za porodičnog čoveka. Čak i u ovom svetu, jogi koji tačno izvršava svoje dužnosti bez ličnih motiva ili vezanosti, korača sigurnom stazom prosvetljenja.

Ništa te ne prisiljava da se odrekneš sveta jer si u sebi već prerezao sve karmičke veze. Nisi od ovoga sveta, a ipak moraš biti u njemu. Preostaju ti još mnoge godine savesnog ispunjavanja porodičnih građanskih i

spiritualnih dužnosti. Novi dah božanske nade osetiće se nad jalovim srcima svetovnih ljudi. Iz tvog uravnoteženog života shvatiće da oslobođenje više zavisi od unutrašnjeg nego od spoljašnjeg odricanja.”

Tako su mi daleko izgledali porodica, kancelarija, svet, dok sam slušao svog gurua u usamljenim himalajskim visinama. No, u njegovim rečima zvučala je neokolebljiva istina. Pokorno sam se složio da napustim ovu blagoslovljenu luku mira. Babadi me je poučio strogim pravilima koja treba poštovati prilikom prenošenja jogijskog umeća sa učitelja na učenika.

“*Krija* ključ daj samo učenicima koji su toga dostojni”, rekao je Babadi. “Samo onaj ko se zavetuje da će sve žrtvovati u potrazi za Bogom, dostojan je da pomoću nauke meditacije otkrije vrhovnu tajnu života.”

“Andeoski učitelju, pošto ste već počastili čovečanstvo oživljavanjem izgubljenog umeća *krije*, ne biste li povećali svoj dar time što biste malo ublažili ove zahteve?” Gledao sam Babadija preklinjućim pogledom. “Molim vas da mi dozvolite da prenesem *kriju* svim tragaocima za istinom čak i ako se u početku ne budu mogli zavetovati da će se u sebi odreći svega. Izmučenim muškarcima i ženama ovog sveta, proganjanim trostrukom patnjom²⁴³ potrebno je naročito ohrabrenje. Možda se nikada neće usuditi da izadu na put istine ako im uskratimo inicijaciju u *kriju*.”

“Neka bude tako. Možeš slobodno davati *kriju* svima koji te ponizno zamole za pomoć. Kroz tebe je izražena Božja želja.” Tim jednostavnim rečima milostivi guru je ukinuo stroge zaštitne mere koje su vekovima skrivale *kriju* od sveta.

Nakon kratkog ćutanja, Babadi je dodao: “Ponovi svakom od svojih učenika ovo veličanstveno obećanje iz Bhagavad gite:²⁴⁴ Svalpam asya dharmasya trayate mahato bhayat.”

Kada sam sledećeg jutra kleknuo do Babadijevih stopala da me blagoslovi pri odlasku, osetio je da ga nerado napuštam.

“Mi se ne možemo rastati, drago moje dete.” S ljubavlju mi je dotakao rame. “Gde god bio, kad me pozoveš, odmah ću doći.”

Utešen tim čudesnim obećanjem i obogaćen novonadenim zlatom božanske istine, sišao sam niz planinu. U kancelariji su mi drugovi zaželeli dobrodošlicu, jer su već deset dana mislili da sam se izgubio u džunglama Himalaja. Ubrzo je stiglo pismo iz uprave. “Lahiri treba da se vrati u Danapur”, glasilo je. “U Ranikhet je premešten greškom. Na tu dužnost trebalo je poslati drugog čoveka.”

Nasmešio sam se razmišljajući o skrivenom toku događaja koji me je odveo u najudaljeniju tačku Indije.

Pre povratka u Danapur, proveo sam nekoliko dana s jednom bengalskom porodicom u Moradabadu. Društvo od šest prijatelja skupilo se da me pozdravi. Kada sam poveo razgovor o duhovnom, moj domaćin mračno je primetio.

“Ah, u Indiji danas više nema svetaca!”

“Babu,” vatreno sam protestovao, “naravno da u ovoj zemlji još ima velikih učitelja!” Žar osećanja me je promorao da ispričam svoje čudesne događaje u Himalajima. Društvo je učtivo izrazilo nevericu.

“Lahiri,” rekao mi je blagim glasom jedan od njih, “razređen planiniski vazduh delovao je na tvoj duh. Mora da si nam ispričao neki svoj san.” Izgarajući žarom istine, rekao sam ne misleći: “Ako ga pozovem, moj guru će doći ovamo u ovu kuću.” U očima svih bljesnulo je interesovanje. Nije čudno da je grupa nestrpljivo htela da vidi sveca koji bi se materijalizovao na tako neobičan način.

Donekle nerado, zamolio sam ih za tihu prostoriju i dva nova vunena pokrivača.

“Učitelj će se materijalizovati iz etera”, rekao sam. “Ostanite u tišini s druge strane vrata. Ubrzo ću vas pozvati.”

Utonuo sam u meditativno stanje ponizno dozivajući svog gurua. Zamračena soba uskoro se ispunila blagim svetlom. Izronio je blistavi Babadijev lik.

“Lahiri, zar me zoveš zbog takve sitnice?” Učiteljev pogled bio je strog. “Istina je za one koji ozbiljno traže, a ne za dokone radoznalce. Lako je verovati kada čovek vidi. Tada nema ničeg što bi se moglo poreći. Natčulnu istinu zaslužuju i otkrivaju samo oni koji uspeju prevazići svoj prirodni materijalistički skepticizam.”

Zatim je ozbiljno dodao: “Pusti me da odem!”

Pao sam mu pred noge preklinjući ga.

“Sveti učitelju, razumem da sam pogrešio. Ponizno vas molim da mi oprostite. Usudio sam se da vas pozovem, jer sam želeo da ovi duhovni slepci poveruju. Pošto ste milostivo uslišili moju molitvu, molim vas, nemojte otići a da ne blagoslovite moje prijatelje. Iako ne veruju, ipak su bili spremni da provere istinitost mojih neobičnih tvrdnji.”

²⁴³ Telesna, duševna i duhovna patnja koja se manifestuje kao telesna bolest, psihički poremećaji ili “kompleksi” i duševno neznanje.

²⁴⁴ Drugo pevanje, stih 40: “Stoga će te čak i malo vršenje tog religioznog obreda (dharme), spasiti od groznog straha (mahato bhayat), goleme patnje sadržane u iskustvima života i smrti, koja se neprestano ponavljaju.”

“Dobro, dakle, ostaću. Ne želim da te diskreditujem pred prijateljima.” Babadi se smešio, ali je ipak blago dodao: “Od sada, sine moj, doći ću samo kada ti budem potreban, a ne uvek kada me pozoveš.”²⁴⁵

Kada sam otvorio vrata, u maloj grupi vladala je napeta tišina. Kao da ne veruju svojim čulima, moji prijatelji zurili su u blistavi lik koji je sedeo na pokrivačima.

“To je masovna hipnoza”, glasno se nasmejao jedan iz grupe. “Niko nije mogao da uđe u ovu sobu bez našeg znanja!”

Babadi im se približio smešeći se i pokazao svakom od njih da dotakne toplo čvrsto meso negovog tela. Sumnje su bile raspršene, a moji prijatelji su se pokajali i sa strahopoštovanjem bacili na pod pred Babadijeve noge.

“Pripremite halvu.”²⁴⁶ Znao sam da je Babadi to tražio da bi ih još više uverio u svoju materijalnu stvarnost. Dok se halva kuvala, božanski guru je ljubazno razgovarao. Bilo je neobično videti kako od svakog ovog nevernog Tome postaje pobožni sveti Pavle. Kada smo pojeli halvu, Babadi nas je redom blagoslovio. Iznenadni bljesak, i bili smo svedoci trenutne dematerijalizacije Babadijevog tela u magličasto svetlo. Učiteljeva volja uskladena s Bogom olabavila je stisak nad atomima etera, koje je sakupila kao svoje telo. Trilioni sićušnih biotrona nestali su u beskonačnom rezervoaru.

Uskoro sam se vratio u Danapur. Čvrsto usidren u duhu opet sam preuzeo svoje dužnosti na poslu i u porodici.”

Lahiri Mahasaya ispričao je svamiju Kealanandi i Šri Juktešvaru kako je još jednom sreo Babadija u okolnostima koje su odgovarale guruovom obećanju: “Doći ću kada ti budem potreban.”

“Pozornica je bila Kumbha-mela u Allahabadu”, rekao je Lahiri Mahasaya svojim učenicima. “Otišao sam tamo za vreme kratkog odmora od svojih dužnosti u kancelariji. Dok sam šetao među monasima i sadhuima koji su iz daleka došli na ovu svečanost, primetio sam asketu premazanog pepelom kako pruža svoju prosjačku činiju. Pomislio sam da je licemeran zato što koristi spoljašnje simbole odricanja bez odgovarajuće unutrašnje milosti. Tek što sam prošao pored askete, kada mi je začuđen pogled pao na Babadija. Klečao je pred neočešljanim pustinjakom.

“Gurudi,” požurio sam njemu, “šta radite, gospodine?”

“Perem noge ovom čoveku koji se svega odrekao, a zatim ću oprati njegove kuhinjske potrepštine.” Babadi mi se smešio poput deteta. Znao sam kako želi da mi stavi do znanja da od mene traži da ne kritikujem nikoga, nego da vidim Gospoda u telesnom hramu svakog čoveka, bio on superioran ili inferioran. Veliki guru je dodao:

”Služeći mudre i glupe sadhue, učim se najvećoj od vrlina, onoj koja je Bogu najdraža, a to je poniznost.”

²⁴⁵ Na putu prema Beskonačnom čak i prosvetljeni učitelji kao što je Lahiri Mahasaya, mogu da budu i suviše gorljivi, pa ih treba disciplinovati. U Bhagavad giti čitamo mnogo puta kako božanski guru Krišna kori princa svih poklonika, Arđunu.

²⁴⁶ Kaša od pšenične paste pržene na maslacu i kuvane s mlekom.

Hristoliki život Lahirija Mahasaye

“Ostavi sad, jer tako nam treba ispuniti svaku pravdu.”²⁴⁷

Tim rečima upućenim Jovanu Krstitelju, kao i tražeći od Jovana da ga krsti, Isus je priznao božanska prava svog gurua.

Proučavajući s poštovanjem Bibliju s orijentalnog stanovišta²⁴⁸ i sa intuitivnom percepcijom, zaključio sam da je Jovan Krstitelj u prošlim životima bio Hristov veliki guru. Neki odlomci u Bibliji podrazumevaju da su Jovan i Isus u svojim prošlim inkarnacijama bili Ilija i njegov učenik Elizej (to su imena iz Starog zaveta. Grčki prevodioci preveli su ih kao Elijas i Eliseus. U Novom zavetu ona se ponavljaju u tom izmenjenom obliku).

Sam kraj starog zaveta predskazuje ponovno utelovljenje Ilije i Elizeja: “Evo, ja ću vam poslati Iliju proroka pre nego dođe veliki i strašni dan Gospodnji.” Prema tome, Jovan (Ilija) je poslat “pre dolaska Gospoda”²⁴⁹ rođen nešto ranije da bi nagovestio Hrista. Ilijinom ocu Zahariju javio sa andeo da bi mu posvedočio kako je njegov sin Jovan, koji će se tek roditi, niko drugi nego Ilija.

“A andeo reče mu: ne boj se, Zaharija, jer je uslišena tvoja molitva: i žena tvoja Jelisaveta rodiće ti sina, i nadeni mu ime Jovan... mnoge će sinove Izrailjeve obratiti ka Gospodu Bogu njihovome. I on će napred doći pred njim²⁵⁰ u duhu i sili Ilijinoj da obrati srca otaca k deci, i nevernike k mudrosti pravednika, i da pripravi Gospodu narod gotov.”²⁵¹

Isus je dva puta nedvosmisleno identifikovao Iliju kao Jovana. “Ali vam kažem da je Ilija već došao, i ne poznaš ga, ... Tada razumeš učenici da im govori za Jovana krstitelja.”²⁵²

I opet je Hrist rekao: “Jer su svi proroci i zakon proricali do Jovana. I ako hoćete verovati, on je Ilija što će doći.”²⁵³

Kada je Jovan porekao da je Ilija,²⁵⁴ mislio je da u poniznoj odori Jovana on više ne igra uzvišenu ulogu Ilije, velikog gurua. U svojoj prošloj inkarnaciji predao je “ogrtač” svoje slave i svoje duhovno bogatstvo svom učeniku Jeliseju. “A Jelisej reče: da budu dva dela duha tvojega u mene. A on (Ilija) mu reče: zaiskao si tešku stvar: ali ako me vidiš kad se uzmem od tebe biće ti tako. ...I podiže plašt Ilijin koji beše spao s njega. ...Sinovi proročki ...rekoše: Počinu duh Ilijin na Jeliseju.”²⁵⁵

Uloge su izmenjene jer više nije potrebno da Ilija-Jovan bude prividni učitelj Jeliseju-Isusu, koji je sada bio božanski savršen.

Prilikom svoje transfiguracije na brdu²⁵⁶ Hrist je pored Mojsija video svog gurua Iliju. Takode, u času najveće muke na krstu Isus je zazvao Božije ime: “Ili! Ili! Lama savahtani? ...A neki od onih što stajahu onde čuvši to govorahu: ovaj zove Iliju. ...A ostali govorahu: stani da vidimo hoće li doći Ilija da mu pomogne.”²⁵⁷

²⁴⁷ Matej 3, 15

²⁴⁸ Mnogobrojni odlomci iz Biblije otkrivaju da su pisci Starog i Novog zaveta razumeli i priznavali zakon reinkarnacije. Ciklus reinkarnacije pruža za različite faze evolucije u kojima se nalazi čovečanstvo, razumnije objašnjenje od sadašnje zapadne teorije koja pretpostavlja da je nešto (svest o ja) nastalo iz ničeg, postojalo s promenljivom jačinom trideset i devedeset godina, da bi se opet vratilo u prvobitnu prazninu. Nepojmljiva priroda takve praznine je problem koji bi razveselio dušu svakog srednjovekovnog skolastika. U Bibliji se na nekoliko mesta spominje zakon karme i njegova logička posledica, ponovno rađanje u telu (vidi 42 poglavlje) kao, na primer: “Ko prolje krv čovečiju, njegovu će krv proliti čovek! - Postanje 9,6. Ako svaki ubica mora i sam biti ubijen “od ljudi”, tada će za tu osvetu u većini slučajeva biti potrebno više od jednog životnog veka. Današnja policija jednostavno nije dovoljno brza!

Rana hrišćanska crkva prihvatila je učenje o reinkarnaciji. To učenje tumačili su gnosticima i mnogi crkveni oci, među njima Klement Aleksandrijski i slavni Origen (oboje iz III veka), kao i sveti Jeronim (V vek). Na Drugom saboru u Carigradu 553. godine to učenje prvi put je proglašeno jeresom. U to vreme mnogi hrišćani su smatrali da učenje o reinkarnaciji ostavlja čoveku i suviše vremena, te ga zbog toga ne podstiče da se odmah trudi oko svog spasenja. Potiskivanje te istine dovelo je do niza grešaka i zbrke. Milioni ljudi nisu svoj “jedini život” posvetili traganju za Bogom, nego za uživanjima ovog sveta - jednom dobijenog, a uskoro zauvek izgubljenog! Istina je da se čovek uvek ponovo rađa na zemlji sve dok ne postane svestan da je sin Božiji.

²⁴⁹ Malahija 4, 5

²⁵⁰ “Pred njim”, tj. “pred Gospodom”.

²⁵¹ Luka 1, 13-17

²⁵² Matej 17, 12-13

²⁵³ Matej 11, 13-14. Uporedi s Malahija 4, 5

²⁵⁴ Jovan 1, 21

²⁵⁵ II Carevi 2, 9--15

²⁵⁶ Matej 17, 3

²⁵⁷ Matej 27, 46- 49

Veza između učitelja i učenika, koja odoleva vremenu i koja je postojala između Jovana i Isusa, postojala je i između Babadija i Lahirija Mahasaye. S nežnim staranjem besmrtni guru je prešao ponor koji je zjapio između dva života njegovog učenika i vodio prve korake deteta, a zatim čoveka Lahirija Mahasaye. Tek pošto je učenik napunio trideset dve godine, Babadi je ocenio da je sazrelo vreme da se ponovo javno uspostavi nikada prekinuta veza. Posle kratkog susreta u Ranikhetu, nesebični učitelj je poslao ljubljeno učenika u svet da izvrši svoje poslanstvo.

“Doći ću kada ti budem bio potreban.” Koliko god da voli, koji smrtnik može to da obeća?

Uopšteno u društvu nepoznat, veliki duhovni preporod počeo je udaljenoj tački Benaresa. Isto kao što se miris cveća ne može ugušiti, tako ni Lahiri Mahasaya nije mogao prikriti svoju svetost, živeći mirno kao idealni kućedomaćin. Polako su dolazili poklonici, kao pčele, iz svakog dela Indije, tražeći božanski nektar oslobođenog učitelja.

Jedan od prvih koji je opazio neobičnu nadzemaljsku promenu na svom činovniku bio je njegov engleski nadzornik koji ga je zbog toga nazvao “ekstatičnim babuom”.

“Gospodine, izgledate tužni. Šta vas muči”, jednog jutra Lahiri Mahasaya je saosećajno upitao svog poslodavca.

“Žena u Engleskoj veoma mi je bolesna, pa sam zabrinut.”

“Doneću vam vesti od nje.” Lahiri Mahasaya napustio je prostoriju i kratko vreme sam sedeo.

Kad se vratio, utešno se smešio.

“Vašoj ženi je bolje. Upravo vam piše pismo”. Sveznajući jogi citirao je delove pisma.

“Ekstatični babu, ja znam da vi niste običan čovek. Ali teško mogu da poverujem da možete ukinuti prostor i vreme!”

Konačno je stiglo obećano pismo. Začudeni nadzornik video je da uz dobre vesti od žene, pismo sadrži iste one rečenice koje mu je pre nekoliko nedelja naveo Lahiri Mahasaya. Žena je stigla u Indiju nekoliko meseci kasnije. Kada je srela Lahirija Mahasayu, s poštovanjem ga je pogledala.

“Gospodine,” rekla je, “dok sam bila bolesna u Londonu, ugledala sam vaš lik okružen sjajnom aurom. Istog trena sam ozdravila.”

Svakog dana, jedan ili dva poklonika potražili bi uzvišenog gurua zbog inicijacije u kriya jogu. Osim ovih spiritualnih dužnosti, dužnosti na poslu i u porodici, veliki učitelj se oduševljeno bavio obrazovanjem. Organizovao je mnogobrojne studijske grupe i aktivno sudelovao i razvijanju velike srednje škole u Bengalolita četvrti Benaresa. Njegove redovne govore o svetim spisima prozvali su “Gita sastancima”. Mnogobrojni tragaoci za istinom revnosno su ih posećivali.

Svojim mnogobrojnim aktivnostima Lahiri Mahasaya je želeo da odgovori na uobičajeni izazov: “Kada se završe poslovne i društvene dužnosti, preostaje li vremena za duboku meditaciju?” Skladno uravnotežen život velikog gurua-kućedomaćina postao je tiha inspiracija hiljadama ljudi. Zараđujući samo skromnu platu, štedljiv, malih zahteva, dostupan svima, učitelj je prirodno i srećno koračao stazom svetovnog života.

On koga je Bog već uzdigao na svoje prestolje, iskazivao je poštovanje svim ljudima bez obzira na njihove različite zasluge. Kada bi ga poklonici pozdravljali on im se klanjao. S detinjom poniznošću često bi dodirivao stopala drugih, ali je retko dozvoljavao da se ta počast iskaže njemu.

Značajno je bilo u životu Lahirija Mahasaye to što je dar joge delio ljudima svih vera. Među njegovim učenicima nisu bili samo hindusi nego i muslimani i hrišćani. Monisti i dualisti, pripadnici različitih pravaca ili oni bez vere, univerzalni guru ih je sve primao i podučavao. Jedan od njegovih najnaprednijih učenika bio je Abdul Gufur Khan, musliman. Lahiri Mahasaya je pokazao veliku hrabrost jer je, iako pripadnik najviše kaste Brahmana, činio sve što je mogao da slomi krutu kastinsku bigotnost svog vremena. Ljudi iz svih društvenih slojeva nalazili su zaštitu pod učiteljevim sveprisutnim krilima. Ko i svi Bogom nadahnuti proroci, Lahiri Mahasaya pružio je ljudima novu nadu.

“Uvek imajte na umu da ne pripadate nikome i da niko ne pripada vama. Pomislite da ćete jednog dana iznenada morati sve na ovom svetu da napustite, pa se s Bogom upoznajte sada”, govorio je veliki guru svojim učenicima. “Pripremite se za astralno putovanje i smrt tako što ćete se svakodnevno voziti u cepelinu božanske percepcije. Zbog obmane vidite sami sebe kao gomilu mesa i kostiju, a to je u najboljem slučaju klevka nevolje. Meditirajte neprekidno da biste uvideli kako ste beskonačna suština s one strane svake patnje. Ne budite robovi tela. Koristeći tajni jogijski ključ, naučite da pobegnute u carstvo duha.”

Veliki guru habrio je svoje mnogobrojne učenike da se pridržavaju dobre stare discipline u svojoj vlastitoj veri. Naglašavajući sveobuhvatnu prirodu *krija* joge kao praktične tehnike oslobođenja, Lahiri Mahasaya je ostavljao svojim učenicima slobodu da se u životu izražavaju u skladu sa svojom okolinom i vaspitanjem.

“Neka se musliman klanja pet puta na dan”, isticao je učitelj. “Hindus bi trebalo da meditira četiri puta na dan, a hrišćanin da se četiri puta dnevno moli Bogu i potom čita Bibliju.”

Nepogrešivom moći razlučivanja guru je vodio svoje sledbenike stazama bhakti (predanosti), karme (delovanje), dnane (mudrosti) ili radža (kraljevska ili potpuna) joge, u skladu s prirodnim sklonostima svakog pojedinca.

Veliki guru savetovao je svojim učenicima da izbegavaju teorijsku raspravu o svetim spisima. "Mudar je onaj koji drevna otkrovenja i sam doživi, a ne onaj koji o njima samo čita", govorio je. "Rešite sve svoje probleme meditacijom. Beskorisna verska razmatranja zamenite iskustvenom povezanošću s Bogom. Očistite duh od dogmatskog teološkog tereta i otvorite prolaz svežim isceliteljskim vodama direktne percepcije.²⁵⁸ Osluškujte unutrašnji božanski glas koji će odgovoriti na svako vaše životno pitanje. Iako izgleda da čovek veoma spretno dovodi sebe u nevolju, dosetljivost božanskog pomagača nije ništa manja.

Jednog dana učiteljeva sveprisutnost se pokazala pred mnogobrojnim učenicima koji su slušali njegovo predavanje o Bhagavad giti. Dok je objašnjavao značenje kutastha čaitanye ili hristove svesti za celu vibrirajuću kreaciju, iznenada mu je ponestalo daha, on je povikao:

"Davim se u telima mnogih duša na japanskoj obali!"

Sledećeg jutra učenici su u novinama pročitali da je u blizini japanske obale potonuo brod, i da su mnogi našli smrt u talasima.

Mnogobrojni učenici Lahirija Mahasaye koji su živeli u udaljenim delovima Indije bili su uprkos toga svesni njegove zaštitničke sveprisutnosti. "Uvek sam sa onima koji vežbaju *kriju*", težio je one učenike koji nisu mogli da ostanu u njegovoj blizini. "Vodiću vas u vašu kosmičku domovinu tako što ću proširiti moć vaše percepcije."

Jedan poklonik koji nije mogao da dođe u Benares dobio je tačna uputstva za *kriju* u snu. Lahiri Mahasaya ispunio je njegove molitve i pojavio se da bi ga podučio.

Lahiri Mahasaya je u nekoliko navrata odgovarao učenike koji su želeli da se zamonaše. "Ne biti u Bogu probuden, a nositi žutu haljinu, zbudujuće je za društvo", govorio je. Zaboravite na spoljašnje znake odricanja koji mogu da vam štete izazivajući u vama lažni ponos. Ništa nije važno osim vašeg upornog svakodnevnog duhovnog napredovanja. Zato koristite *krija* jogu." Ako bi neko od učenika zapostavio neku od svojih svetovnih obaveza, učitelj bi ga blago prekoreo.

"Reči Lahirija Mahasaye bile su blage i blagotvorne čak i kada je morao otvoreno da govori o učenikovim greškama, rekao je jednom Šri Juktešvar, a zatim skrušeno dodao: "ni jedan od učenika nije izmakao njegovim ubodima." Nisam mogao a da se ne nasmejem, ali sam iskreno uveravao Šri Juktešvara da je svaka njegova reč muzika za moje uši, bila oštra ili ne.

Lahiri Mahasaya je pažljivo podelio *kriju* na četiri progresivne inicijacije.²⁵⁹ Više tehnike davao je samo kada bi se pokazao određeni duhovni napredak. Jednog dana jedan učenik je protestovao, pošto je bio uveren da njegova vrednost nije pravilno ocenjena.

"Učitelju," rekao je "sada sam sigurno spreman za drugu inicijaciju."

Tog trenutka vrata su se otvorila da propuste skromnog učenika Brindu Bhagata, pismonošu u Benaresu.

"Sedi pored mene, Brinda." Veliki guru mu se ljubazno nasmešio. "Kaži mi da li si spreman za drugu tehniku *krija* joge?"

Mali pismonoša sklopio je molećivo ruke. "Gurudeva," rekao je uzbuđeno, "molim vas, dosta je inicijacija! Kako mogu da asimilujem bilo kakvo uzvišenije učenje? Danas sam došao da vas zamolim za blagoslov jer me je prva božanska *krija* toliko opila da ne mogu da raznosim pisma!"

"Brinda već pliva u moru duha." Na te reči Lahirija Mahasaye drugi učenik pognuo je glavu.

"Učitelju," rekao je, "vidim da sam bio slab zanatlija i da sam svoju krivicu svalio na svoje oruđe."

Pismonoša koji je bio neobrazovan, metodom *krija* joge se kasnije toliko razvio, da su oni učeni ponekad tražili da im protumači teže delove iz svetih spisa. Tako je mali Brinda koji nije poznavao ni greh ni gramatiku, postao poznat među učenim panditima.

Određen broj učenika Lahirija Mahasaye koji su bili na uticajnim položajima, želeli su reklamom da povećaju broj poklonika *krije*. Guru je to odbio. Jedan od učenika, kraljevski lekar vladara Benaresa, želeo je organizovano da širi jedno od učiteljevih imena, "Kasi aba" (uzneseni iz Benaresa). Guru je i to zabranio.

"Neka se miris *krija* cveta širi prirodno bez ikakvog razmetanja", rekao je. "Njene semenke pustiće korenje u duhovno plodnim srcima." Iako veliki učitelj nije prihvatao sistem propovedanja preko modernih medija neke organizacije ili objavljivanje u štampi, znao je da će snaga njegove poruke navaliti kao neodoljiva

²⁵⁸ Tražite istinu u meditaciji, a ne u plesnjivim knjigama. Ako želite da vidite mesec, gledajte u nebo, a ne u jezero. - Persijska poslovice.

²⁵⁹ Pošto *krija* joga ima velik broj podpodela, Lahiri Mahasaya je izdvojio četiri koraka za koje je smatrao da sadrže suštinu i da su najkorisniji u praksi.

bujica i vlastitom snagom preplaviti ljudski duh. Izmenjen i čist život poklonika bio je jednostavna garancija besmrtnosti vitalnosti joge.

Godine 1866, dvadeset i pet godina posle inicijacije u Ranikhetu, Lahiri Mahasaya se povukao u penziju.²⁶⁰ Pošto su ga sada mogli posećivati i danju, učenici su dolazili u sve većem broju. Veliki guru je većinu vremena provodio ćuteći, spokojno sedeći u položaju lotosa. Retko je napuštao mali salon, čak i da bi se prošetao po ostalim delovima kuće. Reka učenika stizala je skoro neprekidno po guruov daršan (sveti pogled).

Sa strahopoštovanjem su posetioci posmatrali natprirodne crte koje su se mogle uočiti u uobičajenim fiziološkim stanjima. Lahiri Mahasaya nije disao, nije spavao, nisu mu kucali puls i srce, satima nije treptao očnim kopcima, a bio je obavijen aurom dubokog mira. Niko ko bi ga posetio nije se vratio bez duhovnog nadahnuća. Svima bi bilo jasno da su primili blagoslov od pravog božjeg čoveka.

Učitelj je sada dozvolio svom učeniku Panchanonu Bhattacharyi da u Kalkuti otvori "Institut arijskog poslanstva". Učenik je ovde širio poruku *krija* joge i za narod pripremao određene jogijske lekove. U skladu s drevnim običajem, Lahiri Mahasaya je svim ljudima za lečenje različitih bolesti davao nim ulje.²⁶¹

Kada je guru zamolio nekog od učenika da destilira ulje, on bi lako izvršio taj zadatak. No ako bi neko drugi to pokušao, naišao bi na neobične prepreke. Video bi, na primer, da je ulje posle propisanog postupka destilacije skoro isparilo. Očigledno da je jedan od potrebnih sastojaka bio i učiteljev blagoslov.

Institut za arijsko poslanstvo preduzeo je objavljivanje mnogobrojnih guruovih komentara svetih spisa. Kao ni Isus i neki drugi veliki proroci, Lahiri Mahasaya nije pisao knjige, ali učenici su zabeležili njegova pronicljiva tumačenja.

Učiteljev unuk, Šri Ananda Mohan Lahiri, napisao je zanimljivu knjižicu o *kriji*. "Tekst Bhagavad gite je deo velikog epa Mahabharate gde se nalazi nekoliko ključnih tačaka (vyas-kuta), piše Šri Ananda. "Ako te ključne tačke ne razrešimo, nećemo naći ništa drugo do mitske priče koje lako mogu pogrešno da se razumeju. Ako te ključne tačke ne razrešimo, izgubili smo nauku koja se na Istoku održala nadljudskim strpljenjem, a koja je nastajala hiljadama godina eksperimentisanja. Komentari Lahirija Mahasaye bile su reči koje su iznele na videlo i oslobodile od alegorijskog balasta pravu nauku o religiji koja je tako spretno sakrivena zagonetkama i slikovitim jezikom svetih spisa. Učitelj je dokazao da vedske formule nisu nerazumljiva igra reči, već da imaju duboko naučno značenje..."

Znamo da je čovek obično bespomoćan pred bujicom zlih strasti, no te strasti nemaju nikakve moći nad čovekom koji više nije motivisan da im podlegne, jer je putem joge postigao više stanje trajnog blaženstva. Ovde odricanje, negacija nižih strasti, ide ruku pod ruku s doživljajem blaženstva. Bez takve naknade, svi moralni propisi koji se uglavnom sastoje od zabrana, su nam uzaludni...

Život Lahirija Mahasaye izmenio je zastarelo svatanje da je joga nešto tajanstveno. Moramo imati na umu da ono što je pre hiljadu godina bilo tajanstveno, sada više nije, a ono što je danas tajanstveno za stotinak godina može da bude sasvim jasno. Zakon *krija* joge je večan. On je istinit kao i matematika. Kao ni jednostavna pravila sabiranja i oduzimanja, ne može se uništiti. Kad bismo spalili sve knjige o matematici, logički umovi bi ponovo otkrili njene zakone. Ako bi uništili sve svete knjige o jogi, njeni osnovni zakoni bi izašli na videlo kad god bi se pojavio istinski jogi koji utelovljuje čistu predanost, pa prema tome i čisto znanje."

Kao što je Babadi jedan od najvećih avatara, mahavatar, a Šri Juktešvar dnavatar ili inkarnacija mudrosti, tako se Lahiri Mahasaya može s pravom nazvati yogavatarom ili inkarnacijom joge. Kvalitativno i kvantitativno, on je podigao duhovni nivo društva. Po svojoj moći da svoje bliske učenike uzdigne do duhovne veličine jednog Hrista i po svom širenju istine među narodom, Lahiri Mahasaya spada među spasitelje čovečanstva.

²⁶⁰ U državnoj službi proveo je ukupno trideset i pet godina.

²⁶¹ Drvo margosa u Istočnoj Indiji. Njegova medicinska vrednost priznata je danas i na Zapadu.

U drevnim indijskim raspravama medicinska nauka deli se na osam grana: salya (hirurgija), salakya (bolesti iznad vrata), kayačiktsa (medicina u užem smislu), bhutavidya (duševne bolesti), kaumara (briga za decu), agada (toksikologija), rasayana (dugovečnost) i vagikara (tonici). Vedski lekari upotrebljavali su vrlo precizne hirurške instrumente, primenjivali su plastičnu hirurgiju, carski rez i vršili su operacije na mozgu, znali su kako da ponište delovanje otrovnih gasova i vešto su koristili lekove. Slavni grčki lekar Hipokrat, koji je živeo u V veku p. n. e., pozajmio je deo svoje materiae medicae iz indijskih izvora.

Ayurveda, ili indijska medicina (u doslovnom prevodu "Nauka o životu"), zasniva se na klasifikaciji životnih sila kojih ima pet. To su prana, struja koja kristalizuje; samana, struja koja asimiluje; udana, metabolička struja; vyana, cirkulacijska struja i apana, struja koja eliminiše. Zdravlje zavisi o skladnoj ravnoteži svih životnih sila dok vrše pet bitnih telesnih funkcija.

Neki jogiji savetuju učenicima da jednom nedeljno poste; da jedu nekoliko puta na dan, ali nikad previše odjednom; da se svakog dana kupaju i izlažu telo vazduhu i suncu. Voće, integralni pirinač i kozje mleko navode se u drevnim tekstovima kao dijeta za ljude koji su se posvetili religioznoj praksi.

Ljudi treba da jedu jednostavno i zdravo, ali ne treba da vode o tome beskrajne razgovore.

Što se tiče čuda, često je govorio: “O delovanju suptilnih zakona koji su ljudima uopšteno nepoznati ne treba javno raspravljati niti ih objavljivati u štampi bez zrelog razmišljanja.” Ako izgleda kao da sam na ovim stranicama zanemario njegovo upozorenje, onda je to zato što sam u sebi osetio da on na to pristaje.

Kao jogi-kućedomaćin, Lahiri Mahasaya je doneo praktičnu poruku primerenu potrebama moderne Indije. U Indiji danas ekonomske i verske prilike nisu ni približno tako savršene kao što su bile u drevnoj Indiji. Stoga veliki guru nije podsticao ideal jogija kao lutajućeg askete s prosjačkom činijom. Naprotiv, naglašavao je prednosti koje moderni jogi stiče time što sam zarađuje za život, što je materijalno nezavisan od društva od koga je teško nešto izmoliti i što vežba jogu u skrovitosti svog doma. Tom savetu Lahiri Mahasaya je dodao svoj ohrabrujući primer. Mogli bi ga nazvati “najnovijim modelom” jogija.

Babadi je hteo da njegov način života bude primer budućim jogijima ne samo na Istoku, već naročito na Zapadu.

Nova nada za novog čoveka! “Sjedinjenje s Bogom,” objavio je yogavatar, “moguće je ličnim naporom i ne zavisi od teoloških uverenja i hirova Kosmičkog Diktatora.”

Babađijevo interesovanje za Zapad

“Učitelju, da li ste ikada sreli Babađija?” Bila je tiha letnja noć u Seramporeu. Velike tropske zvezde bistale su nam nad glavama dok sam sedeo kraj Šri Juktešvara na terasi u ašramu.

“Jesam.” Učitelj se nasmešio mom direktnom pitanju. Oči su mu zasijale s poštovanjem. “Tri puta sam blagoslovljen pogledom na besmrtnog gurua. Prvi put sam ga sreo u Allahabadu na jednoj od Kumbha-mela.”

Verske svečanosti koje se u Indiji održavaju od prastarih vremena poznate su pod imenom Kumbha-mela. Zahvaljujući njima narod nikada nije izgubio iz vida spiritualne ciljeve. Svakih šest ili dvanaest godina skupljaju se milioni pobožnih hindusa da bi sreli hiljade sadhua, jogija, svamija i asketa svih vrsta. Mnogi od njih su pustinjaci koji nikada ne napuštaju svoja prebivališta izuzev da bi došli na Mele i blagoslovili narod.

“Kada sam prvi put sreo Babađija, još nisam bio svami”, nastavio je Šri Juktešvar. “Ali Lahiri Mahasaya me je već uveo u tehniku *krija* joge. Savetovao me je da odem na Melu koja se održavala u januaru 1894. godine u Allahabadu. Tada sam prvi put bio na Kumbha-meli. Imao sam malu vrtoglavicu od vike i guranja gomile. Gledajući naokolo nisam opazio ni jedno prosvetljeno lice. Prelazeći preko mosta na Gangu, primetio sam poznanika kako stoji sa ispruženom prosjačkom činijom.

'Ovaj skup nije ništa drugo nego zbrka buke i prosjaka', mislio sam razočaran. 'Pitam se da li su naučnici na Zapadu, koji strpljivo uvećavaju krug praktičnog znanja, Bogu miliji od ovih danguba koji reklamiraju veru, ali su skoncentrisani na milostinju!'

Moje kritičko razmišljanje o društvenoj reformi prekinuo je glas sanjasina koji je stao ispred mene.

“Gospodine, zove vas neki svetac”, rekao je.

“Ko je on?”

“Dodite i pogledajte sami.”

Oklevajući, poslušao sam ovaj savet i uskoro sam se našao kraj drveta koje je pružalo zaklon guruu i privlačnoj grupi učenika. Učitelj, neobičnog blistavog lika, sjajnih tamnih očiju ustao je i zagrlio me.

“Dobro došao, svamidi”, rekao je ljubazno.

“Gospodine, ja nisam svami”, odgovorio sam, naglašavajući svaku reč.

“Oni koje po Božijem nalogu obdarim naslovom svamija, nikada taj naslov ne odbijaju.” Svetac mi se obraćao jednostavno, ali iz njegovih reči zvučalo je duboko uverenje. Istog trenutka zapljusnuo me je talas duhovnog blagoslova. Smešeći se svom iznenadnom unapređenju u red svamija,²⁶² poklonio sam se pred stopalima velikog i andeoskog bića u ljudskom liku, koje me je tako počastilo.

Babadi - jer to je bio on - mi je pokazao da sednem kraj njega pod drvo. Bio je snažan i mlad i ličio na Lahirija Mahasayu. Ali ta sličnost nije mi toliko upadala u oči iako sam često slušao kako o njoj govore. Babadi poseduje moć kojom može da spreči svaku misao u čovekovom mozgu. Očigledno je veliki guru želeo da se u njegovom prisustvu ponašam sasvim prirodno, a ne da budem obuzet strahopoštovanjem.

“Šta misliš o Kumbha-meli?”

“Veoma sam razočaran, gospodine.” Zatim sam brzo dodao: “Bio sam razočaran sve dok nisam sreo vas. Nekako mi se čini da sveci ne spadaju u ovu gužvu.”

“Dete moje,” rekao je učitelj, iako sam ja očigledno bio skoro dva puta stariji od njega, “ne osuđuj sve zbog grešaka mnogih.” Sve na zemlji je dvostrukog karaktera, kao pomešan pesak i šećer. Budi mudar kao mrav koji odnosi samo šećer, a pesak ostavlja. Iako mnogi sadhui koji su ovde prisutni još žive u obmani, Mela je blagoslovljena i sa nekoliko ljudi koji su spoznali Boga.”

S obzirom na to da sam i sám susreo tako uzvišenog učitelja, odmah sam se složio s njim.

“Gospodine, razmišljao sam o naučnicima na Zapadu koji po inteligenciji u mnogome prevazilaze većinu ovde sakupljenih ljudi, a žive u udaljenoj Evropi i Americi, pripadaju različitim verama i ne poznaju vrednost ovakvih Mela. Tim ljudima bi susret sa učiteljima iz Indije mogao da bude vrlo koristan. Iako intelektualno visoko razvijeni, mnogi ljudi na Zapadu venčali su se sa krajnjim matrijalizmom. Ostali, slavni u nauci i filozofiji, ne prepoznaju suštinsko jedinstvo religije. Njihove vere su nepremostive prepreke koje prete da će ih zauvek odvojiti od nas.”

“Vidim da te Zapad zanima podjednako kao i Istok.” Babađijevo lice sijalo je od odobravanja. “Osetio sam da saosećaš sa svim ljudima, bilo da su oni na Istoku ili na Zapadu. Zato sam te i pozvao ovamo.

Istok i Zapad moraju da pronađu zlatni srednji put koji se sastoji od delovanja i duhovnosti,” nastavio je. “Indija mora mnogo da nauči od Zapada na području materijalnog razvoja. Za uzvrat, ona će Zapad da pouči

²⁶² Mahant (poglavar) Buddh Gaya kasnije je Šri Juktešvara formalno uveo u red svamija.

univerzalnim metodama koje će omogućiti da se religiozna uverenja zasnuju na nerazorivim temeljima jogijske nauke.

Ti ćeš, svamidi, odigrati ulogu u budućoj skladnoj razmeni između Istoka i Zapada. Za nekoliko godina poslaću ti učenika koga ćeš obučiti širenju joge na Zapadu. Titraji mnogobrojnih duša koje tamo traže istinu, preplavljaju me kao bujica. U Americi i u Evropi vidim potencijalne svece koji čekaju da budu probudeni.”

Tada je Šri Juktešvar prekinuo svoje pripovedanje i značajno me je pogledao.

“Sine moj,” rekao je smešeći se na mesečini, ”ti si učenik kojeg mi je Babadi obećao pre toliko godina da će mi poslati.”

Bio sam srećan što sam saznao da je Babadi usmerio moje korake prema Šri Juktešvaru, ali mi je bilo teško da vidim sebe na dalekom Zapadu, daleko od mog voljenog gurua i spokojnog života u asramu.

“Babadi je zatim govorio o Bhagavad giti”, nastavio je Šri Juktešvar. “Na moje iznenađenje, s nekoliko reči pohvale dao mi je da naslutim kako zna da sam pisao komentare za GITU.”

“Molim te, svamidi, da preuzmeš još jedan zadatak”, rekao je veliki učitelj. “Napiši kratku knjigu o osnovnom jedinstvu koje leži u temeljima hrišćanskih i hinduističkih svetih spisa. Uporednim citatima pokaži da su nadahnuti sinovi govorili iste istine koje su sada pomračene sektaškim razlikama.”

“Maharadi,”²⁶³ odgovorio sam sumnjičavo, “kakva zapovest! Da li ću moći da je izvršim?”

Babadi se tiho nasmejavao. “Zašto sumnjaš, sine moj”, reče hrabreći me. “Čije je zapravo ovo delo i ko je onaj koji sve čini? Sve što je Gospod kroz mene izgovorio, mora neizostavno da se ispuni.”

Procenio sam da će mi svečev blagoslov dati snage, pa sam pristao da napišem knjigu. Osećajući da se bliži trenutak rastanka, nerado sam ustao sa svog sedišta od lišća.

“Da li poznaješ Lahirija”, upitao je učitelj. “On je velika duša, zar ne? Reci mu za naš sastanak.” Zatim mi je dao poruku za Lahirija Mahasayu. Pošto sam se ponizno poklonio, svatac mi se dobrodušno nasmejavao. “Kada knjiga bude gotova, posetiću te”, obećao je. “Za sada, doviđenja.”

Sledećeg dana napustio sam Allahabad i krenuo vozom u Benares. Kada sam stigao kod svog gurua, ispričao sam priču o čudesnom svecu na Kumbha-meli.

“Zar ga nisi prepoznao?” Oči Lahirija Mahasaye su se smešile.

“Vidim da nisi mogao jer te je on u tome sprečio. To je moj jedinstveni guru, nebeski Babadi!”

“Babadi”, ponovio sam sa strahopoštovanjem. “Jogi-Hrist Babadi! Nevidljivo vidljivi spasitelj Babadi! O, kada bih mogao da vratim vreme i još jednom da budem u njegovoj prisutnosti kako bih pred njegovim lotosovim stopalima pokazao svoju predanost!”

“Ne mari”, težio me je Lahiri Mahasaya. “Obećao je da će te opet videti.”

“Gurudeva, božanski učitelj me je zamolio da vam predam ovu poruku: Reci Lahiriju da je njegova energija za ovaj život skoro iscrpljena.”

Kada sam izrekao te reči lice Lahirija Mahasaye zadrhtalo je kao munjom pogodeno. U trenu sve oko njega je zamrlo. Osmeh na licu pretvorio se u strogost. Poput drvene skulpture, mračno i nepokretno na svom sedištu, telo mu je skoro izgubilo boju. Bio sam uzbuđen i začuđen. Nikada u životu nisam video da tako radosna duša pokazuje tako svečanu ozbiljnost. Ostali učenici uplašeno su zurili. Prošlo je tri sata u tišini. Zatim je Lahiri Mahasaya povratio svoje veselo ponašanje i ljubazno razgovarao sa svakim učenikom. Svi smo odahnuli. Iz učiteljeve reakcije na Babadijevu poruku shvatio sam da je ona Lahiriyu Mahasayi bila nepogrešiv glas o tome da će njegovo telo uskoro ostaty bez stanovnika. Njegovo strašno ćutanje pokazalo je da je moj guru istog trenutka sebe preispitao, presekao poslednju nit koja ga je vezivala za materijalni svet i sklonio se u svoju besmrtnu duhovnu domovinu. Babadijeva primedba bila je njegov način da kaže: “Uvek ću biti sa tobom.”

Iako su Babadi i Lahiri Mahasaya bili sveznajući pa im nije bilo potrebno da saobraćaju preko mene ili bilo koga drugog, velikani često pristaju na ulogu u ljudskoj drami. S vremena na vreme prenose svoja proročanstva preko glasnika onako kako je to uobičajeno, da bi ostvarenje njihovih reči nadahnulo verom u Boga širi krug ljudi koje će kasnije čuti tu priču.

“Uskoro sam napustio Benares i u Seramporeu sam počeo da radim na zadatku koji mi je dao Babadi”, nastavio je Šri Juktešvar. “No, tek što sam započeo, napisao sam pesmu posvećenu besmrtnom guruu. Stihovi su bez napora tekli iz mog pera, iako nikada ranije nisam pokušao da napišem pesmu na sanskrtu.

U noćnoj tišini upoređivao sam Bibliju sa Sanatana dharmom.²⁶⁴ Citirajući Hristove reči pokazao sam da je njegovo učenje u suštini jednako otkrovenjima Veda. Knjigu sam brzo završio. Shvatio sam da ovaj brzi

²⁶³ “Veliki kralj” - izraz poštovanja.

²⁶⁴ Doslovno, “večna religija”, ime kojim se naziva celokupno učenje Veda. Sanatana dharmu počeli su da nazivaju hinduizmom u doba Grka. Oni su narod na obalama reke Inda nazivali Induima ili Hinduima. U pravom smislu reči, Hindu se odnosi samo na sledbenike Sanatana dharme ili hinduizma. Naziv Indijci odnosi se i na hinduse i muslimane kao i na ostale stanovnike na tlu Indije.

blagoslov dugujem milosti svog Parama-guru-maharada.²⁶⁵ Tekst se prvo pojavio u časopisu Sadhusambad, a kasnije u formi knjige pod naslovom Sveta nauka.

Onog jutra kada sam završio sa svojim književnim naporima, otišao sam na Rai gat da se okupam u Gangu", nastavio je učitelj. "Gat je bio pust. Jedno vreme sam mirno stajao i uživao u sunčanom miru. Pošto sam se pokvasio u blistavoj vodi, krenuo sam kući. Jedini zvuk koji je remetio tišinu, bio je zvuk moje pokvašene odeće. Prolazeći pored velikog banyan drveta blizu obale, nešto me je nagnalo da se okrenem. Tamo, u senci banyana, okružen s nekoliko učenika, sedeo je veliki Babadi!

"Zdravo, svamidi!" Zvonak učiteljev glas me je uverio da ne sanjam. "Vidim da si uspešno završio svoju knjigu. Kao što sam obećao, evo me da ti se zahvalim."

Srce mi je brzo kucalo dok sam se bacio pred njegove noge. "Param-gurudi, da li biste vi i vaši učenici počastili svojim prisustvom moj dom tu u blizini", zamolio sam ga preklinjući.

Vrhunski guru odbio je smešeći se. "Ne, dete moje, mi smo ljudi koji volimo zaklon drveća. Ovo mesto je sasvim udobno."

"Molim vas onda da se ovde malo zadržite." Gledao sam ga preklinjući. Odmah ću se vratiti sa posebnim slatkišima."

Kada sam se za nekoliko minuta vratio sa činijom slatkiša, banyan drvo nije više pružalo zaklon nebeskoj grupi. Pretražio sam sve oko gata, ali u srcu sam znao da je grupa već odletela na eterskim krilima.

To me je duboko povredilo. "Ako se opet sretnemo neću progovoriti s njim ni reč", govorio sam samom sebi. "Neljubazno je bilo od njega da me tako ostavi." Moja ljutnja radala se, naravno, iz ljubavi.

Nekoliko meseci kasnije posetio sam Lahirija Mahasyu u Benaresu. Kada sam ušao u njegov mali salon, moj guru me smešeći se upitao:

"Zar nisi na pragu sreo Babadija?"

"Nisam," odgovorio sam iznenađen.

"Dođi ovamo." Lahiri Mahasaya blago mi je dodirnuo čelo. Odmah sam ugledao Babadijev lik kraj vrata, rascvetan poput savršenog lotosa. Setio sam se stare uvrede i nisam se poklonio.

Božanski guru gledao me je svojim bezdanim očima. "Ljutiš se na mene."

Zašto se ne bih ljutio gospodine", odgovorio sam. "Pali ste s neba sa svojom tajanstvenom grupom i opet nestali u nepoznatom."

"Rekao sam da ću se videti s tobom, ali ne i koliko ću dugo ostati."

Babadi se tiho nasmejavao. "Uveravam te, da si bio toliko uzbuđen da je tvoj unutrašnji nemir bio ono što me je oteralo nazad u eter."

Ovo nimalo laskavo objašnjenje odmah me je umirilo. Kleknuo sam pred njegovim nogama. Vrhunski guru ljubazno me je potapšao po ramenu.

"Moraš više da meditiraš, dete moje", rekao je. "Pogled ti još nije nepogrešiv - nisi me opazio da se sakrivam iza sunčevog svetla."

Tim rečima, izrečenim glasom nebeske flaute, Babadi je nestao u skrivenom sjaju.

"To je bila jedna od mojih poslednjih poseta mom guruu u Benaresu", završio je Šri Juktešvar. "Kao što je Babadi prerekao na Kumbha-meli približavao se kraj inkarnaciji kućedomaćina Lahiriya Mmahasaye. U leto 1895. godine, na njegovom mišićavom telu, na leđima stvorio se mali čir. Nije želeo da ga operiše. Na svom telu je odrađivao lošu karmu nekih svojih učenika. Kada učenici nisu odustajali, učitelj je zagonetno govorio: "Telo mora naći razlog da ode. Slažem se sa svim što nameravate da učinite."

Nakon kratkog vremena, neuporedivi guru napustio je telo. Sada ga više ne moram tražiti u njegovom malom salonu. Svojim sveprisutnim vodstvom on blagosilja svaki dan mog života."

Mnogo godina kasnije, po kazivanju naprednog učenika svamija Keshabanande,²⁶⁶ čuo sam čudesni izveštaj svedoka o odlasku Lahirija Mahasaye.

"Nekoliko dana pre nego što je napustio telo, materijalizovao se preda mnom dok sam sedeo u svom ašramu u Hardvaru", rekao mi je Keshabananda.

"Dođi odmah u Benares", i s tim rečima je nestao.

Staro ime za Indiju je Aryavarta, doslovno "boravište Arijaca". Sanskrtski koren arya znači "vredan, svet, plemenit". Kasnija zloupotreba reči arijski za označavanje telesnih, a ne duhovnih karakteristika, navela je velikog orijentalistu Maksa Milera da kaže: "Etnolog koji govori o arijskoj rasi, arijskoj krvi, arijskim očima i kosi, za mene je grešnik kao i lingvista koji bi govorio dolichocefalnom rečniku ili brahicefalnoj gramatici."

²⁶⁵ Parama-guru doslovno znači "vrhovni guru" ili "guru svih guru" i odnosi se na učiteljsko nasleđe. Babadi, kao guru Lahirija Mahasaye, bio je Šri Juktešvarov parama-guru.

²⁶⁶ Moja poseta Keshabanandinom ašramu opisana je u 41. poglavlju.

Odmah sam seo na voz za Benares. U kući mog gurua našao sam sakupljene mnogobrojne učenike. Učitelj je tog dana²⁶⁷ satima tumačio Gitu. Zatim nam se jednostavno obratio: “Sad idem kući.”

Uplašeni jecaji navrli su kao neodoljiva bujica.

“Utešite se. Ustaću iz mrtvih.” Pošto je to rekao, Lahiri Mahasaya se tri puta okrenuo u krugu, da bi se zaustavio u položaju lotosa licem prema severu, i slavno ušao u konačni mahasamadhi.²⁶⁸

“Lepo telo Lahirija Mahasaye, koje su njegovi poklonici toliko voleli, spaljeno je na Manakarnika gatu svete Gange, uz svečane obrede za kućedomaćina”, nastavio je Keshabananda. “Sledećeg dana u deset časova ujutro, dok sam još bio u Benaresu, sobu mi je preplavilo snažno svetlo. I gle, ispred mene je stajao Lahiri Mahasaya od krvi i mesa! Izgledao je potpuno isto kao i njegovo staro telo sem što se činilo mladim i blistavijim. Moj božanski guru je progovorio.

“Keshabananda,” rekao je, “to sam ja. Od raspadnutih atoma svog spaljenog tela uskrsnuo sam u isti oblik mog starog tela. Obavio sam u svetu svoj posao kućedomaćina. Ipak ne napuštam zemlju potpuno. Od sada ću neko vreme provoditi s Babadijem na Himalajima i u svemiru.”

Blagoslovivši me s nekoliko reči, uzvišeni učitelj je nestao. Srce mi se ispunilo čudesnim nadahnućem. Uznesen sam u duhu, kao što su to bili Hristovi i Kabirovi²⁶⁹ učenici kad su ugledali svoje gurue žive nakon njihove telesne smrti.

Kad sam se vratio u svoj usamljeni ašram u Hardvaru, poneo sam sa sobom sveti pepeo svog gurua”, nastavio je Keshabananda. Znam da je on uzmakao prostorno vremenskom kavezu - sveprisutna ptica je slobodna. Ipak, srce mi je nalazilo utehu u tome da sačuvam njegove svete ostatke.”

Drugi učenik koji je bio blagoslovljen pogledom na svog vaskrslog gurua, je Panchanon Bhattacharya, osnivač arijskog poslanstva u Kalkuti. Posetio sam Panchanona u njegovom domu u Kalkuti i sa uživanjem slušao kako pripoveda o godinama provedenim sa svojim učiteljem. Na kraju mi je ispričavao najčudesniji doživljaj u svom životu.

“Ovde, u Kalkuti, u deset sati ujutro, dakle u vreme posle njegovog spaljivanja, Lahiri Mahasaya se pojavio preda mnom sav u sjaju”, rekao je Panchanon.

Svami Pranabananda, “Svetac sa dva tela”, poverio mi je svoj natprirodni doživljaj.

“Nekoliko dana pre nego što je Lahiri Mahasaya napustio svoje telo, primio sam od njega pismo u kojem me moli da odmah dođem u Benares”, rekao mi je Pranabananda kada me je posetio u mojoj školi u Rančiju. “Bio sam sprečen pa nisam mogao odmah da krenem. Usred priprema za putovanje, oko deset časova ujutro, iznenada me je preplavila radost što vidim sjajni lik svog gurua.”

“Zašto da žuriš u Benares”, rekao je Lahiri Mahasaya smešeći se. “Tamo me više nećeš naći.” Kada sam shvatio težinu njegovih reči, sav slomljen zajecao sam, verujući da je to samo vizija.

Učitelj mi je prišao, tešeći me. “Evo, dodirni me”, rekao je. “Živ sam kao i uvek. Nemoj da tuguješ. Zar nisam uvek sa tobom?”

Sa usana ova tri velika učenika sišla je čudesna istina: Ujutro, u deset sati, jedan dan nakon spaljivanja tela Lahirija Mahasaye kraj svetog Ganga,²⁷⁰ vaskrsli učitelj u svom pravom ali preobraženom telu, pojavio se pred trojicom učenika od kojih je svaki bio u drugom gradu.

²⁶⁷ Lahiri Mahasaya je napustio telo 26. septembra, 1895. godine. Za nekoliko dana proslavio bi svoj šezdeset i sedmi rođendan.

²⁶⁸ Tri puta se okrenuti oko sebe, zatim sestri prema severu, je deo vedskog rituala koji obavljaju učitelji, pošto unapred znaju trenutak svoje telesne smrti. Poslednja meditacija, u kojoj se učitelj stapa s kosmičkim aum-om, zove se mahasamadhi, tj veliki samadhi.

²⁶⁹ Veliki svetac koji je živeo u XVI veku, a sledbenici su mu bili i hindusi i muslimani. Kad je umro, učenici su se posvadali oko načina na koji treba da obave pogrebne obrede. Ogorčeni učitelj ustao je iz mrtvih i dao im uputstva: “Polovinu mojih smrtnih ostataka zakopajte po muslimanskom obredu, a drugu polovinu spalite u skladu s hinduskim običajem.” Zatim je nestao. Kada su učenici podigli pokrov koji je prekrivao njegovo telo našli su samo buket cveća. Polovinu cveća muslimani su poslušno zakopali u Magharu, i to svetilište poštuju do današnjeg dana. Druga polovina spaljena je u skladu s hinduskim običajem.

Kabiru su u mladosti došla dva učenika koji su želeli da im on detaljno intelektualno objasni mistični put. Učitelj im je jednostavno odgovorio: “Put pretpostavlja udaljenost. Ako je On blizu, put nije potreban. Moram da se smejem kad čujem da je riba u vodi žedna!”

²⁷⁰ Zašto Indijci “majku Gangu” zovu “svetom rekom”? Razlozi su mnogobrojni, a nisu svi mitološki. Vode Gange izvire u ledenoj pećini u Himalajima, usred večnog snega i tišine. Najviši planinski vrhovi na svetu, u mitologiji se smatraju boravištem Boga Šive.

Kaže se da je boginja Ganga sišla s neba, da bude vrhovno božanstvo te himalajske reke. Poetska slika te činjenice jeste Gang, koji s neba na zemlju teče kroz kosu Gospoda Šive. Zapadnjak “možda teško razume kako indijski pesnik gleda na svet prirode koja nije samo priroda ili nešto što je Bog stvorio, nego je i polje delovanja mnogobrojnih božanskih sila kojima se čovek može približiti ako s njima saoseća, i koje su prepune asocijacija, i to ne samo mitoloških”, piše F. V. Thomas u svom delu The Legacy of India. “Kad Kalidasa opisuje Himalaje kao “opredmećen Šivin smeh”, čitalac možda uspeva da zamisli dva reda velikih belih zuba. Ipak mu izmiče zamisao celine, ukoliko ne vidi lik velikog Askete na večnom prestolu visokih planina, gde Gang, pri svom silasku s neba, prolazi kroz njegove kuštrave uvojke na kojima je mesec krunski dragulj.

Neobična, a možda i jedinstvena karakteristika vode u Gangu jeste da se ona ne može zagaditi. U njenoj nepromenljivoj sterilnosti bakterije ne mogu da žive. Nije zabeleženo da se ikad razboleo ijedan od miliona Indijaca koji je piju i u njoj se kupaju. Ta

“A kad se ovo raspadljivo obuče u neraspadljivost, i ovo se smrtno obuče u besmrtnost, onda će se zbiti ona reč što je napisana: pobjeda proždre smrt. Gde ti je, smrti, žalac? Gde ti je, dakle, pobjeda?”²⁷¹

činjenica čudi i zbunjuje savremene naučnike. Dr John Hovard Northorp, jedan od dobitnika Nobelove nagrade za hemiju 1946. godine, nedavno je izjavio: “Znamo da je reka Gang veoma zagađena. Pa ipak, Indijci je piju i u njoj plivaju, i to očigledno na njih ne deluje.” Zatim je, nadajući se, dodao: “Možda bakteriofagi (virusi koji uništavaju bakterije) održavaju reku sterilnom.”

Dolina Ganga, koju natapa njenih pet velikih pritoka, pokriva 300.000 izuzetno plodnih kvadratnih milja zemlje. Tri najveća središta hodočašća - Hardvar, Allahabad, i Benares - smešteni su uz svetu reku, hranjenu snegom nedostupnih Himalaja. Vekovima su kraj Ganga živeli sveci, pa se na njenim obalama sigurno oseća njihov blagoslovljeni dah.

Vede uče da treba poštovati sve prirodne pojave. Pobožni hindus dobro razume hvalu sv. Franje Asiškog: “Blagoslovljen da si, Gospode, zbog naše sestre vodice, tako korisne, ponizne, čiste i dragocene.”

²⁷¹ Korinćanima poslanica prva 15, 54-55

Idem u Ameriku

Amerika! “Ovi ljudi sigurno su Amerikanci”, pomislio sam dok je pred mojim unutrašnjim okom tekla reka zapadnjačkih lica.²⁷²

Uronjen u meditaciju sedeo sam iza prašnjavih kutija u skladištu škole u Rančiju. Tokom svih tih godina rada sa dečacima, teško mi je bilo da nadem skrovito mesto! Kao i obično, vrata skladišta su se otvorila. Jedan od dečaka otkrio je moje sklonište.

“Dodi ovamo, Bimale”, pozvao sam ga radosno. “Imam novosti za tebe. Gospod me zove u Ameriku!”

“U Ameriku?” Dečak je ponovio moje reči glasom iz koga se moglo razabrati kao da sam rekao “na Mesec”.

“Da, otkriću Ameriku, kao Kolumbo. On je mislio da je otkrio Indiju. Izgleda da između te dve zemlje postoji karmička veza!”

Bimal je odskakutao. Ove dvonožne novine ubrzo su o mojoj nameri obavestile celu školu. Pozvao sam zaprepasčeno nastavničko veće i predao sam školu na staranje.

“Znam da ćete uvek imati na umu obrazovne joga ideale Lahirija Mahasaye”, rekao sam im. “Često ću vam pisati. Ako Bog da, jednog dana ću se vratiti”. Suze su mi bile u očima dok sam poslednji put gledao dečake na sunčanom tlu Rančija. Znao sam da je jedan period mog života završen. Od sada ću boraviti u dalekim zemljama. Nekoliko časova nakon vizije, sedeo sam u vozu za Kalkutu. Sledećeg dana jedan Bengalski prijatelj me je pozvao da budem delegat Indije na Internacionalnom kongresu religioznih liberala u Americi, koji je te trebalo da se održi pod pokroviteljstvom Američkog udruženja unitarista. U glavi mi se sve vrtelo kada sam potražio učitelja u Seramporeu.

“Guruđi, upravo sam pozvan da govorim na religioznom kongresu u Americi. Da li da idem?”

“Sva vrata su ti otvorena”, jednostavno je odgovorio Šri Juktešvar. “Sad ili nikad.”

“Ipak, gospodine, ja ne znam da govorim pred javnošću”, rekao sam zbunjeno. “Retko sam držao predavanja, a nikada na engleskom.”

“Na engleskom ili ne, tvoje reči o jogi pašće na Zapadu na otvorene uši.”

Nasmejao sam se. “Dakle, dragi guruđi, ipak ne verujem da će Amerikanci učiti bengalski! Molim vas da me blagoslovite da savladam prepreke engleskog jezika.”²⁷³

Kada sam svoj plan saopštio ocu, on se zaprepastio. Amerika mu se činila neverovatno dalekom. Bojao se da me više neće videti.

“Kako ćeš ići”, strogo me je pitao. “Ko će te finansirati?” Pošto je on rado pokrивao troškove mog obrazovanja celog života, svakako se nadao da će njegovo pitanje zaustaviti moje planove.

“Sigurno Gospod.” Dok sam tako odgovarao, pomislio sam na sličan, davni odgovor bratu Ananti u Agri. Bez okolišavanja sam dodao: “Oče, možda će vas Gospod nadahnuti da mi pomognete.”

“Nikad”! Otac me je pogledao sa sažaljenjem. Stoga sam se začudio kada mi je sutradan pružio ček ispisan na veliku sumu.

“Taj novac ti ne dajem kao otac,” rekao je, “već kao veran učenik Lahirija Mahasaye. Idi u tu daleku zemlju Zapada, i širi tamo nadreligiozno učenje *krija* joge.”

Bio sam duboko dirnut očevom nesebičnošću i spremnošću da zanemari lične težnje. Tokom prošle noći shvatio je da motiv mog putovanja nije nikakva obična želja. “Možda se u ovom životu nećemo više videti”, rekao mi je otac žalosno, koji je u to vreme imao šezdeset i sedam godina.

Intuitivno sam odgovorio: “Sigurno će nam Gospod to omogućiti.”

Osećao sam ne malu uznemirenost dok sam se spremao da svog učitelja i rodnu zemlju zamenim nepoznatim obalama Amerike. Čuo sam mnoge priče o materijalističkoj atmosferi Zapada, koja se vekovima toliko razlikovala od spiritualnog zračenja Indije, prožetog aurama svetaca.

“Istočnjački učitelj koji se usudi da krene ne Zapad,” mislio sam, “mora da bude jači od onog koji ide u himalajsku zimu!”

Jednog ranog jutra počeo sam da se molim i nepokolebljivo sam odlučio da ako treba i umrem, moliću se sve dok ne budem čuo glas Božiji. Želeo sam da me on blagoslovi i uveri da se neću izgubiti u magli modernog utilitarizma. U sebi sam bio spreman da krenem u Ameriku, ali sam tim više želeo božansku dozvolu.

Molio sam se i molio, pokušavajući da ugušim jecaje. Nije bilo odgovora. Moja ćutljiva molba postajala je sve jača, sve dok u podne nije dostigla vrhunac. Mozak više nije mogao da izdrži pritisak samrtnih muka. Da

²⁷² Mnoga od tih lica sreo sam kasnije na Zapadu, i odmah sam ih prepoznao.

²⁷³ Šri Juktešvar i ja obično smo razgovarali na bengalskom.

sam još jednom zavapio i povećao dubinu svoje unutrašnje strasti, mislim da bi mi se glava rasprsnula. U tom času čuo sam kucanje na hodniku kraj sobe u kojoj sam sedeo, u kući na Gorpar putu. Kada sam otvorio vrata ugledao sam mladog čoveka u skromnoj pustinjačkoj odori. On je ušao, zatvorivši vrata za sobom odbio je moju ponudu da sedne, te pokretom pokazao da želi da razgovaramo stojeći.

“To mora da je Babadi”, pomislio sam ošamućen, jer je čovek ispred mene imao crte mladog Lahirija Mahasaye.

“Da, ja sam Babadi”, odgovorio mi je na misao melodičnim hindu jezikom.

“Naš nebeski otac čuo je tvoju molitvu. Zapoveda mi da ti kažem: 'Poslušaj savet svog gurua i pođi u Ameriku. Ne boj se, bićeš zaštićen.’”

Posle pauze, Babadi mi se opet obratio. “Ti si onaj koga sam odabrao da na Zapadu širi poruku *krija* joge. Mnogo ranije, kada sam sreo tvog gurua Juktešvara na Kumbha-meli, obećao sam mu da ću mu poslati tebe na školovanje.”

Bio sam toliko skrhan predanim strahopoštovanjem i tako duboko dirnut što od njega samog čujem da me je doveo Šri Juktešvaru, da nisam mogao da govorim. Bez reči sam se bacio pred noge besmrtnom guruu. On me je milostivo podigao, pa mi je, govoreći o mnogo čemu što se odnosilo na moj život, dao nekoliko ličnih saveta i izgovorio je nekoliko tajnih proročanstava. Zatim se uputio prema vratima. “Ne pokušavaj da me pratiš,” rekao je, “jer to nećeš moći.”

“Molim te, Babadi, nemoj da odeš”, ponavljao sam bez prestanka. “Povedi me sa sobom!”

Osvrnuo se i rekao mi je: “Ne sada, drugi put.”

Skrhan osećanjima, nisam se obazirao na njegovo upozorenje. Kada sam pokušao da pođem za njim, primetio sam da su mi stopala prilepljena za pod. S vrata me je Babadi još jednom s ljubavlju pogledao. Podigao je ruku na blagoslov i otišao dok sam za njim čeznutljivo zurio. Posle nekoliko minuta mogao sam da pomaknem noge. Seo sam i uronio u duboku meditaciju bez prestanka zahvaljujući Bogu što ne samo da mi je uslišio molitvu, nego me i blagoslovio susretom s Babadijem. Kao da mi je dodir s drevnim, uvek mladim učiteljem, posvetio celo telo. Odavno sam želeo da ga vidim.

Sve do sada nikome nisam ispričao svoj susret s Babadijem. Smatrajući ga najsvetijim od svojih ljudskih iskustava, čuvao sam ga duboko u srcu. Ipak, palo mi je na pamet da će čitaoci ove autobiografije spremnije poverovati u postojanje skrivenog Babadija i njegove planove za svet, ako kažem da sam ga video svojim očima. Jednom slikaru pomogao sam da naslika veran portret jogija-Hrista moderne Indije. Slika se nalazi u ovoj knjizi.

Veće pre odlaska u Sjedinjene američke države, proveo sam u Šri Juktešvarovoj svetoj prisutnosti.

“Ne zaboravi da si rođen među Hindusima i nemoj prihvatiti sve američke običaje. Od oba naroda uzmi ono najbolje”, savetovao mi je učitelj na svoj spokojno mudar način. “Ostani veran sebi i Bogu. Traži u usvoji najbolje osobine svoje braće različitih rasa, razbacanih po zemaljskoj kugli.”

Zatim me blagoslovio. “Pomoći ćeš svima onima koji ti pridu s poverenjem, tražeći Boga. Kada ih pogledaš, iz tvojih očiju će u njihov mozak preći duhovna struja koja će izmeniti njihove materijalističke navike i podsetiti ih na Boga. Sudbina ti je naklonjena kada se radi o tome da privučesh iskrene duše. Gde god da budeš, čak i u divljini, naći ćeš prijatelje.”

Oba njegova blagoslova obilno su se ispunila. Otišao sam u Ameriku sam, u divljinu, bez i jednog jedinog prijatelja, i našao hiljade njih, spremne da prihvate večna duhovna učenja.

Napustio sam Indiju u avgustu 1920. godine na Gradu Sparti, prvim putničkim brodom koji je posle I svetskog rata plovio za Ameriku. Mogao sam da rezervišem kartu tek pošto su na čudesan način uklonjene mnogobrojne birokratske prepreke u vezi s mojim pasošem. Za vreme dvomesečnog putovanja, jedan od saputnika je otkrio da sam indijski delegat na kongresu u Bostonu.

“Svami Jogananda,” obratio mi se prvim od mnogobrojnih čudnih izgovora moga imena na koje ću se kasnije navići u Americi, “molim vas, počastite sledećeg četvrtka putnike svojim predavanjem. Mislim da bi nam svima bio od koristi govor na temu životna borba i kako se boriti!”

Na žalost, u sredu sam otkrio da moram da vodim borbu sa svojom bitkom. Očajnički sam pokušavao da organizujem ideje za predavanje na engleskom jeziku, i na kraju sam digao ruke od toga. Kao divlje ždrebe kada ugleda sedlo, misli su mi odbijale svaku saradnju sa zakonima engleske gramatike. Oslanjajući se u potpunosti na učiteljeva uveravanja u prošlosti, ipak sam se u četvrtak pojavio pred slušaocima u salonu parobroda. Nisam mogao da izustim ni reč. Čutke sam stajao pred slušaocima. Pošto smo desetak minuta isprobavali strpljenje, slušaoci su shvatili da sam u škripcu i počeli su da se smeju. Ali meni situacija nije bila smešna. Ogorčeno sam u sebi uputio molbu učitelju.

“Možeš! Govori!” Istog trenutka mi je u svesti odjeknuo njegov glas.

Misli su mi se odmah sprijateljile sa engleskim jezikom. Četrdeset i pet minuta kasnije, publika je i dalje pažljivo slušala. Posle tog predavanja dobio sam veliki broj poziva da govorim pred različitim grupama u Americi.

Kasnije nikada nisam mogao da se setim ni reči od onoga što sam rekao. Pažljivim ispitivanjem slušalaca sam saznao: "Održali ste nadahnut govor na potresnom i pravilnom engleskom jeziku." Na tu radosnu vest ponizno sam se zahvalio svom guruu za njegovu blagovremenu pomoć, i još jedanput sam shvatio da je uvek uz mene, uklanjajući sve prostorne i vremenske prepreke.

Tokom preostalog vremena putovanja po okeanu, ponekad bih sa strahom pomišljao na predavanje koje na engleskom moram da održim na kongresu u Bostonu.

"Gospode," molio sam se, "molim te da mi ovaj put inspiracija budeš ti sam, a ne publika koja mi se smeje!"

Krajem septembra, 'Grad Sparta' pristao je u blizini Bostona. Šestog oktobra obratio sam se kongresu svojim govorom u Americi. Bio je dobro privaćen. Odahnuo sam. Velikodušni sekretar Američkog udruženja unitarista napisao je u kongresnom izveštaju sledeći komentar:

"Svami Jogananda, delegat Brahmačariya asrama u Rančiju, preneo je Kongresu pozdrave svog Društva. Na tečnom engleskom jeziku i s velikim žarom, održao je govor filozofskog karaktera na temu "Nauka religije", koji je u celini objavljen u formi pamfleta za širu distribuciju. Religija je univerzalna i jedna, tvrdi on. Naravno da ne možemo proglasiti univerzalnim posebne običaje i uverenja, ali zajednički elemenat religije jeste univerzalan, i od svakoga se može tražiti da ga sledi i sluša."

Zahvaljujući očevom velikodušnom čeku, mogao sam da ostanem u Americi i pošto je kongres prošao. U skromnim uslovima u Bostonu sam proveo četiri srećne godine. Držao sam javna predavanja, podučavao i napisao knjigu pesama, Pesme duše, koje su objavljene s predgovorom Fredericka B. Robinsona, predsednika koledža grada Njujorka.

Na transkontinentalnoj turneji, leta 1924. Godine, govorio sam pred hiljadama ljudi u mnogobrojnim glavnim gradovima. U Seattleu sam se ukrao na brod i proveo neko vreme na Aljasci.

Zahvaljujući pomoći velikodušnih studenata, krajem 1925. godine osnovao sam Američki centar na Mount Washingtonu u Los Angelesu. To je ona ista zgrada koju sam pre toliko godina video u svojoj viziji u Kašmiru. Žurio sam da pošaljem Šri Juktešvaru fotografije. Odgovorio mi je sa dopisnicom na bengalskom, koju ovde prevodim:

11. avgust 1926.

O, Jogananda, dete mog srca,

Ne mogu rečima da izrazim radost koju sam osetio kad sam video fotografije tvoje škole i učenika. Topim se od sreće što vidim učenike joge u raznim gradovima. Što se tiče tvojih metoda, pojanja, isceliteljskih vibracija i božanskih isceliteljskih molitvi, ne mogu a da ti se ne zahvalim. Kada sam video vrata, krivudavi put na bregu i lepi krajolik ispod Mount Washingtona, poželeo sam da sve to vidim i vlastitim očima. Ovde je sve u najboljem redu. Neka te Bog uvek blagosilja.

Šri Juktešvar Giri

Godine su prolazile. Držao sam predavanja u svakom delu svoje nove domovine i obraćao sam se stotinama klubova, koledža, crkvama i grupama svake veroispovesti. Deset hiljada Amerikanaca uvedeni su u tehniku joge.

Ponekad - obično prvog dana u mesecu, kad su stizali računi za održavanje Mount Washingtona i ostalih centara Društva za samospoznaju - s čežnjom sam mislio na jednostavni mir Indije. Ipak, kada sam video da svakodnevno raste razumevanje između Amerike i Indije, duša mi se radovala.

Iskustva na Istoku i na Zapadu dovela su me do zaključka da su svakom od njih potrebne vrline onog drugog. Ljudi i na Istoku i na Zapadu pate zbog svojih neuravnoteženih civilizacija. Indiji bi u mnogome koristio američki praktični pristup i efikasnost na polju materijalnog. Zapadu je pak potrebno dublje razumevanje duhovne osnove života, a naročito naučnih tehnika za čovekovu svesnu komunikaciju s Bogom, koju je Indija odavno razvila. I Istok i Zapad moraju ozbiljno da teže ravnoteži spiritualnih i materijalnih vrednosti. Ideal uravnotežene civilizacije nije nikakva tlapnja. Naprotiv, Indija je hiljadama godina bila zemlja ne samo rasprostranjenog duhovnog prosvetljenja, nego i opšteg materijalnog bogatstva.²⁷⁴ Siromaštvo koje vlada poslednjih 200 godina samo je prolazna faza u dugoj istoriji Indije.

²⁷⁴ Indijci su hiljadama godina bili najbogatiji ljudi na svetu. Biblija nam saopštava da su "lađe iz Taršiša" donele kralju Salomonu "zlata, srebra, slonovače, majmune i paune", a iz Ofira (Sopare na obali Bombajskog zaliva), "sandalovine i dragulje". Megasten, grčki

Luther Burbank - svetac usred ruža

“Tajna oplemenjivanja biljaka nije samo u znanju, nego i u ljubavi.” To je izgovorio Luther Burbank dok sam s njim šetao po njegovoj bašti u Santa Rosi. Zastali smo kraj leje jestivih kaktusa.

“Dok sam eksperimentisao da bih uzgajao kaktuse bez bodlji, često sam razgovarao sa biljkama, kako bih stvorio atmosferu ljubavi”, nastavio je. “Nemate čega da se bojite”, govorio bih im. “Ne trebaju vam vaše odbrambene bodlje. Ja ću vas štiti.” Postepeno je ova korisna pustinjska biljka izrasla bez bodlji.”

To čudo me je očaralo. “Dajte mi, dragi Lutheru, nekoliko kaktusovih listova da ih posadim u svojoj bašti na Mount Washingtonu”.

Baštenski radnik koji je stajao u blizini, krenuo je da otkine nekoliko listova. Burbank ga zaustavi:

“Sam ću da ih uberem za Svamija.” Dao mi je tri lista koja sam posadio i radovao sam se gledajući ih kako izrastaju u ogromne kaktuse. Veliki odgajivač biljaka ispričao mi je da je njegov prvi uspeh bio veliki krompir, danas poznat pod njegovim imenom. S neumornošću genija, poklonio je svetu na stotine ukrštenih biljaka i novu vrstu paradajsa, kukuruza, bundeva, trešanja, šljiva, mandarina, jagoda, maka, ljiljana i ruža.

Pripremio sam kameru dok me je Luther vodio pred čuveni orah na kome je dokazao da se prirodni razvoj može znatno ubrzati.

Za samo šesnaest godina, ovaj orah počeo je obilno da rada, a za to bi prirodi samoj trebalo trideset ili više godina”, rekao je.

Burbankova usvojena ćerka Betty doskakutala je u baštu sa svojim psom Bonitom.

“To je moja ljudska biljka.” Luther joj je s ljubavlju mahnuo. “Sada na čovečanstvo gledam kao na jednu veliku biljku kojoj je za vrhunsku sreću potrebna samo ljubav, zdrav život u prirodi i inteligentno ukrštanje i odabiranje. U svom životu imao sam prilike da vidim tako čudesan napredak evolucije biljaka da sa optimizmom očekujem zdrav i srećan svet čim njegova deca nauče principe jednostavnog i prirodnog života. Moramo se vratiti prirodi i Bogu prirode.”

“Vi biste, Lutheru, uživali u mojoj školi u Rančiju, gde se nastava održava pod vedrim nebom i u atmosferi radosti i jednostavnosti.”

Moje reči su dimule najosetljiviju žicu Burbankovog srca - vaspitanje dece. Obasuo me je pitanjima i slušao me je blistavih očiju.

“Svamidi,” rekao je napokon, “škole kao što je vaša, jedina su nada za buduće zlatno doba. Revoltiran sam obrazovnim sistemima našeg vremena koji se sve više odvajaju od prirode i guše svaku individualnost. Svim srcem i dušom slažem se s vašim praktičnim vaspitnim idealima.”

Dok sam se opraštao od blagog mudraca, napisao mi je posvetu u maloj knjižici koju mi je poklonio.²⁷⁵

“Ovo je moja knjiga Školovanje ljudske biljke”, rekao je. “Potrebni su nam novi načini školovanja - hrabri eksperimenti. Ponekad je s najhrabrijim eksperimentima uzgojeno najbolje voće i cveće. I inovacije na području obrazovanja dece trebalo bi da budu brojnije i hrabrije.”

Te noći sam s velikim interesovanjem pročitao njegovu knjižicu. Čovečanstvu je predviđao slavnu budućnost:

ambasador (IV vek p. n. e.), ostavio nam je detaljan opis ogromnog bogatstva u Hindustanu. Plinije (I vek n. e.) kaže da su Rimljani na robu uvezenu iz Indije trošili godišnje pedeset miliona sestercija. Indija je tada bila velika pomorska sila. U V i VIII veku putnici iz Kine obaveštavaju o raskošnoj indijskoj civilizaciji, odličnoj upravi i celovitom obrazovanju. Muslimanski naučnik Al-Biruni, koji je posetio Indiju u XI veku, opisuje dostignuća na području obrazovanja, prava, filozofije, matematike i astronomije.

Kada je Kolumbo u XV veku otkrio Novi svet, on je zapravo tražio kraći trgovački put za Indiju. Vekovima je Evropa žudela za indijskom svilom, finim pamučnim platnom (tako providnim da su ga s pravom nazivali “nevidljivom maglom” ili “tkanim vazduhom”), štampanim pamukom, brokatom, tepisima, ratnom opremom, slonovačom i predmetima od nje, mirisima, lekovima i lekovitim mastima, indigom, pirinčom, začinima, koralima, zlatom, srebrom, biserima, rubinima, smaragdima i dijamantima. Portugalski i italijanski trgovci zabeležili su bajkovitu veličanstvenost Vidyanagar kraljevstva (1366-1565). Arapski ambasador, Abdur Razzak, opisao je sjaj njegovog glavnog grada kao nešto “što na zemlji oko još nije videlo, ni uho čulo”.

U XVI veku, Indija je kao celina, prvi put u svojoj dugoj istoriji pala pod ne-hindusku vlast. Godine 1524. u zemlju su upali Turci, i Baber je ustanovio dinastiju muslimanskih kraljeva. Ipak, nastanivši se u staroj zemlji, novi vladari nisu iscrpeli njeno bogatstvo. Može se s pravom reći da je tokom 2.500 godina blago Indije bilo poslovično.

²⁷⁵ Burbank mi je poklonio i svoju sliku s autogramom. Čuvam je kao što je onaj hinduski trgovac nekada čuvao Lincolnovu sliku. Hindus koji je bio u Americi za vreme građanskog rata, toliko se divio Lincolnu da se nije hteo vratiti u Indiju dok ne dobije njegov portret. Postavio se odlučno pred Lincolnova vrata i odbijao je da ode sve dok mu začudeni predsednik nije dozvolio da pozove Daniela Huntingtona, čuvenog njujorškog slikara. Kada je portret završen, Hindus ga je pobedonosno odneo u Kalkutu.

'Najtvrdoglaviji živi organizam na ovom svetu, organizam koga je najteže preusmeriti, jeste biljka ukorenjenih navika... Imajte na umu da je ta biljka eonima čuvala svoju individualnost. Možda je jedna od onih čiji život možemo da pratimo kroz eone unazad sve do samih stena, jedna od onih koja se od tada nije ni malo promenila. Da li mislite da posle toliko ponavljanja biljka nema volju, ako to želite tako da nazovete, i upornost kakvoj nema ravne? Postoje, štaviše, biljke, kao na primer neke palme, toliko uporne da ih ljudska moć do sada nije mogla promeniti. U poređenju s voljom biljke, ljudska volja je slaba. Pogledajte, međutim, kako tvrdoglavost biljke, koja je trajala ceo njen život, popušta ako joj dodamo novi život, ako joj ukrštanjem potpuno ili znatno izmenimo život. Kad se to dogodi učvršćujemo tu izmenu strpljivo nadgledajući i odabirajući, sve dok se nova biljka ne usmeri novim putem, da se nikad više ne vrati starom.

Kad se radi o nečem tako osetljivom i savitljivom kao što je priroda deteta, problem je neuporedivo lakši. ...Naučite ga da poštuje samog sebe. Naučite ga nečem boljem, isto kao što odgajivač bilja odabire bolja svojstva u biljci. To je ono što učvršćuje karakteristike biljke. Ne možete sebi dozvoliti da se obeshrabrite. U vašim rukama je nešto mnogo dragocenije od biljke - detetova duša koja nema cene.'

Taj veliki Amerikanac me je magnetski privlačio pa sam ga često posećivao. Jednog jutra stigao sam kad i poštar koji je u Burbankovoj radnoj sobi ostavio oko hiljadu pisama. Pisali su mu odgajivači biljaka iz svih delova sveta.

"Upravo ste mi, svami, dobrodošao izgovor da se prošetam baštom", obratio mi se Luther veselo. Otvorio je veliku fioku punu prosepakata za putovanja.

"Tako ja putujem", rekao je. Vezan biljkama i prepiskom, želju za stranim zemljama zadovoljavam gledajući ponekad ove slike."

Moja kola stajala su pred vratima. Luther i ja provezli smo se duž ulica gradića, bašti koje su se šarenele od Santa Rosa, Purpur i Burbank ruža.

Veliki naučnik iniciran je u tehniku *krija* joge za vreme jedne od mojih ranijih poseta.

"Redovno vežbam vašu tehniku, svamidi", tiho mi je rekao. Postavio mi je mnogobrojna promišljena pitanja o različitim aspektima joge, a zatim je polako izjavio:

"Istok zaista poseduje ogromno znanje koje je Zapad tek počeo da istražuje."

Bliska veza s prirodom koja mu je otkrila mnoge od svojih ljubomorno čuvanih tajni, nadahnula ga je beskonačnim poštovanjem prema duhovnom.

"Ponekad se osećam tako blizu beskonačnoj sili," stidljivo mi se poverio. Njegovo osetljivo, lepo oblikovano lice, sinulo je od uspomena. "Tada sam mogao da lečim bolesne oko sebe, isto kao i obolele biljke."

Pričao mi je o svojoj majci kao iskrenoj hrišćanki. "Više puta nakon njene smrti blagoslovljen sam njenom vizijom, a ponekad bi mi nešto i rekla", rekao mi je.

Nerado smo se odvezli kući i hiljadama pisama koja su ga čekala.

"Lutheru, sledećeg meseca počinjem da izdajem časopis u kojem ću da iznosim darove Istoka i Zapada. Molim vas da mi pomognete da za časopis odaberem prikladno ime."

Neko vreme smo raspravljali o naslovima, i konačno smo se složili da se časopis nazove Istok-Zapad. Kako je naše prijateljstvo raslo, počeo sam Burbanka da zovem svojim "američkim svecem". "Evo čoveka u kome nema ni trunke lukavosti", znao sam da parafraziram.

Srce mu je bilo neizmerno veliko i odavno je poznavalo poniznost, strpljenje i žrtvu. Njegova kućica usred ruža bila je strogo jednostavna. Znao je da je luksuz bezvredan, a da je neposedovanje radost. Skromnost s kojom je podnosio slavu naučnika podsećala me je na vočke koje se savijaju pod teretom zrelih plodova. Jalovo drvo visoko diže glavu u ispraznom samohvalisanju.

Bio sam u Njujorku kada je 1926. godine moj dragi prijatelj umro. Plačući sam pomislio: "Otišao bih peške odavde do Santa Rose samo da mogu još jedanput da ga vidim!" Zaključao sam se od svojih sekretara i posetilaca i povukao na dvadeset i četiri sata.

Sledećeg dana pred velikom Lutherovom slikom izvršio sam vedski obred komemoracije. Grupa mojih američkih učenika, odevena u indijsku ceremonijalnu odeću, pevala je drevne himne dok smo žrtvovali cveće, vodu i vatru, simbole telesnih elemenata i njihovog povratka beskrajnom izvoru.

Njegovo ime prešlo je danas u jezičko nasleđe. Navodeći "burbank" kao prelazni glagol, Websterov novi internacionalni rečnik definiše ga na sledeći način: "Ukrštati ili cepiti (biljku). Iz toga, figurativno, popraviti (bilo šta, postupak ili ustanovu) odabiranjem dobrih karakteristika i odbacivanjem loših, ili dodavanjem dobrih karakteristika." "Dragi Burbank," povikao sam kada sam pročitao tu definiciju, "i samo tvoje ime sada je sinonim za dobrotu!"²⁷⁶

²⁷⁶ Navodim odlomak iz Lutherove pismene izjave od 22. decembra, 1924.: "Ispitao sam yogoda sistem svamija Joganande i mislim da je idealan za usklađivanje čovekove telesne, duševne i duhovne prirode. Svamijev cilj je otvaranje škola u celom svetu, u kojima će se

Tereza Neumann, katolička stigmatičarka

“Vrati se u Indiju. Strpljivo sam te čekao petnaest godina. Uskoro ću napustiti telo i otići ću u carstvo svetla. Jogananda, dođi!”

Šri Juktešvarov glas iznenada je zazvučao u mom duhu dok sam meditirajući sedeo u Mount Washingtonu. Prešavši za treptaj oka hiljade milja, poruka je kao munja udarila u moje biće.

Petnaest godina! Da, tačno je, jer je sada 1935. Petnaest godina sam proveo šireći učenje svog gurua u Americi. Sada me zove da se vratim. Tog popodneva pripovedao sam svoj doživljaj gospodinu Jamesu J. Lynnu. (On je svakodnevno vežbajući *krija* jogu toliko napredovao, da ga zovem “Sveti Lynn”, sećajući se Babadijevog proročanstva da će i u Zapadnim zemljama, sledeći put joge, ljudi pronaći Boga.)

Ovaj učenik i još nekoliko drugih velikodušno su insistirali na tome da mi plate put. Pošto je tako finansijski problem rešen, počeo sam sa pripremama da preko Evrope otplovim u Indiju. Marta 1935. godine prijavio sam Društvo za samospoznaju u državi Kaliforniji kao neprofitabilnu organizaciju. Toj obrazovnoj ustanovi idu sve donacije kao i prihod od prodaje mojih knjiga, časopisa, dopisnih tečajeva, školarine itd.

“Vratću se”, obećao sam svojim učenicima. “Nikad neću zaborviti svoju Ameriku.” Na oproštajnom banketu koji su mi prijatelji priredili u Los Angelesu, dugo sam posmatrao njihova lica i zahvalno sam mislio: “Gospode, onaj koji je Tebe spoznao kao jedinog davaoca, uvek će među smrtnicima naći prijatelje.”

Iz Njujorka sam 9. juna 1935.²⁷⁷ krenuo brodom Evropa. Pratila su me dva učenika: moj sekretar, gospodin C. Richard Wright, i starija gospođa iz Cincinnatija, gospođica Ettie Bletch. Uživali smo u mirnom okeanu toliko suprotnom od užurbanosti proteklih sedmica. No, našoj dokolici brzo je došao kraj - brzina modernih brodova ima i svojih loših strana!

Kao i svaka grupa radoznalih turista, prvi dan u Londonu proveli smo u površnom razgledanju grada. Sutradan sam pozvan da govorim pred velikim skupom u Caxton Hallu, na kojem me je londonskoj publici predstavio ser Francis Younghusband.

Naše društvo provelo je prijatan dan u gostima kod Sir Harrya Laudera, na njegovom imanju u Škotskoj. Ubrzo zatim prešli smo engleskim kanalom na kontinent, jer sam želeo da odem na jedno posebno hodočašće u Bavarsku. Osećao sam da će mi to biti jedina prilika da posetim veliku katoličku mističarku Terezu Neumann iz Konnersreutha.

Pre mnogo godina pročitao sam o njoj zapanjujući članak. Tamo sam našao sledeće podatke:

1. Tereza je rođena na veliki petak 1898. godine. Kada joj je bilo 20 godina povredena je u teškoj nesreći. Nakon toga je oslepeła i ostala paralizovana.
2. Molila se sv. Tereziji od Lisieuxa, “malom cvetiću” i čudom je 1923. godine opet progledala. Kasnije je isto tako iznenada i prohodala.
3. Od 1923. godine na ovamo, Tereza se potpuno odrekla svake hrane i pića, osim male posvećene hostije koju guta jednom dnevno.
4. Stigme ili svete Hristove rane pojavile su se 1926. godine na Terezinoj glavi, grudima, rukama i stopalima. Od tada svakog petka u sedmici prolazi Hristovu muku doživljavajući patnje (zabeležene u istoriji) na svom telu.
5. Iako govori samo nemački, Tereza petkom u transu izgovara rečenice na jeziku koji su naučnici identifikovali kao drevni aramejski. U određenim trenucima svoje vizije govori hebrejski ili grčki.
6. Uz crkveni zahtev, Tereza je nekoliko puta bila na naučnom posmatranju. Dr. Fritz Gerlick, izdavač nemačkih protestantskih novina, otišao je u Konnersreuth da “raskrinka katoličku laž”, ali je na kraju s poštovanjem napisao Terezinu biografiju.

Bilo na Istoku ili Zapadu, s nestrpljenjem sam iščekivao da sretnem sveca. Radovao sam se kada je 16. jula naše društvo doputovalo u starinsko selo Konnersreuth. Bavarski seljaci živo su se interesovali za naš Ford (koji smo dovezli iz Amerike) i odabrano društvo u njemu - mladog čoveka Amerikanca, stariju gospođu i tamnoputog istočnjaka dugačke kose ispod okovratnika kaputa.

učiti kako treba da se živi, i gde obrazovanje neće biti ograničeno samo na intelektualni razvoj, nego i na vežbanje tela, volje i osećanja.

Yogoda sistemom telesnog, duševnog i duhovnog razvoja jednostavnim i naučnim metodama koncentracije i meditacije, može da se reši većina složenih životnih problema, a onda će na zemlji zavladati sreća i mir. Svamijevo shvatanje pravilnog obrazovanja temelji se na zdravom razumu i u njemu nema ničeg mističnog ili nepraktičnog. Inače ga ne bih odobrio.”

²⁷⁷ Tačan datum navodim zahvaljujući činjenici da je moj sekretar, gospodin Wright, vodio dnevnik putovanja.

Terezina kućica, čista i uredna, sa rascvetalim geranijumima oko primitivnog studenca, bila je, na žalost, zatvorena.

Komšije, pa čak ni seoski pismonoša koji se tamo našao, nisu mogli da nam daju nikakve informacije. Počela je da pada kiša. Moje društvo predložilo je da odemo.

“Ne,” rekao sam tvrdoglavo, “ostaću dok ne saznam gde ću naći Terezu.”

Dva sata kasnije još smo sedeli u kolima, a kiša je sipila. “Gospode, zašto si me doveo ovamo kad je ona nestala bez traga”, požalio sam se.

Kraj našeg automobila zaustavio se čovek i na engleskom jeziku ponudio nam pomoć. “Ne znam sigurno gde je Tereza sada, ali ona često odlazi do kuće profesora Vutza koji predaje u školi u Eichstattu, osamdeset milja odavde”, rekao je.

Sledećeg jutra naše društvo se odvezlo u tiho selo Eichstatt, uskih ulica pokrivenih kaldrmom. Dr Vutz nas je ljubazno dočeka: “Da, Tereza je ovde.” Poručio joj je da su došli posetioци. Glasnik se ubrzo vratio sa njenim odgovorom.

“Iako me je biskup zamolio da nikoga ne primam bez njegove dozvole, primiću Božijeg čoveka iz Indije.”

Duboko dirnut njenim rečima pošao sam za dr Vutzom uz stepenice u sobu za primanje. Tereza je odmah došla zračeći austom mira i radosti. Imala je na sebi crnu haljinu i besprekorno čistu belu maramu na glavi. Iako joj je u to vreme bilo trideset i sedam godina, izgledala je mnogo mlada, sveža i dražesna poput deteta. Zdrava, dobro građena, ružičastih obraza i vesela, svetica koja ne jede!

Pozdravila me je blagim stiskom ruke. Oboje smo sijali i razumeli se bez reči, jer je svako od nas znao da onaj drugi voli Boga.

Dr Vutz se ljubazno ponudio da nam bude tumač. Dok smo sedali, primetio sam da me Tereza posmatra s naivnom radoznalošću - očigledno da su u Bavarskoj Hindusi retki.

“Zar ništa ne jedete?” Želeo sam da čujem odgovor iz njenih usta.

“Ništa, osim hostije, svakog jutra u šest sati.”

“Kolika je hostija?”

“Tanka je kao papir, veličine novčića. Uzimam je kao sakrament. Ako nije posvećena, ne mogu da je progutam.”

“Sigurno niste punih dvanaest godina živeli samo od jedne hostije dnevno?”

“Živim od Božijeg svetla.” Kakav jednostavan odgovor, kako ajnštajnovski!

“Vidim da razumete da vam energija pritiče u telo iz etera, sa sunca i iz vazduha.”

Licem joj se razlio osmeh.

“Tako se radujem što vidim da razumete kako živim.”

“Vaš sveti život svakodnevno dokazuje istinu koju je Hrist izrekao: “Ne živi čovek o samom hlebu, no o svakoj reči koja izlazi iz usta Božijih.”²⁷⁸

Opet se obradovala mom objašnjenju.

“Zaista je tako. Jedan od razloga zašto sam danas ovde na zemlji jeste da dokažem da čovek može živeti od nevidljivog Božijeg svetla, a ne samo od hrane.”

“Možete li da naučite druge da žive bez hrane?” Učinilo mi se da ju je moje pitanje malo potreslo. “Ne mogu, Bog to ne želi.”

Kada mi je pogled pao na njene snažne graciozne ruke, Tereza mi je pokazala četvrtastu, sveže zaraslu ranu na svojoj nadlanici. Na dlanovima mi je pokazala manju ranu u obliku polumeseca, takode sveže zaraslu. Obe rane prolazile su kroz celu ruku. Pogled na njih izazvao je u meni jasno sećanje na velike četvrtaste gvozdene eksere s vrhovima u obliku polumeseca, koji se još uvek upotrebljavaju na Istoku, ali se ne mogu setiti da sam ih ikada video na Zapadu.

Svetica mi je ponešto ispričala o svojim sedmičnim ekstazama. “Celu Hristovu muku posmatram kao bespomoćni gledalac.”

²⁷⁸ Matej 4,4. Čovekova telesna baterija ne održava se samo hranom (hlebom) nego i vibracijama kosmičke energije (rečju). Nevidljiva sila utiče kroz vrata medulle oblongate. Taj šesti telesni centar smešten je u zadnjem delu vrata, iznad pet spinalnih čakri (na sanskrtu “točkova” ili središta iz kojih zrači energija). Medulla je glavni ulaz univerzalne životne sile (aum) i direktno je povezana s čovekovom snagom volje koncentrisanom u sedmom centru, trećem oku između obrva (centru Hristove svesti ili kutasthe). Kosmička energija se zatim skladišti u mozgu kao rezervoaru beskrajnih mogućnosti, koji se u Vedama često opisuje kao “lotos sa hiljadu latica”. Kada se autori Biblije pozivaju na “Reč” ili na “Amen” ili na “Svetog Duha”, oni uvek misle na aum, nevidljivu životnu silu koja održava sve stvoreno. “Ili ne znate da su telesa vaša crkva svetoga Duha koji živi u vama, kojega imate od Boga, i niste svoji?” I Korinćanima 6, 19.

“Svake sedmice, od četvrtka u ponoć do petka u jedan sat posle podne, rane joj se otvaraju i krvare. Izgubi deset funti od svoje sto dvadeset i jedne funte uobičajene težine. Iako Tereza duboko saosećajući neizrecivo pati, ipak se raduje tom videnju Gospoda svake sedmice.

Odmah sam razumeo da je Bog njenim neobičnim životom hteo da uveri sve hrišćane u istorijsku autentičnost Isusovog života i razapinjanja na krst, kao što je to zapisano u Novom zavetu, i da je na dramatičan način hteo da pokaže večnu vezu između učitelja iz Galileje i njegovih poklonika.

Dr. Vutz je ispričao neke svoje doživljaje sa sveticom.

“Nekoliko nas, uključujući Terezu, često danima putujemo Nemačkom i razgledamo je. Dok mi jedemo tri puta dnevno, Tereza ne jede ništa. Sveža je kao ruža i neumorna kad nas savlada umor. Kada ogladnimo tražimo gostionice uz puteve, a ona se veselo smeje.”

Profesor je dodao nekoliko zanimljivih podataka: “Pošto Tereza ne uzima hranu, želudac joj se stisnuo. Nema nikakvih izlučevina, ali znojne žlezde joj funkcionišu. Koža joj je uvek meka i čvrsta.”

Kada smo se oprašatali, izrazio sam želju da prisustvujem Terezinoj ekstazi.

“Da, dodite, molim vas, sledećeg petka u Konnersreuth”, rekla je ljubazno. “Biskup će vam dati dozvolu. Veoma sam srećna što ste došli da me posetite u Eichstatt.”

Tereza se s nama nekoliko puta nežno rukovala i ispratila nas je do vrata. Gospodin Wright je uključio radio u automobilu. Svetica ga je pažljivo pregledala oduševljeno se smejući. Skupila se velika grupa mladih, pa se Tereza povukla u kuću. Ugledali smo je na prozoru, kroz koji je virila kao dete, mašući nam.

Sledećeg dana smo iz razgovora sa dva Terezina brata saznali da svetica spava noću samo jedan ili dva sata. Uprkos mnogobrojnim ranama na telu radi i puna je energije. Voli ptice, brine o ribama u akvarijumu, i često radi u svojoj bašti. Dobija velik broj pisama. Pobožni vernici pišu joj želeći da se za njih moli i da im udeli blagoslov. Mnogobrojne tragaoce za istinom izlečila je od teških bolesti.

Njen brat Ferdinand, star oko dvadeset i tri godine, objasnio nam je da Tereza ima moć da moleći se, na sopstvenom telu odboluje bolest drugog čoveka. Počela je da se uzdržava od hrane u vreme kada se molila da bolest grla od koje je bolovao mladić iz njenog okruga, koji se upravo spremao da se zaređi, bude prenesena na njeno vlastito grlo.

U četvrtak posle podne naše društvo se odvezlo u kuću biskupa koji je pomalo iznenađeno gledao moje bujne uvojke. Odmah je napisao potrebnu dozvolu za koju nije tražena nikakva taksa.²⁷⁹

Stigli smo u Konnersreuth u petak ujutro, oko pola deset. Primetio sam da je deo krova Terezine kuće prekriven staklom da bi imala dovoljno svetla. Bili smo veseli kada smo videli da vrata više nisu zatvorena, već da su gostoljubivo širom otvorena. U redu od oko dvadeset posetilaca koji su svi imali dozvole, bilo je i takvih koji su došli izdaleka da vide mistični trans.

U profesorovoj kući Tereza je položila prvi test tako što je intuitivno shvatila da želim da je vidim iz duhovnih razloga, a ne zato da zadovoljim prolaznu radoznalost. Moj drugi test sastojao se u tome da sam ušao u stanje transa pre nego što sam se popeo u njenu sobu, da bih s njom bio u telepatskoj i televizijskoj vezi. Ušao sam u njenu sobu punu posetilaca.

U svojoj beloj haljini ležala je na postelji. Zastao sam na pragu, a gospodin Wright me je pratio, potresen neobičnim i jezivim prizorom.

Tanak mlaz krvi curio je bez prestanka iz Terezinih donjih očnih kapaka u širini od oko dva i po centimetra. Pogled joj je bio usmeren prema gore na spiritualno oko nasred čela. Marama oko glave bila je natopljena krvlju iz rana od trnove krune. Na beloj haljini u predelu srca bila je velika crvena mrlja od rane sa strane, koju je Hristovom telu, kao poslednje poniženje, zadalo vojničko koplje.

Terezine ruke bile su ispružene majčinskim molećivim pokretom. Izraz lica joj je bio izmučen i božanski. Izgledala je tanja, izmenjena ne samo fizički nego i na neki suptilniji način. Mrmljajući reči na stranom jeziku, drhtavim usnama je govorila ljudima koje je gledala svojim unutrašnjim okom.

Pošto sam bio s njom duhovno usklađen, počeo sam da viđam prizore koje je ona videla. Posmatrala je Hrista kako nosi daske za krst, među mnoštvom koje je urlalo.²⁸⁰ Tereza je iznenađena, užasnuta podigla glavu: Gospod je pao pod teškim teretom.

Vizija je nestala. Iscrpljena gorućim milosrdem, Tereza se spustila na jastuk. U tom trenutku čuo sam iza sebe glasan udarac. Kada sam se okrenuo video sam da dva čoveka iznose nečije telo. No, pošto sam dolazio iz dubokog nadsvesnog stanja, nisam ga odmah prepoznao. Opet sam pogledao Terezino lice, mrtvački

²⁷⁹ Dozvola nije bila potrebna do 1934. Godine, kada je Hitler zahtevao da prestanu hodočašća petkom, koja su privlačila hiljade ljudi.

²⁸⁰ Pre mog dolaska Tereza je već imala viziju poslednjih dana Hristovog života. Njen trans obično počinje s događanjima koji su pratili Poslednju večeru, a vizije završavaju Hristovom smrću na krstu ili njegovim polaganjem u grob.

bledo, pod potočićima krvi, ali sad mirno, zračilo je čistotom i svetošću. Okrenuo sam se i ugledao gospodina Wrighta kako stoji s rukom na obrazu iz kojeg je kapljala krv.

“Dick, da li si ti to pao?” zapitao sam zabrinuto.

“Da, onesvestio sam se od zastrašujućeg prizora.”

“Dakle,” rekao sam mu tešeći ga, “ipak si hrabar kada si se vratio da ga opet gledaš.”

Setivši se hodočasnika koji su stpljivo čekali, gospodin Wright i ja u sebi smo se oprostili od Tereze i napustili njenu svetu prisutnost.

Sledeći dan naše društvo je krenulo prema jugu zahvalno što ne zavisi o vozovima, nego može da zaustavi Ford gde god poželi. Uživali smo u svakom trenutku putovanja kroz Nemačku, Holandiju, Francusku i Švajcarske Alpe. U Italiji smo posetili Assisi u čast apostola poniznosti sv. Franje.²⁸¹ Putovanje Evropom završili smo u Grčkoj, gde smo pogledali hramove Atine i videli zatvor u kome je plemeniti Sokrat²⁸² popio otrov. Svuda smo se divili umeću s kojom su stari Grci uklesali u alabaster svoja maštanja.

Preplovili smo sunčani Mediteran i iskrcali se u Palestini. Putujući dan za danom po Svetoj zemlji, uverio sam se više nego ikad u vrednost hodočašća. Osetljivo srce oseća kako Hristov duh prožima celu Palestinu. S poštovanjem sam uz Njega hodao u Betlehemu, Getsemaniji, Golgoti, Maslinskoj gori, te uz reku Jordan i Galilejsko more.

Naše društvo posetilo je jasle gde se rodio Isus, Josipovu tesarsku radionicu, Lazarov grob, kuću Marije i Marte, i dvoranu u kojoj se održala Poslednja večera. Prizor za prizorom, pred mojim očima se odigravala božanska drama koju je Hrist odigrao za buduće generacije.

Zatim dalje u Egipat i moderni Kairo s drevnim piramidama, pa potom brodom niz Crveno more i preko širokog Arapskog mora - u Indiju!

²⁸¹ Kao i Tereza Neumann, i sv. Franjo (1182-1226) je na telu nosio “blagoslovljene stigme”. Među ostalim hrišćanskim stigmatičarima su i blažena Stefaniya Quinzani (1457-1530) i sv. Katarina od Ricca (1522-1590).

Među poznatim hrišćanima koji su godinama živeli bez hrane, a ujedno su bili i stigmatičari: sv. Lidvina od Schiedama, blažena Elizabeta iz Renta, sv. Katarina Sijenska, Donovica Lazzari, blažena Angela iz Fologna i Loise Lateau koja je živela u XIX veku. Sv. Nikola iz Fluea (brat Klaus, pustinjač čija je strastvena molba za jedinstvo spasila švajcarsku konfederaciju na saboru u Stansu) nije jeo dvadesetak godina.

²⁸² Odlomak iz Euzebija opisuje zanimljiv susret između Sokrata i nekog hinduskog mudraca: “Aristoksen, muzičar, pripoveda ovu priповest o Indijcima. Jedan od tih ljudi sreo je u Ateni Sokrata i upitao ga koji je doseg njegove filozofije. “Istraživanje ljudskih pojava”, odgovorio je Sokrat, a Indijac je na to prasnuo u smeh. “Kako čovek može istraživati ljudske pojave ako ne poznaje božanske,” rekao je. Grčki ideal koji odjekuje kroz filozofiju Zapada glasi: “Spoznaj samog sebe.” Hindus bi rekao: “Spoznaj svoje Jastvo”. U očima Indijaca ne vredi čuvena Descartesova izreka: “Mislim, dakle jesam.” Sposobnost rasuđivanja ne može rasvetliti istinsko čovekovo biće. Ljudski duh, kao i pojavni svet koji on spoznaje, u stalnoj je promeni i ne može shvatiti onu najvišu istinu. Najviši cilj nije u tome da se zadovolji intelekt. Onaj ko traži Boga, istinski voli samo nepromenljivu istinu (vidyu), sve ostalo je avidya, ili relativno znanje.

Poglavlje 40.

Vraćam se u Indiju

Zahvalno sam udahnuo vazduh Indije. Naš brod Rajputana pristao je 22. avgusta 1935. godine u ogromnoj luci u Bombayu. Tog prvog dana na kopnu iskusio sam kakva će biti predstojeća godina - dvanaest meseci neprekidne aktivnosti. Na pristaništu su se sakupili prijatelji s vencima i pozdravima, a u Taj Mahal hotelu navalila je na nas reka reportera i fotografa.

Bombay mi je bio nepoznat i učinio mi se veoma modernim sa raznim novotarijama sa Zapada. Po prostranim bulevarima rasle su palme. Veličanstvene državne građevine takmičile su se u lepoti s drevnim hramovima. Kratko vreme smo proveli u razgledanju. Bio sam nestrpljiv da vidim svog gurua i ostale koje sam voleo. Pošto samo Ford ukrkali u teretni vagon, uskoro smo vozom jurili prema istoku, prema Kalkuti.²⁸³

Na Hovrah stanici čekalo nas je toliko ljudi da jedno vreme nismo mogli izaći iz voza. Na čelu pozdravnog komiteta bili su mladi maharadža od Kasimbazara i moj brat Bishnu. Nisam očekivao tako topao i veličanstven doček.

Uz radostan zvuk bubnjeva i rogova od školjki, gospodica Bletch, gospodin Wright i ja, od glave do pete pokriveni vencima cveća, povezli smo se polako do moje kuće, u koloni automobila i motora.

Moj ostareli otac zagrlio me je kao nekog ko je ustao iz mrtvih. Dugo smo se gledali, a da od radosti nismo mogli progovoriti ni reč. Braća, sestre, ujaci, stričevi, tetke, bratíci, rođaci, učenici i prijatelji iz davnih dana, sakupili su se oko mene, i nije bilo oka koje je ostalo suvo. Taj prizor ponovnog srdačnog viđenja živo se urezao u arhive mog pamćenja, pa i dalje živi u mom srcu. Što se tiče mog susreta sa Šri Juktešvarom, nedostaju mi reči. Neka bude dovoljan opis iz putničkog dnevnika mog sekretara.

Danas sam sa velikim očekivanjem odvezao Joganandađija iz Kalkute u Serampore.

Prolazili smo pored starih prodavnica među kojima je bio i Joganandadjev omiljeni restoran dok je studirao, te smo ušli u usku zidovima ozidanu ulicu. Naglo smo skrenuli ulevo, i pred nama je stajao jednostavni dvospratni ašram s balkonima u španskom stilu. Sve je prožimala atmosfera mirne samoće.

Sa svečanom poniznošću ušao sam s Joganandadjem u dvorište unutar ašramskih zidova. Srca su nam ubrzano pulsirala dok smo se penjali starim cementnim stepenicama po kojima su se sigurno penjali nebrojeni tragaoci za istinom. Unutrašnja napetost sve više je rasla. Pred nama se na vrhu stepenica tiho pojavio veliki učitelj, svami Šri Juktešvardi, plemenitog držanja, kako dolikuje mudracu. Srce mi se nadimalo kao da će pući od blaženstva što sam u njegovoj uzvišenoj blizini. Suze su mi zamutile pogled kada je Joganandadi pao na kolena i spuštene glave izrazio zahvalnost učitelju, dotaknuvši prvo njegova stopala, a zatim, u znak ponizne poslušnosti, svoje čelo. Onda je ustao, a Šri Juktešvar ga je privio na grudi.

Niko nije govorio, ali jezik duše izražavao je najsnažnija osećanja. Kako su im oči blistale toplinom ponovnog susreta! U dvorištu je vladala blaga atmosfera, pa je čak i sunce uspeo da izbegne oblake i da iznenada zasija!

Doneo sam Šri Juktešvaru iz Amerike, Evrope i Palestine mnoge poklone. Primio ih je smešeći se, ali nije ništa rekao. Kupio sam sebi u Nemačkoj kišobran, koji je ujedno mogao poslužiti i kao štap. U Indiji sam odlučio da ga poklonim učitelju.

“Ovom poklonu se zaista radujem”, rekao mi je moj guru, suprotno svojoj navici, dobacivši mi pogled pun razumevanja.

“Učitelju, molim vas, dozvolite mi da nabavim nov tepih za dnevnu sobu.” Primetio sam da je tigrova koža stajala na pocepanom tepihu.

“Ako te to raduje.” Glas mog gurua nije zvučao oduševljeno. “Zar moja tigrova koža nije čista i udobna. Ja sam kralj u svom malom kraljevstvu. S one strane tog kraljevstva je široki svet koga zanima samo spoljašnjost.”

Dok je to govorio, vreme kao da se vratilo. Opet sam bio mali učenik svakodnevno u vatri učiteljevih prekora!

²⁸³ Putovanje smo prekinuli u Centralnim provincijama, na pola puta preko Kontinenta, da bi posetili Mahatmu Gandhija u Vardhi. To je opisano u 43. poglavlju.

Čim sam uspeo da se otrgnem od Seramporea i Kalkute, krenuo sam sa gospodinom Wrightom u Ranči. S kakvom dobrodošlicom smo dočekani! Sa suzama u očima grlio sam nesebične učitelje koji su visoko držali barjak škole tokom petnaest godina mog odsustvovanja.

Ali, avaj! Škola je bila u velikim finansijskim teškoćama. Sir Manindra Chandra Nundy, stari maharadža čija je palata u Kasimbazaru pretvorena u središnju školsku zgradu i koji je školi dao mnogo kraljevskih novčanih priloga, umro je. Mnoge usluge koje je škola davala besplatno, bile su ozbiljno ugrožene zbog nedostatka javne podrške.

Nisam proveo toliko godina u Americi, a da nisam naučio nešto od njene praktične mudrosti i njene neustrašivosti pred preprekama. Nedelju dana proveo sam u Rančiju rvajući se sa najvećim problemima. Zatim su sledili razgovori u Kalkuti s istaknutim vođama i vaspitačima, dugačak razgovor s mladim maharadžom od Kasimbazara, molba za materijalnu pomoć mom ocu i, gle, klimava finansijska konstrukcija je učvršćena! Dok bi trepnuo, mnogobrojni novčani prilozima, među kojima i jedan ček na veliki iznos, stigli su od mojih učenika iz Amerike.

Nekoliko meseci pošto sam stigao u Indiju, doživeo sam radost jer je moja škola u Rančiju i legalno priznata. Ispunjen je moj životni san o trajnom središtu jogijskog obrazovanja. Ta vizija me je vodila na mojim skromnim počecima sa grupom od sedam dečaka 1917. godine.

Gospodin Wright je u Rančiju sklopio mnoga prijateljstva. Obučen u jednostavni dhoti, jedno vreme je živio među dečacima. U Bombayu, Rančiju, Kalkuti, Seramporeu, gde god da je bio, moj sekretar, koji ima dobru moć zapažanja, vadio je svoj putni dnevnik i beležio.

“Kakav si utisak stekao o Indiji, Dick”, upitao sam ga jedno veče.

“Mir”, odgovorio je zamišljeno. “Iz cele rase struji mir.”

Moj sekretar i ja²⁸⁴ proveli smo mesec novembar kao gosti države Mysore. Naslednik maharadže, njegova visost Yuvaradža, gospodin Šri Krišna Narasingharaj Vadiyar, pozvao nas je da posetimo njegovo prosveteno i napredno kraljevstvo.

Južna Indija koja je bogata istorijskim i arheološkim nalazima je zemlja tačno određenih, a ipak neodredivih draži. Severno od Mysorea je najveća urođenička država Indije, Hyderabad, slikovita visoravan presečena velikom rekam Godavari. Široka plodna polja, ljupke Nilgiris ili “Plave planine” i hladni jalovi brežuljci krečnjaka ili granita!

Arhitektura, vajarstvo i slikarstvo od kojih čoveku zastaje dah, mogu da se vide u Hyderabadu u drevnim pećinama Ellore i Ajante, isklesanim u stenama. Kailasa, hram u Elori, sadrži isklesane likove bogova, ljudi i životinja u veličanstvenim proporcijama jednog Mikelangela. U Ajanti se nalazi pet hramova i dvadeset i pet manastira, isklesanih u steni i poduprtih oslikanim stubovima na kojima su slikari i vajari ovekovečili svoju genijalnost. U Hyderabadu se nalazi univerzitet Osmanija i Meka Masjid džamija u kojoj se može zajedno klanjati deset hiljada muslimana.

Država Mysore je zemlja čuda, 3000 stopa iznad nadmorske visine, obrasla gustim tropskim šumama, sa divljim slonovima, bizonima, medvedima, panterima i tigrovima. Njena dva najveća grada Bangalore i Mysore su čisti, privlače obiljem parkova i javnih vrtova.

Edikti koji su nađeni u severnom Mysoreu, uklesani u stenu, datiraju iz III veka pre Hrista i osvetljavaju uspomenu na kralja Ašoku. Te “propovedi u kamenu” upisane su različitim dijalektima i govore o širokoj pismenosti ljudi njegovog vremena. Šestim ediktom vladar poziva podanike da razgovaraju s njim o svemu što je za opšte dobro “u bilo koje vreme dana ili noći”, dodajući da se tačnim ispunjavanjem svojih kraljevskih dužnosti i on sam “oslobađa duga svojim sunarodnicima.”

S jednog kraja Indije na drugi, Ašoka je dao da se izgrade rezervoari, nasipi i kanali za navodnjavanje, putevi kraj kojih je naredio da se sadi drveće i sagrađe odmorišta za putnike. Brinuo se za botaničke bašte u kojima su se uzgajale lekovite biljke, i podizao je bolnice za ljude i životinje. Desetim ediktom objavljuje da istinska slava kralja zavisi od moralnog napretka njegovih podanika, jedanaestim ediktom definiše “istinsko bogatstvo” ne kao materijalna dobra, nego kao Dobro - širenje istine.

Ašoka je bio unuk moćnog Čandragupta Maurya (grcima poznatog pod imenom Sandrokot), koji se u mladosti sreo s Aleksandrom Velikim. Kasnije je Čandragupta razorio makedonske garnizone koji su ostali u Indiji, a u Penjabu je pobedio osvajačku grčku armiju, predvođenu Seleukom. Zatim je na svom dvoru u Pataliputri primio helenskog ambasadora Megastena koji nam je ostavio opise srećne i preduzetne Indije tih dana.

Grčki istoričari i drugi, koji su pratili Aleksandra u njegovoj ekspediciji u Indiji, pažljivo su beležili mnoge zanimljive priče. Pripovesti Ariana, Diodora, Plutarha i Strabona bacaju svetlo na život drevne Indije.

²⁸⁴ Gospodica Bletch nije mogla da drži korak sa nama, pa je sa zadovoljstvom ostala kod mojih rođaka u Kalkuti.

Najzanimljivija karakteristika Aleksandrove neuspešne invazije bio je njegov veliki interes za hinduističku filozofiju, za jogije i svete ljude koje je s vremena na vreme sretao i čije društvo je željno tražio. Nakon što je veliki grčki osvajač stigao u Tailu u severnoj Indiji, poslao je glasnika Onesikrita, učenika Diogenove helenistike škole, da mu dovede indijskog učitelja Dandamisa, velikog sanjasina Taxile.

“Zdravo da si, učitelju brahmana”, povikao je Oneskrit kad je pronašao Dandamisa i njegovom šumskom skrovištu. “Sin moćnog boga Zevsa, Aleksandar, koji je vrhovni gospodar svih ljudi, moli te da dođeš kod njega. Ako pristaneš, nagradiće te bogatim poklonima, ali ako odbiješ, odrubiće ti glavu!”

Jogi je mirno primio taj nasilnički poziv, nije čak ni podigao glavu sa uzglavlja od lišća.

“Ako je Aleksandar Zevsov sin, onda sam to i ja”, odgovorio je. “Ne želim ništa što je Aleksandrovo, jer sam zadovoljan onim što imam, dok vidim da on sa svojim ljudima putuje preko mora i kopna bez ikakve koristi, a njegovim putovanjima nema kraja.

Idi i kaži Aleksandru da Bog, koji je vrhunski kralj, ne može biti uzrok nepravde, nego je tvorac svetla, mira, života, vode, čovekovog tela i duše. On prima svakog čoveka kada ga smrt oslobodi zlih bolesti. Poštujem samo Boga koji se gnuša ubijanja i rata. Aleksandar nije Bog, jer i on sam mora umreti”, nastavio je mudrac sa spokojnim prezirom. “Kako neko kao on može da bude gospodar celog sveta, kada ne vlada ni samim sobom, a nije još živ zakoračio u Had niti poznaje putanju sunca kroz središnje predele zemlje, dok narodi na njenim granicama nisu čuli čak ni njegovo ime!”

Nakon takvog prekora, sigurno najoštrijeg koji je ikad dopro do uha “gospodara sveta”, mudrac je ironično dodao: “Ako mu sadašnji posedi nisu dovoljno prostrani, neka pređe reku Gang. Tamo će naći područje koje može da hrani sve njegove ljude.”²⁸⁵

Znaj, međutim, da je ono što mi Aleksandar nudi i pokloni koje obećava, potpuno beskorisni. Ono što cenim i smatram zaista korisnim i vrednim je ovo lišće koje je moj dom, ove rascvetale biljke kojima se svakodnevno hranim, i ova voda koju pijem, dok svi ostali posedi koji se tako pažljivo čuvaju uvek uništavaju onog ko ih sakuplja i izazivaju samo tugu i nezadovoljstvo koji muče svakog običnog smrtnika. Što se mene tiče, ležim na šumskom lišću, a pošto nemam ništa što bi trebalo da čuvam, mirno spavam. Kada bi nešto tako imao, ne bih to mogao. Zemlja me snabdeva svime kao što majka daje detetu mleko. Idem kuda hoću i bez briga sam.

Ako mi Aleksandar i odrubi glavu, ne može da mi uništi dušu. Moja glava će ostati nema, ostavivši telo kao pocepanu odeću na zemlji, odakle sam ga i uzeo. Postanem li duh, uzneću se do svog Boga koji nam je svima dao telo i ostavio nas na zemlji da pokažemo da li želimo ovde da slušamo njegove zapovesti, i koji će od svih nas kada odemo odavde u njegovu prisutnost, tražiti da mu podnesemo izveštaj o svom životu, jer je on sudija svake naše tašte nepravde, a jauci potlačenih postaju kazna tlačitelja. Neka Aleksandar svojim pretnjama plaši one koji teže za bogatstvom i koji se boje smrti, jer je to oružje protiv nas nemoćno. Brahmani ne vole zlato i ne boje se smrti. Idi i poruči Aleksandru: Dandamisu ne treba ništa tvoje, pa stoga neće doći, a ako ti želiš nešto od Dandamisa, onda ti dođi k njemu.”

Aleksandar je pažljivo saslušao Onesikrita koji je preneo poruku i više nego ikada pre poželeo da vidi Dandamisa koji je iako star i go, bio jedini protivnik u kojem je on, osvajač mnogih zemalja, našao više nego sebi ravnog.

Aleksandar je u Taksilu pozvao jedan broj brahmanskih asketa poznatih po svojoj veštini da na filozofska pitanja odgovaraju oštromnom mudročću. Plutarh je izvestio o tim dvoboju rečima. Sva pitanja je postavljao Aleksandar.

“Kojih ima više, živih ili mrtvih?”

“Živih, jer mrtvih nema.”

“Gde se radaju veće životinje, na moru ili na zemlji?”

“Na zemlji, jer je more samo deo zemlje.”

“Koja je životinja najpametnija?”

“Ona koju čovek još ne poznaje.” (Čovek se boji nepoznatog).

“Šta je bilo pre, dan ili noć?”

“Dan je došao jedan dan ranije.” Taj odgovor je iznenadio Aleksandra, pa je brahman dodao: “Nemoguće pitanje, nemoguć odgovor.”

“Kako čovek može postati omiljen?”

“Čovek će biti omiljen ako, iako moćan, ne uliva ljudima strah.”

“Kako čovek može da postane Bog?”²⁸⁶

²⁸⁵ Aleksandar, a takođe nijedan njegov general, nikada nisu uspeali da pređu Gang. Na severozapadu Indije makedonska vojska se pobunila i odbila je da krene dalje. Aleksandar je bio prisiljen da napusti Indiju. Daljnja osvajanja potražio je u Persiji.

“Tako da učini ono što čovek ne može.”

“Šta je jače, život ili smrt?”

“Život, jer podnosi tolika zla.”

Aleksandru je uspeo da iz Indije kao svog učitelja povede pravog jogija Kalyanu, koga su Grci zvali “Kalanos”. Mudrac je pratio Aleksandra u Persiju. Predviđenog dana u Suzi u Persiji, Kalanos je napustio svoje ostarelo telo i ušao je pred celom makedonskom vojskom u pogrebnu lomaču. Istoričari su zabeležili čuđenje vojnika koji su videli da se jogi ne boji ni boli ni smrti. Nije se ni pomerio dok ga je proždirao plamen. Pre nego što je pošao da bude spaljen, Kalanos je zagrlio sve svoje prijatelje, ali nije zaželeo zbogom Aleksandru, kome je samo rekao: “Uskoro ćemo se videti u Babilonu.”

Aleksandar je napustio Persiju i umro u Babilonu godinu dana kasnije. Svojim rečima guru je hteo da mu kaže da će s njim biti u životu i smrti.

Grčki istoričari ostavili su nam mnogobrojne žive i slikovite opise indijskog društva. Arion nas izveštava da hinduski zakon štiti narod i “naređuje da niko od njih ni pod kakvim uslovima ne bude rob. Pošto su sami slobodni, treba da poštuju i pravo svih drugih na slobodu. Jer oni koji ne znaju ni da vladaju drugima niti da puze pred njima, u životu će se najbolje odupreti nedaćama sudbine.”²⁸⁷

Drugi tekst kaže da “Indijci ne znaju za lihvarstvo ni za pozajmicu. Protivni su utvrđenim običajima da se zlo bilo nanosi bilo trpi, pa stoga oni ne sastavljaju ugovore niti traže jamstvo.”

Iz sličnog teksta saznajemo: “leče jednostavnim prirodnim sredstvima.” Više se pazi na pravilnu ishranu nego što se koriste lekovi. Nejcenjeniji lekovi su ulja za mazanje i melemi. Svi ostali smatraju se prilično škodljivim.”

Ratovanje je bilo ograničeno na kastu kšatrija ili ratnika, a “neprijatelj naišavši na seljaka kako radi na polju, ne bi mu učinio ništa nažao. Jer ljudi ove klase smatraju se javnim dobročiniteljima pa su zaštićeni od povreda. Tako zemlja ostaje neopustošena i rađa bogatim urodom snabdevajući žitelje svim što je potrebno za ugodan život.”

Vladar Čandragupta koji je 305. godine pre Hrista pobedio Aleksandrovog generala Seleuka, sedam godina kasnije je odlučio da preda vlast sinu. Oputovao je u Južnu Indiju i poslednjih dvanaest godina života proveo kao asketa bez novca, težeći za samospoznajom u stenovitoj pećini u Sravanabelagoli, koja se danas poštuje kao svetište. Isti kraj ponosi se najvećom statuom na svetu koju su iz goleme stene 983. godine posle Hrista isklesali đaini u čast svom poštovanom učitelju Gomatesvari.

Verska svetišta se nalaze svuda u Mysoreu i bez prestanka podsećaju čoveka na mnogobrojne velike svece Južne Indije. Jedan od tih učitelja, Thayumanavar, ostavio nam je ovu inspirativnu pesmu:

“Možeš da pripitomiš divljeg slona
da zatvoriš čeljust medvedu i tigru
da jašeš na lavu
da se igraš s kobrom
alhemijom da zarađuješ za život
inkognito da putuješ svemirom
da načiniš vazale od bogova
da ostaneš uvek mlad
da hodaš po vodi i živiš u vatri,
ali vladati vlastitim mislima je bolje i teže.”

U predivnoj i plodnoj državi Travancore na krajnjem Jugu Indije, gde se promet odvija rekama i kanalima, maharadža svake godine preuzima naslednu obavezu da pokaje greh načinjen u ratovima i prisilnim davnim pripajanjem nekoliko malih država u Travancoreu. Pedeset i šest dana u godini maharadža tri puta na dan odlazi u hram da sluša vedske himne i recitacije. Ceremonija pokajanja završava lakšadipom ili osvetljenjem hrama sa sto hiljada svetiljki.

Veliki hinduski zakonodavac Manu²⁸⁸ zacrtao je dužnosti kralja. “Mora biti ljubazan kao Indra (vladar bogova), sakupljati poreze blago i neprimetno kao što sunce iz vode izvlači paru, ulaziti u život svojih podanika kao vetar koji svuda prodire, biti jednako pravedan prema svima kao Yama (bog smrti), vezivati prestupnike

²⁸⁶ Iz tog pitanja se može zaključiti da je “Zevsov sin” ipak ponekad sumnjao u svoje savršenstvo.

²⁸⁷ Svi grčki posmatrači izveštavaju o nepostojanju ropstva u Indiji, jer je to bilo sasvim suprotno strukturi grčkog društva.

²⁸⁸ Manu je univerzalni zakonodavac, ne samo za hindusko društvo nego i za celi svet. Svi sistemi mudrog društvenog upravljanja, pa čak i pravde, temelje se na Manuovom zakoniku.

omčom kao Varuna (vedsko božanstvo neba i vetra), svidati se svima kao mesec, spržiti zle neprijatelje kao bog vatre i podupirati sve kao boginja zemlje.

U ratu kralj ne sme da se bori otrovnim ili vatrenim oružjem, niti da ubija slabe ili nespretno neprijatelje, kao ni one koji su bez oružja ili one koji se boje, koji mole za zaštitu ili beže. Ratu treba pribegavati kao poslednjem rešenju. Rezultati rata uvek su sumnjivi”.

U pokrajini Madras na jugoistočnoj obali Indije nalazi se širok, prostran, morem okružen grad Madras i Kanchipuram, zlatni grad, glavno sedište hinduske dinastije Pallava, koja je vladala u prvim vekovima hrišćanske ere. U modernoj pokrajini Madras ideali Mahatme Gandhija o nenasilju naišli su na plodno tlo. Svuda se mogu videti bele “Gandhijeve kape”. Mahatma Gandhi je na celom jugu značajno reformisao hramove u odnosu na “nedodirljive”, a reformisao je i kastinski sistem.

Izvorni kastinski sistem, kako ga je formulisao veliki zakonodavac Manu, bio je vredan divljenja. Manu je jasno video da se ljudi na osnovu različitih stupnjeva razvoja mogu podeliti u četiri velike klase: ljude sposobne da služe društvu manuelnim radom (šudre), one koji svojom inteligencijom i spretnošću služe u poljoprivredi, trgovini, saobraćaju i poslovima uopšteno (vaisye), one čiji talenat leži na polju izvršne vlasti, uprave i zaštite - vladari i ratnici (kšatrije), i one kontemplativne prirode koji su duhovno nadahnuti i inspirišu ostale (brahmani).

Manu kaže da su “dužnosti sve četiri kaste²⁸⁹ istinoljubivost, poštenje, čistota, i samodisciplina”, a Mahabharata izjavljuje da se ni rođenjem, ni učenošću, niti na osnovu predaka ne može odrediti da li je neko dva puta rođen (tj. brahman). To određuje isključivo karakter i ponašanje.” Manu je savetovao društvo da poštuje svoje članove ukoliko su mudri, vrli i stari, ljude koji pripadaju vlastitoj porodici, i na kraju one koji su bogati. U Indiji vedskih vremena bogatstvo se uvek preziralo ako se gomilalo, ili ako se nije delilo siromašnima. Škrti bogataši su bili vrlo nisko u društvenoj hijerarhiji.

Međutim, mnogo zla je nastalo kad je kastinski sistem tokom vekova postao toliko krut da se kasta nasleđivala. Reformatori društva kao što je Gandhi i članovi mnogih društava u Indiji, danas sporo ali sigurno napreduju prema ponovnom uspostavljanju drevnog kastinskog sistema koji se zasniva isključivo na čovekovim prirodnim sposobnostima, a ne na poreklu. Svaki narod na zemlji ima vlastitu karmu (dobra i zla dela) s kojom se mora suočiti i ukloniti je. Indija sa svojim raznolikim i neranjivim duhom biće dorasla tom zadatku kastinske reforme.

Južna Indija nas je toliko opčinila da smo gospodin Wright i ja poželeli da produžimo idilu, ali vreme je neumoljivo i nije se dalo rastegnuti. Bilo je predviđeno da govorim poslednjeg dana na indijskom filozofskom kongresu na univerzitetu u Kalkuti. Nerado sam se oprostio od mnogobrojnih madraskih učenika i prijatelja, te smo krenuli na sever. Na putu smo se zaustavili pred malim svetilištem koje je posvećeno Sadašivi Brahmana, čija životna priča obiluje čudima. Veće svetilište posvaćeno Sadašivi je u Neruru, a podigao ga je radža od Pudukkottaia, i to je mesto hodočašća gde su se dogodila mnoga božanska isceljenja. Nasledni vladari Pudukkottaia čuvaju kao najveću svetinju religiozna uputstva koja je napisao Sadašiva 1750. godine za tadašnjeg princa vladara. Veliki mudrac je i formalno obogatio indijsku književnost svojim komentarom Brahma sutri i Patandalijevih Yoga sutri.

Među seljacima u Južnoj Indiji i danas se mogu čuti mnoge fantastične priče o Sadašivi, omiljenom i potpuno prosvetljenom učitelju. Dok je jednog dana sedeo na obali reke Kaveri, uronjen u samadhi, odnela ga je iznenadna bujica. Nekoliko nedelja kasnije našli su ga zatrpanog hrpom zemlje u blizini Kodumudia, u pokrajini Coimbatore. Kada su lopate seljaka udarile o njegovo telo, svetac je ustao u brzo otišao.

²⁸⁹ “Pripadanje jednoj od ovih četiri kasta u početku nije zavisilo od čovekovog porekla, nego od njegovih prirodnih sposobnosti koje su se prepoznavale i pokazivale u cilju koji je čovek u životu odabrao”, čitamo u časopisu Istok-Zapad, od januara 1935. “Taj cilj je mogao da bude (1) kama (želja), tj. život pod vladavinom čula (šudra stupanj), (2) artha (dobitak) tj. ispunjenje želja, ali i istovremeno vladanje njima, (vyasa stupanj), (3) dharma (samodisciplina), život odgovornosti i pravilnog delovanja (kšatrija stupanj) i (4) mokša (oslobodenje), duhovni život i verska poduka (brahman stupanj). Te četiri kaste služe čovečanstvu (1) telom, (2) umom, (3) snagom volje, i (4) duhom. Te četiri faze odgovaraju većnim gunama ili kvalitetima prirode, a to su: tamas, radas i sattva - tromost, delovanje i širenje ili masa, energija i inteligencija. Četiri prirodne kaste obeležene su gunama kao (1) tamas, neznanje, (2) tamas-radas mešavina neznanja i aktivnosti, (3) radas-sattva, mešavina pravilnog delovanja i prosvetljenja i (4) sattva, prosvetljenje. Priroda je tako svakom čoveku predodredila njegovu kastu zavisno od toga da li u njemu prevladava jedna, ili mešavina dve gune. Guru će pravilno odrediti čovekovu kastu ili mesto na lestvici evolucije.

Sve rase i narodi donekle poštuju neku vrstu kastinskog sistema. Tamo gde vlada velika raspuštenost ili takozvana sloboda, koja se naročito izražava u brakovima između krajnosti u prirodnim kastama, rasa propada i na kraju izumire. Purana samhita upoređuje potomstvo takvih mešanih brakova s jalovim ukrštanjem, kada se npr. dobije mula koja ne može da nastavi vlastitu vrstu. Veštački stvorene vrste na kraju izumiru. Istorija nudi mnoštvo dokaza o brojnim velikim rasama koje više nemaju živih predstavnika. Najveći mislioci Indije smatraju da je kastinski sistem sprečio razuzdanost, sačuvao čistotu rase i prenosio je kroz hiljade godina dok su mnoge ostale rase nestale i zaboravljene.”

Sadašiva je postao muni (svetac koji ćuti) kada ga je njegov učitelj prekoreo zato što je u dijalektičkoj raspravi pobedio starijeg učenjaka vedante. “Kad ćeš ti, balavac, naučiti da držiš jezik za zubima”, rekao je guru.

“S vašim blagoslovom, od ovog časa zauvek.”

Sadašivin guru bio je Paramašivendra Sarasvati svami koji nam je ostavio delo Daharavidya praksika kao i svoj dubokoumni komentar Uttara gite. Bio je s pravom ponosan na svog velikog učenika, što se vidi i iz sledećeg događaja. Neki svetovno orijentisani ljudi bili su uvređeni što je Bogom opijeni Sadašiva često “nedolično plesao ulicama, i požalili su se njegovom učenom guru.

“Gospodine,” obratili su mu se, “Sadašiva nije bolji od nekog ludaka.” Međutim, Paramašivendra se radosno nasmejao. “Oh, kada bi samo bilo još takvih ludaka”, uzdahnuo je.

Sadašivin život je bio obeležen mnogim neobičnim i zanimljivim intervencijama Božije ruke. Naizgled na svetu ima mnogo nepravde. Ipak, vernici znaju za bezbroj primera neposredne Božije pravednosti. Jedno večer Sadašiva se zaustavio pred skladištem žita jednog bogatog kućedomačina u stanju dubokog samadhija. Pazeći na lopove, tri sluge su podigle štapove da ga udare. I, gle, ruke su im se zaustavile u vazduhu! Kao kipovi podignutih ruku trio je ostao u tom jedinstvenom prizoru sve do Sadašivinih odlaska u zoru.

Drugom prilikom predradnik čiji su radnici nosili ogrev, naterao je Sadašivu da ga i on nosi. Čutljivi svetac pokorno je odneo svoj deo tereta do odredišta i spustio ga je na veliku gomilu. Cela gomila se istog trenutka zapalila!

Sadašiva, kao ni svami Trailanga, nije nosio odeću. Jednog jutra, tako nag, nepažnjom je ušao u šator muslimanskog poglavice. Dve gospode uplašeno su viknule, a ratnik je Sadašivi mačem odsekao ruku. Učitelj je bezbrižno otišao.

Mučen grižom savesti, musliman je s poda uzeo ruku i pošao za Sadašivom. Jogi je bez reči gurnuo ruku u krvavu ranu koja je zacelila. Kada ga je ratnik ponizno zamolio za duhovnu pomoć, Sadašiva je prstom napisao na pesku:

“Ne čini ono što želiš, pa možeš činiti šta hoćeš.” Uzdignut u pročišćeno duhovno stanje, musliman je svečev paradoksalan savet shvatio kao put ka oslobođenju duše savladavanjem ega. Duhovno delovanje ovih nekoliko reči bilo je toliko, da je poglavica postao predan učenik.

Jednog dana seoska deca su u Sadašivinoj prisutnosti pozelela da vide versku svečanost u Maduri, udaljenoj sto pedeset milja. Jogi je rekao deci da dotaknu njegovo telo i, gle, istog trenutka svi su se našli u Maduri. Deca su se veselo šetala među hiljadama hodočasnika. Posle nekoliko sati, jogi je svojim jednostavnim prevoznim sredstvom vratio svoje malo stado kući. Zaprepašćeni roditelji slušali su slikovite priče i videli da su neka deca donela vrećice madurskih slatkiša.

Jedan mladić nije poverovao u tu priču i ismejao je sveca. Na sledećoj verskoj proslavi mladić je prišao Sadašivi.

“Učitelju,” obratio mu se sa preiziro, “zašto mene ne povedete na svečanost, kao što ste prošli put povelili onu decu?”

Sadašiva je pristao. Mladić se istog trenutka našao u dalekoj gradskoj gužvi. Međutim, sveca nigde nije bilo kada je mladić želeo da se vrati kući. Umoran i isrpljen, morao je da se vrati pešice.

Pre nego što smo napustili Južnu Indiju, gospodin Wright i ja krenuli smo na hodočašće na sveto brdo Arunačalu, u blizini Tiruvannamalaia, da posetimo Šri Ramanu Maharšija. Veliki mudrac nas je dočekaao s dobrodošlicom u svom ašramu i pokazao nam na gomilu časopisa Istok-Zapad. Čutao je gotovo sve vreme koje smo proveli s njim i s njegovim učenicima, a blago lice mu je zračilo božanskom ljubavlju i milošću.

Da bi napaćenom čovečanstvu pomogao da ponovo dosegne svoj zaboravljeni status savršenstva, Šri Ramana poučava da čovek bez prestanka treba da se pita: “Ko sam ja?” To je najvažnije pitanje. Strogim odbacivanjem svih ostalih misli, poklonik prodire sve dublje i dublje u svoje istinsko Jastvo, gde više nema misli koje ga ometaju.

Prosvetljeni rši Južne Indije napisao je:

“Dvojstvo i trojstvo su nečim poduprti,
nikad nisu bez oslonca.

Kad nađemo taj oslonac, oni padaju.

Tu je istina, onaj ko je vidi, nikada se ne koleba”.

Poslednji dani s mojim guruom

“Guruđi, drago mi je što vas jutros nalazim samog.” Upravo sam stigao u asram u Seramporeu sa mirisnim teretom voća i ruža. Šri Juktešvar me je krotko pogledao.

“Kako glasi tvoje pitanje?” Učitelj je gledao po sobi kao da traži izlaz.

“Guruđi, došao sam kod vas kao srednjoškolic. Sada sam odrastao čovek, štaviše, s jednom ili dve sede. Iako ste me od prvog trenutka do sada obasipali ćutljivom ljubavlju, da li ste svesni da ste mi samo jednom rekli “volim te”, i to na dan našeg susreta?” Molećivo sam ga pogledao.

Učitelj je spustio pogled. “Jogananda, da li zaista moram topla osećanja, koja je najbolje čuvati u tišini srca, obući u prozaične reči?”

“Ja znam da me vi volite, guruđi, ali moje smrtne uši čeznu za tim da to čuju iz vaših usta.”

“Neka bude kako ti želiš. Dok sam bio oženjen, često sam čeznuo za tim da imam sina kojeg bi podučio putu joge. Kada si ti ušao u moj život, želja mi se ispunila. U tebi sam našao sina.” Šri Juktešvaru su blistale oči od suza. “Jogananda, uvek ću te voleti.”

“Vaš ogovor mi otvara vrata raja.” Sa srca mi je pao kamen, istopile su ga učiteljeve reči. Često sam se čudio njegovom ćutanju. Razumeo sam da je povučen i neemotivan, ali sam se ipak ponekad pribojavao da sa mnom nije sasvim zadovoljan. Priroda mu je bila neobična, teško shvatljiva, narav duboka i ćutljiva, nedokučiva svetu, vrednosti koje je davno prevazišao.

Nekoliko dana kasnije, kada sam govorio pred velikim skupom u Albert Hallu u Kalkuti, Šri Juktešvar je pristao da sedi pored mene na podijumu, zajedno sa maharadžom od Santosha i gradonačelnikom Kalkute. Iako mi ništa nije rekao, ja sam povremeno, dok sam govorio, bacio pogled na njega, i činilo mi se da sam u njegovim očima otkrio zadovoljan sjaj. Zatim je sledio govor bivšim studentima koledža u Seramporeu. Dok sam gledao stare školske drugove, a oni svog “ludog monaha”, niko se nije stideo suza radosnica. Moj slatkorečivi profesor filozofije, dr. Ghoshal, došao je da me pozdravi. Vreme, veliki alhemičar, istopilo je sve naše nesporazume.

Krajem decembra, u ašramu u Seramporeu slavila se svečanost zimskog suncostaja. Kao i uvek, Šri Juktešvarovi učenici došli su izbliza i izdaleka. Pobožne sankirtane, solo pesme koje je pevao slavni bengalski pevač Kristo-da, jela koja su služili mladi učenici, učiteljev dirljiv govor pod zvezdama u prepunom dvorištu ašrama - uspomene, uspomene! Radosne svetkovine davnih godina! Međutim, ovo veče trebalo je da donese nešto neočekivano.

“Molim te, Jogananda, obrati se skupu na engleskom.” Učiteljeve oči su svetlucale dok je postavljao taj dvostruko neobičan zahtev. Da li je pri tom mislio na nezgodu na brodu koja je prethodila mom predavanju na engleskom jeziku? Ispričao sam taj događaj svojim slušaocima, školskim drugovima, i završio sam vatreno hvaleći našeg gurua.

Bio je sa mnom ne samo na okeanskom parobrodu, nego me je svakodnevno vodio tokom petnaest godina u velikoj i gostoljubivoj zemlji Americi”, zaključio sam.

Kad su gosti otišli, Šri Juktešvar me je pozvao u onu istu spavaću sobu gde mi je samo jednom prilikom, posle svečanosti u mojim prvim godinama u ašramu - bilo dozvoljeno da spavam na njegovom drvenom krevetu. Večeras je moj guru sedeo tamo ćuteći, a oko njega su u polukrugu sedeli učenici. Nasmešio se kada sam naglo ušao u sobu.

“Da li ideš u Kalkutu, Jogananda? Molim te, vrati se sutra ovamo. Moram ti nešto reći.”

Sledeće posle podne s nekoliko jednostavnih reči blagoslova, Šri Juktešvar mi je dodelio viši monaški naziv paramahanse.²⁹⁰

“Taj naslov će zameniti tvoju predašnju titulu svamija”, rekao mi je dok sam klečao pred njim. Smeškao sam se u sebi misleći kako će moji američki učenici lomiti jezik dok budu izgovarali Paramahansadi.²⁹¹

“Moj zadatak na zemlji je završen, ti ga moraš nastaviti.” Učitelj je govorio mirno, a oči su mu bile spokojne i blage. Od straha, srce je počelo brzo da mi kuca.

²⁹⁰ Doslovno parama, najviši; hamsa, labud. U učenju svetih spisa hansa predstavlja Brahmino vozilo, Vrhovni Duh. Beli labud je i simbol diskriminacije, jer se smatra da iz mešaviine mleka i vode može izdvojiti istinski nektar somu. Ahan-sa ili han-sa doslovno znači “ja sam On”. Ove dve moćne reči sanskrtskog pojanja vibratorno su povezane s udisanjem i izdisanjem. Svakim dahom čovek nesvesno potvrđuje istinu svog bića: “Ja sam On!”

²⁹¹ Obično su izbegli tu teškoću, obraćajući mi se sa “gospodine”.

“Molim te, pošalji nekog da preuzme brigu o našem ašramu u Puriju”, nastavio je Šri Juktešvar. “Sve ostavljam u tvojim rukama. Ti ćeš brod svog života i života organizacije uspešno dovesti do božanskih obala.”

Sa suzama u očima grlio sam mu stopala. Ustao je i s ljubavlju me je blagoslovio. Sledećeg dana pozvao sam iz Rančija jednog učenika, svamija Sebanandu, i poslao sam ga u Puri da preuzme ašramske dužnosti. Kasnije smo moj guru i ja razgovarali o pravnim pojedinostima u vezi njegove ostavštine. Želeo je da spreči rođake da posle njegove smrti postave sudski zahtev za nasleđivanje njegova dva asrama i ostalih poseda koje je hteo da ostavi isključivo u humanitarne svrhe.

“Nedavno smo sve pripremili za učiteljev odlazak u Kidderpore, ali on nije otišao.” To mi je rekao jedan od mojih saučenika, Amulaya Babu, jednog poslepodneva. Pretrnuo sam od hladnog predosećanja. Kad sam navalio na Šri Juktešvara da mi kaže zašto nije otišao, samo mi je rekao: “Nikada više neću ići u Kidderpore”. Za trenutak je zadržao kao preplašeno dete.

(“Vežanost uz telesno boravište, koja izvire iz njegove vlastite prirode, tj. bezbroj prošlih iskustava smrti, u blagom stupnju je prisutna čak i kod velikih svetaca”, piše Patandali.²⁹² U nekom od svojih govora o smrti moj guru bi obično dodao: “Baš kao što ptica koja je dugo bila u kavezu, u trenutku kad se otvore vrata okleva da ostavi dom na koji se navikla”.)

“Guruđi,” preklinjao sam ga jecajući, “nemojte to govoriti! Nikada preda mnom ne izgovarajte te reči!”

Šri Juktešvarovo lice se opustilo u mirnom osmehu. Iako mu se bližio osamdeset prvi rođendan, izgledao je zdravo i snažno. Sunčajući se dan za danom na njegovoj ljubavi, neizrečenoj, ali tim toplijoj, potiskivao sam iz svesti sve njegove nagoveštaje o skorom odlasku.

“Gospodine, ovog meseca u Allahabadu se održava Kumbha-mela.” Pokazao sam učitelju datume Mela u Bengalskom kalendaru.²⁹³

“Da li zaista želiš da ideš?”

Nisam osetio Šri Juktešvarovu žalost što ga ostavljam, te sam nastavio: “Jednom ste na Allahabadskoj Kumbha-meli videli blagoslovljenog Babadija. Možda ću ovog puta ja biti te sreće.”

“Mislim da ga tamo nećeš sresti.” Moj guru je začutao, ne želeći da ometa moje planove.

Kad sam sledećeg dana sa društvom krenuo u Allahabad, učitelj me je blagoslovio na svoj uobičajeni miran način. Očigledno da nisam mario za nagoveštaje Šri Juktešvarovog držanja, jer je Gospod želeo da me poštedi iskustva da bespomoćno prisustvujem smrti svog gurua. U mom životu Gospod je uvek saosećajno udesio da budem daleko od mesta gde su umirali moji najdraži.

Naše društvo stiglo je na Kumbha-melu 23. januara 1936. Pogled na ustalasano mnoštvo od skoro dva miliona ljudi bio je impresivan. Karakteristika Indijaca, koja dolazi do izražaja čak i kod najprostijeg seljaka, jeste urođeno poštovanje prema duhovnim vrednostima, kao i prema monasima i sadhuima koji su se odrekli zemaljskih veza, da bi potražili božansko sidrište. Među njima ima, naravno, uvek varalica i licemera, ali Indija poštuje sve zbog onih nekoliko koji celu zemlju preplavljaju duhovnim blagoslovom. Ljudi sa Zapada koji su videli taj golemi spektakl imali su jedinstvenu priliku da osete puls zemlje, duhovni žar kojim Indija duguje svoju neprolaznu vitalnost i odoleva udarcima vremena.

Prvog dana smo samo gledali. Bili su tu bezbrojni kupači koji su ronili u svetu reku radi opraštanja greha, ovde sveti obred poštovanja, tamo vernici koji prosipaju poklone pred prašnjava stopala svetaca. Kad bismo okrenuli glavu, ugledali bismo redove slonova, ukrašenih konja i sporih radputskih deva ili starinsku versku povorku golih sadhua koji su mahali zlatnim i srebrnim skeptrima ili zastavama i trakama od svilenog pliša. Pustnjaci obavijeni samo platnom oko bokova, tiho su sedeli u malim grupama, a tela su im bila posuta pepelom koji ih je štitio od vrućine i hladnoće. Mrlja sandalove paste na njihovim čelima živo je predstavljala spiritualno treće oko. Bilo je tu na hiljade svamija obrijane glave u haljinama oker boje, koji su nosili bambusov štap i prosjačku činiju. Na licima im se video mir onih koji su se odrekli sveta, dok su hodali okolo ili vodili filozofske rasprave sa učenicima.

Tu i tamo, ispod drveća, oko velikih vatri, sakupljali su se živopisni sadhui²⁹⁴, čije kose su upletene u pletenice i sakupljene na vrh glave. Sedeli su meditirajući ili su pružali ruke blagosiljajući narod koji je prolazio

²⁹² Yoga sutre II, 9

²⁹³ Kineski hodočasnik Hiuen Tsang ostavio nam je opis velike Kumbha-mele održane u Allahabadu 644. godine. Tom prilikom je Harša, kralj većeg dela severne Indije, sakupljenim monasima, asketama i siromašnima podelio svo blago iz kraljevske riznice (petogodišnju akumulaciju). Kineski pisac govori o tome kako je Harša kao svakodnevnu milostinju hranio 1500 budističkih i brahmanskih monaha. Kad se Hiuen Tsang vraćao iz Indije u Kinu, odbio je Haršin poklon koji se sastojao od probranih dragulja i 10.000 komada zlatnog novca. Umesto toga, poneo je veću vrednost - 657 rukopisa religiozne sadržine. Život Harše koji je pisao divne pesme i drame, opisan je u knjizi R. Mookerija Men and Thought in Ancient India, koja sadrži biografije još četiri Indijca - Yadžnavalkye, vedskog mudraca koji je raspravljao o filozofiji sa svetim kraljem Đanakom; Buddhie, saosećajnog i milosrdnog; vladara Aške, velikog i dobrog; i učenog kralja Samudragupte, indijskog Napoleona”, koji je živeo u IV veku.

- prosjake, maharadže na slonovima, žene u šarenim sarijima sa zvečćim narukvicama i nanožnicama, fakire koji su groteskno širili svoj isušene ruke, brahmačarine koji su nosili naslonjače za laktove potrebne prilikom meditacije, ponizne mudrace čija je svečanost sakrivala unutrašnje blaženstvo. Nad svom tom vrevom neprestano su se čula hramska zvona.

Drugog dana na Meli moji pratioci ja ulazili smo u mnoge ašrame i privremene kolibe, klanjajući se svetim ljudima. Blagoslovio nas je vođa Giri ogranka reda svamija - mršav asketa, vatrenih nasmejanih očiju. Zatim smo posetili ašram u kome je guru u poslednjih devet godina poštovao zavet ćutanja i hranio se isključivo plodovima. Na središnjem podijumu u dvorani ašrama sedeo je slepi sadhu, Pragla Chakshu,²⁹⁵ učen u šastrama i poštovan od svih sektu.

Pošto sam na hindu jeziku održao kratak govor na temu vedante, naša grupa je napustila mirni ašram da bi pozdravila susednog svamija Krišnanandu, monaha rumenih obraza i širokih ramena. Pored njegovih nogu ležala je pitoma lavica. Divlja zver je podlegla monahovom duhovnom šarmu (svakako ne njegovom snažnom telu), te je odbijala meso i pre jela rižu i mleko. Svami je zlatno-žutu životinju naučio da dubokim privlačnim rikanjem izgovara "aum" - pobožna lavica!

Naš sledeći susret, razgovor sa mladim sadhuom, dobro je opisan u dnevniku gospodina Wrighta.

Prevezli smo se Fordom preko škripečeg pontonskog mosta puzeći kao zmija kroz uske ulice, prolazeći pored mesta na obali za koje mi je Jogananda rekao da je to mesto susreta Babadija i Šri Juktešvardija. Nakon izlaska iz kola hodali smo neko vreme kroz gusti dim od vatri sadhua i preko klizavog peska do nekoliko malih koliba od blata i slame. Zaustavili smo se pred jednim od tih beznačajnih privremenih boravišta, s ulazom kao za pigmejce, bez vrata. To je bilo sklonište Kara-Patrija, mladog lutajućeg sadhua, poznatog po izuzetnoj inteligenciji. Sedeo je tamo na gomili žute slame prekrštenih nogu, a jedini pokrivač i jedini posed bila mu je tkanina oker boje prebačena i nabrana preko ramena.

Kad smo dopuzali i poklonili se pred stopalima ove prosvetljene duše, nasmešilo nam se istinski božansko lice. Potrolejska lampa na ulazu bacala je natprirodne senke koje su plesale po zidovima od slame i blata. Njegovo lice, naročito oči i savršeni zubi blistali su. Iako nisam mogao da razumem njegov hindski jezik, izraz njegovog lica sve je odavao izražavajući oduševljenje, ljubav i duhovnu uzvišenost. U pogledu njegove veličine niko se nije mogao prevariti.

Zamislite srećan život čoveka koji nije vezan za materijalni svet. Ne brine se ni za odeću, ni za hranu, nikada ne prosi, a kuvano jelo jede svakog drugog dana, oslobođen novčanih briga, nikada ne barata s novcima, nikada ne sakuplja ništa za crne dane, uvek se uzda u Boga. Nema problema s prevozom, ne koristi prevozna sredstva već se šeta obalama svetih reka. Nigde se ne zadržava duže od nedelju dana da bi izbegao svaku vezanost.

Tako skromna duša, kada se zna da je veoma učen u Vedama, i da ima magistraturu i titulu šastrina (poznavao svetih spisa) univerziteta u Benaresu.

Ispitivao sam Kara Patrija o njegovom lutajućem životu. "Zar nemaš zimsku odeću?"

"Ne, ova je dovoljna."

"Da li nosiš sa sobom knjige?"

"Ne, napamet poučavam one koji žele da me slušaju."

"Šta još radiš?"

"Lutam okolo."

Te tihe reči izazvale su u meni veliku čežnju za jednostavnim životom. Pomislio sam na Ameriku i na sve odgovornosti koje su me pritiskale.

"Ne, Jogananda, u ovom životu lutanje duž Gange nije za tebe", pomislio sam na trenutak s tugom.

Kada mi je sadhu ispričao neka svoja duhovna iskustva, iznenada sam ga upitao: "Da li to opisujete na osnovu svetih spisa, ili na osnovu vlastitog unutrašnjeg iskustva?"

"Polu iz knjiga, a polu iz iskustva", odgovorio mi je otvoreno smešeći se.

Jedno vreme smo sedeli srećni u meditativnoj tišini. Kada smo napustili njegovu svetlu prisutnost, rekao sam gospodinu Wrightu: "On je kralj na prestolu od zlatne slame."

Te noći večerali smo pod zvezdama jedući s tanjira od lišća pričvršćenog štapićima. U Indiji je pranje posuda svedeno na minimum!

Naša grupa nastavila je dalje za Brindaban, odakle smo se odvezli do ašrama svamija Keshabanande. Razlog zbog kojeg sam želeo da vidim Keshabanandu bio je u vezi sa ovom knjigom. Nikada nisam zaboravio

²⁹⁴ Stotine hiljada indijskih sadhua stoje pod upravom Izvršnog komiteta koji se sastoji od sedam vođa, predstavnika sedam velikih delova Indije. Sadašnji mahamandalesvara ili predsednik je Joyendra Puri. Taj sveti čovek veoma je rezervisan i svoj govor često ograničava na tri reči - istina, ljubav i rad. Sasvim dovoljan razgovor!

²⁹⁵ Titula doslovno znači "čovek koji vidi svojom inteligencijom".

Šri Juktešvarovu želju da napišem biografiju Lahirija Mahasaye. Za vreme boravka u Indiji, koristio sam svaku priliku da uspostavam vezu s njegovim direktnim učenicima i rođacima. Opširno sam beležio ono što bi mi ispričali, proveravao sam činjenice i datume, prikupljao fotografije, stara pisma i dokumente. Moja fascikla o Lahiriju Mahasayi postajala je sve deblja. Zabrinuto sam shvatio da je preda mnom veliki posao. Molio sam se da budem dorastao svojoj ulozi biografa uzvišenog gurua. Nekoliko njegovih učenika izrazilo je sumnju da bi u pisanom izveštaju veličina njihovog učitelja mogla biti umanjena ili pogrešno shvaćena.

“Prozaičnim rečima teško da se može tačno opisati život božanske inkarnacije”, rekao mi je jednom Panchanon Bhattacharya.

Drugi bliski učenici takođe su bili zadovoljni time da besmrtnog učitelja čuvaju u srcima. Uprkos tome, imajući na umu proročanstvo Lahirija Mahasaye o njegovoj biografiji, nisam se štedeo da bih pronašao i sakupio činjenice iz njegovog spoljašnjeg života.

Svami Keshabananda nas je srdačno pozdravio u Brindabanu, u svom Katyayani Peith ašramu, imponantnoj građevini od cigle s masivnim crnim stubovima nasred predivne bašte. Tiho nas je uveo u sobu za primanje, ukrašenu uvećanom fotografijom Lahirija Mahasaye. Svami se približavao devedesetoj godini života, ali njegovo mišićavo telo zračilo je zdravljem i snagom. Dugačke kose i snežno bele brade, s očima koje su sijale od radosti, bio je pravo utelovljenje patrijarha. Rekao sam mu da želim da spomenem njegovo ime u svojoj knjizi o učiteljima Indije.

“Molim vas, kažite mi nešto o svom životu.” Srdačno sam se smešio - veliki jogiji često nisu baš komunikativni.

Keshabananda je ponizno odmahnuo rukom. “Nemam mnogo toga da kažem o spoljašnjim događanjima. Praktično sam ceo život proveo u samoći na Himalajima, putujući peške od jedne do druge pećine. Jedno vreme sam imao mali ašram u blizini Hardvara usred gaja visokog drveća. Bilo je to mirno mesto koje su putnici retko kad posećivali zbog mnogobrojnih kobri.” Keshabananda se nasmejao: “Kasnije je bujica Gange odnela i ašram i kobre. Učenici su mi pomogli da sagradim ovaj ašram u Brindabanu.”

Neko iz našeg društva upitao je svamija kako se branio od himalajskih tigrova.²⁹⁶ Keshabananda je odmahnuo glavom. “U tim spiritualnim visinama,” rekao je, “divlje zveri retko uznemiravaju jogije. Jednom sam se u džungli sreo sa tigrom licem u lice. Naglo sam kriknuo i životinja je stala kao okamenjena.” Svami se opet nasmejao pred svojim uspomnama.

“Ponekad bih izlazio iz svoje usamljenosti da posetim svog gurua u Benaresu. On me je zadirkivao zbog mojih neprekidnih putovanja po himalajskim divljinama.

“Imaš crva u stopalima”, rekao mi je jednom prilikom. “Sreća što su sveti Himalaji dovoljno prostrani, pa uvek imaš kuda da ideš.”

“Mnogo puta i pre i posle svoje smrti, Lahiri Mahasaya bi se pojavio preda mnom u svom telu”, nastavio je Keshabananda. “Nijedna himalajska visina nije mu bila nedostupna!”

Dva sata kasnije Keshabananda nas je poveo u unutrašnje dvorište koje je služilo kao trpezarija. U sebi sam uzdahnuo. Još jedan obrok od petnaest posluženja! Za manje od godinu dana indijske gostoljubivosti ugojio sam se pedeset funti! Ali smatralo bi se vrhuncem neučtivosti odbiti bilo koje od jela pripremljenih za bezbrojne bankete u moju čast. U Indiji (nažalost nigde drugde) ljudi vole da vide dobro uhranjenog svamija.²⁹⁷

Nakon večere Keshabananda me je pozvao na stranu. “Tvoj dolazak nije bio neočekivan,” rekao mi je, “imam poruku za tebe.”

Iznenadio sam se. Niko nije znao za moj plan da posetim Keshabanandu.

“Dok sam prošle godine lutao severnim Himalajima u blizini Badrinarayana, izgubio sam se”, nastavio je on. Sklonio sam se u veliku pećinu koja je bila prazna, iako sam na stenovitom podu pronašao žar. Razmišljajući o stanovniku ovog usamljenog skloništa, seo sam kraj vatre, pogleda uprtog na ulaz u pećinu.

“Radujem se što te vidim, Keshabananda.” Čuo sam te reči iza leđa. Okrenuo sam se trgnuvši se i bio zaslepljen pogledom na Babadija! Veliki guru materijalizovao se u jednom uglu pećine. Bio sam presrećan što ga posle toliko godina opet vidim, i bacio sam se pred njegova sveta stopala.

“Ja sam te pozvao ovamo”, nastavio je Babadi. “Zato si se izgubio i našao moje privremeno boravište u ovoj pećini. Prošlo je dosta vremena od našeg poslednjeg susreta. Radujem se što opet mogu da te pozdravim.”

²⁹⁶ Izgleda da postoje mnogi načini za nadmudrivanje tigrova. Australijski istraživač Francis Birtles kaže da su Indijske džungle “lepe, raznolike i sigurne”. Njegovo tajno sredstvo bio je papir premazan lepljivom masom. “Svake noći raširio bih oko šatora određenu količinu tog papira, i nikad mi niko nije smetao. Razlog je psihološki”, objašnjava Birtles. “Tigar je veoma dostojanstvena životinja. Šunja se okolo i izaziva čoveka sve dok ne dođe do papira, a onda odlazi. Nijedan tigar koji drži do sebe ne bi se usudio da pogleda neko ljudsko biće nakon što je stao na lepljivi papir za muve!”

²⁹⁷ Kada sam se vratio u Ameriku smršao sam 65 funti.

Besmrtni učitelj blagoslovio me je sa nekoliko reči duhovne podrške, a zatim je dodao: “Predajem ti poruku za Joganandu. On će te posetiti kada se vrati u Indiju. Poslovi vezani za njegovog gurua i za još žive Lahirijeve učenike potpuno će ga preokupirati. Dakle, reci mu da se ovaj put neću s njim videti, kao što se on tome nestrpljivo nada, ali srešću se s njim nekom drugom prilikom.”

Bio sam duboko dirnut što iz Keshabanandinih usta čujem to utešno obećanje. Nisam više žalio što se Babadi nije pojavio na Kumbha-meli, kao što je Šri Juktešvar i predvideo.

Pošto smo noć proveli kao gosti u ašramu, sledeće posle podne smo krenuli u Kalkutu. Vozeći se preko mosta na reci Yamuni, uživali smo u predivnom pogledu na Brindaban upravo u trenutku kada je sunce zapalilo nebo - bila je to prava vulkanska peć koja se presijavala na mirnoj vodi.

Obala Yamune posvećena je uspomenu na dete Šri Krišnu. Ovde se s bezazlenom ljupkošću upuštao u svoje lile (igre) s gopima (pastircama), predstavljajući nadzemaljsku ljubav koja postoji između božanske inkarnacije i njegovih poklonika. Veliki broj komentatora sa Zapada pogrešno je razumeo Krišnin život.²⁹⁸

Alegorija svetih spisa zbunjuje prozaične umove. Neka to ilustruje smešna greška prevodioca. Radi se o nadahnutom srednjovekovnom svecu, obučaru Ravidasu, koji je jednostavnim rečima svog zanata pevao o duhovnoj veličini skrivenoj u svakom čoveku:

Pod prostranim plavim svodom
živi božanstvo odeveno čovečjom kožom.

Čovek se mora okrenuti da bi sakrio osmeh kad čuje kako je učeni pisac sa Zapada doslovno preveo Ravidasovu pesmu.

Zatim je sagradio kolibu, postavio u nju idola kojeg je načinio od kože, i počeo mu se klanjati.

Ravidas, učenik velikog Kabira, bio je guru napredne učenice, Rani od Chitora. Na gozbu koju je priredila u čast svog učitelja, pozvala je velik broj brahmana, ali oni su odbili da jedu s obučarom niskog roda. Kad su dostojanstveno držeći sa strane počeli da jedu svoje “čisto” jelo kraj svakog brahmana se našao po jedan Ravidas. Ta masovna vizija izazvala je u Chotoru veliki duhovni preporod.

Posle nekoliko dana naša mala grupa vratila se u Kalkutu. Bio sam nestrpljiv da vidim Šri Juktešvara, i s razočarenjem sam primio vest da je otišao iz Seramporea i da je sad u Puriju, oko tri stotine milja na jugu.

“Odmah dođi u ašram u Puri.” Taj telegram poslat je 8. marta Atulu Chandri Royu Chovdhryu, jednom od učiteljevih učenika u Kalkuti. Novosti o tome doprle su do mojih ušiju. Preplašen njihovim mogućim posledicama, pao sam na kolena i prekinjao Boga da poštedi život mog gurua. U času kada sam se spremao da napustim očevu kuću, polazeći prema željezničkoj stanici, u meni je progovorio Božanski glas.

“Ne idi večeras u Puri. Molitva ti ne može biti uslišena.”

“Gospode,” zavapio sam slomljen bolom, “ne želiš da se u Puriju upustiš sa mnom u “bitku” jer znaš da mi ne možeš ispuniti neprekidne molitva za učiteljev život. Mora li on, na tvoj nalog, da preuzme uzvišenije dužnosti?”

Poslušavši unutrašnju zapovest nisam krenuo u Puri te večeri, nego sutradan uveče. Na putu prema željezničkoj stanici nebo je u sedam sati iznenada prekrilo crni astralni oblak.²⁹⁹ Kasnije, dok je voz tutnjao

²⁹⁸ Indijske šastre, kao ni Biblija ni ostale svete knjige, ne otkrivaju spremno svoja unutrašnja značenja. Rani kineski naučnici pokazivali su prema indijskim svetim spisima poštovanje vredno divljenja. Težeći da prouče religiozne tekstove, rado su kretali na duga i opasna putovanja iz Kine u Indiju. I-Tsing (VII vek) proveo je na monaškom univerzitetu u Nalandi deset godina i vratio se u Kinu ponevši sa sobom 500 000 budističkih sloka (stihova).

Nalanda (“nezasit u davanju”) univerzitet u Biharu, na kojem je među hiljadama studenata bilo i mladih ljudi iz Kine i iz ostalih delova Azije. To je samo jedna od mnogih obrazovnih institucija drevne Indije.

Benares je od davnina bio veliko središte znanja. Univerzitetu u Taxili na severozapadu, gde su poučavali “Vede i osamnaest savršenstava”, divili su se grčki naučnici koji su pratili Aleksandra Velikog (IV vek pre nove ere). Svaki od velikih univerziteta bio je po nečemu poznat - Ujain po matematici i astronomiji; Taxila po medicini, pravu, umetnosti i zanatstvu; Benares, Nalanda, Jetavana manastir u blizini Pataliputre i Kanchipurama u Južnoj Indiji po teologiji logici, književnosti i filozofiji.

Huisen Tsang o studentima u Nalandi kaže da su “bez mane i da se njihovom ponašanju ne može ništa zameriti; da iskreno slede moralne zakone i da su manastirska pravila stroga.” U periodu od sedamsto godina samo je nekoliko puta trebalo izreći kaznu. Naziv “brat iz Nalande” izazivao je poštovanje u svim delovima sveta. Kineski student opisuje i lepotu Nalande: “Bogato izrezbareni tornjevi i bajkoviti minareti guraju se jedan do drugog poput šiljatih brežuljaka dok se gornji spratovi i opservatoriji gube u jutarnjim maglama.” Kineski putnici ostavili su nam mnoge zanimljive opise indijskog društva. Budistički sveštenik Fa-Hsien je devet godina proveo u Indiji za vreme vladavine Čandragupte II (početak V veka) i o tome je napisao izveštaj gde kaže: “U celoj zemlji niko ne ubija ništa živo i ne pije vino... Ne drže ni svinje ni živinu; nema trgovine stokom, ni mesara, ni ribara. Za sve sveštenike, bez razlike, uvek su osigurane sobe s posteljama i strunjačama, hrana i odeća, i to u svim mestima. Sveštenici obavljaju dobrotvorne službe, bave se pojanjem liturgija ili sede meditirajući.” Fa-Hsien kaže još da su Indijci srećni, poštjeni i bogati. Smrtna kazna im je nepoznata.

prema Puriju, ispred mene se pojavila vizija Šri Juktešvara. Sedeo je ozbiljnog izraza lica, a sa svake strane gorela mu je sveća.

“Da li je sve gotovo?” Podigao sam ruke preklinjući ga.

Klimnuo je, a zatim polako nestao.

Kad sam sledećeg jutra stajao na peronu u Puriju još uvek se nadajući nemogućem, prišao mi je neki neznanac.

“Da li si čuo da ti je učitelj umro?” Otišao je ne rekavši više ni reči. Nikada nisam saznao ko je on, ni kako je uspeo da sazna gde će me naći.

Omamljen, naslonio sam se na zid, shvativši da moj guru na različite načine pokušava da mi saopšti poraznu vest. U meni je vrila pobuna, duša mi je bila kao vulkan. Kad sam stigao u ašram u Puriju, bio sam blizu sloma. Unutrašnji glas blago mi je ponavljao: “Saber se. Budi miran”. Ušao sam drhteći u sobu gde se učiteljevo telo, nezamislivo živo, nalazilo u položaju lotosa - slika zdravlja i lepote. Kratko vreme pre nego što je umro, moj guru je oboleo od lake groznice. Ipak, dan pre svog uznesenja u beskonačno, telo mu je potpuno ozdravilo. Koliko god da sam gledao njegov dragi lik, nisam mogao da razumem da je život iz njega izašao. Koža mu je bila glatka i meka, a na licu je imao izraz blaženog spokojstva. Svesno je napustio telo u času mističnog poziva.

“Napustio nas je bengalski lav”, povikao sam kao omamljen.

Svečane pogrebne obrede vodio sam 10. marta. Uz drevne rituale reda svamija, Šri Juktešvar je pokopan u bašti³⁰⁰ svog ašrama u Puriju. Na dan prolećnog ekvinocija, prilikom komemoracije, stigli su učenici izbliza i izdaleka da iskažu čast svom guruu. Amrita Bazar Patrika, vodeće novine u Kalkuti, donele su njegovu sliku i nekrolog iz kojeg citiram:

'Odlaskom tako velikog čoveka, Indija je danas zaista siromašnija. Neka svi oni koji su imali sreću da budu u njegovoj blizini, budu ispunjeni istinskim duhom indijske kulture i sadhane (duhovne discipline) koja je u njemu bila utelovljena.'

Vratio sam se u Kalkutu. Nisam se još usuđivao da odem u ašram u Seramporeu, jer sam bio ispunjen svetim uspomena. Pozvao sam Prafullu, Šri Juktešvarovog malog učenika, i sve pripremio za njegov odlazak u školu u Rančiju.

“Onog jutra kad ste otišli na Melu u Allahabad,” rekao mi je Prafulla, “učitelj se teško spustio na sofu.

“Jogananda je otišao,” povikao je, “Jogananda je otišao!” Zatim je zagonetno dodao: “Moraću da mu kažem na neki drugi način”. Zatim je satima ćutke sedeo.”

Dani su mi bili ispunjeni predavanjima, nastavom, intervjuima i susretima sa starim prijateljima. Ipak, iza osmeha i neprestanog rada, crne misli su mi prljale unutrašnju reku blaženstva koja je tolike godine krivudala pod peskom svih mojih percepcija.

”Kuda je otišao taj božanski mudrac”, nemo sam vikao iz dubina izmučenog duha. Odgovora nije bilo.

“Dobro je što se učitelj potpuno sjedinio s Kosmičkim Ljubljenim”, uveravao me je moj um. “Sada večno blista u besmrtnom kraljevstvu.”

“Nikad ga više nećeš videti u staroj kući u Seramporeu”, plakalo je moje srce. “Ne možeš više da dovodiš prijatelje da ga vide, ni ponosno da govoriš: “Gledajte, ovde sedi dhanavatar Indije!”

Gospodin Wright je sve pripremio da naše društvo početkom juna otplovi iz Bombaya na Zapad. Pošto smo u maju četrnaest dana proveli u Kalkuti na oproštajnim banketima i držeći oproštajne govore, gospođica Bletch, gospodin Wright i ja krenuli smo Fordom u Bombay. Kad smo stigli, uprava broda nas je zamolila da otkazemo putovanje jer nema mesta za Ford koji će nam opet biti potreban u Evropi.

“Nije važno”, rekao sam zlovoljno gospodinu Wrightu. “Želim još jednom da se vratim u Puri.” U sebi sam dodao: “Neka moje suze još jednom orose grob mog gurua.”

²⁹⁹ Šri Juktešvar je umro u sedam časova naveče, 9. marta 1936.

³⁰⁰ Hinduistički pogrebni običaji nalažu spaljivanje za kućedomaćina. Svamiji i monasi ostalih redova ne spaljuju se, nego se zakopavaju u zemlju (ima naravno izuzetaka). Smatra se da su tela monaha simbolično spaljena vatrom mudrosti u trenutku kada se zaredi.

Šri Juktešvarovo uskrснуće

“Gospode Krišna!” Avatarov blistavi lik pojavio se u svetlucavom sjaju dok sam sedeo u sobi hotela “Regent” u Bombayu. Preko puta, nad krovom visoke građevine, blistala je neizreciva vizija koja je iznenada došla u moje vidno polje dok sam gledao kroz prozor na trećem spratu. Božanski lik mi je mahnuo osmehujući se i klimajući mi glavom na pozdrav. Dok sam još razmišljao kako glasi tačna Gospodova poruka, otišao je blagoslovivši me pokretom. Čudesno oraspoložen, osećao sam da mi predstoji neki spiritualni doživljaj. Moje putovanje na Zapad za sada je bilo otkazano. Pre ponovnog odlaska u Bengal trebalo je da u Bombayu održim nekoliko javnih govora. Sedeći na krevetu svog hotela u Bombayu 19. juna 1936. godine u tri sata posle podne - nedelju dana nakon što sam video Krišnu - iz meditacije me je prenulo blaženo svetlo. Pred mojim otvorenim i začuđenim očima cela soba se probrazila u neki neobičan svet, a sunčevo svetlo u nadzemaljski sjaj. Preplavili su me talasi ushićenja kada sam ugledao Šri Juktešvarov lik od krvi i mesa!

“Sine moj”, rekao je učitelj bago, a na licu mu je titrao očaravajući andeoski osmeh.

Prvi put u životu nisam kleknuo da bih ga pozdravio, već sam mu prišao da ga željno zagrlim. Jedinstvenog li trenutka! Sva bol prošlih meseci bila je danak koji sam smatrao značajnim u poređenju s bujicom blaženstva koja me je sad preplavila.

“Voljeni moj učitelju, zašto ste me ostavili?” Od preterane radosti govorio sam nesuvislo. “Zašto ste me pustili da odem na Kumbha-melu? Tako sam se gorko kajao što sam vas napustio!”

“Nisam želeo da remetim tvoju želju da vidiš mesto hodočašća gde sam prvi put sreo Babadija. Sem toga, ostavio sam te samo na kratko. Zar nisam opet sa tobom?”

“Ipak, da li ste to vi, učitelju, isti onaj božanski lav? Da li vam je telo jednako onom koje sam zakopao pod surovim peskom Purija?”

“Da, dete moje, isto je. To je telo od krvi i mesa. Iako ga ja vidim kao etersko, ti ga vidiš kao fizičko. Od atoma iz kosmosa stvorio sam potpuno novo telo, tačno onakvo kakvo je bilo ono fizičko snovito telo koje si položio u snoviti pesak u Puriju, u svom snovitom svetu. Ja sam zaista uskrснуo - ne na zemlji, nego na jednoj astralnoj planeti. Njeni stanovnici zreliji su za moje visoke zahteve nego što su to ljudi. Jednog dana i ti i tvoji napredni učenici doći ćete ovamo da budete sa mnom.”

“Besmrtni učitelju, pričajte mi još.”

Učitelj se kratko i veselo nasmejao. “Molim te, dragi moj,” rekao je, “da malo olabaviš stisak svog zagrljaja.”

“Još samo malo!” Držao sam ga kao hobotnica. Mogao sam da osetim njegov karakterističan miris. I sada, kada se setim tih uzvišenih trenutaka, duž unutrašnje strane ruku i na dlanovima osećam blaženi dodir njegovog božanskog tela.

“Kao što su proroci poslani na zemlju da pomognu ljudima da odrade svoju telesnu karmu, tako je Gospod mene uputio na jednu astralnu planetu da služim kao spasitelj”, objasnio je Šri Juktešvar. “Planeta se zove Hiranyaloka, ili “Prosvetljena astralna planeta.” Tamo pomažem naprednim bićima da se oslobode astralne karme i da tako prekinu lanac ponovnog rođenja u astralu. Stanovnici Hiranyaloke su duhovno veoma razvijeni. Svi oni su u svojoj poslednjoj zemaljskoj inkarnaciji stekli moć da u trenutku smrti svesno napuste telo. Niko ko se na zemlji iz stanja savikalpa samadhija nije uzdigao u stanje nirvikalpa samadhija,³⁰¹ ne može ući u Hiranyaloku.

Stanovnici Hiranyaloke su već prošli kroz obične astralne sfere, gde nakon smrti moraju da odu skoro sva zemaljska bića. Tamo su odradili mnoge semenke svojih prošlih akcija u astralnom svemiru. Otkupiteljski čin u astralnim svetovima mogu efikasno da izvrše samo napredna bića.³⁰² Tako su, da bi potpunije oslobodile dušu karmičkih tragova u astralnom telu, ta viša bića kosmičkim zakonom privučena da se u novom astralnom telu rode na Hiranyaloki, astralnom suncu ili nebu, gde sam uskrснуo da im pomognem. Takođe, u Hiranyaloki su i vrlo napredna bića koja su došla iz višeg suptilnijeg kauzalnog sveta.”

Bio sam tako savršeno uskladen s učiteljem da mi je svoje reči-slike prenosio delimično govorom, a delimično mislima, pa sam tako brzo uočavao mozaik njegovih misli.

³⁰¹ U savikalpa samadhiju poklonik je duhovno napredovao do stanja u kojem je u sebi sjedinjen s Bogom, ali tu svoju kosmičku svest ne može da održava ako nije u nepokretnom transu. Upornom meditacijom dostiže više stanje nirvikalpa samadhija u kojem se slobodno kreće u svetu i izvršava svoje dužnosti, ne gubeći ni trenutak zajedništva sa Bogom. Kalpa znači vreme, eon. Savikalpa znači podložan vremenu ili promeni - zadržana je veza sa prakti ili materijom. Nirvikalpa znači bezvremen, nepromenljiv, “bez semena”.

³⁰² Većina ljudi toliko bi uživala u lepoti astralnih svetova, da bi spiritualni napredak smatrala nepotrebnim.

“Čitao si u svetim spisima,” nastavio je učitelj, “da je Bog ljudsku dušu obukao redom u tri tela - ideju, ili kauzalno telo, suptilno astralno telo, sedište čovekovog uma i osećanja, i grubo materijalno telo. Čovek na zemlji snabdeven je materijalnim čulima. Organi astralnog bića su svest i osećaji, i telo načinjeno od biotrona.³⁰³ Biće s kauzalnim telom ostaje u blaženom carstvu ideja. Ja radim sa onim astralnim bićima koja se pripremaju da uđu u kauzalni svet.”

“Obožavani učitelju, pričajte mi, molim vas, još o astralnom svemiru.”

Iako sam na Šri Juktesvarovu molbu malo olabavio stisak, i dalje sam ga držao zagrljenog. Moje najveće blago, moj guru, koji je nadmudrio smrt da bi se sreo sa mnom!

“Postoji veliki broj astralnih planeta na kojima sve vrvi od astralnih bića”, počeo je učitelj. “Stanovnici koriste ravnine ili mase svetla koje su brže od elektriciteta ili radioaktivne energije, da bi putovali s jedne planete na drugu.

Astralni svemir koji se sastoji od različitih suptilnih vibracija svetla i boje, nekoliko stotina puta je veći od materijalnog svemira. Cela materijalna kreacija kao mala čvrsta korpa visi pod golemim blistavim balonom astralne sfere. Kao što svemirom lutaju mnogobrojna materijalna sunca i zvezde, tako postoje i bezbrojni astralni sunčevi i zvezdani sistemi. Astralni svet je nepojmljivo lep, čist skladan i sreden. Nema mrtvih planeta ni pustoši. Zemaljske mrlje, kao što su korov, bakterije, insekti i zmije ne postoje. Suprotno različitoj klimi i godišnjim dobima na zemlji, na astralnim planetama uvek je proleće. Ponekad padne blistav sneg i šarena kiša. Astralne planete obiluju jezerima boje opala, providnim morima i rekama duginih boja.

Običan astralni svemir - ne visoko astralno nebo Hiranyaloke - nastanjen je milionima astralnih bića koja su pre ili kasnije stigla sa zemlje, a takođe i mnoštvom vila, morskih sirena, riba, životinja, goblina, gnoma, polubogova i duhova koji borave na različitim planetama u skladu sa svojom karmom. Dobri i zli duhovi ne stanuju u istim vibratornim sferama. Dobri mogu slobodno da se kreću, dok su zli ograničeni na određeno područje. Isto kao što ljudska bića žive na površini zemlje, crvi u zemlji, ribe u vodi, a ptice u vazduhu, tako i različita astralna bića, već prema stepenu razvoja, žive u području vibracija koje im odgovaraju.

Pali crni anđeli koji su proterani iz drugih svetova međusobno se bore i ratuju biotronskim bombama i vibracijama mentalnih mantri.³⁰⁴ Ta bića borave u mračnim regionima nižeg svemira, odrađujući lošu karmu.

U prostranim područjima iznad mračnog astralnog zatvora sve je blistavo i lepo. S Božjom voljom i s njegovim planom savršenstva, astralni svemir je usklađeniji od zemlje. Svaki astralni predmet manifestuje se uglavnom Božjom voljom, a tek delimično voljom astralnih bića. Ona imaju moć da izmene ili povećaju draži i oblike svega što je Gospod već stvorio. Svojoj astralnoj deci dao je srećnu priliku da menjaju ili ponovo slažu astralnu materiju. Na zemlji se čvrsto stanje materije u tečnu ili neku drugu formu mora transformisati prirodnim ili hemijskim procesima, dok se astralna kruta tela menjaju u astralnu tečnost, gas ili energiju trenutno i isključivo voljom astralnih bića.

Zemlja je zamračena ratovanjem i ubijanjem u vodi, na kopnu i u vazduhu,” nastavio je moj guru, “ali astralna bića žive u harmoniji sreće i jednakosti. Astralna bića mogu po želji daango ili neko drugo željeno voće, cvet, ili bilo koji drugi plod. Postoje neka kosmička ograničenja, ali u astralnom svetu svi oblici su podjednako poželjni. U svemiru vibrira stvaralačko Božje svetlo.

Niko se ne rađa od žene. Astralna bića kosmičkom voljom materijalizuju potomstvo u kondenzovane astralne oblike. Biće koje je tek nedavno napustilo svoje materijalno telo, stiže u astralnu porodicu koja ga je pozvala, privučeno sličnim mentalnim i duhovnim sklonostima.

Astralno telo nije osetljivo na hladnoožja svetlost.

Niko se ne rađa od žene. Astralna bića kosmičkom voljom materijalizuju potomstvo u kondenzovane astralne oblike. Biće koje je tek nedavno napustilo svoje materijalno telo, stiže u astralnu porodicu koja ga je pozvala, privučeno sličnim mentalnim i duhovnim sklonostima.

Astralno telo nije osetljivo na hladnoću, ni na vrućinu, a ne podleže ni ostalim prirodnim uslovima. Njegova anatomija uključuje astralni mozak ili hiljadulatični lotos svetla i šest probuđenih centara u astralnoj cerebrospinalnoj osi. Srce crpi kosmičku energiju i svetlo iz astralnog mozga i pumpa je u astralne živce i telesne ćelije ili biotrone. Astralna bića mogu na svoje telo da deluju biotronskom silom ili vibracijama mantri.

³⁰³ Šri Juktesvar je upotrebljavao reč prana koju sam preveo rečju biotroni. Hinduistički sveti spisi ne spominju samo atom, anu, nego i paramanu, “ono što je s one strane atoma”, finije elektronske energije, a takođe i pranu, “stvaralačku biotronsku silu”. Atomi i elektroni su slepe sile. Prana je po svojoj suštini inteligentna.

³⁰⁴ Takve mantrе su zvučne semenke kojima se mentalno puca iz puške koncentracije. Purane (drevne šastre ili rasprave) opisuju ratove mantrama između deva i asura (bogova i demona). Jednom je neki asura pokušao da ubije nekog devu moćnim pojanjem. No, zbog pogrešnog izgovora, mentalna bomba je delovala kao bumerang i ubila demona.

Astralno telo je tačna kopija poslednjeg materijalnog tela na zemlji. Astralna bića zadržavaju izgled koji su imala u mladosti prilikom svog poslednjeg boravka na zemlji. Ponekad neko astralno biće odluči da zadrži svoj izgled iz starijeg doba kao, na primer, ja”. Učitelj, koji je zračio kao u cvetu mladosti, veselo se nasmejao.

“Astralne sfere mogu da se vide sveobuhvatnim šestim čulom - intuicijom - a ne spoznaju se samo sa pet čula, kao trodimenzionalni prostor materijalnog sveta”, nastavio je Šri Juktešvar. “Sva astralna bića vide, čuju, mirišu, probaju ukus i dodiruju isključivo intuicijom. Imaju tri oka od kojih su dva delimično zatvorena. Treće, glavno astralno oko smešteno je okomito na čelu i otvoreno je. Astralna bića imaju sve spoljašnje čulne organe - uši, oči, nos, jezik i kožu - ali koriste moć intuicije da bi doživeli osećaje putem bilo kojeg dela tela. Mogu da vide uhom, nosom ili kožom, itd.³⁰⁵

Čovekovo fizičko telo izloženo je bezbrojnim opasnostima i lako ga je povrediti ili osakatiti. Astralno telo može ponekad da se poseće ili zgnječi, ali se odmah isceljuje jednostavno - htenjem.”

“Gurudeva, da li su sva astralna bića lepa?”

“U astralnom svetu lepota je spiritualni kvalitet, a ne spoljašnji oblik”, odgovorio je Šri Juktešvar. “Stoga astralna bića slabo mare za crte lica. Ona, međutim, imaju priliku da se po volji obuku novim šarolikim astralnim telima. Baš kao što ljudi na zemlji u nekim prilikama oblače svečana odela, tako i astralna bića nalaze prilike da se obuku u posebno smišljene oblike. Na višim astralnim planetama, kao što je Hiranyaloka, održavaju se velike svečanosti kada se neko biće duhovnim napretkom oslobodi astralnog sveta i postaje spremno da uđe u nebo kauzalnog sveta. U takvim prilikama nevidljivi nebeski otac i s njim sjedinjeni sveci materijalizuju se u telima koja sami odaberu, i pridružuju se astralnom svetu. Da bi ugodio voljenom pokloniku, Gospod poprima svaki željeni oblik. Ako je poklonik išao putem predanosti, vidi Boga u liku Božanske Majke. Isus je prvenstveno video Boga u očinskom aspektu Onoga koji je beskonačan. Stvoritelj je sva svoja stvorenja obdario individualnošću, pa sada mora da udovoljava svim zamislivim i nezamislivim zahtevima!” Moj guru i ja veselo smo se nasmejali.

“Prijatelji iz drugih života u astralnom svetu lako se prepoznaju”, nastavio je Šri Juktešvar svojim lepim melodičnim glasom. “Raduju se besmrtnosti prijateljstva jer shvataju da je ljubav neuništiva, u šta su često sumnjali prilikom tužnih varljivih susreta svog zemaljskog života. Svojom intuicijom astralna bića mogu da posmatraju ljudske aktivnosti na zemlji, ali čovek ne može da vidi astralni svet ako mu šesto čulo bar donekle nije razvijeno. Hiljade zemaljskih stanovnika su za trenutak ugledali neko astralno biće ili astralni svet.³⁰⁶

Napredna bića Hiranyaloke provode duge astralne dane i noći uglavnom u budnoj ekstazi, pomažući u rešavanju složenih problema kosmičke uprave i oslobađanju “izgubljenih sinova” - duša vezanih za zemlju. Kada bića sa Hiranyaloke spavaju, imaju ponekad astralne vizije slične snovima. Duh im je obično u svesnom stanju najvišeg nirvikalpa blaženstva.

Svuda u astralnim svetovima stanovnici još osećaju duševne patnje. Osetljiva bića na planetama kao što je Hiranyaloka osećaju dubok bol zbog svake greške u ponašanju, ili pri spoznavanju istine. Ta napredna bića nastoje da im svaki čin i svaka misao budu u skladu sa savršenim duhovnim zakonom.

Stanovnici astralnog sveta komuniciraju isključivo astralnom telepatijom i televizijom. Pomatnja i nesporazumi koje na zemlji izaziva pisana ili izgovorena reč, tamo su nepoznati. Kao što posredovanjem niza svetlosnih slika izgleda da se ljudi na filmskom ekranu kreću i rede, ali zapravo ne dišu, isto tako i astralna bića hodaju i rade kao inteligentno i koordinirano vodene svetlosne slike, a da im pri tom nije potreban kiseonik. Čovek zavisi od čvrstih tela, tečnosti, gasova i enegije. Astralna bića se održavaju u životu uglavnom kosmičkom svetlošću.”

“Učitelju, da li astralna bića uopšte nešto jedu?” Upijao sam njegova čudesna objašnjenja svim svojim sposobnostima - umom, srcem i dušom. Nadsvesne percepcije istine su trajne i nepromenljive, dok su prolazna čulna iskustva i utisci uvek samo privremeni i relativno istiniti, a u sećanju brzo blede. Reči mog gurua toliko su se utisnule u moje biće, da mogu jasno da doživim taj božanstveni osećaj u svako doba, prenoseći se u nadsvesno stanje.

“Blistavo sjajno povrće obilno rađa na astralnom tlu”, odgovorio mi je. “Astralna bića jedu povrće i piju nektar iz astralnih reka i potoka. Kao što nevidljive slike osoba na zemlji mogu da se izvuku iz etera i da se televizijskim aparatom učine vidljivim, da bi se opet poslala u prostor, tako i nevidljive astralne šeme povrća i biljaka koje je Bog stvorio, lebde u eteru i silaze na astralnu planetu voljom njenih stanovnika. Svojom razigranom maštom ta bića materijalizuju cele bašte mirisnog cveća, da bi ih kasnije vratila u etersku nevidljivost. Stanovnici nebeskih planeta kao što je Hiranyaloka, skoro su oslobođeni potrebe za jelom. Još

³⁰⁵ Primera takvih moći ima i na zemlji, kao u slučaju Helen Keller i drugih retkih bića.

³⁰⁶ Čista deca na zemlji mogu ponekad da vide graciozna astralna tela vila. Drogama ili pićem koje svi sveti spisi zabranjuju, čovek može toliko da poremeti svoju svest da vidi ogavne likove u astralnom paklu.

nezavisnije su, međutim, skoro sasvim oslobodene duše u kauzalnom svetu koje ne jedu ništa osim mane blaženstva.

Astralno biće koje dolazi sa zemlje susreće mnoštvo dece, majki, žena, muževa i prijatelja koje je steklo tokom različitih inkarnacija na zemlji³⁰⁷ i koji se s vremena na vreme pojavljuju u različitim delovima astralnog područja. Ono tako ne razume koga treba da voli, pa uči da voli sve podjednako, kao decu Božju i kao individualni izraz Boga. Iako spoljašnji izgled voljenih osoba može da se promeni prema razvoju novih svojstava u poslednjem životu neke duše, astralno biće nepogrešivom intuicijom prepoznaje sve one koje je nekad volelo na drugim nivoima postojanja i želi im dobrodošlicu u njihov novi astralni dom. Pošto je svaki atom obdaren neuništivom individualnošću,³⁰⁸ astralni prijatelj će biti prepoznat bez obzira na odelo, kao što na zemlji glumac biva prepoznat uprkos kostimu i maski.

Vremenski raspon života mnogo je duži nego na zemlji. Prosečni životni vek naprednog astralnog bića, mereno zemaljskim merilima, traje između pet stotina i hiljadu godina. Isto kao što neko drveće živi i po hiljadu godina duže od ostalog, a neki jogiji nekoliko stotina godina, iako većina ljudi umire pre navršene šezdesete godine života, tako i određeni broj astralnih bića živi mnogo duže od uobičajenog trajanja astralne egzistencije.

Posetioci astralnog sveta borave tamo kraće ili duže vreme u skladu sa svojom telesnom karmom koja će ih u određenom trenutku privući natrag na zemlju.

Astralna bića ne poznaju samrtne muke kad dođe vreme da odbace svoje svetlosno telo. Neka među njima ipak blago strepe pri pomisli da će napustiti svoje astralno obličje i zameniti ga finijim kauzalnim. U astralnom svetu nema bolesti, starosti ni smrti protiv volje bića. To su tri prokletstva na zemlji, gde je čovek dozvolio svojoj svesti da se skoro potpuno poistoveti s krhkim fizičkim telom kome je, da bi uopšte postojalo, stalno potreban vazduh, hrana i san.

Telesna smrt praćena je prestankom daha i raspadanjem telesnih ćelija. Astralna smrt sastoji se u raspršivanju biotrona, tih manifestovanih jedinica energije koje sačinjavaju život astralnih bića. Prilikom smrti čovek gubi svest o fizičkom telu i postaje svestan svog finijeg tela u astralnom svetu. Doživевši astralnu smrt, kada za to dođe vreme, biće tako prelazi iz svesti astralnog rođenja i smrti u svest telesnog rođenja i smrti. Ti ciklusi astralnog i fizičkog utelovljavanja koji se stalno ponavljaju, su neizbežna sudbina svih neprosvetljenih bića. Definicije raja i pakla u svetim spisima mogu u čoveku da probude uspomene na dugi niz doživljaja u blaženom astralnom, i patnjom ispunjenom zemaljskom svetu, uspomene koje dolaze iz još dubljih slojeva nego što je podsvest.”

“Ljubljeni učitelju, da li ćete mi, molim vas, detaljnije opisati razliku između ponovnog rođenja na zemlji i ponovnog rođenja u astralnim kauzalnim sferama?” zamolio sam.

“Čovek kao individualna duša ima kauzalno telo”, objasnio mi je moj guru. “To telo je promera trestdeset i pet Božjih ideja - osnovnih ili kauzalnih misaonih sila - koje je Bog kasnije podelio, da bi stvorio suptilno astralno telo od devetnaest elemenata i grubo materijalno telo od šesnaest elemenata.

Elementi astralnog tela su mentalni, emocionalni i biotronski. Devetnaest komponenti su: inteligencija, ego, osećaji, um (čulna svest), pet instrumenata spoznaje koji odgovaraju čulima vida, sluha, njuha, ukusa i dodira, pet instrumenata akcije koji mentalno odgovaraju sposobnostima produženja vrste, izlučivanja, govora, hodanja i manuelnim sposobnostima, i pet instrumenata životne sile koji u telu vrše funkcije kristalizacije, asimilacije, eliminacije, metabolizma i cirkulacije. Suptilno astralno telo nastavlja da živi i posle smrti fizičkog tela koje je sačinjeno od šesnaest grubih organskih elemenata.

U trestdeset pet misaonih kategorija kauzalnog tela, Bog je razradio sve složenosti čovekovih devetnaest astralnih i šesnaest fizičkih elemenata koji se međusobno dopunjavaju. Kondenzacijom vibratornih sila, u početku suptilnih, a zatim grubljih, stvorio je čovekovo astralno telo i najzad njegov fizički oblik. U skladu sa zakonom relativnosti prema kome prvobitna jednostavnost postaje zbunjujuća složenost, kauzalni kosmos i kauzalno telo razlikuju se od astralnog kosmosa i astralnog tela, a isto tako se i fizički kosmos i fizičko telo razlikuju po svojim svojstvima od ostalih oblika kreacije. Bog je u sebi smislio različite ideje i projektovao ih u snove. Dama kosmičkog sna rodila se tako ukrašena beskonačnim brojem ukrasa relativnosti.

Telo od krvi i mesa načinjeno je od Stvoriteljevih čvrsto objektivizovanih snova. Na zemlji je uvek prisutna dualnost: zdravlje i bolest, uživanje i bol, dobitak i gubitak. Ljudska bića su ograničena trodimenzionalnom materijom koja im pruža otpor. Kada je čovekova želja za životom duboko pokolebana bolešću ili nekim drugim uzrokom, nastupa smrt. Duša privremeno odbacuje svoj kaput od mesa, ali ostaje

³⁰⁷ Jednom su upitali Buddhu zašto treba sve jednako voleti. “Zato što je svaki čovek u svojim brojnim inkarnacijama bio blizak svakom drugom biću”, odgovorio je veliki učitelj. Istu misao Isa-upanišad izražava drugim rečima: “Onaj koji u sebi samom vidi sva bića, a samog sebe u svima njima, ne može nikome naneti zlo.”

³⁰⁸ Osam elementarnih sila sadržanih u svakom stvorenom životu, od atoma do čoveka su: zemlja, voda, vatra, vazduh, eter, kretanje, um (čulna svest) i individualnost (Bhagavad gita VII, 4).

obučena u astralno i kauzalno telo.³⁰⁹ Privlačna sila koja sva tri tela drži na okupu, jeste želja. Neispunjene želje su u korenu svakog čovekovog ropstva.

Fizičke želje izviru u egoizmu i čulnim uživanjima. Prisila ili iskušenje čulnog doživljaja snažnije je od želje za astralnim ili kauzalnim percepcijama.

Središte astralnih želja je uživanje u vibracijama. Astralna bića slušaju etersku muziku sfera i opčinjena su pogledom na kreaciju kao neispan izraz promenljivog svetla. Astralna bića mogu da mirišu, okuse i dodiruju svetlost. Astralne želje su prema tome povezane sa sposobnošću astralnog bića da sve predmete i doživljaje percipira kao svetlosne forme ili kao kondenzovane misli ili snove.

Kauzalne želje ispunjavaju se isključivo percepcijom. Skoro sasvim slobodna bića koja su obavijena samo još kauzalnim telom, vide ceo svemir kao ostvarenje Božjeg sna - ideje. Ona sve doživljavaju u mislima. Stoga kauzalna bića smatraju da čulna uživanja i astralne radosti guše senzibilitet duše. Svojih želja oslobađaju se tako što ih trenutno materijalizuju.³¹⁰ Oni koji su obavijeni samo tankim velom kauzalnog tela mogu da stvaraju svetove baš kao i sam Stvoritelj. Pošto je sve stvoreno sačinjeno od kosmičke materije snova, duša koja je pokrivena samo još finim kauzalnim telom poseduje veliku stvaralačku moć.

Duša koja je po prirodi nevidljiva, može da se opazi samo ako je odevena u jedno ili više tela. I samo postojanje tela znači da je ono nastalo zbog neispunjenih želja.³¹¹

Sve dok je čovekova duša obavijena sa jednim, dva ili tri telesna omotača koji su čvrsto zapečaćeni pečatima neznanja i želje, on se ne može stopiti s morem duha. Kada čekić smrti razori grubi fizički omotač, ostala dva omotača - astralni i kauzalni - i dalje sprečavaju dušu da se svesno pridruži Sveprisutnom Životu. Kad čovek putem mudrosti stigne u stanje bez želja, moć toga stanja razara preostala dva ogrtača. Sićušna ljudska duša konačno je slobodna. Sjedinila se s Neizmernom Amplitudom.”

Zamolio sam svog božanskog gurua da mi detaljnije objasni uzvišen i tajanstven kauzalni kosmos.

“Kauzalni svet je neopisivo suptilan”, odgovorio mi je. “Da bi ga razumeo, čovek bi morao da poseduje tako jaku moć koncentracije da zatvorenih očiju može da vizualizuje ceo astralni i fizički kosmos - svetleći balon i čvrstu korpu na njegovom dnu - samo kao ideje. Kad bi tom nadljudskom koncentracijom ta dva kosmosa i sve njihove složenosti uspeo da pretvori u čiste ideje, dosega bi kauzalni svet i stao na granicu gde se spajaju duh i materija. Tamo čovek sve stvoreno - čvrstu materiju, tečnosti, gasove, elektricitet, energiju, sva bića, bogove, ljude, životinje, biljke, bakterije - opaža kao oblike svetlosti, baš kao što kada zatvori oči shvata da postoji, iako svoje telo ne vidi telesnim očima nego mu je ono samo u mislima.

Sve što ljudsko biće može da zamisli, kauzalno biće može da ostvari. Inteligentniji ljudi žive mašte mogu (naravno, samo u duhu) da obuhvate sve krajnosti misli, te da lebde s jedne planete na drugu, da se bacaju u bezdani ponor večnosti ili da poput rakete sunu među galaksije te da kao reflektor prelaze mlečnim stazama i zvezdanim prostorima. Bića u kauzalnom svetu uživaju i u mnogo većoj slobodi, te bez napora mogu lako i trenutno misao da pretvore u stvarnost, bez ikakvih materijalnih ili astralnih prepreka ili karmičkih ograničenja.

Kauzalna bića shvataju da materijalni kosmos nije prvenstveno sačinjen od elektrona, kao ni astralni od biotona. Oba su zapravo stvorena od najsitnijih čestica Božje misli usitnjene i razdeljene mayom - zakonom relativnosti koji prividno odvajaju stvoreno od njegovog Stvoritelja.

Duše u kauzalnom svetu prepoznaju se međusobno kao individualizovane iskre blaženog Duha. Njihove misli-slike su jedini predmeti koji ih okružuju. Kauzalna bića vide da je razlika između njihovog tela i njihovih misli samo pojmovna. Kao što čovek kada zatvori oči može da vizualizuje blještavo belo svetlo ili nežno plavičastu sumaglicu, tako i kauzalna bića mogu samo u mislima da vide, čuju, osete ukus, mirišu i dodiruju. Sve stvaraju i razaraju snagom svog kosmičkog duha.

U kauzalnom svetu smrt i ponovno rođenje događaju se u mislima. Kauzalna bića goste se samo ambrozijom večno novog znanja. Piju sa izvora mira, lutaju po devičanskom tlu percepcija, plivaju u beskrajnom okeanu blaženstva. Njihova sjajna misaona tela jure pored triliona duhom stvorenih planeta, mehurića iz kojih će nastati novi svemiri, pored zvezda mudrosti i snovitih zlatnih maglina koje se odmaraju na nebeskim grudima beskonačnosti! Mnoga bića ostaju u kauzalnom kosmosu hiljadama godina. Prolazeći kroz sve dublje ekstaze, oslobođena duša izvlači se iz malog kauzalnog tela pa se oblači u prostrani kauzalni kosmos. Svi odvojeni vrtlozi ideja, individualni talasi moći, ljubavi, htenja, radosti, mira, intuicije, spokojstva, samokontrole i

³⁰⁹ Telo znači svaki omotač duše, bio on grub ili suptilan. Tri tela su kavezi za rajsku pticu.

³¹⁰ Kao što je Babadi pomogao Lahiriju Mahasayi da se oslobodi podsvesne želje za palatom, želje koju je doneo iz nekog prošlog života. To je opisano u 34. poglavlju.

³¹¹ “Gdje je strвина onamo će se i orlovi skupiti.” - Luka 17, 37. Gde god je duša zatvorena bilo u fizičko, bilo u astralno, bilo u kauzalno telo, tamo će se skupiti i orlovi želja koji vrebaju na ljudske čulne slabosti ili na astralne i kauzalne vezanosti, da bi dušu zadržali u zarobljeništvu.

koncentracije, stapaju se u neiscrpnom moru blaženstva. Duša više ne doživljava radost kao individualizovani talas svesti, nego je uronjena u jedan jedini kosmički okean sa svim njegovim talasima - večnim smehom, ushitom, životom - sa dugo žuđenom raznolikošću u jedinstvu.

Kad duša izade iz omotača tri tela, zauvek je izbegla doseg zakona relativnosti i postala je neprolazno večno Postojanje.³¹² Pogledaj leptira Sveprisutnosti - krila su mu posuta zvezdama, suncima i mesecima! Duša proširena u duh ostaje sama u području svetla bez svetla, tame bez tame, misli bez misli, opijena ekstazom radosti u Božjem snu kosmičkog stvaranja.

“Oslobođena duša”, povikao sam sa strahopoštovanjem.

“Kad duša konačno odbaci tri sloja telesnih obmana,” nastavio je učitelj, “sjedinijuje se s Beskonačnim, a da pritom ne gubi ništa od svoje individualnosti. Hrist je zadobio tu konačnu slobodu čak i pre nego što se rodio kao Isus. U tri faze svoje prošlosti, koje su u njegovom zemaljskom životu simbolizovane sa tri dana između njegove smrti i uskrsnuća, postigao je moć da uskrsne u Duhu.

Nerazvijeni čovek mora da prođe kroz bezbroj zemaljskih, atralnih i kauzalnih inkarnacija da bi se oslobodio svoja tri tela. Kad postigne tu najveću slobodu, može da izabere da se vrati na zemlju kao prorok da bi druga ljudska bića vodio natrag Bogu, ili može, kao ja, da odabere da boravi u astralnom svemiru. Tamo spasitelj preuzima deo karmičkog tereta³¹³ stanovnika i tako im pomaže da završe ciklus reinkarnacije u astralu, te da zauvek odu u kauzalne sfere. Oslobođena duša može ostati u kauzalnom svetu da pomogne njegovim stanovnicima da skrate boravak u kauzalnom telu i postignu apsolutno blaženstvo.”

“O, uskrsnuti učitelju, želeo bih da saznam još o karmi koja nagoni duše da se vraćaju u tri sveta.”

Mogao bih stalno da slušam svog sveznajućeg učitelja. Tokom njegovog života na zemlji nikada nisam uspeo da u jednom danu usisam toliko njegove mudrosti. Sada sam prvi put dobio jasan i tačan uvid u zagonetne međuprostore na šahovnici života i smrti.

“Pre nego što može zauvek da ostane u astralnim svetovima, čovek mora do kraja da odradi fizičku karmu, tj. da ispuni sve svoje želje”, obavestio me je moj guru svojim melodičnim glasom. “U astralnim sferama žive dve vrste astralnih bića. Oni koji se još moraju osloboditi zemaljske karme (pa, prema tome, moraju ponovo da se nastane u grubom materijalnom telu da bi otplatili svoje karmičke dugove), posle telesne smrti postaju privremeni posetioци astralnog sveta, a ne njegovi trajni stanovnici.

Bića koja se nisu iskupila na zemlji, ne mogu posle astralne smrti da odu u višu kauzalnu sferu kosmičkih ideja, nego moraju da se kreću ovamo-onamo, iz fizičkog u astralni svet i obratno, naizmenično svesni fizičkog tela od šesnaest grubih elemenata, i astralnog tela od devetnaest suptilnih elemenata. Svaki put kad izgubi fizičko telo, nerazvijeno biće sa zemlje veći deo vremena provodi duboko omamljeno snom smrti i jedva da je svesno predivne astralne sfere. Posle astralnog odmora takav čovek se vraća na materijalni nivo da bi dalje učio. Ponavljanjem putovanja u astral, postepeno se navikava na suptilni astralni svet. Stalni stanovnici astralnog univerzuma su oni koji su oslobođeni svih materijalnih želja, te ne moraju više da se vraćaju u grube zemaljske vibracije. Takva bića moraju da odrade samo još astralnu i kauzalnu karmu. Prilikom astralne smrti prelaze u beskrajno finiji kauzalni svet, da bi posle izvesnog vremena, određenog karmičkim zakonom, odbacili misaoni oblik svog kauzalnog tela i vratili se na Hiranyaloku ili sličnu planetu ponovo rođeni u novom astralnom telu, da iskupe ostatke svoje astralne karme.

“Sada ćeš, sine moj,” nastavio je Šri Juktešvar, “bolje razumeti da sam uskrsnuo po Božjem nalogu da budem spasitelj duša koje se iz kauzalne sfere vraćaju u astralnu, a ne onih astralnih bića koja dolaze sa zemlje. Bića sa zemlje koja još nose tragove materijalne karme, ne dolaze na tako visoko razvijene planete kao što je Hiranyaloka. Kao što većina ljudi na zemlji nije meditacijom stekla sposobnost da ceni uzvišene radosti i prednosti astralnog života, pa u trenutku smrti žele da se vrate ograničenim i nesavršenim zemaljskim uživanjima, tako ni veliki broj astralnih bića tokom normalnog raspadanja svog astralnog tela ne uspeva da zamisli uzvišeno stanje spiritualne radosti u kauzalnom svetu, pa obuzeti mislima o nesavršenoj i šarolikoj astralnoj sreći čeznu za tim da se ponovo vrate u astralni raj. Takva bića moraju još da odrade tešku astralnu karmu pre nego što posle astralne smrti mogu trajno da ostanu u kauzalnom misaonom svetu, tako blizu Stvoritelja.

Tek kad čovek više ne žudi za iskustvima u astralnom kosmosu i ne može da dođe u iskušenje da se tamo vrati, ostaje u kauzalnom svetu. Kad tamo iskupi svoju kauzalnu karmu (seme prošlih želja), zarobljena duša izbacuje poslednji od tri čepa neznanja pa se, izašavši iz poslednjeg kauzalnog tela, stapa sa Večnim.

³¹² “Koji pobeđi učiniću ga stubom u crkvi Boga svojega i više neće izići napolje; (tj, neće se više reinkarnirati). ...Koji pobeđi daću mu da sedi sa mnom na prestolu mojemu, kao i ja što pobeđih i sedoh s ocem svojim na prestolu njegovu. - Otkrovenje 3. 12, 21.

³¹³ Šri Juktešvar je time želeo da kaže da je, kao što je u svojoj zemaljskoj inkarnaciji ponekad na sebe preuzimao bolest učenika da bi mu olakšao karmu, njegova misija spasitelja u astralnom svetu povezana s mogućnošću da preuzme određenu astralnu karmu stanovnika Hiranyaloke, i time ubrza njihovo napredovanje u viši, kauzalni svet.

“Da li sada razumeš“, upitao me je učitelj smešeći se!

“Da, vašom milošću. Ne mogu da govorim od radosti i zahvalnosti.”

Nikada me nijedna pesma ni priča nije inspirisala takvim znanjem. Iako hinduistički sveti spisi spominju kauzalne i astralne svetove kao i čovekova tri tela, u poređenju sa svežom autentičnošću mog vaskrsnulog učitelja te stranice su mi se činile daleke i beznačajne. Za mog učitelja zaista nije postojala “neotkrivena zemlja s obala kojih se putnik ne vraća.”³¹⁴

“Medusobno prožimanje čovekova tri tela, na mnoge načine je izraženo u njegovoj trostrukoj prirodi”, nastavio je moj veliki guru. “U budnom stanju na zemlji, ljudsko biće je manje ili više svesno svoja tri tela. Kada su mu čula zauzeta osećanjem ukusa, mirisanjem, dodirivanjem, slušanjem ili gledanjem, čovek pretežno deluje svojim fizičkim telom, a kada nešto vizualizuje ili hoće, deluje pretežno astralnim. Njegovo kauzalno telo dolazi do izražaja kada razmišlja ili duboko uranja u introspekciju ili meditaciju. Stvaralačke kosmičke misli dolaze čoveku koji je navikao da bude u vezi sa svojim kauzalnim telom. U tom smislu moguća je gruba klasifikacija ljudi na “materijalne”, “energične”, i “intelektualne” tipove. Čovek se oko šesnaest časova dnevno posito većuje sa svojim fizičkim telom. Zatim spava. Ako sanja, ostaje u astralnom telu stvarajući bez napora svaki predmet, kao što to čine astralna bića. Ako spava duboko i bez snova, onda može nekoliko sati da prenese svoju svest ili osećaj “to sam ja” u kauzalno telo. Takav san okrepljuje. Čovek koji sanja nije u vezi sa svojim kauzalnim telom nego sa astralnim, pa ga san ne osvežava potpuno.” S ljubavlju sam posmatrao Šri Juktešvara, slušajući njegovo čudesno tumačenje. “Andeoski učitelju,” rekao sam, “vaše telo tačno je onakvo kakvo je bilo kad sam nad njim plakao u ašramu u Puriju.”

“O, da, moje novo telo je savršena kopija starog. Materijalizujem ga ili dematerijalizujem kada god zaželim, mnogo češće nego što sam to činio dok sam bio na zemlji. Brzom dematerijalizacijom sada mogu trenutno, svetlosnim ekspresnim vozom da putujem s planete na planetu ili iz astralnog u kauzalni ili fizički kosmos.”

Moj božanski guru se smešio. “Iako si ovih dana toliko putovao, nije mi bilo teško da te nađem u Bombayu!”

“O, učitelju, toliko sam patio zbog vaše smrti!”

“Zar sam, dakle, mrtav? Da li je tu nešto protivrečno?” Oči su mu svetlele razigrano i s ljubavlju.

“Na zemlji si samo sanjao. Na toj zemlji video si samo moje telo od sna”, nastavio je. “Kasnije si taj san zakopao. Sad je moje finije telo od krvi i mesa, koje u ovom trenutku gledaš, pa čak i držiš u prilično čvrstom zagrljaju, vaskrsnulo na jednoj drugoj Božjoj planeti, takođe od snova. Jednog dana neće i to telo i ta planeta, ni oni nisu večni. Svi mehurići od snova moraju na kraju da se rasprsnu od Božjeg dodira. Sine moj, Jogananda, razlikuj snove od stvarnosti!”

Ta ideja o uskrsnuću koja potiče iz vedante,³¹⁵ duboko me je pogodila. Stideo sam se što sam žalio za učiteljem kada sam video njegovo neživotno telo u Puriju. Konačno sam shvatio da je moj guru bio uvek budan u Bogu, gledajući na svoj zemaljski život i smrt, kao i na svoje sadašnje uskrsnuće, samo kao na relativne božanske ideje u kosmičkom snu.

“Sada sam ti, Jogananda, otkrio istinu o svom životu, smrti i uskrsnuću. Ne žali za mnom. Radije proširi svuda vest da sam s ove zemlje, koja je Božji san, uskrsnuo na jednoj drugoj, astralnoj planeti, koja je takođe Božji san! To će uliti novu nadu u srca zemaljskih snevača pritisnutih bedom i uplašениh smrću.”³¹⁶

“Da, učitelju!” Rado ću podeliti s drugima svoju radost zbog njegovog uskrsnuća! “Moji standardi na zemlji bili su neugodno visoki, neprikladni za većinu ljudi. Često sam te grdio više nego što je trebalo. Prošao si na mom ispitu: tvoja ljubav je sijala kroz oblake svih mojih prekora.” Blago je dodao: “Danas sam došao da ti kažem da te neću nikad više pogledati strogo i prekorno. Neću te više grditi.”

Kako su mi nedostajali ti prekori mog velikog učitelja! Svaki od njih bio mi je andeo čuvar.

³¹⁴ Hamlet, III čin, scena 1

³¹⁵ Život i smrt su samo relativni pojmovi. Vedanta ističe da je Bog jedina stvarnost, a sve stvoreno, tj. svako individualno postojanje je maya ili obmana. Filozofija monizma dostigla je svoj najviši izraz u Šankarinim komentarima Upanišada.

³¹⁶ Iz života u život svaki čovek vlastitim tempom (ma koliko nepravilan bio) napreduje prema cilju svog obogotvorenja. Smrt koja zapravo ne prekida njegovo kretanje prema napred, jednostavno mu nudi pogodniju atmosferu astralnog sveta, da se u njoj očisti od svojih nečistoća. “Da se ne plaši srce vaše! ...Mnogi su stanovi u kući oca mojega” - Jovan 14, 2. Ne postoji nikakva osnova za često izražavan strah da je Bog, iskoristivši svu svoju domišljatost za organizaciju ovoga sveta, za drugi ostavio samo svirku na harfi, a ne i nešto zanimljivije!

Smrt nije ukidanje postojanja, konačni beg od života, a ni vrata koja vode u besmrtnost. Onaj koji je svoje Jastvo izbegavao u zemaljskim užicima, neće ga ponovo naći ni u paučinstim dražima astralnog sveta. Tamo će samo prikupiti finije percepcije i osjetljivije reakcije na lepo i dobro (što je zapravo jedno te isto). Čovek koji se bori mora baš na nakovnju ove grube zemlje da iskuje neuništivo zlato svog spiritualnog identiteta. Držeći u ruci teško stečeni grumen samorodnog zlata, kao jedini dar što ga pohlepna smrt prima, ljudsko biće se konačno oslobađa telesnih inkarnacija.

“Najmiliji učitelju, prekorite me milion puta, izgrdite me odmah!”

“Neću te više grditi.” Božanski glas zvučao je ozbiljno, ali se u njegovoj pozadini osećao smeh. “Ti i ja zajedno ćemo se smešiti sve dok se naša dva lika u Božjem snu budu činila različitim. Na kraju ćemo se zajedno stopiti s Kosmičkim Ljubljenim. Naši osmesi biće njegov osmeh, naša jednoglasna pesma radosti vibriraće večnošću da je čuju sve duše koje traže Boga!”

Šri Juktešvar objasnio mi je još nešto što ne smem ovde da otkrijem. Tokom dva sata koja je proveo sa mnom u hotelskoj sobi u Bombayu, odgovorio je na svako moje pitanje. Nekoliko proročanstava koja su se odnosila na svet, a koja je on izrekao tog junskog dana 1936. Godine, već su se ispunila.

“Sada te ostavljam, drago moje dete!” Na te reči osetio sam kako se učiteljevo telo topi u mom zagrljaju.

“Dete moje,” zvonio je njegov glas koji mi je prodirao do dna duše, “kad god uđeš u nirvikalpa samadhi i pozoveš me, ja ću ti doći u telu od krvi i mesa, kao što sam došao danas.”

Šri Juktešvar mi se izgubio iz vida izgovarajući to nebesko obećanje. Zatim sam čuo glas koji je zvučao kao melodična grmljavina iz oblaka: “Reci svima! Ko god ostvari nirvikalpa samadhi i tako spozna da je zemlja Božji san, može da dođe na finiju planetu Hiranyaloke (koja je takode Božiji san), i može da me nađe vaskrslog u istom onakvom telu kakvo je bilo na zemlji. Reci svima, Jogananda!”

Nestala je sva tuga zbog rastanka. Žalost i bol zbog njegove smrti koje su mi dugo remetile san, pobegle su silno posramljene. Blaženstvo se kao vodoskok izlivalo kroz sveže otvorene pore moje duše. Začepljene od neupotrebljavanja, sada ih je bujica ekstaze očistila i otvorila. Pred mojim unutrašnjim okom pojavile su se moje prošle inkarnacije u pokretnim slikama kao na filmu. Dobra i loša karma iz prošlosti rastopile su se u kosmičkom svetlu koje je učitelj prosuo oko mene za vreme svoje božanske posete.

U ovom poglavlju svoje autobiografije poslušao sam svog gurua da širim radosnu vest o njegovom uskrsnuću, iako će ona možda opet da zbuni ravnodušnu generaciju. Čovek dobro poznaje niskosti, a očajanje mu nije strano. To su, međutim, izopačenosti i nisu deo njegove sudbine. Onog dana kada ozbiljno reši, krenuće putem oslobođenja. Suviše dugo je slušao savetnike koji kažu “ti si prah”, ne mareći za besmrtnu dušu.

Nisam jedini koji je bio povlašćen da ugleda vaskrslog gurua. Jedna od Šri Juktešvarovih učenica bila je i starija žena koju smo od milja zvali Ma (majka), čiji je dom je bio blizu ašrama u Puriju. Učitelj bi često zastajao da s njom popriča za vreme jutarnje šetnje. Uveče, 16. marta 1926. Godine, Ma je došla u ašram da poseti svog gurua.

“Ali učitelj je umro pre nedelju dana!” Svami Sebananda koji je sada vodio ašram u Puriju, tužno ju je pogledao.

“To je nemoguće”, odgovorila je ona smešći se.

“Na žalost nije”. Sebananda joj je ispričao detalje sa sahrane. “DodI,” pozvao ju je, “odvešću te do njegovog groba u bašti ispred kuće.”

Ma je odmahнула glavom. “Za njega nema groba! Jutros u deset časova prošetao je, kao i obično, pored mojih vrata! Popričala sam s njim nekoliko minuta na svetlu dana.

“Dođi večeras u ašram”, rekao mi je.”

“I došla sam! Blagoslov se slio na ovu sedu glavu! Besmrtni guru želeo je da shvatim da me je ovog jutra posetio u transcendentalnom telu!”

Zapanjeni Sebananda kleknuo je pred nju. “Ma,” rekao je, “zahvaljujući tebi pao mi je kamen sa srca! On je uskrsnuo!”

Kod Mahatme Gandhija u Vardhi

“Dobro došli u Vardhu.” Mahadev Desai, sekretar Mahatme Gandhija, tim srdačnim rečima i poklonom venaca od rukom ispredenog pamuka pozdravio je gospođicu Bletch, gospodina Wrighta i mene. Naše društvo upravo je sišlo sa voza na željezničkoj stanici u Vardhi tog ranog avgustovskog jutra, srećno što se oslobodilo žege i prašine. Kad smo stavili prtljag u volovska kola, ušli smo u otvoreni automobil sa gospodinom Desaiem i njegovim pratiocima, Babasahebom Deshmukhom i doktorom Pingaleom. Kratka vožnja po blatnjavom seoskom putu dovela nas je u Maganvadi, ašram indijskog političkog sveca.

Gospodin Desai odmah nas je poveo u radnu sobu gde je prekrštenih nogu sedeo Mahatma Gandhi. U jednoj ruci držao je pero, a u drugoj komadić papira, dok mu je na licu titrao širok, topao osmeh koji nas je razoružao!

“Dobro došli”, rekao je na hindskom. Bio je ponedjeljak, njegov dan ćutanja.

Iako nam je to bio prvi susret, smešili smo se jedan drugom kao stari prijatelji. Godine 1925. Mahatma Gandhi je učinio čast posetivši školu u Rančiju, a u knjigu gostiju upisao je reči priznanja.

Maleni svetac od svega stotinu funti zračio je fizičkim, duševnim i duhovnim zdravljem. Blage smeđe oči blistale su inteligencijom, iskrenošću i sposobnošću diskriminacije. Taj državnik ukrstio je svoju pamet u hiljadama političkih borbi i izašao kao pobednik. Nijedan vođa na svetu nije našao tako sigurno mesto u srcu svog naroda kao što ga je Gandhi našao u srcima nepismenih miliona ljudi Indije. Njihovo spontano priznanje je njegova čuvena titula - Mahatma, “Velika duša”.³¹⁷ Obično obučen samo u platno oko bokova, Gandhi je želeo da simbolizuje svoje jedinstvo sa potlačenim masama koje sebi ne mogu da priušte više od toga.

“Stanovnici ašrama su vam na raspolaganju.” Svojstvenom uljudnošću, Mahatma mi je pružio brzo napisanu belešku kad je gospodin Desai poveo naše društvo prema gostinskoj kući.

Naš vodič nas je vodio kroz voćnjake i cvetna polja do crepom pokrivena zgrade sa rešetkastim prozorima. Izvor u dvorištu širok dvadeset i pet stopa koristio se, rekao je gospodin Desai, za napajanje stoke. U blizini se nalazio cementni točak za mlaćenje riže. Ispostavilo se da naše male spavaonice sadrže smo najnužniji minimum - krevet od ručno pravljenog užeta. Okrećena kuhinja ponosila se slavinom u jednom uglu i ognjištem u drugom. Do ušiju su nam dopirali arkadijski zvuci - kreštanje vrana i cvrkutanje vrabaca, mukanje stada i zvuk dleta po kamenu.

Videvši putnički dnevnik gospodina Wrighta, gospodin Desai otvorio ga je i na jednoj stranici napisao sve Satyagraha³¹⁸ zavete koje slede svi Mahatmini iskreni poklonici:

Nenasilje, istina, poštovanje vlasništva, celibat, fizički rad, neposedovanje, kontrola nepca, neustrašivost, poštovanje svih religija, svadesi (domaća radinost), ukidanje nedodirljivosti. Tih jedanaest zaveta treba slediti poniznog duha.

(Sledećeg dana je sam Gandhi potpisao tu stranicu stavivši takode i datum - 17. avgust 1935. godine).

Pošto smo stigli, posle dva sata pozvani smo na ručak. Mahatma je već sedeo pod arkadom terase, preko puta svoje radne sobe. Oko dvadeset i pet brzonogih satyagrahina čučalo je ispred šoljica i tanjira od gvožđa. Zajednička molitva, a zatim je jelo servirano u velikim gvozdenim loncima. Sastojalo se od ćapatija (beskvasnog hleba od integralnog brašna) namazanog maslacem, talsarija (kuvanog i na kocke izrezanog povrća) i džema od limuna. Mahatma je jeo ćapati, kuanu repu, nešto sirovog povrća i narandže. Na jednoj stranici tanjira stajala je velika porcija veoma gorkog lišća nima, poznatog po tome što čisti krv. Mahatma je kašikom odvojio deo i stavio ga na moj tanjir. Progutao sam ga sa vodom, sećajući se detinjstva kada me je majka prisiljavala da redovno uzimam taj neugodni lek. Gandhi je, međutim, žvakao svoju nim pastu kao da je najukusnija poslastica.

Po ovom beznačajnom događaju prosudio sam Mahatminu sposobnost da odvoji duh od čula, kada to zaželi. Setio sam se čuvene operacije slepog creva kojoj se podvrgao pre nekoliko godina. Odbio je anesteziju i veselo je čavrljao sa lekarima dok je trajala operacija, a njegov zaradni smeh otkrivao je da nije svestan bola.

Posle podne se ukazala prilika da razgovaram s Ghandijevom poznatom učenicom, ćerkom engleskog admirala, gospođicom Madeleine Slade, sada zvanom Mirabai. Njeno lice snažnih crta plamtelo je spokojnim oduševljenjem dok mi je na besprekornom hindu jeziku pričala o svojim dnevnim aktivnostima.

³¹⁷ Porodično ime mu je Mohandas Karamchand Gandhi. On sam sebe nikada ne naziva mahatmom i čak je ponizno i duhovito protestovao protiv te titule.

³¹⁸ Doslovan prevod sa sanskrt glasi “držeci se istine”. Satyagraha je naziv čuvenog pokreta nenasilja koji je vodio Gandhi.

“Unapređivanje sela je zahvalan zadatak! Nekoliko nas svakog jutra u pet časova ide u obližnje selo i podučava seljake jednostavnoj higijeni. Deo našeg posla sastoji se u tome da očistimo njihove nužnike i blatom oblepljene kolibe. Seljaci su nepismeni, pa mogu da se obrazuju jedino primerom!” Veselo se nasmejala.

S divljenjem sam gledao tu Engleskinju visokog roda kojoj istinska hrišćanska poniznost omogućava da obavi prljave poslove koje obično obavljaju samo “nedodirljivi”.

“Došla sam u Indiju 1935. godine”, rekla mi je. “U ovoj zemlji se osećam kao da sam se vratila kući. Nikada se više ne bih vratila svom starom načinu života i svojim starim interesovanjima.” Mirabaine ruke uskoro su se prihvatile razboja kojih je bilo u svim prostorijama ašrama, a zahvaljujući Mirabainim naporima i svuda u ruralnoj Indiji.

Gandhi iznosi zdrave ekonomske i kulturne razloge za oživljavanje domaće radinosti, ali ne savetuje fanatično odbacivanje savremenog napretka. Mašine, vozovi, automobili i telegraf igrali su važnu ulogu u njegovom vlastitom veličanstvenom životu! Pedeset godina javne službe, što u zatvoru, što van njega, svakodnevna borba s praktičnim detaljima i sa nemilosrdnom stvarnošću političkog sveta samo su povećali njegovu uravnoteženost, otvorenost, duševno zdravlje i smisao za humor kada je reč o starom pozorištu sveta.

Naš trio je večerao u šest sati, a ugostio nas je Babasaheb Deshmukh. Molitva u sedam sati zatekla nas je opet na krovu Maganvadi ašrama, gde je trideset satyagrahina sedelo u polukrugu oko Gandhija. On je čučao na asuri od slame, a pred njim je stajao stari džepni sat. Sunce je zalazilo i bacalo je poslednje zrake na palme i banyane. Čuli su se zvuci noći i cvrčanje cvrčaka. Atmosfera je bila spokojstvo samo. Bio sam očaran. Gospodin Desai je poveo svečanu pesmu, a grupa je odgovarala. Zatim se čitala Gita. Mahatma mi je rukom dao znak da povedem završnu molitvu. Kakvo božansko jedinstvo misli i težnji! Večna uspomena: meditacija pod zvezdama, na krovu u Vardhi.

Tačno u osam sati Gandhi je prekinuo ćutanje. Herkulovski posao njegovog života zahteva tačnu podelu vremena.

“Pre mnogo godina,” objasnio nam je, “uveo sam jedan dan u sedmici za ćutnju, kako bih imao vremena da obavim korespondenciju. Međutim, sada su mi tih dvadeset i četiri časa postala vitalna duhovna potreba. Ćutanje s vremena na vreme nije mučenje, već blagoslov.” Složio sam se svim srcem.³¹⁹ Mahatma me je ispitivao o Americi i Evropi. Razgovarali smo o Indiji i stanju u svetu.

“Mahadev,” obratio se Gandhi gospodinu Desaiu koji je ušao u sobu, “molim te, uredi da svamidi sutra uveče u gradskoj kući održi govor o jogi.” Kad sam Mahatmi pozeleo laku noć, uvidavno mi je pružio flašu limunovog ulja.

“Komarci u Vardhi ništa ne znaju o ahimsi,³²⁰ svamidi”, rekao je smejući se.

Sledećeg jutra naša mala grupa rano je doručkovala pšeničnu kašu s mlekom i melasom. U pola jedanaest pozvani smo da s Gandhijem i satyagrahinima ručamo na terasi ašrama. Današnji jelovnik sastojao se od smeđeg pirinča, novog izbora voća i semenki kardamona. Oko podneva šetao sam okolinom ašrama do pašnjaka na kojem je paslo nekoliko krava kojima se nije smelo smetati. Zaštita krava je Gandhijeva strast.

“Za mene krava simbolizuje celi viši životinjski svet. Ona proširuje čovekovo saosećanje i na ostale životinjske vrste”, objasnio je Mahatma. “Preko krave čovek je povezan sa svime što živi. Meni je očigledno zašto su drevni rišiji izabrali kravu za predmet poštovanja. Za Indiju nema boljeg simbola. Krava je bila davalac obilja. Ne samo da je davala mleko, nego je omogućavala i zemljoradnju. Krava je pesma saosećanja. Već sam pogled na tu blagu životinju izaziva saosećanje. Milionima ljudi ona je druga majka. Zaštita krave je zaštita cele Božje nemušte kreacije. Poziv za pomoć stvorenju nižeg reda upravo je zato tako dirljiv, jer je bez reči.”

Ortodoksni hinduisti izvode dnevno tri žrtvena obreda - yadnje. Jedan od njih je bhuta-yadnja, poklanjanje hrane životinjskom carstvu. Taj obred simbolizuje čovekovo priznavanje obaveza prema nerazvijenim oblicima stvaranja koji su instiktivno vezani za telo (što se delimično odnosi i na čoveka), ali kojima nedostaje kvalitet oslobodilačkog razuma svojstvena čovečanstvu.

Bhuta-yadnja uvećava čovekovu spremnost da pomogne slabima kao što njemu pomažu viša nevidljiva bića. Čovek je takođe i dužnik prirodi, jer ga zemlja, nebo i more svakodnevno obasipaju za život potrebnim darovima. Nemogućnost saobraćanja između prirode, životinja, ljudi i astralnih anđela, ta prepreka koja je uslovljena evolucijom, nadilazi se nemom ljubavlju.

Ostale dve dnevne yadnje su pitri-yadnja i nri-yadnja. Pitri-yadnja je prinošenje žrtve precima, simbol kojim čovek priznaje svoj dug prošlosti, jer iz njene mudrosti crpi duhovnu hranu. Nri-yadnja je poklanjanje hrane strancima ili siromašnima, simbol sadašnje čovekove odgovornosti, njegove dužnosti prema savremenicima.

³¹⁹ U toku godina provedenih u Americi pridržavao sam se vremena ćutanja, na veliko čuđenje svojih posetilaca i sekretara.

³²⁰ Nenasilje, nenanošenje zla drugom - kamen temeljac Gandhijevog verovanja. Rano u životu na njega su uticali daini, koji ahimsu smatraju osnovnom vrlinom. Ğainizam, ogranak hinduizma, u VI veku pre Hrista, imao je gorljivog zagovornika u Mahaviri, Buddhinom savremeniku. Mahavira znači “veliki junak”. Neka preko toliko vekova pogleda svog junačkog sina Gandhija!

Rano posle podne izvršio sam nri-yadnju, posetivši Gandhijev ašram za devojčice. Gospodin Wright me je pratio na toj kratkoj vožnji koja je trajala desetak minuta. Mlada lica, nalik cvetovima na vrhu stabljika od šarenih sarija! Na kraju kratkog govora pod vedrim nebom, koji sam održao na hindskom, spustio se pljusak. Gospodin Wright i ja ušli smo se ukola i pojurili natrag u Maganvadi, kroz srebrne kišne zavese.

Kada sam ušao u gostinsku kuću, još jednom me je dirnula stroga jednostavnost kao svuda prisutni dokazi o žrtvi. Gandhi se rano u braku zavetovao da neće ništa posedovati. Odrekao se dobro uhodane advokatske prakse koja mu je donosila godišnji prihod veći od 20 000 dolara, Mahatma je sve svoje bogatstvo podelio siromašnima. Šri Juktešvar je običavao da se šali na pogrešno shvatanje odricanja.

“Prosjak se ne može odreći bogatstva”, govorio je učitelj. “Ako se čovek žali: ‘Posao mi je propao, žena me je ostavila. Odreći ću se svega i otići ću u manastir’, na kakvu žrtvu on to misli? Nije se on odrekao bogatstva i ljubavi, oni su se odrekli njega!”

Sveci, kao što je Gandhi, nisu podneli samo velike materijalne žrtve, već su se odrekli svih sebičnih motiva i ličnih ciljeva, a to je još teže, stopivši svoje najintimnije biće sa čovečanstvom kao celinom.

Divljenja dostojna Mahatmina žena Kasturabai nije mu prigovarala kad nije deo svog bogatstva odvojio za nju i njihovu decu. Gandhi je rano ušao u brak, a posle rođenja četvrtog sina i on i njegova žena zavetovali su se na celibat. Tiha junakinja u silovitoj drami njihovog zajedničkog života, Kasturabai je sledila muža u zatvoru, sudelovala u njegovim tronedelnim postovima i nosila svoj deo bezbrojnih odgovornosti. Svoje poštovanje prema Gandhiju izrazila je ovim rečima:

“Zahvaljujem ti za povlasticu što sam ti bila životni drug i pomagač. Zahvaljujem ti za najsavršeniji brak na svetu zasnovan na brahmačaryi (samokontroli), a ne na polnosti. Zahvaljujem ti što si me smatrao jednakom u odnosu na svoje životno delo. Zahvaljujem ti što nisi bio jedan od muževa koji vreme provodi kockajući se ili na trkama, uz žene, vino i pesmu, umorivši se od svojih žena i dece, kao što se dečak umori od igračke. Kako sam ti zahvalna što nisi bio jedan od onih muževa koji se bogate iskorišćavanjem drugih.

Kako sam ti zahvalna što si Boga i svoju zemlju pretpostavio mitu, što si hrabro stajao iza svojih uverenja i čvrsto i nepokolebljivo verovao u Boga. Kako sam ti zahvalna što si Boga i domovinu pretpostavio meni. Zahvalna sam ti za tvoju toleranciju prema nedostacima moje mladosti, kada sam gunđala i bunila se protiv promena u našem načinu života, protiv prelaza iz obilja u siromaštvo.”

Godinama je Kasturabai vodila brigu o javnom novcu koji je obožavani Gandhi mogao da sakupi u velikoj količini. U indijskim kućama pričaju se anegdote o tome kako muževi nisu voleli da im žene na Gandhijevim skupovima nose nakit. Zahvaljujući Mahatminom magičnom jeziku kada sa zauzimao za potlačene, zlatne narukvice i brljantne ogrlice same su klizile niz ruke i vratove bogatih u korpu za priloge!

Jednog dana Kasturabai nije mogla da opravda izdatak od četiri rupije. Gandhi je o tome objavio izveštaj u kome je bespoštedno izneo taj manjak.

Često sam taj događaj pripovedao svojim američkim učenicima. Jedno veče neka žena u dvorani ogorčeno je viknula: “Mahatma ili ne, da je on moj muž, napravila bih mu šljivu na oku zbog te nepotrebne javne uvrede!” Posle kratke dobronamerne rasprave o američkim i indijskim ženama, pokušao sam to bolje da objasnim.

“Gospoda Gandhi nije smatrala Mahatmu samo svojim mužem, nego i svojim guruom, nekim ko ima prava da je prekori i za beznačajne greške”, istakao sam. “Ubrzo pošto je Kasturabai javno ukorena, Gandhi je osuđen na zatvor iz političkih razloga. Kad se mirno opraštao od svoje žene, ona mu je pala pred noge. “Učitelju,” rekla je ponizno, “ako sam te ikada uvredila, molim te, oprosti mi!”³²¹

To posle podne u tri časa otišao sam, kao što je bilo dogovoreno, u radnu sobu sveca koji je od vlastite žene uspeo da stvori nepokolebljivog učenika - čudo nad čudima! Gandhi me je pogledao svojim nezaboravnim krezubim osmehom.

“Mahatmađi,” obratio sam mu se čučnuvši kraj njega na tvrdu asuru, “molim vas, recite mi svoju definiciju ahimse.”

“Izbegavanje nanošenja zla svakom živom stvorenju mišlju ili delom.”

“Uzvišeni ideal! Ali svet će uvek da pita: Zar ne smemo da ubijemo kobru da bi zaštitili dete ili sebe?”

“Ne bih mogao da ubijem kobru, a da ne prekršim svoja dva zaveta - neustrašivost i neubijanje. Pre bih u sebi pokušao da smirim životinju vibracijama ljubavi. Ne mogu da snizim svoj standard da bih se prilagodio okolnostima.” Sa razoružavajućom otvorenošću Gandhi je dodao: “Moram da priznam da ne bih mogao da nastavim ovaj razgovor ako bih sada ugledao kobru!”

³²¹ Kasturabai Gandhi umrla je u zatvoru u Puni, 22. februara, 1944. Obično neemotivni Gandhi tiho je plakao. Ubrzo zatim njeni obožavaoci su predložili da se u njenu čast osnuje spomen fond. Skoro 4 miliona dolara stiglo je iz svih delova Indije. Gandhi je uredio da se novac upotrebi za poboljšanje životnih uslova žena i dece na selu.

Upitao sam ga o najnovijim knjigama o ishrani sa Zapada, koje su se nalazile na stolu.

“Da, ishrana je važna u pokretu satyagrahina - kao uostalom i svuda”, odgovorio je nasmejavši se. “Pošto od satyagrahina zahtevam potpunu uzdržanost, uvek pokušavam da nađem najbolju dijetu za celibat. Čovek mora da savlada nepce pre nego što može da kontroliše instinkt za produženje vrste. Gladovanje ili neuravnotežena ishrana nisu rešenje. Kad prevaziđe unutrašnju pohlepu za hranom, satyagrahin dalje sledi razumnu vegetarijansku dijetu sa svim potrebnim vitaminima, mineralima, kalorijama, itd. Unutrašnjom spoznajom i pravilnom ishranom seksualni fluid satyagrahina pretvara se u životnu energiju korisnu za celo telo!”

Uporedili smo naše poznavanje dobrih zamena za meso. “Avokado je odličan”, rekao sam. “U blizini mog centra u Kaliforniji je mnogo voćnjaka avokada.”

Gandhijevo lice planulo je živim interesovanjem. “Mislite li da bi raslo u Vardhi? Satyagrahini bi se radovali novom jelu.”

“Poslaću vam iz Los Angelesa nekoliko biljki avokada.” Zatim sam dodao: “Jaja su visoko proteinska hrana. Da li satyagrahini smeju da ih jedu?”

“Neoplođena jaja smeju.” Mahatma se nasmejao kao da se nečega priseća. “Godinama nisam dopuštao njihovu upotrebu. Ja ih ni sada ne jedem. Jedna od mojih snaja jednom je teško obolela od neuhranjenosti. Njen lekar uporno joj je prepisivao jaja, ali ja se s tim nisam slagao i molio sam ga da nađe neku zamenu.

“Gandhidi,” rekao je lekar, “neoplođena jaja ne sadrže seme života, pa nema ubijanja!” Radosno sam pristao na to da moja snaja počne da jede takva jaja, i ona se ubrzo oporavila.”

Prošlo veče Gandhi je izrazio želju da nauči tehniku *krija* joge Lahiriya Mahasaye. Bio sam dirnut njegovom otvorenosću i istraživačkim duhom. U svom traganju za Bogom on je kao dete, a čistota i prijemčivost podsećaju na Isusove reči: “...jer njihovo je carstvo nebesko.”

Mahatma je s poštovanjem proučio sve religije sveta. Glavni izvori njegovog učenja o nenasilju jesu dainski sveti spisi, Novi zavet i sociološke rasprave Lava Tolstoja.³²² Svoj credo izrazio je ovako:

Verujem da je Bog nadahnuo stvaranje Biblije, Kurana i Zend-Aveste³²³ podjednako kao što je nadahnuo i Vede. Verujem u instituciju gurua, ali u ovom našem vremenu milioni ljudi moraju da budu bez gurua, jer je teško naći savršenu čistoću združenu sa savršenom učenošću. No niko ne treba da strahuje da neće shvatiti istinu svoje religije, jer su temelji hinduizma, kao i svake druge velike religije, nepromenljivi i lako razumljivi.

Kao svaki hindus, verujem u Boga i njegovo jedinstvo, u ponovno rođenje i spasenje. Hinduizam nije isključiva religija. U njemu ima mesta za poštovanje svih proroka sveta.³²⁴ To nije misionarska religija u uobičajenom smislu reči. Ona svakom preporučuje da poštuje Boga u skladu sa vlastitom verom ili dharmom,³²⁵ i stoga nije u ratu ni sa jednom drugom religijom.

Gandhi je o Hristu napisao: “Siguran sam da bi, kada bi živio ovde i sada, blagoslovio mnoge koji nisu ni čuli za ime njegovo, kao što je napisano: “Neće svaki koji mi govori: Gospode! Gospode! ući u carstvo nebesko; no koji čini po volji oca mojeg koji je na nebesima.”³²⁶ Primerom vlastitog života Isus je postavio čovečanstvu veličanstveni cilj prema kojem bi trebalo svi da teže. Smatram da on ne pripada samo hišćanstvu, nego svim zemljama i rasama.”

“Čovek treba da oprostí svaku uvredu”, piše u Mahabharati. “Rečeno je da produženje vrste zavisi od čovekove sposobnosti praštanja. Praštanje je svetost. Praštanje drži svemir na okupu. Praštanje je moć moćnih. Praštanje je žrtva. Praštanje je duševni mir. Praštanje i blagost su svojstva pribranog čoveka. Oni su večna vrlina.”

Nenasilje je prirodna posledica praštanja i ljubavi. “Ako u pravednoj bici treba izgubiti život,” objavljuje Gandhi, “čovek mora da bude spreman da, kao Isus, prolije vlastitu krv, a ne krv drugih. Tako će se na kraju dogoditi da će se na svetu prolivati manje krvi.”

Jednog dana pišaće se spevovi o satyagrahinima Indije koji su se mržnji suprostavljali ljubavlju, nasilju nenasiljem, koji su dozvolili da ih bez milosti poubijaju ne braneći se. Posledica toga bili su istorijski događaji u

³²² Thoreau, Ruskin i Mazzini su još tri pisca sa Zapada čije je sociološke stavove Gandhi pažljivo proučavao.

³²³ Sveti spisi koje su pre nekoliko hiljada godina Persijanci dobili od Zaratustre.

³²⁴ Jedinstvenost hinduizma među religijama sveta jeste u tome što on ne potiče od jednog jedinog velikog utemeljitelja, nego od bezličnih vedskih spisa. Prema tome, hinduizam u svoje stado s poštovanjem ubraja proroke svih zemalja i svih vremena. Vedski spisi ne određuju samo pravila bogopoštovanja, nego i pravila važnih društvenih običaja, nastojeći da sva čovekova dela uskladi sa Božjim zakonom.

³²⁵ Obuhvatna sanskrska reč za zakon; pokoravanje zakonu ili prirodnoj pravičnosti; dužnost u skladu s prilikama u kojima se čovek nalazi u određenom trenutku. Sveti spisi definišu dharmu kao “prirodne univerzalne zakone koji čoveku koji ih poštuje omogućavaju da se spase od propasti i patnje”.

³²⁶ Matej 7, 21

kojima su naoružani protivnici bacali puške i pobjegli posramljeni i do dna duše potreseni pogledom na ljude koji su život drugih cenili više od vlastitog.

“Čekaću vekovima ako to bude potrebno,” rekao je Gandhi, “i neću slobodu svoje zemlje da kupujem krvlju.” Nikad nije zaboravio veličanstvenu opomenu: “Jer svi koji se maše za nož, od noža će izginuti.”³²⁷

Time što je obučio hiljade pravih satyagrahina (ljudi koji su položili jedanaest strogih zaveta navedenih u prvom delu ovog poglavlja) koji su i sami širili poruku; time što je strpljivo obrazovao mase Indije da shvati spiritualne, a zatim i materijalne koristi nenasilja; time što je ljude naoružavao nenasilnim oružjem - pasivnim otporom i odbijanjem saradivanja s nepravdom, spremnošću da se podnesu poniženja, zatvor, pa čak i sama smrt, a da se ne pribegne oružju; time što je primerima bezbrojnog mučeništva stekao simpatije sveta, Gandhi je na dramatičan način pokazao praktičnu prirodu nenasilja, njegovu moć da sukob rešava bez rata.³²⁸

Svojom metodom nenasilja Gandhi je za svoju zemlju uspeo da dobije više političkih prava nego vođa bilo koje druge zemlje, iako nije upotrebio oružje. Nenasilje za uklanjanje zla i nepravde s uspehom se primenjuje ne samo u političkoj areni, nego i na osetljivom i složenom području društvenih reformi. Gandhi i njegovi sledbenici okončali su mnoge dugotrajne sukobe između hindusa i muslimana. Stotine hiljada muslimana smatraju Mahatmu svojim vođom. “Nedodirljivi” su u njemu našli neustrašivog i pobedonosnog borca za svoja prava. “Ako treba ponovo da se rodim,” napisao je Gandhi, “želeo bih da se rodim kao parija među parijama, jer ću tako moći najbolje da im služim.”

Mahatma je zaista “velika duša”, ali su nepismeni milioni bili ti koji su bili dovoljno pronicljivi da ga naozovu tim imenom. Tog blagog proroka poštuju u njegovoj vlastitoj zemlji. Seljak najnižeg roda mogao je da prihvati Gandhijev uzvišeni izazov. Mahatma svim srcem veruje u čovekovu urođenu plemenitost. Neizbežni neuspesi nisu ga razočarali. “Čak iako ga protivnik prevari dvadeset puta,” piše on, “satyagrahin je spreman da mu dvadeset i prvi put poveruje, jer je implicitno poverenje u ljudsku prirodu sama suština njegovog verovanja.”³²⁹

“Vi ste, Mahatmađi, izuzetan čovek. Ne možete očekivati od drugih da se ponašaju kao i vi”, primetio je neki kritičar.

“Čudno je kako se zavaravamo zamišljajući da se telo može popraviti, ali da je nemoguće probuditi skrivene snage duše”, odgovorio je Gandhi. “Pokušavam da pokažem, iako posedujem neke od tih moći, kako sam slab smrtnik kao i svi ostali, i da u meni nikad nije bilo, niti sada ima, iščeg izuzetnog. Jednostavno sam sklon greškama kao i svaki moj bližnji. Priznajem, međutim, da sam dovoljno ponizan da priznam svoje greške i da pokušavam da ih ispravim. Priznajem da nepokolebljivo verujem u Boga i njegovu dobrotu, i strastveno volim istinu i ljubav. Ali zar to nije latentno u svima nama? Ako želimo da napredujemo, ne smemo ponavljati istoriju, nego moramo da stvaramo novu istoriju. Moramo da dodajemo nasledstvu koje su nam ostavili naši preci. Ako možemo da otkrivamo i pronalazimo u spoljašnjem svetu, da li moramo da objavimo bankrot u duhovnom? Zar ne bi bilo moguće da se poveća broj izuzetaka tako da oni postanu pravilo? Zar čovek uvek mora prvo da bude zver, a tek zatim - ako uopšte može - čovek?”

Amerikanci s ponosom mogu da se sete uspešnog eksperimenta u nenasilju, eksperimenta Williama Penna u XVII veku u Pensilvaniji. Nije bilo “ni tvrđava, ni vojnika, ni policije, čak ni oružja.” Usred krvavih graničnih ratova i pokolja između doseljenika i Indijanaca, kvekere u Pennsilvaniji niko nije uznemiravao. “Jedne su ubijali, druge su masakrirali. Ali oni su bili sigurni. Nijedna kvekerska žena nije bila silovana, nijedno kvekersko dete ubijeno, nijedan kveker mučen.” Kad su kvekeri najzad bili prisiljeni da predaju upravljanje državom, “izbio je rat i nekoliko stanovnika Pennsilvanije je poginulo. Ali stradala su samo tri kvekeri, trojica koja su se toliko udaljila od svoje vere da su nosila oružje za odbranu.”

“Primena sile u Velikom ratu (1914.-1918.) nije donela mir”, isticao je Franklin D. Roosevelt. “I pobjeda i poraz su bili sterilni. To je lekcija koju je svet trebalo da nauči.”

³²⁷ Matej 26, 52

³²⁸ Kao i mnogi Indijci, i ja imam priču tipa “sad to mogu da kažem”. Grupa mladih ljudi koje sam poznao još u koledžu, pokušala me je nagovoriti da za vreme I svetskog rata povedem revolucionarni pokret. Odbio sam ovim rečima: “Ubijanje engleske braće na može Indiji da donese ništa dobro. Ona svoju slobodu neće osvojiti mećima, nego duhovnom snagom.” Upozorio sam prijatelje da će Britanci u luci Diamond u Bengalu presresti nemačke brodove pune oružja na koje se oslanjaju. Uprkos tome, mladi ljudi su pokušali da izvrše svoj plan, ali se on izjalovio upravo onako kao što sam bio predskazao. Kada su moji prijatelji na kraju pušteni iz zatvora, napustili su ideje o nasilnoj borbi, a neki od njih su se pridružili Gandhijevom idealnom političkom pokretu. Na kraju su se radovali pobjedi Indije u tom jedinstvenom “ratu” koji je dobijen mirom.

³²⁹ “Tada pristupi k njemu Petar i reče: Gospode! Koliko puta ako mi sagreši brat moj da mu oprostim? Do sedam puta? Reče njemu Isus: Ne velim ti do sedam puta, nego do sedam puta sedamdeset.” Matej 18, 21-22. Žarko sam se molio da shvatim taj beskompromisni savet. “Gospode,” protestovao sam, “da li je to moguće?” Kad mi je božanski glas odgovorio, bio je popraćen poplavom svetla od kojeg sam se postideo: “Koliko puta, o, čoveče, ja svakom od vas svakodnevno opraštam?”

“Ne borim se za išta manje od svetskog mira”, izjavio je Gandhi. “Ako u Indiji uspe pokret nenasilja, on će da dâ novo značenje rodoljublju, i ako smem ponizno da dodam, samom životu.” Tu kao da odjekuju Hristove reči: “Čuli ste da je kazano: oko za oko, zub za zub. A ja vam kažem da se ne branite od zla, nego ako te ko udari po desnome tvom obrazu, obrni mu i drugi.”³³⁰

³³⁰ Matej 5, 38-39

Bengalska “Radosna Majka”

Moja nećakinja, Amijo Bose, pogledavši me ozbilno rekla je: “Molim vas, gospodine, nemojte otići iz Indije a da ne vidite Nirmalu Devi. Ona je velika svetica, svuda poznata kao Ananda Moyi Ma (Radosna majka)”.

“Svakako! Rado bih je sreo. O njenom visokom stepenu spoznaje Boga čitao sam mnoge članke.”

“Ja sam je videla. Nedavno je posetila gradić Jamšedpur u kome ja živim. Na molbu jednog učenika, ona je posetila jednog čoveka na umoru. Stajala je pred njegovom posteljom i, kad mu je rukom dodirnula čelo, prestao je njegov samrtni ropac, a bolest je odmah iščezla. Zaprepašćen, čovek je ozdravio sasvim radostan.”

Posle nekoliko dana čuo sam da je blažena majka gost jednog učenika iz Bhovanipur četvrti u Kalkuti. Gospodin Wright i ja smo se uputili tamo. Dok se Ford približavao kući, moj prijatelj i ja smo na ulici ugledali neobičan prizor. Ananda Moyi Ma je stalaja u otvorenom automobilu i blagosiljala grupu od stotinak učenika. Očigledno je odlazila. Gospodin Wright je parkirao automobil malo dalje, pa me je pešice dopratio do tog tihog skupa. Svetica je gledala prema nama, izašla iz kola i brzo nam je krenula u susret.

Zagrlivši me i položivši mi glavu na rame, rekla je: “Došao si, oče!” Gospodin Wright, kome sam upravo maločas rekao da je poznajem, uživao je u toj neobičnoj dobrodošlici. Oči svih učenika iznenađeno su bile privučene tom slikom izliva ljubavi.

Odmah sam video da je svetica u stanju dubokog samadhija. Zaboravivši na svoje spoljašnje žensko obličje, bila je svesna samo svoje nepromenljive duše. Na tom nivou, radosno je pozdravila drugog božjeg poslanika. Uzevši me za ruku, povelala me je prema kolima.

Protestovao sam: “Ananda Moyi Ma, ja vas zadržavam”.

“Oče, prvi put vas u ovom životu vidim, i to posle toliko vremena. Molim vas, nemojte odmah da odete.” Sedeli smo na zadnjem sedištu automobila. Blažena majka je odmah postala nepokretna i ušla u stanje ekstaze. Njene lepe oči gledale su prema nebu nepomične i poluzatvorene, zureći u unutrašnji raj. Učenici su tiho pevali: “Pobeda Božanskoj Majci!”

U Indiji sam sreo mnoge prosvetljene ljude, ali nikad tako uzvišenu sveticu. Njeno blago lice zračilo je neizrecivom radošću, pa je zato dobila ime Blažene majke. Duge crne pletenice padale su joj sa glave bez marame. Krug sandalove paste na čelu simbolizovao je spiritualno oko, kod nje uvek otvoreno. Sićušno lice, male ruke, mala stopala - kakva suprotnost njenoj spiritualnoj veličini!

Postavio sam nekoliko pitanja učenici koja je stajala u blizini dok je Ananda Moyi Ma bila u transu. “Blažena majka putuje celom Indijom. U mnogim delovima Indije ima stotine učenika”, rekla mi je učenica. “Svojim hrabrim nastojanjem omogućila je mnoge društvene reforme. Iako je iz kaste brahmana, svetica ne priznaje kastinske razlike. Nekoliko nas uvek putuje sa njom, starajući se za njenu udobnost. Moramo se starati o njoj, jer ne obraća pažnju na telo. Kad je neko ne bi hranio, ne bi jela, niti bi išta pitala. Čak i kada se jelo stavi pred nju, ona ga ni ne takne. Da bismo sprečili njen nestanak sa ovog sveta mi, učenici, je hranimo sopstvenim rukama. Često je danima u Božanskom transu, jedva diše, i ne trepće očima. Jedan od njenih najvećih učenika je njen muž. Pre mnogo godina, ubrzo posle venčanja, položio je zavet ćutanja.”

Učenica je pokazala na čoveka širokih ramena, finih crta lica, dugačke kose i guste brade. Mirno je stajao usred skupa, sklopivši s poštovanjem ruke kao odani učenik. Osvežena kupanjem u beskonačnom, Ananda Moyi Ma usmerila je svoju svest na materijalni svet. “Molim te, oče, reci mi gde boraviš.” Glas joj je bio jasan i melodičan.

“Sada sam u Kalkuti, ali se uskoro vraćam u Ameriku.”

“Ameriku?”

“Da. Tamo bi tragaoci za istinom oduševljeno dočekali sveticu iz Indije. Da li bi volela da ideš?”

“Ići ću ako otac može da me povede.” Taj odgovor izazvao je uzbunu među učenicima koji su stajali u blizini.

“Dvadesetak ili više nas uvek putuje s Blaženom majkom”, rekao mi je odlučno jedan od njih. “Bez nje ne bismo mogli da živimo! Kuda god da ona ide, moramo i mi da idemo.”

S žaljenjem sam odustao od plana koji se pokazao nepraktičnim jer se spontano proširivao!

“Molim te, dođi u Ranči sa svojim učenicima”, zamolio sam je oprastajući sa njom. “Biće ti ugodno u mojoj školi, jer si i sama Božje dete.”

“Ako me otac povede, rado ću poći.”

Ubrzo zatim, Vidyalaya u Rančiju se svečano pripremila za svetičinu obećanu posetu. Deca su se radovala svakom danu kada se slavilo - nije bilo nastave, ni časova muzike, a kao vrhunac svega - gozba!

“Pobeda! Ananda Moyi Ma, ki dai”, odjekivalo je iz mnoštva oduševljenih malih grla koja su pozdravljala sveticu i njene pratiocice. Kiša nevena padala je po njima dok su ulazili kroz školska vrata. Radosno su zvečale činele, trubili rogovi od školjki i udarali mrdanga bubnjevi! Blažena Majka je hodala po sunčanim dvorištima Vidyalaje smešeći se, uvek u srcu sa sobom noseći raj.

“Lepo je ovde”, izjavila je ljubazno dok sam je vodio u glavnu zgradu. Sela je kraj mene smešeći se kao dete. Kraj nje se čovek osećao kao pored najboljeg prijatelja, a ipak ju je obavijala aura nepristupačnosti - paradoksalna usamljenost sveprisutnosti.

“Molim te, reci mi nešto o svom životu.”

“Otac sve zna. Čemu ponavljati?” Očigledno je smatrala da činjenična prošlost jedne inkarnacije nije dostojna pažnje.

Nasmešivši se, blago sam ponovio svoju molbu.

“Oče, nema se šta reći.” Raširila je svoje graciozne ruke kao da se izvinjava.

“Moja svest se nikada nije poistovetila sa ovim privremenim telom. Pre nego što sam došla na zemlju bila sam ista kao i sad.³³¹ Kao mala devojčica bila sam ista kao i sad. Izrasla sam u ženu, ali sam i dalje bila ista. A kad mi je muž opijen strašću prišao šapućući nežne reči, u trenutku kada me je dotakao doživeo je snažan udarac, kao da ga je grom ošinuo, jer i tada “sam bila ista”. Moj muž kleknuo je preda mnom, sklopio ruke i molio me za oprostaj.

“Majko,” rekao mi je, “zato što sam oskrnavio tvoj telesni hram požudno ga dotaknuvši - ne znajući da u njemu ne boravi moja žena, nego Božanska Majka - svečano se zavetujem da ću postati tvoj učenik, da ću živeti u celibatu, brinući se ćutke za tebe kao sluga, i da sve dok živim neću ni sa kim progovoriti. Možda ću tako iskupiti greh koji sam danas počinio protiv tebe, svog gurua.”

Dok sam ćutke prihvatila muževljeve predlog, bila sam ista. I sada pred tobom, oče, ja sam ista. I uvek posle, iako je stvaralački ples u dvorani stvaranja oko mene uvek drukčiji, ja ću biti ista.”

Ananda Moyi Ma uronila je u duboku meditaciju. Telo joj je bilo mirno kao kip. Pobegla je u kraljevstvo koje ju je bez prestanka pozivalo. Tamna jezera njenih očiju izgledala su beživotna i staklena. Takav izgled često se javlja kad sveci odvoje svest od fizičkog tela koje tada postaje jedva nešto više od gline bez duše. Sedela je sat vremena u ekstatičnom transu. Vratila se u ovaj svet kratko se nasmejavši.

“Molim te, Ananda Moyi Ma, podi sa mnom u baštu”, zamolio sam je. Gospodin Wright će te fotografisati.”

“Naravno, oče, tvoja volja je i moja.” Njene sjajne oči zadržale su svoj nepromenljivi božanski sjaj dok je pozirala za mnogobrojne fotografije. Vreme za gozbu! Ananda Moyi Ma čučala je na svojoj prostirci, a pored nje je bila učenica koja ju je hranila. Kao detence, svetica je poslušno gutala hranu koju je učenica donosila do usta. Jasno se videlo da Blažena Majka ne razlikuje karije od slatkiša. Kada je pao mrak, svetica i njeno društvo otišli su praćeni kišom ružinih latica. Podigla je ruku blagosiljajući dečake. Njihova lica blistala su od ljubavi koju je ona tako lako probudila.³³²

³³¹ Ananda Moyi Ma nikad za sebe ne kaže “ja”. Koristi opisne izraze kao “ovo telo”, “ova devojka” ili “tvoja kći”. Njena mudrost je nadlična i ona sve ljude, nepoznate kao i bliske učenike, obasipa univerzalnom ljubavlju Božanske Majke.

³³² Pronašao sam još nekoliko činjenica iz života Anande Moyi Ma, objavljenih u časopisu Istok-Zapad. Svetica je rođena 1893. godine u Daki, u centralnom Bengaluu. Tešila je očajne i na čudesan nači lečila je samom svojom prisutnošću. Obrazovani ljudi divili su se njenim stihovima na sanskrtu, iako je ona sama bila nepismena. “Nepismen” u Indiji ne znači “nekulturan”, ili, prema rečima sir Thomasa Munroa (engleskog vaspitača koji je u XIX veku živeo u Indiji), s kojim se potpuno slažem da “su Indijske mase zapravo najkulturnije na svetu.”

Sanskrtski izraz za obrazovanog čoveka je Bahusruta, “onaj koji je čuo mnogo mudrosti”. Ljudska narav prijemčivija je na uticaj okoline nego na uticaj knjiga.

Na Zapadu je pismenost rasprostranjena, ali prosečan čovek, na žalost, ne poznaje Bibliju, a ni svoju kulturnu baštinu - Hommera, Platona, Dantea, Miltona, Shakespearea ...Indijski seljak, iako nepismen, dobro poznaje svoja epska dela. Iz ustiju roditelja i starijih, od putujućih pevača koji na verskim sajmovima i svečanostima recituju moralne balade, te obavljajući obrede godišnjih doba kojima s izražava zahvalnost za darove prirode, slušajući svakodnevne savete seoskog sveštenika i učitelja, gledajući simbole i umetnost u hramovima kao i brojne predstave na jednostavnim seoskim pozornicama gde su glavna tema obično događaji iz života proroka, i najsiromašnije hindusko dete rano upija moralna, društvena i religiozna učenja svetih spisa.

Trajna veličina naroda zavisi od shvatanja osnovnog spiritualnog tkiva života. B. K. Chatterjee s pravom kaže (u Kalyana-Kalpataru): “Te istine - da je ludost na ovom svetu očekivati potpunu sreću; da čovek mora da snosi posledice svojih dela; da kroz ljude, životinje, pa čak i drveće teče ista univerzalna duševna suština; da se duša razlikuje od tela i da je besmrtna; da u životu ispunjenje nije u bogatstvu i čulnim užicima nego u pronalaženju Boga koji je jedan, svemoguć i večan, i da za pronalaženje Boga nije najvažnije bogatstvo ili učenost nego spoznaja njegove volje i predavanje toj volji - te pojmove u Indiji razumeju i panditi i nepismeni seljaci.”

“Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom i svim umom svojim i svom snagom svojom. Ovo je prva zapovest”,³³³ obznanio je Hrist.

Odbacivši svaku podređenu vezanost, Ananda Moyi Ma verna je samo Bogu. Detinja svetica rešila je jedini problem ljudskog života - postizanje jedinstva s Bogom - i to ne učenim cepidlačenjem, nego sigurnom logikom vere. Čovek je zaboravio tu krajnju jednostavnost, jer je sada zamagljena milionima spornih pitanja. Odbijajući monoteističku ljubav prema Bogu, narodi svoje neverovanje maskiraju u strogo propisana klanjanja pred spoljašnjim oltarima milosrđa. Ti humanitarni gestovi su moralni, jer na trenutak odvrćaju čovekovu pažnju od njega samog, ali ga ne oslobađaju glavne dužnosti u životu, dužnosti koju Isus navodi kao prvu zapovest. Obaveza ljubavi prema Bogu preuzima se prvim udisajem vazduha koji nam besplatno daje jedini Dobročinitelj.³³⁴

Još jednom sam imao priliku da vidim Ananda Moyi Ma. Nekoliko meseci nakon posete Rančiju, stajala je sa učenicima na peronu željezničke stanice u Seramporeu, čekajući voz.

“Idem na Himalaje, oče”, rekla mi je. “Velikodušni učenici sagradili su mi ašram u Dehra Dunu.”

Dok se penjala u voz, zadivljeno sam posmatrao kako joj oči - usred mase ljudi, u vozu, na gozbi ili u tišini - uvek gledaju samo Boga. U sebi još čujem njen glas, odjek neizmerne slatkoće:

“Gle, sada i uvek sjedinjena s večnim, uvek sam ista.”

³³³ Marko 12, 30

³³⁴ “Mnogi osećaju potrebu da stvore novi i bolji svet. Umesto da vam se misli time bave, koncentrišite se na ono što pruža nadu u savršeni mir. Čovekova dužnost je da traži Boga ili Istinu” - Ananda Moyi Ma.

Yogini koja ne jede

“Kuda ćemo jutros?” Gospodin Wright je upravljao Fordom. Skrenuo je pogled s puta dovoljno dugo da bi mi upitno namignuo. Retko kad je znao koji deo Bengala će sledećeg dana da upozna.

“Ako Bog da, upravo smo na putu da vidimo osmo svetsko čudo - sveticu koja živi od vazduha”, odgovorio sam predano.

“Ali to je ponavljanje čuda - mislim na Terezu Neumann.”

No gospodin Wright se nestrpljivo nasmejao, i čak je ubrzao vožnju. Biće još neobičnog sadržaja za njegov putnički dnevnik koji uopšte nije nalikovao dnevniku prosečnog turista.

Upravo smo napustili Vidyalayu u Rančiju. Ustali smo pre svitanja. Osim mog sekretara i mene, s nama su bila još tri bengalska prijatelja. Opijali smo se svežim vazduhom, prirodnim jutarnjim vinom. Našem vozaču nije bilo lako da vozi između seljaka-ranoranilaca i kola sa dva točka koja su ih polako vukli upregnuti volovi koji nisu bili skloni da podele put s trubećim uljezom.

“Gospodine, želeli bismo da saznamo nešto više o toj svetici koja ne jede.”

“Zove se Giri Bala”, rekao sam svojim drugovima. “Prvi put sam čuo za nju pre mnogo godina od Sthitija Lala Nundy, koji je često dolazio u našu kuću na Gurpar putu da podučava mog brata Bishnuu.

“Dobro poznajem Giri Balu”, rekao mi je Sthiti babu. “Ona koristi određenu joga tehniku koja joj omogućava da živi bez hrane. Bio sam joj sused u Navabganju kraj Ichapura³³⁵ i pažljivo sam je posmatrao. Nikad nisam uspeo da otkrijem da li jede ili pije. Na kraju me to sve toliko zanimalo da sam otišao do maharadže od Burdvana i zamolio ga da sprovede istragu. Začuden pričom, on ju je pozvao u svoju palatu. Pristala je da je testiramo i dva meseca je živela zaključana u jednom delu njegovog doma. Kasnije se još jednom vratila u palatu na dvadeset dana, a zatim na još jedan test od petnaest dana. Sam maharadža mi je rekao da su ga ova tri stroga ispitivanja uverila da ona živi bez hrane.”

Nisam zaboravio tu priču Sthitija babua, premda je od tada prošlo više od dvadeset i pet godina,” zaključio sam. “Ponekad sam se pitao da li će reka vremena odneti sveticu pre nego što uspem da je sretnem. Mora da je već veoma stara. Ne znam ni da li je živa, ni gde živi. Ali za nekoliko sati stići ćemo u Puruliu gde njen brat ima kuću.” U pola jedanaest naše društvo je razgovaralo s bratom, Lambadarom Deyom, pravnikom u Puruli.

“Da, moja sestra je živa. Ponekad je ovde kod mene, ali sad je u našoj porodičnoj kući u Biuru.” Lambadar babu sumnjičavo je pogledao Ford. “Ne verujem, svamidi, da je automobil ikada prodro tako duboko u unutrašnjost. Možda bi bilo najbolje da se pomirite sa starinskom volovskom zapregom!”

Naše društvo jednoglasno je ostalo verno ponosu Detroitu.

“Ford dolazi iz Amerike”, rekao sam mu. “Bila bi šteta da mu uskratimo mogućnost da se upozna sa srcem Bengala!”

“Neka vas Ganeš³³⁶ prati”, rekao je Lambadar babu smejući se, a zatim je uljudno dodao: “Ako ikad stignete tamo, siguran sam da će vam se Giri Bala obradovati. Iako je već blizu sedamdesete, savršeno je zdrava.”

“Molim vas, gospodine, recite nam da li je istina da ona ništa ne jede?” Pogledao sam ga pravo u oči, te izdajničke prozore duha.

“Istina je.” Pogled mu je bio otvoren i pošten. “Više od pet decenija nikada je nisam video da je pojela makar samo jedan zalogaj. Kad bi iznenada nastupio smak sveta to me ne bi iznenadilo toliko kao kada bih video svoju sestru da jede!” Svi smo se nasmejali nad nemogućnošću ova dva kosmička događaja.

“Giri Bala se nikada nije povlačila u samoću da bi obavljala svoje joga vežbe”, nastavio je Lambadar babu. “Ceo život provela je okružena porodicom i prijateljima. Oni su navikli na njeno neobično stanje. Svako od njih veoma bi se začudio kada bi Giri Bala odlučila da nešto pojede. Sestra živi veoma povučeno, kao što to i dolikuje hinduskoj udovici. Ali u našem malom krugu u Puruliu i u Biuru svi znamo da je u pravom smislu reči izuzetna!”

Bratovljeva iskrenost bila je očigledna. Srdačno smo mu se zahvalili i krenuli prema Biuru. Usput smo se zaustavili i kupili kari i lučije u uličnoj prodavnici, što je privuklo decu koja su radoznalo posmatrala kako

³³⁵ U severnom Bengaluu

³³⁶ “Onaj koji uklanja prepreke”; Bog sreće.

gospodin Wright jede prstima na jednostavan indijski način.³³⁷ Put nas je vodio prema istoku kroz suncem spržena pirinčana polja u Burdvan okrug Bengala, a zatim dalje, putevima uz koja je rasla bujna vegetacija.

“Dick, stani!” Na moj iznenadni zahtev Ford je naglo zakočio. “Ono rodno drvo mangoa sigurno nás poziva!”

Nas petoro kao dečaci pojurili smo prema mangu koji je dobrostivo posuo zemlju svojim plodovima.

“Toga nema u Americi, svamidi, zar ne”, nasmejao se Sailesh Mazumdar, jedan od mojih bengalskih učenika.

“Ne”, priznao sam pun soka od manga i zadovoljstva. “Kako mi je to voće na zapadu nedostajalo! Hindus ne može da zamisli raj bez manga!” Uzeo sam kamen i skinuo ponosnog leptana s najviše grane.

“Dick,” zapitao sam između zalogaja ambrozije na toplom tropskom suncu, “da li su ti kamere u kolima?”

“Da, gospodine, u prtljažniku.”

“Ako se pokaže da je Giri Bala prava svetica, želim o njoj da pišem na Zapadu. Indijska jogini tako neobičnih sposobnosti ne bi smela da živi i da umre nepoznata - kao većina ovih mangoa.” Pola sata kasnije još uvek sam šetao po tišini šume.

“Gospodine, moramo otići do Giri Bale pre nego što zađe sunce, dok još bude svetla za fotografisanje”, primetio je gospodin Wright. “Zapadnjaci su skeptičan soj. Ne možemo očekivati od njih da veruju u gospodu ako nema slika”, dodao je smejući se.

Na tu mudrost nisam mogao ništa da odgovorim. Okrenuo sam leđa iskušenju i ušao u kola.

“U pravu si, Dick”, uzdahnuo sam dok smo žurili napred. “Žrtvovaću mango raj na oltaru Zapadnog realizma. Fotografije moramo da imamo!”

Put je postajao sve gori i gori. Pokazivao je žalosne znake starosti: brazde tragova, kvрге stvrđnute gline! Nas četvorica ponekad smo izlazili da bi gospodin Wright mogao lakše da manevriše, a ponekad bi ga i gurali.

“Lambadar babu je govorio istinu”, rekao je Sailesh. “Automobil ne nosi nas, nego mi njega!” Mučna monotonija našeg izlaženja i ulaženja u auto prekidalala se tu i tamo pojavom sela, prizorom starinske jednostavnosti.

Zaustavili smo se u uskoj ulici (zapisao je gospodin Wright u svom putničkom dnevniku) i našli smo se na oko sto stopa od doma Giri Balinih predaka. Približili smo se velikoj dvospratnoj kući od cigle i žbuke koja je nadvisivala okolne kuće od ćerpića. Kuća se popravljala pa je oko nje bila podignuta karakteristična tropska skela od bambusa. U grozničavom očekivanju i savladujući radost, stajali smo pred otvorenim vratima one, koju je Gospod blagoslovio da ne oseća glad. Zaprepašćeni stanovnici sela, mladi i stari, goli i obučeni, žene, povučene ali radoznale, muškarci i dečaci, ne ustručavajući se, sve vreme su nam za petama i zure u neviden prizor. Uskoro smo na vratima ugledali lik niskog rasta - to je bila Giri Bala! Bila je umotana u maramu od tamnozlatne svile. Na tipično indijski način, približavajući se skromno i oklevajući, virila je iz gornjeg nabora svoje svadesi marama. Oči su joj blistale kao žar. Odmah smo se zaljubili u njeno dobrodušno i ljubazno lice, lice koje je spoznalo Boga i koje sve razume, oslobođeno svih zemaljskih veza.

Moj utisak o Giri Bali bio je jednak utisku gospodina Wrighta. Duhovnost ju je obavijala kao blagi sjajni veo. Poklonila se preda mnogom uobičajenim pokretom kojim kućedomaćin pozdravlja monaha. Njena jednostavna ljupkost i spokojni osmeh poželeli su nam dobrodošlicu bolje od bilo kakvih medenih reči. Zaboravili smo na svoje naporno prašnjavo putovanje. Mala svetica sela je na verandu prekrštenih nogu. Iako je nosila tragove godina, nije bila ispijena. Njena koža maslinaste boje ostala je čista i zdrava.

“Majko,” obratio sam joj se na bengalskom, “više od dvadeset i pet godina nestrpljivo sam razmišljao o ovom hodočašću! O vašem svetom životu slušao sam od Sthitija Nundya babua.”

Klimnula je glavom potvrdno: “Da, mog dobrog suseda u Navabganju.”

“Za to vreme prešao sam okeane, ali nikada nisam zaboravio svoju nameru da vas vidim. Uzvišena drama koju tako neprimetno igrate treba da se prikaže pred svetom koji je odavno zaboravio unutrašnju božansku hranu.” Svetica je na trenutak podigla oči smešeći se zainteresovano i spokojno.

“Baba (poštovani otac) zna najbolje”, odgovorila je kratko.

Bio sam srećan što se nije uvredila. Čovek nikada ne zna kako će veliki jogi ili jogini reagovati kada nešto o njima treba da se objavi u svetu. Po pravilu to ne žele, jer bi hteli da u tišini nastave duboko istraživanje duše. Kad dođe vreme da se pokažu u javnosti da bi pomogli onima koji traže Boga, u njima progovori unutrašnji glas.

³³⁷ Šri Juktešvar je običavao da govori: “Gospod nam je dao plodove naše dobre zemlje. Hranu rado gledamo, mirišemo i probamo - Hindusi vole i da je dodiruju!” Ne smeta nam da je i čujemo, naravno ako dok jedemo, niko drugi nije prisutan!

“Majko, oprostite mi što vas opterećujem tolikim pitanjima”, nastavio sam. “Odgovorite samo na ona koja vam se sviđaju. Razumeću vaše ćutanje.”

Graciously je raširila ruke. “Rado ću da odgovorim ukoliko beznačajna osoba kao što sam ja to može.”

“O, ne, nikako beznačajna”, protestovao sam iskreno. “Vi ste velika duša.”

“Ja sam svima ponizna sluškinja. Volim da kuvam i hranim ljude”, dodala je vragolasto.

Neobična zabava za nekoga ko ne jede, pomislio sam!

“Kažite mi, majko, želim to da čujem iz vaših usta, živite li zaista bez hrane?”

“To je istina”. ćutala je nekoliko trenutaka. Njena sledeća izjava pokazala je da se u sebi borila s aritmetikom. “Od svoje dvanaeste godine i četiri meseca sve do današnjeg dana, kada mi je šezdeset i osam godina - period duži od pedeset i šest godina - nisam ništa ni pojela ni popila.”

“Zar nikad ne dođete u iskušenje da jedete?”

“Kad bih imala želju za hranom, morala bih da jedem.” Jednostavno, pa ipak kraljevski je iznela aksiomatsku istinu koju svet koji se vrti oko tri dnevna obroka i suviše dobro poznaje!

“Ali vi ipak nešto jedete!” U tonu mog glasa osećao se protest.

“Naravno!” Nasmejala se, odmah razumejući.

“Vaša hrana potiče od finije energije vazduha i sunčevog svetla³³⁸ i od kosmičke sile koja vaše telo puni energijom kroz medullu oblongatu.

“Baba zna.” Opet je potvrdila svojim blagim nenametljivim načinom.

“Majko, molim vas, recite nam nešto o svom životu. On veoma interesije sve nas u Indiji, pa čak i našu braću i sestre s druge strane okeana.”

Giri Bala je prekinula svoju uobičajenu suzdržanost i upustila se u razgovor.

“Neka bude.” Glas joj je zvučao tiho i čvrsto. “Rodena sam u području šuma. Moje detinjstvo nije se odlikovalo ni po čemu drugom osim po mom nezasirom apetitu. Zaručili su me dok sam još bila mala.

“Dete moje,” upozoravala me je majka, “pokušaj da savladaš svoju pohlepu. Kad dođe vreme da živiš među stranim ljudima u porodici svog muža, šta će oni misliti ako provodiš dane jedući?” Nesreća koju je predvidela, dogodila se. Bilo mi je samo dvanaest godina kad sam otišla u muževljevu porodicu u Navabganj. Ujutro, u podne i uveče svekrva me je grdila zbog moje proždrljivosti. Njena grdnja pokazala se, međutim, kao blagoslov - probudila je moje uspavane duhovne sklonosti. Jednog jutra svekrva mi se nemilosrdno rugala. “Uskoro ću vam dokazati da nikad više u životu neću doći do hrane”, odgovorila sam joj.

Svekrva se prezirivo nasmejala. “Tako, dakle,” rekla je, “kako ćeš da živiš, a da ne jedeš kada ne možeš da živiš, a da se ne prejedeš?”

Na to nisam mogla da odgovorim. Ali u meni se stvorila gvozdena odluka. Na usamljenom mestu potražila sam svog nebeskog oca. “Gospode,” molila sam se bez prestanka, “molim te, pošalji mi gurua koji me može naučiti da živim od tvoje svetlosti, a ne od hrane.”

Obuzela me je božanska ekstaza. Vodena čarolijom, krenula sam prema Navabganj gatu. Na putu sam sreća sveštenika porodice svog muža. “Poštovani gospodine,” obratila sam mu se s poverenjem, “molim vas, recite mi kako da živim bez jela?”

Zurio je u mene ne odgovarajući mi. Konačno je progovorio tešeći me: “Dođi večeras u hram. Izvršiću za tebe poseban vedski obred.”

Taj neodređeni odgovor nije bilo ono što sam tražila. Nastavila sam da idem prema gatu. Jutarnje sunce prodiralo je u vodu. Okupala sam se u Gangi kao da se pripremam za svetu inicijaciju. Dok sam išla sa obale u svojoj mokroj odeći, usred bela dana moj učitelj se materijalizovao preda mnom.

“Drago moje dete,” obratio mi se saosećajno, “ja sam guru koga ti Bog šalje da ispuni tvoju hitnu molitvu. Bio je duboko dirnut njenom neobičnošću. Od danas ćeš živeti od astralnog sveta, a atomi tvog tela crpeće hranu iz beskonačne struje.”

Giri Bala je začutala. Dohvatio sam olovku i beležnicu gospodina Wrighta i preveo na engleski nekoliko podataka koje smo upravo čuli.

Svetica je nastavila svoju priču blagim glasom koji se jedva čuo. “Gat je bio pust, ali moj guru bacao je okolo auru svetla koja nas je štitila da nas slučajni kupači ne bi uznemiravali. Inicirao me je u tehniku koja oslobađa telo od zavisnosti od grube hrane. U tehniku je uključena upotreba određene mantre,³³⁹ kao i vežba

³³⁸ “Ono što mi jedemo zapravo je radijacija. Naša hrana su kvanti energije”, izjavio je George V. Crile na skupu lekara u Memphisu 17. maja 1933. Jednog dana naučnici će otkriti da ljudi mogu da žive direktno od sunčeve energije.

³³⁹ Pesma, stih ili zvuk snažnih vibracija. Doslovno prevod sanskrske reči mantra glasi “instrument misli” u značenju “idealni nečujni zvuci koji predstavljaju aspekt stvaranja; vokalizovana u slogovima mantra je univerzalna terminologija” (Vebster s Nev International Dictionary).

disanja tako teška, da prosečan čovek ne bi mogao da je izvodi. Nema tu nikakvog čudesnog eliksira ni magije. Ništa osim tehnike.”

Ispitivao sam Giri Balu o mnogo čemu što bi moglo da interesuje svet, onako kao što je mene intervjuisao američki novinar koji me je, i ne znajući, naučio metodi intervjua. Malo pomalo, ona mi je dala ove podatke:

“Nisam imala dece. Odavno sam udovica. Spavam veoma malo jer su mi san i java jednaki. Meditiram noću, a danju obavljam kućne poslove. Promene klime u godišnjim dobima skoro da i ne osećam. Nikad nisam bila bolesna. Ako se slučajno povredim, jedva da i osetim bol. Nemam telesnih izlučevina. Mogu da upravljam svojim srcem i disanjem. U vizijama često vidam svog gurua i druge velike duše.”

“Majko,” zapitao sam je, “zašto ne naučite i druge da žive bez hrane?”

Moje ambiciozne nade za milione gladnih širom sveta odmah su se raspršile. “Ne”, odmahнула je glavom. “Moj guru izričito mi je naredio da ne otkrivam tajnu. On ne želi da se ja mešam u Božju dramu stvaranja. Seljaci mi ne bi bili zahvalni kada bih naučila ljude da žive bez hrane! Sočno voće beskorisno bi ležalo na zemlji. Izgleda da su beda, glad i bolest bičevi naše karme koji nas na kraju nateraju da potražimo pravo značenje života.”

“Majko,” rekao sam polako, “kakva je korist od toga što ste izabrani da živite bez jela?”

“Da se dokaže da je čovek duh.” Lice joj se ozarilo mudrošću. “Da se pokaže kako čovek duhovno napredujući, postepeno može da nauči da živi od večne Svetlosti, a ne od hrane.”³⁴⁰

Svetica je uronila u duboko meditativno stanje. Pogled joj je bio usmeren prema unutra. Blage dubine njenih očiju postale su bezizražajne. Naročitim uzdahom najavila je ekstatični trans bez daha. Na neko vreme otišla je u carstvo gde nema pitanja, raj unutrašnje radosti.

Spustila se tropska noć. Svetlo iz male petrolejke hirovito je lelujalo nad grupom seljaka koji su ćuteći čučali u tami. Kresnice i uljanice u dalekim kolibama tkale su sjajne vilinske uzorke po plišanjoj noći. Stigao je bolni čas rastanka. Očekivalo nas je sporo, mučno putovanje.

“Giri Bala,” obratio sam joj se kad je otvorila oči, “molim vas, dajte mi nešto za uspomenu - krpicu jednog od vaših sarija.” Brzo se vratila sa komadićem benareške svile, pa pružajući mi ga, iznenada je pala na kolena. “Majko,” rekao sam s poštovanjem, “dajte radije da ja dotaknem vaša blagoslovljena stopala!”

³⁴⁰ Stanje u kojem čovek ne mora da jede je moć jogija navedena u Patandalijevima Yoga sutrama (III, 31). Giri Bala je određenim vežbama disanja delovala na visuddha čakru, peti centar spiritualne energije u kičmenom stubu. Visuddha čakra upravlja petim elementom, akašom ili eterom, koji prožima sve međuatomske prostore telesnih ćelija. Koncentracija na tu čakru omogućava pokloniku da živi od eterske energije.

Tereza Neumann ne živi od hrane, a ne vežba nijednu od naučnih joga tehnika koje to omogućavaju. Objašnjenje leži u složenosti lične karme. Za Terezom Neumann, kao i za Giri Balom, su mnogi životi predanosti Bogu. Razlikuju se samo spoljašnji izrazi njihovog služenja Bogu.

Vraćam se na zapad

“Održao sam mnoge kurseve joge u Indiji i u Americi, ali moram da priznam da sam neobično srećan što kao Indijac držim kurs Englezima.” Moji slušaoci u Londonu s razumevanjem su se nasmejali. Nikakva politička napetost nije mogla da uznemiri naš mir.

Indija je samo još sveta uspomena. U septembru 1936. sam u Engleskoj, da bih ispunio obećanje koje sam dao pre šesnaest meseci da ću opet predavati u Londonu. I Engleska je spremna da primi večnu poruku joge.³⁴¹ Novinari i fotoreporteri guraju se u mom svratištu u Grosvenor Houseu. Slede nezaboravne nedelje. Dani razgledanja Londona i predivne okoline. Gospodin Wright i ja oslonili smo se na neuništivi Ford i posetili smo rodna mesta i grobove velikih pesnika i junaka britanske istorije.

Naše društvo zaplovilo je brodom Bremen prema Americi iz luke Southampton krajem meseca oktobra. Veličanstveni kip slobode u luci Njujorka stvorio je radost i knedlu ne samo u grlu gospođice Bletch i gospodina Wrighta, nego i u mom vlastitom. Ford, prilično pohaban od vožnje po Starim kontinentima, bio je dovoljno snažan za put preko Novog kontinenta. Krajem 1936. godine ugledali smo voljeno sedište na Mount Washingtonu.

U centru Los Angelesa Božićni praznici svake godine se slave osmočasovnom grupnom meditacijom, 24. decembra (duhovni Božić), a sledećeg dana je banket (društveni Božić). Ove godine svečanosti su uveličane prisustvom dragih prijatelja i učenika iz dalekih gradova, koji su stigli da požele dobrodošlicu trojici svetskih putnika.

Vreme darovanja! Pokloni sa svih strana sveta - iz Palestiine, Egipta, Indije, Engleske, Francuske i Italije. Kako smo pažljivo gospodin Wright i ja brojali sanduke na svakom graničnom prelazu, da se neka razbojnička ruka ne bi dočepala blaga namenjenog našim dragima u Americi! Komadići svetog maslinovog drveta iz Svete zemlje; prefinjene čipke i vezovi iz Belgije i Holandije; Persijski tepisi; kašmirski šalovi; pločice sandalovog drveta koje nikada ne gube miris (iz Mysorea); Šivino kamenje, “volovsko oko”, iz Centralnih provincija; stari indijski novčići s likovima davno nestalih dinastija; vaze i vrčevi optočeni draguljima; minijature; tapiserije; tamjan i mirisi iz hramova; svadesi, štampani pamuk; radovi u laku, rezbarije od slonove kosti iz Mysorea; persijske papuče s radoznalim dugačkim palcem; starinski manuskripti oslikani minijaturama; pliš; brokat; Gandhijeve kape; keramika; keramičke pločice; pribor od mesinga - plen sa tri kontinenta. Deo toga bili su pokloni koje su prijatelji iz Indije poslali svojoj američkoj braći i sestrama.

Jedan po jedan, delio sam pakete iz velike gomile pod drvetom.

“Sestro Gyanamata!” Pružio sam dugačku kutiju gospođi svetačkog izgleda i blagog i mudrog izraza lica, koja se brinula za Mount Washington dok mene nije bilo. Iz svilenog papira odmotala je sari od zlatne benareške svile.

“Hvala, gospodine! U tom sariju vidim sjaj Indije.”

“Gospodine Dickinson!” Sledeći omot sadžavao je poklon koji sam kupio u nekom od bazara u Kalkuti. “To će se svideti gospodinu Dickinsonu”, pomislio sam. Moj dragi učenik, gospodin Dickinson, prisustvovao je svakoj božićnoj proslavi otkad je 1925. godine osnovan centar na Mount Washingtonu. Na jedanaestoj proslavi stajao je ispred mene odvezujući trake na četvrtastom malom omotu.

Srebrni vrč! Boreći se sa osećajima zurio je u poklon, visoki vrč za piće. Zatim je seo dalje kao omamljen. Nasmešio sam mu se s ljubavlju, a zatim sam nastavio svoju ulogu Deda Mraza.

Veče ispunjeno radosnim usklicima završeno je molitvom davaocu svih darova, a zatim su se pevale Božićne pesme.

Posle nekog vremena opet sam sreo gospodina Dickinsona, pa smo razgovarali.

“Gospodine,” rekao mi je, “dozvolite mi da vam se zahvalim za srebrni vrč. Na Badnje večer nisam za to mogao da nađem reči.”

“Taj poklon doneo sam posebno za vas.”

“A ja sam srebrni vrč očekivao četrdeset i tri godine! To je dugačka priča koju nisam još nikom ispričao.” Gospodin Dickinson stidljivo me je pogledao pa je nastavio: “Početak je dramatičan - davio sam se. Stariji brat me je gurnuo u petnaest stopa dubok bazen, u malom gradiću u Nebraski. Tada sam imao svega pet

³⁴¹ Slavnii engleski biolog, dr. Julian Huxley, savetuje naučnicima da istraže jogu. “Znamo da neki ljudi, ukoliko imaju dovoljno vremena i energije, mogu da razviju nesvakidašnje sposobnosti”, izjavio je u jednom intervjuu. “Neki mogu da padnu u trans. Neki mogu da upravljaju svojim disanjem. Neki ljudi mogu da se uzdignu do stanja mističnog zanosa. Do sada (na Zapadu) niko nije pokušao da istraži fiziologiju takvih stanja.”

godina. U trenutku kad je trebalo drugi put da potonem, pojavilo se blještavo raznobojno svetlo i ispunilo prostor. Usred njega ugledao sam lik čoveka, spokojnih očiju i umirujućeg smeška. Tonuo sam po treći put kada je jedan od bratovljevih drugova savio visoku vrbu toliko nisko da sam je mogao dohvatiti očajničkom rukom. Dečaci su me izvukli na obalu i uspešno su mi pružili prvu pomoć.

Dvanaest godina kasnije posetio sam s majkom Čikago. Bilo je to 1893. godine. Zasedao je svetski parlament religija. Majka i ja hodali smo glavnom ulicom i tada sam opet ugledao bljesak. Nekoliko koraka dalje laganim hodom je išao isti onaj čovek koga sam video u viziji pre dvanaest godina. Približio se velikoj zgradi i nestao kroz vrata.

“Majko,” povikao sam, “to je čovek koji se pojavio preda mnom kada sam se davio!”

Požurili smo za njim u zgradu. Čovek je sedeo za predavačkim pultom. Saznali smo da je to Svami Vivekananda³⁴² i da je došao iz Indije. Pošto je održao nadahnut govor, pošao sam da ga pozdravim. Nasmešio mi se kao da smo stari prijatelji. Bio sam tako mlad da još nisam umeo da izrazim svoja osećanja, ali u srcu sam se nadao da će se on ponuditi da mi bude učitelj. Pročitao je moje misli.

“Ne, sine moj, ja nisam tvoj guru!” Vivekananda me je gledao duboko u oči svojim lepim prodornim pogledom. “Tvoj učitelj će doći kasnije i daće ti srebrni vrč.” Nakon kratke pauze dodao je smešeći se: “On će te obasuti sa više blagoslova nego što sada možeš da primiš.”

“Posle nekoliko dana napustio sam Čikago,” nastavio je gospodi Dickinson, “i nikada više nisam video velikog Vivekanandu. Ali svaka reč koju je izustio, neizbrisivo se utisnula u moju svest. Godine su prolazile; učitelj nije dolazio. Jedne noći, 1925. Godine, žarko sam se molio Gospodu da mi pošalje gurua. Nekoliko sati kasnije iz sna su me prenuili slatki zvuci. Oko sebe sam ugledao orkestar božanskih bića koja su u rukama držala frule i druge instrumente. Ispunivši vazduh svečanom muzikom, anđeli su polako nestali. Iduće večeri prvi put sam čuo jedno od vaših predavanja ovde u Los Angelesu, i odmah sam shvatio da mi je molitva uslišena.”

Bez reči smo se nasmejali jedan drugom.

“Vaš učenik sam već jedanaest godina”, nastavio je gospodin Dickinson. “Ponekad sam se pitao šta je sa srebrnim vrčem. Skoro sam samog sebe ubedio da su Vivekanandine reči samo metafora. Ali na Badnje večer, kad ste mi pored Božićnog drveta pružili četvrtastu kutiju, po treći put u životu ugledao sam onaj isti bljesak. Sledećeg trenutka ispred mene je bio guruov poklon - srebrni vrč koji je Vivekananda predvideo pre četrdeset i tri godine!”

Dva puta mesečno u Encinitas ašramu, sagrađenom za vreme moje odsutnosti, držao sam predavanje o hinduističkoj filozofiji.

“Zašto je Bog uopšte spajao dušu i telo”, upitao me je jedno veče neki učenik. “S kojom namerom je pokrenuo tu dramu stvaranja i evolucije?” Bezbroy ljudi postavlja takva pitanja, a filozofi uzalud pokušavaju da na njih tačno odgovore.

“Ostavite nekoliko tajni za večnost, pa ćete tamo da ih istražujete”, obično je, smeškajući se, govorio Šri Juktešvar. “Kako čovekove ograničene moći rasuđivanja mogu da obuhvate nepojmljive motive nestvorenog Apsoluta?”³⁴³ Čovekov razum, sputan principom uzroka i posledice, koji vredi u pojavnom svetu, zbunjen je zagonetkom Boga, onoga koji nema početak, koji nije ničim uzrokovan. Međutim, iako čovekov razum ne može da reši zagonetku stvaranja, sam Bog će na kraju otkriti svom pokloniku sve tajne.

Onaj ko iskreno žudi za mudrošću, zadovoljan je kad ponizno savlada abecedu božanskog plana i ne traži odmah precizan matematički grafikon “Ajnštajnovе teorije” života.

Svi veliki proroci ćutali su kada su od njih tražili da rasvetle vrhunske tajne.

Kada je Pilat pitao: “Šta je istina”,³⁴⁴ Hrist nije odgovorio. Velika razmetljiva pitanja, kakva postavljaju intelektualci poput Pilata, retko kad izviru iz žarke želje za znanjem. Takvi ljudi često govore podstaknuti bahatošću koja nedostatak vere u spiritualne vrednosti smatra znakom “duha bez predrasuda”.³⁴⁵

“Ja sam zato rođen, i zato dođoh na svet da svedočim istinu. I svaki koji je od istine sluša glas moj.”³⁴⁶

U tih nekoliko reči Hrist je sažeo cele tomove. Božje dete “svedoči” svojim životom. Ono utelovljuje istinu. Ako je još i tumači, onda je to iz velikodušnog preobilja.

³⁴² Glavni učenik hristolikog učitelja Šri Ramakrishne Paramahanse. Vivekananda je, prema tome saučenik majstora Mahasaye (vidi 9. poglavlje).

³⁴³ “Jer misli moje nisu vaše misli, niti su vaši putevi moji putevi, veli Gospod; nego koliko su nebesa više od zemlje, toliko su putevi moji viši od vaših puteva, i misli moje od vaših misli” Isaija 55, 8-9.

³⁴⁴ Jovan 18, 38

³⁴⁵ Ateisti takođe sebe smatraju veoma “otvorenim” ljudima. Ali u njihovom od ega zagušenom biću nema mesta za Boga. No, kao što plaho dete s kojim se loše postupa reaguje na topao i neočekivan osmeh, tako i Gospod nestrpljivo čeka da ude u svaku šupljinu ili pukotinu koja mu se ponekad ponudi.

³⁴⁶ Jovan 18, 37

Istina nije nikakva teorija, nikakav spekulativni filozofski sistem, nikakva intelektualna spoznaja. Istina je savršena podudarnost sa stvarnošću. Za čoveka, istina je nepokolebljiva spoznaja njegove prave prirode, njegovog Jastva kao duše. Svakim činom i rečju svog života Isus je dokazivao da zna istinu o svom biću - svoje poreklo u Bogu. Potpuno poistovećen sa sveprisutnom Hristovom sveću, mogao je tvrditi s jednostavnom konačnošću: "I svaki koji je od istine sluša glas moj".

I Buddha je takođe odbijao da osvetli metafizičke tajne trezveno ističući kako je najbolje da čovek svoj kratak boravak na zemlji upotrebi za moralno usavršavanje. Kineski mistik Lao-Ce s pravom je podučavao: "Onaj koji zna, ne govori; onaj koji govori, ne zna." Vrhovne Božje tajne nisu "predmet za diskusiju". Dešifrovanje njegovog tajnog koda jeste umeće koje čovek ne može da prenese čoveku. Ovde je učitelj sam Gospod.

Bog je ljubav. Njegov plan stvaranja može da se temelji samo na ljubavi. Zar ta jednostavna misao ne pruža više utehe ljudskom srcu od svakog učenog dela o kosmologiji? Svaki svetac koji je prodro u srž stvarnosti, posvedočio je postojanje univerzalnog Božjeg plana, kao i njegovu lepotu i radost. Proroku Isaiji Bog je ovim rečima otkrio svoje namere:

"Tako će biti reč moja kad izide iz mojih usta: (stvaralačka vibracija aum) neće se vratiti k meni prazna, nego će učiniti što mi je drago, i srećno će svršiti na što je pošaljem. Jer ćete s veseljem izaći, i u miru ćete biti vođeni; gore i bregovi pevaće pred nama od radosti, i sva će drveta poljska pljeskati rukama."³⁴⁷

U Encinitasu u ašramu sam proveo veći deo 1938. godine, diktirajući sekretarima svoje tumačenje Novog zaveta. Usrdno sam molio Hrista da me vodi dok otkrivam pravo značenje njegovih reči, od kojih su mnoge tokom dvadesetog veka pogrešno shvaćene.

Jedne noći dok sam se molio, soba mi se ispunila opalno plavim svetlom. Ugledao sam blistavi lik blaženog Gospoda Isusa. Izgledao je kao što izgleda mlad čovek od oko dvadeset i pet godina, retke brade i brkova. Dugačka crna kosa sa razdeljkom na sredini bila je okružena oreolom sjajnog zlata. Oči su mu bile neopisivo čudesne i neprestano su menjale izraz. Iz svake promene intuitivno sam shvatao Božansku mudrost koju su mi prenosile. U njegovim veličanstvenim očima osetio sam moć koja podržava bezbroj svetova. Kraj usta mu se pojavio sveti gral. Spustio se do mojih usana, a zatim se vratio Isusu. Posle nekoliko trenutaka Isus je progovorio i umirio me je lepim rečima, ali tako ličnim da ih čuvam u srcu.

Kako su se trideste godine bližile kraju, a senke rata prekrivale zemlju, opazio sam, razgovarajući s hiljadama ljudi u Kaliforniji, kao i preko pisama, da veliki broj ljudi duboko ispituje svoje srce. Tragična spoljašnja nesigurnost probudila je u čoveku potrebu za večnim sidrištem.

Ratne godine izazvale su duhovno buđenje među ljudima koji nikada pre nisu u slobodnom vremenu proučavali Novi zavet. Slatki destilat gorkih trava rata! Da bi se zadovoljila sve veća potreba, Društvo za samospoznaju sagradilo je malu crkvu svih religija, koja je 1942. godine posvećena u Hollyvodu. Univerzalna dobrota izlivala se iz niša sa skulpturama³⁴⁸ Babadija, Lahirija Mahasaye i Šri Juktesvara, Krišne, Buddhje, Konfucija, Mojsija i sv. Franje. U jednoj niši je reprodukcija u sedefu Hrista i njegovih učenika prilikom Poslednje večere.

Ljudi koji dolaze u različite centre Društva za samospoznaju, često žele da im se joga detaljnije objasni. Često čujem ovakvo pitanje: "Da li je istina, kao što tvrde neke organizacije, da se joga ne može uspešno proučavati iz knjiga, već da joj se čovek može posvetiti samo uz učiteljevo lično vođstvo?"

U atomskom dobu jogu treba podučavati metodom kao što je metoda Društva za samospoznaju, ili će oslobodilačka nauka opet ostati ograničena na uzan krug odabranih. Naravno da bi bilo od neprocenjive vrednosti kada bi svaki učenik kraj sebe mogao da ima gurua savršenog u Božjoj mudrosti. Ali na svetu je mnogo "grešnika", a malo svetaca. Kako onda jogom pomoći velikom broju ljudi, ako ne tako što će im se omogućiti da u svojim kućama proučavaju pisana uputstva koja potiču od pravih jogija.

Jedina alternativa jeste da se "prosečan čovek" ignoriše i ostavi bez znanja o jogi. Ali Božji plan za novo vreme nije takav. Babadi je obećao da će čuvati i voditi sve iskrene sledbenike *krija* joge na njihovom putu prema cilju. Potrebno je stotine hiljada, a ne samo desetak *krija* jogija da bi nastao svet mira i obilja koji očekuje ljude kad ponovo uspostave svoj status Božjih sinova.

Sedeći jedno veče u hramu Svih religija u San Diegu, koji je osnovan 1945. godine, pretočio sam srce u pesmu. Pod mojim prstima bile su dirke slatkozvučnog harmonijuma, a na usnama čeznutljiva tužbalica drevnog bengalskog poklonika:

³⁴⁷ Isaija 55, 11-12

³⁴⁸ Muhamedova skulptura nije mogla biti postavljena, jer muslimani nemaju ni slika ni skulptura velikog osnivača svoje religije. U našoj crkvi islam je predstavljen slikom Čabe, svetilišta u Meki, u pravcu u kom se muslimani okreću dok se mole.

Na ovom svetu, majko, niko ne može da me voli,
Na ovom svetu ne poznaju božansku ljubav.
Tamo gde je čista ljubav,
tamo bi htelo srce moje.

Moj drug u kapeli, dr. Loyd Kennell iz centra za samospoznaju u San Diegu, smeškao se slušajući reči pesme.

“Recite mi istinu, Paramahansađi, da li je vredelo truda?” Pogledao me je s ozbiljnom iskrenošću. Razumeo sam njegovo lakonsko pitanje: “Da li ste u Americi bili srećni uprkos lažima koje su širili zavedeni ljudi s namerom da spreče širenje joge, uprkos razočarenjima i jadima, voditeljima centara koji ne umeju da ih vode, i učenicima koji ne mogu da uče?”

“Blagoslovljen je čovek koga Gospod iskušava”, odgovorio sam. “Nije zaboravio da mi na leđa ponekad stavi teret.” Pomislio sam na sve koji su mi bili verni, na ljubav, predanost i razumevanje koje svetli u srcu Amerike, i dodao sam polako naglašavajući:

“Moj odgovor glasi da, hiljadu puta da! Bilo je vredno truda, vrednije nego što sam ikada sanjao, videti kako Istok i Zapad zbližava jedina trajna veza, ona duhovna.”

U sebi sam se pomolio: “Neka ne razočaram Babađija i Šri Juktešvardija koji su me poslali.”

Veliki učitelji Indije koji su se interesovali za Zapad, dobro su razumeli prilike. Oni znaju da se svet ne može popraviti ukoliko sve nacije ne prihvate i vrline svojstvene Istoku, i vrline karakteristične za Zapad. Svaka hemisfera treba najbolje darove one druge.

“Svet” je veliki pojam, ali čovek treba da razvija svoje rodoljublje i da se smatra njegovim građaninom. Onaj ko istinski oseća: “Svet je moja domovina, ko misli moja Amerika, moja Indija, moji Filipini, moja Engleska, moja Afrika i tako dalje”, uvek će pronaći prostor za koristan i srećan život. Njegov prirodni lokalni ponos beskrajno će se proširiti, a on će uspostaviti vezu sa univerzalnim stvaralačkim strujama.

Hinduistički sveti spisi poučavaju da ova naša zemlja privlači čoveka, da bi u životima koji slede jedan za drugim sve bolje i bolje spoznao bezbrojne načine izražavanja Duha u materijalnim uslovima, nad kojima taj Duh uvek dominira. Istok i Zapad uče tu veliku istinu različitim putevima, pa bi ono šta na njima otkriju trebalo radosno da podele. Nema nikakve sumnje da je Bogu ugodno videti kako njegova deca pokušavaju da stvore civilizaciju u kojoj neće biti neznanja, bolesti i sitromaštva. U Bogu nema škrtosti, kao ni u darežljivoj prirodi. Čovekovo nepoznavanje vlastitog duševnog blaga, nepoznavanje koje je posledica zloupotrebe slobodne volje, uzrok je svih oblika patnje.

Zlo koje se pripisuje antropomorfnoj apstrakciji pod imenom društvo, s većim pravom bi se moglo pripisati svakom pojedincu. Pre nego što procveta u društvu, utopija mora nastati u čovekovom srcu. Samo takva unutrašnja reforma može spoljašnjoj da osigura trajnost. Čovek koji je reformisao samog sebe, reformisaće hiljade drugih.

“Da, s radošću ćete otići, i u miru ćete biti vođeni”, rekao je Gospod Isaiji. Ljudi u ovom teško pritisnutom XX veku čeznutljivo slušaju to čudesno obećanje! Pa ipak u njemu sadržanu istinu može da ostvari svaki Božji poklonik koji muževno pokušava da zadobije svoje božansko nasleđe.

Na Istoku i na Zapadu *krija* joga tek što je počela da igra svoju blagoslovljenu ulogu. Neka svi ljudi znaju da postoji naučna tehnika samospoznaje za prevladavanje sveopšte ljudske bede!

Šaljući vibracije ljubavi hiljadama *krija* jogija koji su kao blistavi dragulji rasuti po zemlji, često sa zahvalnošću mislim: “Gospode, ovom si monahu dao veliku porodicu!”